Antropologium de hoīs digni-tate. natura. et ꝓprietatibus. de

Elementis .partibus. et mēbris humani corꝑis. De iuua
mentis nocumētis. accidētib⁹. vitijs. remedijs. et physio
nomia ipsorum. De excremētis et exeūtib⁹. De Spiritu
hūano eiusq3 natura. ꝑtib⁹. et opib⁹. De aīa hūana et
ipsius appendicijs. Per Magnū Hundt ꝑthenopolita
num Ingenuarū artiū Magistrū in gymnasio Liptzeñ.
Ad laudem dei Et cōmunē studiosorū hoīm vtilitatem
q̄maccuratissime ex philosophorū libris congestum.

Epigrāma mgrī Magni ad lectorē

Nil iuuat externos multorum noscere mores
Cum lamie similis non videt vlla sua
Est pudor haud paruus peregrina inquirere vafre
Dum se nescit homo nec sua scire studet
Ingenium qui scit propriū bene cuncta gubernat
Se ignoscens fatuus cetera scire cupit
Idcirco studeas primum te noscere lector
Dehinc vigili cura cernere cuncta petas
Discito naturas hominū regnare studes qui
Discito perpetuo viuere sanus homo
Ista docet codex subscriptus quem legitabis
Aurea cum prestet dogmata lege sua

M

S
Sensus ꝯmũis
T
Imaginatiuã

Intellectus

V
Cogitatiua
X
Memoratiua

A
Capilli
B
Cutis
C
Caro
D
Pãniculꝰ
E
Craneũ
F
Dura mr̃
G
Pia mater
H
Cerebruz
I pmꝰ
Vētricl'i scdꝰ
tciꝰ
K
Rete mirabl'e
L
Lacuna
M
neruoꝝ paria
N
Carũcule
O
Visus
P
Auditꝰ
Q
Olfactus
R
gustus
Y
Coronalis
Z
Sagittal'
+
Lauda

Tactus per totum corpus expãdit per neruos spondilium.

Illustri principi et domino. do=

mino wolfgãgo ex nobili sanguie genito Comiti in An=
halt ꝛc. dño suo gracioso. Magnus Hundt ꝑtenopoli=
tanus ingenuarũartiũ Mgr̃ Liptzensis Perpetuã op=
tat corpis et aĩe felicitatẽ. Quanq̃ romanoꝝ senat⁹. illustris et gene
rose princeps. septẽ grecos sapiẽtie libros in agro Lucij petilij scribe
reptos igne cõcremari censuit. Ne hoim mentes philozophicis do=
ctrinis a cultu deorũ amouerẽt Lacedomonios imitat⁹ q̃ archilochi
libros religioni aduersos exportari e ciuitate iusserunt. Tua tñ in=
genua et gnosa adolescẽtia hui⁹ gr̃a phie studiũ nõ ꝑuifaciat Neq̃
Domitian⁹ impator q̃ phos vrbe atq̃ italia pepulit nullũ ob crimẽ
nisi q̄ phi erant. Neq̃ athenieñ. cicuta socratẽ parentẽ prope ipsum
phie. interimentes. Neq̃ vulgi opinio qua nemo melior dũ laudat
Nec itẽ peior quisq̃ dũ vitupatur. efficit. sicut nec corp⁹ vmbra cres
cente aut decrescẽte trãsmutat. te a philosophicꝫ doctrinis: q̃b⁹ mũ=
dus regitur vitia effulminãtur. v̄tuosa vita instituit. Ac summa ipa
felicitas ad quã diuerso q̃dẽ calle oẽs tendũt acq̃ritur: retrahat Cũ
nõ ex phia. hoies irreligiosi. indiscreti. desidie dediti et ab admĩstra
tione reipub. alieni vt Apuleius cũ Julio capitolino finxere. Sed
abiecta mentis ꝑuitate ꝓducũtur Tum sacre institutiões Nõ ani=
liũ figmẽta Nec reipub. dũtaxat causa vt Auer. opinat excogitate.
Sed desursũ a deo inspirate vt plato in prothogora scribit Aut dif=
ficulter aut fere nullo mõ. Nõ obstãtib⁹ Laurẽtij vallensis oratorꝫ
clarissimi. in de libero arbitrio ɔtra Bohetiũ suasiõib⁹. nec diui ihe
ronimi castigatiõe eiusq̃ durissimis v̄bis ad Eustochiũ in regl̃a vi
uendi scimonialiũ. absq̃ phie ꝑncipijs sane intelligi possint Cui⁹
testis est apl̃us ad romanos ꝑmo scribẽs Inuisibilia em̃ ipi⁹ a crea
tura mũdi hoc est homie ꝑ ea que fctã stꝫ intellecta ɔspiciãtur Sẽpi=
terna q̃z ei⁹ veritas et diuinitas Quid aliud ꝓsefert hũani generis
saluator dñs nr̃ ihũs xp̃s in euãgelio Ubi regnũ dei ꝑ silr̃a ꝛ pabo=
las docꝫ q̃z nõ posse ad dei ɔtẽplatiõeꝫ. q̃ est vita eterna. hũanitus in
hac vita ꝑuenire nisi ex his q̃ creata stꝫ cũ hic in enigmate in futu=
ra aũt patria de facie ad faciẽ deũ videbi⁹ Recte itaq̃ moyses non
pri⁹ ad dei ɔtẽplatiõeꝫ accessit Cũ intellect⁹ ꝑ spẽs reꝝ intelligibi=
liũ acquisitas Et de⁹ ex intellect⁹ noticia cernit. q̃z egiptioꝝ dog=
mata degustasset. Hoc idẽ de Daniele sapiẽte scribit. Si h̃ tramite
Arriani. Jouiste. Sabelliani. Manichei. Origenes. Maximini⁹
plur esq̃ alij quoꝝ noia recitare tedium faceret: ꝓcessissent. Non in
tantos incidissent errores. Si nr̃is tpibꝫ q̃dã diuine scripture ꝓcla
matores phie ꝑncipia recte intelligerẽt. Multa monstra ml̃tos q̃z
nature abditos effect⁹. dei miracl̃a nõ ꝓdicarẽt. hoies poti⁹ ridicl̃os

Ualerius Primo.

Boheti⁹. iij. de ɔsola. ꝓsa. ij.

xij. metaphice ɔmen. l.

Johis xvij.

q̄ʒ deuotos et religiosos excitātes. Demonis preterea insidias ac ꝯ-
sutias ꝓbe a diuinis discerneret inspiratōib;. Si deniqʒ agrippia illa
Augusta Neronē filiū a philosophicis doctrinis nō reuocasset. forsitā
romana respu. nō fuissʒ diruta. filiū qʒ religiōi magis deditū vidisset
nec ipsam nec senatores trucidasset. Utinā Seneca p̄ceptor. crudeli
mꝫere a discipulo affectus. suis et Aristo. in de repub. preceptis ipm
Neronē instituisset docuissetqʒ ꝙ btā est respub. quā phi hoc est viri
docti gubernāt. exitū sue vite habuisset feliciorē. Quasobres Plato
nō immerito scribit Quondā regnāte sophia seclm aureum extitisse.
Ac rursus si qñ phia regnabit aureū seculū redituꝝ. Et eccl'iastes. x.
dicit. Ue tibi terra cui⁹ rex puer est. Et cui⁹ ꝑncipes mane ꝯmedūt
Non de puero etate sed morib; et philosophicis doctrinis inerudito
loquit. Qui nō solū a puero etate et infante nō differt. verūetiʒ ab ho
mine alienus est. solo homīs noīe gaudēs. Nam puer etate et infans
bonis morib; adhuc institui pōt. hic vero sibi inutilis fctūs est ꝛ toti
vniuerso. Hoc aiaduertēs Philipp⁹ rex macedonū Alexādrū filiuʒ
optio ꝯmisit pho docēdū. Illi⁹ etiā causa Tulli⁹ officioꝝ. iij. Marcū
hortat filiū phie studeat que tota frugifera et fructuosa Nec vlla ps
ei⁹ inculta atqʒ deſta existit. Octauo p̄terea politicoꝝ Aristo. quem
imitat eloquētie mgr̄ Quītilianus ꝑmo de oratoria institutiōe, docʒ
reipub. rectores teneros adolescentes. optīs institui disciplinis. Ne
sero vt phriges sapere incipiāt ꝛ dediscēdo vana pl⁹ tpis q̄ʒ addiscē-
do vtilia ꝯterant. Multū em̄ refert adolescentem sic vel sic assuesci
Quo em̄ semel imbuta recēs suabit odoreʒ testa diu. Probatissimos
itaqʒ p̄ceptores ea habeat etas q̄ ad mores iā ptinet. Deniqʒ qui phi
losophari spernit. ipaʒ qʒ felicē atqʒ btāʒ vitam nihilifacere necesse
est. Nam si tunc felices sumus cū bona adsunt nobis plurima. Sed
adsunt ita vt et prosint. nec prosunt nisi vtamur. Bn̄ aūt vt vtamur
scia vna facit quam phia vel affectat vel possidet. profecto vt felices
efficiamur phandū est. Nec corpus duntaxat et opes curare oportet
instar illoꝝ qui instrumenta ꝙoptima habeant summis student vi-
ribus. vti vero negligunt. ita non est posthabendus animus quem
phia curat sicut medicina corpus Quasobres Soli quondā in sua
possessiōe hanc ipaʒ vite directricē ꝑncipes habuerūt Cuʒ ipa celeste
munus existens non terre plutonisqʒ visceribus edita sed summo celi
ꝟtice iouisqʒ capite descēdit. Terrena vitia ꝓcul fugat. fortūam ipaʒ
fortissime domat. mitigat mirifice fatū. Mortalib; donis certissime
vtitur. Nam q̄ expertes sunt phie. vt scribit Marsilius ficinus hu-
mano genere inferiores in bestias quodāmō precipites dilabuntur.
Qui vero mediocrē illi operā impēderint viri ꝓculdubio tales eua-
dent. vt et doctos docere valeant. Et regere principes. At qui p vni-
uersam vitā huic se totum solus deuouerit, corpe quasi deposito, Et

Suetoni⁹ li. vi. ꝑe finem

In de repub.

Quintilian⁹ ꝑmo insti.

Aristo. ij. ethi.
Hora. in eplis
Angelus policianus lamia.

Marsilius in epistolis

liber ad ethera perget. Et hūanā speciez heroicis virtutib⁹ abūdās supabit. factus deus etheris almi. Que cū ita sint et luce clariora. Illustris et generose princeps. Nullā dabis fidē phie detractorib⁹ Et non minus naturali q̄ꝫ morali studeas phie. Cuꝫ natura fons sit et iuris et virtutū moraliū Tum ex ea quisqꝫ seipm agnoscere discit. Et se et alios bene regere. Si em̄ homies suas noscerent naturas et ꝓprietates. Multas vanitates. Multa vicia. plures deceptiones egritudines. et aduersitates fugerēt. verā q̄ꝫoptime colerēt religiōēꝫ futura puiderent. Et ex se cuncta ꝓspicerēt. Qđ principib⁹ q̄ in terr͂ dei locum gerūt. summe necessariū est. vn et Mithridates rex pōti. Atqꝫ rex medoꝝ. summa lucubratione phisic͂ insistebant scientijs. Quaten⁹ itaqꝫ magno atqꝫ labore. dextrū callem ad ethera ducentē instar herculis iouis satu editi. deligas Tuū quoqꝫ noscas ingeniū Et vitioꝝ ⁊ bonoꝝ tuoruꝫ acrem te prebeas iudicem. Ne stenici pl⁹ q̄ꝫ turpe videantur habere prudentie. Probos q̄ꝫ. ingenuos. simplices. iustos. bonos viros. a versut͂. obscuris. astutis. fallacib⁹. duplicibus. maliciosis. callidis. veteratorib⁹. vafris. discernas. Opusculum de hoie qđ antropologium appello nō meo marte excogitatum. Sed crassa Minerua ex Hypocratis coi. Aresto. Plinij. Gal. Auicenne. Auer. Alberti. Alioꝝūqꝫ hac in re peritissimoꝝ script͂ ꝯgestū. maioꝝ vestigia imitans. q̄ sua opa vel ad deoꝝ obtulerūt delubra. aut ꝑnci pibus veluti terrestrib⁹ dijs sacrarunt. vt ab illis et autoritatem et ornamentum sumerēt Aut bonis fautorib⁹ et amicis transcripserūt instituendis Tue illustri adolescētie Cui maxia pro summa beniuolentia meo germano sepenūero exhibita debeo. Que impotēs tenuitas reddere ꝓhibet. dicare decreui. Hortor atqꝫ humane exoro. Tametsi ex paruo ingenio maxio tamē amore ꝓficiscitur. Eo quo transmittitur aīo assumas. in eo si qn̄ ocium datur. Si non discēdi. tn̄ solacij causa legas. Non hesito qn̄qꝫ ꝓfutura et iocunda repies. Rectum quoqꝫ vite iter. nō bonitate duntaxat nature. siue felicitate quadam. siue ꝑntū disciplina vt Tullius ꝑmo inquit offitioꝝ quod perpauci aut fere nulli faciunt. Uerūetiam optimis phoꝝ preceptis que hic codicillus complectitur. facilime accipies. hijs valeas in celo fortūatus. in rectore celi beatus. Data ocius in Collegio Principis studij Liptzensis. Anno domini. Millesimoquingentesimoprimo Septimo Kalendas Martij.

Tul. .i. offi.

O pater omnipotēs qui verbo cuncta creasti
Tranantı fer opem portū pertingat honestū

Prefatio.

Proclꝰ de aīa. et demone.

Recipuum et firmissimū tocius phīe principiū. difficile iocundū. prestans. et oībus necessariū hominibus Nostre existit nature cognitio Qua recte cognita. bonuꝫ nobis consentaneū. malū ve dissidēs absolutiꝰ noscere poteriꝰ Cuncta quoqꝫ tociꝰ mōi entia cognoscūtur. qm̄ phīa ſm Isaac in de diffinitōib; est cognitio suiipiꝰ ab hoīe. vel suiipsiꝰ a se ipo. Hō nanqꝫ duplici ꝯponit natura. corpea videlicet et spūali Et in cognoscendo naturā spūalē intelligētias cognoscit spūales et cāꝫ primā. Cognoscē do aūt naturā corpalē cognoscit oē corpꝰ siue sit simplex siue ꝯpositū siue elementatū siue non elemētatū. Vn̄ et hō maxie dr̄ microcosmꝰ. viij. phicoꝝ. Nam sicut in maiori mōo non est repire nisi istā duplicem naturā. ita et in homie ꝯuenit ambas repire. Ex ipa itaqꝫ hūane nature cognitiōe tota dependet phīa. cūcta cernūtur corpea ⁊ sepata Singula iudicātur Et ꝓpria dirigūtur. nobis ꝓdesse. alijs ꝓuidere. prognosticare futura. Et fugere nocumēta possumꝰ. qūo igitur qui nos ipos ignoramꝰ reliquaꝝ scientiā speramꝰ. Sed cum pncipium cuiusqꝫ rei difficilimū sit. et potissima ps. ac dimidiū facti. qđ plꝰ est toto. Nostram ergo cognoscere naturā nō est facile. quāqꝫ appareat Quid preterea iocundiꝰ excogitari poterit. qꝫ in se causas suoꝝ opm et accidētiū corpis degustare. ꝑ se alioꝝ ꝓprietates cernere et elicere Mores multoꝝ iudicare. Et ex se occulta et diuina ꝯtēplari Quid p̄stantius qꝫ noscere seipm̄. Et in se alia. Et in se et in alijs diuina Se nāqꝫ videndo p̄stantissimū aīaliū in suba. tpatissimū ꝯplexione ꝑfectissimū ꝯpositiōe. prudentissimū discretōe cognoscet. ad qđ omia tendūt. in quo oia ꝯtinētur. qđ oia p̄t. cūcta excellit. de omib; iudicat. Quasobres oīb; ꝯuenit hoīb; naturā hūanā et se et sua agnoscere. ex aduerso aūt turpissimū id ignorare. ij. rethoricoꝝ. Ac stultissimū ſm Tulliū in questi. tusculanis Alioꝝ cernere vitia et suoꝝ obliuisci. Demū nihil piculosiꝰ qꝫ iter ignotū cecis ingredi oculis. Nihil molestius ceco duce gubernari Nunqđ ambo in foueā cadūt. Luce. vi. Quis p̄terea pijssime xp̄e. te diligere. te colere. ad te ꝑuenire possit. Quis studiose viuat vitia fugiēdo. Quis sine tedio ꝑpetua fruatur delectatiōe. ꝑfecto ille nequit. Qui se ignorat. se negligit. sua scire cōtemnit Cui nulla ē lūis delectatio. Nulla ꝓpria cognitio. nulla suoꝝ opm discretio. Hoc aīaduertētes maiores. p̄ceptū chilonis Lacedomonij. de q̄ Juuenalis. sathira. xi. meminit. Sacculus e celo descēdit Gnoti se afton qđ est ꝯgnosce teipm̄. tāqꝫ appollinis oraculū aureis lr̄is cū alijs duob; vt refert Pliniꝰ. vij. naturalis historie delphis cōsecratū est. Hoc idē dn̄s Mathei. vij. docet Hẏpocrita eijce p̄mum

trabē de ocl'o tuo Et tūc videbis eijcere festucā de oculo fratris' Et
aplus prima ad chorin.xi. Probet aūt seipm hō Et.ij.ad chorin.xiij.
Uos metipos tentate si estis in fide xpi. vn̄ Horati⁹ Tu nihil inuita
dices facies qz mineruia Et iter Sumite materiā vr̄is q̄ scribitis
equā viribꝫ et ꝓsate diu qd ferre recusāt Quid valeāt hūeri ₇c. Et
seneca in eplīs Coacta ingenia reluctante natura irritus est labor.
Ideoqz dicitur a rasi. Qui studere contra naturam voluerit. Et in
studio non delectatur vel somnium incurrit vel rationem amittit et
multa vexabitur melancholia. Et ideo apud horatiū in sermonibus
legitur. Sorte sua cōtentus quisqz viuat 'Nec ephippia bos nec iu-
gum caballus optet. vnde et theren. Sua q̄sqz ꝯtentus sit natura
Hinc est illud Persij sathira.iij. Discite et o miseri causas cognos-
cite rerum. Quid sumus quid nam victuri gignimur ₇c. Et sathira
quarta. Tecū habita aut noris qz tibi sit curta supplex. Et hoc me-
dicorum ꝯmūe ꝓuerbium Medice cura teipm Quid aliud est gi-
gantes pugnare cum dijs q̄z resistere nature. Suū igitur quisqz no-
scat ingenium vt scribit Tullius primo offitii. Acrem qz se et vitioꝝ
et bonorum opm iudicem prebeat Id enim maxime decet id maxie
conuenit vt homo in se cognoscendo quicquid boni habeat id a deo
prorsus habere cognoscat. Quatenus itaqz hoīes se noscant Et q̄z fa
cillime (vt virgilius in maiori q̄z profunde finxit) cum enea ex troia
per Thratiam .cretam.libiā et ceciliam. veniant in ytaliā Maris
quoqz ptes Neptūno Et palinurū compescant. Decreui ad laudem
dei viui.et studiosorū hominum vtilitatem. Cum non solum nobis
nati sum⁹ vt Aristocles.ad architā tharentinū scribit. Sꝫ ort⁹ nostri
patria partem vendicat.partem amici. Tum hominibus ꝓdesse debe
mus Et nostra q̄ sine molestia et detrimēto ꝯcedi pn̄t cōicare. Qm̄
nihil meli⁹.nihil fructuosi⁹.nihil p̄stanti⁹ in hūanis repit fideli in-
terprete.et fructuoso p̄ceptore.quē cum discipul⁹ agnoscit doct⁹ erit.
Antropologiū hoc est libellū de hoīe toto nō pte duntaxat . vt pleriqz
fecerunt ex varijs maioꝝ scriptis conscribere. Et qꝛ res ꝑ difficilis
et ardua existit Quare primum cū bonis hoībꝫ vt orsis tanti operis
ꝓsperos tribuas success⁹. Te cunctipotētem simplicissimū deū Qui
potissimū inuocari debꝫ vbi dign⁹ vindice nod⁹ inciderit Cuestigio
em̄ adest de⁹ qui ꝓcul esse d̄r. Ne ꝓpostero ordie hūanis deficiētibꝫ
subsidijs diuini fauoris grā postulet. hijs virgilianis queso verbis
O pater o hoīm diuūmqz eterna ptās.da facilē cursū atqz audacibꝫ
annue ceptis. Atqz alma parens hoīm genitrix diuūqz fauebis. Et
vos dij ceptis aspirate meis. Adeste fauete. Succurrite.phebe tua
triplici ptāte. Neptūne phocas ꝯpesce Palla sine mr̄e genita toruis
fac vidē ocl'is Et hasta ₇ cristallieo clipeo tēpestatibꝫ occurre Charō
cymbā para achirōta q̄etissie p̄tereā. Eole argētea cathēa vlixi socios

In de arte.

sermo.i.
Hora.in epist.

Tulli⁹ in ca-
thone maiore

Aristo.i.de pti
bus ca.i.

Liui⁹ i ꝓheio

De ꝯse.dist.i.c.
omis xp̄ianus
v.i.enei.₇.i.ge.

oui.prio maio.

collige iunoni resistas ioui bellū ne moueat Mercuri facūde nepos atlantis diuinā adducas eloquētiam. Abdita nature hūane pandas lachesis vitā pduc in finē deducā incepta. Pluto terrā apias. inferiora hoibꝫ aduersa ꝯspiciā. vt inueniā sapiēter. incipiā audacter. pficiam ꝯstanter. Deinde hoc ordie diuino opitulāte Numine. Qui in titulo exprimit. pgrediar. primū de hūane nature Prestantia. Suba. et pprietatibꝫ. Deinceps de corpe hūano. Elemētis. ptibꝫ ꝯsilibus et mēbris ipi⁹. De iuuamentis. nocumentis. accidētibꝫ. vitijs. remedijs Et phisionomia ipoꝝ. De excremētis. et exeūtibꝫ. Scdo de suba spūs hūani. ptibꝫ. et opatiōe. Demū de aia. de ꝟtute periodica. De vita. de virtute regitiua. informatiua. vegetatiua. sensitiua. intellectiua. et appendiitijs earū. Quibꝫ qdē nō exquisite ꝛ singlariter stilo mediocri cum nō in ꝟbis sed rebꝫ et opibꝫ phia ꝯsistat. Sꝫ vliter et vt ita dicā cursorie declaratis Nō minimū credo lectoribꝫ fructū euenire Et maiora tocius phie puncta intelligere. Et nodos circa humane nature cognitionem quodammodo posse enodare.

Sene. in epist.

De excellēti hūane nature dignitate Caput Primum.

Ametsi hoim natura multiplr serua est. vt pmo methice. scribit aristo. pipatheticoꝝ pnceps. ex pte corpis qd mltis et varijs subiectū est ncċitatibꝫ et indigētijs. ob legis preuaricationē nō vt qdā fingunt auctoritate Arest. v. pble. xxij. pter corpis tpatissimā ꝯplexiōꝫ. Cui⁹ cā ditari qnqꝫ magis est eligendū. quis phari melius sit. iij. topicoꝝ. Et ex pte aie Que nuda sine spebꝫ. habitib⁹. et virtutibꝫ creat. iij. de aia. Ipa tn̄ post deum qui est pma oim cā. cuncta excellit sua dignitate creata. Qm nō solū ad dei imagiēꝫ fctus ē hō. pter quē de⁹ fact⁹ est hō vt ipe rurs⁹ de⁹ fieret. verū etis Solus dei artificialis pfecta et celi imago. ipi⁹ qꝫ dei et toci⁹ vniuersi nex⁹ existit. oia ens. omia ꝯtinēs. oia cognoscēs. potens. et arte pficiēs. Ad quē oia ordinātur. in q̄ oia cōicant. pter quē oia fctā stis. Creatū dignissimū. Mixtū tpatissimū. aiatū nobilissimū aial prudētissimū et fere viuacissimū Que oia pn̄ti capite qꝫ breuissime maioꝝ scripturis rōibꝫ et signis siue exēplis qbūs rūstica magis gaudēt ingenia. ne obscuri hois instar. narrata sine cōprobatōe linqꝫ ondere conabor. Prio nāqꝫ geneseos dr Formam⁹ hoiēꝫ ad imagiēꝫ et silitudinē nr̄aꝫ Et eiusdē. ij. Creauit deus hoiēꝫ ad imaginē suā. hō em̄ fm aiaꝫ ad imaginē dei marie fctūs est. Et quātū ad diuinā naturā Et quātū ad psonaꝝ trinitatem vt ex aplo ad ephe. iiij. ꝛ diuo Augustio. x. de trinitate elicit. E⁹ cā fm btm̄ Tho. i pte pria pt eē qꝛ hō fꝫ aiaꝫ differt ab oibꝫ irrōalibꝫ creatis Scdꝫ corp⁹ āt ꝛ alias ꝟtutes pter mētē ꝯueit cū eis Sꝫ qꝛ silitudo dei i brutis ꝛ irrōalibꝫ p modū

Nō ad imaginez dei fctūs ē.

imaginis nō reperitur sed dumtaxat p modum vestigij qd̄ representat per modū effectus qui suā taliter repn̄tat causaʒ vt cinis igneʒ. Naʒ creatura hn̄s subaʒ finitam dem̄rat q̄ sit a quodam principio. Neqȝ imitantur irrōnalia deum neqȝ hō scd̄m corp⁹ Alias quoqȝ aīe virtutes a mēte distinctas. qꝛ solum hoc mō. sunt. viuūt et sentiūt. scd̄m mentē aūt homo intelligit qd̄ maxie deo ꝯuenit. Est itaqȝ fm intellectiuā aiaʒ principalr̄ homo ad dei imaginē factus. qꝛ scd̄m spēm ꝛ vltiaʒ drn̄tiā. Cetera ṽo scd̄m genus aut aliqd̄ accidēs Quasobres aristo. scd̄o de gn̄atōe aialiū dicit. Sola mens deforis est eaqȝ sola diuina nihil em̄ cum ei⁹ actiōe ꝯmūicat actio corpalis. Et venerabilis Albert⁹ fid⁹ aresto. interpres. xx. de animalib; tractatu. ij. capite. iij. dicit. Aia p̄cipue homis multū imitatur causaʒ primā et intellectus celestes. Et ideo etꝫ tocius ordo celestꝫ sigillatur in ea in somnijs et prognosticat̄ de omibus que causantur a motib; celestib;. Homo p̄terea p somnia maxie cum dijs ꝯuenit teste synesio platonico in de somnijs Quāuis nō omia somnia a deo et substācijs immittūtur separatꝫ vt opinatur Aristo. in de diuinatiōe. qꝛ et bruta somniant et stulti ꝛ melācolici quoꝝ natura ē loquax cū q̄bus nulla est deoꝝ cōuersatio. x. Ethicoꝝ. Aliq̄ tn̄ somnia. aut a deo aut substātijs sepatis que natura demonia. aut prope diuina sicut prophetie immitti dicere necesse ē vt testat̄ Auer. in Commēto de diuinatiōe Nā somniū herculis ꝓpe diuinū fuit. Et somniū pharaonis qd̄ interp̄tatus est ioseph. Preterea. dei imago in aia ꝯsistit quātum ad ꝓprietates naturales scȝ memoriā intelligentiā ꝛ voluntatē Scd̄m vero essentiā et ꝯsubales habit⁹ assignatur scd̄m mentē. noticiā et amorē Sed similitudo dei est in gratuitis existēs quedā imaginis pfectio. dicta gratia et lumen aīe a deo datum naturam pficiēs. homo itaqȝ ad dei imaginē et siľitudinē maxie fm aiaʒ factus est. Sed q̄ sit dei imago nō increata et naturalis de qua Aplus ad Colossenses primo dicit Qui est imago dei inuisibilis primogenit⁹ ois creature ꝛc̄. Sed creatiōis vľiter. recreationis quo ad iustos Et siľitudinis quo ad beatos vt satis declarat btūs Thōas pte. i. q. xciij. arti. iiij. Quarū Prima est rō rei Scd̄a gr̄a Tertia vero triū psonarum in vna natura diuinitatis imitatio vt scribit dn̄s Albertus in fine de homie posthabitis duabus vltimis cū pn̄tis non sint speculatiōis. declarabit̄. Tametsi immateriales sub̄e quātū ad id in q̄ primo imagis rō ꝯsideraт̄ qd̄ est intellectualis natura q̄ pfectior est in eis magis deo assiľant̄ Totū q̄ȝ vniuersū de q̄ Bohe. iij. de ꝯsolatu memīt. mēte gerēs siľiqȝ imagine forans. pfecti⁹ sit hoie. Et magꝫ diuine assiľat̄ pfectiōi extēsiue et diffusiue Tn̄ quātū ad id in q̄ scd̄ario ꝯsideratur ꝓut in hoie reperitur quedā dei imitatio. Et intensiue siue collectiue. pfectior imago est hō. qꝛ hō est de hoie sicut deus de deo

Caplo. iij.

Homo est dei imago

Btūs tho. pte .i. q̄stiōe. xciij.

Et sic deꝰ vnꝰ ex̄ñs est ꝑncipiū vniuersoꝝ ita vnꝰ hō ꝑmo creatus
fm damascenū ē ꝑncipiū tociꝰ gn̄is sui. in brutꝭ aūt due hypostases
qꝛ dei imagines nō stꝭ sed vestigia vt dictū ē create stꝭ. Illiꝰ etꝭ gr̄a
masculꝰ vnꝰ ꝑmo creatꝰ ē eo ꝙ ē ꝑncipiū et finis mlierꝭ sic deꝰ prin
cipiū et finis oīm. Hinc est illō apl̄i ꝑma ad Corinthi. xi. Uir qdem
nō dꝫ velare caput suū qm̄ imago et gl̄a dei ē. mlier aūt gl̄a viri ꝛc.
Sic igiꝰ ptꝫ hoiēꝫ esse dei imaginē pcipuā artificialē. nō angelos. nō
vniuersū neqꝫ spūs q̄ hoīb inferiores stꝭ et ipis mistrāt. ipm autem
magꝭ assilari deo fm aīaꝫ hīs liquet qꝛ dr Gen. ꝑmo Et inspirauit
in faciē eiꝰ spiraclm vite. qō est aīa q̄ est tota in toto Et in qlibꝫ pte
tota fm eēntiā. vt motrix aūt pcipue circa coꝛ cuiꝰ motꝰ ꝑmi mobil
motui assilat. dans ei ꝑncipiū motꝰ et sedulo. spm̄ recreās viuificā-
tem fm Auer. in cāticꝭ Auicēne. Recte sicut deꝰ est in toto vniuerso
Et in qlibet ente. marie tn̄ in circūferētia ꝑmi mobilis ꝟsus orientē
viij. phicoꝝ. vñ incipit motꝰ scđo celi. In quiete et simplici motu
oīmodas pficiēs foꝛas vt dr in de mōo p aristo. depēdent etꝭ creātur
et informātur ab aīa hois oīa artificiata Et ad ipaꝫ oīa tendūt. Et
in corpe oīa ꝑpter ipaꝫ fctā stꝭ sic eiꝰ instrumēta scđo de aīa. queādmo
duꝫ a deo cūcta natalia ꝑmo celi depēdēt ꝛ informātur. xij. methice.
et ad ipm tendūt ꝑmo Ethicoꝝ et fctā stꝭ eo ꝙ est finis oīm. xij. me-
taphice. Est pterea aīa dei imago in natura aliena in psonaꝝ trini-
tate queādmodū eñ deꝰ nata ex̄ñs intellectual se in se intelligit ita
aīa spūalis est creatura se cognoscēs p spēs reꝝ intelligibiliū acqsi-
tas in ea subsistētes. iij. de aīa. Et in deo ē psonaꝝ trinitas sub vna
eēntia q̄ fm relationes originis dūtaxat distiguūtur qb in aīa tres
poñe memoria intelligētia ꝛ volūtas. tres habitꝰ ꝯsubales. scꝫ mēs
noticia et amoꝛ corrñdent vt dcm̄ est. Est deniqꝫ ꝑcessio ꝟbi scđm
intellectū. ꝛ amorꝭ fm volūtatē. in aīa instar ꝑcessiōis ꝟbi a dicente
ꝛ amorꝭ ab vtroqꝫ in deo. Quasobres nō irronabl hermes trime-
gistus vt refert Lactātius. ij. diuinaꝝ institutionū. caplo. xi. dt Q
hō sit dei imago Et fidus phie interpres Alber. xx. de aīalib tracta-
tu. ij. caplo. iij. Aia rōnalis p ꝟtutē qꝫ hꝫ diuinā Et p intellectualem
et aialē imago ē ꝑme cāe Et silitudo intelligētie et exm̄ vite celestꝭ
Et themistius. iij. de aīa hō marie assilatur deo si intellectus infor
matur oīb spēb. Est pterea hō fm aīaꝫ celestiū virtutū et tociꝰ mōi
imago vt venerabil dñs Albertꝰ loco pallegato testat Cuꝫ sicut in-
feriora vitā hñt Et suas ꝟtutes ex corpib celestib motis ab intel-
ligentijs et motorib. ita coꝛ ꝙ ꝑmo moueꝛ ab aīa qꝛ ꝑmū viuit alijs
dat in corpe ptib vegetādi et senciendi ꝟtutē et motū q̄ est fm dia-
stolem et sistolē. Et primā spēꝫ nutrimēto qua mouetur ad formam
cuiuslibꝫ mēbri nutrimentū suscipientis Et spm̄ sine quo nō ē vita
Tum ideo celestꝭ. tociusqꝫ mōi imago dr qꝛ oēs vires vniuscuiusqꝫ

Hō ē dei ima-
go fm animā.

Hō est tocius
mūdi imago

ptātis aie ad lumen intelligētie referātur qd aliquo est in ipis siue clar siue obscur vt ptz in de intellectu et intelligibili queadmodū oia luia celestia ad solis lumē vt oēs testātur Astrologi et Aristo.in de ppietatibz elemētor referūtur. Preterea mot' aie imitātur circularē motū et spericū vt ptz in de motu aialiū qlis est celesti. pmo celi Nā appetit' mouz rōz supiorē Et rurs' rō appetitū queadmodū motu diurno spere inferiores.iij.de aia. Etiā ois mot' materie siue fiat alteratiōe pmar qlitatū.siue corpibz celestibz mouētibz.siue quibuscūqz aliis vtutibz mouētibz termiat ad spēz q est fm cgruitatez virtutis pme q est aia aut ab ea. Sic videm' oia supiora moueri ad motū diurnū quātū ad circulatiōz q est diurna.et tenere ipm quis ad motū ppriū alios hnt mot' Referūtur etiā omēs vtutes mēbror et materie ad vnā pmā diuinā q pncipalr est forans et informās alias vtutes et hec ē aia queadmodū motores oēs celestes ad pmū referūt motorē p formā q pmo effluit et pcedit ab ipo. Et inferiores motores desiderant assilari illi tam in motu pprio qz in motu cmūi q est diurn'.quapropter etiam p accns ex alio mobiles sti.viij.phicorum Quecūqz igit sunt de ordine oim causar mdi imprimūtur in aia. Et effiglātur qr possidet spēs gnabiliū et gnandor vt inquit synesi' de somniis Et ideo etiā in imaginibz suis et visiōibz est futuror qdam cōiecturalis scia. Est pterea sol' hō nexus dei et mdi fm Hermetez eo q intellectū diuinū in se hz p quē aliqn ita sup mdm eleuatur vt eti mūdi materia seqtur cceptiōes ei'. Sicut in optie natis hoibus videm' q suis aiabz agunt ad corpm mdi trāsmutatiōz vt miracula facere dicātur. Et ideo eti in ea pte qua hō mūdo nectitur nō mūdo subiicitur sed pponit vt gubernator.hinc eti causat fm Albertū.xxij. de aialibz.caplo quito tractat' pmi.fastinatio qua aia vni' agit ad alterius impedimētū vl expeditiōz p visum vel aliū sensum. Et ideo idē hermes testat. Si aliqn aliqs hoim p electionē se mūdo inferiorem fecerit.qsi honore hūanitati exut' ppietatē accepit bestie. Et p ccupiscentiā porc'.p iram canis.per rabiē leo.et sic de aliis dr fieri qd plato scdaz vocauit aiar incorpatiōz.de qua poete varia fingunt cū de vlixis.sociis scribūt q a circe mutati sti i varias foras brutor vt ptz pmo de remedio amori Quidā vo eā dicūt esse possibilē magicis artibz vt dt Bocati'.iiij.ca.xiiij.perseuerāte aūt hoie in menti culmie trahit ad se corp' et mdm qr aia nata est pcipe corpi et mūdo Si aūt p electiōz corpi se supposuerit cū accna corpis aiaz trāsmutāt fm Aristo. in de Phisionomia tūc accipit corruptiōis ppietates et corp' nō ctinet Sed sic inflicta et fracta ad corp' festinat p imaginatiōes et passiōes et corpis accelerat corruptiōes. Et ideo Auicenna dicit q imaginās colores rubeos auget sanguis motū et fluxum vt ptz in morbillis et multū tristis et timēs leprā erit aliqn leprosus.

Hō est dei et mdi nodus

Scda primi doctri.ij.c.xiiij

Et cetera multa huiusmodi contingūt in hoīe. hinc est mlier incantatio vt dñtia ptz. cli. Preterea Sic se hz in naue nauta. in cursu auriga. in choreis choranla. in ciuitate lex. in agmie dux. ita deus in mūdo et aīa in corpe hūano. lex em̄ immobilis exñs dispōit oīa scd̄m ciuilitatē. Nā insectātes eā exeūt pncipes ad pncipatū. legislatores ad ꝓpria iudicia. Cōsules et oratores ad oportuna ꝯsistoria. Et hic vadit ꝯmestur⁹ in aula ille rñsurus iudicib⁹. Ali⁹ aūt in ꝯpedibus moritur⁹. fiūt etiā ꝯuiuia. leges. Et annales nūdine. deorūq victime. et latrie ydolorum necnō oblatiōes fessorum. Alia vero alijs fctā fm vnū iussū aut legalē ptātē fuant qd faciētis est ve. Sic et in maiori mūdo de⁹ immobilis oīa dispōit ita q sp mobilr et diligēter toci⁹ regitur decor celi. et terre diuisi⁹ fm oēs naturas p ꝓpria semia in plantas et aīalia fm gña et spēs. in hoīe q pcipue mō⁹ mior dr vt infra dicetur silr oīa ordinata sūt. Corp⁹ namq suū se hz vt totū vniuersū in quo sic diuerse lr̄e vnite in orōne ꝓportionātur. ita diuersa elemēta et elementata inter se dissentiētia. ad ꝯsensum vniuersi vniūtur ita plus in corpe hūano. instar toci⁹ vniuersi mēbra ordinātur et cōtpata sunt. Hō em̄ ad vniuersi habitū institut⁹ est dr Aristo. pmo de aīalib⁹ capite. xv. ita q ptes tam supiores. q inferiores ad sitū orbis vniuersi supiorē inferioremq disposite sunt. Itidēq pores posterioresq atq etiā dextre sinistreq hñtur. Cum ceterorum aīaliū genus vl' oino respectu eiusmōi careat vl' ꝯfusi⁹ ita ꝯstet. Ad hec Aristo. vba. venerabilis Albert⁹ pmo de aīalib⁹. capite finali tractat⁹ scdi dr. Solius em̄ hoīs mēbra fm positiōz ꝓportionātur pfectissimo qd ē mō⁹ et celū et ꝯtinētia toci⁹ mōi Et ido etiaz pfectissimū corp⁹ hoīs eē inuenit Supiora em̄ regētia et forālia i hoīe dirigūt fm sitū ad supi⁹ mōi Et intelligētia mouet et regit in eis sic facit supiora mōi et hec nō est alicui⁹ corporis actus sic nec intelligētia q mouet et regit id qd est supi⁹ mundi qd nō est ita in alijs aīalib⁹. hoīs em̄ caput in quo sūt vtutes intellectuales et aīales positū est sup totū corp⁹ regimīe et situ fm creatiōz et sitū mōi toci⁹. Aliorum vo aīaliū capita sūt regimīe et nō situ. declināt em̄ anteri⁹ prona in terrā et nō sunt erecta In hoc aūt ꝯueniunt q hñt quedā ordinē positiōis mēbrorum cū hoīe in corpib⁹ sed nō in situ mōi qr habēt post caput collū. si hñt collū Aut id qd est loco colli et post collū pect⁹ anteri⁹ et posteri⁹ deorsū rc. Solū igit corp⁹ hūanū ad mōi ordinationē situat erigendo caput sursū vsus celū grā mixtionis pfecte Aut qr locus q vicinatur cordi et pulmoni est valde calidus. ideoq erigit corp⁹ ꝓpellendo spm̄ et sanguinē ad supi⁹. Calor em̄ et spūs sursū tendūt faciūtq augmētū in mēbris supiorib⁹ et erectionē figure. vt dr Albert⁹. xij. de aīalib⁹. caplo. iij. Aut qr nō solum vtit sensib⁹ ad vite nccaria qr non in solo pane viuit hō sed in oī vbo qd pcedit ab ore dei Mathei. iiij. et Deutro. viij. Aut qr loquutio

Alber. xij. c. iij.

impediretur que est homi ꝓpria si caput inclinatū haberet aut maximum visus ad diuersa opa cessaret Aut vt interiores vires liberius suas opationes habeāt dum cerebrū in quo quodāmodo pficiunt non est depressuȝ sed sup oēs corpis partes eleuatū scōm btm Tho. pte.i.q.xci.ar.iij.ad tertium. Est itaqȝ homo arbor quasi trāsuersa scōo de aia et oim aialium rectissimū scōm Aristo. in de respiratōe Unde ouidi9 in pncipio maiorȝ opis Pronaqȝ cū spectant aiantia cetera terrā Os homi sublime dedit.celūqȝ videre Jussit ꝛ erectos ad sidera tollere vult9 Quasobres pueri quoꝝ aia parum ab ania brutoꝝ differre videt.viij.de aialib9 Aristo.ca.i. Jn pncipio stȝ nanosi vt in de somno et vigilia dr. Et qr hō superius sui corporȝ qd est caput versus supius mōi habet.et inferius versus mūdi inferi9 ideoqȝ optime est dispositus scōm dispositiōȝ tocius mōi. Preterea pluuie in megacosmo sursum in regiōe media p infrigidacōȝ generantur quib9 catharri in capite a vaporib9 in vētre eleuatis generati assilantur.q terre locū in homie habet Pect9 vero vt regio aeris et ignis Caput vo diuinūm membrum drn̄tia. lxxix. et.xxxiij. pble. ix.vbi sic inquit Aristo.quia tribus locis existētib9 capite.pectore et inferiori ventre caput est diuinissimū. Unde loc9 ille religios9 appellat insti.de re.diuisiōe.in q caput defuncti ponit.Ampli9 corp9 hūanum facilius sentit celi impressiōes qr magis accedit ad celi similitudinē eo ꝙ motor ei9 est imago motorȝ dei.et mōi.et silitudo vt dictū est. ꝓpter ꝙ omia que sunt vliūm motoꝝ et mobiliū mōi magis pfulgent in homie q̄ꝫ in alijs Ampli9 tocius vniuersi natura in calidū tendit.Et in hūidum inclinat Om̄ supiora vtcūqȝ ad hoc et homieȝ pcipue ꝓpter gn̄ationē ordinātur maxime ac vitā Que pficiuntur ꝛ stant calido velut agēte et hūido tanq̄ꝫ materia.ignis em̄ mole et caliditate supat quantitatē aque et frigiditatē ita vt calidū obtineat sup̄ frigidū graueqȝ leuificet. Et aer qui terre molē excedit et siccitatē remittit. licet em̄ hūiditas ei9 sit vehementer passiua cū quanto et calido mensurato eliquatiuo el ꝯsociato ac etiam ab aque hūore taliter vt hūidū aeris cū quantitate ipsius obtineat sup terre siccitatē et molem. Nam ex pugillo terre q̄tuor ꝯsurgūt aque Et ex vno ipsi9 decem aeris. Et de hoc siliter ignis decē Et ecōtra ex decē ignis vnus aeris et deinceps .vt scōo de gn̄atione et in ꝯmētarijs puuli phie sufficiēter declarat Cōplexio pterea oim astroꝝ vt i prio quadriptiti ex ꝯplexiōe planetaꝝ elicitur. Ad caliditatē et hūiditatē tendit.velut ꝯplexio hūana . Nam caliditas iouis martȝ et solis superāt frigiditatē saturni venerȝ contpate infrigiditate et lune ita ꝙ caliditas supercedat. Siliter et hūiditas multa lune ꝛ veneris nobis ꝓpinquaꝝ et iouis supant Siccitatē saturni martis et solis nō vehemēter sicci. Cū sit fons maxie caloris et vite ita ex caliditate et

Fabula scōe

Alber. de aia. libo .xij.ca. iij.

Drn̄tia.x.

siccitate cordis. vt primo pria dicit. Et hũiditate epatis. frigiditate ꝛ hũiditate cerebri. ex quadã coalternatiõe cũ hec ꝓportõabunt ꝛ põderabũtur adinuicẽ tertia resultat ꝯplexio tendẽs ad caliditatẽ ꝛ humiditatẽ quã medici tꝑamentũ quo ad iusticiã appellãt Sic igitur astroꝝ ꝯplexio oĩm magis in corpe hũano ꝙ in aliis mixtis reꝑitur qꝛ ipm mag equate celi assilatur et mag ab excellẽtia recedit ꝯtrariorũ vt ptꝫ ꝑma primi de ꝯplexiõib. et alber. xii. de aĩalib. c. ii. sufficienter declarat. Partes ꝑterea ꝯsilẽs et foꝛales in corpe hũano planetis ꝯpant Saturno eñ melãcolia et augmẽtatio et distillatio ei⁹ attribuit. Joui sanguis. Marti cholera flegma. Lune. spũs vitalis soli. sperma veneri. Et mercurio quidam attribuũt vapores quidam spm aialez. Preterea Cor ꝯpatur soli. fm Alber. xii. de aĩalib. ca. iiii. Cerebruz lune. Splen Saturno. Epar marti. Pulmo Joui. vasa seminalia veneri. et Mercurio. Et de infirmitatib corpis hũani Saturnus fit flegmaticas et melãcolicas acutas vt lepras morpheas ꝛ huiusmõi Juppiter vo Quicqd fuerit ex sanguĩe ꝑ augmentũ quãtitatis que nõ fuerit suꝑflua extra naturã Nec ꝑ sanguinẽ adustũ. nec ꝯuertibilẽ. Mars febres calidas et sanguineas et pustulas sanguineas et rubedinẽ corpis cũ aspitate et feditate et capitis dolorẽ. Sol infirmitates calidas et siccas. Ven⁹ frigidas et hũidas q̃ accidunt ꝓpͥe et maxĩe in mẽbr genitalib. Mercurius infirmitates spũales aĩe. id est cogitatiões horribiles. Et inequietudinẽ ment atqꝫ dubitatiões et cetera similia. Luna guttã caducã. et vultus torsionẽ. mẽbroꝝ ꝯmotionẽ quicqd fuerit in siĩtudinẽ frigor ꝛ hũiditat. et qualitatẽ animi fm ꝯplexionẽ suã cum planetis. Signa ꝑterea celestia ꝛ domus celi fm Ptholomeũ et Albumasarem corp⁹ hũanũ ꝑceteris respiciũt. Aries eñ caput cum facie atqꝫ oculoꝝ acie piter et eorum accidẽtia cũ accidẽtib auriũ et oculoꝝ respicit. Thaur⁹ collũ ꝛ guttur cum suis accidẽtib glandulas ꝛ fistulas. dorsi gibbũ. ocloꝝ dolores atqꝫ polipum cũ oris fetore. Gemini scapulas hũeros cũ brahiis et lacert et manib eorũqꝫ occasiones. Cancer pectus pulmonẽ ysophagum splenẽ cum collis oculoꝝ maculas et obtalmias. ac quicqd pectora intrinsecus ledit. Leo os stomachi supi⁹ qđ nostri dicũt cor Epar neruos lacertos. ossa dorsũ eoꝝqꝫ accidẽtia. virgo ventrẽ cum intestinis ꝛ renem vsqꝫ ad podicem eorumqꝫ incomoditates. Libra feõra ꝛ ab vmbilico deiceps vsqꝫ ad clunẽ cũ lumb ꝛ renib et renuunictis eoꝝqꝫ accidẽtib. Scorpio clunes Jguem medullã spinam cũ podice et vesica simul et accidentia eorum vt difficultatem secessus. illiacam tenasmum stranguiriã emorroides calcalum ꝛc. Sagittarius coxas membrorũqꝫ suꝑfluitates. ossium lesiones. sectiones. morsum serpentum ꝛc. Capricornus genua cũ suis neruis et oculorum lippitudinẽ. Aquarius Crura vsqꝫ ad talos. Deinde venaꝝ impedi-

Alchabitius
drĩtia ꝑma.

menta.hictericiã ac melãcolie incomoditates. Pisces pedes cũ suis Neruis tũ neruoꝝ impedimẽta podagrã et tumorẽ. Diuersificantur ꝑterea in signis astra respectu corpis hũani ꝙ̃maxie de qua diuersitate dicit alchabitius in suo introductorio drñtia.i. Hic breuitatis causa posthabetur Preterea Gal.in de spermate videt dicere vt refert Alber.xxij.de aialib.c.i.tractatus scd'i Q' in gñatione aialium sperma non sic mutatur fm horarũ ordinẽ et planetaꝝ ꝛ signoꝝ opa sicut hominis. sed ex prima et indita ꝓprietate omia vni⁹ sunt complexiõis. vñ et Ptholomeus in quadriptito. declarãs ottimensem ptum nõ viuere talem ponit ordinẽ planetaꝝ super conceptũ regentium ꝙ primo mense dñatur Saturn⁹ qui est origo retentiue. Deiñ scdo mense Juppiter existẽs origo crescẽtis. Tertio Mars ad motũ ꝯcitãs. Quarto Sol celi cor et mũdi ꝑnceps spiritũ inducẽs. Quito ven⁹ contemperãs martis calorẽ et carnẽ augmentans. Sexto mercurius exsiccans supflua et ptes miores extrinsecus sepans. Septio luna carnem et piguedinẽ supadijcit.sui hũiditate infantem nutriẽs et augmentãs Demũ reuertitur saturn⁹ inimicus vite. Et ideo pt⁹ ottimensis nõ viuit vt frequẽter de quo drñtia.xlix.latius. Preterea Etas hois planetis dirigitur Nam prima sequitur ptãtem lunareꝫ Scda mercurialẽ Tertia veneream Quarta solarẽ. Quita martiaꝫ Sexta iouiã Septima saturninã vt latius Proclus in de aia et demone et drñtia.xxvi. ꝯsiliator ostendunt. Ex his itaꝗ nisi me fallat opinio ptꝫ Corpus hũanum plus habere rationẽ vniuersi toci⁹ siue mundi ꝙ̃ cetera corpa.ideoꝗ nõ irrõnabiliter minor mũdus homo dicitur ab autoribꝫ Huic aũt corpi nectitur anima dei imago existẽs vt dictum est ignota scdm essentiã vt deus notissima in effectib⁹ vt in de mõdo aresto. dt Cui sens⁹ et potentie famulant quẽadmodũ angeli deo. Que corpe et membrꝭ vtitur tanꝗ̃ instrumẽtꝭ oia ꝓducẽs artificiata vt de⁹ toto vniuerso et celestib⁹ corpibus omnia causans naturalia Sedens in medio corpis sicut rex in vrbe vt in de motibꝫ animaliũ dr Et de⁹ est in mundo sicut rex in regno vt Aristo.in de mundo exemplo regis Xerxis qui susis pulcerrimũ habuit pallatiũ declarat. Ad cui⁹ imperium omnia corpis membra cõmouentur ipa quoꝗ recedente corpus perit. Sicut duce exercitus ꝓstrato ipse diuellitur. ipso aũt mandante. vnusquisꝗ audito clangore excitatur hic sumit clipeũ. Alius coralia. vel cassidem Alius baltheũ adaptat Hic frenat equum. Jlle bigas ascendit. Alius prebet signum. Mox cum dux insidiarum consistit in insidijs. principes aciei ẽ in acie Miles in cornu Jnermis autem recurrit ad propria. Sic omnia sub vno significatore mouentur nutu ducis qui fungitur potestate Jta et in vniuerso. omnia vno reguntur directore infallibili.

pifte

dñatio planetarum sup ꝯceptũ

Et in corpe humano omia mouetur ab aia immobili que a solo deo creatur et ab ipo solo mouet vt in de bona fortūa testatur aristotiles Quedā eñi forme a primis dependēt duntaxat q̄litatib9 vt elementorū. Quedam a corpibus celestib9 vt forme mixtoꝝ inaiatoꝝ vt ꝙ adamas attrahit ferrū dicit ex virtute celesti habere. qōlibet enim mixtū duplicem hꝫ virtutem elementarē et celestem fm Johannez mesue. Alie assilantur motorib9 celestib9 inquantum sunt principia motus in reb9 viuentib9 que mouēt seipsas vt aie vegetatiue. Alie assilantur motricib9 orbiū nō solū in mouendo sed etiā cognoscēdo vt anime brutoꝝ aialiū Supꝫ oēs aūt has foꝛas regitur forma silis sepatis substātijs quantū ad genus cognitiōis qō est intelligere. A solo deo vt dictū est dependens. virtutes dictaꝝ formarū oēs sicut deus. oia ꝯtinens ꝯseruans et pficiens Et hec est aia rōnalis Que cūm corpe hūano homiez ꝯstituit. Sic itaqꝫ solus hō est dei et vniuersi tocius nexus. celestium et terrestriū vinculum et nodus Oia ens. q2 totum vniuersum. Et sicut deus est oia scōm ideas eo ꝙ oia in deo nobilius hn̄t esse q̄ȝ in se. ita anima est omia scōm species q̄s in se habet. Nam omnia sensibilia fm sensum et intelligibilia scōm intellectum. iij. de an̄a Et non est oia quasi ex oib9 ꝯposita sicut voluerunt Pitagoras et Empedocles Preterea Albert9 in pncipio de homie dt ꝙ aia est quodāmō oia ex eo ꝙ res vel sunt a natura vł ab aia. Res a natura aut sunt in motu scōm esse et rōnem vt sensibiles Aut st ĩ motu fm esse et scōm rationē abstracte a motu vt mathematice et imaginabiles. Aut fm esse et rōnē sepate a motu vt res diuine q̄ sunt intelligibiles Quaꝝ oīm veritatȝ aia est pncipiū Nam principiū veritatis naturaliū est per sensuȝ. mathematicaꝝ p imaginationē. et diuinaꝝ p intellectū. Res aūt ab aia Aut sunt ethice vt opa voluntatis Aut mechanice quaꝝ pncipiū est intellectus actiu9 vi. methice. Et est pncipiū moralium per rationē prudentialē. et eligentiam siue voluntatem. et p essentiā rōnaliuȝ. Sic itaqꝫ ptȝ ꝙ hō scōm animā est oia Vn̄. x. methice dicitur ꝙ hō est mensura oim q2 sciens et intelligēs oia quodāmō existit. Ex hinc infertur ꝙ homo ꝯtinet omnia q2 minor mundus appellatur ⁊ omēs creature mūdi quodāmō inueniuntur in eo fm btm̄ tho. pte. i. q. xci. arti. i. Inaiata scōm esse. vegetabilia rōne vegetatiōis. anialia quo ad sensum. spūs et sepata quo ad intellectū. Et ideo ois creatura dr Johis vltimo. Et creatura mōi ad roma. pmo. Et dignissima creaturaꝝ. l. absentē ff. de Edi. edic. et finis oim. scōo phicoꝝ ⁊ vltimo creatus tanq̄ꝫ pfectissima creatura Genesis pmo Ampli9 vt refert Pic9 expositiōe quita heptapli. Hois suba oim in se naturaꝝ subas Et tocius vniuersitatis plenitudinē reipsa ꝯplectitur Dicit re ipa q2 et angeli et quecūqꝫ creatura intelligens quodāmō continet omia dum plena

Btūs tho. in sum. ꝯtra gēti. li. ij. c. lx viij. In ꝓhemio

Homo est oia

[handwritten margin note:] mundus appel[...]

Hō ꝯtinet oia

formis et rõnibus oim rerum om̃ia cognoscit. At vero quẽadmodũ deus non solum ob id qđ omnia intelligit sed q2 in seipso vere rerũ substantie pfectionẽ totam vnit et colligit. ita et homo(quãq3 aliter alioquin nõ dei imago vt dictum est sed deus esset) ad integritatem sue subẽ om̃es tocius mũdi naturas corrogat et counit. qđ de nulla alia creatura siue angelica siue celesti siue sensibili dicere possum⁹ Est aũt hec diuersitas inter deũ et homiẽ q deus in se oĩa continet vti oim principium. homo aũt omĩa ↄtinet vti omniũ medium quo fit vt in deo sint omnia meliore nota q̃3 in se ipsis. In homine inferiora nobiliori sint conditione supiora autẽ degenerent Sunt ignis (qui anima carens multis rationib9 deum pticipat) aer. aqua. terra. per verissimã ↄprietatem nature sue in crasso hoc et terreno hoĩs corpe qđ nos videmus. Est preter hec spiritale aliud corpus diuinius vt inquit Arestotiles q̃3 elementa. qđ de celo ↄportione rñdet Est preterea in hũane vita plantarum vt dictum est. Est sens⁹ brutorum tam intimus q̃3 externus. Est celesti anim⁹ ratione pollens. Est angelice mentis participatio. Est harum omniũ simul in vnũ confluentium naturarũ vere diuina possessio. vt libeat exclamare illud Mercurij Magnũ o asclepi miraculum est homo. hoc precipue nomine gloriari hũana conditio potest quo etiam factum vt seruire illi nulla creata substantia dedignetur. huic terra et elementa. huic bruta sunt presto et famulantur. huic militat celum. huic salutẽ bonumq3 procurant angelice mentes si quidẽ verũ est qđ scribit Paulus Esse omẽs administratorios spũs in ministerium missos propter eos qui hereditati salutis sunt destinati. Nec mirum alicui videri debet amari illuz ab omnib9 in quo omĩa suũ aliqđ immo se tota et sua omnia agnoscunt Homi deniq3 mancipantur terrestria. homini fauent celestia. q2 et celestium et terrestrium vinculum et nodus est Bene ita q3 dixit diuinus ille Picus q homo quart⁹ sit mundus Et ↄpheta psalmo. viij. Quid est homo q memor es eius aut filius hominis qm̃ visitas eum Minuisti eũ paulominus ab angelis gloria et honore coronasti eum et constituisti eum super opa manuũ tuarũ Omnia subiecisti sub pedibus eius oues et boues vniuersas insup et pecora campi Volucres celi et pisces maris qui per ambulant semitas maris Ex his liquet hominẽ omnia continere tanq̃3 ex omib9 constitutum vnde fingunt poete de Prometheo vt patet Oda sexta per Horatium primo carminũ q ex limo finxit simulachrũ et immisit aĩaz cũ oib9 potẽtijs ac virib9 Appetitũ ↄcupiscibilẽ ⁊ irascibilẽ deditq3 illi ex sue libidiẽz Ex vulpe dolos Ex lepore timiditatẽ Ex leone irã Ex alijs itẽ aliđ ⁊c. Cognoscit p̃. hõ oĩa sensibilia p sẽsum et spũalia siue itelligiblia p intellectũ abstrahẽdo spẽs rez q̄ st3 i aĩa. iij. de anima. Pot idcirco omnia. vnde iij. de anima dicitur Intellect⁹

hõ ↄgnoscit oĩa

ágens est omia intelligibilia facere et intellectus possibilis oia fieri Et man⁹ est organũ organoꝝ qua hõ potest omia materialia facere De quo latius p Aristo.xxx.ꝑble.iiij.dicit Deus instrumẽta in nobis ipis dedit duo in quibus vtamur exterioribus instrumẽtis corpori quidẽ manũ .aie aũt intellectũ Quẽ imitat Gal. in pncipio de iuuament membroꝝ dicens Hõ aũt qꝛ inter oia aialia intelligentiã hꝫ et cognitionẽ in oibꝫ modis.fuit ei datũ instrumentũ in quo conueniunt oia instrumẽta dabant igit illi man⁹ loco oim.cum ita vtat eis loco oim modoꝝ armorũ. Et ideo lenis corpe et nud⁹ nascit qꝛ oia sibi facere põt. Alber. de aialibꝫ.li.ix.c.ij. Est pterea Man⁹ signũ qd hõ oibꝫ domiatur aiatis vt declarat Alber. in de aialibꝫ.li.xiiij.c.ij. suis aũt mẽbris minime.l.liber homo.ff. ad.l. aquiliã Que licet sit vna in sũba est tñ ꝟtute multa in se recipiẽs formas mltoꝝ vsuum ꝛ mltaꝝ spẽ et genere opationũ .hij ḡ q opinãtur corp⁹ homis nõ ẽsse a natura ꝯueniẽter dispositũ sed peiorẽ esse dispõnis oibꝫ aialibꝫ grauiter errant Aialia aũt alia ab homie nõ hñt nisi vnũ moduꝫ vigorẽ et aliũ habere nõ possunt Neqꝫ possunt alia et alia ad vsuꝫ arma mutare sicut hõ. vñ hõ arte et rõne viuens solum ꝓprie dr agere .primo methice . Et ideo sol⁹ habet in corpe organũ organoꝝ. Et q manib⁹ carent ex natiuitate id pedibꝫ faciũt qd pfecti manibꝫ exercent. Preterea hõ põt fm aiaꝫ pcipe corpi et mundo. Sapiẽs eñ dñatur astrẽ scdm Ptholomeũ in centiloquio Quare celestẽ põt virtutem impedire. fm Alber. vi. de aialibꝫ.c.i. Quia celestia puidens in se pueniit frequẽter Et in alijs dispoit corpa in ꝯtrariũ vt ex scia ꝑgnosticorũ et de diebꝫ creticis Atqꝫ astroꝝ colligit. Et qꝛ frustra est poña que non potest in actũ pmo celi. Natura aũt dans homi mẽbra quibꝫ põt oia facere.nihil facit frustra ex .ij.phicoꝝ.iij.de aia et pmo celi Infertur Itaqꝫ ꝙ hõ etiã omia opatur.deducendo omipotentiam suam in actum In hoc aũt a deo differt qui omnia facit in esse naturali. Hõ aũt in esse artifitiali qd naturã imitatur. Ad hominẽ pterea omnia tendũt et ordinata sunt celum et tota natura. Tribus eñ ordinibus vniuersum ordinat fm Alber. in de hoie in fine.scꝫ in deum.in se.et ad hominẽ Ad deũ qꝛ deus eq̃liter se hꝫ ad omia fm Dionisium sed nõ omia sibi eq̃liter assunt Eo ꝙ non equaliter suas bonitates pticipãt siue percipiunt scdm eñ merita materie dantur forme Qualis itaqꝫ materia talis educit forã.ij.de aia. Et primo celi dr Ab hoc quidẽ ente cunctis deriuatur esse et viuere. hijs quidẽ clarius. hijs vero obscurius In se aũt triplicẽ habet ordinem scꝫ locati ad locum mouentis ad motũ. Et poñe ad actũ. Ad hominẽ autem qꝛ est finis oim creaturarum.cui oia submistrant qui de omibꝫ participat vnde ad ipsum omia ordinantur et tendũt Sicut eñ de⁹ est finis optimi homis ita optimus hõ est finis alioꝝ pmo ethicoꝝ.ij.phicoꝝ. Perfe

hõ potest oia facere.

Oia facit hõ

ad homieꝫ oia tendunt

ctiora enim sunt fines aliorũ. v. de historijs. c. i. et ꝑmo de partibus Que enĩ sunt posteriora generatiõe illa sũt ꝑma ſm naturã Homo aũt generatur post omĩa alia et postremo creat⁹ est Nã embrio ꝑmo viuit vt planta. ſcḋo vt animal. tertio vt hõ. ij. de generatiõe aialium caplo. iij. Celum etꝫ in ipm ordinatur p̄cipue vt dictũ est eo ꝙ celestium pticipat virtutes Deiñ natura ex elemētꝫ q̄ sunt prima ⁊ vltia mixtorũ ad mixta impfctã ꝓcedit que sunt vapores et impressiones aeris. a quib⁹ ad mixta inaiata vt sunt lapides metalla (Que qñq₃ effigies animalium intus et extra habent et p̄sertim lapides falsi ita ꝙ Auicēna dicit animalia tota in lapides mutari qḋ testatur fabula Gorgonis hoc est meduse que ad se respicientes dicitur ꝯuertisse in lapides vt ptꝫ lati⁹. iiij. metamorpho. p ouidiũ) Ab his aũt i aiatꝫ natura ꝓgreditur plãtas. a plãtis ad bruta impfecta que videnꝫ qñq₃ esse plãte Et a brutis imperfectis ad perfctã. Ne igitur natura saltũ faciat procedendo ab extremo in extremũ inter bruta que sunt valde terrestria et hominem qui maxime diuinitatem pticipat vt testatur Aristo. ij. de partibus. c. x. ordiuauit pigmeum qui post hominem est animal pfectius. vtens manu in plurib⁹ vsibus sed non ad opa artꝫ vt refert. Alber. xxi. de aialibus. c. ij. Natura itaq₃ nequiens ꝓducere animal pfectius homie. Omnia in ipm tocius vniuersi entia ordinauit. Quapropter in homie omĩa cõicant qꝛ est omnia vt mediũ sicut dictũ ē in eo etiã est mixtio elemētoꝝ. ꝯplexio primaꝝ q̄litatuꝫ Cõpositio hũoꝝ et ptiũ consiliũ. vnio membroꝝ. Consubstãtiatio tocius corpis cum aia. que dici potest informatio. Et dei et vniuersi connexus. Sic itaq₃ nodus et vinculm elementorũ. et elementatorum corpalium et spiritualium existens. rõnabiliter dictuꝫ est omĩa in homie cõicare. Ipse quoq₃ rursus cum omib⁹ cõmunicat ꝓpter tēperatam sui corpis qualitatem. Et quanto plus ꝯmũicat cum vno tantomagis recedit a tpamento et ꝓpria natura accedens vel ad bestialitatē vel diuinitatē Unde sunt hoies siluestres vt in walachia sine ciuilitate. et ciuiles sicut pfecte intellectu participãtes. Anceps enim hoim est natura qꝛ socialis et solitaria. prio historiaꝝ Aresto. c. i. Amplius omĩa ꝓpter hominꝫ fctã sunt vt dicitur. l. ij. ff. de statu hominũ. Et ipse in repatiõnē angelice ruine. de ꝯs. dist. i. c. hij. duo. Nã oia nostra sunt ſm aplm Supiora ad ministeriũ in custodiēdo et ad iocunditatem societatis in futuro. Inferiora ad nccitatem vite in cibo. Ad iuuamentũ laboris. vel ad exercitium sapientie in ipsis. vel ad exercitiũ virtutis. Unde Tullius in primo offitioꝝ ait. Atq₃ vt placet stoicis Que in terris gignuntur ad vsum hoim oia creari homies aũt hoim causa esse gñatos. vt ipi inter se. alij alijs ꝓdesse possent. cum ortus nostri partem patria. partem amici. vendicant. Preterea omnia sunt gratia hominis tam artifitialia quoꝝ est finis.

Alber. xxij. de aialib⁹. c. v. drñtia. vi.

Prio pollitꝫ. x. pble. xlix. Alb. ḋ aiali. i. c. iij. tracta. i.

l. ad cbo. iij. i. fi.

scdo phicorum. q͂ʒ naturalia .ij. de anima. Vescitur eñ homo terre nascentib⁹ et brutis pro conseruatiõe vite. Et ipsis irrationalibus aquaticis: terrestrib⁹ et volatilib⁹. modo ad necessitatem. modo ad voluptatem. modo ad sanitatem restituendã. aut conseruandã au t ad preseruandũ a corpis vitio vtitur. Et qñqʒ venenis sue nature aduersis Gal. enim meminit puellam veneno et napello fuisse nutritam. Et aristo. in de regimine principũ. scribit puellam alexãdro missam que morsu suo instar serpentis pessimi. homines necauit. Et alber. vij. de aialibus caplo quinto inquit de puella triũ annorũ que araneas edere delectabatur et ex ea ꝑficiebat. videm⁹ insup quosdã terram albam. quosdam glebaʒ. quosdã carbones edere Cui⁹ signũ est homis naturam oĩm rerũ causa creatam esse. neqʒ solo pane viuit homo. verum diuino nutritur verbo Mathei et Luce .iiij. Triplici itaqʒ cibo homo ꝯseruatur. diuino quo ad animã. celesti quo ad spiritu ʒ vitalem. et terrestrib⁹ siue elementatis quo ad corp⁹. Singula itaqʒ vniuersi entia. in hominem tanq͂ʒ in finẽ ordinautur. et propter ipsum a deo creata sunt Ex quo sequitur ipm esse dignissimũ creatũ iuxta. l. iustissime. ff. de edi. edic. sup allegatam. Vergilius itaqʒ recte dicit Igne⁹ est illis vigor et celestis origo Et iuuenalis sathira xv. Sensum a celesti demissum traximus arce Cuius egent prona et terram spectantia mũdi ꝛc. Rõne cõicationis. q2 oẽs tres mdos quos figurat antiquitas vt refert picus in prohemio Heptali tãq͂ʒ quartus mundus ꝯplectitur. insuper plante in eo virtualiter sunt ꝛ cuncta aiata mixta. et elemẽtata vt patuit Et celi virtus que a cẽtro diffunditur in omnẽ locum. principio tñ a circũferentia ad centrum vt latius declarat Alber. nono de aialibus .c. iiij. Mixtum preterea hũanum corpus existit tꝑatissimum. q2 deus donauit homini complexionem temperatiorẽ q͂ʒ in hoc mundo foret possibile inuenire. cũ suarum virtutum quibus agit equidistantia vt dicit. Halie. in de cõplexionibus Et alexander in ꝑblematibus. Corpus humanum naturam habet in contẽperantia complexiõis existentẽ ceteris aialiuʒ magis Quare scdo de aia dicit Aristo. Homo habʒ certissimũ tactũ et ob id est prudentissimũ animalium vt patebit. illius etiam causa omia elemẽtata et elemẽta in ipso ꝯprehenduntur vt dictum est. Et magis ad celi siĩtudinẽ accedit. Et facilius eius sequitur impressiones. Tametsi cuiuslibet perfecti animati sensibilis corpus celi habet similitudinem. hũmanum tamen corpus magis propter nobiliores quas aia per ipsum facit operationes. dicitur enim ab Alber. in secundo celi q͂ sicut omnes stelle accipiunt lumen actuale ex sole tanq͂ʒ ex primo lucido. que sunt celi membra scdm Albertuʒ cũ stella est densior pars sui orbis. Et scdm diuersas stellaʒ naturas lumẽ in eis receptũ diuersã acq̃rit ꝓprietatẽ ita i corpe aialis ꝛ maxie hois

Auicenna. vi. q͂rti. c. ij.

vi. eneidos

orñtia. v.

Alber. xxij. de aialib⁹. c. v.

Auerro. in de substãtia orb.

Calor et spūs cōplexionalis a membro cui immittitur recipit spēalem ꝓprietatē et virtutē ad qđ et in qđ dirigitur et deriuatur. Unū virtutē vite dat illi cor. virtutē aīe cerebrum. que est sensus et mot⁹. virtutez naturalium opationū epar. generatiuā et formatiuam spēi testiculi Et hoc ideo qz calor et spūs non tm̄ dirigunt ad exteri⁹ mēbrorum Sed imbibūtur in eis et digerūtur et informātur. Et ita est de lūie solis directo ad stellas et imbibito in ipis. Cumqz igitur hec magis apparēt et digni⁹ in corpe homis. Sequitur hominē esse tpatiorē ceterꝫ mixtꝫ corpibus. Ipm preterea esse nobilissimū et pfectissimū animatū gn̄abile. qđ addo ꝓpter celū qđ est aiatū perpetuū. Multꝫ potest ōndi tam ex pte aīe qz corpis. Ex pte anime quo ad subaz qz est nobilissima forārū generabiliū a deo deforꝫ missa. Et quo ad potentias et habit⁹. qz nulli mixto aiato pter hominem (tametsi plato auctoritate socratꝫ demones aialia dt aerea rōnalia. cui⁹ opinio. iij. de aia improbatur. Nā oīe mixtum corruptibile est ipos vero demones dicūt esse ppetuos) ratio et intellect⁹ ꝯuenit. Nulli certior tactus vt ptūit Qui est fundamētū alioꝝ sensuū exterioꝝ. iij. de aīa Quare fm dn̄m albertū. xx de aialib. ca. i. in homie ceteri sensus sunt nobiliores. Et in aliq̄ certitudie certiores et subtiliores. Delectatur em̄ homo solus. coloribꝫ. odoribꝫ. et a cantu. figurꝫ. et tincturꝫ maxie incitatur. Et rerū drn̄tias sol⁹ comphendit et intentiōes ipsarum ꝓprias q̄ sunt in re sensata q̄si medullā de fructu vt dt Auer. in de sensu et sensato. Alia vo aialia que forinseca velut cortices fructuū existētia. cui⁹ quidē signū est. qz ipsa mouētur a sensibilibꝫ minime nisi inquantū importāt rōnem alimēti. Ideoqz. iij. ethicoꝝ dr ꝙ in aliis aialibꝫ ab homie nō est delectatio fm sensuz nisi fm accn̄s Neqz odoribꝫ lepoꝝ canes gaudēt sed cibatiōe Neqz leo voce bouis. sed comestiōe. Hō pterea fsu vtitur nobiliori vt p ipsum experimentū et memoriā de rebꝫ accipiat. et pncipium artis et scie. Sunt pterea poīe aie in hoie fm esse nature sepate vn̄ differt non solum hō ab aliis aialibꝫ spē sed etꝫ fm rationē generis ꝓximi et generꝫ remoti. Sensus em̄ et vegetatio fm esse sepatū qz aie intellectualis sunt in hoie. Et habit⁹ et vtutes. sicut castitas. tpantia. māsuetudo. et fortitudo. insunt fm esse aie rōnalis q̄ est pfectissima formarū naturaliū vt dictū est. Etiā virtutes in aliis aiatis sunt pticipatiue. in homie vero pncipalr. Unū homo dr pfectissima natura nono de historiis. c. i. Et albumasar in suo introductorio dignitas homis est supra cetera aiata. Hinc seqtur qz virtutes stꝫ elemēta regimis ꝙ homo quo ad regimē vite singula excedit aialia. Que duntaxat fm imitatiōis modū hn̄t regimē vite Nō em̄ pncipiū suaꝝ opationū virtutē sꝫ quādā nate indiatōꝫ ad vtutꝫ similitudinē pticipant. neqz imitātur pfecte virtutes sed vnā imitantia negligūt aliā. sicut turtur et palūbus

Hō est aiatuꝫ nobilissimum Scđo celi.

Prio methice de fsu ꝛ fsato.

Drn̄tia quita.

Alber. xxij. de aialibꝫ. c. fi. et xxi. caplo. i.

Alber. xxi. de aialibꝫ. caplo. i.

Alber. pmo de aialibꝫ. ca. iiij.

castitatem.anser aūt et cattus verecundiā.leo liberalitatē.cōicatiōez et fortitudinem. Neqꝫ ea q̄ facīūt ordinant ad finē felicitatis monastice q̄ est contēplatio veritatꝫ firma cum pura et admirabili eius delectatiōe. Neqꝫ ad finē felicitatis dom⁹ que est abundantia dom⁹ et familie. q̄uis ꝓuident sibi domum vt vulpes. non tn̄ abundantia domus que si ꝓuideant ista tn̄ vt apis et formica nō referūt vt organice ciuilitati alioꝝ deseruiāt aīaliū. Neqꝫ ad finē felicitatis ciuilis que est gubernatio ꝑfecta gentꝫ ſm prudētiā facta. Excedit itaqꝫ hō in regimīe vite ꝓprie et ꝯmūis. Et ſm principatū regalē maxie cui tirannus aduersatur. Et aristocratiaꝫ que opponit᷑ oliarchie. Et thimocratiā quā destruit dēotratia. ij. polli. Ex ꝑte ꝑterea corpꝫ hō ē nobilissimū aīatū tanqꝫ ꝑncipiū oīm aīaliū Alber. xvi. de aīalibus. c. xv. Primo quo ad figurā qꝛ hꝫ erectissimā figurā tendentem ad celum vt patuit. Scd̄o rōne quātitatis qꝛ diametri tres om̄e ꝯstituunt corpus ꝑfectum primo celi. Quare naturali⁹ et ꝑfectius erit corp⁹ qd̄ dyametrorū naturaliū mēsurā ꝑticipat. Dyameter āt lōgitudis mensurat a sursū in deorsum. Et in solo hoīe idem est sursu qd̄ est sursuꝫ mōdi Et idem deorsum qd̄ est deorsuꝫ mundi. Siliter est de latitudinis dyametro qꝛ solus inter om̄ia aīalia latum habet corpus scd̄m mensurā sue quātitatꝫ latitudine ꝓportionata. q̄uis quidā vermes lati sint non tn̄ latitudinē hn̄t longitudini ꝓportionatā. Longitudo em̄ in corꝑe naturali semꝑ debet vincere latitudinē si nō sit vitium nature. Quadrupedia aūt hn̄t spissiora corꝑa qꝫ lata. Hō etiaꝫ solus dyametrū ꝓfunditatis minorē hꝫ ceteris dyametris. Ordinant᷑ etiā mēbra in corꝑe homis ꝑfectiori mō qꝫ in brutꝫ qꝛ organa sensus ſm longitudinē descēdendo. et organa mot⁹ ſm latitudinē. Situantur ꝑterea ſm ordinē et situm vniuersi. Et oīm sensuū membra habet. ij. de anima. et ea duplicata . ij. de ꝑtibꝫ aīalium. Et ꝑfectiora et plura oībꝫ aīatis habet vt declarat Alber. de aīalibus. c. i. Ex eo ꝙ compositus est magis ex diuersis qꝫ aliqd̄ alioꝝ animalium vt patuit. Perfectior est homo postremo et nobilior virtute rōne organi anime qd̄ est intellectus quo pōt aīa intelligibilia. et organi corporis qd̄ est manus q̄ om̄ia artifitiata ꝑficit vt dictū est. Et rōne forme vl'is ipsi⁹ hūanitatis que in ordine formaꝝ indiuidualium tanqꝫ vltimum cōplementū intēdit᷑ a natura ipa Namqꝫ hucusqꝫ ꝓgressa cessauit ceu non habēs honorabili⁹. vn̄ Auer. ij. de aīa. Cōplementū animalium et finis eorū qui intendebatur in gn̄atione quem cum natura potuit pertingere. stetit Est mod⁹ aīaliū habens virtutē speculatiuam et cogitatiuā aut intelligibilē. hac nanqꝫ ꝑte homo solus quasi nucleū ꝑcipit ex fructu Potentia etem̄ sibi gratis deforis accomodata reruꝫ causas et vl'ia ꝑscrutatur. Unde Tullius ꝑmo offitioꝝ dt̄ Homo. aūt qui rōnis est ꝑticeps ꝑ quam ꝯsequētia cernit. causas rerū videt

Hō est nobilissimuꝫ aīatum quo ad corp⁹

Prio historiarum. c. xv.

Drn̄tia. v.

earumqꝫ ꝓgressus et quasi antecessiones non ignorat. similitudines cõparat Rebusqꝫ pñtibus adiungit atqꝫ adnectit futuras. facile tocius vite cursum videt. ad eãqꝫ degendã ꝑparat res nccias Quasobres bene dicit ab Aristo. ꝙ homo sit prudentissimũ aialium tum ratiõe ꝯplexiõis tpate et subtilissimi tactus. ij. de aia. tum rõne ꝑuissimi capitis in carne et ossium in mole respectu corꝑis. xxx. ꝓblematum. iij. Tum rõne ꝑfectiõis qꝛ omẽs vite gradus continet. ij. de aia. Sicut itaqꝫ Cani decẽs est vt sit fortissimus et hũilimus. leoni vt sit fortissimus. et oui vt tm̃ sit mitissima. ita homi decens est scd̃m Galienuꝫ in de ꝯplexiõibus. Primo ꝙ sit sapiẽtissimus et prudentissimus. Ex his postremo ꝯcluditur ẜm Alber. in de aialibꝫ. xviij. c. viij. ꝙ homo sit viuacissimus ita ꝙ cunctis aialibꝫ diutius viuit ꝑter elephantem ratione sue prudentie et ꝑfecti regimĩs. Et sic liquent ea que in principio huiꝰ capitꝫ ꝓposita sunt. Nũc ad naturã hoĩs breuiter ꝓcedat.

Prio historiaꝝ capl'o. i.

De natura hoĩs Caput scd̃m

Natura hoĩs qua ab aliis distat creatꝫ ꝑfectissima. Nono de aialibꝫ Non solũ ad bonũ ꝓprij indiuidui aut spẽi aut generis tendens. verũetiã tociꝰ vniuersi cuiꝰ est ꝑncipalis imago vt patuit Oĩm naturas queãdmodũ extrema in medio. cõplectitur Terrestriũ scꝫ celestium et diuinoꝝ. Est enim terrestris corꝑe. celestis spũ. et diuinus mente et aia De primo dicit Geñ. ꝑmo Formauit deꝰ hoiem de limo terre hoc est de hũido viscoso terrestri qd̃ ẽ materia oĩm aialiũ Et eccl'iast. x. Deus creauit de terra hoieꝫ Et apl's dt Terrestrꝫ hõ de terra est. Et iob puluis sumꝰ ꝛ in puluerẽ reuertimur. Ex eisdem em̃ sumꝰ ex qbꝫ nutrimur. ij. de generatiõe. sed terrestribꝫ corpꝰ nutrit et ꝯfuat quare seqtur hoieꝫ cõplecti terrestria q̃ ad corpꝰ. Poete itaqꝫ fingũt pmetheouꝫ hominis spẽꝫ ex luto creasse. et postea ignẽ vitalẽ ex sole surripuisse. Sepultura ꝑterea mortuoꝝ q̃ oli cõburebant. et cineres demũ in vrnã ꝯgregabãtur signũ ẽ terrestris nature. hoc brutꝰ agnoscẽs vt scribit Liuius ꝑmũ terrã osculabat iussu Appollis tãqꝫ oĩm aiantiũ matrem. Scd̃m ptꝫ ex eo qꝛ spũs ẽ ani e in mẽbra vehicl'm se hñs instar lũis celestis vt ꝓbat alber. xx. de aialibꝫ. c. v. Et marie spũs aial'. Qui in epate ẽ vaporosꝰ. terreus et aqueꝰ. In corde aereꝰ et igneꝰ. In retbl aũt mirabl'l et vẽtribꝫ cerebri ethereꝰ et celestis. ipse viuificat sic celestia. ipo aia corpꝰ et mẽbra mouet et ꝯfuat. queãdmodũ motrices astra ꝛ totũ celũ. Per aiaꝫ deniqꝫ hõ intelligit ꝯtẽplat. deũ agnoscit. et diuina opa ꝑficit. Natura itaqꝫ hũana nodꝰ est oĩm terrestriũ. celestium et diuinorum. vt patuit in primo capite. Hanc triplicem naturam triplex corporis venter. xxxiij. proble. ix. Triplex hominũ vita Triplex hominũ genus Triplex animarum separatatarum status.

Capl'o. i.
Prio ethicoꝝ.
Picus. v.
Heptali. c. vij.

Alb. ij. de. a. c. i.
pria ad cho. xv
Decimo

Oui. i. methamor. fabula. ij.
horatiꝰ. ij. oda
xvi. primi
Persius. sa. i.
Deca. i. li. i. i fi.

Dñtia. xxxviij

iij. de aia

Marsi. in epistol. li. x. et prio Ethicor. et x. pble. liij.

Tulli⁹ prio of.

Prio ethicor.

x. ethicorum.
i. ad corin. xv.

Marsilius in Eplis
Ps. c. xxvi.
Johis. xix.

scdm Marsilium in eplis. Demonstrat. venter enim inferior in quo membra nutritiua otinetur. terre locū occupat. pectus vero siue torax sedes vitaliū. celesti gaudet mūnere vnde mot⁹ et vita effluit. Caput qd diuinū est mēbrū vt ptēbit cerebrū oseruat vnde sensus omis et ratio est. xxxiij. pblematū. vij. Scdm hāc triplicē naturam triplex hoim constituit vita. Cōtemplatiua. actiua et voluptuosa. qr tres ad felicitatē homies eligerūt vias fm q triplex est bonū Utile scz delectabile et honestū. viij. ethicor. Sapiaz. poñaz et voluptatē primā poete Mineruā. Scdaz iunonem Tertiā deniq venerez noiauerunt Que tres olim apud paridē de pomo aureo hoc est de palma et victoria certauerūt. Consultante paride quā viā eligeret voluptatē deniq elegit. incidit merito: imprudenter felicitatē sperās: in miseriā Que occurrisse tradūtur. herculi qr hō duplici vita viuit fm petrū. x. pble. liij. brutali scz et diuina. Uenus scz atq iuno Hercules neglecta venere. Aiosam sub iunone virtutē est secutus. Socrates vo spreta venere. et iunone refutata. palladē elegit. Triplices ex hic pdierūt hoies triplici cibo viuētes. corpali scz celesti et diuino Primi sunt sūmi iouis et mineruę filij fm poetas cum quibus de⁹ precipue oversatur quos diligit et sup astra eleuat de quibus dicit Hesiod⁹ Optim⁹ ille quidē est ex se q oia nouit. pceptisq post et sp sunt meliora. vñ dicit aplus Exue veterē hominē hoc est terrenum Et indue nouū hominē hoc est diuinū hic hō scd⁹ ex celo est. qr sapiētes ex vertice mineruę ppetue virgis nasci dicuntur. hij sunt heroici diuina virtute referti. vij. ethicor. hij sunt qs Auer. in de diuinatiōe angelos et equoce hoies appellat. hij melācolia vexati ex adustione cholere et sanguis pphete efficiuntur et sibille. xxx. parti. pble. pmo hij extasim passi ad celos rapiuntur vbi diuina et secreta vident. Alij sunt ciuiles medio mō se hñtes fm tullium offitior. ij. Nō excedentes omunē hoim vitā qles fuerūt Scipiones Cathones aliiq boni romāe reipub. rectores. hij corde forti et pectore firmo cūctis valent aduersitatibus resistere Quos poete celi filios appellāt pterea q ciuilis industria fm platonē non a pmetheo reperta. sed per mercurium admistrata est. vñ dicitur Nisi dñs custodierit ciuitatem frustra vigilat qui custodit eā. Et in euāgelio. Nō haberes hanc potestatem nisi data esset tibi desup. vñ. iij. polliticor. scribit Aristot. Melius est vt lex q aliquis ciuiū dñetur quia sicut bestie nequeūt a bestia recte foeliciterq duci ita neq homies absq homie sine deo quare dr. Cor regis in manu dei et quocūq vertit illud. Tales potissimum fiūt doctrina. vi. methice versor. vnde auctoritate Hesiodi prio ethicor. dr Is rurs⁹ bonus est paret q recta monēti. De hijs talibus etiā recte dici pōt qd valeri⁹ de Demosthene Itaq alterū demosthenem mater et alterū industria enixa est Sic et alterq peperit

lysaniã mater. Et alterum dies opm testis Juuenalis sathira scda Nemo em repente pdire potest doctissim⁹ sed tpe crescit. cui⁹ celũ est causa. hinc est id virgilianũ igne⁹ est illis vigor et celestis origo Tertij sunt terrestres ad seruiendũ nati primo polliticoꝝ. quorum deus venter est. quos Auer. xij. methice terrenis reb⁹ q̄ terra ventris loco est in plantis. Gal. iiij. de morbo et accñte. Et rurs⁹ venter in aialib⁹ loco terre. iiij. de ptib⁹ aresto. doctos vero celestib⁹ ꝯpat. parũ sentiẽtes. et minus intelligẽtes. de quib⁹ hesiodus At qui ex se nescit cuiq̄ʒ nec porrigit aures. vt bona ꝑcipiat demens et inutilis ille est Et auer. v. methice. Cõmẽ. xxvij. Homo inciuilis neq̄ʒ bonus neq̄ʒ malus est. vt heremita. q̄ discretiõe caret. Soli em̃ homines inter aialia ꝑuertuntur Et ideo sicut homo est sapientissimũ et optimum aialiũ lege subiect⁹. ita rurs⁹ est insipiẽtissimũ ꝛ pessimũ lege carẽs primo polliti Et pmo offi. tulli⁹ appellat illos hoies noie. tollentes hoieʒ ex homine. iij. offitioꝝ siles bestijs decies millies plura mala q̄ʒ bestie opantes. vij. ethicoꝝ. lamie siles. lestrigones. cyclopes. neptunni filij in mari geniti. q̄ sicca lux aia sapiens. pleni furijs infernalibus Siluestres. x. pble. xlv. et primo de ptibus. alios homines comedentes. quales sunt in ptibus septẽtrionis. de quib⁹ Hora. in de arte Siluestres hoies ꝛc. Gigantes qui nature repugnant. ꝓgenies terre. ex lapidibus orti prio georgicoꝝ. Quos hoies despiciũt et contemnunt. cum in hijs nihil virtutis nihil animi nihil neruoꝝ esse putant Tametsi in plurib⁹ hoies expositi sunt voluptatib⁹ et in paucioribus studiosi. Juxta illud eccl̃iastes Stultoꝝ infinit⁹ ẽ nũerus. primos tñ et vltios Auer. vij. ethicoꝝ. auctoritate aresto. dt esse raros. cui⁹ cã est vel barbaries. vel egritudo. vel orbitas. demũ triplicẽ naturã ꝛ vitã. triplices aie imitãr. triplexq̄ʒ stat⁹ aiarũ sepataꝝ a corpe vt platonic⁹ ille marsilius latius in suis declarat eplis Sic itaq̄ʒ ptʒ hoieʒ non solũ corp⁹ neq̄ʒ duntaxat spm. neq̄ʒ aiaʒ vt platonici plures opinãtur existere. Sed oia ista tria sil' ꝯplecti. Quosdaʒ aũt plus terrenã vt barbari et gulosi. quosdã spiritalẽ et celestem vt animosi. quosdam diuinã impressã vt ingeniosi et ꝑspicaces imitari potiorẽ aũt ptẽ. homieʒ denoiari nõ est absurdũ. debet em̃ corpus anime sicut mundus et celum deo esse subiectum.

vi. eneidos.

x. proble. v.

Heraclitus

tul. i ca. maio.

tul. ij. offi.

primo.

li. xi.

Orphe⁹. q̄t. ij. quest. x.

De ꝓprietatib⁹ hũanis Caput. iij.

Umane ꝓprietates. nõ singuloꝝ hoim q̄ indiuiduales st̃ et infinite Sed cũctis scdm corpus et aiam attribute. a phis sparsim posite. hoc capite nõ exquisite. sed que ex tẽpore et inter legendũ occurrerunt enũerabuntur. Hõ em̃ inter cetera aiata caput h̃ʒ pilosissimũ. ij. de ptib⁹ Et. ij. de histo rijs. c. i. Solus humidissimũ caput. alber. de aialib⁹. ix. c. fi. Solus

x. pble. lxiij.

Pli. xi. natural' histo. c. xxxvij.

cerebrũ maxim respectu sui corpis et frigidissimũ .ij. de ptib9.c.vij.
Solus aialiũ hõ erect9 incedit.ij.de ptib9.c.x.q2 cordis pulmonisq3
locũ calidissimũ et sanguine refertissimũ h3 eodẽ.c.vij.Et natura est
calidissimũ aialiũ.x.pble:lvij.Sol9 hõ est gui capitis fm portionẽ
corpis.xxx.pble.iij.ideoq3 prudentissimũ.Caput hois macilentum
carneq3 pe oi exutũ est de ptib9.ij.c.x. Caluitiũ vni tm̃ aialiũ homi
post coitũ accidit pterq3 innatũ plini9 naturalis histoꝛie.xi.c.xxxvij.
Canities hoi tm̃ ⁊ equis.maxie aũt soli hoi et sp a priori capit pte
de gñatiõe aialiũ.v.c.iij.et.x.pble.lxiiij. Uertices bini hoi tm̃ plini9
xi.c.xxxvij. Solus hõ h3 pilos in vtraq3 palpebra de ptib9 aialiũ.ij.c.
xiiij. Hõ maxie oim aialiũ cõluet eodẽ.c.xiij. Soli hoi in infantia
palpitat cerebrũ plini9.xi.c.xxxvij.Oculi hoim tm̃ diuerso coloꝛe Et
maxie animi inditia st eodẽ plini9.facies hoi tm̃.tristitie hilaritatis
clemẽtie et seueritat index in assensu ei9 plini9 eodẽ li.et.c. Solus
hõ mutat vultum fm passiões eodẽ.xxxviij.Hoi soli fluit sanguis ex
narib9.aliĵs nare altera.aliĵs vtraq3. Et sol9 in se mutat sanguinem
pli.eodẽ.li.et.c.Sol9 hõ nõ mouet aures pli.eodẽ.c.xxxvij.Sol9 hõ
maxie ledit a fumo.x.pble.li.maxieq3 lachrimat eodẽ. et hoc a pnci-
pio vite ⁊ ptin9.plini9 in phemio septimi naturalis histoꝛie.vni ani-
malium oculi depuãtur vnde cognoia strabonũ et petoꝝ plini9.xi.c.
xxxvij. Sol9 hõ emisso hũoꝛe cecitate liberat. post vicesimũ annum
multis restitut9 est visus. Quibusdã stati nascẽtib9 negatus nullo
ocloꝝ vitio plini9 eodẽ.Palpebre in genis hoi vtrinq3.mulierib9 et
infecte eodẽ.Infra oculos male hoi tm̃.pudoꝛis hec sedes plini9 eod
Solus hõ veret de turpi Alber.de aialib9.xxij.c.v. tractatus primi
Solus hõ habet mentũ plini9.xi.c.xxxvij. Et ideo caret iuba supra
collũ.x.pble.xxv.Infra genas hoi tm̃ bucce hilaritates sub dole ir-
risioni risumq3 indicantes. Et altioꝛ homi tm̃ nasus.nõ aliĵ aialium
Nares eminẽt hinc cognoia simoꝝ silonũ plini9 eodẽ li.et.c. Homi
duntaxat ligua et labia ad duplicẽ actionẽ natura dedit pficiendam
scdo de ptib9.c.xvi. liguã ad gustum et loquelã.iij. de aia.Labia si-
militer ad lrãrũ debitã expressionem et dẽtiũ tutelã. Homo omniũ
maxie aialiũ sensu facilis est.liguam ideoq3 absolutã mollissimã et
latam precipue habet de ptibus.ij.c.xvij.Que contrahere.pducere.
dilatare.deniq3 varie affoꝛmare maxime possit. Reliquis in suo ge-
nere absoluta homi qñq3 tm̃ ita ↄstricta venis vt intercidi eã necesse
est plinius vt supra.Ceteris cũ ipsis dentes nascuntur.homi postq3
natus est septimo mense.Et hoim dentib9 virus qđdam inest Nãq3
et speculi nitoꝛẽ.ex aduerso nudati hebetãt Et colũbarũ fet9 implu-
mes necant plinius.xi.c.xxxvij. Solus homo mutat dentes maxie
et eĵcit anterioꝛes Alber.de aialibus.ij.c.iiij. Sola hominis ieiuni

Dantia.xx.

v.de ge.a.c.iij.

al.x.6.a.c.liij.

de hist.a.i.c.xi.

Tul.i.offici.
Adolescẽtes et
mlieres inue-
recũde st illau
dabil's.iiij.eth.

Aui.ij.can.c.d
saliua

saliua sanat apostemata et delet maclas siue cicatrices. Et linita ad iacula siue siccā intoxicat et venenosa interficit animalia Alber.xxij. de aialibus.c.v. Solus habet vuam dependentē in fine palati pli. xi.caplo.xxxvij. Homo marie somniat sed incipit in quarto aut quito anno .iiij.de histo:ijs.caplo decimo Et diuinat ex somnijs vt patet de diuinatione per Aristotilem. Homo sternutat maxime alio:um aialium. xxxiij.pble.x. Tussis soli homini conuenit.x.pble.i. Sol⁹ homo marie eructat.x.pble.iiij. Solus homo patitur mo:pheam.x. pble.v.in facie siue vultu.homo nullū omino habet similè nisi forte pigmeum. Simearū figura ɔponitur ex hois et alioꝝ aialiuꝫ figurꝭ Alber de aialibus.xij.caplo.vij.vni iugule.humeri.vlne.ceterꝭ armi plinius.xi.c.xliij.Guttur homi tm̄ et suibus intumescit aquaruꝫ que potantur vitio plini⁹ eodem.c.xxxvij. Solus homo habet vocē arti- culatam et litteratam que sermo dicitur pmo polliticoꝝ. iij.de ania scdo de ptibus.c.xvi.Uox in homie magnā vultus ptem hꝫ agnosci⁹ priusqꝫ cernimus Totidē sunt he.quot in reruꝫ natura mortales Et sua cuiqꝫ sicut facies plinius.xi.caplo.li.Hominis tm̄ natura infici voluit pluribus modis et cibo:um ac dentium vitijs sed marie se- nio Plinius.xi.caplo.liij. Solus homo p:ecipue habet latum pect⁹ Alber.de aialibus .ij.c.i. Coste homi tm̄ octone suibus dene corni- geris.xiij.serpentibus .xxx.plinius eodē.c. xxxvij. Solus hō princi- paliter in pecto:e hꝫ māmas de histo:ijs aialiū.ij.c.i. Mammas so- lus homo e marib⁹ habet cetera animalia māmaꝝ notas tm̄.plini⁹ xi.caplo.xxxix.Homo ambidexter solus est .ij.de histo:ijs.c.i. Sol⁹ habet manuꝫ qua vtitur tanqꝫ instrumēto intellect⁹ eo ꝙ sol⁹ inter corpea est ratiōalis.xxx.pble.iiij.et Manus est signū qd dn̄atur oī- bus animatis Alber.xiiij.animaliū.c.ij.Et ideo solus nudus nasci- tur et lenis est corpe quia omnia sibi facere potest .idem.ix.de ani- malibus .c.ij.Solus habet vngues latos plinius.xi.c.xlv.Sol⁹ mu tescit .x.pble.xl. In solo hoie dispositio vnius membri est signū fu- ture dispositiōis alterius .vt gibbositas vnguiū fcat apostema pul- monis futurū.alber.xxij.de aialib⁹.c.v.Homi tm̄ vola manus qui- busdam exceptꝭ plinius.xi.caplo.xlv. In solo homie co: declinat ad sinistrum infra leuam papillam turbinato mucrone in p:io:a emi- nens scdo histo:iarum.caplo.xvij et Plinius.xi.caplo.xxxvij.Homo solus habet sinistram partem alijs animalib⁹ frigidio:em eo ꝙ lati corpis est et epar multum distat a latere sinistro Albertus. xiij.de animalibus.caplo.iiij. Co: homini animalium vni palpitat .iij.de partibus.caplo.vi. qꝛ solus spe rei future expectationeqꝫ mouetur eodem. In homie solo dyaph:agma est valde tenue et subtile in car- ne.ideoqꝫ ex titillatione solus ridet.Albertus decimo quito de aia- libus.c.ix.pmi tractat⁹ qd dyaph:agma maifeste immutat intellectū

gal.d simplici medicia.c.iij.

alb.xix.d.a.c.ix.

Et .xiij.c.iij.
pli.xi.c.xxxvij.

al.ij.d aiali.c.i.
Gal.i pncipio de iuuamē.

pli.i pnci.septi natal' hist.
vij.histo.c.ij.

al.de aiali.xiiij caplo.iiij.

pli.xi.c.vltio.

Et est sedes hilaritatis sicut cor vite. cerebrū sensus. oculos animi genua religionis. gene pudoris. plinius. xi. ca. xxxvij. Solus homo hꝫ vmbilicū maifestū. x. pble. xlvi. Solus habet pilos in pectine et subacellis Alber. xij. de aialibꝫ. c. iiij. Pili in hoīe solo ꝑtim simul. partim postea gignuntur. Pli. xi. c. xxxix. vñ Solus pubes est contra alia bruta. ij. historiaꝝ. c. i. Solus hꝫ subtilissimā cutē et carnem. iij. de aialibꝫ. c. xi. et. ij. de aīa. Ideoqꝫ sol⁹ hꝫ certissimū tactū. et gustum prīo historiaꝝ. c. xv. Solus gaudet odore floꝝ. delectatur sonis. ꝛ saporibꝫ. et recreaꝛ coloribꝫ maxie. de sēsu et sēsato. et xviij. pbl. ij. et vij. Sol⁹ hꝫ sanguinē subtilissimū ꝛ tēpatissimū. ij. de ꝑtibꝫ. ij. Homo sol⁹ coit omi tempore. iiij. de generatiōe aīalium. Et alber. de aialibꝫ. v. c. ij. Homo solus est varius in ꝑtu. coitu. et ꝯceptu. iiij. de ḡnatione aīalium. c. iiij. Testes hoī tm̄ iniuria aut sponte nature franguntur plini⁹. xi. c. xlix. Solus hō patiꝛ lithiasim hoc est lapidositatē ꝛ maxie in vesica. x. pble. xliij. Hoī tm̄ primi coit⁹ penitētia auguriū scꝫ vite a penitēda origine. Ceteris aīalibus statim ꝑ tpa anni. hoī oībꝫ horis dierū. noctiūqꝫ. Ceterꝭ sacietas in coitu homi nulla. cui⁹ messalina testis est. plini⁹. x. c. lxiij. In solo hoīe est equalitatis tēpantia magis eq̄ti celi similis. Alber. xij. de aialibꝫ. c. ij. Solus hō. pigme⁹ ꝛ simea carent cauda pli. xi. c. l. In india aūt hoīes repiūtur caudati idē. vij. c. ij. Hoīs anche ꝑceterꝭ carnose sunt et id qđ ꝓpe coxas et domesticū cruris tam sup genu q̄ꝫ sub ipo Solus hꝫ pedes carnosos ꝛ magnos respectu sui corpis plini⁹. xi. c. xlv. et alber. xiiij. aialiū. c. iiij. Solus caret talo. ij. histo. c. i. Solus hꝫ calcaneū carneū et pedē fissuꝫ mltꝭ digitis alber. ij. de aialibꝫ. c. i. Sol⁹ maxie nasciꝛ claud⁹. x. pble. xli. in omi genere sure homi tm̄ et crura carnosa varices in cruribꝫ viro tm̄ mulieri raro plini⁹. xi. c. xlv. Terrestriū solus hō bipes Eodē. c. xliij. Bipedū solus hō animal gignit Eodē. c. lxiij. Solus hō flectit intus poplites Soli homī genua et cubiti aduersanꝛ plini⁹. xi. c. xlv. Solus hō in prima etate est q̄drupes. deinde bipes. ij. histo. c. i. Hō supiorē ꝑtem habet inferiore maiorē ante ꝑfectionē. impfecta ecōtra Et ideo in prima etate nequit ꝓgredi eodem. Hō tertio aut quīto anno mediā habet sui corpis quātitatē in lōgitudine ꝑmo de ḡnatiōe aīaliū. c. xviij. Et alber. xv. de aialibꝫ. c. v. Hō solus erect⁹ aīaliū de ꝑtibus. ij. c. vij. et longi. latiqꝫ corpis qꝛ calor melius termiat hūiduꝫ Alber de aiali. xiij. c. vi. Solus ꝓspicit anteuers⁹ voceqꝫ anteuers⁹ mittit. iij. de ꝑtibus c. i. Solus imago dei. Solus vinculū spūalium et corꝑalium Solus nexus dei et mōi. et sol⁹ ꝯpatur toti mundo vt patuit Solus ꝑfectissimū aīal historiaꝝ. ix. c. i. Solus degenerat et a sua natura recedit vt dictū est Sol⁹ anceps natura ꝑmo historiaꝝ. c. i. Nam et siluestres hoīes repiūtur ꝑmo de ꝑtibꝫ. c. i. Solus vim obtinet cogitandi inter aīantia et reminiscitur ꝑmo historiaꝝ. primo

Nisi sit sterilis in gignēdo pli. xi. c. xxxix.

pli. xi. c. xxxviij. Ca. iiij. prio. hi. c. viij.

pli. vij. c. v.

al. de aia. xiiij. c. iiij.

x. pble. vij.

ari. pbl. xxxij. pli. vij. c. xvi. al. de aiali. xij. c. iij.

Pic⁹ heptapli expōne v.

Solus inter aialia puertit᷑. decia pble. l. Solus mouet᷑ diuino in-
stinctu et furore Bruta aũt instinctu nature Arist. in de bona fortuna
et. xxx. pble. i. Solus hõ abundat ventositate. aristo. iij. de aialibus
c. xi. Hõ marie aliud intelligit et aliud dicit. xxx. pble. xi. Solus hõ
est ꝯsiliatiuꝰ. iij. ethicoꝝ. Solus arte et rõne viuit vij. politicoꝝ. So-
lus dñatur inter aialia suis actibꝰ pmo methice. Supfetatio soli hu-
mane pncipaliter ꝯuenit mulieri. Que sola marie sustinet et plus ꝙ
equa coitũ post impregnationẽ Alber. nono de aialib. c. v. Proprium
est hoib preter cetera animalia vt boni et mali Ac iusti et iniusti et
alioꝝ hmõi sensum habeãt soli. Hõ eim̃ arma tenet p innatã pruden
tiam atq virtutẽ qbus plurimũ valet in cõtrariũ vti prio politicoꝝ.
Hõ solꝰ crescit in longitudinẽ ad annos vsq ter septenos pliniꝰ. xi.
c. xxxvij. Homo solꝰ hʒ vite regimẽ pfectissimũ Alber. prio de aialib
c. iiij. Homis ꝓpriũ est deum noscere et colere cetera st ↄ coia ceterↄ
aialib Lactantiꝰ. ij. diuinaꝝ institutionũ. c. decio. Hõ solus diutius
viuit ceterↄ pter elephantẽ Alb. de aiali. xviij. c. fi. Cetera sentire na-
turaʒ suã Alia pnicitatem vsurpare. alia ppetes volatus. alia vires.
alia nare: hominẽ scire nihil sine doctrina. Nõ farire. nõ ingredi. nõ
vesci. Breuiterq nõ aliud nature sponte ꝙ flere. vni aiantiũ luctus
est datus. vni luxuria et quidẽ mirabilib mõis ac p singla membra.
vni ambitio. vni auaritia. vni immẽsa viuẽdi cupido. vni supstitio.
vni sepulture cura. Nulli vita fragilior. nulli rerũ oim libido maior.
nulli pauor ꝯfusior. nulli rabices acrior. Deniq cetera aialia in suo
genere pbe degunt. Cõgregari videmꝰ. et stare ꝯtra dissilia. leonum
feritas inter se nõ dimicat Serpẽtũ morsꝰ nõ petit serpẽtes. ne ma-
ris quidẽ belue. Ac pisces nisi in diuersa genera seuiunt At hercule
Nõ hoi plurima nisi ex hoie sunt mala pliniꝰ in phemio septimi na
turalis historie. Solus hõ sine hoie viuere nequit. ij. offitio. In solo
hoie pncipalr corpꝰ et aia trãsmutãtur ad inuicẽ Arist. de phisiono-
mia. Forã delectabilis imaginata aut visa corpꝰ mouet hũanũ. Dis-
cernere inter honestũ et turpe soli cõuenit hoi. Solus hõ ꝓsequitur
honestũ cetera aialia vtile aut delectabile. Solus ordinat passiones
virtutis ordine Cõtinetq in sensu manẽtia ad limitẽ rõnis. Homo
hʒ amicitiã fm oĩe genus amicitie Solus in theorematib intelle-
ctualib speculatur et delectat᷑ delectatiõe ꝯtrariũ nõ habẽte. Solus
pfecte cõiugale est aial eo ꝙ honestas legib ordinatas facit nuptias
Et simplr solꝰ ciuile est aial pmo politicoꝝ. Solus deliberat. eligit
cum ratione velle et nollẽ habet Solus ꝯmũicatiões distributiones
cohabitationes federa et pugnas vrbanitatib ordinatas et pfectas
tuetur. Solus virtuose et turpiter agere põt. ornare sermonẽ et va-
riare vocem. atq hoim aios et bruta mouere pmo de oratore tullius.

drña. xx.
prio methice.

Solꝰ eim̃ supi
nus iacere põt
ꝯsido. xi. c. i.

Solus hõ hoi
immitissimus
iij. offitioꝝ
al. xxij. d. a. c. v.

viij. ethicoruʒ
x. ethicorum

insti. de nup.

x. pble. xxxviij.

Propriũ est hoīs mansue disciplīe susceptĩ ꝓpter vsũ rationis. Et esse mansuetuꝫ aīal ꝓpter pfectas gaudēdi rōnes alber. xxij. de aīalib⁹. c. v. Homo deniqꝫ solus risibilis est et rōcinatiu⁹. discretiuus. ⁊ vl'iter elicitiuus et rerum dr̃ntias solus cognitiu⁹. vt ex purphirio et libris aristotelis colligitur Est etiã solus homo veritatis inquisitiu⁹ prio offitioꝝ. et cũ oībus aīatis cōmunicatiuus vt patuit in pmo caplo. preter has aũt ꝓprietates humanas ex tpe collectas ex maioꝝ libꝫ Sunt conditiones sexuũ. vir enim qui hyeme coitu fortificatur fm pliniũ. x. c. lxiij. Est fortior. iuuantior. aīosior. ferotior. disciplinabilior bonis moribꝫ instituendis aptior. diuinior. prudentior. iustior. tēperatior. Quasobres vir a ꝟtute dict⁹ est et imago dei fm aplm. Et nudo capite corã deo et hoībꝫ ingredi pcipitur. Mulier ꝟo q̃ estate plus coitu vexatur. a mollitie. dicta fm aristo. in. ix. historiaꝝ. c. i. est ꝓpensior ad lachrimas. misericors. inuida. querula. mordatior. anxia desperans. impudentior. mēdatior. quinetiã facili⁹ decipit. aptius memoratur. vigilãtior. segnior. immobilior. et minus cibi desiderãs deniqꝫ viro infidelior. qr frequēter mare leso fugit. mollior. maliciosior. insidiosior. et astutior. Ceteras et hũanas et sexuuꝫ humane speciei vl'es conditiones et ꝓprietates in phisiologis requiras.

Aris. in d̃ morib⁹. ⁊. iij. ethico. i. ad chorin. xi.

De hoīs ꝓductione Capitulum iiij.

Alb. in d̃ hoīe.

D hoīs ꝯpletã ꝓductionē tria concurrũt. Creatio aīe formatio corpis. et natiuitas totius hoīs Creatio ē soli⁹ dei opus Qui mox fm btm̃ Augustim corpe pfecto aiaꝫ intellectiuã que sola de forꝫ ē inter forãs gñabiliũ creat et infundit. Formatio aũt corpis q̃ prerequirit (qr quelibet forã prequirit materiã dispositã et ꝓpriam. ij. de aīa.) Cōpletur fm oēs naturales ꝟtute informatiua. q̃ intellect⁹ dicitur. in semīe patris existens in quo est virtus intellectiue subē. Sub q̃ mouet virt⁹ mot⁹ celestiꝫ cum oībꝫ diuersitatibꝫ et ꝓportiōibus. motuũ. situũ. et imaginũ. tam corpm celi q̃ꝫ radioꝝ quos determinãt genethliaci. Sub qua ē ꝟtus aīati corpis inquãtũ aīatũ. Et sub illa est ꝟtus mēbroꝝ digerentium sperma p decursuꝫ quatuor aut quinqꝫ digestionũ. quintã em̃ accipit ĩ vasis spermaticꝫ. Et sub illa est virtus mixta cibi fm q' mixtio est miscibiliũ alteratoꝝ vnio. Ultia aũt mistra oīm est virt⁹ pmarũ qualitatũ que sunt in mixto fm aliqd esse dm̃ũ saluate. Quas omēs formatiua virtus spermatis ꝯtinet. Que sunt in spũ gignitiuo subiectiue Eo q' anima est ibi solũ in poña. Et calore mixto ex elementali et celesti tanqꝫ ĩ instrumēto Et hec virtus fm phisiologos quatuor aut quinqꝫ videtur habere in embrionis ꝓductione opatiōes. Pria

d̃ gñatiōe aīal'. Aris. c. iij.

ij. d̃ gñatiōe aīaliũ. c. iij. ⁊ auē. vij. mth. cō. xxxi alb. d̃ aīal'. xvi. c. vij. trac. i.

i. de gñatiōe. et ij. de ptibꝫ. i. Alb. xvi. d̃ aīalibus. c. xi. alb. ix. d̃ a. c. v.

est q ꝯgregat sperma cum hũore in qua congregatione fit spumosũ quasi recens butirũ cõplosum et tenue Et hanc intentionẽ facit formatiua creando in ipso et ex ipso spm̄ in actu qui in habitu iã inerat Scđa opatio ipsius est q interius spermatis videtur assimilari gutte sanguinis vbi preparatur vas spũs qđ est loc⁹ cordis. Tertia aũt opatio est q efficitur illa gutta quasi sanguis coagulatus que fit substãtia cordis Et iuxta illud adheret sperma sicut res aliqua masticata et viscosa Et postea quarta opatiõe fit quasi cor et ex ipo principalia mẽbra Et quinta opatione fiunt extremitates. scʒ pedes et manus. Et in omnib⁊ istis citius completur masculus q̃ȝ femina. Tempus aũt formationis masculi sicut peritiores circa experta tradiderunt. est q sperma inprincipio cõceptus post sex aut septẽ dies apparet quasi lac spumosum hñs tres ampullas magnas ad locũ cordis epatis et cerebri formandum. Post hec aũt per tres dies completos quando nouem dies sunt a conceptu fiunt in eo gutte rubee et fila rubea Anterioratur tamẽ hec opatio aliquãdo et posteriorat᷑ aliqñ p vnum diem. post sex aũt alios dies ab istis quãdo.xv.sunt dies a primo conceptu apparet p totum quasi sanguis coagulatus Sed illa opatio etiam aliquãdo anteriorathr et aliquãdo tardatur.per duos dies scđm q magis vel minus obedit formationi. Et ab istis dieb⁹ post alios duodecim dies qui sunt.xxvij.a conceptu p̄mo apparet totum caro. Et cognoscuntur in illa carne tria membra p̄ncipalia Cor videlicet.epar et cerebrum.et etiam extenditur per ipm quedã portio a qua generatur nucha Deinde generat᷑ vmbilicus qui prius q̃ȝ p̄ncipalia membra completur q̃uis ipa tria incitatiue p̄cedant Et hec opatio etiã aliquãdo citatur ⁊ aliqñ breuiatur p duos dies. Ab hinc aũt post nouem dies qui.xxxvi. faciunt a primo conceptu diuiditur caput a spatulis et venter et duo latera incipiũt sensibiliter ꝯgnosci sed tamen in quibusdam hec latent et abscondũtur vsqȝ ad quatuor dies post qui sunt .xl.dies a primo ꝯceptu.formatis mẽbris interioribus natura format ossa et exteriora p custodia ipoꝝ. Et superiora prius formãtur q̃ȝ inferiora hic est q quidã opinantur oculos primũ generari qꝛ p̄mum apparent.Deniqȝ formãtur extrema vt manus et pedes. Si tempus informationis dupletur temp⁹ inde consurgit motus. Si vero hoc tripletur duplatum tempus dabitur partus. vnde formatus in .xxx.diebus mouebitur in .xl.et nascetur in .clxxx. qui sunt sex menses integri. plasmatus autẽ in .xxxv. mouebitur in lxx. et nascetur in.ccx.qui septem extant menses. Formatus vero in xl.mot⁹ sibi aderit in .lxxx.natiuitas in.ccxl.qui sũt octo mẽses.plasmatus quoqȝ in.xlv.mouetur.in.xc. et nascetur in .cc.lxx. q nouem ꝯstituũt mẽses Et fm ꝯstãtinũ hoc fit vt plurimũ Qui aũt in.l.format᷑

alb.iij.đ aiaľ c. iiij.declarat qũo vt⁹ formatia creat mẽbra.

qꝛ vir primo creatus est Geñ. i.
alb.ix.đ a.c.v. ꝯsili. dña .xli. xlvij.et.xlix.

hypo.in đ fetu

auicẽ.xxi. tcij. de gña. embri.

alb.xvi.đ aiaľ. c.ij.trac.ij.

Aller.vij.Epl. xxxiij.

in .c. mouetur Nasceturqz in tricentesimo quierunt decem mensses .et illi sunt viuatiores sapiētie.vij. Unde.xxxiij.epidemie septia labores in periodis qui in. lxx .mouentur in triplicibus finiuntur et qui in .xc. mouentur in triplicitatē terminantur. Hic igitur modus est terminatiōis et partus Embrionis dr̄ñtia.xlix. Sed hec que sic dicunt medici non sunt certe probata et ideo non semper inueniuntur vera Infans itaqz quatuor gradibus generatur secundū hypocratem primū appellat sperma.secundū fetum.tertiuz embrionem.quartū infantem Juxta illud Egidij Sex sunt in lacte dies.ter sunt in sanguine terni. Bis carnem ter seni membra figurant Modus autem formationis est.ꝙ mox quando in coitu cōcurrunt duo humores viri scz et mulieris in matricez.clauditur matrix ita ꝙ etiā acus ingredi non possit concipiens eos.tunc sperma viri attrahit sibi hūorē mlieris.qr nō fit ꝯceptio nisi sperma viri tāgat hūorē guttā Et rotundabiť sup ipm sic rotūdať sperma galli in albumine oui et tunc matrix mouetur ad cooperiendum illos humores Et tūc ex calore spermatis generatur pellis circa duos humores.circundans et custodiēs sperma ne diffluat.et custodiens spiritum et calorez ne euaporet.De hinc ex humore spermatis generatur spiritus cui⁹ necessitas est ad totum conceptuz formandum Ex hinc virtus formatiua producit locum spiritus in medio in quo generetur et a quo accipiat incrementum.et iste locus est locus cordis et ideo ꝙ primum distinguitur est cordis locus et substantia. Spiritus autem ille qui in ipso loco primo pulsat ex se duo facit. vnum est distensio materie vt sit apta ad lineamenta membrorum recipienda. alterum est pforatio eius qḋ est coram ipso. A loco enim cordis primo perforando pertingit spiritus ad locum epatis et cerebri et primo sua sufflatione facit ibi duas vesicas quasi adherentes ei vna a dextris ad locum epatis et hec impleť sanguie rubeo vt patebit. Et alia sup ipm vt sit locus cerebri que impletur sanguine declinante ad albedinem vt in illo loco formetur membrum. Quo facto in illo loco conducit materiam.et format membra Et cum congregatur in illo membro nobili sufflat iterū ex ipso et facit ex cerebro vias neruoꝝ motiuoruz et sensibilium .Ante epar autem facit vias venarum. Ita ergo omnium istorum origo est a corde. Sed manifestatio venarum est ab epate et neruorū a cerebro .Et tunc spiritus qui est in medio materie sufflando perforat eam. Et quia maior motus est spiritus ad superius ideo pforationē facit maiorē versus supiora in quibus caput et supiora formāda sunt. Cetera aūt pforat penetrādo oia que sunt coram se Sursum enim perforat spiritus a se in eo ꝙ spiritus et quia pulsat.

alb.ix.ḋ a.c.v. Jn de fetu

alb.ix.ḋ.a.c.iiij auicē.xxi.ťtij. c.ḋ.gña.embri.

ij.de gña.aial'. c.iiij. Al. xvi. ḋ aial'. trac.c.i

arist.de gñati. aialiū. ij.c.iiij.

Alb.de aial'.c. iiij.ꝟtus sil' pducit cerebruz et neruos.

Sed deorsum vt est instrumentū virtutis et aīe (que in omnē dimē-
sionē mouetur) penetrat ad inferius vbi formanda sunt inferiora. et
pforat in omnē locū scđm nature cōuenientiā. Et in ipsis pforatōib⁹
format loca formaꝝ quietarū et pulsatiliū. Et per hanc rationē patet
vt dictū est ꝙ pria origo oīm venarū est a corde et nō ab epate. pfo-
rando aūt ptingit per totam materiā ad exteriora ꝛ per hec foramina
primo inducit nutrimentū ad ꝯceptū. in quo est q̄si triplex ps. quaꝝ
vna est subtilis valde purissima et spūalis q̄ trahitur ad vas spirit⁹
Et de ipa sūitur materia carnis cordis. Scđa est minus subtilis et
calida quasi sit incensa et ipa deriuatur in materiā epatis Tertia est
grossa naturā hñs flegmatis q̄ꝫ spūs qui fortiter fertur sursum ipsaꝫ
secū trahit in materiā cerebri et medulle capitis. primū creato corde
in quo virtualiter stꝫ oia aīalia (q̄uis q̄dā medicoꝝ accipiētes signū
in pullo in quo manifeste pmū creatur cerebrū et oculi. dicant pmuꝫ
cerebrū creari) formātur alia mēbra pncipalia vt dictum est. sed non
complentur vesice eīn cordis epatis et cerebri p̄cedūt vmbilici crea
tiōem sed ꝯplementū ipoꝝ sequit ꝯpletiōꝫ vmbilici qui primo com
pletur ꝑpter nutrimentū fetus Et tūc fiunt panniculi q̄bus inuolui

Aui. xxi. tertij. de generatiōe embriōis

tur ex hūorib⁹ spermatū aut ex spermate muliebri qđ mouet sperma
viri ad agēdū Et statī post hoc suspēdit ꝯtinuatū cū poꝛꝫ matricꝫ q2
ex poris nutrit et nō ex panniculo. Nisi forte q̄n diu mollis est pan-
niculus. Et q̄n parū valde accipit de nutrimēto Et statim aliquan-
tulum indurato panniculus nutrit per poros quib⁹ ꝯtinuatur per
tactū et adherentiā. Hij aūt pori sunt meatus venosi. postea diuidit
panniculꝰ in tres Quoꝝ exterior est secundina que ex duab⁹ telis cō
ponitur subtilib⁹ intra quas vene ꝯtexūtur a gilbo epatis ꝑ vmbili-
cum extense sicut radices arboꝝ Et sunt tres vene. vna pulsatilis q̄
venit a corde siue a maiore vena cordis. Et hec in secundina non
spargitur. Sed simul vadēs diuidit orifitia ad quasdā venas pulsa-
tiles matricis et sugit ꝑ illa orificia sanguinē subtilem q̄ est cum spi-
ritu ad nutrimentum spūaliū ptium ipius creature. Alie aūt due stꝫ
nō pulsatiles. Et iste diuidūtur et ꝯiūguntur in matrice multꝫ ori-
ficijs venarū nō pulsatiliū. Et sic ingreditur cibus ad ꝯceptū ꝑ vm-
bilicum ad gibbum epatis Et non ꝑ venam que porta vocatur. Ne
stomachi forātio īpediat et alioꝝ mēbroꝝ naturaliū. in vmbilico aūt

Al. ix. de aīali. c. v. trac. ij.

diuidūtur et circūuoluūtur panniculo ꝛ tūc egrediūtur inter duas
telas secundine et spargūtur in orifitia venaꝝ matricis ita ꝙ quasi
continue quedā vene videntur q̄ a matrice sunt egresse. sed nō egre
diuntur q2 virt⁹ que forat ꝯceptū format etiam cotilidones venarū
errant itaqꝫ dicentes eas pgredi a matrice. Et est vna venarū istaꝝ
que colligit supfluitatē vrine et ducit ad scđm panniculū et hec vo-
catur biles. Scđus panniculꝰ vocatur inuolutꝰ qui fit ex spermate

mulieris qd est paruū. Et ideo est artus et ꝑtensus ad inferi⁹ matricis ↄtinens vrine supfluitatē. Nec est necessariū receptaculū stercoris qꝛ fetus tunc nutritur subtilibus et ideo nō egerit. et hūc arabes dicunt ascbari. Et effundit etiā ad istū pāniculū sudoꝛ et cetera que resoluūtur a ↄceptu que sunt acuta. Tertius a quibusdā abgas vocatur qui ↄtinet hūiditates sudoꝛis leues Sup quas natat puer ne ledat tactu matricis dure aut etiā vrina exterioꝛi. Et iste est panniculus valde subtilis. et vocatur ab obstetricib⁹ Armatura ↄcept⁹ Et sic ptꝫ ꝙ embꝛio pendet ab vmbilico q̄ continuat cū vena et vena extenditur ꝑ matricē et sanguis currit ꝑ venā ad matricē sic currit aqua per cannalē vñ ptꝫ p̄mo erroꝛ eoꝝ dicentiū embꝛionē puis cibari carnib⁹ Scd̄o ꝙ mēbꝛa prius creata augent ꝑ nutrimentum attractum ab vmbilico. Ex coꝛde em̄ p̄mo exeunt vene pulsatiles et quiete ad silitudinem piloꝝ. et circa has fit gn̄atio materie eo ꝙ ex coꝛde poꝛtant spiritum et sanguinē que exigūtur ad gn̄atiōꝫ mēbroꝝ. Generatio homogenioꝝ pficitur caloꝛe et frigoꝛe inter q̄ p̄mū qd̄ generatur est caro cui⁹ termiatio est ex frigoꝛe ↄplexiōali. Et ex materia extranea mūdioꝛi creat oꝛgāa ꝓ suū Sꝫ ex nutrimēto itraneo p̄mo fit coꝛ. deinde alia p̄ncipalia. Ex supfluitatib⁹ aūt et q̄si reliquijs et purgamētis mēbꝛa p̄ncipalib⁹ seruiētia ꝓcreātur. et nascūtur pili et vngues ꝑ calorē assantez siccum. Vene aūt et ossa ex caloꝛe intraneo desiccātur ex spermate mliērꝫ Sed pellis siue coꝛiū ex siccitate carnis. Natura em̄ facit sicut ars q̄ imitat naturā. ij. phicoꝝ. pictoꝛes em̄ p̄mo ꝑducūt figurā ⁊ lineas deinde supducūt coloꝛes sic silr̄ natura p̄mo ethicoꝝ Iste igitur est mod⁹ quo foꝛmat et nutrit conceptus in matrice Embꝛio aūt sic ↄpletus stat in matrice incuruat⁹ sicut aues stant in ouo et cōglobatus vt nasum inter genua oculos sup genua. aures extra genua habeat. Et facies sua versa est contra doꝛsum matricis ꝓpter coꝛdis sui defensionē. et apud mentū habet manus positas infra ocl'os et genua Cui⁹ situatiōis causa s̄m auicē. est qꝛ cōuenientioꝛ est hec p̄paratio ad ↄuersionē faciendā in partu Scd̄m em̄ hunc sitū facilius fit fetui exire in ptu sup caput suū. Et sic situatus fetus in matrice minorē occupat locum. Cotilidonibus aūt ruptis quasi equitare incipit sup plantas suas descēdendo ⁊ tūc vigoꝛe ꝓprio se vertit. et ad versionē iuuat pōdus capitis et pondus membroꝝ supioꝝ. et ↄuertendo se scindit telam in qua est qua scissa effunditur humoꝛ qui est in ipsa Et descendendo ampliat iguē matricis sicut vnguentū qd̄dā. et tunc apitur os matricis et vulua apticione qua possunt ita ꝙ etiā in plurib⁹ discōtinuantur et scindūtur sed ad continuitatē postea reuertūtur. Et tunc exigit fetus p̄mo poꝛrigens caput tanꝗ grauius et maius ⁊ man⁹ sunt extense sup coxas vtrasq̄ in latus non declinantes. vltimo pedes et vmbilicum scd̄m

al. xvi. de aial'. caplo. vij

arist. vij. histo. c. viij.

al. xvi. de aial'. caplo. iij.

al. d. a. xvi. c. vi
al. de a. ix. c. xiij
tracta. ij.
Gal'. d sperma

Hypo. i d fetu
aris. vij. de hi. c. viij.
auicē. ix. d. aia. xxi. tcij. d gn̄ati embꝛionis.

al. ix. d. a. c. fi.

ypocratem Si vero pedes p̄mo egrediūtur aut man⁹ raro ꝯualescit et exitus signū est debilitatꝫ q2 ex debilitate se ꝯuertere non potuit. aut ꝓdigiosi ptus indiciū. Nero pedib⁹ genit⁹ parēs ei⁹ agrippina scribit Pli. vij.c.viij. Scipio ces⁹ est ex vtero idē eodē.c.ix. Agrippa pedib⁹ nat⁹ est Solin⁹ de mirabilib⁹ mōi.c.iiij. de nūero fet⁹ suꝑ feta tione et mōstruositate ptꝫ in expōne introductorij Ex his p̄mū infert ꝙ ml'ieꝝ gutta aliqd ꝯfert in embriōis ꝓductōe nō actiue sed passiue vt declarat alber.ix.de aiali.c'iij. tract.scōi Scōo ꝙ vene oriūtur a corde p̄ncipl'r et nō ab epate vt ī lati⁹ capite de venis declarabitur. Tertio ꝙ hō nō gn̄at nisi ex hoīe ī hoīe vt dt Albumasar et Auer.iij. phico.cō.xvij Nō facit hoīeꝫ ī actu ex pona hoīe id ē mēstruoso sāguie Quapropter opinio auicēne est erronea dicētꝫ ꝙ hoīes possint gn̄ari ex putrefactiōe sic bruta. vt scorpiones q̊s su⁹ amic⁹ fecit. quā reprobat auer. viij.phicoꝝ.cōmen.xlvi.et.ij.methice cōmen.v.q2 q̄libꝫ forā habet materiā ꝓpriā. et ꝙ hoīs gn̄atio esset casualis. de quo etꝫ petr⁹ in expōne ꝓble.xiij.decime ꝑticl'e. Neqꝫ gn̄atur hō ꝑ incubos et succubos vt latius expositū est in declaratiōe introductorij siue ꝑuuli phie Sperma em̄ in lōgꝫ ꝟgis euaporat q̄re et extra corp⁹ euanescit spūs vt ptꝫ ꝑ alb.xv.de aial'.c.iiij. Neqꝫ gn̄antur hoīes ꝟtute stellaꝝ ꝯūtarat extra vterū. sicut quidā astronomi opinātur. vt declarat venerabilis dn̄s alber.xvij.de aialib⁹.c. vltio. Neqꝫ gn̄at hō sine coitu viri nisi diuinitus queādmodū scim⁹ ⁊ pie credim⁹ de xp̄o saluatore Nā licet ꝟgo impregnari possit ꝑ attractiōꝫ spermatꝫ in balneo tamē nullo mō parere pōt sine coitu Et id qd̄ poete fabulātur de minerua ex iouis capite nata. misticum est. Sic itaqꝫ ptꝫ hoīeꝫ creari quo ad animam. informari quo ad corpus virtute formatiua agente ꝟtute anime et celestiū. et nasci fm se totum a natura.

in de fetu

c' de monstro. Et.xvi.c.trac. i.⁊.c.xvi.in.fi. in suo introductorio.li.i.c.iij. x.ꝓble.lxvi.

dr̄ntia.xxix.

fo.cxviij. capl'. de mōstro

auer.ij.col.c.d iuua. mēbroꝝ. oui.in.iiij.fast. lucanus nono.

De corꝑe hūano Caput quītum.

Orpus hūanū est mixtū elementis Cōplexū hūoribꝫ. et q̄litatibꝫ p̄mis Cōpositū excremētis. et ptibꝫ ꝯsimilibus vnitū mēbrꝭ. Et inforātū aīa rōnali. Corp⁹ em̄ hūanum est mixtoꝝ dignissimū oim. et vincl'm vniuersi. velut em̄ auꝝ depuratū se hꝫ ad cetera metalla ita corp⁹ hūanū ad cetera corpora gn̄abiliū Et ꝑpantia corꝑis hūani ē maior ꝑpantia alioꝝ aialiū vt declarat ꝑ ꝯsili. dr̄na.xxv. Et gal'.p̄mo ꝯplexionū Et ideo magꝭ accedit ad celi sīlitudieꝫ vt dt al.in de aiali.xxij.c.i.tractat⁹ scōi. Et est ꝑpantia nō fm ꝓportiōꝫ arithmeticā sꝫ geometriā vt lati⁹ declarat al. xij.de aial'.c.ij. Qūo aūt elemēta pria stꝫ ī mixto Et qd fit mixtio. qd ꝯplexio. et quos effectus habent elemēta. quas ꝟtutes prime q̄litates ptꝫ primo de generatione.ij.de ꝑtibus p̄mo c. Et in expōne ꝑuuli phie. siue introductorij tractatu.ij.c.de elemnetis. et.c. de mixtione.

dr̄ntia. vi. al.d.a.c.i.tra.ij Auer.i canti., aui.pria primi c.de ꝯplexiōibꝫ

al.xxij.d.a.c.i.

Terra eñ et aqua hoc est siccũ et hũidum habent se sicut passiua et materia. aer et ignis sicut agentia. hũidum eñ viscosuz siue spumosum ꝑm alber. est materia aialiũ. ex terrestri eñ generantur ossa pili carthilago. ex viscoso nerui pãniculi vene et cutꝫ et arterie. ex molli caro adeps ꝛc. Ex hũoribus aũt qui sunt ꝓpria elemẽta corpis aiatꝑm Gal. ij. elementoꝝ ptes cõsiles et excrementa causantur. Ex his mẽbra que vnita ꝯstituunt totum et quãtitatẽ et figurã eius. longitudo enim p leuia grauibus cõpata ab eis tenta licet nõ oĩno retẽta sint ꝯstituitur. dicitur tenta. ne euolent. subiungitur nõ retenta quia si retinerẽtur in longũ non extenderẽtur. Diameter aũt lõgitudinis a grauꝫ efficiẽ modo a leui non eleuato. Si enim nõ moueret tũc cõcideret circa seipm in rotundum. Si aũt eleuaretur tũc extenderet in longum. Sed cũ leue tenetur et retinetur a graui et graue mouet a leui tũc necesse est in latuz fieri dilatationẽ. ab his aũt que sũt leuia in alio et grauia in alio qm̃ calidũ ascendentis radij mouet. Et est tentum et retentũ ab eo qđ est leue et graue. constituitur dyameter tertia que est ex motu istoꝝ in ꝓfundũ. Est eñ mot⁹ istoꝝ a calido ꝛ a ꝓpria q̃litate nec descensum hñt simplicẽ nec ascensum simplicem sed mouẽtur ad medij impletionẽ. Et sic quãtitas corpis ex primis qualitatibꝫ motiuis ptiũ ꝯsiliũ causatur. Qualitas eñ ꝓpria siue cõplexio ex q̃litatibꝫ primis alteratiuis Que simul corp⁹ figurant. Et qꝛ hũani corpis cõplexio est tpatissima vt dictũ est. ideoq3 ei⁹ figura inter figuras gñabiliũ est ꝑfectissima. et erecta Ad celum tendens. ptes quoq3 eius ad ordinẽ vniuersi situantur vniformiter. sed quãtitas ꝑm corpa diuersificatur. vñ diuinãtes p phisicas mẽbrorum et corpm formas Quas figuras et accñtia in rebus phisicis a supioribus impssa philomus philomensis scđas stellas appellat a quibus melius et verius iudiciũ q̃ a primis que nimis distãt sũitur. Et hec diuinatio phisionomia dr ꝑm q̃ affectiões hoim et passiones naturales duntaxat iudicantur. inq̃tum aie sequũtur corpa ꝑm arestotilez in de phisionomia et. ij. prioꝝ. Vñ longitudo corpis vt plurimũ hebetudinem sensuũ et intellectus repñtat. Breuitas vero ecõtra Juxta illud Consilio pollet cui vim natura negauit. Longum etꝫ corp⁹ in iuuẽtute pulchrũ est. iiij. ethicoꝝ. In senio aũt curuatẽ. ij. aphorꝫ. liiij. latitudo corpm phlegma indicat alb. xxiij. de aiali. c. i. Crassi pterea scđm naturam cito moriũtur magis gracilibꝫ. ij. aphoꝝ. xliij. Et qbꝫ ea que ab vmbilico deorsum maiora q̃ ea que sunt ad pect⁹ breuis vite sunt et imbecilles quia venter frigidus est sicut illorũ q̃ tenues habent ventres. x. ꝓble. lxv. Propter quid aũt supiora non assilãtur inferioribꝫ et posteriora anterioribꝫ sicut sinistra dextris vide latius alber. xx. de aialibus c. viij. Et raritas corpis mentis ꝑcat subtilitatẽ Laxitas aũt q̃ mulierum corpa abundãt frigiditatẽ signat et humi-

iiij. metheoro.
xxij. de aial. c. i.
caplo. i.
alber. xxij. de aia. i. c. viij.
ꝑmo hist. c. xv.
Alber. prĩo de aial. c. ij. trac. ij.
alb. prio đ aial. caplo finali.
ari in de phisi.

ditatē et mentis ebetudinem. Grossities carnis obtusū animū sic mollities aerea acutū fm aristo. repn̄tat de q̄ infra in caplō de carne dicetur. Corpa viroꝝ sunt solidiora et porosiora corpib⁹ mulierum abundātiora spiritib⁹ ideoqꝫ agiliora. viuatiora. ꝛ leuiora. Sicut defuncta viuentib⁹. et vigilantia dormientib⁹. et saciata ieiunis. cadauera viroꝝ supina fluitare. femiaꝝ prona velut pudori defunctaruꝫ pcente natura dt plini⁹ Inter oia corpa corp⁹ qd neqꝫ longum neqꝫ nimis breue est sed in vtrūqꝫ tpatū est optim fm gal. in de optia corporis compōe. c. iij. tale em̄ optiaꝫ hꝫ ꝯplexionē Auicēna scda primi. doc. iij. c. iiij. Et ideo dr scda aphorꝫ optim est bene carnosum esse tle em̄ est longeuum. v. pble. xxij. Et hanc corpis figuram dt Suetoni⁹ vespasianum habuisse impatorē. diuersificātur em̄ corpa hūana multipliciter. Nō solū in quātitate vt dictū ē. sed etiā in qualitate. Nā aliq̄ sūt sana sp. aliqua egra sp. aliq̄ neutra. aliq̄ pectorica. aliq̄ cachochimica. aliq̄ eucratica. aliq̄ rara. aliqua grossa. aliqua macra. aliq̄ pinguia. aliqua dura. aliqua mollia. aliq̄ solida. aliq̄ laxa. aliq̄ lenia. aliqua aspera. aliqua grauia. aliq̄ leuia. Itē figure corpis hūane variantur qn̄qꝫ. Nam aliqua sūt gibbosa. aliq̄ strumosa. aliq̄ clauda ꝛc. De quib⁹ breuitatꝫ cā nō dicetur. de his aūt videat studiosus lector phisiologos. Nunc breuiter vt ad reliq̄ pateat access⁹. hūani corpis pticionē (Posthabitꝫ gal. in tegni et auicēne pma primi atqꝫ arist. historiarū pmo pticōib⁹) placuit subiūgere Diuidit em̄ in ꝯtinēs materiale. et ꝯtentū hoc est interi⁹ et exteri⁹. Continēs aut est ps. aut excrementū. ps est duplex. consilis et offitialis siue organica. ꝯsilis vt pellis. organica vt caput oclus nasus manus Excremētū vo vt capillus. pilus. vnguis. Interius aūt et ꝯtentū silr ptitur in excremētuꝫ et ptem. Excrementū est duplex vtile vt saliua. sperma ꝛc. Supfluū vt sterc⁹. vrina. sudor. sanies. pituita. pustule. tumores. ꝛc. pars ptit eodē modo vt prius in materialē et foꝛalem. Materialis est triplex Pōnalis vt hūores pmi et scdi. effectiua vt spūs et calor. actualis vt ossa. cartilagines. pāniculi. nerui. vene. arterie. corde. ligamenta ꝛc. Organica autē ptitur fm offitia. aliq̄ em̄ tribuit tm̄ vt cor. Alia tribuit et suscipit vt cerebrū et epar. Alia suscipit tm̄ vt musculi⁹. aliq̄ nec suscipit nec tribuit virtutem vt caro et q̄dā ossa. q̄ pn̄t esse offitialia inquātū hn̄t offitia ipis deputata de omib⁹ his siue sunt membra carni formia siue spermatica siue dn̄antia siue famulātia Siue aialia siue spūalia. siue natalia. dicet ordine pmisso. Et pmū de cibo ꝛ potu generaliter Quō aia corp⁹ informat patebit in fine.

ij. de aia.

pli. vij. c. xvij.

Cels⁹ li. ij. c. i.

drn̄tia. xxi.

ij. celi.
gal prio tegni.

ij. tegni pria primi.

prima pmi de membris

De Cibo capitulum Sextum.

Ibus est triplex vt dicit Gal. aucto. hypo. iij. Cōplexionum Est em̄ cibus verus qui actu nutrit vt hūidum

gal. i. d natura libus ꝟtutib⁹.

ari. d pti aial. ij.c.iij. drña.cxxxvij. tru.iij.te.cõ.iij xxi. pble.ij

nutri mẽtale qd medici cambiũ appellãt Et est q̃si cibꝰ vt sanguis ꝛ hũiditas q̃ mẽbris incipit apponi. Et cibus futurꝰ vt chilus vẽtris de quo in pñti caplo nihil dicet. Sed de cibo exteriori hic erit s̃mo. qui est duplex. s̃m auicẽnã scda p̃mi. c. de his que bibũtur et comedũtur. Quidã est medicinalis q̃ cum hoc q in subaꝫ nostri corpis ꝯuertitur. etiã corpꝰ nr̃m notabilr alterat vt caules et fructꝰ Sed cibus simplr q̃ cibalis dr. Est qui est aptꝰ in subaꝫ nr̃i corpis ꝯuerti facilr et cũ hoc corpꝰ nr̃m nõ notabilr alterat vt panis triticeꝰ. de quo dt aristotiles q est bñ nutritiuꝰ vñ Auicẽ. in canticꝭ dt. Qd vincit et superat corpꝰ est medicia. qd vero nutrit et auget est cibꝰ. Qui est multiplex. Nã aliquis ẽ subtilis cuiꝰ quãtitas magna pauco pascit corpus nutrimẽto vt caro pulloꝝ pisces pui lactuca ꝛc. Aliqs grossus cuiꝰ quãtitas pauca corpꝰ plurimo reficit nutrimẽto. vt caro vituli magni. caseus recens. pisces magni. Qui ꝯfortat mẽbra. subtilis aũt sanitatẽ ꝯseruat. Aliqs est tpatꝰ inter grossũ et subtilẽ cuiꝰ moderata quãtitas moderate nutrit. Si aũt multa sit eiꝰ quãtitas multũ. et si pauca parũ vt oua gallinaꝝ. caro agni. panis triticeus bñ p̃paratꝰ ꝛc. Cibus eñ et potus se hñt vt ligna respectu caloꝛꝭ naturalis Nã sicut ligna p̃mũ supant modicũ ignẽ et ipm quasi extiguũt ita cibus in p̃ncipio supprimit calorẽ naturalẽ et facit horrescere corpꝰ deinde aũt cum calor vincit cibũ auget. xxxv. pble. ix. Debet itaqꝫ qs cibum sibi ꝓportionatũ in q̃litate et quãtitate assumere. Si sanitatẽ dilexerit. Est et cibꝰ durus et siccus q̃ est pessimꝰ silr lubricꝰ. viscosꝰ. vt dt gal. i. d differẽtijs febriũ. c. iij. Preterea aliqs ẽ cibꝰ boꝰ q̃ bonũ chilum generat. Aliqs malus q̃ malũ chilũ facit. põt tñ malꝰ cibꝰ qñqꝫ eẽ bonꝰ ex ꝯsuetudine. aut forti appetitu. finaliter tñ ducit ad pnicie Nullus aũt cibꝰ vliter est bonꝰ. qr ꝯplexiões nõ sũt eedem. Nccitas quotidiane refectiõis est vt suppleat locũ eiꝰ qd resoluit. vera enim cibi actio est augeri augenda. et restaurare oẽ depditũ ex dissolutiõe corpis. et ad p̃mũ statum deducere. vehemẽs itaqꝫ abstinentia nocet iuxta illd hypocratꝭ p̃ma aphoꝛꝭ. iiij. Propter hoc igit tenues ꝛ certe diete fallaces sunt amplius solidioribꝰ Et aphorismo. iij. Silr et inanitiões ad vltim ducẽtes sũt fallaces Et tertia p̃mi de eo qd comedit et bibit dr. Tollerare famẽ stomachuꝫ putridis replet hũoribus Quare illud qd in ꝓuerbio est Abstinẽtia est sũma medicina. bꝫ veritatẽ post repletionem vt dt auicẽna. Qd si aliqua die suṗuenerit grauitas ex cibo p̃comesto. tunc sequẽti die famelicꝰ maneat et sõno vtatur ꝓlixiore. scda aphoꝛꝭ. xxij. Qui igit digerendi debilitatẽ habꝫ bis comedere debꝫ et raro semel vno die. aut ter in diebꝰ duobꝰ q̃les sunt oẽs artiũ studiosi s̃m Corneliũ celsum p̃mo. c. ij. Caueãt tñ repletionẽ et crapulã que est mentis corruptio s̃m Tulliũ in cathone maiore. ꝓpter q̃ꝫ multi obierũt Qui auteꝫ tpate abstinẽs est adijciet vitã Eccli. xxxvij. Et nihil deterius est q̃ꝫ nutriẽs mittere supra nu-

haliab. v. theo. c. xiiij. gal. de enchi. ꝛ in d subtiliãte dieta et. iij. de alimẽtis isaac. vij. vl'im dietarũ

ij. apho. xxxviij. et l. aui. tercia p̃mi doc. ij. c. vij auer. i cã. ꝯmẽ. xxiiij. Aris. prima pble. i.

i. pble. ij. gal. in de dissolutiõe ꝯtinua.

triens scd'a p̄mi de eo qd comedit et bibit Vn̄ gal' interrogat⁹ q̄ medicia foret pfecta rn̄dit tpata abstinētia Nocumēta nauseatiue sacietat; et ebrietat; patēt in .xxv. ɔtinent;.c.i. et plinio.xiiij.c.xxij. Est et; vitanda cibo⁊ in vno prādio varietas iuxta illud. xxxvij. eccl'iastici. Noli auid⁹ esse in oī epulatiōe et nō te effundas sup oēz escā. in mltis em̄ escis erit infirmitas. vn̄ plini⁹.xi.c.liij. homi cib⁹ vtilissimus simplex. Aceruatio sapo⁊ pestifera. et cōdimenta pniciosiora Quisq3 itaq3 se tpet et ɔsuetudinē bonā dico seruet et ɔuenientē cibū eligat Naz cibo mores variātur pli.xxij.c.xxiiij. et hō marie perit. Idē.xxvi c.viij. in p̄ncipio. q2 possibile est aliqd esse qd vni sit cib⁹. alteri medicina: et tertio venenū. vt dt gal'.iij. ɔplexionū.c.iiij. in fine. et Auicen. scd'o can̄. pt3 hoc de iusquiamo. Ordinē quoq3 cibo⁊ bonū habeat. mollia lubrica cito penetrabilia et facile digestibilia grossis et duris digestione ante ponat; Sz facile est p̄cipere. difficilimū aūt pcept;sp obedire Iux illd dicūt et nō faciūt Alios saluāt seipsos saluare neqūt.

iiij. epidimia rum xviij. — Lucanus.iiij. hora.ij. F. sa. ij. — ij. aphor;.v. drn̄tia.c.xix. mathi.xxiij. Mathi.xxvi.

De potu capitulum Septimū.

Potus est res nōnaturalis actu hūida. cibo⁊ in vētre pmixtiua ⁊ eorūdē i ptes corpis delatiua Aut breui⁹ pot⁹ est delator cibi p corp⁹ Et ē triplex Quidā tm̄ ē pot⁹ vt aq̄ simplex q̄ nō pt nutrire. q2 simplex nō pt suscipe forāz ɔpositi nisi ɔponat' Est et; indigestibilis fm aris. et corp⁹ sūme infrigidat. Scd's ē pot⁹ medicial' sic oximel: qd valde ɔducit ad sanitatis ɔseruatōz fm gal'. ⁊ mellicratū ⁊c. Terti⁹ ē pot⁹ cibalis sic vinū ⁊ cereuisia. reportat em̄ cibū p corp⁹ et et; nutrit. Et ille ē triplex. s. Permixtiu⁹ q̄ vna sūit cū alimēt;. Ali⁹ delatiu⁹ sic fctā digestōe in vētre et dimidiata i epate assūpt⁹ Terti⁹ ē alteratiu⁹ q̄ grā medicie exhibetur. Et hic pt sumi vētre vacuo fm ɔsili. drn̄tia.cxviij. De p̄mis duobus loqtur descriptio Qn̄ aūt bibēdū sit an in prādio aut post cibuz pt3 drn̄a allegata sufficiēter. Sz q pot⁹ descēdit ad stomachū et non ad pulmonē vt qdā sentiūt. sic narrat Macrobi⁹. expimur vomitu Et lati⁹ reprobat dn̄s alb.xiij. d aial'.c.i. Duab⁹ de causis pot⁹ ē nccarius. Vna ē vt corp⁹ hūectat. repleatq3 locū ea⁊ q̄ dissoluūtur hūidaruz subā⁊. Altera vt cibū trāsmittat. ⁊ ad oīa pferat corpis mēbra Et illi p̄stet teūitatē q̄ ei⁹ faciliter tn̄smissio p meat⁹ ⁊ vias. vn̄ vacuo stomacho nō ē bibendū vt dcm̄ est fm auicē. tertia p̄mi doc.ij.c.viij. dicentē Scias q bibere aquā cū aliqs ē ieiun⁹ Et post exercitiū ⁊ balneatōz Et ꝓrie vētre vacuo vehemēter ē impediēs Mltā q̄z aquaz frigidā bibere ē malū Et subdit āpli⁹ sapiēs sibi ꝓhibere d3 ne ieiunus vinum bibat. Aut anteq3 membra in hūectatis aqua reficiātur Aut post motū fortē qm̄ hec duo magnū cerebro faciūt nocumētū. ⁊ neru;. ⁊ ad spasmū pducūt. ⁊ ad amētiā Aut i egritudie aut tpe calido

drn̄tia.cxviij. — trusia.iij. teg. cōmen.v. iiij. metheo. d enchi. ⁊ caco. — vij. satur. in fi. — isaac. i ptic'lari bus diet;. — xi. tertij. trac.ij. c.viij. aui.i cā. ⁊ auer, ɔmē.xxxiiij.

tertia pmi doc. ij.c.viij.

Neq3 bibendũ est post cibum cito multũ vinũ.aut alius potus Sz exspectandũ est donec cibus de stomacho descẽdat. Sicut nõ est comedendũ supra repletionẽ vt dictũ est in priori caplo. qz os gulosũ est fons egritudinũ molestaꝝ et onerꝫ paupatis Comedat tñ diues quãdo põt.et paup qñ hz Et corpulentus auctoritate ruffi semel in die sed macer bis. Liquores aũt ꝭm pliniũ corpi hũano cõueniẽtes sunt duo.oleũ quo ad extra.et vinũ quo ad intra.cito eñ in spiritus trãsmutatur et naturali calori subuenit debito tpe et tpate bibitũ. Silr cereuisia bona (ꝗuis gal. dicat in de simplicib ꝙ noceat capiti) qz melancoliaz ꝭm Auer. in colliget repellit. Hec de cibo et potu dicta sufficiant cetera in libris medicorum patent.

xliij..c.xxij.Et xxij..c.xxiiij.

sexto.c.d regimine corpm

Galie.in ꝯmẽto.xv.Aphorꝫ.prima

Virtus fortis — Cibus multus et sepiꝰ — Resolutio multa

Multum et sepe

Paucum et raro

Virtꝰ debilis — Cibus paucus et raro — Resolutio pauca

In				
Hyeme	plꝰ resoluitur de	hũido radicali et paꝝ de calore	ideo augeri debet	cibꝰ i qtitate z nõ i nũero et potus ecõtra
Estate		hũido extraneo et mltũ de calore naturali		Cibꝰ i nũero z ñ i qtitate z potus ecõtra

De Chilo capitulum octauum

drñtia.xxix.

Cibus et potus ore assumpti p ysophagum in stomachuz qui venter dicitur.deducũtur. Qui terrestris si fuerit et grossꝰ dentibus diuisus et attritus ꝓpter diuisionem in minima digestiõi vẽtrꝫ reddit abilitatꝰ. qz diuisio alimenti in modica facilẽ exhibet operationẽ calido scdo. de ptib. c.iij. in tm vt z pncipiũ ꝭm quosdã digestiõis suscipiat inde aliqle. demum in ventrẽ deducti. Et ad inuicẽ pmixti pfecta digerũtur ab eo digestione.in massaz.ptisamariã siue in chilũ trãsmutantur Tum ꝓpter caliditatẽ ventris et hoc pncipaliorẽ existẽtis et hũiditatẽ. Tum etiã ꝓpter multa mẽbroꝝ ei adminiculantiũ Gal.iij.naturaliũ.c.vij.Est

iij.de ptib.c.i. alb. de aialibꝰ iij.c.iiij.

Aui.pria pmi. c.de hũoribus

itaq3 chilus pme digestiōis effectus. sic dict⁹ a cibo ex quo fit quem greci chilum appellant. Jnde achilles quasi sine cibo nō q penitus a cibo abstinuisset q̄uis de quibusdā dr q pter hūidū viscosuz. aut calori contpatū. ad multos dies. et annos sine cibo vixerūt. Sed qr nō vescebat cōi hoim cibo. vescebat em̄ medullis ceruoꝝ vt fortior fieret a centauro instruct⁹. Ex chilo in stomacho due ptes efficiūtur vna in ipo retinetur. et rugositatib ei⁹ vt in ipa voluptuet. recipit enim stomach⁹ ex chilo deliciā magnā. Nūq̄ itaq3 est repire stomachum famelicū omī chilositate priuatū. Et ideo auer. ij. colliget vult q stomachus nutriatur chilo. Scōa que est supflua stomacho sed nō toto Ad intestina expellit simul in salubriter dietantib. sec⁹ in mala vtentib dieta. diuiditur in ptem purā Quā vene meseraice exsugūt et deportant ad epar successiue. Et in partem grossam Que fex siue stercus dicitur et tanq̄ inutile per anum expellitur.

gal. ij. natura. auicē. xiij. tcij. caplo. i. drītia. xxix.

De chimo capitulum Nonum.

F Acta digestione prima. pileron aptur ventris siue stomaci. Et chilus q̄ est silis masse ptisanarie siue pulti ptisane descēdit pmo ad duodenū. Deinde secedit in ieiunū et reliq. a q̄bo ps subtilior vt dictū ē p meseraicas (q̄s aristoti. pmo historiaꝝ lactes appellat) ex porta epatꝫ ramificatas i ipm attrahit. Et hec ps subtilis in meseraicis silis masse sanguine chimus dr siue massa hūoralis cui⁹ maior ps fm naturā est sanguis. Et est duplex chim⁹ fm gal. in de euchimia ꝛ cacochimia. bon⁹ videlicet et mal⁹. Bonus est q̄ ex bonis et ꝯuenictib gñatur cibis. q̄ aūt tales sunt refert gal. in p̄fato libro Oleꝝ vero nullū est euchimiū. Lactuca aūt tenet mediū. de fructib aūt sentit gal. q oēs cacochimi stꝫ preter castaneas. Cū pomis. piris. nespulis nō vt cibis sed vt farmacꝫ indigemus. ad robur stomaci atq3 ventris. Aues aūt et pisces in paludibus. lacub. flumib. limosis et turbidis nō degētꝫ oēs sūt euchimi Malus chimus est q̄ ex malo cibo gñatur a q̄ abstinendū ē tametsi facile digeritur. latet em̄ tpe multo prau⁹ in venis chim⁹. quo accumulato. subite q̄nq3 mortes. febres. et morbi chronici generātur. oīs em̄ humor putridus vt nequā ledit vicinū. Quasobres nō errat qui paulati corpus ꝫet hūores pill. ꝯmūib aut alesangineis mūdificari studet. Uices etem̄ reiterare et nō exq̄site purgare natura suadet rō dictat: Cui⁹ oppositū maria ideotaꝝ ps facit Et est triplex ciborum mali himi spēs. Aliq̄ em̄ addūt in phlegma vt caro omis pecudis et pisciū aquaꝝ malaꝝ et medulla ossiū mutonis q̄ facit pdere memoriā Alij sunt q̄ addunt in cholerā vt panis factus ex farina multi furfuris. et frumēti antiqui et farine mali chimi. Et crusta q̄ gignit adustā cholerā. Tertij sunt q̄ addūt in melācoliā. vt caro capre. hirci

constructio drītia. xxix.

Caplo. vi. Caplo. v.

i. pble. liij. ij. aphorꝫ. li. gal. d. phlebo. c v. ꝛ de chole. ra nigra. c. vi.

boiis antiqui et vacce. Et de mēbris aialiū. renes cerebrū. ventres oua dura. caseus antiquus. fungi. cicera. lentes. miliū. pisces. duri. viscosi. saliti. pira. poma. cucumeres. citrulli. cepe. allia. raphan⁹. rape pastinace. caules et his silia: Saluus existit q̄ eis nō vescitur. Si vo quis eisdem vtatur catharticum illi subueniat: humorē malū generatum expellēs Nemo in digestiuam fortem ꝯfidat

trusi. iij. tegni. ꝯmen. xxxviij.

De primis q̄tuor hūoribus Capi. x.

Um chimus p̄ meseraicas attractus in venis porte minimas deuenerit. Epatis ramis occurrit ex vena cōcaua subtiliatis Ramificatiōes em̄ inferiores et orifitia vene imbibūt et potant sup̄iores vene ramusculos. vt tūc totū tangat. Et digestio virtuosior efficiat̄. Tunc em̄ virt⁹ epatis hūorifica cum eius instrumēto qd̄ est calor super chimū ꝯuertitur. Et in sanguinem transmutat et alios tres hūores ⁊ aquositatē vrinalē que causa penetratiōis extitit necessaria. Uene aūt capillares q̄ sparse sūt per totum corpus epatis adunātur in epatis gibbo Et ibi faciūt venam magnā in qua sub calore cordis fit ꝯpleta chimi decoctio Et in ea decoctiōe fit sep̄atio Sicut in omī succositate ꝯmixta. oportet em̄ nutriens ꝑpter diuersa mēbra eē mixtū s̄m Albertū. iij. de aialibus. c. iiij. Et id qd̄ natat sicut spuma est materia cholere naturalis. Qd̄ aūt residet terrestre ⁊ grossuz est materia melācolie Subtile vero et purū sanguis est materia Et qd̄ remanet incompletū aquosū est materia phlegmatis ꝓprie dicti, qd̄ in epate generatur per diminutam digestionem de quo. ij. naturalium. capitu. vltimo. Et nō phlegmatis improp̄e dicti qd̄ est chilositas ventris et meseraicarum. Adhuc qd̄dā enatat sicut spumosum intensuz et hoc est materia cholere innaturalis Et qd̄dā cadit residēdo intēsū et incineratū Et hoc ē materia mlie innaturalis Et qd̄dā stat viscosuz qd̄ diuidi nō p̄t Et ex illo fit phlegma innaturale Sicut ex puro intermiato generat̄ sanguis Et omīa ista fiunt in gibbo epatis in vena magna sub calore cordis vt dictū est. Sicut ergo chilus est p̄me digestiōis effectus, ita hūor qui vl'is est cibus scd̄m albertū. Est effectus scd̄e digestionis que fit in epate Quē auicē. prima p̄mi. c. de humoribꝫ sic describit Est corp⁹ fluidum in qd̄ in primis nutriens conuertitur hoc est chilus qui est nutriens remotum in corp̄e et primum vt patuit. Est enim humor de substantia cibi. membri sanguinei. phlegmatici aut cholerici aut melācolici. An aūt sanguis duntaxat nutriat. qui est vltim̄ nutrimētum scd̄m aristo. scd̄o de p̄tibꝫ et albertū. breuitatis grā posthabetur. cum in hoc opusculo non intendo disputare Sed peritorū et doctissimoꝝ virorū s̄nias narrare. Satis etiā petrus paduan⁹ dr̄ña. xxx. hanc difficultatē resoluit. P̄tꝫ q̄ꝫ ex eo q̄r non tota cholera ad kistim fellis et intestina in hūoꝝ segregatiōe trāsmitti̾ Neq̄ꝫ tota melāco-

drñtia. xxix.

alb. xij. de aial'. caplo. vi.

drñtia. xxix. aui. xiij. f. cij.

xij. d aial'. c. vij.

xij. de aial'. c. i. trac. ij.

lia ad splenē et os stomachi. Sȝ aliq̄ ipsoꝝ pars cū sanguie currit p ve-
nas sic phlegma cui⁹ nō ē ꝓpriū receptacl'm cū sit poña sanguis im-
perfecte coct⁹. Duobꝫ aūt alijs hūoribꝫ siue supfluitatibꝫ natura ordi
nauit ꝓpria receptacl'a vt sanguis ab eis magȝ purificaret̃ nisi enim
sepentur a chimo nō meret̃ dici sanguis Sic mustū nō fit vinū nisi
terrestrȝ ⁊ subtil' supfluitas abiciat̃ Sȝ q̄ q̄tuor stȝ hūores pmi (q̄uis
trusi. ij. teg. ꝯmē. lxiiij. mltȝ rōibꝫ ⁊ signȝ oñdit dūtaxat tres eē sanguis
ptis eo q̄ lac est sāguis iterata q̄dā decoctiōe decoct⁹ nō sepat̃ nisi in
tres subas. ꝯsiles cholere, phlegmati et melācolie. q̄ stȝ butiꝝ seruz
et caseus) Ptȝ auctoritate hypo. in de fetu. et gal'. i. elemētoꝝ Aris.
in pble. Auicē. pma pmi. Nā q̄tuor stȝ elemēta coia qbꝫ elemēta ꝓpria
hoc est hūores q̄ stȝ eoꝝ filij fm ꝯstantinū corrñdēt Sāguis em̄ aerȝ
fili⁹ est et ioui fm astrologos ꝓportionat̃ Cholera rubea filia ignis ⁊
marti datur. phlegma aque ⁊ lūe tribuit̃ . melācolia terre cui dñatur
saturn⁹. hic cāe piodicatiōis videt̃ euenire Aut poti⁹ eā cāt loc⁹ hūoꝝ
et mēbroꝝ mittētiū. suscipiētiū ⁊ attrahētiū hūores dispōes ad q̄s re
ducit̃ acuitas aut obtusio fl⁹ mēbroꝝ. Egri fortitudo ⁊ debilitas Et
hūoꝝ ꝯplexiōes. mltitudo. paucitas. grossities. subtilitas. viscositas
aut ei⁹ oppositū In viuo p̄. qd̄ citissime i sanguiȝ trāsmutat̃ q̄tuor re
periūtur ptes. s. fex cui melācolia ꝓportionat̃ Spūa cui cholera. aquo
sitas q̄ euaporat ṽtute digestiua cui phleḡ. ⁊ vinū puꝝ cui sanguis.
gal'. ij. ṽtutū naturaliū Preterea expimēto artȝ alb. pbare nitit̃ q̄m si
sāguis de vena extract⁹ ad lētū ignē i vase ponat̃. stati vt calefieri in-
cipit lente spumā gracilē ⁊ clare vernātē supi⁹ ebulit q̄ ē cholera ru-
bea. ⁊ id qd̄ de ea adustū ē nō sepatū a subtili ē cholera innat̃al'. ideȝ
etȝ sanguis stati inferi⁹ subsidēdo hypostasim obscurā facit q̄ ē melia
et qd̄ incinerat̃ ex illo est innat̃alis melia. ⁊ tūc ꝯstare incipit in eo
qd̄dā viscosū sic albumē oui ⁊ hoc ē phleḡ. p̄ter hec enatat aquositas
pura ⁊ tenuis q̄ nll⁹ oino hūor ē q̄ cibū currere facit p mēbra Id aūt
in q̄ oia ista stȝ est suba sanguis Quatuor etȝ fines ipsoꝝ stȝ nccarij in
corpe qr sanguis nutrit. melia appetitum excitat. cholera superflua
educit . phlegma corpus et membra humectat . cerebrū em̄ sugit hu-
morē phlegmaticū. splē melicū. fel cholericū. epar sanguineū quē se-
parat maxie a melia ⁊ cholera . pusq̄ eū trāsmittit ad venas vt dcm̄
ē. Et q̄libȝ hūor ē duplex. s. bō⁹ ⁊ mal⁹. pma pmi d hūoribꝫ. Hūor bō⁹
ē q̄ p seipȝ sol⁹ aut cū aliq̄ alio ꝯiūct⁹ i subaȝ nutriti ꝯuertit̃ corpis ad
ei⁹ q̄ātitatē augēdā aut depditi r̄stitutōȝ faciēdā Aut vt opet̃ vtrūq̄ȝ
istoꝝ Sȝ hūor mal⁹ siue incōueniēs ē ex q̄ id fieri nll'aten⁹ p̄t qr opa
tiōe calorȝ naturalis termiantȝ ipm poti⁹ corrūpit̃ q̄ȝ ad silitudineȝ
corpis nutriti deducat̃ sic est hūor gñat⁹ ex fructibꝫ vñ Sanguis est
duplex Naturalis et innat̃alis Nat̃alis est cui⁹ color est rube⁹ siue
purpureus malo carens odore et valde dulcis. cuius necessitas est
maxima eo qd̄ est materia nutrimenti vt dictum est . Et vtilitas qr
dat lumē aie. leticiā. ⁊ gaudiū. Auer. colli. iij. c. de accn̄tibꝫ triū ṽtutū

auer. col. ij.
luna. ꝯsiliū

drña. lxxxviij.

gal'. ij. d drñ. fe.

auicē. pria q̄rti
ij. trac. c. i.

gal. d luna. c. i.

col. iij. trac. de
accn̄tibus
Auicen.

drñtia. xxx.

ij. de ptibꝫ. c. iiij

variatur aũt fm oẽs modos ꝯplexionũ et etatũ et naturã diuersitatis aĩaliũ. Et est duplex scz. arterialis q̇ est in arterijs a corde natus dictus vitalis Alter nutrimentalis siue naturalis q̇ est in venis ab epate gñatus. drñtia. xxxi. Sed innaturalis Est q̇ a dispõne innaturali est mutat⁹ tã in sapore odore. ꝛ calore Et ille fit quadruplr. Prio ex pte quãtitat; vt qꝛ est nimis mlt⁹ vt in plectoric; q̇ egent phlebotomia. aut scarificatiõe. aut abstinẽtia. aut minoratõe p sanguisugas. cbimi eñ et sanguis excedentes dñt minorari Naȝ minoratio est in quãtitate et mũdificatio in qualitate. Scõo ex pte mõi sube vt quia nimis grossus aut subtilis Tertio ex pte qualitat; maifeste. vt quia nimis calidus aut frigidus aut putrid⁹. Quarto ex pte q̄litatis occulte vt infectus veneno. prim⁹ est digerend⁹ aut subtiliantib; aut incidentib; aut ingrossantib; medicinis. scõus mundificand⁹. aut sero caprino aut fumo terre ꝛc. tertius bezoartic; et tiriaca corrigẽd⁹ Ne ex ipo febres causonice et ꝯtinue aut phlegmões generẽtur. Et qꝛ sanguis est materia mẽbroꝝ et spirituũ ideoq; ad ei⁹ diuersitateȝ opatiões et passiões variãtur. Nam sanguis abundãs clarus et calidus disponit ad irã. Abundãs aũt et clarus et tpatus qm̃ ex eo generatur copia clari spũs et sube laudabilis et tpate ꝯplexiõis disponit ad gaudiũ. sanguis aũt subtilis et clar⁹, ꝛ aquos⁹ et frigid⁹ dispo nit ad timorẽ et cordis debilitatẽ ꝓpterea qꝛ spũs ex eo generatus est grauis motus ad extra et inflãmatiõis modice. Sanguis aũt gross⁹ et turbidus et addite caliditatis disponit ad tristiciã et ad irã pdurantem. Spissum eñ qñ calefit tarde infrigidatur Sanguis autem grossus et addite caliditat; nõ tñ turbid⁹ qd raro ꝯtingit efficit hominẽ nõ tristẽ sed audacẽ et fort; cordis et est modice ire. ꝓpterea qꝛ leticia frangit irã et tristicia disponit ad eam. Sanguis aũt grossus et addite frigiditat; et nõ turbid⁹ nec tristabilem nec iocundũ efficit homieȝ. nec etiã fortis ire sed est mediocris timid⁹ et est ebes et sincerus in omibus rebus ꝓpter siĺitudinẽ sui spũs ad sanguineȝ eius. Sanguis aũt grossus et addite frigiditatis et turbid⁹ facit homineȝ desolabilẽ et tristabilẽ Et et; lente ire nisi ex forti causã Et eius ira minus est firma q̃ȝ in calido ꝛ habente ceteras ꝯditiões hmõi siĺes Firmior tñ est in eo q̃ȝ in sanguie subtilis sube ꝑinde est hõ rancoris et odij. Preterea intellect⁹ in hoĩe et estimatio ĩ alijs aĩalib; puriora sũt et meliora. Jnpuriora et peiora fm dispões sanguis ꝛ hũoꝝ ẽ loco sãguis Ciñ. ari. ij. õ ptib;. ij. dt Ui sentiedi intelligẽdiq; obtinet pleniorẽ qui tenuior atq; frigidior est. veꝝ nõ sanguis frigiditate sed potius tenuitate atq; mũditia. hinc nõnulla q̇ sanguine vacant aĩalibus prudẽtiora st; nõnullis sanguinẽ hñtib;. vbi grã. Apes formice et hmõi qꝛ bonitas hmõi apphensionũ nõ causat ex calido et frigido sed poti⁹ ex subtili aut claro Quoꝝ aũt aĩaliũ sanguis. fibris admo-

gal'. õ melãco.
drñtia. xxxi.
Auicen. prima
ꝑmi õ hũorib;
gal'. scõa apho
ris. ꝯmẽ. xvij.

drñtia. li.

gal'. ij. de morbo et accñte
Auicẽ. õ virib; cordis. c. viij.
ari. ij. õ ptib;. c. ij. et. iij.
alb. xij. õ aĩal'. trac. ij. c. i.
iiij. metheo.

alb. xij. õ aĩali. trac. ij. c. i.

dum multis crassisq3 refertus est hec terrena ↄstant natura. Et aiosa iracūda ꝓindeq3 furibunda st3. de hoib9 eiusdē dispositōis sil'e ē iudi tiū. Sūt aūt ⁊ alie hūiditates vt dcm̄ est Sz hūoꝛ sanguis maioꝛ est sup oēs abundās q2 cib9 est coꝛpis cū quo in venis currit phleḡ. qd̄ sil'iter est duplex. Naturale sc3 et innaturale. Phlegma naturale d2 nō ꝙ natura faceret. sed q2 naturalē finē pt attingere. fit em̄ caloꝛe naturali digerēte aliq̄n sanguis. innaturali aūt caloꝛe coꝛrūpēte aliq̄n fit materia febꝛis quotidiane. Cui9 nc̄citas est duplex. Prima est vt deficiente sanguie caloꝛ natalis in ipm agat. hinc est ꝙ phlegmatici bn̄ ferunt ieiuniū. Scd̄a est vt cū sanguie vadat ⁊ nutriat aut ipsum ad nutriendū faciat aptū. phlegmatica mēbꝛa q̄lia st3. cerebrū. oc'lus nerui. iuuamētū ei9 in coꝛpe ē vt hūectet iūcturas. ⁊ mēbꝛa q̄ st3 mlte motiōis sic̄ sunt pulmo et coꝛ. Innaturale phleḡ nouē h3 spēs quarū q̄tuoꝛ st3 innaturales. ex pte sub̄e phlegmat3 sc3 aquosū. mustillaginosu3 sub q̄ ↄphēdit' crudū. vitreū et gipseū. Et sil'iter q̄tuoꝛ ex parte sapoꝛis vt salsu3. acre. pōticū. et insipidū Ad qd̄ reducit' dulce. distiguēdo crudū. Nō in oꝛdine ad sanguinē q2 sic oē phleḡ est crudū. Sz in oꝛdine ad phlegma naturale sic st3 nouē Posthabit3 causis ⁊ effectib9 istaꝝ spēꝝ. Et qūo ex gipseo phlegmate lapides i coꝛpe ⁊ mēbꝛ3 hūanis generātur. Itē de phlegēte salso sufficiēter p3 in scd̄o de differentijs febꝛiū p gal'. et drn̄tia. c. xlv. et. vi. aliqualiter. Cholera ē hūoꝛ spumos9 q̄si fieret ex spuma sāguis Cui9 coloꝛ ē rube9. clar9. vernās pondus leue. sapoꝛ acut9. Et hec ē naturalis cui9 vna ps transit cu3 sanguie q̄ nc̄cia est sanguini vt illi admistrat' ad nutriendū membrū cholericū qd̄ nō nutrit' nisi cholerico sanguie vt pulmo. Et vtilis est vt sanguinē subtiliet ⁊ penetrare faciat p venas capillares ad mēbꝛa vrinā reddat citrinā. et vesicā pungat. et expulsiuā ipi9 excitet ad expellendū vrine aquositate3. Reliq̄ ad chistim fellis tn̄smittit' Nc̄cia Primo ad hoc vt coꝛp9 a supfluitate cholerica mundificet'. Scd̄o vt nutriat fel et chisti ei9 Juuamētū vo pmū est abluere intestina a fecibus et phlegmatib9 viscosis. Scd̄m q̄tenus intestina et animusculos pungat. ↄtrariū sentiāt. et sentiendo expellāt. qd̄ facit sua moꝛdicatione. Cholera nō naturalis dupl'r fit Uno mō p admixtōꝫ alteri9 hūoꝛis cū naturali cholera in ↄmixtiōe vincēte aut phlegmat3 vt citrina ⁊ vitellina q̄ d2 famosa q2 frequēter gn̄at'. Aut cholere innaturalis vt rubea siue acuta. aut melācolie defoꝛis aduenient3 vt adusta. Aut sanguis q̄ raro euenit ⁊ hec foꝛsitā d2 fumosa ab Auicē. in cātic3 q̄uis Auer. vult ꝙ sit hūoꝛ faciēs ructū fumosū. Aut pt dici cholera sanguinea Alio mō p alteratōꝫ siue adustionē Et illa est duplex Una est q̄ mag3 gn̄at' in epate. que ē triplex. vna fit p adustionē sāguinis in epate venis vl' arterijs. Scd̄a ē q̄ generat' p adustionē phlegmat3

ij. de ptib9. iij.

aui. pma pmi de hūoꝛibus alb. d aial'. iij. c. iij. trac. ij

drn̄a. xxix. alb. de aialib9. iij. capl'o. iij.

Gal'. iij. d vtutib9 naturalib9

pma pmi. c. de hūoꝛibus

Drn̄a. xci. ↄmen. lxv.

Nicol9. f. v. c. xv.

vbicūq3 in corpe aduraт.Tertia est que fit p adustionē cholere innaturalis. ex adustiōe aūt melācolie non pt resultare cholera cū ipa neqt in aliū ↄuerti humorē. Altera aūt q̄ in stomacho gnat est duplex. vna dicta est prassina. alia eruginosa siue zinlaria q̄ hʒ naturā veneni. Melāncholia q̄ cholera nigra siue nigra bilis appellat est hōl sanguinis fex siue turbulētia et hypostasis sepata ab ipso p residētiā turbulētie ei9 in pfundo et nō p adustionē siue infrigidatōeʒ cui9 sapor est inter dulcē ⁊ ponticū. Et hec est melācholia naturalis q̄ gnata in epate in duas ptit ptes. quarū vna transit cū sanguine per oēs venas Altera aūt delegat ad splenē. Necessitas pme ptis est vt reddat sanguinē aptū ad nutriēdū mēbra melācholica in quorū nutritōib9 magnā partē melācholie esse oportet vt sunt ossa et consilia quib9 alia sustētant ⁊ colligunt. Utilitas vero est vt sanguineʒ stringat ↄfortet et inspisset. Qia em̄ aialiū corpa magis terrestria sunt ⁊ nutriri nō pnt nisi sanguine in quo multū est terrestreitatis. Restringit em̄ a lubricitate. ⁊ inspissat a subtilitate acqsita. ⁊ ↄfortat ne nīs cito euaporet. Sed necessitas scdē partis est duplex. vna vt a supfluitate melācholica corp9 mundet. scda vt splenē nutriat. Silr ei9 iuuamentū est duplex. Primū (qr aliq̄ pars melācholie sp manet in splene vt in ea voluptuet. alia ad os stomachi vlteri9 trāsmittit in qd fluit q̄si mulgēdo) est os stomachi stringere. ↄfortare et inspissare sua ponticitate. et tpe accepti cibi ipm claudere vt vtutes eius meli9 retineant in ipso et caliditas digerēs intus ↄtineat. Scdm est sua acredine in ore stomachi ↄmotionem ⁊ titillationem facere. ⁊ appetitū famis puocare. Innaturalis melācholia q̄ est cinis p se remanēs aliorū humorū a sanguine bono trib9 modis causat. Aut p adustionē. aut p admixtōē. aut ↄgelationē. Melācholia innaturalis p adustionē q̄tuor hʒ spēs famosas fm auicennā. nā oēs quatuor hūores aduri pnt Quarū Prima pt dici salsa parū tendēs ad dulcedinē et hec est ex sanguine. Secunda amara q̄ est ex cholera. Tertia salsa in sapore ex aquoso. aut acetosa ex grosso genita phlegmate. Quarta est pessima q̄ si causat ex melancholia naturali subtili erit multū acetosa bulliēs qn̄ cadit supra terrā cui9 gustū fugiūt musce ⁊ alia alia humidū stercoris gustātia. pnetabilis et excoriatia. Si vo ex melācholia grossa tūc erit minoris acetositatis cū pauca pōticitate. p admixtionē aūt raro fit melācholia innaturalis in corpe bene dispofito et bono vtente regie. Et rari9 fit melācholia per cōgelationē cui9 materia est phlegma grossum. Sed q̄a ars nō curat rara ideoq3 posthabent ab autorib9 duo vltimi modi innaturalis melācholie. Sed q̄ fit per putrefactionē naturalis hūoris reducit ad modū adustiōis. Uisum etiā est quibusdā medicorū melācholiā a demonio ↄtingere. quib9 quidē dicit Auicēna se nō curare cū phisicā deceat. An cōtingat vel nō a dēonio. qd euenit pter mira co

Alb. iij. d aial. caplo. iij.
nico. f. v. c. xvi.
gal. de cholera nig. c. iiij. v. vi.
Alb. ij. de gña.
gal. ij. d vtu. na.
Ni. f. v. c. xvi. pma pmi d humo.
Dcña. xxij.

gitata ꝛ dicta ab eis quos talis occupat humor. vt ꝛ naturaliter ↄtin gere posse non putent. cū mlr ideota melācholica facta fuerit. audita cōgrue ltim ꝓferre q̄ quidē sanata destitit vt illi⁹ oblita. de q̄ Aristo. in. xxx. ꝓble pmo. Et Albert⁹. iiij. de alibꝫ. c. iiij. ī fine dt. ꝙ in hominibꝫ humor melācholic⁹ diuersimode ꝑticipat. qm̄ si melācholia non sit multū adusta sed adustio aliq̄ cū melācholia naturali q̄ alteret ipam ꝛ nō incineret ita ꝙ fumare incipiat tūc melācholia illa erit habens multos ꝛ stabilitos ꝛ ↄfirmatos spūs. qꝛ calidū ei⁹ bn̄ mouet. et hu‑midū cū hypostasi terrestri nō incinerata optime mouet. ꝓpter quod tales hn̄t stabilitos ↄcept⁹. ꝛ ordinatissimos affect⁹. ꝛ effitiunt studiosi. ꝛ optimaꝝ virtutū Et ideo aristo. in ꝓble. allegato dt oēs priscos pħos ꝑstātiores sicut fuerūt Anaxagoras Thales Milesi⁹ Plato. ꝛ oēs q̄ ꝟtutibꝫ ꝑcellebāt heroos sicut hector eneas ꝛ priam⁹ ac cōsiles de tali fuisse melācholia. Dicit p̄terea ꝙ talis melācholia hꝫ naturā vini rubei qd̄ fumosum et ↄfirmatoꝝ ꝛ stabiliū spirituū gn̄atiuū. vn̄ est ꝙ melācholici in sciētijs ꝛ artibꝫ ꝑcellūt oēs alios. ab hac cōsurgūt ꝓphete. sibille. poete. phytonici. diuinātes. eufortunati. vt in de bona fortuna. Et in de magnis moralibꝫ ac de diuinatōe testat aristo. Dicti q̄tuor hūores diuersas in corꝑe egritudines causant de quib⁹ post dicet. primū de signis abūdātie ipsoꝝ. Multitudinē sanguis fortitudo pulsus. repletio venaꝝ ꝛ arteriaꝝ. grauitas capitis ꝛ oculoꝝ. impedimēta virtutū aīe et sensuū. somn⁹ ꝓfundus. somnia terribilia vl dētia res rubeas. Sōniare se in sanguīe balneari. flux⁹ sanguis ex naribꝫ. aut gingiuis. pustule que fiūt in corꝑe. vrina spissa. dulcedo saliue. frequēs bonoꝝ ciboꝝ et potuū sine labore repletio. tp̄is vernale ꝛ adolescētia. oīa hec frequēter abūdātiā sanguis ſcāt. Dominiū vero cholere ſcat velocitas pulsus. durities ipsi⁹. vrina subtilis ignea. vomit⁹ choleric⁹. egestiones mordificatiue. amaritudo oris. sitis fortis siccitas ligue cū asperitate. et citrinitas oculoꝝ sicut accidit hicterico. tp̄s estiuū. etas iuuētutis. dieta calida et sicca. ars laboriosa. ꝛ cōsilia. Signa abundātis melācholie sꝫ Nigredo vrine aut rubedo declinans ad obscuritatē aut viriditatē. Nigredo coloris sub palpebra oculi. Sanguis niger phlebothomat⁹. cōplexio fri. et sic. aut ca. et sic. morphea nigra. variole nigre. siue morbilli Sed vrina alba. color corporis alb⁹. pulsus puus et rarus. squaliditas toti⁹ corporis. pigritia. somn⁹. tarditas digestiōis. pauca sitis cū multo sputo viscoso. etas senectutis. tp̄s hyemis et regimē multe q̄etis. cibaria frigida ꝛ humida. sup̄fluitas comestiōis. hec oīa et ↄsilia ſāt dominiū phlegmatis. Sōnia p̄terea ſcāt sup̄ dominiū istoꝝ hūoꝝ. Qui abūdat cholera sōniat se videre adustōeꝫ ignꝫ. Cui sanguis abūdat videre res rubeas Cui mlīa vidꝫ ī suis sōnis q̄ ipm terrere fatiūt. Et q̄ vidꝫ dormiēdo maria ꝛ pluuias ꝛ sentit aerē frigidū aut aquā. oīa ista ſcant phlegꝫ

petr⁹ ī fl. ↄmē. xxx. ꝓble. i.

Auer. col. iiij.

Aui. scda pmi. doc. ij. Et ī cā. xxiiij.

Aris. et Hal. in de somnijs. Auer. iiij. col.

Tru.iij. tegni ꝯmē.lxxix.

abūdātiā Egritudīes q̄ ex hūoꝝ mltitudine fiūt sꝫ febres. ꝓfocatiōes calorꝫ ꝛ spūs. Ex paucitate aūt ꝯtigūt ptises ꝛ hmōi. Ex viscositate ꝛ aquositate. egritudies phleḡtice vt quottidiane. vndimie. artetice. epilepsie. hydropises ꝛ huiusmōi Ex grossis hūorib egritudies melancolice vt q̄rtane melācolie cancri. lepre ꝛ hmōi. Ex calidis egritudines sanguinee. ꝛ cholerice. ex frigidꝫ phleḡtice ꝛ melice. qꝛ simile ꝓducit sibi sile. Ex mordacib prurit⁹. scabies. vlcera mala ꝛ hmōi. Ex putridis vermes ꝛ febres putride. Ex venenosis sincopes. epilepsie. pestilētie et spirituū corruptiōes ꝛ hmōi. Preterea egritudies

ij. de gn̄a. arist.

Sāguinee sꝫ vernales. Cholerice estiuales. melācolice autūnales Et phleḡtice vt frequēter hyemales fm Auer. iiij. colliget. c. de signꝫ egritudinū iūcturaꝝ p aerē et tpa. Sanguis em̄ in vere ab octauo Idus februarij vsqꝫ ad septimū may augeẗ. Ideoqꝫ p̄cipiẗ cibis bn̄ olentib ꝛ acrib vti. Et ab octauo id⁹ may. vsqꝫ ad septimū Augusti crescit bilis amara q̄ est cholera rubea. Quare eo tpe ieiuniū ꝓhibeẗ et venus. sed dulcib vti ꝛ vino bono ꝯuenit. Ab octauo id⁹ Augusti vsqꝫ in septimuꝫ nouēbris cholera nigra crescit hoc tēpore purgare vētrem et cibis dulcib vti bene olentib et frigidis q̄ ventrē mollificent ꝛ sepe vomitū ꝓuocent nō est inutile. Ab octauo idus nouēbrꝫ vsqꝫ i septim id⁹ februarij phleḡ crescit. ex q̄ sepe nasciẗ hoib catharr⁹ et distillatio vue. tussis plurima. punctio laterū. caligo ocłoꝝ. ꝛ tinnitus auriū. q̄ oīa sꝫ effectus phleḡtis ꝛ indigestionis. vtatur ergo quis h̄ tpe cibis calidis piperatꝫ et sinapi. exerceat corp⁹. vino indulgeat. p inferiora purget. raro caput lauet. Ampli⁹ a sāguie malo causatur phlegmon. a phleḡte ꝫimia. a cholera herisipila. a melancolia cancer. lepra et morphea. Ampli⁹ sanguis cāt dolorē in anteriore capitis pte. et dn̄atur ac mouetur in vltis trib horis noctis ꝛ primis trib diei. Cholera in dextera capitꝫ pte ꝛ dn̄aẗ i sex sequētib Melancolia in sinistra ꝛ in alijs sex ꝑe occasū moueẗ. phlegma in occipite. et moueẗ sex vltis Sapor p̄terea sanguis ē dulc. cholere amar⁹ acutus. phleḡtis insipid⁹ siue salsus. mlie stipticus Sudor ex cholera fetid⁹. acutus. ex phleḡte frigid⁹. melācolia pauc⁹. sanguie subrubeus ꝛ si adest putredo fetid⁹ Sanguis nō est euacuādus pharmaco neqꝫ digerēd⁹ sui cā. qꝫuis Cōsiliator. drn̄a. c. xli. et. c. xliiij. meminit de q̄dā herba cōi q̄ sanguinē ex epate educit Sed est minuēd⁹ marie cū abūdauerit aut oēs sil' hūores phlebotomia. aut scarificatōe. aut sanguisugis Chimi vo supflui sꝫ minuēdi abstinētia. de phebotomia dantur isti vers⁹. Martini blasij philippi bartholomei. His festꝫ minuas vt lōgo tpe viuas. Et nō ē intelligēdū ꝙ in istꝫ festis sit bonuꝫ minuere sed ꝑe ista tpa ꝛ festa. tūc marie conducit phebotomia qn̄ necia est fm Auenzoar posthabitis celestiū signoꝝ aspectib q̄ potius fore et salutis sꝫ cāe. qꝫ deformitatꝫ. illa em̄ a sola materia dependet

iiij. aphorꝫ Arist. j. ꝓble.

ij. ꝓmi doct. .ij

gal' .i. d̄ morbo

iiij. primi. c. xx. gal'. scda aphō. cōmen. xvij.

Auēzo. i thesaur ij. tract. ij. c. ij.

silr et corruptio et egritudo. Reliqua de phlebotomia quarta primi suffitiēter explicant et p Gal. in de phlebotomia. Potest tñ sanguis mūdificari a supfluitatibꝫ et serositatibꝫ marie tpe vernali. cū fumo terre. aqua lactꝫ. serocapno. absintheo. māna. cassiafistula ꝛc. Si vulgus sciret quantū valeat mūdificatio sanguinis his tpibꝫ raro medicꝫ occurreret. Ceteri aūt humores nō solū sunt euacuādi egestiōe vrina. vomitu. ꝛ sudore. sed etiā digerēdi. nisi sint furiosi ꝛ abūdātes iuxta illud secūde aphorꝫ. xxij. Digesta medicari ꝛ mouere nō cruda neqꝫ in pncipijs ꝛc. ¶ Digestia cholere simplitia sunt. viola. rosa. endiuia. lactuca. sempuiua. portulaca. citrulus. cucurbita semina cōia frigida. sandalus. spodiū. cāphora. scariola. epatica. capillus venerꝫ ꝛc. Cōposita aūt syrup acetosus simplex et cōpositus oxizachara. syrup. violat⁹. syrup. rosat⁹. Julep rosatꝫ et violatꝫ. Syrup. de endiuia de nenufare. de fructibꝫ ꝛc. ¶ Euacuātia simplitia sunt. aloes. scamonea. eupatoriū. absintheū. lupulus. mirabo. citrini. fumus terre. reubarbarū. aqua casei. succus rosarū. casiafistula. tamarindi. pruna māna. psiliū. esula. et his silia. Cōposita Electuariū de Suc. ro. pillule cuiuslibet materie dyagridiate. yerapigꝰ gal. electuariū de psilio. dyaprunis. dyacbatoliconis. cōfectio de māna. pille aromatice. Et medicine purgātes cholerā etiā purgāt alios hūores vt pꝫ in mesue et d. nicolo. sicut pille auree. pille sine quibꝫ esse nolo ꝛc. ¶ Educētia p vomitū sunt nux vomica. elacteriū. mādragora ꝛ nasturtiū tectorū aut babilonicū. Per vrinā sunt absintheū. ciminū. Edera. Sudore vt ciclamē sm gal. ¶ Digerētia phlegma simplitia sunt pulegiū. origanū. calamentū. saluia. maiorana. mēta. saturegia. serpillū. ruta. qnqꝫ radices. ysopus. pip. zinziber. gariofꝫ. capillus veneris. mel. acetū squilliticū. squilla ꝛc. Cōposita sunt oximel simplex et cōpositū. mel rosatū. oximel squilliticū. Syrup. de eupatorio. syrup. de mēta. syrup acetosus de radicibꝫ. sal sacerdotale. syrup. acetosus cōpositus. zinziber cōditū. ¶ Euacuātia et solutia phlegtis simplitia sunt Turbit agaricus. coloqntida. carthamꝰ. mirabo. kebuli. emblici. belirici. sal gēma. sticados. been. sarcocolla. euforbiū. squilla. poliū. aqua cauliū. zuccarū rubeū. eupatoriū. piper. ysopus. aristologia. elloborꝰ. lactuca. aloes. polipodiū. sambucꝰ. piretrū. serapinū. cētaurea ꝛc. Cōposita sunt bndicta. dyagridiata. vel esulata. theodoricon anacardinum stomaticon laxatiuū. pille artetice. pille auree. pille euforbij. pillule cochie. pille sine quibꝫ esse nolo. pille de hermodac. maiores ꝛ minores. ¶ Uomitu educētia phlegꝫ sunt betonica. calamētū. elloborꝰ albꝰ stafisagria ꝛc. Masticatōe educētia mastix. nigella. olibanū. pip. piretrū. sinapis. ¶ Digestia melācolie simplitia sunt. borago. buglossa thimū. epithimū. tamariscꝰ. stolopēdria. vinū arōaticū. balneū dulce gaudiū. liqritia. passule. polipodiū. gētiana. agnuscastꝰ. rosmarinus

arīsto. iiij. de generatōe aīāū. c. 4

vij. simplitium c. lviij.

Auicꝫ. ij. can.

Gal. de Euchimia ꝛ cacho. propesi.

Mesue de sim.

Gal. vij. simplitium. c. xvij.

&c. Composita sunt oximel squilliticū. mel ro. Syrup. acetosus simplex et cōpositus. syrup. de fumo terre. syrup de epithimo &c. Euacuantia simplitia sunt mirabola kebuli. polipodiū. esula. lapis lasuli. lapis armen⁹. calamentū mōtanū. sene. fum⁹ terre. cassiafistula. Composita sunt. catharticū imperiale. diasene. yera ruffini. yeralogodion. theodoricon. ypoqstidos. pille aggregatie miores. pille artetice. pille lapidis lazuli &c. ¶ Purgātia totum corpus sunt pille stomatice. aggregatie. auree. yera hermetis. gal. rasis. yeralogodion. diacitoniten laxatiuū. cōfectio alkaf. electuariū elescoff &c. Plura alia ī libris doctissimorū et peritorū medicorū repies. Nūc ad reliqua trāseundū ē

De humiditatib⁹ scdis Caplm. xi.

Alber. xij. de aia libr. c. vi.

Aristo. ij. de pti. c. v.

Drña. xxxiij.

Gal. vij. terapentice. c. vi.

pma pmi doc. vi. c. ij.

Ostq̄ per venā emulgentē que ad renes descēdit separata fuit aquositas supflua et emissa ad renes cū aliq̄ pte sanguinis qui ꝓpter nutrimētū illic deriuat. Tūc vena illa magna q̄ a corde venit ad gibbū epatꝫ. in gibbo epatis diuidit in duos ramos. quorū vnus ascēdit et alter descēdit ꝛ diuidūt p membra. ꝛ p illas venas sanguis defert nutrimētalis sicut sanguis arterialis p arterias. Ex quo fiūt q̄tuor humiditates dicte scde. Quarū pma est humiditas sanguinea (carēs ꝓprio nomie fm Auicennā pma pmi. qr hꝫ sanguinis silitudinē) cōtenta in extremitatibꝫ puarū venarū membris simplicibꝫ ꝓpinquarū imbibentiū ꝛ irrigantiū illa q̄ cuiqꝫ appropriat suo membro attractōe Et hec humiditas est velut humiditas arborū vt q̄ in ramis vitis existit. Opposita siccitati q̄ cōsistit pēs puas arterias et venas membris appropriatas. q̄ ex paucitate et penuria boni sanguinis causat. Scda dr ros qr sicut ros spargit sup terre supfitiē. ita ipa disseminat p membra Et est apta cōuerti in alimentū cuꝫ eo corpus caruerit. et vt mēbra humectet cū aliqua forti fuerint causa desiccata. qd est sibi semp et vt eēnale. et est sicut aquosa humiditas arborū et terrenascētiū q̄ in frumētis et vuis nondū maturis repit. Opposita siccitati ethice pme spēi q̄ euenit ex ei⁹ pditōe qua corp⁹ priuat humiditate rorida ꝛ nutrimētali. pꝫ etiā defect⁹ eius vt qn̄ nō apponit p effusionē in ptisi fm auicennā. Tertia dr cambiū et est parū cōgelata et verū membrorū alimentū cōuersum siue alteratū fm spēm cōplexiōis. sed nondū puenit ad cōplementū vt pfectā obtineat eorū duritiē ac silitudinē. sicut caro tenera q̄ nondū est membris assilata. et est sicut humiditas frumēti q̄ cepit coagulari vt hūiditas vue coagulari et dulcꝫ fieri incipiēs. Huic opposita est siccitas ꝓducta a ꝯsumptiōe ethice scde spēi qua puat corp⁹ hūiditate tenera suba coagulata mēbrorꝫ sicut est piguedo et caro tenera. obiectū vnionis cui⁹ defect⁹ apparet in hyposarcha. Quarta vero est ꝯtinēs et cōglutinās ptes nostri

corpis. a pncipiis nanqꝫ ꝯstructiõis eius in membris est dissemiata simplicibꝫ.ipa vero velut ligamen ad inuicē coagulās et ꝯseruās ꝛ cū ipis vnū effecta cū ea in puluerē resoluitur. Cuius q̄dē pncipiū fuit ex spermate seu a materia embriõis.hec aūt ex humoribꝫ. Et est veluti hūiditas frumēti coagulata et sube ipsius assiilata.id a putrefactione custodiēs et vt hūiditas vuarū passularū eas a corruptõe defendēs. Opponitur aūt illi q̄rta siccitas in q̄ puatur corpus suba solida membrorū hūiditate q̄ dr marasmus siue tabes et est tertia spēs ethice. Vocatur aūt gluten cõi vocabulo ab eius effectu. et obijcitur assiilationi que est vltima nutritiue virtutis opatio.cuius defectus in lepra et morphea patet. Et hec de scdis humiditatibꝫ dicta ad pñs suffitiant.

De humiditate radicali Capl.xij.

Duplex humidū dicūt repiri in corpe aialis vnuꝫ naturale et aliud accñtale. Et vtrūqꝫ pt esse duplex. vnū acq̄situ ex gña tiõe.aliud ex tpe. Naturale acq̄situ ex gñatõne ꝯtrahitur ex ipsis gñatõis pncipijs intriñsecis ꝛ naturalibꝫ radicibꝫ. vnde humiduꝫ radicale dr. Accñtale vero acq̄situ nõ ꝯtrahitur ex gñatõe.sed rõe aliorū extraneorū et extrinsecorū occurrētiū. Humidū naturale acq̄situꝫ in tpe est humidū nutrimētale.qr ex digestiõibꝫ acq̄ritur ciborū. aptuꝫ restaurare humidū radicale sicut oleuꝫ in lāpade ꝯseruat ꝛ restaurat humidū lijchni. Humidū vero accñtale acq̄situ ex tpe est qd ex indigestionibꝫ acq̄ritur ciborū. Et vtrūqꝫ naturale est nccīm in viuētibꝫ qr nõ est calidū sine humido.ij. de gñatõne aialiū aristotiles.ex hūido enim naturali.radicale pabulatur calidū. et ex nutrimētali(qd est hūidum ex nutrimētis gñatū in scdas hūiditates ꝯuersum)restauratur radicale.qd nihil aliud ē q̄ȝ humidū mēbrale aiatū. in quo vere dr esse aia siue calor tanqꝫ in subiecto ꝯtractū ex pncipijs gñatõis.et in tpe postea ex nutrimētali p opationē vtutis nutritiue restaurādū q̄ pprie dr gñatio ꝯiuncta. An āt humidū radicale et qūo possit restaurari. suffitiēter declaratur dña. j j 2. Et est triplex humidū radicale. Primum subtile aereū.qd est imediatū calidi innati subcm ab eo inseparabile de quo dt Seneca Qui mecū oritur mecuꝫ moritur. Et q̄ me viuificat me occidit. Aliud est isto densius vtcūqꝫ ac aquosius qd pabulū existit innati vt pꝫ.ij.de gñatõe aialiū.p cuius poros ꝛ rimulas velut lumen p dyaphanū trāscurrit quo dēsiori ac impuriori facto pabulare non pt calidū innatū.nec ab ipo humidū irradiari hmõi. Et ideo tandē impurū sicut vinū aq̄ mixtõe redditur aq̄ticū Tertiū ē viscosuꝫ tenax gluten dcm qd ꝛ ptes corpis retinet i mixto ꝯiunctas quēadmodū calx lapides.in qd vltia hūiditas de scdis hūiditatibꝫ ꝯuertitur ꝛ illd nõ ē calidi pabulum innati.cū ipo nõdū ꝯsūpto calidū extiguitur nate

Nicolus.iij. sermõe trac.iij.c.6.

Trusianus.iij.tecom.lx.

Differētia.c.xi.

De calore naturali Capitulū.xiij.

Differentia .lix.

Aloris duplex est distinctio. quaꝝ vna ab eiꝰ sumit ꝑncipio ꝓcessiuo. altera aũt ab ipsiꝰ esse. Scđʒ pͥmã calor ē duplex. vnꝰ q̃dē simplex et impmixtꝰ. alter ꝟo cõpositꝰ ⁊ pmixtꝰ. Simplr calor duplr repit. Nã aliq̃s est elementaris q̃ est q̃litas ꝓpria ignis adeo ipsiꝰ formã insepablr ꝯcomitãs vt pl'es antiquoꝝ opinati sunt ipm fore eiꝰ formã eẽnalē. hic calor gñatiuꝰ mĩme existit. Caliditas nãq; vegetabiliũ neq; est ignis neq; ab eo ꝑncipiũ sumit. Cõfert tñ ad materie ꝑparationē alterãdo ⁊ trãsmutãdo vt forma introducat in eã. Alter est calor celestis viuificãs ⁊ in esse ꝯseruãs oĩm viuentiũ germia nũq; ꝯsumptionē et pemptionē inducẽs. Calor ꝟo cõpositꝰ est ille q̃ ex p̄dictis duobꝫ caloribꝫ cõponit et hic est calor vegetabiliũ et aĩaliũ. deseruiẽs in mixtis pfectis. ipsoꝝ ꝟtutibꝫ in opãdo tãq; ꝑncipale ipsaꝝ instrumẽtũ. De quo đt aristo. in de vita ⁊ morte Indigẽt viuẽtia quodã calore actuali p quẽ tanq̃ p ꝑncipale organum viuãt et ipsoꝝ opa fiãt. Cuiꝰ naturalitas nõ ꝯsistit in intẽsiõe gradꝰ caloris vt calor est. sed in debita ꝓportõe sui ad ꝟtutẽ cui deseruit. Nũc calorē naturalē Auer. scđo Colliget dixit esse duplicē. q̃ruʒ vnꝰ est innatꝰ et aliꝰ influẽs Innatꝰ q̃dē est ille q̃ a ꝑncipijs gñatõis mẽbris est datꝰ. ꝑncipaliꝰ tñ in corde reptꝰ quẽ Auer. appellat cõplexionalē in oĩbꝫ mẽbris diffusũ. Sed influẽs est ille q̃ in corde ab aĩa mediãte ꝟtute vitali gñat. ⁊ in oĩa corpis mẽbra mediãtibꝫ arterijs diffundit. Ex his ambobꝫ tertiꝰ cõficit q̃ sicut mẽbroꝝ forã existit. q̃ mediãte et ꝟtute aĩe velut ꝑncipaliori oẽ mẽbrũ suũ pficit debita cõpõne supposita actionē et passionē. An autem iste calor sit spiritus suffitienter declarat dĩa. lviij.

Differentia. xiij. trac. ij. in expõne introductorij

ij. de gñatiõe aialium. c. iij.

Auer. viij. phicorũ cõmen. xliij.

Ca. de declaratione ꝓprie actõis Differẽtia. c. xi.

Nicolus. iiij. sermõe trac. ij. c. 4.

De partibꝰ consimilibꝰ Cap. xiiij.

Embra sunt corpa đt Auicẽna ꝑma ꝑmi q̃ ex ꝑma humoꝝ generat ꝯmixtiõe quẽadmodũ humores sunt corpa q̃ ex ꝑma ciborũ gñant ꝯmixtõe sicut cibi sunt ex ꝑma ꝯmixtõe gñati elemẽtoꝝ. Et sunt duplitia. alia eñ st simplitia. alia cõposita. Simplitia st q̃ in sil'es sibi ptes diuidũt. Nõ eñ cõponunt ex ptibꝫ diuersorũ noĩm et diuersaꝝ rationũ. q̃libet eñ sensibilis ipsoꝝ ps in noĩe ⁊ dĩoe toti cõicat. hic homogenea dicunt ꝑmo de gñatõe. et ptes materiales q̃ alia cõponunt ex ipis. Et ptes ꝯsil'es q̃ sunt vniꝰ forme in toto et in ptibꝫ quẽadmodũ elemẽta. qđ ꝟm est de ꝯsil'ibꝫ inq̃tũ consil'ia sunt. nõ aũt inq̃tũ hñt naturã mẽbri cõpositi quã mẽbrũ ꝯsil'e hʒ et hr̃e pt. Vñ scđo de ptibꝫ đr ꝙ ꝯsil'e mẽbꝝ p formã figure organicũ existit. Verbi grã. Os aliqđ inq̃tũ orgãicuʒ hʒ aliq̃ curuitatẽ et tñ nõ oʒ ꝙ q̃libet ps ossis illiꝰ sit curua. Forma aũt ꝯsiliuʒ vt ꝯsil'a st est cõplexio q̃rto metheoroꝝ. Sicut ꝯpõ ⁊ orgãisatio offitialiũ. Vñ opatõs ꝯsiliuʒ magi st natales ad actũ aĩe vegetatie ⁊ sensitie ptinẽtes

doct. v. c. j.

ꝑmo histo. c. j.
ꝑmo de gñatõne

iiij. metheororuʒ
ij. de ptibꝰ. ij.

Ca. ij.

Cōposita sūt q̄ in ptes dissīles secātur Et qrū q̄lib3 sensibilis ps nō ē cōicans toti in noie ⁊ diōe. vt facies et man⁹. q̄ dicūtur forales ptes q2 forma hoc ē aia maxie in eis ɔsistit et eis opaṫ vl' ad ea. vñ mortu⁹ dicitur hr̄e carnē et os sed nō man⁹ ⁊ pedes .iiij. metheo. Et organica q2 sūt ad actū virtutū aie deputata ⁊ ideo ꝓprie dicū.ur instrumenta Sz dissilia .anomiomera ⁊ etherogenia q2 ptes ipoꝝ ꝓpriā habent formā de qb9 post diceṫ. Mēbra simplitia sūt ptita Aliq̄ eñi sūt simplicia oino vt piguedo adeps villi carnis. Sic ex aduerso aliq̄ oino ɔposita aut ſſibl'r vt man⁹ pes. aut insensibl'r vt mustulus vena. Et q̄dam sunt media pti simplicia ⁊ pti ɔposita. et illa sūt triplitia q̄dam mag' inclināt ad ptes materiales vt os cartilago Alia mag' cū foralibus cōicant vt nerui pāniculi ligamēta vene arterie vasa semialia. Tertia sūt media vt mustul⁹. Ampli⁹ ɔsilia sūt biptita nā3 aliq̄ sunt mollia et hūida aut omino aut q3 diu in concoctōe nature manēt vt sanguis seuū adeps medulla caro ⁊c̄. Sicce et solide sūt os cartilago neruus vena ⁊c̄. de q̄bus iā erit ſmo et p̄cipue q̄ sunt ptes actuales ɔsil'es. que sūt os. cartilago. ligamētū. corda. neru⁹. panniculus. caro cutis. muscul⁹. piguedo. adeps. arteria. vena. pori vritides. vasa semi nalia et silia. Et q2 os est p̄mū. basis corpis et tutamē. ideoq3 primo diceṫ de ipso. de egritudinib9 et dolorib9 ɔsilium patebit in sequenti et gal'. p̄mo de interiorib9. c. vij. latius eas declarat.

ij. de ptib9. ij.

drña. lvi. nico. f. i. trac. i c. xxx.

Aui. p̄ma p̄mi de mēbris gal'. i. de mor. ⁊ accī. c. iiij.

De ossibus corpis hūani Capi. xv.

Os est corpus durū albū sustentamētū corpis et erectio ex semie impuriori a calido gñatū assatiuo. vñ subā ossis est terrea grossa in q̄ tñ est de hūiditate glutinosa dante sibi in suis ptib9 ɔtinuitatē. hinc sequiṫ durities Et com plexio fri. et sic. Principiū aūt ossiū est spina dorsi. a qua cetera ossa oriūtur et ɔtinuātur siue ɔtiguātur Aut mō disgregatōis aut solidatiōis. Fora aūt ⁊ figura ossiū nō ē vna. Nā aliq̄ sūt plana. alia rotūda alia cōcaua. alia lata. quedā stricta. quedā breuia. quedā nō ɔcaua. s3 concreta. q̄dam hñtia additamēta. q̄dā nō hñtia ea. quedā grossa. q̄dā gracilia. quedā termiata sūt ad cartilaginē. quedā nō. insup ossiū q̄dā sunt deferētia et quedā delata Et deferētia maiora sūt ⁊ grossiora et fortiora delatis p̄ma primi. Et huius diuersitatis cā est diuersitas iuuamēti. Nā aliq̄ sunt ossa q̄ sunt corpis fundamentū vt spondiles dorsi q̄ se hñt sicut lignū sup̄ qd struiṫ nauis. Alia sunt ad custodiēdū et defendēdū maxie p̄ncipalia mēbra vt ossa capitis et pectoris. Alia ad tuendū sicut clipeus vt ossa cranei. Alia ad bellandū sicut arma vt sisemia in spondilib⁹ ossiū Alia ad suspēdendū mēbra vt os lau de quo musculi gutturis et lingue suspendūtur. Alia ad replendū vacuitates vt ossa sisamina. Et may⁹ iuuamētū ossium est ad fortificandū

ij. de. gene. aialium. iiij. drñtia. xxxix. Haly. ij. theo. ij. de ptib9 .ix.

c. de mēbris.

aui. p̄mi p̄mi. Auer. ij. colli.

Alb.i. de aial. caplo.vij.
aui.quita q̃rti.
gal.ij de mor. et acci.

et stabiliendum q2 sunt fundamenta toci⁹ corpis aut alicui⁹ membri nobilis sic in hoie os cordis et os epatis. ossiu3 vitia fm Bartholo. in de ꝓprietatib9.li.x.c.lvij.sunt aut ex cā extrinseca sicut ex fractiōe concussiōe.abscisione.et iuncture egressiōe.et hmōi Aut ex cā intrinseca vt ex corrosiōe materie furiose.sicut in Erisipila.aut nimia humorū in iuncturis ossiū aggregatione et repletiōe vt in artetic.aut ex medulle interioris corruptione vt in leprosis.aut ꝯsūptione vt in ethicis ꝯsumptis.Et licet ossa p̄ter dentes nō sentiant.dolor tñ ossis tanto grauior est ꝛ piculosior quāto in ꝓfundioribꝫ ossiū concauitatibus radicat. Et iste dolor ꝓuenit ꝓpter ꝯtiguatōꝫ et ap ꝓinq̃tiōe3 neruoꝝ et pāniculoꝝ cū ossib⁹. Ossiū vitiosoꝝ medelā et curā Cornelius celsus sufficiēter declarat Sunt aūt vt vl'iter dicatur in toto corpe humano. cc.lxxvi. ossa fm albertū.primo de aialibꝫ.c.xiij.p̄ter sisamina ꝛ os cordis et epatis Sed auer.i.colliget dūtaxat ponit.cc. xlviij. opione gal. Juxta illud Ossa ducētena sūt atq3 q̃ter duodena Ossa capitis sunt.lv.aut.lix.si dentes fuerint.xxxij.Alb.i. de aialibꝫ c.vi. Ossa colli cum spondilibꝫ dorsi sunt.xxxij. Septē spōdiles colli xij.dorsi vsq3 ad locū extremitatis dyaphragmat.Et inferioris vsq3 ad os renū quinq3.Et ossa renū tria.ossa tandē tria.cum quibꝫ si cōiungant duo ossa gutturis.sc3 triangulū sup epyglotim existens.ꝛ os quadrangulū sup vuulam pendens erunt ossa.xxxij. Ossa pectoris sunt.xlij.fm Albertū.li.i.c.xij. Sunt enim.xxiiij. coste in quolib3 latere.xij.xiiij.ossa thoracis in quolibet latere septem costas respicientia maiores. Os medium thoracis qd asser dicitur. Os epiglotale iacens supra os stomachi.et duo ossa hūerorum que fortia sunt facta ꝓpter onera et vt protegant alia. Ossa brachiorū et manuū sūt. lxxij. vt duo ossa scapularum cum tribus additamentis suis Et duo ossa adiutoꝝ vtriusq3 brachij.q̃tuor barūdines. xvi.ossa rascetarum.octo pectinū duarū manuum. triginta ossa decem digitorū.et decem ossa vnguium mollia que omia simul sūt . lxxij.vt dictū est.in iuncturis laxis sunt ossa sysamina que supplent vacuitates de quibꝫ nō est tāta cura.Et ossa cruriū et pedum sunt sili'ter.lxxij.fm albertū.c. sequēti vt due coxe.sc3 dextra et sinistra.duo femoris ossa dextrū et sinistru3 quatuor crurium. oculus genu dexter et sinister.duo achib.duo calcanei.duo nauicularia.duo grandinosa.sex duarum rascetarū.pectinum duoꝝ decem.xxviij.ossa amborum pedum digitoru3.et viginti vngues que omnia simul sine ossibꝫ sysaminis sunt.lxxij.vt dictū est Auer.aūt .i. colli.aliā facit ꝯputationē q̃3 hic postbabeo breuitatis cā hec oia i figura de ossiū anathomia ad oculū patēt magnitudo ossiu3 fortitudinē et ml'ie habūdātiā.gracilitas aūt cholerā indicat.posthabit alijs Cū phisionomia mag. ex offitialibus q̃3 ꝯsilib⁹ dependet.

drñs.xliij.
p̄mo de aia.
gal.iij.de regl. sanitat.
Li.viij.

Colliget.i.

alb.i. de aial.i. c.xij.

i.de aialibus

caplo.iij.

De iuncturis ossium Articul⁹ pm⁹

Iunctura a gal. articulus siue articulatio dicitur aut colla siue colligatio secundum Alber. i. de aialibus. c. i. trac. ii. Colligatur enim os cum osse ita quod inter medium sepe intercidit carthilago vt patet. ii. de partibus veluti lectisternium ne attritu ossa mutuo ledantur. Et hec colligatio secundum alber. est triplex aut quadruplex Prima est laxa que fit quando vnum os facile sine alio mouetur sic colligatio ossium rascete cum harundinibus brachii. Et in illa incidunt sysamina vt patuit. Secunda est stricta vt quando nullo modo vnum os mouetur sine altero nec aliquid intercidit inter os et os quod suppleat vacuitates. vt iunctura ossium thoracis et mandibularum inferiorum. Tertia est media vt quando vnum difficulter mouetur sine alio. vt iunctura ossium rascete et pedis. Quarta vero superadditur que dicitur fixa vt quando vnum os habet additamentum et aliud foramen in quo figitur id additamentum vt dens in sua origine. Modi istarum colligationum sunt tres Primus est serratilis quo iunguntur ossa cranei. ne vno leso aliud ledatur et vt vapores exire possint. Secundus est quasi per incastrationem vnius cum alio. quo dentes infiguntur vtriusque mandibulis. Tertius est per contiguationem et colligantiam ligamentorum fortissimam et hoc dupliciter Aut secundum longitudinem vt harundines brachii Aut secundum latum sic spondiles dorsi. vitia siue dolores iuncturarum sunt gutta. artetica. cyragra. podogra. sciatica Item collagra humectagra. cubitagra. dorsagra. genuagra etc. Est preterea dolor vagatiuus nodosus. inossatus. Item petrificatio materie et ipsius in gipsatio in iuncturis secundum Aui. Medicine conferentes a proprietate sunt ossa hominis combusta. vnguentum de ranis. yua herba. magnes lapis. radix matricarie comesta cum melle. lentes caules et acetositas citrorum. et omnes medicine contrarie ebrietati et ingrossantes sanguinem. vtiles sunt doloribus articulorum. quia prohibent catharrum Illis autem egritudinibus apti non sunt pueri ante affrodosiam neque mulier si menstrua non defecerit neque eunuchi si bono vtuntur regimine. vi. aphorismorum. xxviii Sed corpora pinguia phlegmatica. Item abundantes in coitu quod est fortis in generando podogram gal. in commento. xxxi. sexte particule. bibentes forte vinum ieiuno stomacho. Et quos vinum ledit in iuncturis. denique omnes gulosi et eorum heredes natales.

ii. de iuuentute.

capitulo. ix.

i. de aial. tract. ii. c. i.

Alb. i. de aiali. trac. ii. c. i.

gal. x. meimir.

nico. f. vii. trac. ii. c. xi.

Arest. x. proble. xxxvii.

iii. histo. c. xviii

i. de generatione aial capitulo. xviii.

De medulla articulus secundus.

Medulla est corpus molle permixtum sanguineum calidum et humidum in ossis concauitate situm. in albedinem calore permutatum Et differt a cerebro et nucha. quia est calida et humida. Cerebrum vero et nucha sunt frigida et humida. Et licet spermati secundum aliquem modum assimilatur non tamen est vis geniture seminalis. ii. de partibus. vi. Sed est sanguis alteratus ad naturam ossis Et non est superfluitas nutrimenti ossium quoniam ossa fri. et sicca sunt. nutrimenti autem sanguinei est superfluum debentis ossa nutrire ex grossa et vnctuosa eius parte proueniens Cuius signum secundum Aristo. est quod omne aial abundans sepo etiam abundat medulla.

differentia. lii.

differentia. xxiiii. et. xxv.

ii. de partibus. vi.

tercio histo. xi

Et medulla in ossib9 coꝝ q̄ nuꝑ in lucem ꝓdierūt est sanguinea. cū omēs ptes corpis ex sanguine ꝯstant et ptui alimentum prestetur a sanguīe. verū ꝓcedēte etate et inualescēte in eo innato coloreet bona decoctiōe sanguis ille albescit. vñ medulla ossa. minime nutrit snia aresto. Cōsiliator aūt drña. liij. cū medicis fouet ptē oppositā Quasobres Medulla nō solū sua vnctuositate ꝓhibet ossa nimiū exsiccari verū quoqꝫ ea fouet et hūectat ne frāgantur motib9 et ipa nutrit Cum aīalia que vel nullā vel modicā in ossiū cōcauitatib9 medullam retinēt. fortia sunt. Ideoqꝫ hoies fortes. nec sitim sentire nec sudorem emittere tales indicat plinius. vij. naturalis historie.

Aui. ꝑma ꝑni

caplo. xviij.

De Cartilagine Capitulum xvi.

Artilago est teneritudo ossium in suba grossa. sicca. dura minus tñ q̄ꝫ suba ossis. Sed durior et sictior reliquorū mēbroꝝ substātijs Spermatica vere simplex nlli ꝑmixta substātie. cui9 effictēs est caliditas fortis. remissior tamē efficiēte ossis. quare ei9 ꝯplexio est fri. et sic. remissior ꝯplexione ossis Et fm plurimū ꝓducit ab ossib9 q̄uis nō oēs. ideoqꝫ est fetui ossis silis. Quātitas aūt cartilaginis quātitati ossiū ꝯpata ē pua. ligamēti opatione est magna. Sed nūer9 ei9 multiplicat9 est suꝑ nūerū ossiū multum. qꝛ situs eius repitur in extremitatib9 oim ossiū. et plurib9 locis corpis Et forma ē multiplex. Quedā em̄ est lata. quedā stricta quedā oblonga. quedā breuis. quedā rotunda. q̄dā serratilis. quedā grossa. quedā subtilis. Opatiōes ei9 ad nutrimētū eedē sūt que ossiū et alioꝝ mēbroꝝ Juuamētū ē vt durū cū molli sine lesione iūgeret Et vt sit sustamētū musculoꝝ vbi os nequit poni. sicut in corde aīalis in aurib9. in narib9. in carthilagine epiglotali. in musculis palpebraꝝ Et ad repare sitū naturalē flexoꝝ et duplicatoꝝ mēbroꝝ ne etiā facilime ab exteriorib9 motu forti rumpātur. membris ṗterea q̄ neqꝫ dura neqꝫ mollia esse dñt ꝯuenit vt auribus Cartilago rupta nūq̄ꝫ recrescit sicut os. qꝛ prima ꝯstitutōe formatꝛ. Caret sensu et motu ex se sed grā nerui ꝯiūcti hꝫ. Caret medulla ṗter q̄ꝫ in aquaticis.

Hali. ij. theo.

gal. d vtili. hanelitus c. i

ij. de ptib9. c. ix. Aui. ꝑma ꝑni c. de mēbris alb. d aial. i. tra cta. ij. caplo. i. Aui. ꝑma ꝑni de membris histo. iij. c. viij.

De ligamentis Capitulū xvij.

Igamentum est corpus album. durum. non habēs sensū ne ꝓpter multū motū ꝛ fricationē doleret. sine cōcauitate et exangue. in suba durū terrestre plicabile. vere spermaticū simplex et impmixtū. mediū inter neruoꝝ ꝛ ossiū substantiā. Cui9 q̄ꝫtitas est minor quātitate cartilaginis. nūerus ꝑo multus. et situs est fm loca a quib9 et in q̄bus hꝫ originem que est ex ossiū extremitatib9. Ideoqꝫ ꝯplexio est fri. et sicca remissior tñ ossis et

Gal. i. d iuua. c. i.

alb. i. de aial. tract. ij. c. i.

cartilaginis. Et forma est multiplex. Nā quedā sunt ligamēta lata subtilia pāniculis silīa, sicut ea quib⁹ viscera alligāt̃ dorso vt renes et matrix. Quedā rotūda oblōga neruis ī suba colore et figura silīa Et illa sunt duplītia. Quedā sunt quib⁹ musculi alligant̃ ossib⁹ et maxie musculoꝝ capita q̄ dicunt̃ simpl'r ligamēta Alia sunt quibus ossa ad inuicē ligant̃ in cōcauitatib⁹ q̄ ab auicēna kalabarab noiant̃ Juuamēta eoꝝ pñt reduci ad septē Primū est vt colligāt ossa diuersa ad inuicē. Scōm vt cū ligamēto sustentent̃ quedā viscera q̄ suspēsione indigēt. Tertiū est ligari musculos cū ossib⁹. Quartū vt veniat ligamētū cū neruo ad compōem chordaꝝ et pāniculoꝝ. Quintū vt cū neruo et carne veniat ad compōem musculoꝝ. Sextū vt ligamentū sit quorundā neruoꝝ sedes ꝛ velut culcitra in iūcturis. Ultimū vt ex q̄busdā ligamētis pellicule oriant̃ vestiētes lacertos. Deniq̄ rotūda colligūt. ampla v̄o ossa ligant

Prima primi de membris

De Neruis Capitulum.xviij.

Erui sunt corpa orta a cerebro vel nucha, alba, ad flectendū mollia ꝛ ad sepandū dura, creata ad hoc vt membra p̄ ea habeāt sensum et motū. A corde tametsi nerui p̄ncipiū hñt tā quo ad materiā ꝛ radicē q̄ȝ quo ad formā ꝛ virtutē imediate f̄m aristo. iij. historiaꝝ. c. v. q: in seipso cor habet neruos Et in maxio vētriculo. et vocata adorti neruea est vena Tū neruus q̄ est inter cor et cerebrū orit̃ p̄culdubio a corde a filis lōgitudinalib⁹ qui sunt in ip̄o. quos v̄tus formatia indurat. emollit. diuidit. et vnit f̄m exigentiā mot⁹ ꝛ sensus. quos opat̃ in organis sensuū. Tum mot⁹ et sensus p̄ncipiū est cor. Cerebrum aūt insensibile Gal'. tñ et auicēna cū ceteris medicis dicunt ip̄os oriri a cerebro et nucha. Cui⁹ signū est mollities et grossities coꝝ circa cerebrū. ꝛ induratio et subtiliatio post elōgationē ab ipso. Sicut arboris stipes grossior est iuxta radicē ꝛ subtilior in ramis. Sil'e est de ortu venaꝝ et arteriaꝝ. Que sn̄ia sensui magis credibilis et nota (q̄ȝuis p̄ma sit verior) A medicis approbat̃. ideoq̄ȝ dicūt neruos sensitiuos a p̄te anteriori cerebri. motiuos aūt interioꝝ a posteriori. Hab; eīn cerebrū p̄ncipatū aliquē sup̄ sensum et motū Exterioꝝ autē motiuos oriri a nucha. a qua pl'es oriunt̃. q: xxxi. paria et vn⁹. a cerebro aūt dūtaxat septē paria vt patebit. Unde nerui in corpe hūano f̄m albertū. j. de aialib⁹ cap̄. xx. st̄. lxxvij. Nerui p̄terea nat̃a fissilis in lōgitudinē tendit. Scindi p̄ latitudinē neq̄t: intēdiq̄ȝ vehemēter idonea est. Humor circa neruos mucori silīs alb⁹ glutinosusq̄ȝ ꝯsistit, quo ipsos neruos et nasci et ali certū est. Neruus ignē non patit̃ cū vena patiat̃. ꝛ incisus solidari nō p̄t. et est mollis et dura p̄pter viscositatē. Juuamentū neruoꝝ est vt mediātib⁹ ipsis vti riuis defluat sp̄ūs sensitiuus ꝛ

Prima p̄mi. c. de membris

Differētia. xli.

de ptib⁹. iij. c. ii. ꝗ

albert⁹. iij. de aia libr. c. vi.

ij. tegni. xxviij. Auicē. v. de alib⁹ Trusianus. ij. tegni cōmento. xv.

Auer. in cāticis cōmento. lxxv.

iij. historiaꝝ. c. v.

motiu⁹ et qñq; mediãte vno simul sup toto. & in hoc dñt a ligamentis. An neru⁹ sentiat pz dña.xli. A venis aũt dñt q2 ipse sparguntur p totũ corp⁹. Nerui vero ad artus & flexus ossiũ applicantur. Et capita eoꝝ videntur ꝯiungi cũ cerebro vel nucha. Et ideo imaginantur medici eos oriri ab eis vt dcm̃ est. quib3 Auicẽna in tertio de aialib3 non assentit. Passiões siue vitia neruoꝝ q̃ in se recipiũt. fm ꝯstantinũ in gñe sunt incisio: pũctura: cõtractio: relaxatio: et opilatio. Que a medicis magis ptic'ariter explicantur. vt palisis. spasm⁹. lectigatio siue saltus. tremor. tortura. thetan⁹. stupor. Nocẽtia neruis sunt aqua frigida. mot⁹ corpis excessiui. et mot⁹ aiales et laboriosi excessiui. somnus sup repletionẽ. cibi acuti pungẽtes et mordicãtes. oẽ stipticũ cũ frigiditate. acetũ. vinũ. phlebothomia plĩma. coitus plurim⁹. ebrietas et crapula. triticũ coctum. citonioꝝ nimi⁹ vsus. cereuisia ordei. &c. Cõfortãtia neruos sunt saluia. cerebꝝ leporis. ysopus. grana pini dialtea. cinamomũ et oleũ ei⁹. et oleum anetinũ. de costo. de storace &c. cipssus. emblicus. hermodactilus. reubarbaꝝ. aloes. agaric⁹. pulpa coloqntide. yera hermetis. yeralogodion. castoreũ sticados. euforbiũ. anacardus. anetum. piretrũ. sansucus et oleũ ei⁹. sambuci oleũ tiriaca antiqua. balnea sulphurea. aluminosa &c.

Auer. ꝑmo colli. de anatho. ner.

Auicẽna secunda tercij. c. j.

ꝯfortatiua neruoꝝ

De Chordis Caput. xviij.

Chorde sunt corpa neruis silia. ab extremitatib3 musculorũ orta. ad membra mobilia tendẽtia. q̃ retrahũt sua retractiõe ꝓpter cõtractionẽ et ꝯgregationẽ musculi. Et relaxãt musculo relaxato. Chorda eñi est membrũ spermaticũ p mixtũ ex villis neruoꝝ et ligamẽtoꝝ. Cui⁹ origo fm Auer. ꝑmo colliget est ex neruis ad lacertos euntib3. & a ligamentis q̃ ex ossib3 nascuntur quoꝝ villi p musculi subam sparsi. cũ ad extremitatẽ musculi versus iuncturã veniũt ad inuicẽ miscentur et torquentur mẽbrũ cõponũt qd corda dr. Unde suba chorde est terrestris grossa & sicca min⁹ q; ligamẽtoꝝ suba. Sensibilitatẽ ex villis neruoꝝ accipiẽs. Cõplexio ei⁹ est frigida & sicca. Numer⁹ chordaꝝ in corpe fuit fm numeꝝ neruoꝝ in corpe receptoꝝ. Figura est varia. Quedã eñi sunt rotunde. quedã late. quedã oblonge. Situs est a fine musculi. Juuamẽta sunt ad mouendũ principaliter. sentiũt et mouẽt & colligunt musculos. ossibus p̃terea dant tactus bonitatem. neruis duritiem. Et consolidant operimenta.

Auicẽna ꝑma primi de membris.

Jacob3 forliuiensis. ꝑma primi de membris

Auicẽna ꝑma primi de membris. Gal'. ꝑmo de vtili. ptiũ. c. v.

De Panniculis Caput. xix.

Panniculus est corpus expansum tenue contextũ ex filis neruosis non sensu pceptis. Qui etiã dicitur coopertoriũ. ymen.

Differẽtia. xliij.

miringa thela. et membrana. Quem oportet natura esse fortem vt defendat. non carnosum vt attrahat. subtilē sine humiditate ne gravedinē fatiat. Et fortior est circa nobiliora membra vt cor cerebruz que custodia egēt. Et est triplex scz suspendēs tm̄ vt panniculus renū. Cooperiens tm̄ vt ossiū. et Cooperiēs ⁊ inuoluens vt viscerum scz cordis epatis ⁊c. Itē quidā panniculus est ligamētalis a natura ad regendū membrū ⁊ defendendū ordinat⁹. Quidā nerue⁹. qui non solū habet hoc facere sed etiā sensum dare. Unde cōcluditur ꝙ panniculus vt in plurimū ex neruo contexit̄ ⁊ ligamēto. Rari⁹ aūt is nerui tm̄ extat natura. Cōplexio eius est frigida ⁊ sicca media inter cōplexionē nerui ⁊ chorde. Forma est lata ſm magnitudinē membri qḋ cooperit. silis cuti pretenui spisseqꝫ. diuersum tm̄ sanè genus. Quantitas aūt ⁊ numer⁹ est ſm quantitatē ⁊ numeꝝ membrorum que cooperiūt. Origo est a duobus pāniculis magnis in corpe qui sunt pleura minor in pectore. ⁊ pleura maior in vētre qui sypbac dr̄. musculis vētris annexus ⁊ tegēs intestina. Quedaz em̄ mēbra vnū habent panniculū vt lacerti. Quedā duo vt membra interiora. Juuamēta panniculoꝝ sunt abscōdere. defendere. ⁊ sustinere membra qꝛ ossa. panniculi ⁊ ligamēta sunt velut columne ⁊ fulcimēta corporis. Aggregant oēs membroꝝ ptes. et ꝓhibent ꝙ incomodū vni⁹ ad alia non transeat. ⁊ vt membra in motu allisioneqꝫ nō patiant̄. sensibilia fiant. Et ex ipsis qñqꝫ simplex vt kistis fellis. Et qñqꝫ cōpositū membrū vt cornea. intestinū. ⁊ vesica creat̄. ⁊ ipis plura membra sil' ligant̄ vt gingiua plura capitis ossa vnit. pāniculus apostemat̄ vt pleura a postemate qḋ pleuresis dicit̄. prescisus non coit. cuz sit membrū. nec fissile nec euulsile tertio historiaꝝ. c. xiij.

tertio de partib⁹ .xi.

Differētia .xliij.

iij. histo. c. xiij.

Prima primi. c. de membris Haliab. ij. c. xv.

iij. histo. c. xi. Auicēna in canticis. lxxx.

Differētia .xliij.

De Cute Capitulum .xx.

Cutis seu pellis est membrum ex neruo carneqꝫ contextum sufficietenus corpus ambiens totum. ac ipsius ꝓtectiuū. Est em̄ cutis membrum spermaticum. Cuius substantia media est inter terrestrem et aquosam cum declinatione sui ad terrestreitatem. in qua pars neruea domiatur Et est membrū consimile quia quelibet eius pars recipit totius denominationē. quamuis secūdum quasdam operatiōes possit dici offitiale. An autē sentiat latius declaratur differētia .xliij. Cutis est duplex. Quedam est cutis nō vera velut ymen ac insensibile tegmē corporis. Et illa est insensibilis ꝓmo ⁊ tertio de ania. Et illa deperdita restauratur. Oritur autem ex quodam cutis interioris superfluo alimenti. De qua dicit Aristotiles secundo de anima ꝙ sit tactus medium. Altera cutis vera est spermatica sub priori locata et est spissior illa. Que sentit vt probatur dicta differentia. Quas

Differētia .xliij.

iij. histo. c. xi. De gñatōe aīaliū .v. c. iij. Et pe. in ꝯmē. v. ꝓble. xiiij

x.pble.v.r.xxxiij

Quasobres fm haliab .scdo theorice Cutis in homie q̄ȝ in ceteris quadrupedibꝰ est tenuior.mollior.pilis carētior. et ṽtute debilior.in tantū etiā vt psarū rex iubebat eā fenestrȝ applicari. diuersificatur preterea cutis. Nā aliq eiꝰ ps est tenuis vt faciei qd immutatio coloris ōndit in ea celeriter facta. Quedā est grossa vt cutis plantaꝝ pedū. Quedā mollis vt medij palmarū cutis Quedā pilis abūdat vt q̄ capitis barbe et ciliorū. Quedā sine pilis vt in alijs partiū locis Quedā laxa et mobilis vt frontȝ. Cōplexio cutis est tpata et p̄cipue in vola māꝰ Color ṽo ē albꝰ et pspicuꝰ ideoqȝ sanguis color trāsparet.et resultat color rubeꝰ albo pmixtꝰ q̄ dr naturalis et pulcer Qn aūt corrugatꝰ pellis ex frigore etatis denigrātur vel pallescunt hoies Et vbiqȝ in hoie est eiusdē coloris p̄ter q̄ȝ in loco secessꝰ ꝑpter adustionē que illic est Et in loco quo vnū mēbrū cōfricatꝰ ad aliud mēbrū. Color niger et lenis versutū et imbecillē fcat. Color albꝰ rubeus fortes et aīosos ōndit. Color rubicundus nō clare sed spisse rubedinis oīni tpe dolis studentē hoīeȝ declarat refertur ad vulpē Color vehemēter albꝰ cū pallore defectū fcat ṽtutis ex victoria phlegmatis. Color a natura pallore deformatꝰ effemiatū amore feiarū. Aut imbecillē et timidū fcat. Si aūt fuscꝰ et cinereꝰ palloreȝ occupat loquacē intpatū et iracundū ostēdit. Color ignitꝰ lucentibꝰ oculis et circūductis ad insaniā vergit. Color mediꝰ inter albuȝ et nigrū q̄ declinat in brunū Si est clarꝰ boni ingenij et bonoꝝ moꝝ virū ostendit. Situs cutis est vt sit exteriꝰ ambiēs totū corpꝰ. Vn iuuamentū eiꝰ est fm Auer.ij.colliget defendere et abscōdere .sensū prestare interiorū mēbrorūȝ supflua recipere et emittere. qꝛ porosa est foramibꝰ (que pori dicūtur vn pili egrediūtur) plena. Quare si spissa fuerit pellis.multiplicātur supfluitates et corrūpuntꝰ hūores generātes febres.vermes et cōsimiles egritudies. Patitur aūt cutȝ qnqȝ ex causa extrinseca cōtinuitatȝ solutionē ex vulnere. exustioeȝ ex calore.pallorē ex frigore. Qnqȝ ex causa intrinseca vt ex consūptione hūiditatis subalis corrugationē.ex hūoris infectiōe morpheam leprā.mentagrā. Scabiē.morbillos variolas.impetiginē. serpiginē Nam infectā natura expellit materiā ad cuteȝ ab interioribꝰ. q̄ sub cute manēs ipsam immutat et supinducit infectionē.qnqȝ squamositatē.qnqȝ cutis excoriatōȝ desudatōs.qnqȝ pruritū. qnqȝ maculas Item pustulas.verrucas. poros.cornua et plures alias passiones q̄ post habentꝰ breuitatis grā. Cutis preterea vbicūqȝ est sine carne vt in gena bucca ꝑputio palpebra vulnerata nō coit. Et loco deꝑdite caro callosa regeneratꝰ Cōferētia cuti et morbis eiꝰ stȝ Confectio bamet.oleū de ouis.vitis vue domestice vel siluestris Sirup de fumo terre Asperitati cutis cōferūt oleū sisaminū oleū amigdalarum.oleū sambucinū.oleuȝ de frumēto. vngentū alfesiricō. Mu-

Gal. j. de cōplex. caplo vi.

Alb. i. de aīalibꝰ c. vltimo.

Phisionōia scdȝ aristo. et alb.

Alb. j. de aīalibꝰ c. vltimo.

Auicē .7. quarti.

iij. histo. c. xi.

Differētia xxxvij.

dificantia cutem Agaricus. aqua lactis. lac asine. nasturtiũ. nigella oleũ de cerasis. de iunipero. rafanus. rapa. sputum. stercus stellionis. et consimilia.

Mesue. xi. anti. Alber. xxij. de aia libꝫ trac. ij. c. j. Plini⁹. xi. c. xli.

De Villis caput. xxi.

Differentia. xlvi.

Villus siue ỽnulus aut filũ Est membrũ neruosum ꝑtensum subtilissimũ ad motuꝫ actionis cõmunis ordinatum Membra eñ que solũ pro seipsis agunt villis non eguerũt. Cum actio sit parua. sufficit eñ calor naturalis loco villi. vt sunt os. cartilago et hmõi. Que aũt ꝑter omne corpus operanť eguerũt illis. Cum vehementior sit actio. vt venter arteria et consilia. Et est triplex villus vt quasi trina dimẽsio. longitudinalis latitudinalis. et dyagonalis. quibꝫ mediantibꝫ membra ꝑantur. ac motũ naturalem voluntariũ et mixtũ ꝑficiunt. Naꝫ longis attrahũt latis expellũt. et trãsuersis detinẽt. ⁊ p⁹ quietẽ dilatãť aut ꝯstringũť

Auicẽna prima ꝑmi de membris.

De Venis Caput. xxij.

Differẽtia. xlvij.

Vena est corpus panniculare. oblongũ. rotundũ. vna tunica consutum. sanguinis nutrimẽtalis contentiuũ. Est itaqꝫ vena de genere panniculorũ. ꝑticipans offitialis naturã gratia sui meatus. differẽs ab arteria que duplici contexta est tunica. Omis aũt vena ꝑter arterialem simplicẽ habet. qꝛ est via et conseruaculũ sanguinis grossi nõ facile euaporãtis. Et qa panniculi ex neruis accipiũt contexturã suam. qui ex cerebro oriuntur ẜm aliquos vt patuit. Idcirco polibꝫ vt ptꝫ tertio historiarũ tertio. dixit quatuor venarũ paria oriri ex cerebro. primũ ex sincipite. secundũ post aures. tertium ex temporibꝫ. quartũ ex oculorum sede. Quam imaginationẽ facile quis repellere potest quia cerebruꝫ est organicorũ frigidissimũ. vena aũt calidi contentiua ⁊ delatiua. quia sanguinis. qui primũ in epate creať. Quasobres Galienus cũ tota fere medicorũ schola firmiter opinatus est. venas oriri ex ipo epate Unde Auerrois secũdo Colliget dixit Inuentũ est duas venas ẜm viã sensus ab epate oriri. quarũ vna est in gibbosa parte epatis que est supior. Et hec vocať ab Auicẽna ventrẽ habẽs id est cõcaua que cõiter diciť vena chilis. Alia est inferior in cõcauitate epatis q̃ porta siue vena porte diciť. qꝛ ꝑ eam tanq̃ꝫ ꝑ portam cibus ingrediť in epar. Et hec in quinqꝫ ꝑtes ꝑtitur ingrediẽtes quinqꝫ pẽnulas epatis. Et quelibet earum ramos a se mittit donec ad gibbosas epatis ꝑuenerit partes. ex quibus vna ad fel nutriendũ tendit. Et isti rami sunt sicut arborum radices ad fundum originis ipsaꝝ tendẽtes

Trusianus scḋo tegni ꝯmẽ. lxxvij Colliget ꝑmo Albert⁹ ꝑmo de aialibꝫ. c. xxi.

Auicẽna ꝑma primi de membris. scḋo tegni ⁊ q̃nto de vti. ꝑticu. c. iij.

De anathomia venarum.

Auicen. ꝑma ꝑmi de anatho. vẽarũ

Secūda extremitas q̄ egredit̄ ab epate ptit̄ in octo ptes. duas miores et sex maiores. Prima tendit ad duodenū vt ab eo nutrimētū attra hat. Et ab ea diuidunt̄ rami sepati in meseraicis de quib⁊ infra di- cet̄ Aliarū ptiū iuuamēta et sectōes in anathomia vene porte decla rant̄. Sed vena chilis q̄ ꝓprie vena dr a quibusdā est diuisa in epa te in ptes q̄ sunt sicut capilli ad attrahendū nutrimētū a ptib⁊ porte q̄ silr sunt sicut capilli a quib⁊ stipes eleuat̄. Exiēs a gibbositate di uidit̄ in ptē ascendentē ⁊ descendentē. Ascendēs rūpit dyaphragma et ipm penetrat et dimittit ramos in ipo sparsos dantes illi nutri- mentū. Deinde capsule cordis apponit̄ cui mltos trāsmittit ramos eā nutriētes. Et postea diuidit̄ in duas ptes quaꝝ maior puenit ad dextrā cordis auriculā in tres ptita ptes. Una intrat in cōcauitatē cordis et iungit̄ pulmoni hn̄s duas tunicas. et ob hoc nomiat̄ vena arterialis q̄ est maior oim aliaꝝ. Secūda in dorso cordis inuoluit̄. et ingredit̄ ad ipm nutriendū. Tertia ad inferiorē pectoris mittit̄ ptē declinās in hoib⁊ ad ptem sinistrā ad quintā spondilē dorsi et spar- git̄ in octo costis inferiorib⁊. Altera ps ascēdentis ascēdendo emit- tit ramos capillares sparsos in mediastino ⁊ supmo capsule cordis Cūq; in rectitudine ascendēs appropinquat furcule. diuidit̄ i mul tos (vt in anathomia lati⁹ declarat̄) ramos: quā ptitionē hic postha beo breuitatis amore. Descēdens aūt vena ad inferiora corpis eq̄tat spōdiles nuche. A qua p̄mo ꝓcedūt due vene magne q̄ emulgentes vocant̄ tendētes ad renes ad sanguinis aquositatē colandā. de q̄b⁹ infra. Dextra ad dextrū et sinistra ad sinistrū. site sicut lauda littera greca. A sinistra emulgēte due ꝓcedunt vene q̄ ad sinistrū masculo rū ⁊ feminarū vadunt testiculū. Et a dextra ad dextrū quāuis raro ab ea ramū accipit. Et iste vene sic ramificate dicunt̄ vasa semina ria: de quib⁊ patebit in sequenti. Et qn̄ iungit̄ ad finem spondilium diuidit̄ in duas ptes. quarū vna tendit ad pedem dextrū. alia ad si nistrū. Et que apparet in pte interiori cruris ꝓpe calcaneū dicit̄ sa phena. Alia declinās ad latus exterioris calcanei dicit̄ sciatica. par titōes alie patēt in anathomia qua medici ad sensum nitunt̄ ostēde re epar esse venaꝝ principiū. Quib⁊ Aristo. tertio historiaꝝ. iij. (quē Consiliator. Auerrois. Trusianus. et Albertus imitant̄. quoniā ve rior est philosophi sentētia tametsi medicorū sit sensu notior et in cu ra vtilior) cōtradicit. probās ratiōe et signo Cor esse principiū ve- narū tam quo ad virtutē q̄ȝ quo ad materiā. Eo qꝫ principalē in cor pore habet situ. dans virtutē nutritiuā. perfitiens sanguinē. primuȝ omniū partiū consistēs sanguinolentū. vnde ex ipso sanguis ad ve- nas deriuat̄. Ad cor vero nō aliunde deuenit. itaq; fons. et p̄ma oīū

saphena
sciatica

secūdo de ptib⁊. ix.
tercō de ptib⁊. iiij
Auicenna scūdo d̄ anialibus. c. ij.

tercō de ptib⁊. iiij

go.aut primũ sanguinis cōceptaculũ nuncupatur.primo palpitat et vivit. Motus etiã letitie ac tristitie deniqꝫ omniũ sensuum hinc oriri eodemqꝫ desinere videtur. Cumqꝫ per cetera viscera vene transfigant nulla per cor tendit. Est itaqꝫ venarũ principiũ et pars. Non quidē per substantiã carneã que in ipso est.sed potius per fila et telas q̄ sunt in basi eius.he eñ sunt dure solide. Signũ huius est qr maior vena in pmo ortu suo est posita supra cordis substantiã inferiorē. minor aũt posita est in ortu suo sub ipso in basi eius. ita q cor est quasi ministrãs inter ea vtrıqꝫ et substantiã et virtutē et equaliter respitiēs eas. Et hec origo venarũ in strangulatis extenuatis experitur. Jparũ aũt vlterior in corpe ptitio ptꝫ in tertio Alberti de anialibꝫ.c.ij. Sũt aũt in hũano corpe.365. vene Juxta illud Ex tricētis hō ē decies sex quinqueqꝫ venis Ex cordis itaqꝫ dextro vētriculo in quo semp est sanguinis.maior vena.sicut ex medio sm Aristo.vena adhorti nascitur vt in embrionis gñatione declaratur per Auicennã nono anialiũ et vicesimapma tercij. Quando eñ matrix colligitur sup sperma tandem vigore calidi et informatiue virtutis fiũt tres spumãte spermate vesicule.quarũ prima et pncipalior est cordis materia. reliqua ascendēs cerebri.tertia in dextra descendēs epatis vt dictũ est.ita vt hec sepatur ab ea que cordis.quodã intermedio lato et breui vtraqꝫ colligãte qd est materia vene magne ramificate sm vnã ptem. Jn epate cui rami vene porte cōtinuantur. sm aliã vero descendit ad renes quibꝫ venas emulgētes immittit.vt in anathomia clarius potest ostēdi. Quasobres neqꝫ mollities venaruꝫ ppe epar. Neqꝫ ramificatio ipsarũ in ipso.suffitienter docet (Non obstante pignore gal.) ipsum epar esse pncipiũ. Eodemqꝫ signo ostenderetur pulmonē in quo arterie sparguntur esse principiũ arteriarũ. Sed ostēdit q sicut pulmo pparat aerem cordi,ita epar sanguinē. Ratiōe cuius vene dicuntur calide in complexiōe.quãuis gratie substãtie sunt frigide et sicce. Juuamentũ earum est deferre sanguinē ad membra.iccirco duo habēt foramina. orifitiũ scꝫ quod terminatur in membra. Et poros per quos sanguis earũ transit in arterias.et per quos ab arterijs recipiũt spiritũ vitalem.et ideo ad inuicem vadũt. Venis accidere possunt egritudines. Nam patiuntur aliquando malitiã complexionis puram et cum materia. Quandoqꝫ opilatiōes.quandoqꝫ apertiōes orifitiorũ et pororũ rarefactionem. Et quandoqꝫ scissurã vnde accidit sanguinis fluxus propter ipsius multitudinē quam vene continere nō possunt.aut mordicationē siue acuitatem.aut subtilitatem et venarum debilitatē.aut casum siue percussionē. Acetosa incisiua mordicatiua acuta siue calida puocant fluxum sanguinis.qui si fuerit multus de-

Alber.iij.de aialibꝫ.c.ij Et.xiij.c.v.declarat per sile

tertio histo.iij.

capitulo.ij.

tertio histo.c.iiij.

Albertus tertio de aialibus.c.iiij.

Auicenna prima primi

Auer.iij.colliget d ac.superue.di.venarum

bilitat animam hoc est vitã. Si vero nimius mortificat. quia calor naturalis in sanguine est quo ablato sequitur mors. Oppressus autem humectatione nimia deficit. vnde superflua sanguinis humectatio egritudinem affert. Sed restringentia fluxum sunt. Stercus asini. succus porri cum aceto. stercus porcinum odoratum si fluit ex naribus. fimus thauri. puluis pilorum leporis combusti. thus. mastix. bolus armenus. thela aranee. farina volatilis molendini. albumen oui. carabe. portulaca. menta et eius succus. peonie semen rubrum eiusque radix. aloes cum aceto. plantaginis semen. Amplitudo venarum est signum calidi et magni epatis. Graciles vene et stricte indicant epar frigidum et siccum et debilem vitam. Aut frigidum et humidum vt in mulieribus. Vene tepide non extense sanguine frigidum epar ostendunt. Orta enim attestantur super radicem. Hec de venis superficialiter dicta sunt. reliqua patent in Galieno et Auicenna. ¶ Placet tamen addere id quod dicitur quarta primi. c. de phlebothomia venarum. de venis phlebotomandis. In manu enim sex phlebotomantur. tres in manu magna prope iuncturam siue cubitum. scilicet Cephalica. Nigra siue comunis. et Basilica. Quibus additur funis brachii que est ramus cephalice. Tres in manu minori scilicet Seilen. Saluatella. Ascellaris siue Cephalica manus in dorso pollicis que est ramus vene comunis. In crure et pede quatuor phlebotomantur. scilicet Sciatica que est in parte siluestri super cauilla pedis. Secunda est Saphena in parte domestica. Tertia est vena curuature genu. Quarta vena calcanei. Tredecim vene capitis phlebotomantur vt latius in dicto capitulo declaratur. operis breuitas singula scribere non permittit

Aristotiles tercio historiarum. c. xix.

Plinius. xxvi. c. xiii. in fine

Secundo tegni

De Arterijs Caput. xxiij.

Arteria est membrum neruosum. a sinistro cordis ventre ortum. in eius subsidium motu contrario ordinatum. in longum rotundumque protensum. duplici tunica velatum. vite mediantibus sanguine et spiritu in aliud reliquum corpus delatiuum. Huius duplicis tunice interior est multe spissitudinis et duritiei. ex rectis aut obliquis constans villis. Exterior vero mollis tenuis rara similis tunice vene non pulsantis. ex rotundis constituta villis. Interior tunica est quinquies duplitior exteriori. Et ideo Abrucalis magister Galeni qui id bene mensurauit voluit arteriam fore sextuplam grossitudini vene. Habuerunt autem Arterie tunicas duas. ne fortitudine motus findantur.

Differentia. xlvi.

Galenus. vi. de iuuamentis. c. xiij.

Et ne spūs in eis raritate dissoluātur. Sūt arterie in ꝯtinuo motu qui dr̄ puls⁹ vt vitalia cōtemperentur et spūs cū sanguine ad mēbra deferat. atq3 ex venis in eas sanguis extrahat Unde corde dilatato arterie ꝯstringūtur. Et ruꝛs⁹ corde ꝯstricto dilatātur. idcirco puls⁹ dicit mot⁹ receptaculoꝝ spūs. ex diastole et sistole ꝯposit⁹. ad regē-duz spm̄ p aerē attractū. Arterijs dilatatis ipe tria recipiunt corpa vnū ab extra .s. aerem p porositates corpis et suās. Et duo a corde vnū simplex. s. spiritū. Et alterū ꝯpositū ex fumo capinoso. Et aere calefacto. insup recipiūt a corde de sāguine subtili Et aliqn̄ de san-guine venarū a venis eis cōiunctis Sz cū ꝯstringūtur expellunt duo corpa. s. aerē quē attraxerūt iā calefactū existēte. et fumū capinosuz cū illo ꝑmixtū ad extra corpus. Qualis sit motus arteriaꝝ ⁊ vnde causat ptz i ꝯmētario pauli phie. siue introductorij. Preterea an spūs moueat p cōcauitatē arterie breuitatis grā nō determiabit Arteriaꝝ anathomia ptz ꝑma primi et colliget ꝑmo Et in nondum natis embrionib⁹ et abortiuis clari⁹ arteriaꝝ anathomia videt A cordis eni sinistro vētriculo due oriūtur arterie qrū vna ad pulmo-nez vadit et in ipo spargit. qten⁹ aer p eam ad cor a pulmōe attra-batur et viceuersa sanguis a corde veniēs q stabilis est et spū plen⁹ nutriat pulmonē Alia aūt est maior quā aristo. noiat adborti a spissi ori cordis ꝓcedit et stati vt a corde orit duos ramos ex se mittit Ex quib⁹ maior in circuitu cordis reuoluit Et mior etiā ad sitū cordis dextrū reuoluit Et spargit in vētriculo dextro. Quod aūt remanet post hos duos ramos cū sepat in duas diuidit ptes quarū vna ps est apta ad ascendendū altera aūt minor ad descendendū Ex parte ascēdente oriūtur arterie in collo sub echyme siue subetheni ascen-dentes ad cerebrū et ꝯtexentes ibi rethe qd dr̄ mirabile de q infra. Et ea ps que a medicis in brachio tangit. ps aūt descendēs tendit ad iecur vene annexa vt dictuz est deferēs spiritū et vitalē sanguiez in corde digestū per totū corp⁹ qd est ei⁹ primū iuuamentum vnde arteria est via spūs Et spūs est via ꝟtutis et vite. Salus itaq3 indi uidui est in arterijs. ꝑterea arterie create sunt vt cor euentet Et fu mosus vapor et aer supcalefact⁹ in eo excludat. Arteria lesa maius nocumentū inducit q̄ȝ vene scissio. qꝛ nobiliorē in se h3 corpis partē Uñ etiā min⁹ cōsolidatur et ducit qn̄q3 ad mortē scissura arterie. qn̄q3 ad palisim. qn̄q3 ad mēbri mutilatiōz Sint itaq3 cauti q acuto phlebotomo ꝑcutiendo venas apiunt. Ne arteriā sub vena iacentē transfodiāt Conferētia arteriaꝝ et venarū incisioni sunt Gipsuz cū albo oui et pilis leporis. cinis rane cum aceto. semē peonie rubrum thus cuz aloe et albumie oui. Conferētia fluxui sanguis ex vulnere. Aloes cū aceto. tela aranee cor et fim⁹ capre ꝯbustus. cinis rane cū aceto. Stercus asini. plantago tunsa. puluis de sarcocolla Arterie phlebotomant licet raro vt que est inter pollicē et indicē in antiqs

Scda primi Gal' de differētijs pulsuum ad teu-crum

Trac. ꝑmo f. 122.

Alb. 1. de aialib⁹ c. ij.

iij. histo. c. 3. et. 4.

Alber. 1. de aial. c. xx.

Drūtia. lxxxi.

Auicēna qrta qr ti trac. ij. c. fi.

Plini⁹. xxvi. c. 13.

Quarta primi. c. de phlebotōia.

doloribus epatis et dyaphragmatis. et que est ad anteriorem partem palme et temporum in fortissimis doloribus capitis Et hec generalia de arterijs ad presens sufficiant.

prima tercij trac. ij

De Carne Capiut.xxiiij.

Differentia.xlij.

Nicolus sermone vij.c.vi.

Iro secundum Consiliatorem Est substantia mollis. terminata ab initio creationis animalis. et post ex sanguine generata. inter os et cutem situata. Carnis enim substantia est aquosa sanguinea: Et primum quod in embrionis formatione perficitur vt patuit. De cuius generatione diuersitas est inter philosophos. Nam Aristo. secundo de generatione animalium dicit quod caro generatur a frigido et dissoluitur et diminuitur a caliditate cuius oppositum patet quarta particula. vij. Gal. vero vult quod caro generatur a calido et humido. Sed Auicenna prima primi dicit eam fieri a caliditate et siccitate. Que diuersitas facile remouetur. Nam caro non generatur ex calido assatiuo sicut ossa. neque ex sicco terrestri. neque ex humiditate superflua a qua adeps producitur. Sed ex calido temperato. vnde complexio eius est temperata. Cum enim sperma et sanguis commiscentur efficitur sperma humidum sanguine guttatim. Ex quo quidem commixto tres iam incipiunt generari vesice vt dictum est. deinde fit membrorum distinctio et augmentatio ita quod corpus ex venis et neruis texitur sicut rethe. quod caro et adeps ex sanguine menstruo generata implet. vnde dicitur. iiij. particula. xiij. Etenim humidum tumor et caro fit

xxxiiij. particula. iij.

Differentia.xlij.

Caro communiter sumpta est duplex. vera scilicet Et que similis est carni. posthabitis his que carni similantur vt sunt dentes. nerui etc. Veram carnem Consiliator diuidit in quinque species. Prima est musculosa de qua infra dicetur de musculis. Secunda est pura non absolute sed respectu prioris. quia pauciores in se habet neruos vt que in gingiuis reperitur. et circa ossa dorsi et narium Tertia est caro infusa dicta perithima a gal. vt caro viscerum circa pabulum laborantium vt epatis. splenis. renum. et pulmonis. humido enim infunduntur. Quarta est caro simplex in qua sola sanguinis inspissatio attenditur vt caro epatis. splenis. pulmonis. et renum secundum gal. Quinta est caro glandosa de qua in sequenti capite dicetur. Carnis primum iuuamentum est quod sit locorum mediorum impletio que inter membra corporis existunt. et ipsorum fortitudo. et defensorium ne ad inuicem confricentur sine medio existentia. Secundum est quod sit velut culcitra super quam requiescunt ossa coxarum tempore sessionis. Tertium est vt per eam calor augeatur spine cuti donans. Quartum quod sit quasi culcitra et firmamentum vene concaue sursum ascendentis et partibus arteriarum que ad inferiora descendunt. Est preterea defensorium estuum hyemum et casuum. Patitur caro dissolutionem et minutionem a caliditate intensa. vt in febribus ethicis patet. Sed cum sit membrum sanguineum eo quod sanguis eius est materia. ideoque vere regnatur et restaurari potest bonis cibis et potibus ac fricationibus temperatis. leuis enim fricatio et mediocris carnem auget Melius tamen est carnem rarificari quam condensari. j. particula. liij. quia pestilen

Auer. primo colliget in principio

pt al. primo de vti. Sicu.c.iij.

xxxviij. particula. j.

v. particula. xliij.

ne tpe nõ parꝫ ꝯducit corpus densum. dimissis venenis q̄ dissoluūt carnes. qm̄ melius est qn̄qꝫ malum ignorare q̄ꝫ scire. atqꝫ bezoarticis de quibꝫ p petrū in de venenis. Ac silr̄ medicinis incarnatiuis. gn̄atiuis carnis. ꝯsolidatiuis. corrosiuis. ⁊ diminutiuis. q₂ breuitas opis nō suffert oīa. Molles carne ingeniosos aut instabiles. duros vero obtusos. laxos. pigros iudicam⁹. Quibꝫ multuꝫ est carnis his vene strictiores. sanguis rubētior. ac venter hoc est stomachus ⁊ viscera pua. Quibꝫ paruꝫ his vene ampliores. sanguis acrior. viscera maiora. ⁊ venter auctior. Caro mollis p totum corp⁹ debilē. luxuriosum. ex facili timidū. boni intellectus. tenere capacitatis. fidelē. varie fortune. Dura vel aspera fortē. audacē. duri ingenij. vanū. supbū. plus insipientē q̄ꝫ sapienteꝫ. ⁊ crudelis fortune. Pinguis vero ⁊ alba hebetē. vanū. gloriosum. obliuiosum. curiosum. sagacē. mendacē. durū ad credendū oīa fcat hoīem. Reliqua in sequētibus patebunt

Aristotiles in de phisionomia .ij. de anima

Arist. 3. hiſ. c. xvi. Gal'. ij. aphor ʒ. cōmen. xliij. Michael scot⁹.

De Glandulis caput. xxv.

Caro glandosa siue glādula que a gal'. vocat᷑ adena duplex est. Una ordinat᷑ in gn̄ationem quarundā humiditatū de gn̄e phlegmaticarꝫ vtiliū ad exiccationē ꝓhibendā. ⁊ acuitatē remittendā. sicut caro glādosa mesenterij: faringa. laringa. Alia est ordinata ad gn̄ationē humiditatis vtilis ⁊ necessarie indiuidui. vt caro glandosa post radicē ligue situata. Aut spēi sicut testiculorꝫ caro. spmatis gn̄atiua. ⁊ mamillaruꝫ lactis. Est ⁊ alia in alteros fines minus nobiles ordinata vt aut ad supfluitates recipiendas sicut caro faucū supfluitatū cerebri receptiā. Et q̄ subascellarū. cordis. Et que inguinū epatis. Ul' ad fulcinēdū deputata vt glādula sub basi cerebri locata cui rethe submittit᷑ dictū mirabile. Ul' ad loca replenda vacua in sustentationē etiā ordinata vti glandule mesenterij. Siue ad humectandū sicut que circa colluꝫ vesice. Aut ad fouendū vt glandula morū dicta Fouet em̄ ⁊ subsidet vt culcitra vene cōcaue circa cordis auriculā dextrā site. Hec quoqꝫ caro glandosa posita est nō sentire. hoc quidē p se. q₂ per accidens sentit quēadmodū caro viscerꝫ infusa. Et ita loquit᷑ Auicēna cum dt̄ carnem glandosam habere sensum. exemplificans de carne mamille et que in origine supplet ligue. ⁊ que intestinorꝫ. ⁊ que colli vesice ⁊ siliuꝫ Et aliquā carere sensu sicut que in emunctorijs.

Differētia. xlij. Hali. ij. theorice

Auicēna pma primi. c. de mēbris

Auicēna. xij. tercij. c. I.

De Adipe et piguedine caput. xxvi

Piguedo est res humida. sup pelliculas et loca neruosa collocata. Et dr̄ ab adipe q₂ adeps ꝓprie dr̄ piguedo interior piguedo vō dr̄ aruina q̄ est sup carnē. et carni admixta. iuxta illō vulgare. Int⁹ adeps aruina forꝫ piguedoqꝫ mixta.

Constan. li. ij. c. xliij.

·ij. de ptibus. v.

Unde piguedo sm aristotilē nō distīguit ab adipe. sed a sepo quāuis vtrūqz sanguis est cōcoct⁹ p bonitate enutriēdi. qr sepū terrenū est plus terre q̄z aq̄ ptinēs sanguinisqz fibrosi effect⁹. vnde siccitate cōstat ꝛ fragile est minusqz vnctuosū. et in cornigeris potissimū repit

Auicenna prima pmi. c. de mēbris .iij. bisto. xvij.

Adeps aūt siue piguedo est aquosa. magis vnctuosa. min⁹ terrena. q̄ nō cogit nec siccitate aliq̄ frangit. nā ex sanguine vnctuoso ꝛ subtili efficit. Preterea adeps intra carnē cutemqz solet cōsistere. Sepū aūt in fine carnis semp est. Alij aūt volūt piguedinē adipē et axungiā. pprie dici dū sunt aīalis viuētis ptes. Si vero abscindant ab aīali viuēte dicunt sagimen vel sepū et pprie qñ igne dissolute dissoluant et seruant. Piguedinis et adipis suba est mollis humida.

Petr⁹. v. pble. v.

A frigido siue calido diminuto ex sanguine aquoso et vnctuoso generata. (quāuis ps piguedis cū aere et igne cōicat. ꝛ in calidis ptib⁹ corpis gñat) dissoluit eīn calido intēso. et in patella posita sup ignē gr̄a aquose hūiditatis strīdet. Unde est membrū psile carniforme

Petrus in pmē. v. pble. xiiij.

simplex pluribꝫ impmixtū subijs. carnis suba molli⁹. Et nō est supfluitas vt quidā opinant. sed est naturalis qr recipit nutrimentū sicut alia membra ex actōe vtutis crescitiue. tametsi vene ad ipm nō teriant. Neqz nerui ideoqz est membrū insensibile colore albū. Iuuamēta adipis sunt mēbra pseruare ne exsiccationē patiant. et ne cito indurent in cibatōibꝫ longis. laboribꝫ vehemētibꝫ. et estibꝫ fortibꝫ tpare et infrigidare atqz humectare pāniculos sup quos spargit ex

Haliab. ij. theorice

subtilibꝫ venis sicut ros. At mēbra sustētare ꝛ ad actionē fortificare Unde Constantin⁹ li. xi. c. xvij. dt. Recollige q̄ piguedo sua vnctuositate est ignis nutritia. sua aerea leuitate rei supfitiē petitia. neruorū et iuncturaꝝ mitigatiua. defensiua et relaxatia. pellis siue corij

iij. bisto. xvij.

remollitia. poroꝝ opilatiua. caloris naturalis pseruatia. vacuitatis et cōcauitatis corpis repletia. rugaꝝ cutis extēsiua. venarū et arteriarū corpis cōpressiua. sensus et rōis impeditia. cōplemēti gñatōis

ij. de ptibus. v. Alber. xij. de aia libꝫ. trac. ij. c. ij. Hypo. ij. aphor. xliiij.

aīaliū tardatiua. excedit si alias sensum non impedit. sed ad sanitatē et vires opitulat. Si vo nimiū excreuerit interemit et sensū aufert. Unde crassi celeriter senescūt. steriles sunt. Et meli⁹ est corpa in matie vltimari q̄z ingrassitie. Nō eīn oportet carnē densari ad sanitatē sed rarificare pma pble. liij. Et essē in motiōe et nō quiescere qd eīn manet putrescit. quies etiā ventrē impiguat. Aliud vo corp⁹ subtiliat. Motus autē et fricatōes ventrē subtiliant. Aliud corpus

v. pble. xiiij.

ingrossant. Quosdā tñ hoīes quies impiguat. Alios macros reddit cui⁹ ratio patet sexta pble. pmo.

De Musculis Capitulum. xxvij.

Colliget primo.

Musculus est membrū consile nō simplex. sed compositum ex carne rubea. ligamētis. et neruo ascēdentibꝫ sup ipsum

ꝓpriū organū tactiue et motiue ꝟtutis. Ipse em̄ musculus qui ⁊ lacert⁹ dr̄ siue caro musculosa est induēs ossa. ligat⁹ ligaturis nascentib⁹ ab ossib⁹. Et istud est qn̄ neru⁹ ꝯiungit̄ supne extremitati ipsi⁹ Tandē diuidit̄ in ptes ⁊ miscet̄ exiture carnis lacert⁹ ⁊ germiat in osse posito sub lacerto ligaturā ⁊ miscet̄ cū neruo ⁊ carne. Et demū ex omnib⁹ istis erit corp⁹ vnū noiatū lacert⁹ fm Auer. Partes itaqꝫ lacerti ꝟe sunt tres. Quaꝝ vna est carniformis siue sanguinea vt caro. ⁊ alie sunt spmatice vt neru⁹ et ligamētū. Gal'. aūt scd̄o tegni dt ꝙ musculi sunt cōpositi ex simplici carne et neruis. p neruos intelligēs veros neruos ⁊ ligamēta. Sꝫ Auicēna p̄ma p̄mi de anathomia musculoꝝ vult ꝙ musculus cōponit̄ ex q̄tuor. vt ex carne. neruis. ligamēto ⁊ pāniculo. Ne durū cum molli sine medio vniret̄. addidit auicēna pāniculū esse de suba musculi. Sed Trusian⁹ scd̄o tegni excusat gal'. dicēs. ꝙ pāniculus nō sit de suba musculi no em̄ vꝫ ad op⁹ eius. sed deseruit ad defensionē ab extrinsecis nocumētis. Silr ligamentū magis ingredit̄ compōeꝫ chorde q̄ꝫ musculi. Ideoqꝫ dr̄ secūdo tegni vt dcm̄ est ꝙ musculi sunt ꝯpositi ex carne simplici ⁊ neruis. ptes āt extranee sunt vene ⁊ arterie musculū ingrediētes. Musculi suba mediocritatē tenet in duritie et mollitie. q: non est mollis sicut caro. neqꝫ dura sicut neru⁹ ⁊ ligamentū. flexibilis. ꝯtrahibilis. extēsibilis. siue relaxabilis. ꝓpter ei⁹ iuuamēta. Cōplexio est calida ⁊ humida q: ptes carnose p̄dn̄ant̄ ligamētalib⁹ et neruosis. Et variat̄ fm corpa vt pꝫ. ij. tegni. Quātitas musculoꝝ in corpe magna est supans quātitatē oīm alioꝝ membroꝝ ossib⁹ dēptis Inter se āt dr̄nt q̄titate. Nā aliq̄ sunt musculi magni vt q̄ ossi femoris ⁊ anche suppositi st̄. ⁊ ad mouēda magna membra deputāt̄. Quidā pui vt qui ad pua membra deputant̄ mouēda vt lacerti palpebraꝝ. Alij grossi mouētes mēbra grossa. Alij tenues vt q̄ vētri suppositi sunt. Alij medij inter illos. Sunt p̄terea alij dilatātes. alij ꝯstringētes. alij dilatātes ⁊ ꝯstringētes sil'. alij girātes. alij resupinātes. Et sunt a gal'. in corpe hūano nūerati. 529. musculi. Quoꝝ. 45. sunt in fatie de qb⁹ .24. sunt deputati ad oculoꝝ motū et palpebraꝝ. 12. ad motū mādibule inferioris. et. 96. ad motū aliaꝝ ptiū fatiei q̄ voluntarie mouēt̄ Quoꝝ vnus sub cute frontis cui⁹ auxilio magna fit oculi apertio. duo sunt quib⁹ nariū mouet̄ extremitas. duo q̄ supius labiū mouēt sursum. et duo q̄ inferi⁹ labiū mouēt deorsum. duo qui mouēt maxillas. Mouētes liguā sunt. ix. gulā et epiglotū mouētes sunt. xxxij. mouētes collū et caput sunt. xxiij. quoꝝ quidā mouēt caput solū. ⁊ qdā cū capite collū. Et spatulā mouētes in oī latere sunt. vij. ⁊ ab vnoqꝫ etiā latere sunt. xiiij. Et in vnoquoqꝫ brachio sunt. xvij. quoꝝ decem sunt in pte siluestri. et septē in pte domestica mouētes manū. Et in vnaquaqꝫ manu ab vnaquaqꝫ pte sunt. xxviij. a quib⁹ digiti mouent̄

Plus q̄ꝫ ꝯmētator ij. tegni. ꝯmē. lvij

Colliget primo. Trusianus scd̄o teg. ꝯmen. lvij. Differentia. lviij.

Nicolus sermōe vij. c. viij.

Primo colliget

Prima p̄mi. c. de anatho. muscul. Primo colliget Albert⁹ p̄mo de aīalib⁹. c. xvij.

Albert⁹ p̄mo de aialibꝫ.c.xv.

mouentes pectus sunt.lxxxviij.quoꝝ dilatant q̄dam ip̄m. q̄daꝫ con stringūt. Mouētes dorsum sunt.xcviij. Sup ventrē ꝛ mirach sunt viij.locati. Ad testiculoꝝ motū natura q̄tuor ordinauit, totidem ad motū virge. vn⁹ ꝯstringit collū vesice. q̄tuor mouēt longaonē. Coxā mouēt.xxvi.mouētes crura st̄ꝫ.xx.locati in coxis.cruribꝫ vo suppositi sunt.xxviij.ad mouendū pedes ꝛ quosdā eorū digitos. Et sup pedes sunt.xxij.locati ad motuꝫ reliquoꝝ digitoꝝ. Forma musculi est oblonga cui⁹ ps media grossior est extremis. Extremūqꝫ primū qd̄ est p̄ncipiū sui ortus d̄r caput musculi. ꝛ est grossi⁹ alio extrēo ad qd̄ termiaꝰ musculus qd̄ d̄r finis siue cauda musculi. Et ꝓpter hanc figurā d̄r musculus qꝛ ꝑuo muri assilaꝰ. Et lacert⁹ qꝛ lacerte silis est Lacerti in figura sunt diuersi.nā quidā st̄ꝫ triāgulati vt pectoris. q̄dā rotundi vt q̄ circa vesicā et circa pedē.quidā oblōgi vt q̄ ponunꝰ supra ventrē Situs musculoꝝ est in ꝑte v̄sus quā motus mēbri mouēdi fit ab ip̄o. Qui em̄ ad mouēdū in rctm̄ parati st̄ꝫ aliqd̄ mēbruꝫ vbi est dilatatio ꝛ ꝯstrictio.recta est sup membri lōgitudinē positio. Qui ad obliquū mouere mēbrū ꝑati sunt obliq̄ est eoꝝ positio. Et

.ij.colliget Auer. Gal'.ij.tegni

musculi sunt omībꝫ ossibꝫ circūuoluti qꝛ nullū est os qd̄ nō circūuoluaꝰ musculis vel ꝓportiōali ipsi. qd̄ v̄m est de ossibꝫ fatiētibꝫ ad esse corpis.et nō de fatiētibꝫ ad bene esse q̄lia st̄ꝫ dētes. Juuamentū musculoꝝ est vt ꝑ ipsos volūtarij ꝑficianꝰ mot⁹. Oēs em̄ mōi motuuꝫ lacertoꝝ sunt q̄tuor quoꝝ vnus est retractiu⁹. ali⁹ intēsiu⁹. tertius

Cōmen.xliij.

aggregatiu⁹.q̄rtus tēsus spissus. Unde Auer. viij.ph̄icoꝝ d̄t ꝙ musculus est q̄d motū ꝑ se. Et cōponiꝰ ex tribꝫ puta carne musculi que est postremū motū.et ex calore naturali q̄ est motor et motū q̄ trāsit in neruos.et aīa mouēte q̄ est forma in illo calore naturali. Motus

Nicolus sermōe vij.c.viij.

volūtarij q̄ sunt in hūano corꝑe sunt hi. Motus q̄ est in cute frōtis. mot⁹ oculoꝝ et palpebraꝝ. mot⁹ sūmitatis nariū et labioꝝ. motus ligue et epiglotis.motus mādibule inferioris.mot⁹capitis.colli.humeri.et iūcture spatule.mot⁹ adiutorij et brachij.et iūcture fociliuꝫ et rascete.motus digitoꝝ.et vniuscuiusqꝫ iūcturaꝝ eorū.mot⁹membroꝝ q̄ sunt in gutture.mot⁹ pectoris q̄ fit in attractōne aeris.mot⁹ v̄ge et vesice qn̄ ꝑ retinēdo vrinā claudit.mot⁹ sūmitatis recti intestini q̄ fit vt sterc⁹ ꝓhibeaꝰ exire. et mot⁹ mirach et iūcture q̄ fit in ancha.et coxe.et mot⁹genu.mot⁹ pedis cū crure.et mot⁹digitorum

Trusian⁹.ij. tegni cōmen.lvij.

pedis et iūcturarū ipsoꝝ. Preterea ex musculis cognosciꝰ toti⁹ corporꝫ habitudo qꝛ sunt maior totius corpis pars. Diuersitas musculorū in cōplexiōe.et signa patēt sc̄do tegni.

De Capillis et pilis Caput.xxviij.

Differētia.liij

Pilus d̄r q̄ vniuersi corpis est. Capillus v̄o q̄si capitis pilus. Est āt pilus corp⁹ subtile plicabile.a fumo adusto resolutū ꝑ

poros egrediēs cutis. ab exteriori aere exsiccatū. in lōgū rotūdūq₃ ꝑ tēsū. Gn̄ant eñ pili in poꝛ cutis (a q̄ depēdēt sic herba a terra) ex vapore q́ a corpe resoluit̄ ꝑ caliditatē siccitati ꝯiūctā. q̄ cū in corpe obtinuerit humidū supfluū ex ꝑncipijs germiatōis assumptū calefaciendo ⁊ exsiccādo inspirat. rarefacit. ⁊ porificat. iter q̄si ꝑmit⁹ parans pilis. demū vigorata hūoꝝ q̄ddā ī fumos resolutū adurēs ad poros iā ꝑparatos expellit ceu aliud ꝯnter adiūgit Et deinceps tl̄r opans pilū in lōgū extēdit ꝯtinue. radicē ipsi⁹ sp̄ in extrīseca ꝓpellēdo. vnū eñ coadiuuat aliō in expellēdo sicut tū liq̄duȝ quoddā ꝓpelleret̄ ex vase. Sumit āt pilus nutrimētū ex materia viscosa. Nō q̄ ꝟe nutriat̄. sed ꝓprie augēt̄ ꝑ appōem ꝑtis ad ꝑtē. Vñ materia piloꝝ est vapor nō fumosus subtilis ⁊ calid⁹ neq₃ aq̄sus Sed grossus terrestris mixt⁹ cū aliq̄ grosso viscoso hūido//Sed cā effitiēs piloꝝ est duplex Mediata q̄ materiā pili gn̄at est caliditas agēs in hūiditatē corpis vt dcm̄ est. Et imediata q̄ est duplex scȝ intrinseca q̄ est cutis frigiditas ⁊ ossiū sub cute positoꝝ. Et extrinseca q̄ est ꝯtinētis frigiditas. frigidū eñ agēs in vaporē in poris cutis retētū illū indurat. inspissat ⁊ ꝯdēsat. Pilus ꝑducit̄ ꝑ totū fere corp⁹. sed nō in manuū volis ⁊ pedū plātis ꝓpter musculū cordosū frigidū cōpactū sub ipis exn̄teȝ In fatie tñ ne visus impediret̄ ⁊ deformaret̄ gn̄ant̄ q̄ pauci ⁊ breues pili et maxie in femella. In capite ꝟo multi et lōgissimi q₂ craneū est porosū. Et caput est tāq₃ corpis camin⁹ cordis caliditati suppositū. fumos toti⁹ corpis recipiēs. Foꝛa ⁊ piloꝝ cōplexio ꝑtȝ ex descriptōe. Pili diuersificāt̄ in suba. figura. q̄ntitate. situ. colore. ⁊ iuuamētis Nā aliq̄ sūt pili grossi. aliq̄ subtiles. alij medij. nōnulli molles alij asperi. alij hirsuti. q̄dā mediocres. In accn̄tibꝫ siue figuris pili ꝑmutāt̄. Nā sūt aliqñ plani. aliqñ crispi. qñq₃ medij. Crispi reddūtur aut mlr̄a caliditate vt in ethiopibꝫ. vl̄ ꝓpter poroꝝ ex q̄bꝫ egrediunt̄ tortuositatē. Hic accidit in capite fri. ⁊ hu. ꝯspicere capillos crispos Causant̄ ⁊ interdū poroꝝ āgustia. ꝟm a causis oppositis reddūt̄ plani. ex medijs q₃ mediocres. Variāt̄ etiā in q̄ntitate Aut rōe locoꝝ in q̄bꝫ oriūt̄. vñ pili capitis sūt lōgiores vt dcm̄ ē. Vl̄ ex ꝑte cōplexiōis etatis. ꝯsuetudis. sex⁹. et alteri⁹ regis circa nō naturalia ꝟsantis In situ q₂ aliq̄ sūt pili palpebraꝝ. aliq̄ capitis. aliq̄ iguinū. aliq̄ barbe. aliq̄ sub ascellaꝝ. In his eñ ꝑtibꝫ maxie hoībꝫ pili crescūt. Diuersificāt̄ ⁊ in colore. sūt eñ albi. nigri. rubei. ruffi. mediocres ⁊c. q̄ diꝟsitas. aut naturalr̄ euēit vl̄ accn̄te vt ex adustiōe nīa. vl̄ hūore tingēte supflue melācolico ⁊ sic effitiūt̄ nigri. Piloꝝ iuuamētū duplex existit oim. vnū q̄ntū ad iītiora. reliquū q̄ ad extiora Prio q̄dē q₂ ī vapore adusto ex q̄ ꝑcreāt̄ pili materia mala supflua educit̄ de corpe. q̄ poterat eē cā egritudinū. ⁊ iō hn̄tes capitis ꝑtes ꝯpactas. adorē fere carētes vt fumi ꝯꝟsi in pilos vix egrediūt̄ sepe ī dolorē capitis coicidūt. pil⁹. n. trahit ad se

iij. histo. c. xi.

Gal. ij. cōplexi.

Aristo. x. ꝓble. 23

Auicēna septima quarti

Gal. ij. tegni

Gal. ij. de iuua. c. ij

De gn̄atōe aialium. v. c. iij.

q̄nto de gn̄atōne aialium. c. iij.

ij. colliget de iuuamentis piloꝝ

malam ex corpe materiã et inde mundificat ipm. Sicut georgici cũ volunt fertiliorẽ reddere terrã in eam ptem nitrosam adustã ꝛ amaram. semia pꝗtiunt attrahẽtia. vt siclam et lupinos. Tali nãqꝫ mõ pili omẽs intrinsecis cõmune pstant corpis subsidiuꝫ. Extrinsecas iuuãt ptes dupl'r. Aut p se magis ex intentiõe ac arte nature ſm propriã ꝯueniẽtes plasmationẽ. Aut p accñs magis q̃si materie vel cõplexionis necessitate ꝯsecuti. Primi iuuamẽti sunt palpebrarꝫ ꝛ supciliorꝫ pili qui defendunt oculos et phibent ne ad eos extrinseca cõcurrant. vt pluuia. imber. puluis. Etiã ad visum cõducũt non parũ vnde in pncipio creãtur gñatõis. et vite aĩalis ꝯformes sunt. Capillos vero ꝛ pter ornamentũ ꝛ cerebri tutelam ac caloris ipsiꝰ custodiã natura pduxit. Pili barbe sunt creati ad cõcupiscentiaꝫ siue ornatũ ꝛ fatiei rugas obtegere. ꝛ genas cooperire. distiguũt etiã virũ a muliere. cuꝫ ipsi barba oriat᷑. nisi valde frigido. ꝛ eunuchato a natura vel arte. Non aũt mulieri nisi pter calidam complexionẽ ꝛ acutorũ vsum vel menstruorꝫ defectionẽ cum spermatis retentione quibꝫ mulier deturpat᷑ sicut vir decorat᷑. Duplici rõne natura in viris barbã creauit. Una qꝛ virorꝫ calor fortior est mulierũ. Alia quia natura sunt ml'ieres venustiores ꝛ viris impilose amabiliores. Pili qui ex accñti. necessitate materie oriunt᷑ ꝛ nõ ex nature posito pncipali sunt pili alarꝫ ꝛ pectinis ꝛ totius corpis. reliq vt pectoris brachiorꝫ cruriũ. qui ex vaporibꝫ fumosis pl'imis quos natura membri expellit calidi et humidi gñant᷑. Dedit etiã natura iguinibus pilos. quatenꝰ ptes illas tegat ꝛ abscõdat. Natura eñi humana verecundiaꝫ amat. Pilorũ egritudines sunt allopitia q̃ est casus capillorꝫ ꝛ ipsorũ circa radicẽ corruptio. canities. caluities. scissura. corrosio. lyrones. Conferẽtia capillis sunt bolusarmenꝰ. capillus veneris. aloes cũ vino. pollitricũ. oleũ mirthinũ. oleũ oliuarꝫ agrestiũ. oleum de alkanna. puocãtia ortũ barbe. absintheũ siluestre. abrotanũ cõbustũ cũ oleo rafani. Mundificãtia capillos. Cortex nucis vsta cũ vino ꝛ oleo linita Spuma argẽti. camomilla recẽs in lixiuio colore pulcro decorat capillos. Crispãtia capillos. cinisfimi cameli. pollitricum. marchasita. Elongãtia capillos. capillus veneris cũ oleo mirthino et vino. cepe cũ spuma maris. gallitricũ. laudanũ. Remouẽtia ꝛ tardãtia canitiẽ. vrina canis. coloqntida. cinis genitalis asini linitꝰ ab rasis pilis. Cõfectio anacardina. cõfectio letificãs. electuariũ de mirabo. indis. oleũ de agresta. de costo. de alkana. Casui capillorꝫ resistẽtia. axungia porci cũ quarta pte gallinarꝫ. iecur burdonis ꝯbustũ cũ oleo mirtino. oleũ oliuarꝫ siluestriũ. oleũ mirtinũ. oleũ mirabolanorꝫ. Allopitie ꝯferẽtia. absintheũ. cepe fricatũ. oleũ sinapis. oleum nucis. oleũ de kerua. oleũ laurinũ ꝛc. Caueat tñ hi qui pulcritudieꝫ diligũt capillorꝫ ne in apoplexiã. epilepsiã. catharruꝫ. catalemsiã. pa

Differẽtia. liiij.

Albertꝰ tertio de aĩalibꝫ trac. ij. c. ij

Tulliꝰ. j. offi.

Auicenna septia quarti

Uiaticus in pnº

Gal'. primo meimiri

Gal'. primo memiri. c. iiij.

ralisim. obliuionē. incidant. Capilli stabiles vel nigri vel aquatici coloris sordidi et crassi. animū indicant violentū. siles apro vel sui. Capilli molles et vltra modum tenues rubei penuriam indicant sanguis et ebes ingeniū et pigrum ꝑgnosticant. Sed nimiū crispi. subdolū asperum timidū et lucri cupidum ꝑnūctiant Crispi et tortuosi capilli cum simitate nasi vt frequēter adueniunt Capilli depressi nimium et fronti imminētes ferum declarant aīm quib⁹ capitis vrsini capillatura cōcordat. Si autem sint supinati supra mediam frontē ad cerebrum respicientes. Callidum quidē in nequicijs sed min⁹ sapientē ꝑnuntiant. Capilli rigidi et rari timidum et frigidum ꝑnunctiant. flaui crassi albidi indociles dicunt esse et feros. densi et vasci circa tempora et aures callidū et libidinosuȝ indicāt hominē. Tenues aūt et rari iuxta tempa frigidū ac sine virib⁹ hominem ostendunt. Capilli subnigri si sunt moderate tenues bonos indicant mores et bonam homis cōpositionē. Idem oñdūt subflaui moderate tenues. Multa vltra modū capilloꝝ densitas et grossities in iuuentute maniā in ꝓcessu temporis preloquitur Capilli in timentibus erigūtur et rigentib⁹ ꝓpter calidum intus congregatū Si recte linea ad q̃ȝ capilloꝝ termiatur generatio descendit et imminet fronti pretendit hominē animosuȝ ⁊ misericordeȝ Si autem econtra exaltat᷑ a fronte ꝟcat callidum decaluabilē et parui intellectus hominem. Si vltima linea post sinciput ad q̃ȝ desinit capillorum generatio descendit vers⁹ ceruicē indicat callidū in nequicijs Et insipientem in bonis et libidinosum. Si autem eadē linea multum exaltatur a ceruice significabit femineū timidū tarduȝ et iracundum. molles timidū duri fortem indicant Sunt molles q̄ promissi et simplices. duri qui crispi Septētrionē inhabitātes molles pilos hn̄t. hijs enim supfitialis magis est sanguis. et dulces hūores ꝓpter q̄d bn̄ colorati sunt. x. ꝓble. xxij. Et veritatē hȝ de habitātibus in extremo sexti climatꝭ et in septio et vltra. sicut germani. daci ruteni Sȝ q̄d in de phisionomia d̄r. q̄ septētrionales sꝭ fortes ⁊ duroꝝ piloꝝ intelligi dȝ de inhabitātibꝫ q̄rtū et quintū clima ita q̄ sermo prolatus sit de habitante in tertio climate. Sic simlr̄ quando dicit᷑ Oꝭ meridionales habēt molles pilos et sunt timidi intelligitur de primo et scd̄o climate. Sed cuȝ dicitur q̄ habēt duros capillos hoc veritatem habet de his qui inhabitant quartum et quintuȝ clima. Pilositas circa ventrem loquacitatē ꝟcat. Qui habent tibias pilosas venerei sunt. quicunqȝ aūt ea que sunt circa pect⁹ et ventrem. valde pilosa habent nunq̄ȝ in eisdem perseuerant. Habētes pectora valde nuda vel non pilosa inuerecūdi sunt. et in vltima timiditate

Albert⁹ primo de aīalibꝫ trac. ij. c. ij

xxxiij. ꝓble. vi.

viij. ꝓble. xiiij.

Aristo. in de phisionomia tertio histo. c. x

Petrus in cōmē. decime ꝓble. xxij

tertio histo. c. x
Gal. ij. de ꝯplex.

Aristotiles in phisionomia

Auerrois.4.col.
.c.de sign; sanitat;
4.de ge.aliū.c.v
iiij.pble.xxxi.
qrta pble.xviij.
sexta aphor; .28.
qnto de generaci
one aialiū.c.iij

et.c.v.
iij.histo.c.xi.
x.pble.xxxiiij.
x.pble.lxiiij.

Auic; scda primi

Albert⁹ pmo de
animalib⁹.c. fina
li scdi tractatus.

breuis vite. Spatule pilose inconstantiā significant. Dorsū pilosum inuerecundiā. Collū pilosum liberalitatē. Corpus ex toto pilosum libidinē significat fm Aristotilē decima pblemate.xxiiij. Capilli ruf si fallacē hoiem ex natura ostendūt et inuidū. Nemo caluescit ante q̃ coire incipit. Unde caluities puenit aut ex nimio coitu. aut pro pter adustos fumos eleuatos. aut fortes motus spirituū; aialium pter varios actus in vita necessarios. Unde eunuchi pueri et mu lieres nō caluescūt decima pblemate.lviij. et tertio histoiarū.c.xi. Nemo etiā in pte posteriori caluescit. ⁊ minus solēt caluescere men to qui sunt bipttito tertio histoiarū.xi. Canities citi⁹ aduenit capil lis rufis et maxie in tpibus. efficit em̄ putredine (q̄ egritudo pili est) nō ariditate. Nam et hominib⁹ per etatem veniūt ver. estas. au tumn⁹ hyems. Hoies etiā soli maxie canescūt vt dcm̄ est q̄ hō lon geuū est aial. Equi vero improprie canescūt quinto de gnatōe ania liū.c.iij. De pcatione capillorū sup cerebri complexione p; scdo tegni et ibi p plus q̄ cōmentatorē cōmento.xviij. Crura densis pilis obsita fm lorū indocilē ⁊ ferum hoiem. Hec etiā indicant iguina si nimis sint pilosa. Uenter siliter et pectus si nimio pilo tecta fuerint leue; hoiem et instabilē indicant. et animū qui sine religiōe et pietate est. Cum aūt solum pectus pilos habet calidu; et animosum designat. Corpus ex toto pilosum quadrupes aial potius q̄ hoiem designat Ceruix pilosa iuxta caput fortē et animosu; indicat. Si vero ad me diū frontem capillus descēdit ex vtraq; parte repssus et reflex⁹ eq ne speciei sitatur. Ad reliqua fiat accessus.

De Unguibus caput.xxix.

Differentia.liiij.

V Nguis est corpus expansum peltale. ex supfluitatib⁹ pdu ctū. induratū sup digitorū extrema. iuuamēto plurimo si tuatū. Solum em̄ in vltimis oritur digitorū manuū; siue pedū. ceu pili in cute pticula corpis extrema. Unde si qd

x.pble.xxvij.

de ossibus puis in summis manuū aut pedum perdat non ibidem vngues crescūt sic nec pili in nobis cute depdita. Ungues diuersifi cant multipliciter tam ratiōe substātie q̄ accidētis. Quida; em̄ sūt asperi grossi duri. Alij subtiles lenes molliores. Sunt et aliqui ma gis expansi. Quidā parui angusti existūt. Preterea planiores et re cti nōnulli. Alij vncosi et recurui. quidā sunt lucidi et splendētes. re

iij.histo.c.ix.

liqui obscuri tenebrosi. alij albi. alij fusci. quidā pmixti ex albo et ru beo. hoim vngues lati sunt. simee vero imbricati. Rapacib⁹ vnci ce

Plini⁹.xi.c.xlv.

teris recti. Unguiū iuuamentū est duplex intrinsecū et forinsecum. Intrinsecū est corpis mūdificatio a supfluitatib⁹ ex quib⁹ ipsi gnant

et augent. gn̄antur em̄ ex grossa et terrestri supfluitate actione calo ris in fumū cōuersa. et in digitoꝝ extremitatibꝫ retenta et indurata Modus em̄ originis eorū est quemadmodū et pilorū. Dicta enim supfluitas grossa ad extrema veniēs digitoꝝ ibi retēta a frigiditate aeris condensaẜ et induraẜ. quā postea portio eius scđa adueniens ꝓpellit in antea. Et sic tertia scđam. et quarta tertiā. et sic vltra do nec vnguis completionē recipit. quā extremitas ipsa digiti postulat Extrinsecis aūt ptibus vngues quadruplex exhibēt iuuamentum. Primū est digitoꝝ vltima cōseruare ceu ferrū extremitatem haste. ne caro extrema ledaẜ cōpssa sup rem duram. Scđꝫ vt p ipsos di giti res capiāt minutiores. et firmius retineāt. Tertiū qm̄ eis scal piẜ cutis et mūdatur. Quartū qꝛ sunt arma defensiōis. apphensiōis et venationis et hoc respectu brutoꝝ magis q̄ꝫ quo ad hoiem. Sūt etiā vngues ad decorē creati qꝛ reddunt digitorū extremitates aspe ctu venustiores quemadmodū aurum super extrema artifitiatorꝫ. Quomō aūt conducūt ad opera artis posthabeẜ breuitatis amore. An vngues nutrianẜ patet differētia. liiij. et scđo tegni. Ungues pa tiunẜ quādoqꝫ scissuram. quandoqꝫ gibborānẜ et exasperanẜ. qn̄qꝫ defedanẜ et leprosanẜ. quādoqꝫ accidit eis albaras. aut citrinantur vel alio malo colore colorātur. quādoqꝫ mollificātur et plicantur et torquētur. et quādoqꝫ nascunẜ additiōes in circuitu eorū. scabies ꝛ citrinitas. Conferētia vnguibꝫ lesis patet in antidotarijs. Ungues albi. plani. molles. et tenues. subrubētes et bene plucidi. optimuꝫ in homīe ingeniū indicāt. Et hoc signū raro fallit. qꝛ tales vngues ab optima ꝓcedunt complexiōe. Ungues inflexi ꝛ curui rapaces indi cant et imprudētes. Et si sunt cū macie digitorū significāt futuram ethicā vel ptisim. aut vtrūqꝫ illoꝝ. Qui aūt impressi sunt in medio et nimiū spissi significāt fedos homines et stolidos. Nimiū breues vngues malignū ostendūt. Eiusdem dispositōis indices sunt et pal lidi vngues et nigri. Asperi aūt et rotundi proni declināt in venerē Quando aūt sine manifesta causa vngues de facili cadunt leprā in dicāt futuram. Pallor trahēs ad viriditatem in vnguibꝫ mortē esse proximā prognosticat. Gibbositas vnguiū futurū apostema pulmo nis indicat. Ex homīe siquidem resegmina vnguiū e pedibꝫ manibusqꝫ cera ꝑmixta (ita vt diciẜ. tertiane vel quotidiane vl' quartane remediū queri) Ante solis ortum aliene ianue affigi iubēt ad reme dia in his morbis. Ex his oīm digitoꝝ resegmina vnguiū ad cauer nas formicarū abijci iubent. Eamqꝫ que ꝑma ceperit trahere corre ptam subnecti collo et ita discuti morbum

¶ Sequitur Figura de membris exterioribus

Auer. ij. Colli.

Auicēna septima ꝗrti trac. iiij. in. fi

Albertus primo de aīalibꝫ. c. xxvi.

scđo ꝓgnosti. viij Albertus. xxij. de aīalibꝫ. c. v.

Plinius. xxviij. c. xij. in fine.

Exteriores capitis partes supreme

Capilli
Corona
Bregma
Vertex
Sinciput

Exteriores faciei principales partes
Frons
Supercilia
Oculi
Nasus
Gene
Male
Maxille
Barba
Labia
Os
Mentum

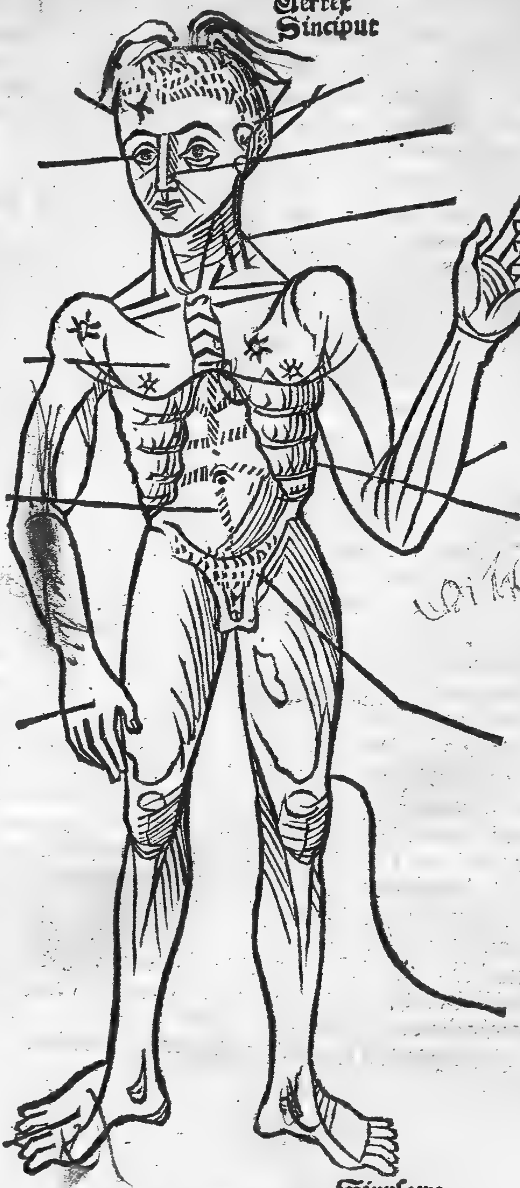
Oculi partes sunt
Orbita
Palpebra
Cilium
Lachrimale
Albugo
yris
Prunella
Pupilla

In pectore est
Thorax
Mammilla
Papilla
Coste
Ascella
Sternum
Cundrum
Subcartilaginum siue pars stomachalis.

Ventrem constituunt exterius
Umbilic⁹.
Sumen
Pecten
hypocũdria
Ilia
Rasceta siue carpus
Pecten
Condili
Internodiũ

In manu sunt
Digiti quinque
Ungues
Palma
Ictus
Mons
Vola
Iuncture
Linee

Pedũ partes sunt
Talus
Tarsus
plãities pedũ
Palma
Concauum
Calx
Pectus
Pedice digitorum

Auris partes sunt
Pinnula
Fibra
Concilium
Auditorius porus
Lobium
Antilobium

Occiput pars capitis posterior
Tempora partes capitis laterales

Nasus habet
Alara
Colũ
Nares

Pars colli
Anterior
Guttur
glotis
Posterior
Gula
Humeri
Ala

Partes brachij
Strange
Ulna
Cubitus
Cocdear
Brachiu

Dorsum habet
Tergum
Scapula
Palas
Spinam
Glutum
Lumbos
ue clunes
Iguina
Culb⁹
mentula

Partes circa viri pudẽda
Balanu
Uritor
Prepu
Sutura
Periton
Testicul
Oseum

In cruribus sunt
Cox
Genu
Popl
Tib
Crea

pudẽda mulierũ diuiduñ i
Sinus cera
pretigomata
Mensa

De membris exterioribus in generali Caput.xxx.

Partes exteriores in quas Egipcij medici totuz diuidunt corp⁹ humanū: sunt caput. collū. thorax. brachiū duplex. et crus duplex. Caput itaqꝫ totū. ps toti⁹ corpis appellatur Capitis ps q̄ capillis intecta est Calua appellat̃. cui⁹ pꝰ ps sinciput. posterior occiput. sed media vertex dr̄ ſm aristo. Gal'. āt q̄ magis pticulariter loquit̃ appellat eaz ptem q̄ est nuda pilis sup supcilia ab aure ad aurē: frontē. q̄ dr̄ ps fatiei ſm aristo. Que vero secus aures tempora Que supra bregma. ſm mediū capitis corona dr̄ Uertex cacumē a quo videt̃ incipe pductio capillor̄ vt a cētro circuli. Que vero post cacumē ex ptib⁹ quidē posterioribꝫ ad tenontes descendēs occiput. Ex anterioribꝫ q̄ supra frontē bregma. Faties vero dr̄ totū qd̄ post frontē circūscriptū oculis et naso vsqꝫ ad mentū. Incipit a supcilijs sed terminat̃ frons desup descendēs. mediū inter supcilia qd̄ sine pilis est intercilīū dr̄. Palpebre succedūt velut termi frōtis. in oculi orbita situate supeminētes ꝛ pilose. Scd̄m āt ꝙ ostē dit̃ frons ad tempora in finibꝫ eius aures ordinate st̄ (quarū ps exterior ſm aristo. auricula dr̄) ꝯstat pte supiore pinna. inferiore fibra. interior aūt coclee assilat̃. Galien⁹ vero dt̄ ꝙ harū alie ptes sunt euolātes. alie refracte ad posteri⁹. ad anteriora ipis extremitatibꝫ gibbose. Sub quibꝫ est quidam semicirculus circūferētialis ad acutum eminens ristriū noiat⁹. Qd̄ vero sub hmōi est acuitate cōcaua cōcilīū. Que in medio est rotundū foramē auditiu⁹ porus. post quē lobiū quidē dr̄ ab aure gibbosuz. Que vero suplacet antibobiū. Sub palpebris oculi sunt q̄ lumiaria vocant̃ tota figura est circuli semis Horū vero que quidē cooperiūt eā que interi⁹ tunicar̄ ꝯsistentiaz palpebre vocant̃. Palpebrar̄ extremitates tarsi noiant̃. Ex quibus oriunt̃ pili qui et palpebres noiant̃ ex quibꝫ pdeunt noia sortiētes. (aut cilia ſm aristo.) facti ad digerendū visibilē spm̄. Uel vt quidaz dicūt eos q̄ introrsum effundunt̃ radios ad videndū. Pars cōis inferioris supiorisqꝫ palpebre angulus dr̄ ſm aristo. Eas aūt ꝯiūctōs gal'. cantos appellat. Alij lachrimalia. quē duplicē vterqꝫ hꝫ oculus Alter̄ magnū iuxta nasum. puus vero cant⁹ siue angulus est q̄ circa aurē. aut tempora. qui si iusto sunt lōgiores notū maleficor̄ mor̄ pbent vt dicet̃. Humor oculi interior quo videt̃ pupilla est. aut prunella ſm gal'. noiat̃. Ab alijs pupilla dr̄ foramē tendēs ad humorē p quē visio pficit̃. vt dicet̃ in caplo de oculo. Qd̄ eam ambit nigrū dr̄ Qd̄ postremo nigrū circūdat candidū siue albugo. in cui⁹ medio est iris circularis varijs coloribꝫ ad siltudinē iris in aere. Nasus i medio ocolor̄ ordinat⁹ est. cui⁹ inferiora nares vel mucilaginatōs vo

Aristo. pmo histo riarum. c. vij.
Prio ad corinth. xij. et ad Rōa. xij
Capite finali in troductorij medicorum

Primo histoiar̄ c. xi.

Primo historia rum. c. x.

tant̃ ꝑ que respirant et odorant aĩalia. Nariũ vero exteriora alarie vocant̃. Que vero deteriat ipa:colũna. Ex alterutra pte nasi cõcaui tates sub oculis ꝯcaua dicunt̃ siue gene. cuiꝰ extremũ ambitũ supio ris antiq ciliũ vocauere vnde ꝛ supcilia. Que his supeminẽt inter nasũ et aurẽ poma siue male vocat̃. q̃ bñ coloratis ꝛ liberalibꝫ cũ ve recũdant̃ rubẽt. Infra malas sꝫ bucce risũ indicãtes. q̃ maxille a q̃ busdã dicunt̃. deinde mãdibule maxillaꝝ ptes situat̃. Gal̃. autẽ eas ptes p̃ter poma dñdentes ꝟsus mentũ appellat geix. Mentũ dr̃ qd̃ est sub inferiori labio ꝑor maxille ps ſm aristo. cuiꝰ posterior est mã dibula. Barba totũ qd̃ est sub naribꝫ circũferẽtialiter cũ toto mento Os ꝟo qd̃ est in medio labioꝝ inter ea ꝯsistẽs et ꝯtentũ. Qd̃ ꝟo in ter pectꝰ ꝛ faciẽ est totũ suscipiẽs caput vsq; ad hũeros collũ nuncu pat̃. Cuiꝰ ps ꝑor guttur in quo emiet epyglotis. posterior gula siue thenon extima ceruix dr̃. Sub collo nãq; alterutrinq; hũeri sꝫ sup eminentes quoꝝ supma ps acormiũ vocat̃ siue ala. Qd̃ ꝟo post hoc ꝟsus anteriꝰ clauis. inter eos ãt stãge ab hũeris ꝟo manꝰ ꝑcedũt ex tẽse ꝟsus alterutrũ latꝰ. haꝝ ꝟo ps q̃ ab hũero vsq; ad cubituꝫ vlna. ꝛ brachiũ dr̃. Cubitꝰ ꝟo vbi curuat̃ tota manꝰ. cuiꝰ exterior ps coro nũ ꝛ coaleariũ ꝛ alectranũ noiat̃. Qd̃ ꝟo post hoc brachiũ quo ꝛ mẽ surãt hoies. vbi ꝟo finit brachiũ et iuncturã facit ꝟsus extremũ ma nus. vocat̃ carpꝰ. qd̃ post hoc methacarpꝰ. deinde cõdili vnde inci piũt digiti. digitoꝝ ꝟo q̃ maximꝰ pollex vocat̃ eo ꝙ toti manui ex op posito coopat̃ eq̃pollẽs ei. Qui ꝟo post hũc index. deinde mediꝰ. Et post hũc annularꝫ a medicis hoc nomẽ sortitꝰ est. Qui ꝟo post oẽs puꝰ eo ꝙ minor oibꝫ est. aut auriclaris dr̃. Igit̃ qd̃ q̃dẽ a carpo extrẽa manꝰ. qd̃ deinde palma. qd̃ demũ suppalma. Qd̃ sub emanatõibꝰ digitoꝝ pectꝰ manꝰ. qd̃ inter hec oĩa vacuũ manꝰ siue vola dr̃. Que carnosa est. Nodus quo cũ brachio manꝰ iũgit̃ coartat̃q; brachiale vocamꝰ. Sed ps digitoꝝ q̃ se inflectit nodus siue articulus ẽ. q̃ rigi da ꝯstat internodiũ dr̃. Desup ꝟo post collũ totũ qd̃ ex anterioribꝫ ꝑ tibꝫ vsq; ad inferiora thorax vocat̃. cui latera vtraq; sub manibꝫ pte adherẽt. ps sub hũeris subascella. Qd̃ inter hec pectꝰ. cuiꝰ cuꝫ collo ps cõis iugulũ dr̃. In medio pectoris vsq; ad cundrũ sub quo est os stõachi sternũ. hinc ãt epigastꝝ. Pectꝰ bipttituꝫ est. In mammã cuiꝰ extrẽitas papilla dr̃ ꝑ quã feis lac elicit̃. Hypocũdria ſm rectitudi nẽ sub cundro sꝫ sup vmbilicũ. A cartilagine sub cartilagiũ denoia tũ. Cõcauũ ãt cõe sub cartilagĩj et ilĩj cholago dr̃ ſm aristo. In me dio totiꝰ epigastri vmbilicꝰ est. vẽtris radix. cui ps subiecta in latꝰ vtrũq; ilia dr̃ siue femora ſm gal̃. q̃ dicunt̃ etiã loca vacua in medio q̃ꝝ est qd̃ attici noiant ytrũ. Aristo. ãt eã ptẽ q̃ recte subiũgit̃ sumen siue abdomen appellat. cuiꝰ postremũ aq̃ticulus. deinde est pecten siue pubes ad quẽ termiat̃ thorax vbi pudẽda masculoꝝ locata sꝫ.

Pliniꝰ. xi. c. 37.

Isidorus. xi. ethi mo. c. j.

ꝑmo histo. c. xi.

ꝑmo histo. xiiij.

ꝑmo histo. c. vij

ꝑmo histo. c. xij.

ꝑmo histo. c. xiij.

q̃rto de ptibꝫ. c. ix

et feminarũ ſm explanatõem cruriũ vt ab eis occultent̃. Maſculi igit̃ id quod prebemiũ culb ſeu veretrũ noĩat̃ ſiue penis poſtremo thorace foras ꝓpendẽs. Extremitas ei⁹ balan⁹ ſiue glans cui aſſilat̃ dr̃ Foramen qd̾ eſt ad vtilitatẽ excretõis vrine vritor ſiue vrine fiſtula aut tubus. qd̾ cooperit caput virge ꝑputiũ. frenũ aut glandis ꝓncipiũ vbi ꝑputia deſinũt verſus colẽ. Inferior aũt ps culbi ſiue colis ſm longitudinẽ ſutura. Qd̾ vero ꝓtendit̃ vſqȝ ad anũ thaurus ſiue peritonia dr̃. Subiacent mẽbro genitali teſtes gemini qui ⁊ didimi dicunt̃ cute obducti q̃ oſeũ ſiue ſtortũ nuncupat̃. Pudẽdi femini locus ſinuſcera vocat̃. Que ꝯtinẽt ipm ſunt ꝑtigomata. In medio horũ ſm ſciſſurã menſa. quã qñ ꝓminet multũ abſcindere dignificãt egipcij virginib. Intus aũt eſt collũ ipſi⁹ pudẽdi cõphenſũ muſculo qui vtilis eſt ad retinendũ excretões qñ nolum⁹. vocat̃ autẽ anulus a figura. dr̃ etiã ſtercorinũ. Pars vo poſt collũ ex poſteriorib⁹ tota tergũ ſiue dorſum dr̃. cui⁹ ptes ſunt ſcapule ſpina. Sunt em̃ ſcapule ex vtraqȝ pte poſt collũ. in medio ſpina. cui ſtomachus int⁹ ſubiacet meras renũ dr̃. Media ps toti⁹ tergi deſuꝑ vſqȝ ad glutũ: dorſum. glutũ ãt diſtiguit methafrenũ et lũbos qd̾ acruſtã vocabat homer⁹. Exinde vero eſt lumb q̃ et oxia noĩat̃. et eſt loc⁹ in quo cingimur. deſinit autẽ in ſacro oſſe qd̾ eſt in vtroqȝ iſthio id eſt vertebro cui vtebro ſubſtrata ſunt corpa carnea eo ꝙ magna ſt ſ ei⁹ oſſa quorũ ꝯnexitates q̃ circũferẽtiales ſunt ſpironata nuncupant̃ Hinc ãt copulatũ totũ corp⁹ biptit̃. diuidit̃ em̃ in duo q̃ crura vocant̃. quoꝝ diſtinctõem duplã duplatões veteres nuncupabãt. Harũ ptiũ ſupma ps iũcta pectini ĩguẽ q̃ vero a vtebro mox incipiũt coxe nuncupant̃. ps ſm quã ſupiores iũgunt̃ inferiorib dr̃ genu. q̃ genua ĩ vtero genis opponunt̃. cui⁹ anterior dr̃ oculus genu ſiue patella. domeſtica vo et poſterior poples. Sub genu ſunt tibie quarũ ps ꝑor crea ſiue antimoniũ. poſterior ſura dr̃ ſiue gaſtrominia Talus ſub crurib⁹. ſub talo calcane⁹ eſt, Sed gal̃. dt̃ ꝙ finis oſſiũ tibie tã ad anteriorẽ ptẽ q̃ʒ ad poſteriorẽ ſſiria nũcupat̃. Ariſto. vo ꝑmo hiſtoriaꝝ. c. xv. finẽ. appellat malleolũ geminuʒ vtriqȝ ptitũ lateri. Poſt ſſirias ſunt pedes quoꝝ poſterior ps talus a gal̃. Anterior a ſſiris vſqȝ ad digitos tarſus. Ariſto. vero poſteriorẽ appellat pedis ptẽ calcẽ. Prior diſcreta eſt in digitos q̃nqȝ. media plante noĩe explicat̃. pars carnoſa pedis ſolũ attingens veſtigiũ appellat̃. cui⁹ mediũ dr̃ concauũ. infima calcane⁹. ſupaſcendẽs palma. que vero poſt cõcauũ ſupemiet dr̃ pectus pedis. Deinde ſunt digiti pedum in equali numero digitoꝝ manus. non tñ habẽtes eadem nomia eo ꝙ nõ effitiũt eaſdẽ vtilitates. dicunt̃ aũt pedice. Heret ſũmis digitis vnguis. et nodus internenit ſed nõ niſi vno inflexu adducũt̃ Et hʒ hõ ſuas ptes ita diſpoſitas vt ĩ eo ẽ ⁊ ſupi⁹ſit ⁊ iferi⁹ ⁊ ꝑ⁹ ⁊ poſteri⁹ ⁊ dextꝝ ⁊ ſiniſtꝝ vt dciũ ẽ

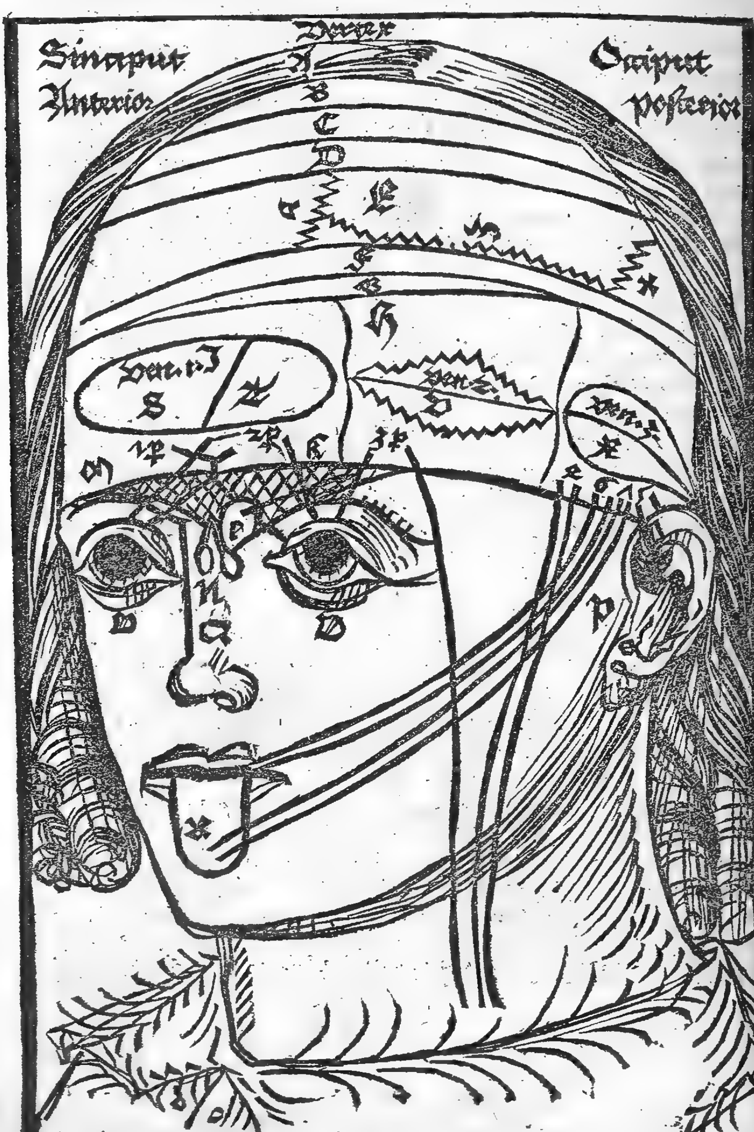
Cornucopia Epigra. xij.

Iſidor⁹. xi. c. j.

Ariſto. ij. hiſto. j. q̃rto de pti. ix.

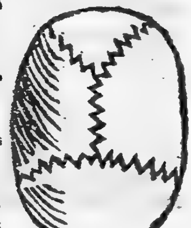
ꝑmo hiſto. xv.

Constat sane dextrũ ꝛ sinistrũ ex sil'ibꝫ fere ꝑtibꝫ atq̃ eisdẽ. vm sini-
stra oĩa sꝫ imbecilliora. At posteriora ꝑoribꝫ ꝛ suꝑiora inferioribꝫ di-
screpant. ꝑterq̃ ꝙ inferiora assil'ant sepe suꝑioribꝫ. vnde vẽter imus
rñdere assolet fatiei in corpulẽtia et gracilitate. Crura cuꝫ brachijs
cõem ineũt rõem ita quibꝫ cubiti breues his etiam magna ex ꝑte fe-
mora sunt breuia. quibꝫ pedes exigui his manꝰ quoq̃ ꝑue habent.

De capite humano caput.xxxi.

Caput est membrū diuinū.in supiori pte corpis situatū.ptibus q̄plurimis et virtutib9 insignitū. Caput esse diuinissimū Aristo.in.xxxiij.pble vij.et.ix.testat' dicēs.Trib9 locis exn̄tib9 capite pectore et vētre inferiori.caput est diuinissimū.Cū ei9 inhabitator est aīa a quo tanq̄ a diuina pte pcedēs sternutatio q̄d sacrū et auguriū hoīes fore eā putauerūt. et ventū p sternutationē pcedentē adorāt z significāt.in quo z rō marie viget Est aūt in supiori pte locatū Cū sursum in nobis est sursuz simplr et in vniuerso.tum pter grandē nostrā caliditatē q2 hō calidissimū est aīaliū.tum pter ipsius ptes Etenī supiores ipsi9 sunt pue infime aūt grādes. tum etiā vt in suū ordinet' finē qui est supior ptem platio.Humana enī aīa a solo deo desursuz mittit'.Unde solus hō deū agnoscit inter aīata.et ad ipm rursus tēdit.An aūt caput sit factū pter cerebrū aut oculos pz dn̄a.xl.latius. Ex plurib9 cōpositū est ptib9 essentialib9 et accn̄talib9.Partes essentiales fm Auicēnam sunt decē aut vndecim.puta Capilli.cutis.caro.pāniculus almokatin.craneū.pia mater.dura mater.cerebrū cū ei9 vētrib9 trib9.et locatis in his spiritib9.duo pāniculi sub cerebro.rethe mirabile. z os q̄d est cerebri basis.De capillis dcm̄ est q̄ ad tutelā et venustatē creati sunt ex nccītate materie et finis.est enī caput toti9 corpis caminus.Cutis aūt capitis est crassa in qua capilli radicant' sicut herbe et gramīa terre infigunt'.velamien exn̄s cranei et cerebri tutela. siccior in anteriori q̄ posteriori pte.vnde nēo calu9 efficit' in posteriori pte capitis.Patit' hec tineā.fauū.pediculos.et furfura.q̄ vt frequēter leprā pgnosticāt.Que bona dieta pharmacis approbatis et phlebotōia curant' vt in practicis pz.Caro capitis circuz tpa debet esse modica ne grauet' caput.Et ideo scdo de ptib9 decimo dr.Caput hoīs macilentū carneq3 pre oī exutū esse necessariū.Hinc ē q̄ capita pua hn̄tes carnositate prudētiores sunt ceteris.Rursus magna capita in carne ebetudinē mētis indicāt vt dn̄a.lxxix.declarat' Quarta capitis ps dr gingia mater siue almokatin. ex dure matris pgrediēs ligamentis et villis supra craneū et sub cute et carne pāniculus durus expansus exn̄s. cuius natura est frigida z sicca. Juuamentuz vero ne caro sine medio craneo iungatur. atq3 vt craneuz per ipm sentiat et dura mater craneo suspendatur.

Craneū est os magnū rotūdū circūdās a superiori oēs capitis ptes ptentas. Cui9 concauitas ma-

Differētia.lxxix.
de iuuē. et senec.
Gal'. de regimie sanitatis. j.
Gal'. j. regimia acutorum
scdo de gn̄atione aialium.c.iij.
xxx.pble.qnto.
Auicenna prima tercij in pncipio.
Gal'.ij.cōplex.
scdo d ptib9.xiiij.
iij.histo.c.xiij.
qrto de ptib9.xi.
xxx.pble.iij.
Gal'.x.de vti.particu.c.iiij.
pmo histo.vij.

xxxiij. pble. ix.
pmo histo. vij.
scdo de ptibꝫ. x.
Alber. d alibꝫ. xij.
trac. iij. c. j.
Celsus. viij. c. j.
Dnña. xxxix.
Nicolus. iij. ser.
trac. ij. c. ij.
pmo histo. vij.
Auic. pma tercij
Dnña. xxxviij.
pmo de anialibꝫ
c. vi. trac. ij.
Aner. colli. pmo.
Gal. ix. de vti. p
ticu. c. v.
Auic. pma tercij
c. j.
Gal. vi. aphor.
cmen. l.

gna est qr multas cotinet ptes. et ideo ventris nomē obtinuit. Cerebrum sincipiti subdit. occiput vo inane est a cerebro venis et sensu. Est aut illic platea et initiū nuche. Unde scda pble. xx. dr. Sub craneo est magna cocauitas parū tn̄ relinquit vacuū. Craneū ossa habet sex fm aristo. Auicēna aūt pma pmi doc. v. dt. q sit ex quinqꝫ cōstitutū ossibꝫ basilari scꝫ et qtuor ptibꝫ. ne nocumentū vni pti cōcatū facile ledat aliā. Que tribꝫ veris cōmissuris dictis adorem arabice ꝯiūgunt. duabꝫ vero mēdosis a latere adiūctis Vult tn̄ Celsus q numerꝰ earū incertꝰ est sicut et locus. Prima dr Sagittalis que trāsit p verticē capitis ipm in duas separs ptes. cerebri diuisionem ostendēs. Scda dr Coronalis trāsiens de tpe p supius ad tps vsus anteriꝰ supra quā firmat corona que qdem cū fuerit sagittali cōiuncta ꝯsurgit vernalis. qua bn̄ disposita illuiatur indicat intellectum. Postrema dicta est Laudalis. ad siītudinē laude grece lr̄e siue figure septē repsentātis. Quarū iuuamēta sunt subtiles expellere vapores. Unde dolētes capita lauāt. fricāt. pectūt ea. Medicamia ad intus cranei deferre: et p eas durā matrē paracraneo ligari. de quāto ita tales suture serratiles sunt latiores de tāto minꝰ dolēt capita et plus cerebrū purificāt. Unde mlieres q frigiditatis gratia hn̄t suturas strictas et qnqꝫ nullas sepꝰ dolent capita Est tn̄ caput viri sine suturis vt dicit Aristo. reptum. Cuiꝰ oppositū sentit Celsus dicens. Et id caput firmissimū atqꝫ a dolore tutissimū ex ceteris quo suture pautiores sunt eo capitis valitudo comodior est. Grosse supfluitates p emūctoria euacuant. Mendose suture st in latere cranei que et laterales dicunt siue corticales. nō eiā penetrant vt pdicte ad interiꝰ directe que supius iuxta semicirculū alterutrimqꝫ p transeūt de lachrimali maiori ad aurem. De adorem siue suture certe et nō fallaces sex in craneo pcipue determināt et relinquunt ossa in quo tn̄ sunt alia qplurima ex aliis diuisionibꝫ et suturis cōsurgētia pter fines et vtilitates non paruas Sunt eni. xij. ossa emisperij ossibꝫ aūt fatiei annexis. pter dentes fm Albertū omia capitis ossa sunt. xxvij. dimissis aliis breuitatis causa q recitat Consiliator dnña xxxviij. Sexta essentialis ps capitis post craneū est Dura mater q licet vbiqꝫ grossior sit pia matre in medio tn̄ cerebri fm Constan. ingrossat plus q in aliis locis aut suis ptibꝫ. Et hic pāniculus est cerebri tegmen et velut defensoriū quoddā et scutū defendēs cerebrū et piam matrē a lesione cranei. nō adherens cerebro neqꝫ subtili pāniculo. sed eleuatus ab eo ne grauet cerebrū. ligamētis vero craneo adheret que ex suturis vsqꝫ ad exteriora cranei eleuant. et illic pāniculus craneū cooperiēs cōtexit. Septima ps dicit pia mater que simul firmat et tegit cerebrū et assimilat secundine embrionis cerebro cōtinuata tanqꝫ si esset cutis eius qua incisa mors sequitur.

Neq3 solū continet cerebrū. sed ꝑfunditur in ipo p omnes suas par tes et inuoluit sup ipas et occurrit cum venis cerebri ad ptes oēs donec ꝑueniat ad vacuitatē ventriculoꝝ cerebri Dure matris tres sunt vtilitates. Prima est qꝛ subtilem seruat que sup cerebrū est: et a cranei eam defendit duritie. Secunda est vt inter duas ptes cere bri ꝓram sc3 et puppim differentiā fatiat. Tertia vt sit firmamētu3 et soliditas venis que in eius plicatiōe sunt sua reuolutiōe et dupli catiōe. Totidem sunt pie matris. Prima est vt venas ꝛ arterias al liget que in cerebro sunt solidetq3 venas que ad cerebrū veniūt ne forte suspense remaneāt. Scđa est vt ptes cerebri congreget operiat et defendat a dura matre. Tertia est vt cerebrū pascat p venas et calorem inferat naturalē arterijs que in ipa sunt. De cerebro et pti bus ac ventriculis et virtutibꝫ in ipis existentibꝫ patebit in sequen tibꝫ. Sub cerebro sunt pāniculi duo a pdictis duobꝫ orti. Et panni culus durus pforatus existit multis foraminibꝫ in locis duobꝫ. quo rū vnus est in latere foraminis extremitatis nasi dictus colatoriu3 quo anterioris vētriculi exiuntꝛ supfluitates. Alter tendit ad pala tū. cerebrū aut ventriculū mediū mundificans. Et locus in quo cō gregantꝛ supfluitates dicitꝛ lacuna siue caput rose Sub pāniculo du ro est rethe mirabile ꝯtextū ex arterijs que sunt rami arteriarū ascē dentiū a corde nobile exn̄s. in quo fit spūs aīalis. quo desitiente ces sat mot⁹ pectoris ꝛ euentatio cordis. et sic seqꝛ mors. ideo q3 natura bn̄ custodiuit illud. Preter illud Gentilis p̄ma tercij aliud ponit re the ꝯtextū ex venis ꝛ arterijs ascēdentibꝫ sup cerebrum. exn̄s in pia matre ꝛ sub͂a cerebri et id portat nutrimentū sub͂e cerebri. Demum est os basilare durū supra qđ totū caput fundatꝛ. Partes annexe ex trinsice sꝫ colliū. nerui et aures. oculi. et alia hmōi fm Mundinū. Intrinsice vo sꝫ glādula. et vene circa glandulā sustētate. ꝛ vermis ꝛ vie expulsionū supfluitatū. Accn̄taliter diuiditꝛ caput in ptē ante riorē posteriorē ꝛ mediā. hoc est in sinciput occiput ꝛ verticē q̄ decli nat⁹ facit bregma sicut frōs eleuata. Un̄ Bregma fm Jo. alexandri nū in ꝯmen. p̄mo Epide p̄ma dr os qđ est i medio frōtis ꝛ verticis supius frōte ꝛ inferi⁹ vtice. Et in ptē dextrā ꝛ sinistrā. ꝛ supiorē ꝛ in feriorē. Et in ptes ꝯtinētes ꝛ ꝯtētas. Itē in magnū puū ꝛ mediocre Et magnitudo ꝛ puitas duplr ꝑtattēdi. Aut grā multe vel pauce carnis vl̄ cutis sup craneū i circuitu exn̄tis ꝛ maxie in ptibꝫ anterio ribꝫ. Aut respcū ꝯtinētie seu capacitatꝫ cranei. Figure capitꝫ fꝫ gal. aucto. hypo. sꝫ q̄tuor. Una naturalis q̄ fm gal. ij. teg. ē veluti cu3 cerea spera māibꝫ fuerit leuiter cōpssa. In ipa eīn tūc anteriora cū q̄dā pla nitie oblōga ꝛ posteriora gibbosa ꝯsurgūt. lateralia vo cum planitie quadā recta. Tres innaturales nō mōstrose. Una est in q̄ eminētia coronalis minuitur. Secunda est vt laudalis deperdatur posterior

Gal. ix. de iuua. c.v.

Alber. p̄mo đ aia libꝫ trac. iij. c. j

Auer. colli. p̄mo.

Gal. ix. de iuua. c. iiij.
Auicenna prima tercij in pncipio.
Gal. x. de iuua. c. iiij.

Gal. xi. tera. pen.

x. de iuua. c. xi.

Alber. p̄mo đ aia libꝫ. c. v.

Tertia est cōposita vt vtraq3 minor ē. Quarta nequit esse stāte vita tametsi in mōstroso repta sit maior distātia a tpe in tpūs q̄3 ab occipite in sinciput. Et hu9 cā est debilitas informatie. De mōstrosis q̄ raro eueniūt nō est cura. Musculi mouētes caput et mot9 siliter quot et q̄ sunt p3 pma pmi de anathomia musculoꝝ. De accñtib9 et dolore capitis, et de nocumētis et ꝯuenietib9 infra in caplo de cerebro dicet. ¶ Nunc ad phisionomiā breuiter accedat. Diminutū caput in anteriori pte defectū in sensu et imaginatiōe. Si in posteriori in motiuis et rememoratiuis fcabit. Si in medio debita caret figura, rōnem et cogitatōem defitientē ōndit. Si in omnib9 diminuitur in omnib9 fcatur defect9. Caput maius q̄3 ꝯgruit sensus augmentū et virtutē et magnificētiā indicat. Enorme tū si fuerit, caput ex vētositate impediet sensum et virtutē et pōdere suo inclinabit ad humeros. Globosum breue sine sensu et sapiētia et memoria est et impudētie signū. Caput enormiter plirū impudentiā fcat. Et si sit humile supius et quasi planū insolētie et dissolutiōis dat inditia. Si vo est moderatū bonū indicat ingeniū et magnū sensum. Aliqñ aūt inuenit timidū et liberale. Immēsum aūt est stultu3 stolidū et indocile vehemēter. Caput obliq mensuratōis designat impudentiā. Si emineat in pma pte insolentiā. Si in pori pte est quasi sit concauum, dolis et iracundie est deditū. Caput magnū cu3 lata fronte et magna vultuositate tardū pigrum et aliqñ indocilē fcat. Oblongum āt aliquantulū et sile malleo pudū hoiem circumspectū ante et retro indicat. Caput rectū qd in medio est planu3 et medie magnitudinis sensib9 viget et magnanimitatē declarat. Caput magnū bñ rotūdu3 ex oi pte, secretū sagacē in agēdis ingeniosum discretū magne imaginatōis laboriosum et legalē indicat. Caput cū gula ꝛ collo grossis ꝯsus terrā declināsagacē tenacē pacificū secretū et stabilē in agendis fcat. Caput longū cum lōga et deformi fatie, simplicē fatuū inuidu3 cito credentē malitiosum fcat. Caput volubile hinc et illinc fatuū mendacē fallacē ꝯsumtuosum instabilē tardi intellect9 aliqñ tulū pdigū ōndit. Grossum caput cū lata fatie suspitiosum aniosum nō bñ verecundū denotat. Caput puū cū gula subtili ꝛ longa hoie3 debilē pauci cibi insipientē non bñ fortunatū indicat. Parua capita hñtes instabiles stolidos ac estaticos fore cōspicim9. Cōiter caput magnū est meli9 puo, et ꝯmēsuratū meli9 est magno. Nihil āt pbib3 corp9 parū lapsū pfectiores hre opatōes tpato. Et est intelligēdū de magnitudie ꝛ puitate cranei ñ d carnositate, cetera ptebūt i seqntib9

Albertus primo de aialib9.c.xiiij.

Albert9 pmo de aialib.c.ij

Alber.pmo d aia lib.c.ij.trac.ij.

Aristotiles in de phisionomia. Differētia .lxxix.

De fatie et eius ptibus caput.xxxij

Facies est ps magna anterior capitis, membrū organicū exñs ex plurib9 aliis organicis ꝯstitutū Incipit eñi facies fz aristo-

pmo hysto.viij.

vbi terminant radices capilloꝝ in sincipite. Sed Gal. dicit ꝙ inci pit a supcilijs vt dcm̄ est. Partes fatiei ſm Pliniū septio naturalis histoꝛie sunt decē aut pauloplures. vt frons. supcilia. palpebꝛe. oculi gene siue male. nasus. bucce. maxilla. labia mentū. Quib᷒ alij addūt barbā. alij os. que sub dictis facile claudunt. Quarū octo sᷓ mobi- les ſm Albertū. scꝫ frōs. palpebꝛe supioꝛes. oculi. maxilla. labia. due extremitates inferioꝛes nariū. Quib᷒ addit mādibula inferioꝛ que forti mouet motu. Frons est ps supioꝛ fatiei cuius lōgitudo est ſm trāsuersum coꝛpis et capitis. Et ꝑtendit ab vna aure vsqꝫ ad aliaꝫ. Et ei᷒ latitudo est ab extremitate capilloꝝ anterioꝝ ⁊ tēdit vsqꝫ ad oculū ⁊ nasum exclusiue. ita ꝙ ꝯtinet in inferioꝛi pte eius latitudīs supcilia. Et diuidit ſm longitudinē eius in tres ptes q̄ sunt ei᷒ due extremitates q̄ tpa vocant. Et ipsi᷒ mediū qd̄ vocat testa. q̄ duo hꝫ extrema. duo coꝛnua frontis appellata. Et tota frons locata est sup os cranei anteri᷒ coopertū gingia matre. Cōposita ex ipso osse. pāni culo. carne lacertosa. ⁊ cute Quib᷒ hec magna segnes. quib᷒ pua mo biles curiales ⁊ facilis crudelitatis. quib᷒ lata. mēte moueri idonei quib᷒ rotunda iracūdi. Frons angusta nimiū indocilē inqͥatū vora cē ſcat. Magna declinat ad stultitiā. Lata puitatē discretōis. oblon ga vigoꝛē ꝑtendit sensuū. dociles ⁊ vehemētes aliq̄ntulum Habere humilē ⁊ demissam frontē ꝟecūdū ſcat. turpia nō admittentē. Que curua est ⁊ alta ad rotunditatē tēdes stoliditatis est inditiū. Frons q̄drata moderate magnitudinis ꝯgruēs capiti ⁊ vultui magne ꝟtu tis et sapīe ⁊ magnanimitatis est inditiū. Qui frontē planam hn̄t atqꝫ ꝯtinuā vendicāt sibi honoꝛes vltra meritū ⁊ sunt ex facili litigātes ⁊ fallaces. Quib᷒ aūt caput imminet sup frontē tanq̄ꝫ frons obdu cta sit eo. insolētes ⁊ dissoluti sunt. Quib᷒ aūt ꝯtrahit in medio tan q̄ꝫ sit obstricta. iracundi sᷓ. Qui aūt rugas frontis super hn̄t retrac tas magna cogitare ꝯsueuerūt ⁊ sunt melācolici. Qui laxaꝫ et tanq̄ꝫ arridētis hn̄t frōtis cutē blandi. nō tn̄ sunt innoxij qꝛ palam blādito res. ⁊ in occulto detractoꝛes. Quib᷒ frōs aspere cutis est sicut collis ⁊ cōcaua sicut defossa versuti ⁊ asperi sᷓ. et foꝛte aliq̄n fiūt insani et stulti. Qui vero tenuem cutē in fronte securi sunt Frons multū ele uata in rotundū liberalē amicis et notis letuꝫ boni intellect᷒ alteri tractabilē et multis gratijs ꝟtuosum indicat hoīem. Bene rotunda in angulis tpm vt ossa q̄si appareāt ⁊ nuda pilis boni ingenij hoīeꝫ clari intellect᷒. multe audatie in malo. magnanimū. cupidū honoꝝ Cuspida in angulis tpm vanū ⁊ instabilē simplicē in omnib᷒ debilē ſcat. Cuius frons est tpib᷒ q̄si ꝯflata grossitie carnis ita ꝙ maxillas carne plenas habeat hoīem multi animi supbuꝫ iracundū et grossi ingenij ostendit. Frons valde longa et alta in rotundū ita ꝙ faties versus mentū sit figurata in acutū simplicē debilem ꝯueniēter lega

Alber. ꝑmo d̄ aīa libꝛo trac. j. c. j. capite pꝛimo

ꝑmo de aīal'. c. 14

Aristo. ꝑmo histo riarū. c. viij. Aristotiles in de phisionomia Plini᷒. xi. natura lis histo. c. lij. Alber. ꝑmo d̄ aīa lib᷒. c. ij. trac. ij.

Michael scotus

Alber. ꝑmo d̄ aīa lib᷒ trac. ij. c. ij.

Michael scotus

lem et crudelis fortune fcat. Magna aūt ex omni pte aliquantulū rotunda nuda pilis vel calua parū aut satis. audacē boni ingenij et intellect⁹ magne ire fcat hoiem. De supcilijs. palpebris. oculis. naso labijs. mento: et barba. dicet in pcessu. Quid sunt gene. q̄d male dictū est. Qui crassiores hn̄t genas ignaui sunt. Qui nimiū tenues tā

Alber. pmo d aia libo. trac. ij. c. viij.

q̄ sint abscise ab oculis. plenitudine humorū ꝛ pondere suo ꝑgrauate sunt. Rotunde aūt inuidie arguunt. Leues aūt male et plixe importunā fcāt loquacitatē. Omnis vultus cū plen⁹ est et crassius ignauū ꝛ voluptatibꝫ deditū fcat. Deduct⁹ vero ꝛ dependēs cogitatorē subdolū ꝛ timidū indicat. Maxilla componit ex carne molli. musculis latis ꝛ neruosis ex quibꝫ est mot⁹ eius. Quaꝝ vna necessitas est ꝯtinere cibum qui ꝯterēdus est dētibus sicut circulus q̄ fit circa

Alber. pmo d aia libo. c. ix.

molares in molēdino. Ligua aūt inter dētes est sicut man⁹ molitoris. Alia autē necessitas est ad bene esse vt scꝫ ꝯtineāt aerem qui in palato ꝛ dētibus plectro ligue frangit. Ad vocis figurā et sonū musicū. et ꝯseruare dētes a frigore ꝛ alijs nocumētis. Signū illius est qm̄ quibꝫ maxille rotundo foramie pforātur ita q̄ postea claudi ne-

iij. histo. c. xi.
.ij. de ptibꝫ. c. xvi.

quit de cetero loq̄ nō pn̄t ad intellectū. Maxilla fm Aristo. est duplex cui⁹ posterior ps mādibula p̄or est mētum. Mouēt aialia oīa et homo inferiorē mandibulā. Maxilla duos habet motus. vnū inferi⁹ ꝛ supius q̄ ꝯsequit motū mādibule. Aliū ante ꝛ retro cū labijs

Alber. pmo d aia libo. c. xliij.

cōem. Musculi mouētes patēt p̄ma p̄mi. Gene sunt sedes pudoris Bucce ꝟo risum indicāt fm Plinium. xi. naturalis historie. c. xxxvij. Gene fm Constantinū oculis supponūtur ad eorum ptectionē. Et in medio sensuū ꝓpter nutrimēti administratōem sunt posite. Callide sunt et neruose ꝓpter frigiditatis instrumētoꝝ sensuū mitigatōē. Candide ꝛ rubicunde ob fatiei ornatū et vultus compoēm. Maxima eīm homis pulchritudo in genis existit. Nam et potissime hoīs ostēdunt complexionē. Rubicunde cū tpata albedine pmixte in substātia nō nimis crasse sed carnose mediocritatē calidā et humidam ꝑtendūt complexionē. Albe pigues molles phlegmatis domineum Fuste citrine tenues colericā indicant complexionē. Liuide melancholiā. Preterea animi ꝛ affectionū notificāt dispositiōem. vt in ira. gaudio. verecūdia. timore patet. Unde verecundi rubescūt in genis

xxxij. pble. j.

et circa aures quod est nobilis nature in adolescēte et muliere indi

iiij. ethicorum

tiū. Quibꝫ faties rubet inter prandendū caput illis aut languet aut naturā fuisse morbo occupatā fcat. Si vero rubet in cōspectu loquē

Iuuenalis sati j.

tis aut pallet indicat suspitionē in crimine ꝑpetrato Unde Ouidi⁹ Heu q̄ difficile est crimen nō prodere vultu Quibꝫ sudāt faties ex motu facili his natura est calida vani luxuriosi ꝛ ebetes ingenio iu

Michael scotus

dicātur. Carnosa faties largum timidū luxuriosum male memorie indicat hoiem. Macilēta sagacem boni intellect⁹ plus crudelem q̄

pium et sollicitū. Minuta et rotunda simplicem timiduz debilem scat. Similis ebrioso vinolentū luxuriosum forte indicat Longa et macra audacē ligua ꝛ facto rixosum supbum iniuriosuz fallacē scat Mediocris inter lōgam et rotundā. crassam ꝛ macrā. ꝯuenientem ad omia scat hoiem. Crassa ꝛ lata plus simplicē ꝙ̄ sapientē tardi intellectꝰ bebetem vanū obliuiosum ꝛ detractorē indicat. Faties plana sine tumore hoiem bone ꝯditōis ad omia satis amabilē et seruilem ostendit. Magna pigrum: parua pusillanimū indicat. qm̄ neqꝫ puam neqꝫ magnā oportet esse. Quibꝫ faties puifica videt illiberales. Color delectabilis in fatie sanitatē corpis. Pallidus aūt egritudinē et hoiem mēdacem luxuriosum et ꝓditorē scat. Faties patitur ruborē innaturalē et alios colores preter naturā ex corpis debilitate. Sahaphati. morpheā. pustulas paruas. rugas ꝛ maculas cholericas ꝛc. Fatiem ꝯseruātia sunt Amigdale amare. adeps leonis. anisum. spuma cereuisie. mastix. mel in quo apes sunt mortue. vngētuz citrinū. Abstergētia maculas Argentū viuū cum axungia galline. ꝛ cerusa mixtū. aqua rosata. lac asine. semen caulis. ysopus cum melle aut butiro. semen rafani. oleum masticinū. oleū de croco ꝛc. albumē oui. oleum amigdalaꝝ. seuum asini. preseruāt fatiē ab adustiōe solis Cōferētia passiōibus genaꝝ sunt Adeps galline cū cepe. squama ferri. medulla vituli cū cera et oleo rosato comp. Inflatōem genaꝝ curat ysopus. ꝛ piguedo leonis. Ulcera genarū curat oleū onfaucinū. oleū rafani. sinapis cum melle ꝛc. Pustulas fatiei curāt Semē lini. semen caulis. triticū cum aceto et melle. Fissuras fatiei adeps anseris curat. medulla cerui. semē vituli cum adipe anseris. butirū cum cerusa Stigmata fatiei curāt stercus columbi cū aceto. adeps cigni spuma maris. zinziber caninū ꝛc. Faties pterea et precipue frōs patitur p̄ ceteris ptibus corpis sudorem. qꝛ fonti humiditatis magis accedit scḋa ꝓblemate. xi. et. xviij.

Aristo. in de phisionomia
Auic. septia q̄rti
Pli. xxviij. c. viij.
Plini. xviij. c. lx
Auic. septia q̄rti trac. ij.
Plini. xxx. c. iij.
Auic. ij. canone.
Plinius. xxx. c. iij
Auic. ij. canone.
xxxvi. pble. ij.

De Oculis et partibus eorum Caput. xxxiij.

Figura oculi

Culus est organū videndi complexiōe aqueū cum quadaz anteriori planitie rotundū in supremo anterioris partis capitis situatum. ex septem tunicis et tribus humoribus constitutū. sex musculis motum. et vno aut duobus seu tribꝫ fultū

Orña. lxiiij.
Gal. de anat homia oculoꝝ.

7 tunice
3 Humores
6 Musculi

Spiritus visivus

Natura oculorum

xxxi. proble. xxij.

partes oculorum

Oculi naturam siue complexionē esse aqueam in de sensu ꝛ sensato ostēditur. qꝛ in ipso predn͞atur. Spiritus aūt visiuꝰ ignis videt̄ naturā obtinere: Sursum locatur sicut custodes ciuitatis. Unde Auicēna et Galenus voluerunt caput esse creatū et eleuatum ꝓpter oculos Cuius oppositū dictū est et patet ex differētia. xl. Oculi ptes sūt duplices Essentiales vere ipm̄ cōstituētes quarū sunt decem scȝ tres humores et septē pāniculi. Et coadiuuātes siue circūiacentes que sunt duplices scȝ intrinsice et forinsice. Coadiuuantes intrinsice sūt nerui optici. vene. arterie. musculi. caro alba. et piguedo. Extrinsice vero sunt Supcilia. cilia. ꝛ palpebre. orbita ꝛ lachrimalia. Oculi cōpositōem substātialem medici et ꝑspectiui describūt dicentes ꝙ ex cerebro progrediūtur duo nerui soli inter neruos concaui. qui ante cranei egressiōem cruciātur. aut trāsuerse. aut cum reuersiōe dextri ad dextrum. et sinistri ad sinistrū. vt vnum sit deferens. velati panniculis dure et pie matrꝫ per quas transeūt. Cum igitur post cruciationē ad oculorum orbitam perueniunt extra craneum. figurā habent quasi emisperij constituētes primam tunicam que dicit̄ rethina (nō a rethi mirabili sed quia rethi assimilatur) neruosa. non tamen scd͞m totum. sed contexta est ex substātia nerui et venis ꝛ arterijs prouenietibus ei ex pia matre. Cuius primū iuuamentum est dare spiritū visibilem per neruos, nutrire humorem cristallinū per viam rorationis. Et continere humorem vitreū qui est nutrimētum cristallini existētis in vitreo sicut gēma in auro. Deinde ex pia matre oritur secundina siue serina facta ad nutriendū dictam rethinaȝ per venas que sunt in ea preparādo nutrimentū per venas. et prestando virtutē animaleȝ per arterias. Tertia tunica posterior claudens humores oculi orta a dura matre dicitur serotica. Cuius vtilitas est oculum a duritie ossis cōtinentis ipsum defendere. et ipm̄ ossi alligare. et omnia ei in oculo supposita firma et stricta cōtinere. Quarta que dicit̄ aranea oritur a pīma posteriori. que est vltimi puriditatis et luciditatis. quia colores et forme imprimūtur in ipsam Unde ista tela est propriū visus instrumētum. vel per se. vel per adiutoriū cristallini humoris. Cuius vtilitas est distiguere inter cristallinū et albugineum. cui prebet nutrimētum quod recipit a neruis rethine et venis secundine mediātibus sūturis. Quinta tunica dicitur Uuea que oritur a secundina posteriori. celestis coloris existens. vt aggreget spiritum visiuū. In cuius medio est foramen qđ dicitur pupilla quod motu dilatatiōis et constrictionis mouet̄ vt spēs visibiles recipiāt̄ i oculū. qꝛ visus fit intra mittēdo. Et hec tunica đꝛ nutrire corneā. ideoqȝ est multū venosa. ꝛ defēdere cristallinū humorē a duritie cornee. Et congregare sua nigredine spm̄ visiuuȝ

Gal. viij. de iuuamen. c. j.
Gal. de ana. ocu.

Auic. tertia tercij c. j.

prima tunica rethina

Auic. tertia tertij. c. j.

Auer. ij. colliget.

Secunda tunica

Auer. ij. Col.
De iuuamē. ocu.

Dn͞a. lxiiij.
de sensu ꝛ sēsato.

Sexta tunica dr cornea que est ɔposita ex tunicis subtilib' quatuor q sunt cortices suppositi. a natura ad hoc ordinati vt defendat hūo rē albugineū quē cōtinet q est supfluitas vitrei humoris. Et ad mo uendū se cū musculo qui mouet oculū. Et sic pz q tres sunt tunice oculi exteriores et tres posteriores. Silr tres hūores qui sunt aiati fz aliquos dicti humores silitudinarie. Preter has est septia tunica dicta ɔiunctiua siue ɔsolidatiua. q orit ex pāniculo dicto almokatin oculū in ei' orbitū constare cōpellēs hñs multum piguedinis ideo apparet alba translucēs. Calorē oculi ceu Zirbus stōachi ɔfortans. multas venulas cōphendēs quib' nutrit. creata ad custodiendum oculū a duritie nerui. et alligandū oculū cum osse. et mouendū secū musculū q mouet oculū. Musculi oculū in oēm positōis dīam mo uētes sunt sex. Palpebra vero supior oculū tegēs et defendēs ɀ ipm in actū ordinās q̄tuor cōstat ptib' et duntaxat tres habet musculos quorū duo extant secū lachrimalia deorsum trahētes claudēdo ocu lū. et vn' circa palpebre mediū eundē subleuatōe apiendo. Inferior palpebra fixa pmanet in hōib' in quaꝝ extrēitate q tarsus dr. Natura pilos creauit ex vapore crassiusculo ex venulis pdeunte q appellat ciliū cōtra incidētia in oculos quasi vallū quoddā. Et supra oculuz supcilia in cōpagine ossiū q delabētes hūores arceāt velut imbrica mentū siue grunda humorib' qui capite emanāt paratū. Lachrima le aūt oculi in angulis positū est duplex scz maius siue domesticuz pe nasum situatū. et minus siue siluestre vsus tpa. Sed orbita est foramē in quo stat oculus. Quātitas oculi diuersificat. nā quidā st magni. quidā pui. quidā mediocres. Numerus est binari' sicut in alijs organis sensuū. Figura rotunda declinās ad longitudinē puā. Situauit natura eos in hoie ppinquos vt pfecti' pueniret ex eis vi dēdi actus. pter eandē cām nerui obtici cruciant. In calidis locis apud meridiē hitantes sunt magis nigroꝝ oculoꝝ. Septētrionales aūt glaucos hñt et varios oculos. Oculoꝝ siue pupille colores fm Gal. in tegni sunt tres scz glaucus niger ɀ medius. et fm aristo. deci ma pble. xi. niger. subniger. et glaucus. Et q̄nto de gnatōe aialium pmo. Niger. glaucus. et vari'. Scdm Auicennā Viridis. varius. ɀ niger. Johāniti' āt et Albertus ponunt q̄tuor puta subalbidū. glau cū. variū. et nigrū. Auerrois aūt ponit rubidū. subalbidū. nigrruz. et variū. quos Cōsiliator dīa. lxiiij. nitit cōcordare. ɀ quē diligēs veri tatis inq̄sitor legat. Color niger ex septē fit causis fm Albertū q̄ruz potiores sunt vuea. magna turbatio spūs. et ei' debilitas siue penu ria. Subalbidus fit ex septē oppositis. Vari' et glaucus ex harum causarū pmixtiōe. Candidū oculi magna ex pte in omib' silr est. At nigrū variat. Alijs eñ nigrū. alijs cesiū. Puerorū oīm oculi statim a ptu cesiusculi sunt. alijs fuluū. alijs caprinū. qd morū optimorum

tertia fcij de anathomia oculi

Gal. de Anatho. oculorum. c. 3.

scdo de ptib'. xv.

pmo historiaꝝ. x.

x. pble. xv.

xiiij. pble. xiiij.

pmo de animalibus. c. vij.

pmo histo. x.

q̄nto d gnatione anialium. c. j.

Oculi veri nuncij cordis

Auicēna pmo de anialibus

Oculi indutiu

Alber. pmo d aial libꝫ. c. iij. trac. ij.

Raptim moti

Tardi motus

inditiū est. et ad cernendi claritatē pꝛimatū obtinet. Et qꝛ oculi sꝭ veri nuncij cordis. et flores aīe. vnde et diuina membra a Gal. appellant: qui inter cetera membra maxie fcant aīe mores. qꝛ plus de spū aīali hñt et p alijs membris sensuū aīe famulant ad pfectionis acqsitionē. Ideoqꝫ phisionomi oculos p ceteris respitiūt. et ptes eorū. Sicut em̄ equi ꝓpositum ex auribꝫ. canis et leonis ex cauda. ita animus hois ex oculis cognoscit. Oculi iuditiū est multiplex quia ex suba. colorib. figura. positōe. et motu sumit. Oculi qui tanqꝫ guttule nitoris nitidi relucent mores cōpositos et gratos indicāt. Pupille aūt iacentes porrecte ante oculū aliquantulū vanitatē. breues vero quasi retracte malignitatē cordis detegūt. Pupille que serpentū et vulpiū mores indicāt. Si vna pupilla fuerit maior alia iniqtatē oñdit. Quorū pupille in girū agūt si ambe vniformiter agūtur tūc sceleribꝫ et facinoribꝫ detinent. cuiꝰ oculi sic mouent homicidijs domesticis est pollutꝰ quales dicunt fuisse oculi Medee. Cum aūt varij mouent oculi vt mō inuoluant. mō currūt. mō interqescāt. significāt talia iā in aīo reuoluisse et nondū esse ppetrata. Si āt cuꝫ tali motu pupillarū etiā obscuritas quedā assit cilijs et supcilijs et immineat oculis vt nubes quedā: hij grauia scelera versant. Et est psagiū qꝺ in rebꝫ domesticis iram diuinā cito dñt incurrere. Defitio pupillaꝝ ingratitudinē hois demonstrat: Oculi qui cū humore aliquo stāt, timiditatis. qui cuꝫ nimia siccitate insanie sunt inditia. Si aūt sicci sunt et pallēt mentē attonitā ex insania designant. Qui cū stabilitate et pallore oculoꝝ supcilia erigūt et spm̄ violēter cōtra hūt et ꝯcipiunt inconsulti immites maledici sunt. Stantes aūt diu et subrubētes libidinosum et voracem fcant. Stantes āt et breues valde fcant multum auarū lucrorū. Oculi glauci splendore tñ micātes dolosum et audacem ostendūt et puigilem ad malitiā. Oculi stantes pui cū fronte relaxata et palpebris mobilibꝫ. indicāt docilē cogitatorē mathematicorū et de natura inquisitorē. Oculi raptim moti pturbatū et suspitiosum fcāt. Quibꝫ palpebre tā velociter mouent qꝫ oculi audaces sꝭ in piculis et feri. Qui tardos hñt oculoꝝ motꝰ pigros et repētes dicunt hře sensus difficile incipiētes et difficile desinētes. tpamētū mobilitatis oculoꝝ optimos indicat mores Mediocriter cōniuentes bonos mores notāt. modice nutātes aut cōstantes impudētiā. Nimiū vo incōstantiā indicāt vt dr pmo historiaꝝ. x. Oculi vagi et circūerrātes si cū hoc obscuri sꝭ intpantiā pretendūt libidinis. Magni tremētes vini intpantiā et voracitatē intēperātiā veneris et apoplexiā pnuntiāt. Oculi pui valde glauci sine pudore sunt sine fide ⁊ iustitia. Tremētes pui ⁊ oīno glauci insaniā. Nigri tremētes iracundiā. fluctuātes ⁊ tanqꝫ mestu mobiles voluptatē et pnitatē in venerē. Glaucoꝝ oculoꝝ spēs ponit Alber. pmo

de aialib9 et eorũ inditia. et plura alia q̃ breuitatis amore postbũt
¶ Regula de guttulis. Quanto vehementi9 clari sunt colores gut tularum tanto vehementiora signant vitia. p obscuritatẽ suoꝝ ocu loꝝ tpant et vitia. Quib9 tanq̃ lippitudines depẽdent ab oculis. bi amatores vini sꝫ et somni. Oculus puus pusillanimitatẽ. magnus ingenij obtusitatẽ. Bene natuꝫ oportet neq̃ magnos neq̃ puos hr̃e oculos. Cõcaui malitiosos. Eminẽtes fatuos ostendũt. Parũ cõca ui magnanios in plus mãsuetos Arridẽtes insidiosos Curui suspici osum. Nigri chorusti timidos et subdolos ſcant. Sepe conniuẽtes luxuriosum mẽdacẽ pditorẽ fallacẽ oñdunt. Supcilia recta quasi li nee et longa mollẽ aim oñdunt. Si iuxta nasum inflexa sunt austeꝝ notãt et acerbũ. Si iuxta tpa inflectunt derisorẽ indicãt. Si vero in totũ demissa notã inuidie hñt Pili supciliorũ refracti versus frontẽ aniosum stultũ iracundũ oñdunt. Supcilia longoꝝ et plurimoꝝ pi lorũ meditantẽ magna et ferũ indicãt. Tenues pili destructionẽ in terioꝝ. Et casus ipoꝝ futurã leprã. Quoꝝ cilia deorsum sꝫ declina ta cũ alteri loquunt aut intuent. ipa malitiosos fallaces mendaces pditores oñdunt. Lachrimale valde puũ et subtile malitiã dispõis ꝯsuetudinis et figure ſcat. Lachrimale multe carnis astutiam siue malã calliditatẽ ſcat. Si anguli sunt iusto lõgiores malos indicant mores vt dcm̃ est. Senes et studiosi lõgos ciliorꝝ pilos hñt ſm Al bertũ. xij. de aialib9. c. iij. in fi. trac. iij. Supius ciliũ quasi inflatũ pẽ dẽs sup oculũ somnolentũ oñdit. Si vero inferi9 fuerit grossum et spissum vinolentũ. Tenue aũt ꝛ retractũ ſcat interiora siccitate de stituta ꝛ in egritudine mortẽ imminere. Ceci a natiuitate nõ calue scũt. q2 abundãt supfluitate fumosa Et obtuse vidẽtes puas scribũt lr̃as ꝛ palpebras ꝯgregãt. Passi ꝟo obtalmiã vident acute: q2 ocul mũdant a supfluitate fumosa. Auguriũ ex hoĩe ipo nõ ẽ timere mortẽ in egritudine q̃diu oculoꝝ pupille imaginẽ reddãt. Oculus patit aut priuationẽ visus vt in cecitate. Aut debilitatẽ visus vt in obfu scatiõe. Aut corruptionẽ et pmutationem visus. Sunt aũt in gene rali oculi egritudines. Obtalmia. episora. dolor oculorũ. bothor. se bel. vngula in oculo. macula oculi. caro supflua vel diminuta. fistu la lachrimaliũ. pruritus siue scabies oculorũ. vlcus in coniunctiua. lachrime oculorũ. vesica cornee. ruptura cornee. vngula sebel. duri cies. humectatio cornee. dilatatio pupille. constrictio. catharacta. no ctilupa. strabositas. exitus oculi. pediculi palpebrarũ. inuersio. con tractio palpebrarũ. inflatio. cõglutinatio earum. Difficultas aperi endi et claudendi oculum. Porus in oculo. piguedo palpebrarum. casus pilorum. palpebrarum vlcus. et fissura palpebrarum. Gran do. et Ordeolus ipsarum. De quibus sufficienter in practicis.

trac. ij. c. iij

Aristo. in de phi siononiia

Michael scotus
Alber. pmo ꝺ aia lib9. c. iij. trac. ij.

pmo histo. ix:

Michael scotus

Alber. pmo ꝺ aia lib9. c. ij. trac. ij.

xxxi. phle. v. viij. ix. xv. et. xvi.

Plini9. xxviij. c. 6

Pandect.

vi.aphor.xxxi.
vi.aphor.xlvii.
Plini⁹ xxviii.c.6

Oculorū dolores meri potio et lauacrū et phlebothomia soluit. Et cōtra lippitudines retro aures fricare ꝓdest. Et lachrimosis oculis frontē. Cū qd oculo inciderit alterū compmi ꝓdest. ¶ Oculis cōferētia et visum ꝯfortātia sunt Acatia. agathes. acetū cū aqua. pillule ex aloe et succo cauliū in qͣtitate ciceris quolibet die tres post cenā sumpte ꝓsunt capiti et mūdificāt organa sensuū. Succus celidonie inspissat⁹ in vmbra. colliriū indum. corallus vstus. margarite. mel in quo apes mortue sunt. pille sine quib⁹. pillule lucis. sarcocolla si nap. ysop⁹ humida. absintheū. mitridatū. nasturtiū. rafanus. rapa ruta. pille auree. saphirus lapis. pille cochie. sief de plūbo ꝛc. Preterea aer seren⁹ et qetus. color viridis. celestis et medi⁹. letitia risus speculū tersum. mot⁹ suauis post cibū. frequētatio pectinis. lotio pedū et fricatio qn̄ nō cenat. submergere oculos in aqua clara tepida in hyeme. frigida in estate. apire oculos in ea. Aqua clara in viridi vase. Uinū modicū ꝓdest. copiosum nocet. fricatio post aures. scarificatio inter scapulas aut supra coclearium. dormire digestione inchoante et nō mox supra repletionē. ¶ Nocēta oculis sunt multū humectātia. et q̄cunqȝ sanguinē turbidū gn̄ant. Assiduatio ebrietatis. puocatio coit⁹. stipticitas vētris. vigilia sup̱flua. fortis oculoꝝ cū manu fricatio. exercitiū vehemēs. nimi⁹ ploratus. vomit⁹. caro vaccina. cibi salsi. caseus. cibi viscosi et vaporosi. acetū. alliū. cepe. coriandrum falernū. lactuce assidua cōestio. pisces oēs cecitatē causant. porrū. sal rafanus. canabis. castanee. crocus. lentes ꝛc. Cena nōparum egrotātis nocet oculis practice pmo. Obtalmicus lapis portat⁹ dr circūstantiū visus ebetare intm q portans inuisibilis appareat. Silr Eliotrophia lapis viridis smaragdo fere silis. herba sui nois vncti et debitis ꝯsecratus vbis ꝓhibet videri hoiem portantē illum.

Plinius.xxiii.

tertia tercii trac. pmo.c.v.
Gal.iii. meimir.
xxxi.pble.xiiii.
Plini⁹.xi.c.penl.

Auīa.cxxxi.

Alber.in de mineralib⁹ li.ii. tractatu.ii.c.v.

De aurib⁹ et ptib⁹ ei⁹ capitulum xxxiiii

Auicēna quarta tercii.c.pmo
Pe.xxxii.pble.i.

pma pmi de anathomia neruorū.

Auer. scdo Colli de iuua.audit⁹

Auicēna quarta tercii.c.pmo

Auris est instrumentū audit⁹. in osse petroso vtrinqȝ situatū. cui⁹ forma cōcaua est et tortuosa. ex amplo in angustū ꝓtensa. in quā neruus qnti paris exterminat. cerebri ptiū altera. Altera em̄ ps p ossa paris vtriusqȝ subpenetrās in fatiē ꝑuenit. et ea quidē in pte anteriori pellicula neruosa est inuestita. exteriori aūt cartilaginosa cū quadā carne molliori ei⁹ infimo ꝯiūcta. Partes auris non ꝓ extrinsecis. sed ꝓ toto audit⁹ instrumēto accepte sunt triplices scȝ pncipales ipam ꝯstituētes. coadiuuātes et circūdātes. Prima ptiū ꝯstituentiū instrumentū audit⁹ est neruus ex qnto pari neruoꝝ ad aurē ꝑueniens vt dcm̄ est. qui se habet ad auditū sicut cristallina ad visum. cetera cōiuncta adminiculant ipi. Et ex ipso neruo oritur pellicula quēadmodum in oculo ex neruo optico tunica retina. q̄ dilatat quousqȝ cooperiat in circuitu totum

asamach et postea iterū dilatař vt cooperiat totaȝ ꝯcauitatē auris donec etiā dilateř ad cooperiendū foramē auris extrinsecū et totaȝ aurem extrinsecā cartilaginosam q̄ ob id celeriter infrigidař. Et ipsum foramē ossis petrosi qḋ ḋr asamach est tertia ꝑs qḋ cōuenit auri ad audiendū sicut foramē vuee oculo ad videndū. vnde est via sonorū et vocū ad instrumentū audit⁹ ꝑncipale mediāte foramīe auris extrinseco. Et est tortuosum et anfractuosum vt auditū frigidus aer intrās nō ledat. et ꝓterea auditus a fortissimis vocib𝄒 illesa ꝑmaneat. Aut ne cerebrū ꝓpe exnš q̄litate aeris exterioris ⁊ suba ledař. In cui⁹ foramis fine stat aer q̄etus vt aptus sit oēs vocū recipe motiōes. ⁊ cōplātat⁹ ad quē termiař neru⁹ auditiuus sub forma neruistās. ad quē vnda vocalis hoc est aer inundādo ꝓcedēs ferēs voceȝ cōp̄hendit eā auditus. Et hūc aerem dicit aristo. esse audit⁹ organū Et ex ꝑtib𝄒 eius est extrinsecū foramē. ad ꝯcauitatē auris ꝓcedēs ꝑ qḋ aer extrinsecus ingrediř ⁊ in suis q̄litatib𝄒 quodāmō remittitur qḋ cū ipsa cōcauitate in re cartilaginosa cooꝑtū est pellicula ꝑus dicta. Ultima ꝑs est auricula extra ꝓminēs cui⁹ suba ex cartilagine ⁊ carne ꝯstituta ne frāgi faciliter possit ⁊ vt formā anfractuositatꝫ seruaret. Promīet āt foris vt suscipiat id qḋ a capite fluit queādmodū supcilia. Et vt soni q̄ sunt fluxibiles valde sub ei⁹ vmbra laterēt donec ab audit⁹ organo cōp̄hendař. Immobiles in hoie et gibbose extrorsum ⁊ ad intra cōcaue cū multis circūuolutionib𝄒 ne incidat aliq̄d poro. a laterib𝄒 posite sub tonsura capilloꝝ nō solum ideo q2 neruus auditiu⁹ a medio cerebri vētriculo ꝓcedit. cū ſm Aristo. ab interiori auris coclee silis meat⁹ ad cerebrū nullus est. At in oris palatū vsq3 semita ꝑtendit et vena de cerebro dn̄dit eodeȝ. ſm ea ꝓpter aures orbē capitis equis portōib𝄒 secāt tenentq3 mediū. Audiř non mō ꝑ directū sicut videř sed etiā vndiq3. Spirare āt ꝑ aures reprobař ꝑmo histo. xi. Auricule ꝑtes dicte sunt ꝑus q̄ coadiuuāt ⁊ circūiacēt instrumentū audit⁹ inter q̄s et os petrosum ⁊ tꝑa ꝯnūerari pūt Que Cōstantino teste sꝫ ossa vtrinq3 posita in laterib𝄒 oculoꝝ ꝯstituta. Aliq̄ntulū mollia ⁊ neruosa ꝓpter sensum et motū oculoꝝ pstiendū. ꝑ tꝑa em̄ ad instrumēta sensuū mediātib𝄒 neruis spūs aialis deferř. Et spūs vitalis ꝑ quasdā arterias ad cerebrū a corde demādař. Hinc est q2 aial ꝑcussum ad tꝑa facile moriř. Tꝑa āt citi⁹ canescūt ꝓpter facilē ꝯuertibilitatē ad naturā frigidi. Sūt p̄terea villosa aliq̄ntulū hūorē a cerebro recipiētia ideoq3 oculis somnū inducunt. Auricule sꝫ diuerse ex quib𝄒 phisionomi mores iudicāt hoim. Auricule magne valde, stoliditatē garrulitatē et imprudētiā ſcāt. pue aūt valde malignitatis sꝫ inditia. Aures q̄ quasi p̄cise sꝫ et valde breues ad stultitiā referunř. Rotunde nimiū indociles ſcāt. Aures oblōge ⁊ anguste inuidiā notāt Jacētes āt ⁊ ad caput applicatas dicūt

ꝯgnosti. p̄mo

Auer: ij. col.

scḋo de partibus x. et. ij. de aia.

p̄mo histo. xi.

Gal. de anathōia oculi. c. iij.

p̄mo histo. xi.

p̄mo histo. xi.

ij. de ꝑtib𝄒 x.

Aristo. p̄mo historiarum. xi.

Lorus Palemon

J

ficare ebetudinē et pigritiam. Aures inditia animi sunt. Et in mulieribꝫ ꝯmissum adulteriū rubore ꝓdunt Juuenalis satyra. xi. ꝓpe finē Vexatasq; comas et vultū aurēq; calentē. Hinc Plini⁹. xi. naturalis historie. c. xxxvij. In eqs et oim iumentoꝝ gn̄e aures inditia animi ꝓferunt. fessis marcide. nutātes pauidis. subrecte furentibꝫ. resolute egris. Unde in oriēte viris aurū gestare eo loco decus est. Causa fcationū est error ꝛ debilitas informatie. Dn̄t em̄ aures esse semicirculares lineo cōnexo in medio aliq̄ntulū cōpresso versus centrū et medie magnitudinis et decēter capiti adherētes. In signis phisionomie tria st̄ attēdenda. Primū est mēoria signatōis signoꝝ. Secundū est compatio eoꝝ. Tertiū est applicatio signoꝝ ad formā vite hois Preterea surd⁹ a natiuitate mutescit aut loquit̄ ꝑ nares. Et surda sunt indisciplinabiliora cecis. Aures scalpētes tussiunt q2 audit⁹ est circa eundē meatuꝫ et pulmo. Natatores vo spongias circa aures pouūt vt maris aqua occurrēs nō rumpat auriū pulpas. Et verecundātes ampli⁹ circa aures q̄ꝫ fatiē rubescūt. q2 in tꝑibꝫ situant̄ in quibꝫ maxie colligit̄ humidū. Irat̄ āt oculi magis rubescūt Nemo ossitās aurē scalpit q2 cerebri panniculus inflat̄ ꝑ quē audit vnde ossitātes mīme audiūt. Egritudines auriū st̄ surditas. tinnitus. sibilus. dolor. fluxus sanguis. sanies. apostēa. vlcus. opilatio aurīū. A causa extrinseca vel intrinseca. tremor ex magnis vocibꝫ. vermis gn̄atus in aure. aut ingressus ꝛc. Nocumēta audit⁹ st̄. ventus australis. frequēs tinnit⁹ intus aut foris. ictus siue casus ad tpa. cōstipatio vētris. argentūuiuū. alleū. arūdinis flos. et lanugo. flos canelle. folia castanee. puluis platani. puluis scotani. Cōferētia auribꝫ Adeps anatis et galline. alumen. aqua erea. balsam⁹. mel in q̄ apes mortue st̄. oleū narcisci. oleū amigdalaꝝ. ozimū cū adipe anseris infantibꝫ. pill'e lutis. rose succus. aesinthei vaporatio. coriandū. fimus capre. lac mulieris cū modico oleo. mitridatū. oleū bn̄dictū. yerapigra gal'. vrina capre calida instillata. succ⁹ rafani et oleū. ruta. succ⁹ cepe instillat⁹ ꝛc. Mūdificātia aures st̄. acetū squilliticū. succ⁹ cicute. succ⁹ scabiose. Aures em̄ purgāt cerebrum et euacuāt cholerā. et ideo sordities auriū est amara. melācolice lippitudines per oculos phlegmatice et sanguinis ꝑ os et nares. Egrediente cholera rubea ex ventre curat̄ surditas.

Alber. ꝑmo ꝺ aia lib. c. iiij.

xi. ꝓble. j.
ꝑmo metaphice.

xxxij. ꝓble. j. ij. iij
xi. ꝓble. xxix. Et xxxij. ꝓble. vl.
q̄nta de gn̄atōne aialium. c. ij.
scd̄o de anima

Rasis in troductorio medicine
Auic̄. in cāticis clxviij. pti. j.

De Naso ꝛ ptibus ei⁹ capitulum. xxxv.

Nasus est membrū offitiale. ex pluribꝫ ꝯsimilibꝫ ꝯstitutum. cōplexiōe frigidū et siccū. figura oblonguꝫ. in medio fatiei extra ꝓminēs situatū. a natura ordinatuꝫ ad hoc vt ꝑ ipm aer attrahat̄ ad cerebrū et pulmonē. Et ꝑ talem aeris attractionē fiat odorat⁹. et cerebri supfluitates expellant̄. et cordis feruidus calor mitiget̄. et supfluitates circa cor ꝯtēte expellāt̄. vn̄ nas⁹

Nico. sermo. vij. de anatho. nasi.
scd̄o de ptibꝫ. x.
Uales. c. lvij.

ꝯposit⁹ ē ex ossib⁹. cartilaginib⁹. carne. venis. ⁊ neruis. ⁊ cute exterio ri. Ossa sūt duo in radice nasi q̄ sūt instar duoꝝ triāguloꝝ se iūgētia ab vna pte p mediū pncipij radicis nasi vsq̄ ad cartilagines. ⁊ a pte alia cū ossib⁹ supiorib⁹ mādibļe. ⁊ reputatū p vno osse. pforatū qđ co latoriū vocat̄. Silr pānicul⁹ cerebri q̄ ē iuxta colatoriū ē pforat⁹ vt a cerebro fluāt supfluitates ad ex̄. Ossa ista cū pāniculo duro tegūt et defendūt capita māmillaria q̄ sūt organū odorat⁹. sola inter organa sensuū exterioꝝ posita intra craneū. exeūtia. a duob⁹ cerebri vētricu lis āteriorib⁹ de qb⁹ infra dicet̄. Cartilagines sūt duplices. Quedā imediate sub cute ꝯstituētes spinā nasi. ⁊ duo foramia inferiora nasi Alie sūt interiores q̄ diuidūt nasū fm lōgū vsq̄ ad os colatorij cum duob⁹ eminētijs vł additamētis silib⁹ capitib⁹ māmillaꝝ. i qb⁹ fit odo rat⁹. Et ista foramia nariū ꝯtinuāt̄ cū foramie in palato exnte p qđ aer ingrediēs ore clauso ad pulmonē. Ad cor attrahit̄ ⁊ expellit̄ qn̄ȝ p idē foramē supfluitas i radice nasi exn̄s. et attrahēdo anhelitū ad os trahit̄ Et aliqn̄ p idē foramē cerebri supfluitates expellūt̄. maxie in reumate clausis foramib⁹ nasi. Cartilaginū extreāꝝ pmū iuuamē tū ē q̄ten⁹ nares vt aures plicaret̄ ⁊ nō facile destruāt̄ ac sustētāt mu sculos. Scđȝ vt extēdāt̄ in expulsiōe supfluitatū ⁊ aeris. Tertiū ē ad excutiēdū vaporē cū exsuffłatōe Et iste nasi extrēitates inferiores di cūt̄ ale. Caro i naso ē modica in q̄ sūt duo musculi q̄ circa extrēitatē nasi ꝯtinēt̄. Et nasus eadē cute q̄ faties coopit̄ Neru⁹ āt ad nasū ve niēs ad fatiēdū sensū ⁊ motū exit a tertio pari neruoꝝ q̄ imediate fȝ Gal. oriūt̄ a cerebro. Iuuamēta nasi sūt tegere supfluitates mucosas a cerebro dn̄dētes. Ad lr̄as distiguēdas plimū iuuare. Et aerē pusq̄ȝ in cerebꝝ penetret obtpare. Sȝ fora nasi pter lōgitudinē ē triplex in gn̄e. s. aqlina. sima. et media. pma a caliditate. scđa a frigiditate. ⁊ ter tia vt freqnter a tpantia causat̄. Ex qb⁹ phisionomi mores ⁊ inclina natōes hoim dijudicāt. Nares cū in extrēo acute sūt facilē ad iracū dīā ondūt hoiēȝ. Crasse ex̄ modū immūdū. Cū ima nariuȝ solida sūt ⁊ rotūda tāq̄ȝ sint obtusa forte et magnimū dicūt. referūt̄ em̄ ad leo nes ⁊ nobiles canes. Lōge nares ⁊ tenues leuitates ⁊ mobilitatis mores indicāt. Quicuq̄ȝ simū hn̄t nasū luxuriosi sūt. Patule nares alacritatis ⁊ fortitudis dāt inditiū. Perāguste rotūde ⁊ ꝯcluse stulti tiā pfitēt̄. aqle nares magnitati attribute sūt Nariū ps q̄ iux̄ frōtē ē si a frōte deposita sit hōeste ⁊ seiūcte ꝯpōe hōa nec alta nec hūili sed eq̄li linea ōndat signū virile ē. ⁊ ꝯstātiā demrat. ⁊ prudētie notā tri buit. Si depositior sit ⁊ pfūdior nariū ps supior stulticiā ⁊ imbecilli tatē indicat Si i altitudie frōtis directe eleuate ꝯtinue pcedūt nares pduut ligue vicinā loquacitatē. Nares miores furib⁹ tergiuersanti b⁹ et seruilib⁹ ingenijs assignant̄. Nares apte iracundos notāt. Na sus ꝯcau⁹ sursum eminēs luxuriosos. Nares āple magnos indicāt bibimos. Nasus i medio eleuat⁹ mēdacē. Nasus rubicūdus auarū

Auicē. pma pmi.
scđa de ptib⁹ .xvi
qnto de gn̄atōne anialium. c. ij.
Gal. ix. đ vti. pti cu. c. iiij.

Auicē. pma pmi de anathomia
4. đ infiorib⁹. c. 4
Auicē pma pmi
xxxiij. pble. xviij.
Phisionomia
Alber. pmo đ aia lib⁹. c. viij.
Aristotiles in de phisionomia
Aristotiles in de phisionomia

Aristotiles in de phisionomia

Michael scot⁹

impliū luxuriosum. Nasus rotundus cū puis naribus sughum. Na riū corruptio leprā. Fuscedo tendēs ad nigredinez in extrēitate nasi mortificationē naturalis caloris indicat. Rubeus in naso pter naturā color morpheā. Peruerse nares figura. situ. motu. q̄litate. puersaz indicāt mentē. Ex aduerso bona ⁊ naturalis ꝓportio sanā mentem. Egritudines nasi ⁊ ꝟtutis olfactiue nocumēta st ꝫ. diminutio. puacō pmutatio. et mēdositas odorat⁹. In spēali sunt fluxus sanguīs. Coriza q̄ d̄r catharr⁹. fetor nasi. bothor. vlcera. et apāta nasi. opilatio nasi. seu alcharsim. polypus. et emorroys. prurit⁹. exsiccatio. ⁊ sternutatio Nocētia odoratui et causantia corizam sunt frigus extēsum et qnq; calor. somn⁹ post repletōem. dormire pedibꝫ coopertis. rosa. viola. et q̄ aggrauāt caput. Conferētia naribꝫ stꝫ. succus mēte. marrubiū. caput purgiū ex succo cucumerꝫ asinini cū pauco lacte. flores papauerꝫ siluestri. oleū bn̄dictū. anisum. sinapis. sticados. piretrū. vrina cameli ⁊c. Masticatio zedoariī valet ad opilatiōem nasi. silr masticatio de piretro. de mastice cū zinzibere. Sternutatio purgat cerebꝝ et accidit naribꝫ sicut singult⁹ et eructuatio stomacho. et tussis cū screatōe pulmoni. Est eīn sternutatio spūs subiti exitus signū augurale. Et vnū ex spirituū oīm gn̄ibꝫ sctīm et sacrū. pcedit eīn ex loco diuinissimo q2 ex capite ⁊ cerebro calefacto et humectato qd̄ est in capite vacuo. Aut est motus nature seu ꝟtutis expulsiue. cū quo natura nitiꝛ expellere obturātia viā anhelit⁹. Sternutatio ſm augures ē duarū rerum signū. Una est ꝙ sit signum ꝟitatis dicti illi⁹ cui interuenit. Scdm est ꝙ sit signū euasiōis periculi pati. Preter hec dicunt ꝙ sit signū ꝓsperi alicui⁹ vel aduersi qd̄ potius ex hoīm opiōe oriꝛ. q̄z ex cā veritatē ostēdente. Hō āt maxie sternutat q2 maxie patiꝛ corizam et meatus nariū amplos hꝫ. Magis quoq; extēsiue q̄z cetera ē odoratiuus. Et vt freq̄nter bis sternutat. q2 due stꝫ nares ad quas duo meat⁹ diriguntꝛ. horripilās post sternutatōem ꝓpter exitū spūs quez fricatio oculoꝝ et fortis anguli triāguli nasi inter supcilia remouet Ipa āt curat et spūs retētio ⁊ acetū. quēadmoduz febres spasmū. Et sternutatiōes q̄ stꝫ a mediis noctibꝫ ad meridiē peiores stꝫ illis q̄ stꝫ a meridie vsq; ad noctes. Pustule nariū et labioꝝ in tertiana ⁊ acutis febribꝫ sunt signum salutis. Cetera in pgnosticis dicuntꝛ.

Ualescus xxxiii. pble. i.

ꝑmo histo. i. xxxiii. pble. 7. ⁊. 9 septīa aphorꝫ liii. qnta xcii. c. d̄ ster

Alber. ꝑmo d̄ aīa libꝫ. cviii.

x. pble. 18. et. 54.

xxxiii. pble. liii. viii. pble. xvii. Auicꝫ in cañ. 33. pble. v. ⁊. xi.

Auicꝫ. in canticꝫ. 477. pte prima.

De labiis. mento. et barba

Caput. xxxvi.

Labia sunt membra offitialia. multū lacertosa. vestita pāniculo orto ex pāniculo vestiēte oris membra. q̄ ex pāniculo oris stomachi originē trahit. Hinc est ꝙ cōicant in passionibꝫ ei⁹: vnde tremor labii inferioris futuꝝ nūtiat vomitū Creata ex neruis carne et cute. mira ꝯmixtiōe ad coopiendū os qd̄

l

Auicꝫ. viii. tercii. c. xi.

est in medio ipoꝝ de quo infra. ꝛ dentes et ad decorē: qꝛ retinet sali uā. et ꝓhibet cibaria de ore egredi donec optie masticeƭ. Adiuuant nō paꝝ ad lrās exꝓmēdas. ideoqꝫ carne mollissima cōstituta stꝫ et ꝑ mobili ꝑmo histo. c. xi. Color labioꝝ ꝟsus aperturā oris ꝓpter mltas venas sanguis ad illū locū deriuatas est rube⁹. hic facile scindūtur sanguināt. ꝛ erūpūt. Et ex eoꝝ dispōe stōachi et epatis iudicaƭ ꝯple xio ꝛ q̄litas ꝫm medicos. sed phisionomi dicūt labia blāda parūper ridētia libidinosū oñdūt. Si ꝟo cui truces exagitāt vult⁹ insaniā et stultitiā. Tenuia in ore maiori si supi⁹ sic aliq̄ntulū ac si essꝫ suppo sitū eleuaƭ magnanimū et fortē indicāt. Parui āt oris tenuia labia imbecillē et aīm ꝟsutū. Mlr labia mordēs venerē appetit. Et fissu re labij inferioris in mlieribꝫ ꝫcāt matricis siccitatē ideoqꝫ ꝛ petulā tiā. Grossa nimiū reuoluta foris sic ꝙ inferiori supi⁹ ꝓtēdit simplicē plusqꝫ sapientē oñdūt. idē ineq̄lia notāt. Qui superi⁹ labiū ꝛ gingi uas ꝑeminētia hn̄t amatores stꝫ ꝯtumeliaꝝ. Labia inter ceteras fa ciei ꝑtes maxie titillāt. qꝛ stꝫ maxie abscisa et depēdētia. eoꝝ āt titil latio tremorē aut vomitū vt dcm̄ est indicat. Egritudies labioꝝ stꝫ fissura q̄ ex corruptōe materie in stōacho vt qn̄ febris cessare incipit accidit. apostēa. hemorroides. tremor. Cōferētia labijs stꝫ. dragagan tū. butiꝝ. medulla. adeps vituloꝝ ꝛ anserū cū melle. vnguētū cuꝫ ce ra ꝛ oleo nucis indice ꝛ oleo rosāt curat emorroides. Salsa nocēt ꝛ acuta. ꝛ vent⁹ sicc⁹. Mentū est mēbrū qd̄ ē sub ore vbi ꝯcurrūt duo ossa mādibule inferiorꝫ Et sup eū est caro ex musclis mouētibꝫ eam Et qꝛ ꝯiūgunƭ ibi duo ossa ideo signū hꝫ in medio diuisiōis sui. et h̄ caret in q̄busdā hoībꝫ. Phisionōia hoꝝ. est qꝛ mētū cuꝫ ꝓlixi⁹ fuerit nis iracundū ꝛ nis ꝑturbatū demr̄at aīm. Aliq̄n etiā pietatē decla rat. Nā q̄ puū et breue mētū habēt vitādi stꝫ eo ꝙ ꝑter cetera immi tes ꝛ inuidi stꝫ. hos plato ad serpētes referabat. Si ꝟo in rotunduꝫ desinat mētū mliebres indicat mores. et aīm femineū. cui⁹ est signū ꝫm pitagorā. Utili⁹ āt mētū est ꝯmēsuratū ꝫm aliq̄d ad q̄draturā ac cedēs. Si āt lōge et in ꝓlixū distēdaƭ dolis asuetā mentē oñdit. Si āt in diuisiōe media nis in ꝓfundū depssū sit signū est venerꝫ ꝛ gr̄a rū apd̄ hoies. Quidā tn̄ dicūt et hos aliq̄n discordias facere. Mētū recuruū cū valle i iūctura maxillaꝝ ꝛ care macꝝ q̄si acutū. ꝫt hoiēꝫ pessimū. fallacē. inuidū. iracundū. ꝛ ꝓditorē Min⁹ caluescūt mēto q̄ stꝫ hiptito. iij. histo. xi. Sup os mādibule inferiorꝫ oriūƭ pili q̄ dicūƭ barba ꝓpter calorē et hūorē q̄ reflectūƭ ad ipm ab anteriori ꝑte capi tis ex tractu testiculoꝝ q̄ sꝑma maxie trahūt ab illis locꝫ. cui⁹ signū est ꝙ vene sꝑmatice ꝑ illū locū dn̄dūt. Femie q̄ nō hn̄t testiclos nisi debiles valde. carēt barba. licet q̄dā videāƭ hr̄e magis in turpitudi nē qꝫ decorē fatiei vt dcm̄ est. vt q̄ ex eis calidiores hn̄t testiclos. ille etiā hn̄t barbā rarā ꝛ breuiū piloꝝ. Ad mādibulā āt inferiorē pl⁹tra hiƭ hūor ex q̄ oriƭ barba ꝓpter motū ipsi⁹. ꝛ qꝛ laxā hꝫ valde iūcturā

Aristo. scd̄o ð ꝑti bus: xvi. in fine
Alber. xij. de aia libus. c. v.
Alber. ꝑmo ð aia libꝫ. c. ix.
Gordonius
Aristotiles in de phisionomia q̄nta ꝓble. xv. xxxv. ꝓble. vij. xxvij. ꝓble. 6. ꝛ. 7 viij. tercij. c. xij.
Alber. ꝑmo ð aia libꝫ. c. x.
Michael scot⁹
Alber. ꝑmo ð aia libꝫ. c. ix.
x. ꝓble. lviij.

q̄ pt recipe humidū. Puer caret barba ꝓpter nature impoñaz. Siē puella. Et eunuchi ꝓpter caloris debilitatē. vñ solus hō barbescit qñ incipit cholre. q̄rta ꝓble. iiij. Et m̄lr ꝓpter mēstrui fluxū et hec est timida. pauida. ꝟecūda. debilis. mitis. ⁊ obediēs. Que ꝟo barbata est hec dr̄ eē luxuriosa. virilis. ⁊ calida. Barba bñ ordinata et spissa pilis oñdit hoiem bone nature et rōnalis conditōis. Male cōposita ⁊ rara oppositum indicat. Juditium de pilis patet supra.

¶ De Collo et partibus eius Caput. xxxvij.

capitulo p̄mo.

COllū qd̄ Auicēna nona tercij guttur appellat. capiti subiacet inter clibanū pector̄ et fatiē. ptes hꝫ intrīsecas de q̄bꝫ in seq̄ntibꝫ dicet̄. Et forinsecas q̄s p̄ns cap̄lm declarabit supfitial̄r. Hꝫ eñ ptez anteriorē ⁊ posteriorē. Anterior ab aristo. guttur dr̄ i cꝰ medio ē q̄dā eminētia q̄ epiglot̄ dr̄ siue caput cāne pulmōis. Posterior āt gula siue ceruix. Gal'. āt porē colli prē noiat gulā et posteriorē ceruicē. sed in noibꝫ nō ē magna vis. Collo carēt aialia aq̄tica q̄ spm̄ respirādo et expirādo nō trahūt neq̄ reddūt. Juuamēta colli st̄ caput erigere. nā ex capite fm̄ Gal'. ij. teg. siue ex cerebro gr̄a neruoꝝ ⁊ lacertoꝝ dr̄ oriri. Et in al'ibꝫ respirātibꝫ fm̄ Mundinū collū fcm̄ est ꝓpter pulmonē ⁊ tracheā arteriā ideoq̄ viā anhelitꝰ p̄ncipal̄r que ē trachea et cibi cōplectit̄. de q̄bꝫ et egritudinibꝫ eoꝝ atq̄ nocumētis ⁊ ꝯferētibꝫ latiꝰ in seq̄ntibꝫ dicet̄. Nūc breuiter audiāꝰ phisionomos. Ceruix lōga ⁊ tenuis ſt eū q̄ maligna meditat̄. vasta cū quadā plixitate aiosū. Soluta ⁊ q̄si decidēs ⁊ inualida nocētes ⁊ insidiosos indicat. Ceruix patētibꝫ neruis ꝯposita ineptū demr̄at. nīa eñ neruorū ⁊ vēaꝝ claritas insanū oñt. Uasta ⁊ lōga nīs iracūdos ⁊ idociles indicat dt̄ plato. Breuis ceruix ſt audacē cūz temeritate. Aspa q̄ nīs erecta ē nō solū indocilē ſꝫ etiā insolētē ⁊ ꝯtūacē. Cū īter ꝯiūctōz spatulaꝝ ⁊ ceruic̄ originē ꝟticulꝰ q̄dā emiet nec certa leuit̄ sibimet ꝯuenīūt. ſꝫ interualla st̄ ibi ac si sit nodoꝝ supfities aspa. tl'es supbi ⁊ insolētes solēt eē. Rigida rcā ⁊ tāq̄ defixa indoctū ⁊ insolētē oñt. H̄ signū stult̄ etiā q̄nq̄ ꝯuēit. Mobilis stultitiā; defixa ꝯtūatiā oñt. Ceruic̄ fluxꝰ ⁊ labioꝝ ꝯctio risui a ꝓpinq̄ns cū ocl'oꝝ inordiata ꝯuersiōe incōstātia i sedēdo ⁊ stādo. ac voce trēula effeiatū designāt absq̄ dubio hoiez. Stabilitas ceruic̄ ꝓportōata optios mores indicat. Ceruix infixa ad pector̄ ptes aliq̄n ꝑsimoniā. aliq̄n cogitatōibꝫ occupatū ſt. Ceruix ad sinistrū decliata stultū ⁊ cynedū idicat. Aris. āt dt̄ q̄ collū curuū ad dextꝝ ē signū cynedi. H̄ns collū ꝑcile ⁊ lōgū ē sonorꝰ ⁊ stolidꝰ. Breue valde callidꝰ. defraudator astutꝰ ⁊ dolosꝰ. Grossū stolidꝰ ⁊ cōestor magnꝰ. Gutt̄ gibbosū ꝑcile ⁊ lōgū futurā ptisim vel ethicā ꝓnūtiat. Aspeꝝ aīi leuitatē ⁊ oris loq̄citatē. Si nodꝰ guttur̄ emiet pti leuitatē indicat nō tñ audatiā ⁊ maleficū. ſꝫ tristē ⁊ suspiciosū ad alios. Collū grossū ⁊ carnosū iracūdi hñt. subtile imbecilles. Bñ magnū ⁊ nō valde grossuz magnimi. Lōgum nō subtile timidi.

tij. de ptibꝫ. lij.

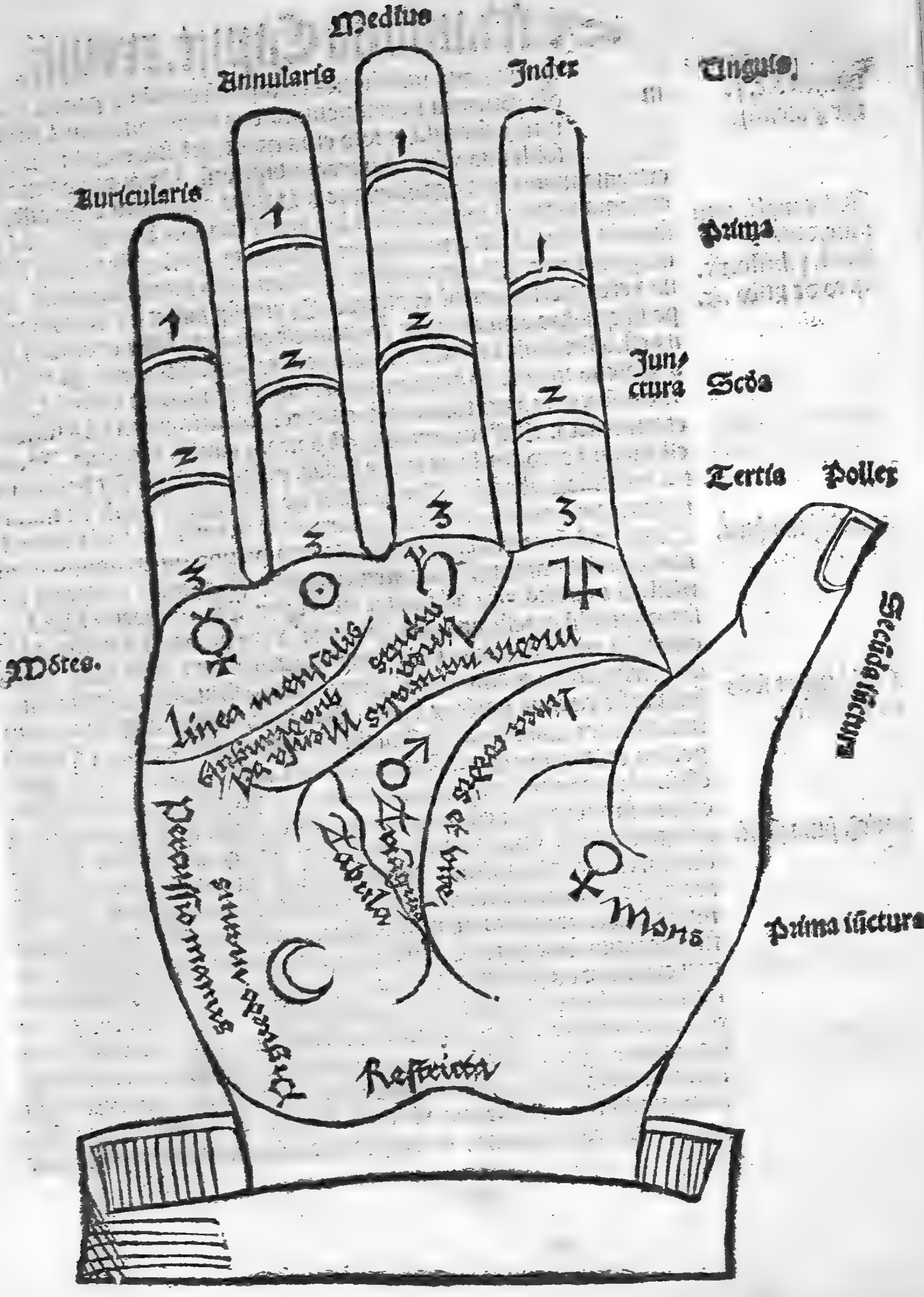
.x. ꝓble. xvij. Alber. p̄mo ꝺ aia libꝫ. c. xl.

Alber. p̄mo ꝺ aia libꝫ. c. xxij.

In ꝺ phisionōia ad Alexandrum

Auic̄. decia tercij trac. iiij. c. xx.

Aristotiles in de phisionomia.

Medius
Annularis
Index
Unguis
Auricularis
Prima
Jun- ctura
Scda
Tertia
Pollex
Mõtes.
Secũda iũctura
Prima iũctura
Linea mensalis
Tabula
Mons
Restricta

De Manibus Capitulum.xxxviij.

·Gal.pmo de iu·uamētis.c.j. xxx pble.iiij.

In de mali. com plex.diuer. Arist.j.histo.xv. q̄rto de ptib9 .ix.

Auic3. pma pmi.

Gal.pmo et scdo de vti.ptīcu.

Auic3. pma pmi.

Manus signū intellectus et organū existēs organoꝝ in quo oīa cōueniūt instrumenta.ꝛ deo datū hominib9 Quāq3 sumit̄ p spatula et toto eius qd ꝯtinet̄ sub ea.p brachiū descēdendo vsq3 ad extrema digitorū. Quāq3 pro palma siue extrema manu qua opamur.que a Galeno acrochira dr̄.in asseid et extrema digitorū locata. Sed hic sumit̄ manus p toto illo qd ē sub spatula vsq3 ad extrema digitoꝝ.De qua dt Gal'. q sit duplex scilic3 magna et pua. Magna cōtinet adiutoriū et vlnam siue focile. Parua vero rascetā pectinē et digitos Et vtrosq3 habet hō vice priorum pedū q2 solus oīm aīalium erectus est qm̄ eius sub̄a et natura diuina est.offitiū aūt diuini est intelligere et sape. Adiutoriū qd vlna dr̄ a Galeno incipit ab humeris et terminat̄ in iūctura cubiti. Cōstat vno osse venis.neruis.arterijs.cute.et musculis.ptem hn̄s siluestrē et domesticā. Cui9 iuuamentū est portare cubitū et palmā. Ideoq3 est magnū et rotundū ne facile ledat̄. et concauū vt esset leue et motui musculoꝝ obediēs. Brachiū aūt qd asseid nuncupat̄. est magne manus ps.a cubito incipiēs. et terminat̄ in rasetā manus minoris Componit̄ āt ex duob9 ossib9 que focilia dicunt̄.quoꝝ supius dr̄ minus et inferi9 maius. Iuuamentū supior3 qd ꝯtendit̄ per ptem domesticā a cubito vsq3 ad pollicē est. vt per ipm sit motus asseid ad se torquendū et resupinandū. Inferior3 vero qd vadit a cubito ad digitū vsq3 auricularē hoc est manus iuncturam.est vt sit mot9 asseid ad ꝯstringendū et dilatandū. Cetere ptes q̄ sunt. vene.arterie.musculi et sic de alijs patet ex dictis. Sed man9 minor et ꝓprie dicta h3 tres ptes sc3 Carpū qui ab Auicēna dr̄ rasceta. Methacarpū qui dr̄ pecten.et Digitos q̄nq3. Rasceta ex septē ossib9 cōponit̄.ꝛ vno quod est in planta man9 ad defendendū neruū qui est in ea. quoꝝ quatuor sunt in vna acie q̄ est ad ptem pectinis.et tria in alia acie que est ad ptem asseid. pma sunt latiora scdis. Et hec ossa nullam hn̄t medulla3.vt essent firmissima.quoꝝ alia sunt gibbosa.alia cōcaua.alia recta. Et componit̄ rasceta ex multis ossib9.ne nocumentū vni9 cōmune fiat.et vt planta manus cōcauari possit. Ossa āt methacarpi siue pectinis sunt q̄tuor.q2 cum quatuor ꝯtinuant̄ digitis.pollici āt non corrn̄det os pectinis.q2 nō est in eadem acie cū digitis.quorū quilibet habet tria ossa noīata dactili ab Hali scdo theorice. Et hec ossa sunt cōiuncta scdm articulū vt ad omnem prompte operationē figurantur. Et rotunda ne facile ledantur.dura sine concauitate et medulla vt fortiora sint ad stringendum. Interius curua. exterius autem gibbosa. vt melius teneant.fricent. et premant. Et sine concauitate coniungunt̄. vt tempore necessitatis bene cōtinuentur

Pollex et auricularis gibbositatē hñt ad ptem exteriorē vt faciāt figurā circularē. Noia digitoꝝ patēt ex dictis. In extrēitatib₉ digitoꝝ st̄ vngues quoꝝ iuuamēta dicta st̄. Preter has ptes sunt condili q̄ st̄ iūcturaꝝ in digitis nodi. Manus ꝑterea diuidit̄ in domesticaꝫ et siluestrē ptē. Partes siluestres st̄ rasteta, pecten, cōdili, ⁊ vngues et ps digitoꝝ exterior. Sed ptem domesticā Chiromātici diuidunt in digitos ⁊ palmā. Digiti hñt tres iūcturas ꝑter pollicez et mōtem q̄ est inferior ps ꝓpe radicē. Palma diuidit̄ in pect₉. volam ictus et restrictā siue receptā. pect₉ ꝑm Gal' đr id qđ est sub digitoꝝ emanatiōibus. vola đr vacuū man₉. ictus aūt siue ꝑcussio est vers₉ ptē siluestrez inter dorsuz et palmā man₉ Sꝫ restricta siue recepta est extrema ps manus iūcta brachio Aut đr illud spatiū qđ est inter duas lineas. vnā scꝫ exñtem ex pte brachij ⁊ aliā ex pte manus. Habꝫ ꝑterea ps man₉ domestica q̄ carnosa est sine pilis ꝓpter tact₉ subtilitatē ⁊ duritiē pāniculi ꝑ quē vapores vnde pili gñant̄ non exeunt. Carnē vt manus possit plicari ad capiendū et ex duritie ossiū nō ledat̄ ꝓpter fricatōem. Et in laterib₉ caro multiplicat̄ ne accidat vacuitas inter plicandū. Sunt ꝑterea duplices in vola manus linee. Essentiales scꝫ et accñtales. Essentiales siue naturales st̄ quatuor Prima q̄ quasi circūdat pollicē đr linea vite. aut cordis. ⁊ dextra trianguli vel saturnina. Scđa ōndit a ꝑncipio linee vite versus mēsalem q̄ đr media naturalis vel sinistra triāguli. Tertia ōndens a linea mēsali tendēs ꝑ longitudinē manus versus restrictā đr tabularis siue basis triāguli. aut linea epatis vel stomachi. et a quibusdaꝫ linea ꝓsperitatis. Et iste tres linee cuꝫ naturaliter fuerint ꝓtracte ꝯstituūt triangulū in palma. q̄ si equilater₉ fuerit fidelē vitā ⁊ longā ꝑdicat. ⁊ virū amabilē et famosum ōndit. Si vero dicte linee nulli coherēt hoiem stultū ⁊ luxuriosum ōndunt. Quarta linea ascendēs a monte auricularis ꝑ mediā manū ꝟsus indicē mēsalis noiat̄. Linea quoqꝫ ōndens ab indice ꝟsus mēsalē linea capitis đr vel cerebri. Illud spatiū qđ est inter mēsalem ⁊ mediā naturalē đr mensa manus vl' q̄drangulus manus. Sed qđ manet inter restrictā ⁊ basim triāguli et lineā mēsalem đr a quibusdā dorsum. ab alijs ictus manus. Longitudo manus est a digitis versus brachiū. Latitudo a spatio qđ est inter indicē et pollicē versus ictū manus tēdit. Accidētales linee sunt q̄ interdū apparēt extrinsec₉ causate vt a calore siue frigore q̄ nulli₉ aut fallacis sunt indicij. Sed linee naturales absqꝫ dubio ꝑcāt aliqđ. Nā Aristo. đt q̄ ps carnosa manus in scissuris vite indicib₉ est distincta. Quicunqꝫ eñi sectōem q̄ est per totā manuꝫ lōgeui st̄. Sectio āt breuis vitā breuem indicat. Eo q̄ articulata st̄ viuatiora. Nā virtutis informatiē domineū supra materiā. et materiā bene digestā nō facile putrescibilē ōndunt. Alia in libris Chiro

q̄rto de ptib₉. ix.

Duplices linee

Petrus in ꝯmēdecie ꝓble. xlix.

mensalis

mensa manus

ꝑmo histo. xv.

x. ꝓblema. xlix. et xxxiiij ꝓble. x.

Picus.ij.aduersus astrolo.c.v.

manticoꝝ dicunt̃ que breuitatis amore posthabere decreui. Insuper septē planete diuersas in manu vsurpāt ptes. Unde luna hȝ restrictā siue pect⁹ quadrangulū. et ea q̄ iuxta radices eorū sunt et basim triāguli. Mars triangulū et lineā mediā triangularē. Mercurius digitū auricularē cū suo monte. Sol annularē cum suo monte Saturnus mediū cū suo monte. Juppiter indicē cum suo monte. Venus pollicē cū suo monte. Que oīa in chiromantia phisionomie subiecta lati⁹ declarant̃. ¶ Nūc ad phisionomiā accedat̃. Humeri crassi ꝛ solidi ꝟtutē indicāt. Laxi infirmitatē et timiditatē aīmi. Tenues et qui in acumie erecti sꝫ insidiosum oñdunt. Qui discretos hñt articulos et nodos ad stultitiā referunt̃. Qñ brachiū cū palma extēsa erecto corpe oñdit ꝑpe genua cū medio digito. etate debita et ꝯmensuratōe membroꝝ alioꝝ exñte hoiem indicat ꝓbum larguȝ et fortē. Si vsqȝ ad pectinem vł paulo vltra maliuolos alienis malis gaudētes indicat. Tenues cubiti aut pleni imbecilles oñdūt rudes et indociles. Lōga palma et digiti breues ydeotā et fatuū indicant. Manus curta et macra si lata fnerit prudentiā ꝛ fortitudinē oñdit Si āt grossa et digiti breues vltra modū tergiuersatorē insidiosum et furē. Mauus intorte et tenues loquacē et voracē indicāt. Digiti longi epatis auriculaꝝ longitudinē notāt. Magnitudo eorū epatis magnitudinē. et puitas puitatē. Digiti bone compōnis et pulchre disponis bonos indicāt mores. Digiti coherētes ꝛ ꝯiūcti: inuidū. Collecti et cōglnbati auarū et malignū oñdunt. Parui et tenues stultuȝ Parui et crassi inuidū audacē et ferum. Tenues et nis vicini longe sunt a sapia. Si moderato spatio inter se distant leues et loquaces indicāt. Tenēs manū extēsam vanitatē ꝑcat. clausam ꝟo ex ꝯsuetudine impetū notat et inuidiā. Tremor manuū in iuuene sano notat ꝓnitatē ad irā. Signa cutis ꝛ vnguinū dicta sꝫ. Brachia pilosa valde luxuriosum indicāt. Ualde nuda pilis vanū lasciuū mendacem Grossa ossibꝫ neruis ꝛ carne ꝑsumptuosum superbū. Qui mouetur frequēter et loquit̃ motu manuū immūdus eloquēs et deceptor est Qui ꝟo abstinēs a motn manuū hic est ꝑfect⁹ intellectu bñ dispositus ꝛ sani ꝯsilij. Dextra man⁹ calidior est sinistra ꝛ agilior in qua religio quodāmō existit ꝺm Pliniū. Mente captis ac melācolicis adsidere grauidis vel cū remediū alicui adhibeat̃ digitis pectinatim inter sese amplexis venefitiū est. Idqȝ comptū tradūt Alcmena herculem pariēte. Peius si circa vnū amboue genua Itē poplites alternis genibꝫ imponi. ideo hec in ꝯsilijs ducū potestatūue fieri vetuere maiores velut oēm actū impediētia. vetuere ꝟo et sacris votisue sili mō interesse. Manus patit̃ multiplr. scȝ ꝯtractionē. arefactōem pustulatōem. scissionē. vermiū corrosionē. pruritū. et titillatōem. iuncturarū dislocatōem. et cyragricā passionē. et multa alia solēt manibꝫ accidere. quas quilibet tenere debet mundas et sepius lauare

Alber.ꝑmo ꝺ aia lib.c.vi.scd̃ i tra.

Aristo.ad Alexā.

Auicꝫ.xiiij.ter cū trac.j.c.iij.
Gal.ij.tegni.
Alber.ꝑmo ꝺ aia lib.c.vi.scdi tra.

Nota

Aristotiles ad alexandrum

xi.c.xlv.
Plini⁹.xxviij.c.vi.in prin.

pedes raro. Nocētia et ꝯferentia neruis que dicta sunt etiā nocent et conferūt manibꝫ. Sed cyragrico dolori repugnat. euforbiū cū benedicta sumptū. In causa frigida. fenugrecū. hermodactili.. lac plurimū interiꝰ sumptū. petroleū linitū. magnes lapis in manu retentus ꝛc. Iducētia dolorē iuncturarū sunt poma. porcine carnes. vinū dulce et ponticū. Quibuscūqꝫ dolores a dorso in cubitos transeunt phlebothomia soluit. Humeroꝝ dolorem curat Aristologia rotūda Centaurea. mustele cinis cū cera. pille de capsia maiores. sotira cōfectio. Ragadijs manuū adeps ꝯfert vrsi. acatia. aloes. amurca oliuarū. Vngues fortificātia viscus cū calce et rob. Eradicātia sūt cantarides. viscus cū arsenico. Maculas et vestigia vnguiū curāt Arsenicū cum pice. bitumen iudaicū liuituꝫ. cantharides cum ceroto. viscus cū auripigmēto. Fracturas vnguiū sanant yera andromaci fimus capre. cum bulbis apiū siluestre. Scabiosis ꝛ leprosis vnguibus alleū ꝯfert. apiū raninū. atriplex. lapatiuꝫ cum aceto. Supflue carnositati in radice vnguis. liquiritia. titimalli lac. gramen cū axungia. Apantibꝫ vnguiū confert alumen vstū coctum in aqua. gramen cum axungia. olibanū cum melle ꝛc.

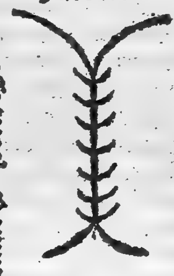
vi. aphoꝝ. xxij.

septia q̄rti tract. iij. c. xix.

xxij. tercij in fine

Auic. septia q̄rti trac. iiij. in fi.

De Pectore et ptibus eius Caput. xxxix.

q̄rto de ptibꝫ. ix.

Pectus est vēter membroꝝ spūaliū. Cuiꝰ spatiū est anteriꝰ a furcula gule. vsqꝫ ad locū dyaphragmatis inclusiue. In quo est magna ꝯcauitas vt custodiat. ꝛ ꝯseruet membra q̄ in eiꝰ sunt cōcauo. scꝫ cor ꝛ pulmonē Et est rotūdū vt sit locꝰ pulmonis ad dilatandū. in solo hoie tendēs ad latitudinē eo q̄ hūeri colligati sunt ad latera supius ad dextrū videlicet et sinistrū que pectus multū dilatāt. Tū ideo q̄r spūs in hoie sūt nobiliores et subtiliores. q̄re necesse fuit regionē spirituū amplā esse et latā in q̄ diffundunt. In q̄drupedibꝫ āt pectꝰ hꝫ maiorē ꝓfunditatē q̄ꝫ latitudinē. ꝯtrariū pectori hūano. Est eīn carinatū tā in brutis pedestribꝫ q̄ꝫ in volatilibꝰ ſm Pliniū. xi. c. xxxvij. Cōponit āt pectꝰ ꝑ̄ꝛle ex ptibꝫ intrinsecis de q̄bꝫ infra dicet. Et ex ptibꝫ extrinsecis q̄ ſm subaꝫ diuidunt in ptes ossuosas. cartilaginosas. musclosas. pāniclares. glādulosas q̄ sūt māmille. ꝛ cutaneas. Et ſm sitū diuidūt in ptes āteriores siue medias q̄ vocāt thorax. Et in ptes laterales. Et sūt duo latera. s. dextrū et sinistrū q̄ etiā vocant loca costaꝝ. Pars exterior anterior diuidit in Supremā q̄ furcula dr. Mediā q̄ thorax. et infimā Epiglotalem

Alber. xiiij. de aia libꝫ. c. iij.

Auic. decia tercij trac. j. c. j.

Et totū compositum ex ptibus extrinsecis fm Hali dr pectorale. Partes pectoris ossuose sūt furcula. media ps thoracis. os epiglotale. et coste. Os furcule exteri⁹ est gibbosum: interius āt ꝯcauū. Thorax ex septē cōponit ossibus sitis fm lōgitudinē ne nocumentū vni fiat ꝯmune q̄ sunt creata fm numerū costarū. q̄ cum eis iungunt. Os epiglotale qd dr pomū granatū est cartilaginosum pendēs supra orifitium stomachi. plicabile vt cedat stomacho tpe saturitatis. Coste sūt. xxiiij Nā in quolibet latere. xij. quarū. xiiij. sunt pectoris. spiritualia membra tegētes q̄ integre sunt. Aristo. in pmo histo. xv. quē imitat Plini⁹ xi. c. xxxvij. vult q xvi. sunt coste. octo in quolibet latere integre. quē Albert⁹ pmo de aialibus exponēs. c. xxvi. excusat dicēs. q enūerat ossa furcularū inter costas veras q̄ Hal. et Auicēna excludūt. et sic nulla est diuersitas. Decē alie dicunt mēdose in pte anteriori desitiētes siue incōplete vt tpe impgnatōis et repletōis venter extēdi poterit. Partes cartilaginose sunt extrema costarū. Musculose sunt musculi stringētes et dilatātes pect⁹. Sed glādulose sunt māmille in carne laxe et albe. cōposite ex venis arterijs et neruis inter q̄ ꝯsistit vacuitas quā replet dicta caro glandosa. q̄ sunt create ad gñandum lac pcipue in mulieribus. vt infans q̄ ꝯsuetus est nutriri mēstruo: pascat In viris āt sunt ad ornatū et cordis tutelā. quanq̄ in quibusdā viris exiguū lac post pubem expmit ex mānillis tertio histo. xx. Proprietas mānillarū in femis est q suauiter mote ad papillas q̄ sunt capita earū excitant ad libidinē pter ꝯtinuatiōem quā hñt cū matrice. De cute dcm̄ est pus. Partes pāniculares sunt pleura q̄ circūdat costas et mediās inter eas. Et pellicula diuidēs pect⁹ fm longitudinē q̄ dr mediastin⁹. vt nocumentū vni⁹ nō cōicat alteri pti. Hic est q videm⁹ quosdā in bello pfossos in vno latere pectoris euadere a morte. et vt suspēdat pulmonē ad pect⁹. De dyaphragte p⁹ dicet Lata ex vtraq̄ pte tegūt costas. quarū supior ps sub adiutorio dr ascella q̄ ē cordis emūctoriū sic iguina epatis et loc⁹ pt⁹ aures ipi⁹ cerebri q̄ si titillat hō ad risū ꝯcitat pter dyaphragtis subtilitatē. Ascelle enī sūt ptes occultate spatlis et adiutorijs q̄ cito mouēt ad sudorē. silr et iguina q̄ parū infrigidant qr a corde et epate irradiant. De hypocūdrijs in sequēti capite dicet. Pectus patit multiplr. A nimia frigiditate ꝯstringēte neruos et ligamēta ei⁹. Et a nimia caliditate et siccitate subalem humorē ꝯsumēte. Et qñq̄ a supflua hūiditate sanguinea aut phlegmatica pectoris meat⁹ infundēte et replēte. vnde seqt suffocatio. Qñq̄ raucitas. qñq̄ vocis ablatio. qñq̄ apostēata et vlcera sicut pleurisis. qñq̄ tussis. qñq̄ sputū sanguinis. difficultas anhelitus. de quibus in. c. de pulmone lati⁹ dicet. Mānille patiunt defectū lactis. exuberatōnem lactis. caseatiōne lactis. magnificationem mānillarū in viris. apostemata et vlcera. Latera patiuntur ex causa

viij. de iuuamentis. c. iij.

Auic. pma pmi.

Auicēna. xij. tercij. c. j.
Aristo. qrto de ptibus. c. ix.

Alber. pmo d aialibus. c. xxv.
xxxv. pble. viij
Petrus scdo problemate. xv.

extrinseca vt ex casu aut raptura cōcussiōꝫ et hmōi. Ex cā intrinseca hūoꝝ ꝯcursuꝫ et sic apostēata vt in pleurisi nō vera et vlcera pustulas ꝛc. Ascelle patiūtur fetorē vt in corpibꝫ sanguineis nō ꝙ sanguis feteat. sed qꝛ talia corpa multaꝝ sunt supfluitatū Et apostēata vt in tpe pestilentiali. Nocumēta pectorꝭ stꝭ Alleum aqua frigida valde. nuces. castanea. et azetdrach. citri acetositas. lentes. porrum platanꝰ. scotanus. flatus venti borealis Nudo pectore ābulare. res salse. acetose. aspe et pontice. coitꝰ nocꝫ in pleuresi. q̄ est pectoris apostēa Mundificātia pectus et mēbra anhelitꝰ. acetū squilliticuꝫ absinthiū. anisuꝫ. aqua mellis. aristologia butirū cū zuccaro Cinnamomū. coloquintida. cubebe. ficus sicce cū isopo. calidū lac asine. liquiritia. ꝛ medicamē de ea Semē nasturcij cū poleta. oleū bñdictū. pille. de agarico Sirup. liqritie. tiriaca mag. ysopꝰ cū ruta et ficubꝫ. mūdat pectꝰ et pulmonē ab hūoribꝫ putridis ꝛ phlegmte grosso zinziber. Pectus latū et bn̄ dispositū cuiꝰ late stꝭ singl'e ptes optimū ē. Tenue pectꝰ et inualidū ꝛ imbecillē fcat aīm. pectꝰ multis carnibus ꝯgestū ignaros et indociles indicat Quicūqꝫ pectꝰ hñt magnū et articulatū fortes stꝭ fm aīaꝫ Cuiꝰ māmille depēdēt et molli circumdate carne vinolentiā et intpantiā demrant. pectꝰ strictū et in medio aliq̄ntulū eleuatū hoiēꝫ subtil' spūs. alti intellectꝰ boni ꝯsilij veracē. ingeniosuꝫ fcat. pectus pilosuꝫ luxuriosuꝫ et sagacē oñdit. mūdū a pilis debilē fcat. pectꝰ macrū et mūdū pilis timidū et laudabilis vite oñdit Acide eructuātes nō valde pleuretici fiūt. qꝛ pellicule costarū spisse sunt ꝛ materia grossa. Hūidi vētres nec pleuresim nec alias incurrūt egritudīes. Pleuretici recidiuātes vt plurimuꝫ cōmoriūtur. In febribꝫ acutis egruꝫ iacere in latere et pcipue dextro bonū fcat aut sinistro. vt dr pmo pgnosticoꝝ. xvi. Pectꝰ solū rubore abductū iracūdia inflāmatū aīm ondit. Quicūqꝫ bñ costati fortes stꝭ fꝫ aīaꝫ. qui āt nō molles. q ex costꝭ circūmdi stꝭ sicut islati loquaces stꝭ referūt ad ranas Magnū pectꝰ amplū et latū si nō sit cū magnitudie cerebri sed cū puo aut mediocri capite ꝛ forti pulsu fcat cordꝭ caliditatē. ꝯriū frigiditatē si nō impediat capitꝭ puitas.

Plinꝰ. xxvi.
Mesue de sim.
Auic. ij. cano.
Arist. j. de phisionomia.
Auer. iiij. col. c. ij.
Sexta apho. xvi.
Gal. in ꝯmē. sexti apho. xvi.
Auic. decia fen trac. iiij. c. x.
Arist. in de phisi.
Alber. j. de aīal. trac. iij. c. iiij.

De ventre et ptibus extrinsecis eiꝰ Capit. xl.

Ostbabitis pluribus vētris acceptōibꝫ qm̄ de noibꝫ pauci est veri phi cura de vētre inferiori quo tota nutritioꝝ regio denomiat hic dūtaxat fmo fiet. Hic vēter incipit a dyaphragte et termiat in pectine inclusiue. positus ē post alios duos vētres. quibꝫ sternutatio et eructatio emittuntur ꝓpter impfectōꝫ mēbroꝝ q ꝯtinet. De quāto eñ mēbrū minꝰ pticipat de nobilitate de tāto hꝫ inferiorē locū et sitū. Ordinātur eñ mēbra in

Drña. liij. xxxiij. pble. ix.

Petr⁹.ij.pble.xi

scdo de ptib⁹.ix.

Mundinus.ij.c

pmo histo.xv.

Nicolus .vij.sermonū.c.xl.

vi.histo.iij.

scdo de gnatione animaliū.iiij.

Petrus.x.pblemate.xlvi.

Gal.v.aphor.j.

x.pble.xlvi

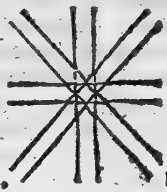
Auic.j.xxi. terch.

ij.Epide.vi.

corpe humano fm sitū vniuersi vt patuit. Uenter enī terre et aque pectus aeri et igni.caput qd diuinissimū est organū celo ꝓportionatur siue corrūdet. Cōtinet pterea membra ad feces ɔtinendas et expurgandas deputata.que deorsum cum ventositate ꝓpellunt. Eius itaqꝫ substātia est carnosa magis qꝫ pelliculosa. Alioꝝ aūt ventriuꝫ aut est ossuosa tm̄ vt capitis. Aut ptim ossuosa et ptim carnosa siue panniculosa vt pectoris.quaten⁹ intumescere possit aut repletionis aut vētositatis in ipso ex impfecto calore gn̄ate.aut impgnatōis causa. Partes ipsius sunt duplices intrinsice scꝫ contēte de quib⁹ in sequentib⁹ dicet. Et extrinsice siue ɔtinētes. que sunt.stomachalis siue subcartilagiū aut hypocundriū fm aliquos. vmbilicalis in q̄ est vmbilicus.sumen.aquaticulus.et pecten. Stomahalis siue ventralis a vētre hoc est stomacho quē cōtinet dicta est ps sup̄ vmbilicum a furcula incipiēs et ɔ̄ndit fere vsqꝫ ad vmbilicū per quatuor digitos. Umbilicalis aūt est in circuitu vmbilici.circa quatuor digitos cui⁹ de cōtentis magna intestinoꝝ ps corrn̄det. Est aūt vmbilic⁹ (q est radix ventris. j.histo.xv.q2 primū intra nutritiua distincta format⁹ repitur)coopertoriū et cortex quidā cōtinens venas et arterias mediantib⁹ quib⁹ embrio in matrice nutrit. cōpositus ex venis et arterijs in pāniculo orientib⁹.a venis pu[?]is dispersis in superfitie matricꝫ.que vene dicunt cottilidones vt dcm̄ est. que cottilidones cōcaue plus debilitant quāto magis fetus auget.intm̄ q exterminant fere annihilati et tūc fetus pfectus egredit. Accidit enī eis sicut adhesiuo fruct⁹ arbori.quo fructu maturescēte debilitādo procedit cōtinue donec maturato abscindat. Et in alijs aialib⁹ anathomisatis non reperit vmbilicus ꝓtensus a porta epatis et arteria magna descendēte penetrans per siphach et mirach ad ptem supfitialē cutis sicut in hominib⁹ tam antiquis qꝫ pueris. Cuius causa pmanentie est vt epar ligetur et ptes mirach et siphach sustentent. cum figura sit hoīs erecta. Aut q2 natura condidit ipm magnū vt esset fortis ꝓpter teneritatē materie hoīs qui fortib⁹ multotiens in vtero mouet motibus. Bruta vero perfecta nascunt. homo aūt minie Unde euanescit in brutꝫ vmbilicus.sub quo ad quatuor digitos est sumen vsqꝫ ad pecten cui siliter magna pars grossoꝝ intestinoꝝ et matrix ꝛ vesica correspondēt. Dicit etiā sumen ps in qua vene q̄dā terminant ad cutim p quas pueri in matrice existentes immittunt aq̄sitatē. vnde dicit aq̄ticulus ab aristotile. aut aqualicul⁹ a Persio satyra pma. Sub sumine est ps pectinis que est pilosa circa genitalia. Partes laterales mirach sunt hypocondria ꝛ ilia. Hypocondria sunt ptes superiores.incipiētia a loco originis lacertoꝝ ipsius mirach superiori et terminant dextrum ad terminū inferiorem epatis

sinistruʒ ad terminū inferiorem splenis. Et illic incipiunt ilia que
siliter sunt duo. dextrū et sinistrum. et terminant ad pecten. Et cu-
tis quidē sita est extrinsecus sicut in ceteris membris que ꝓprie di-
cit corium. Sub qua est vera cutis que est membrū spermaticū si-
cut dictū est. Sub cute vera immediate est pinguedo maior in porco
q̄ʒ in homine. Sub qua est pāniculus carnosus qui sic dicit non q
sit carnosus vt musculus sed q non est neruosus. Est tñ composit⁹
ex carne et pāniculo. Post quē sunt musculi et chorde. Et sunt octo
musculi scdm Gal. vi. de iuuamen. c. penul. quorū duo sunt longitu
dinales. quatuor transuersales. et duo latitudinales. Quorū iuua-

Auicē. pma primi c. de anathomia.

mēta cōia sunt. Calefacere stoma
chū. sustinere dyaphragma. expel
lere feces ex intestinis. vrinam ex
vesica et id qd est in matrice. pro
pria sunt. q longi sunt ad attrahē
dū. lati ad expellendū pncipaliter
Trāsuersales ad retinendū Post
mirach in subā vētris est siphach
qui est pāniculus valde dur⁹. ne
facile rumpat q ex eius ruptura
accidit hernia. Et vt ꝓhibeat ne
musculi comp̄mant naturalia mē
bra que cōtinet. Neru⁹ vt possit dilatari et cōstringi ad naturaliū
membrorū dilatationē et constrictionē. Et subtilis ne aggrauentur
naturalia. Qui cū dyaphragmate cooperat ad expellenduʒ id qd in
ventre cōtinet per ꝯtractionē eius versus dorsum cū quo alligatur
vt dicit Auicēna in de anialib. xiij. c. de anathomia stomachi. Alli-
gat preterea intestina dorso et ab ipso omēs alij panniculi membro
rū naturaliū oriuntur. Prohibet etiā superfluitates cadere ad loca
vacua. Et ista duo velamina sunt tutamina viscer cōcauitatis infe
rioris scdm Auicēnam. Cumqʒ ꝑueniunt ad pectinem fiunt in eis
duo foramina stricta quasi ipa ambo sint ꝑ que transit lumbarea de
xtra et sinistra in eis insepabilia donec fiant sicut due ciste duorum
ouorū et sub duobus velaminib. Exhinc est Zirbus cui⁹ substātia
est composita ex duobus panniculis tenuib duris et natura spissis
quorū vnus cooperit alium. Et ex adipe seposa nō modica. ex arte-
rijs et venis que sunt in pāniculis. Et figura eius est sicut kistis. li-
gaturqʒ cū stomacho et meseraicis et colon et splenē. Iuuamentum
eius est confortare digestionē stomachi: et intestinorū reuerberādo
calorē ad intra quēadmodū vestimētū reuerberat calorē circa cuteʒ
Orit aūt ex pāniculo carnoso qui alligat dorso iuxta dyaphragma.

Mundinus

Gal. vi. de vtili. particu. c. iiij

Auicēna. xxij. ter. cij. c. j.

Gal. v. de iuua- men. c. ij.

Auicē. xxij. terci. c. j.

Custodit p̄terea oīa q̄ sunt inter ip̄m et mēbris interiorib̄ sub pariete ꝛ distinguit ꝛ diuidit inter mēbra p̄dicta et musculos q̄ sūt in eis vt nō cadāt sup̄ intestina ꝛ corrūpāt eoꝝ opatōꝫ. iuuatq̄ ad descensuꝫ sicci cibi cito qꝛ ꝯstringit intestina Ac ꝓhibꝫ intestina ꝛ stomachuꝫ ꝓpter vētositates in vētre gn̄atas apiri. ligās et firmās ea ac loco cutē custodiens Et sic ptꝫ ꝙ venter inferior ꝯponit̄ ex cute piguedie pāniculo musculis mirach siphach q̄ dr̄ beriterō ab Auicē et zyrbo tanq̄ ex ꝯtinētib̄. licꝫ quidā enūerāt zyrbuꝫ inter membra contenta vt mōin⁹ ꝓprie tn̄ est ꝯtinēs f̄m Auicē.Deinde sūt intestia et alia de quib̄ infra dicet̄. Uenter pōt oē gen⁹ egritudinis pati scꝫ malā ꝯplexiōꝫ.malā ꝯpositōꝫ.et solutionē ꝯtinuitatē. Uentris autē passiōes in sp̄ali sūt bernia q̄ est ruptura siphach. de qua in sequēti caplō Asklites siue alchites timpanistes hydropisis hyposarcha q̄ ꝯueniūt ex epatē debilitate vt p̄tēbit Melancolia mirachiana siue hipocūdriacha.inflatio vētrē ex vētositate.apostēata.vlcera.pustule scabies.Augmētatio vmbilici.alie egritudines p̄tēbūt infra cū cōferētib̄.et nocentib̄ ventri et ptib̄ intrinsicis. Sed cū venter raro detegit̄ nec in eo animi v̄tutes sed nat̄ales pl⁹ abundāt.ideoq̄ phisionomici de ip̄o paruꝫ scribūt Ob hoc aristo. d̄t in fine sue phisionomie Maifestissima aūt q̄ i p̄ncipalissimis locē fiūt.p̄ncipalissim⁹ aūt loc⁹ est q̄ ē circa oclos et frontē ꝛ caput et fatiē Scōs q̄ est circa pectus et spatulas. Consequēter circa crura et pedes qui aūt circa ventrē minie. Dicit̄ tn̄ ab eo ꝙ quicūq̄ h̄nt ea q̄ sūt circa ventrem piguia fortē referūtur ad masculinū Quicūq̄ āt nō pigues molles referūtur ad apparentē ꝯueniētiā Pectē osseū acutū fortes. Carnosū pigue molles indicat Quicūq̄ āt f̄m modicā carnē h̄nt sic desiccatū mali morē sunt referūtur ad simeas. Quicūq̄ mai⁹ h̄nt quod ab vmbilico vsq̄ ad extremū pectorē q̄ꝫ ꝙ est ab extremitate pectoris ad collū vsq̄. voraces sūt et insensibl'es ꝛ breuis vite imbecilles Obesus vēter leuiter dedignosuꝫ vanaglosuꝫ falsuꝫ luxuriosuꝫ s̄cat hoieꝫ. puus et extens⁹ laboriosuꝫ et sagacē. valde pilos⁹ ab vmbilico inferi⁹ loquacē sagacē audacē venereū tractabilē ꝑ amicē. alti cordis indicat hoieꝫ Uentrē molliorē atq̄ impssiorem v̄tuteꝫ animi et magnificētiā d̄t lor⁹ s̄care Qui v̄o h̄ꝫ vētrē magnū indiscret⁹ ē stolidus supbus et coitū amāns. Mediocritas aūt ventris cū ꝯpetenti strictura pectorē s̄cat altitudieꝫ intellect⁹ et boni ꝯsiliȷ̄. min⁹ solertes sūt quib̄ obecissim⁹ vēter est. Et magis auidi ciboꝝ quibus ab aluo lōgius spatium. Et hec dicta superficialiter de ventre sufficiant ad presens.

Sexta aphorē.7.

Petr⁹.xxx.ꝑbl'.i. xxiȷ̄.terciȷ̄ trac.ī. caplō.ix.

Aristo.in d̄ phisio nomia.

Aristo.i d̄ phisio.

x.ꝑble.lxv.

Michael scotus

De genitalibus virorum et partibus eorundem. Caput.xli.

Tertius ac misericors de⁹ tria dedit vir꜓ hūanis membra genitalia. vasa sc꜓ semiaria. testiculos. et virgā virilē. Origo vasoꝝ seminariū est a vena chili q̄ ꝓcedit a gibbo epatis et ab arteria orti oriēte a corde. q̄ post reuolutōnes venit ad ꝑtes q̄ sunt sub eis. Et silr arteria quā Aristo. vocat orti ꝓcedente a sinistra auricula cordis q̄ post multas et diuersas ramificatiōes ad eundē ꝑuenit locū. Et a ramis earū simul iūctis vltiate egrediūtur duo vasa semiaria ꝑparatoria sinistꝝ et dextrū. Sinistrū eīn ex vēa sinistra emulgēte et arteria adorti veniēte ad sinistrū renē. dextrum vero h꜓ ortū versus renes a vena cōcaua et arteria adorti q̄ oriūtur a corde et epate a quib꜓ et ipa pasa mediate ꝓcedūt. Que vasa siue duo meat⁹ ꝓcedētes vsq꜓ ad testiculos fiūt ampliores ꝛ q̄libet totū apphendit testiculū. Eleuant̃ etiā qñq꜓ duo meat⁹ iuxta collū vesice vsq꜓ ad foramē virge. Primi meat⁹ ante testiculos dicunt̃ ꝑparatoria et delatoria. q꜓ spmatis materiā ipis testiculis deferēdo dispōnūt ꝛ ꝑparāt. Illi aūt ꝑ quos semen expellit̃ a testiculis vsq꜓ ad virgā et foramen ei⁹. a medicis vocant̃ expulsoria. q̄ magis sunt neruosa prioriб꜓ venosis exñtib꜓. in quib꜓ humiditas spmatica fm Aristo. adhuc apparet sanguinea. q̄ albificat̃ postea fm eundez in meatib⁹ neruosis ꝛ spissiorib꜓ ad ceruicē genitalis tēdentib꜓. Medici āt cu꜓ Gal. et omnib꜓ fere phis dicunt spma cōpleri in testiculis vt sufficienter declarat̃ dīa. xxxv. Sunt eīn testiculi non solū iuuatiui tanq꜓ suspēsoria vt voluit Aristo. ꝑmo de gñatōe aialiū. iiij. Uerum quoq꜓ necessarij. Nō obstāte q꜓ thaur⁹ sine testib꜓ semē emisit et vaccā impgnauit. Et sacerdos in Brabātia dephēsus cū duab꜓ vittatis emētulat⁹. postea iu vtranq꜓ coit⁹ tpe semen ꝓiecit. q꜓ sunt mēbra ꝑncipalia in quib꜓ gñatur spma. ex hūiditate delata in venis ad eos. vt testat̃ Auer. ij. ꝛ. iiij. Colliget. Testiculos itaq꜓ (quoꝝ duo sunt in ꝑfecto aiali. et aliqñ tres in hoie. qñq꜓ vn⁹ duntaxat. et forsitan qñq꜓ nullus vt in eunuchis de vtero matris sic natis aut q̄ facti sunt ab hominib꜓) dicūt esse carnes glādosas in folliculo vno osseo dicto cōgregatas. Albas ad hūiditatē spmaticā gñandam creatas. velut carnes māmillaꝝ. glādose magis spōgiose et cauernose q꜓ testiculorum carnes. ad lac gñandū ꝯstituunt̃. et epar rubeū ad gñandū sanguis rubor̄ē. Nō āt ex se hñt ꝟtutē gñatiuā spmatis. q꜓uis in eo sit q꜓ illō nō pt agere suā opatiōnē ꝑ se. nisi ꝑ spm̄ eidē missum a corde tpatu꜓ q꜓titate ꝛ q̄litate. Est ergo ꝟt⁹ cordis q̄ mēsurat hūc calorē vt possit facere suas opatōs ꝑncipalis gñatiua. et ꝟt⁹ testiculi est ei seruiens Unde testiculi nō st꜓ membra ꝑncipalia q̄ in totū influūt corp⁹. sed q꜓ ipis alterat꜓ spūs ꝓcedētes a toto corpe alterāt̃ ꝛ deinde ꝑncipalia mēbra. ꝛ ideo volētes inducere sōnū inuoluūt testes in opio. aut aceto. hinc etiam ꝑuenit quare emētulati alterant̃ in complexionē

xx. tercij. c. j.

ij. histo. j.

Auic. j. xv. de aīa libꝫ. c. j.

iij. histo. j.
ꝑmo de ge. aīi. 4.
Alber. ij. de aiali b⁹. c. penul.
xx. tercij. c. j.

Mathei. ix.
x. pble. xxxvi.
Dīa. xxxv.
Alber. xv. de aīa libꝫ. c. iij.

ꝑmo d̄ ge. aīi. c. ij.

feminee. Bursa aũt testiculoꝝ siue pellis exterior oꝛit a pelle totuꝫ corp⁹ cooperiẽte. Siphach ꝟo in fundo vẽtris in quolibet iguine super os femoris ꝯstituit duos dindimos. In quolibet iguine vnũ. a q̃b⁹ inferi⁹ dilatatis ꝛ ampliatis fiũt duo interiores folliculi. oua testiculoꝝ ꝯꝓbendẽtes. et ad ipos etiã veniũt nerui sensitiui a siphach Et a pãniculo nuche veniũt suspẽsoria ipos ꝯtinẽtia. Uirga virilis est membꝝ instrumẽtale gñatũ ex mẽbꝛis singularib⁹ et simplicib⁹ ligamẽtalib⁹. carnosis. neruosis. et venosis. Procedit em̃ a carne et pelle q̃ sunt supra os pectinis. Nerui vero et musculi quatuor ab vltimis spondilib⁹ caude veniũt a quib⁹ vnus neru⁹ porosus magn⁹ cõstituit qui ps ꝓncipalis est in erectõe virge. et ad istũ ꝓncipaliter currit vẽtositas. Uene oꝛdũt a vena chili. et arterie plures dilatate ab arteria adorti. Cõueniũt etiã ad eius ꝯstitutionẽ. Primo vena a renib⁹ ꝓcedente vsq3 ad foramen qđ est in capite virge. per qđ vrina expellit. Sil'r ꝛ vasa expulsoria spermatis a testiculis ad caput virge veniũt in vnũ cõstituta. Et cum vena p quã vrina expellit cõmiscet. et faciũt vnũ foramen in capite virge. Jmplantata ãt est virga sup os femoris. et erigit qñ neru⁹ eius ꝓncipalis et alie cõcauitates implent vẽtositate. Et vene q̃ in ea sunt implent sanguine et humore. Arterie ãt sanguine arteriali spũ et caloꝛe que in actu gñationis summe necessaria existũt. Erectõis ꝟtus et vẽtositas aduenit virge a corde, sensus a cerebꝛo et nucha. sanguis ꝛ desideriũ ab epate Et qñq3 fit ei cã renũ. Sed Auicẽna vult q sit a corde. et Aristo. auctoritate Hypocrat dt q materia oꝛdit a cerebꝛo p venas post aures q̃ cum inciduntur hõ fit sterilis. Et sunt in virga tres meat⁹ sc3 vrine spmatis. et alguadi fm lõgitudinẽ prensi vnus sub alio linealiter ordinat⁹. Partes ꝟge dicte sunt ꝓus Juuamẽta virge st emittere sperma in matricẽ. vnde dr q lõgitudo ei⁹ est vni⁹ palmi sicut est longitudo colli matricis. Et educere supfluitatẽ aquosam. Spma em̃ qđ est tertie aut quarte digestiõis in q̃to supfluitas siue vltimi alimẽti sanguinei vtilis et cõis supfluitas distributi in ptes totũ habens in poña. ab omnib⁹ vigore nõ mole decisum. poña aiatũ. vt ptz scđo de gñatõe anialiũ. c. j. incipit in testiculo. et eleuat in sursum. et figit se in q̃dam ꝯcauitatẽ. in qua pendẽt testiculi. ꝛ post tortuose oꝛdit ad inferi⁹. Et calefacta virga p motũ coit⁹ ꝛ ꝯfricationẽ spma attrahit et ꝯgregat. demũ cu3 impetu q̃si bulliẽs exit et p calorẽ impellitur. Mouet em̃ sperma a quatuor motorib⁹ sc3 natura. aĩa. calore. ꝛ spũ. Uirga ãt duos h3 mot⁹. vnũ voluntariũ p suos musculos. aliũ inuoluntariũ a vẽtositate ipam mouente et replente vt in virga religiosoꝝ. Figura ꝟge est lõga et recta vt facili⁹ intret in os matricis et recti⁹ semẽ ad interi⁹ matricis ꝓiiciat. Quãtitas ꝟge diuersificat. nã quedã est lõga. q̃dã breuis. q̃dã mediocris. q̃dã magna. q̃dã pua Jn

Alber. xv. đ aĩali bus. c. ij.
xx. tercij. c. j.
Auic. xx. tercij. c. j.
ꝓmo de gñatione aĩaliũ. c. v.
Gal. in de moti bus liquidis.
iiij. pbl. e. xxiij.
Gal. vi. de interi orib⁹. c. vi.
xx. tercij. c. j.
x. pble. lviij.
Petrus. iiij. pble mate. xviij.
Auer. ij. col. iij. pble. xi.
Aristo. ꝓmo đ ge neratõe aĩalium c. xviij.
Alber. xv. de aĩa lib⁹. c. iiij.
Pa. v. pble. xv.
Alber. xv. de aĩa lib⁹. c. viij.

Vga viri
Longitu viri

nimiũ longis sperma euaporat in cursu. et infrigidat̃ ꝓpter longe di stare a sui pncipio. hinc est q gñatio incuboꝝ magis vanitati q̃ꝫ ve ritati ꝯsonat. Nimis curta et breuis inabilis est q2 spma neq̃t in cõ uenientẽ ꝓijcere locũ. Mediocritas in omnibꝫ est ꝯueniẽs. Juditiũ de ꝓga hõestatis grã posthabet̃. Modus coeũdi naturalis not9 est Preter naturã aũt licet ab Auicẽna. xx. tercij. c. xi. in fi. ꝯmẽdat̃. tñ ꝫ leges ꝓhibet̃. Et puniri dꝫ vltimo supplitio vt in autent̃. vt nõ lu xurient̃ ꝯtra naturã. col. vi. et. l. cũ vir. C. ad le. iu. de adul. ff. eodeꝫ. l. capite/ Debitũ et ꝯuenientẽ gñandi modum ponit Petr9. x. ꝓble. x. Nõ em̃ surgẽs e lecto et exponẽs se frigori forti9 mouet̃ ad libidinẽ q̃ꝫ ille q̃ in calore iacuit cũ muliere. Calor em̃ et spũs q̃ ad coitũ cũ humore appetitu imaginatio et vẽtositate reqrunt̃ vt pꝫ p Albertũ xxij. de aialibꝫ. c. j. frigiditate circũstante ꝯseruat̃. Unde anseres et anates libidinis tpe natãt in aqua. Ne calor coit9 ab eis euaporet. Coit9 debito tpe et hora fact9 ordinate hec hꝫ iuuamenta. q2 reddit hoiem alacriorẽ. audatiorẽ. min9 irascibilẽ. minusq̃ꝫ cogitantẽ. inge niosiorẽ. moribꝫ grauiorẽ. corpe leuiorẽ. et meli9 dormientẽ. calorẽ ex citat naturalẽ. ac ei9 firmat ṽtutes. Cõfert melãcholie ac renũ dolo ribꝫ. ꝛ egritudinibꝫ phlegmatic; dũmodo caliditas fuerit suffitiẽter for tis. ꝯseruat ab apostẽatibꝫ inguinuꝫ et ptiũ genitaliũ. fumũ reuocat caput petentẽ tollit tenebrositatẽ visus vertiginẽ et capitis grauita tẽ. Nocumẽta coit9 inordinati et supflui sunt q̃ꝫ plĩma corpis et aĩe q2 vitã abbreuiat. senectutẽ accelerare facit. intellectũ sensum et oẽs vires debilitat. calorẽ et spm̃ corrũpit. neruos et articulos proprie anchas dissoluit. Et vl'r mẽbra gressus. oculos. cerebꝝ. nuchã. et vẽ trẽ pcipue debilitat. Preterea ex eo accidit caluitiũ. epilepsia. dolor dorsi renũ et vesice. Sit ergo hõ tpatus in coitu q2 ex abstinẽtia qñ̄ꝫ mors. qñq̃ꝫ mania ꝛc̃ causat̃. Ex supfluitate ꝛ post repletioneꝫ facto podagra. tremor manuũ. et q̃q̃ꝫ mors accidit. Uere et hyeme corpe nõ repleto. nõ famẽ patiẽte. coit9 iuuenibꝫ ꝓdest. Egritudines igui nũ q̃ sunt ptes pudẽdoꝝ circũiacẽtes sunt apostẽata. q2 sunt emũcto ria epatis, et fetor horribilis. Pudẽda ãt patiũt̃ ex frigiditate pluri rimũ. vnde natura ꝓuidit de cooperiẽtibꝫ. primũ em̃ aialia in eis fri gus patiunt̃. Preterea accidit genitalibꝫ scabies. vlceratio. apostẽa tio, inflatio. ruptura. pcipue coire incipiẽtibꝫ. Satiriasis q̃ est multi tudo desiderij coit9. diminutio coit9. gomorrea q̃ est inuoluntaria spmatis emissio, pollutio priapism9 q̃ est pudẽdoꝝ tẽsio. prurit9 testi culoꝝ et osei. eleuatio testiculoꝝ. casus osei. titillatio virge. et opila tio ei9. et dolor ex retentõe vrine. ꝓputiũ incisũ neq̃ꝫ crescit neq̃ꝫ con glutinat̃. Jguinũ et pectinis apostẽatibꝫ pãnis ꝛ tũori ꝯferẽtia sunt affodillus ĩ vino. agn9 cast9 cũ farina ordei. axungia cũ calce illinita vrina capre. fim9 ei9 cũ melle. fim9 colũbe cum farina ordei. plãtago

insti. de pub. iu. § item lex iuli.

Alber. vi. de aĩa lib. c. iij.

Dĩa. cxxiiij.
Nico. ser. vi. trn. ij. c. iiij.
xx. tercij. c. x.
j. ꝓble. l.
ij. tegni

xx. tercij. c. xi.
Alber. xxij. ꝺ aĩa lib. c. iiij.

Gal. vi. ꝺ interi.
Haliab. v. theo rice. c. xxxvi.
xx. tercij. xij.

Alber. xiiij. ꝺ aĩa lib. c. iiij.

vi. apho. xix.

cũ sale &c. Coitũ incitãt Alleũ cũ coriandro et vino. acorus. anisum ꝯfectio alkab. gallia muscata. lac oẽ. medulla porci. caro ꝑdicis. pisces oẽs recẽtes calidi. oua oĩa et ꝑcipue passeris. rapa cocta et semẽ bibitũ &c. Impedictia coitũ sũt Alleũ crudũ fabe farina cicuta. aqua frigida mẽta et mẽtastꝛ. nasturtiũ freq̃nter sumptũ. coriandrũ. camphora odorata. discaltiatio non ꝯfert ad coitũ. 4. ꝓble. 5. Et Pli. xxx. naturalis historie dĩt Quicunq; in vrinã canis suã ingesserit pigrificet ad venerẽ. Augẽt spma puluis anisi in cibo. ꝯfectio phoꝝ. galãga electuariũ indũ. ligua canis. oleũ amigdalaꝝ. lac. medulle aĩaliũ &c. Minuunt spma Acetũ alleũ anetũ enula nasturtiũ ruta &c. Cicuta emplastrata ꝓhibet augeri testiclos. Que virgã magnificãt hõestatis gr̃a posthabeo. volens scire legat Nicolũ sexto ser. trac. ij. c. xvij. Causantia strãguriã sunt aq̃ minerales. litargiriũ bibitũ. vari⁹ potus sil' bibit⁹ et pot⁹ turbidus. Curãtia sũt ciminũ cinamomũ pillule dyacostoree. corallus rube⁹. castoreũ. alleũ cũ oleo coctũ pectine emplastratũ &c. vini potio et phlebotõia. pili ex collo aĩalis qđ dĩ alkabo mixti cũ pice et puluerisati et cõbusti curãt sodomitaꝫ in viro si ficterꝫ inungat. Aut curat t'le nephas tristitia. fame. vigilijs. carcere ꝛ ꝑcussiõe Auic. xx. tercij. Et lꝫ flux⁹ emorroidaꝝ patiẽtes pl⁹ inclinant ad vitiũ bestialitatꝫ q: molliores sũt ceterꝫ. ipꝫ tñ vitiũ detestabile extra termios malitie exñs magis ex ꝑuersitate mentis ꝓcedit vt pꝫ ꝑ petrũ. 4. ꝓble. 26. Eq̃tantes magis sunt luxuriosi ceterꝫ propter caliditatẽ et motũ. iiij. ꝓble. xl. Incipiẽtes coire hñt corpa fetẽtia ꝓpter hũores salsos et indigestos. poris aptos gñatos et ieiuni citius coeũt q: in eis pori magis sunt apti. vñ volẽtes coire dñt i meridie bñ comedere et parum cenare. Ebrij em̃ impotẽtes sunt spumescere. Nec etiã tp̃e ire et tristitie coeat. neq; subito cũ furia. ꝓpter id em̃ ex sapiẽtib; furiosi et fatui gñant. et ex coitu ꝓhibito deteriores q̃ꝫ ex coitu lege ꝯstituto Petr⁹. x. ꝓble. x. Et estate viri min⁹ pñt coire. mulieres aũt magis. iiij. ꝓble. xxv. et. v. de gñatõe aĩaliũ. Diuersitas cõplexiõis testiculoꝝ pꝫ. ij. tegni. Calidi ṽtuose erigũt penẽ. frigidi debiliter ꝛ raro ꝛ tarde. hũidi sil'r. sicci raro sperma eijtiunt.

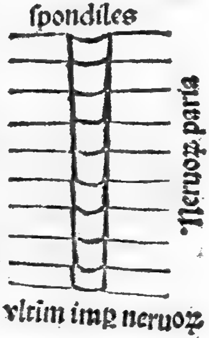
vij. aphor. xlix. ꝛ vi. xxxvi.
Alber. xxij. de aia libro trac. ij. c. j.
Trusia. ij. tegni c. xcv.
vij. Ethicoꝝ
iiij. ꝓble. xl.

De Dorso et ꝑtibus posterioribus Caput xlij.

Dorsum a q̃busdã dĩ ꝑs hũani corpis posterior. Cui⁹ ꝑtes fm Aristo. j. histo. xv. sũt scapule et spina. infraq; e regiõe ventris lumbi hñtur. Latera ṽo sunt cõia pectori et dorso. in q̃b; sũt coste de quib; dcm̃ est. Componit aũt dorsum ex varijs ossib; et spondilib; ꝓpter m̃ltas causas. Primo q: ẽ oĩm alioꝝ fundamẽtũ Scđo q: est viscerꝫ interiorũ defensio. nuche vehiculum. et neruorum ad inferius descendentiũ a cerebro adiutorium. Incipit enim secundũ

ꝑma ꝑmi

Constantinꝰ a puppi capitꝭ et ꝑtendit vsqꝫ ad renū vicinitatē aut ad crura vsqꝫ ita ꝙ claudit clunes Supiores ptes dicūtur scapule aut spatule siue hūeri ꝑtēse a collo ex vtroqꝫ latere ad singlaꝫ vlnā supra pectorꝭ supiorē ptē. ꝯposite ex pte ossuosa et carnosa. frequēter tamē ponūtur dūtaxat ꝑ pte ossuosa que ex pte q̄ dorso supponit est lata. cū qua caput cartilaginosuꝫ ꝯtinuat A pte ꝟo q̄ furcule aꝑpinquat est rotūda in q̄ est pixis quā caput ossis qḋ adiutoriū noiat ingreditur Juuamētū spatulaꝝ est vt adiutoriū et manꝰ ab ea suspendātur ne adiutoriū cū pectore sit ꝯtinuū Et vt mēbra in pectore existentia defendāt Et ad pōdera diuersa sustētare vn̄ dr Atlantē humeris celū sustētare. ij. celi. Paciūtur vulnera siue tūorē ex laboris et oneris ꝯtinuitate que curātur q̄ete et vnguētis aꝑpriatꝭ. dolores ab intrinseco reducūtur ad dolores iūcturaꝝ et neruoꝝ. post spatulas in medio est spina q̄ est regio spondilium ab osse cranei vsqꝫ ad caudā q̄ ptes hꝫ duas Carnosā et ossuosaꝫ. Carnosa ps vestit spōdiles in quibꝫ nucha descendit a cerebro de quibꝫ in caplo de ossibꝫ dcm̄ est Nā spondiles sꝭ ossa spine ordiate posita et plurificata vt animal extendi possit et inclinari. Media ps tociꝰ tergi dorsū appellaẗ a Hal' vsqꝫ ad glutū. vt patuit. Lūbus ē caro villosa sub ossibꝫ alkatin in q̄ locati sunt renes ex vtroqꝫ latere Et diuidiẗ in anteriorē et posteriorem Anterior ꝯtinet ilia. pectinē. ⁊ iguina q̄ sꝭ plicature inter pectē et ilia. ps ꝟo posterior. cooperit ossa clauiū et ancharū Et inferior huiꝰ ptis posteriorꝭ ps. natis dr sup qua sedeẗ Et natura istā carnē ordinauit ad tpandū neruorum ⁊ ossiū frigiditatē et neruoꝝ sensibilitatem Et supposuit ossibꝫ vt tpe sessiōis in ea quiescāt et ꝯtritione nō facile ledātur. dorsū latū et solidū virile est. si in cōtrarium muliebri ascribiẗ generi. vnde corpꝰ longū dr qḋ hꝫ lōgitudieꝫ solā. latū vero qḋ hꝫ binā vt latitudinē et ꝑfunditatē et id ꝓprie dr grossum. Sed magnū qḋ hꝫ trinā dimēsionē et id ẜt masculinitatē. Quorum aūt dorsum incuruū est. Si molles carne fuerint Et si q̄ iuxta illa sunt āgustiora tanqꝫ siut succiti hij in ope precellēt et in venatōnū studio summi erūt. Si spine inferior ps latꝭ iaceat natibus et molli carne circūdata effeiatos oñdit Si aūt hec ps ꝓlixa est ⁊ desinit in acutū itꝑantiā oñdit libidinū ⁊ timiditatē. virilis aūt esse solet q̄ moderata et solida. Jlia solida discreta ossibꝫ ⁊ dura ferū et bellatorē indicant Si molli carne ꝯpleta mlı̄ebre ingeniū ẜcabūt Que autem nimiū exosa sꝭ ⁊ rugosa et tenui cute circūdata sicut sꝭ ilia simiaꝝ

Auicē. ꝑma primi de Ana.

Alber. j. de aiaẗ. caplo. xxvi.

Petrus. x. pble. xxxvi.

x. pble. liiij.
ij. de ptib⁹ c. xliij.

Aristotiles in de phisionomia

Auic⁹. xxij. tercij trac. ij. c. j.
iij. de aialibꝫ. c. j.

Serapio
Plinius. xx.
Mesue. x. anti.
Nicolus
Auic. scda anti.

malignitatē ptendunt. Dorsum siue spinale pilosum et valde eleua tū ab equalitate ptiū inuerecundū et malitiosum fcat. Tametsi homines in anterioribꝫ stꝫ pilosiores q̄ȝ in posterioribꝫ. et bruta ecōtra gr̄a caliditatis. tñ in posterioribꝫ magis sudamus gr̄a medulle siue nuche. et min⁹ infrigidanť posteriora ab aere exteriori vt dr. ij. pble. xv. Lumbi tenues siccū. pigues vo epar humidū signāt. Et bñ lūbosi amatores stꝫ ferarꝫ. referunť ad canes et leones. Spatule bñ solute liberales. difficulter solubiles ꝯuulse. ꝯtrios oñdūt. Quicūqꝫ methafrenū magnū hñt bñ carnosū et articulatū fortes sunt fm aiam. Imbecille et nō carnosū molles et femiei. Curuū valde malorū stꝫ morū. Dñt eñ bñ nati neqꝫ curuū valde neqꝫ ꝯcauū hře. Patiť dorsum ab exteriori. vberationē. excoriacōem. ⁊ multiplicē lesionem. Ab interiori neruorꝫ ꝯtractōem. humorꝫ nimiā repletōem. viarꝫ ⁊ meatuū spirituū opilatōem. puncturā. ⁊ horripilatōem. ⁊ multiplicē gutte infestatōem. Dolor dorsi fit in lacertis et chordis intrīsecis et extrinsecis clausis cū dorso. Et fit qñqꝫ ꝓpter multitudinē coit⁹ aut exercicij vl' laboris aut phlegm̄tis crudi. Cura reduciť ad curatōes dolorꝫ iuncturarꝫ. Dicit aūt Alber. q̄ vena dñdens ad calcanei ptē domesticā que reflectiť ad siluestre calcanei et intrat in plantā pedis phlebotomata in siluestri pte calcanei cōducit ꝯtra dolorē dorsi. valde eñ tpe vernali phlebotōia inanitio et abstinētia ad sanitatē ꝯseruandā ꝓsunt fm Auic. scda pmi doc. ij. c. vi. Preterea dorsi ⁊ lūborꝫ dolorē curant adeps asini siluestris cū oleo costi. Succ⁹ asini. maiorana in ceroto. oleū euforbij. oleū bñdictū. oleū anetinū. pille feti de maiores et miores. pille de euforbio ⁊cij̄s. Oleū sinapis in dolore veteri Stuporē lūbis inducit mingere sup mictū canis Plinius xxix. naturalis historie. Accidit dorso gibbositas sicut collo strumositas que chirurgico ad curandū ꝯmittitur.

De cruribus Caput. xliij.

Nicolus sermōe vij. trac. j. c. liij.

qrto de ptibꝫ. ix.

Crus gñaliter sumptū tres habet ptes. coxā scꝫ tibiā et pedē. Coxa est ps ab ancha vsqꝫ ad genu. Deinde tibia a genu ad pedes. Pedes vo sunt extrēitates hoīs instituti ad portādum et sustētandū pōdus toti⁹ corpis. et ideo oportet eos esse fortes. Cui⁹ causa hō est bipes et erecte stature ꝑtuit p⁹ Hō eñ pmo serpit quodāmō et quasi q̄drupes incedit. deinde vtute fortificata et hūido bñ digesto erigiť. Pars eñ hoīs in infantia instar pōpilionis supior est magna. inferior aūt q̄ sustinet pōdus ⁊ motū exercet pua. In adultis aūt et pfectis e diuerso. Sūt insup homi pedes maximi ꝓportōe magnitudis vt corp⁹ sustineāt. Digiti peduꝫ

bitues q: nõ est offitiũ ipoꝝ ꝯphẽdere quẽadmodũ manuũ. sed tute ꝯstare qḋ ea pte pedis q̃ infissa est effici putandũ est. finduntur aũt in vno extremo pedes ne laborãte aliqua pte totus ꝯsentiret. Quelibꝫ ps cruris gñaliter sumpti diuidit in ptem carnosam et ossuosaꝫ. de ossibꝫ cruriũ tibiaꝝ et peduꝫ dcm̃ est supra. Pars carnosa cõplectitur musculos neruos venas ⁊ arterias de quibꝫ silr patuit. Crura sunt ambulatõis organa et cursus ⁊ statõis cã facta. Os eiñ coxe maius est reliqs ossibꝫ corpis vt deferat oia q̃ illi supsunt mẽbra. Et musculũ pedes mouentẽ integrũ seruet Et est gibbosum vsus siluestrẽ et curuũ vsus domesticã ptẽ ne claudicatõis mot⁹ ex rectitudine eius fiat et debita forma sedẽdi impediatur. Genua q̃ in vtero genis supponunt a genio dicta cognata oculis et miscõie ac religiõis signa. pteꝫ hñt siluestrẽ et domesticã. Siluestris siue anterior pars firmata est osse poplicis qḋ oculus genu siue rasga aut mola aut patella dicitur. Et est rotundũ vt crura et coxa facili⁹ iungantur. Domestica aũt ẽ neruosa cõcaua et cartilaginosa quaten⁹ de facili crura a supiorib⁹ se parentur. Caret carne ꝓpter motus ꝯtinuitatẽ. Et q: nerui sunt sensibiles ideoqꝫ genua lesionẽ incurrũt cum ipsi nerui interi⁹ vel exteri⁹ aggrauantur. Tibia habet duas arundines. maiorẽ q̃ tñ minor est coxa vt facilior sit ambulatio et cursus. Et minoreꝫ vt firmior sit statio et nerui et vene inter eas cooperiantur. Pes est instrumentũ ambulatiõis que fit per motum et fixionẽ. Pedes ergo sunt instrumenta fixionis. Et coxe et crura sunt instrumenta motuũ. quoniã quando homo ambulauerit vnus pedũ quiescit super terram alter mouetur. ita ꝙ motus et mutatio locorũ erit super pedem. Et fixio et erectio super terram erit per pedem fixum super terram Pes est longus planus et cõcauus propter fortiorem vestigij impssionem. Carnosus vt statio sit temperata. facileqꝫ sit super res excuntes et absqꝫ dolore calcare. Osseus et nerueus ꝓpter meliorem durationem. habent eiñ multa ossa de quibus supra dictum est. vt bene retineat et circũdet illud super quod incedit. ideoqꝫ et digitis distinctus est sicut manus. Ad hoc similiter scḋm Galenũ conducit pedum diuisio per digitos et calcaneũ vt circumquaqꝫ contineat quod est sub ipso circulariter. Pedis ptes aut sunt tres scḋm Galenũ. aut sex secũdũ Hali secũdo theorice diuidendo calcaneũ in tres. vt calcaneus. cauilla. os nauale. rasceta pedis. pecten. et digiti quinqꝫ. Calcaneus pars pedis est cui totum crus superiacet secundũ rectum sub alcahab positus. Magnus vt queat corpus deferre. Durus et rotundus ad posteriora vt pcussionibꝫ et nocumẽtis resistat Inferi⁹ lenificatus vt meli⁹ calcet ⁊ cooperiat id sup qḋ qescit cũ stat. oblõgus vt imprimat firmi⁹. lat⁹ vt solidetur supra terrã. solid⁹ ne de facili pmeretur.

Auicẽ pma primi

Auer. pmo colli.

Plini⁹. xi. c. xlv.

Gal. iiij. de vtili. pticu. c. j.

Auicẽ pma primi de anatho. pedũ.

Gal. iiij. de vtili. pticu. c. j.

Ex mollib⁹ ligamētis cū cauilla colligat⁹ vt sursū et deorsuz facilius moueret. vulnera impssa difficilis sit curatōis. tū ppter paucitatem carnis. tū ppter mot⁹ ɔtinuatōz. Cauilla est os ossi suppositū calcanei. et cū calcaneo alligatū retro ligamētis teneris. necia ad hoc vt iunctura pedis cū crure ɔpleret ꝛ ipm crus forti⁹ essz formatū sup calcaneū Et est cahab siue alcahab aut astralagū ad exteriora magis subtiliatū et ad interiora magis ingrossatū nobili⁹ ossib⁹ pedis in motu iuuātib⁹ sicut calcane⁹ in figendo. Os nauiculare naui similis Est sup cōcauum pedis in pte domestica ei⁹ cōcauū exñs cōtinuatū supi⁹ cū osse calcanei. anteri⁹ aūt cū trib⁹ ossib⁹ rastete pedū ad hoc creatū vt hō in gibboso firmiter staret et pes leuis sit et ad motū facilis Rasteta pedis q̄tuor hz ossa tria eoꝝ sit ɔtinua ꝛ iūcta cū nauali osse. q̄rtū āt ē sex āguloꝝ exagonū siue grādinosū appellatū qd calcaneo vnit̄ i pte siluestri situatū Et hz angulos ad exteriorez vt p ipm pes bñ figat̄. Rasteta pedis pauciora hz ossa q̄ rasteta manus qm̄ iuuamentū pedis figere. man⁹ aūt ɔprehēdere. pecten pedis quinq; ossib⁹ ɔstituit̄ ɔtiguis hijs q̄ rastetā faciūt quib⁹ quinq; digiti adherēt ex trib⁹ ɔstituti ossib⁹ pter maiorē q̄ dūtaxat habz duo q2 pes in hac pte cōcau⁹ fact⁹ est. Et ordinatio digitoꝝ ē in vna acie et sit miores digiti man⁹. firiōis in ambulatōe grā. Patiūtur crura et pedes ex dislocatōe. ex fractura ossis. elephantiā. varices. podagram spasmū. fetorē vlcera. pustulas. scabiē. claudicatōz. sciaticā. solutionē ɔtinuitatis. fissurā. ragadias ꝛc̄. Conferētia coxis et crurib⁹ et remouētia dolores sit Arthemesia cum axūgia et aceto apposita. Succus origani cū puluere thuris apposit⁹. betonica cum mulsa potata caulis cinis cū axungia veteri. pollegiū. ypericon. sinapis cum aceto ꝛ polēta. geniculoꝝ dolori ɔferūt stercus bouis cū aceto. pillule inde. aggregatiue. fetide ꝛc̄. Sciaticā curat cōfectio hermetis. folia enule cocta in vino cū oleo apposite. Semē iuniperi cū vino sūptū euforbiū. oleū bñdictū. oleū laurinū ꝛc̄. Podagre ɔferūt acetum cuz sulphure tepidū appositū. agrimonia cū melle. Aristo. ro. sumpta cū aqua arthemesia cum axūgia. adeps canis et calcei de pelle eius. Cōfectio anacardina oleū de euforbio de ranis. pillule artetice fetide maiores ꝛc̄ Lotio pedū in aqua decoctiōis nucū et folioꝝ cipressi ꝛ alumis curat fetorē pedū. elephātiā ꝛ varices curāt fel asini siluestris nigella cū aceto Semē tribuli vrina canis cataphasmata Sideritis cum rosaceo alligata Salicis cortex ɔbusta cuz aceto. causant elephantiā et varices. carnes vaccine. carnes grosse. lentes. comedere ex vase eneo. core ossee et neruose fortē et virilē. carnose mollem ꝛ femineū indicāt. crura articulata et neruosa. fortē fm aim indicant. Subtilia neruosa luxuriosuz Si ea q̄ circa cauillas sunt neruosa ꝛ articulosa fuerint fortes fm aiaz et viriles oñdunt. Si carnosa et

Constantinus libro. ij. c. x.

Auicēna pma primi. c. de ana. pe. Gal. iiij. de iuuamentis. c. ij. Alber. pmo d aia lib tract. ij. c. xiij.

Gal. iiij. de iuuamentis. c. ij.

Plinius. xxij. et. xxvi.

Aristotiles in de phisionomia

De Ore et ptibus eius caput .xlvi.

Os de se nihil fcat positm̄ sed solū quandā indicat ꝯcauitatē circa quā et in qua diuersa existūt mēbra q̄ sunt labia dentes gingiue ligua palatū vuula fauces ꝛc. Textū freq̄nter sumit̄ ꝑ ipis mēbris. Et vt sic sumptū est mēbꝝ organicū ex dictis organis cōpositū. Extrēitas oris tēdit vsq ad vias q̄ sunt cāna pulmōis et meri exclusiue. et sic inter cōponētia os sunt vua. due amigdale. et algasamach. Os est membꝝ nccīm ad hoc vt ꝑueniat cib⁹ ad ꝯcauitatē inferiorē scʒ ad ventrē mēbroꝝ nutrimēti Et est ꝯueniēs ad hoc vt ꝑueniat aer ad cōcauitatē supiorē .s. ad vētrē spūaliū. Et cōuenit etiā in expulsiōe supfluitatū aggregatarum in ore stōachi cū elongat̄ ꝛ difficilis fit eaꝝ expulsio ad inferiora Et est os vas vl'e membroꝝ locutōis in hoie ꝛ vociferatōis in aliis aniali b⁹ vociferātib⁹ cū ex sufflatōe. ori accidūt bothor vlcera ꝛ alchola. in cute oris intrinseca. Que succus plātag̃ fm Pliniū curat. et fʒ Hypo. ꝛ Gal. in ꝯmen. xxii. aphor. iii. estatis tpe a cholera rubea dñdēte a capite causant̄. Unde corp⁹ poti⁹ est euacuandū q̄ʒ nutriendum q2 corpe nondū mōdificato ꝛ nutrito magis fit lesio. Sana aūt corpa ieiunare. purgare. ꝛ laborare. ledit. Accidit ꝑterea ori fetor. multitudo sputi. ꝛ cursus saliue in somno. curuitas. oris. aptio ꝑmanēs ꝛ oscitatio q̄ est mot⁹ oris ad expulsionē causat⁹ a materia hūida siue ventositate aut vapore delato ad musclos maxillaꝝ. Oscitatiōes eni et alices siue alaꝝ expāsiōes freq̄ētes ꝑncipiū poximi indicāt ꝛ corpus repletū hūorib⁹ malis. Oscitatoes ꝛ alices vinu moderate bibitū soluit. hoc est vinū ꝑmixtū aqua eq̄li ꝑmixtōe. Textū cū exhibet̄ vinu pdictū corp⁹ nō debet esse repletū humorib⁹. neq; dʒ adesse febris. neq; cerebri ꝛ neruoꝝ debilitas. neq; abundātia cholere. Nullus oscitās aurē scalpit q2 pāniculus quo audit̄ oscitatōe extenditur vñ oscitātes praue audiūt. Et q2 hō magis cōpatit̄ alteri ꝑ tactum ꝛ visum. subiugalia vo magis ꝑ odoratū ꝛ auditū. ideoq; cū aliq oscitāt alii ex aduerso cū fuerint ad hoc dispositi vidētes sil'r oscitāt. Ori et palato ꝯferūt acetū squilliticū. agresta cū melle aut dulci vino cocta. galle. mel. mora celsi. Nocētia ori ꝛ palato sunt, nuces. raphan⁹. melōgia ꝛc. Odorē bonū oris inducūt. anisum. apiū. dyacitoniten. galanga macis. mastix. nux muscata. pill'e dyarodon. sal sacerdotale ꝛc Fetorē oris ꝛ anhelit⁹ remouēt. acetū squilliticū. alumē. anisū. aurū ore retentū. cepe. electuariū de psicis. melissa. mēta. mirrha retēta in ore. oximel squilliticū. pillē inde. Apostēatib⁹ bothor ꝛ pustulis etiā ꝯferūt. absinthiū cōditū cum sale nitro ꝛ melle. aloes cū melle ꝛ vino. butiꝝ. buglossa. camomilla. fruct⁹ tamarisci. ad alcola. agresta cocta cū melle aut vino dulci. alumē vstū cum melle. cāphora. cāomilla

ꝑmo histo. c. xl.
Auer. colli. ꝑmo.
Aristo. de mor. et vi. c. iii.
Auicēna. vi. tercii. c. i.
iii. de ptib⁹ ꝑmo.
xxv. naturalis historie, c. xl. in fi.
ii. aphor. if. ꝛ. ic
ꝑma quarti
vii. aphor. lvii.
xxxii. ꝑble. xlii.
xi. ꝑble. xliiii.
v. de ge. aliū. c. ii.
, vii. ꝑble. i. et. v.

masticata.ligua bouis.cubebe 7c. Ulcera oris curat.collutio oris est decoctõe absinthei 7 aceti.acatia.aloes cũ vino et melle.cepe cũ pane cõesta.emplastꝝ aristologie.succus rose retent⁹ in ore cũ cãphora 7c. Optim⁹ oris status est qñ nõ nis humilis est q2 hũilitas oris 7 labioꝝ timidi 7 malignitatis inditiũ est. Prominẽtia nimia stultitiã oñdit 7 loquacitatẽ et audatiã. Os puũ mł'iebre est et effeiatuꝫ Magnũ virile. Sed vltra modũ dilatatũ et rescissum voracẽ impium et bellicosum fcat. Labia q̃ eminẽt sup dẽtes aliq̃ntulũ depẽdentia maledicũ iracundũ clamorosum 7 ad inferendũ iniuriã ꝓmptũ declarat. Qñ os longe ꝓminet et est rotundũ cum labioꝝ spissitudine immundũ stultũ voracẽ 7 forte futuꝝ epilenticũ oñdit. Si inferi⁹ labiũ alteꝝ forinsec⁹ excedat nõ malitiã aĩmi sed imprudentẽ et simplicẽ oñdit. In puo ãt ore studiũ laudis et honoris indicat. Labia cũ soluta ab ore aliq̃ntulũ dependẽt ex inordinato hũore abundãte inertẽ demr̃at. Cum oris sit⁹ in ꝯcauo tanq̃ꝫ in defosso est malignitatis inuidie 7 tpantie signũ est aut libidinis. De labijs p̃tuit sup̃. Palatũ ãt est ꝯcauuꝫ ꝓpter duo.pmo vt fiat intonatio vocis ad ꝯcauitatẽ.scdo vt facilis et bona possit fieri cibi reuolutio qñ dẽtibꝫ molit. Et est rugosum vt rugis suis detineat cibũ et aerẽ vocalem. Et cooperit pelle q̃ nascit a meri 7 stõacho ideoq3 in digerẽdo cibũ aliqd hꝫ ḡtutis cui⁹ signũ est q3 triticũ masticatum maturat apata. Egritudines palati cõicant cũ egritudinibꝫ oris p̃dictis. Circa dẽtes vtriusq3 mãdibule sunt gingiue create ex carne dura et imobili vt fortiter ꝯtineãt dẽtes. Uñ Aristo. Bifida oris cõpago tonsille.multifida gingiue appellãt. q̃ carne ꝯstant intusq3 dẽtes ossei coherent. Gingiue accidũt apostẽata ex materia dñdente secõm plimũ ex capite.fluxus sanguinis.fissura.vlceratõs.augmẽtatio carnis.diminutio 7 mollificatio. Itẽ corrosiões 7 fistule. Nocẽtia gingiuis et ledẽtia eas sunt.cappares.granata dulcia.lac et porrũ. Gingiuis cõferunt acetũ squilliticũ.corallus.mel.lac asine sqinantuꝫ.ignea greca ꝯfectio. Laxas gingiuas ꝯfortãt.agresta cũ melle aut vino dulci.alumẽ vstũ.amigdala dulcis cõesta cũ cortice.fum⁹ terre.cipssus.ligua bouis.mastix 7c. Uitia gingiuaꝝ curat.aloes cũ vino 7 melle. butirũ.fel testudinis.litiũ.oleũ mirtinũ.oximel squilliticũ.plãtaginis folia 7 radix masticata.sal cũ melle 7c. Fluxũ sanguinis gingiuaꝝ restringit.acetũ cũ alumie.alumẽ.corallus.oleũ siluestrium oliuaꝝ.semẽ 7 radix peonie.folia 7 semẽ plãtagis. Ulcera 7 putredinẽ gingiuaꝝ curat.acatia.acetũ squilliticũ.boluꝫ armenũ. cinamomũ cũ aq̃ salsa.cubebe.galle.medulla vituli. mẽta 7c. ¶ Dẽtes sunt ossa dura mãdibulis siue ossibꝫ maxillaribꝫ affixa ordinata 7 ꝓducta a natura in hoie ad scindẽdũ frãgendũ 7 molenduꝫ cibum. et ad lr̃as debite exprimẽdas. In brutis ṽo aut sunt ad defendendũ aut inuadẽdũ aut

Alber.pmo d' aia lib.c.ix.

.vij. sermo.c.xxx.

Alber.pmo d' aia lib.c.ix.

pmo histo.xi.

Auic. iiij. tercij .c.j.

Gal'.iij.alimẽ.

Auic pma primi de anatho.

alteri⁹ auxilij cã. Dẽtes in numero sũt .xxxij. in quolibz hoie naturaliter ſcḿ tñ ꝯtingit ꝙ interdũ in aliqbꝫ hoibꝫ nõ naſcunť q̃tuoꝛ vltimi dẽtes maxillaꝝ q̃s Auicẽ. vocat i arabico Neguedid. i. vigoroſos ꝑ eo ꝙ qñ aliqs vult frãgere rẽ cum vigore ad illos remittit dẽtes. ⁊ tũc nõ sũt niſi .xxviij. Sunt tñ aliq̃ q̃ soluz hñt .xxx. ſedecim ſuꝑ et .xiiij in mãdibula inferiori ſic̃ de ſe loqť Valeſc⁹. Primi q̃tuoꝛ dẽtes duo ſuꝑiores ⁊ duo inferiores. anteriores nũcupãť duales q̃ꝛ iuuamẽtum ẽ ſcindere cibos moles ⁊ potiſſimũ loquutõis gr̃a ad lr̃as debite exꝑmẽdas. ⁊ coarctẽdã vboꝝ mltitudinẽ creati sũt. Quatuoꝛ ſeq̃ntes dicunť canini aut q̃drupli. q̃ ptim acuti sũt ptim lati. Capita eñ ipoꝝ sũt acuta. ⁊ radices late. vnã hñtes dũtaxat radicẽ ad frangẽduz res duras ⁊ ad lacerãuũm creati. q̃tuoꝛ in ſuꝑiori ⁊ duo in q̃libet latere Poſt hoc sũt octo molares in q̃libet pte mãdibule q̃tuoꝛ. octo in ſuꝑiori ⁊ octo in inferiori. q̃ sũt ad ꝯterẽdũ ⁊ molẽduz cibũ ꝑus inſciſum Et sũt lati vt meli⁹ cibuz attingãt. Et hñt in ſe dẽtatões ſiue griuas vt pfecti⁹ terãt ⁊ molat cibuz Nã lapides molẽdini cuz sũt grapbati meli⁹ terũt grana. Radices inferioꝝ hñt tres ramos. ſuꝑiores vero pl'es q̃ꝛ sũt pẽdẽtes ⁊ ſuſpẽſi. inferiores vo sũt fixi ⁊ firmati ſuꝑ fundamẽtũ. Deinde veniũt vltimi q̃tuoꝛ q̃s Auicẽ. noiat neguedid. et ſcḿ Alber. dñr dẽtes ſtãtiũ ſenſuũ eo ꝙ naſcunť q̃ſi in medio etatis circa .xx. annũ q̃ iuuẽt⁹ vocať qñ ſanguis eſt in vltio vtutis ſꝑmatice. ⁊ qñq̃ naſcuntur in .lxxx. ãno vt dt Ariſto. q̃ appellat eos gemios. qbꝫ etiã ſulũmõ duo naſcunť. et in aliqbꝫ nullus. et aliqbꝫ q̃tuoꝛ. Et radices iſtoꝝ dẽtium ſuꝑioꝝ sũt q̃tuoꝛ rami. inferioꝝ tres. Sunt itaq̃ oẽs dẽtes quatuoꝛ duales ſeu inciſiui. octo q̃drupli ſiue canini ſiue frãgẽtes .xvi. molares ſiue terẽtes. et q̃tuoꝛ vigoroſi vel duo vl' nullus. et ſic sũt ibi .xxx. vl' .xxviij. vl' .xxxij. Dẽtes ãt hñt radices cũ quib⁹ infigunť oſſibꝫ mãdibulaꝝ. Et ſuꝑ marginẽ cuiuſlibet foꝛamis addi tamẽtuz magnũ oꝛiť qd̃ dẽtes circũdat vt forti⁹ ſe teneãt ⁊ fortiores exiſtãt. Iſtud ãt ligamẽtuz ſiue pãniculus ꝑcedit a pãniculo coopeꝛiẽte craneuz de q̃ dcm̃ eſt. Dẽtes dñt ab alijs oſſibꝫ ſex ꝓprietatib⁹ Prima eſt q̃ꝛ oĩa alia oſſa in ꝑ̃ma ꝯſtitutõe fiunt et nullũ eoꝝ fit poſteri⁹. dẽtes ãt fiunt poſteri⁹. Secũda eſt ꝙ dẽtes deꝑditi pñt renaſci alia ãt oſſa mime. q̃ꝛ fiunt a ſanguine in q̃ adbuc eſt vtus ſꝑmatis ſi inter ipm ⁊ ipma nõ fuerit multũ tps. Tertia eſt q̃ꝛ dẽtes vſq̃ ad finem vite creſcunt. alia ãt oſſa nõ poſt augmaſticã etatẽ. Quarta eſt Dentes ſentiunt ꝓpter id qd̃ aduenit eis ex neruis a cerebro procedentibꝫ ex tertio pari neruoꝝ. aut per ſe aut per accidens. ꝓpter terreſtreitatẽ. iij. de aĩa Ariſtotiles gratia neruoꝝ ⁊ pãniculoꝝ gingiuaꝝ. Alia autẽ oſſa nõ ſentiunt ꝑ̃mo de aĩa. Quinta Oſſa quedam medullam babẽt quã dentes carent. Sexta Dentes diſlocati reduci non poſſunt. Neq̃ fracti reſtaurari ſicut cetera oſſa poſſunt.

iij. de ptibꝫ. c. j
Alber. ꝑ̃mo d aĩa libꝫ trac. ij. c. vi.
ꝑ̃ma ꝑ̃mi de aĩa tbo. oſſium
in practica. c. lxxi

.iij de ptibꝫ ꝑ̃mo.

ſcd̃o biſto. iiij.

ij. de ge. aĩuz. iiij
v. d ge. aĩi. c. vlti.
Auicẽ ꝑ̃ma primi c. de membris
Alber. xvi. de aĩalibꝫ. c. ſi.
Dĩa. xliij.
vij. tercij. c j.

ij.tercij.c.j.

Sal'.x.de sim. medi.

Rasis.iij.ptinēt;

Auic;.vij.tercij .c.ij.

Pli.xxxij.

dolore dentium

Remedia

Passiōs dentiū fm Auicennā et ceteros medicine autores sunt .xij. vel.xiij.s.dolor.pmotio.infrigidatio.denudatio.putredo siue pforacō siue infectio.stupor.apostēatio.coloris imutatio in viridē seu nigruz petrificatio.stridor.vermis.elōgatio.supadditio ꝛ fetor. Dentib nocēt dactili granata lac nix porrū raphan⁹.mult⁹ vomit⁹.frequēs corruptio cibi et pot⁹.res viscose.res dure.frigus intēsum.lesio gingiuarū ꝛ pmotio frequēs dentiū. Conferūt dentib. alleū cū aceto ꝛ melle.butir p se ꝛ cuz melle.collutio oris cuz lacte asine.ruta.squilla ꝛ acetū ei⁹.collutio oris in mēse bis cuz vino in quo decocta est radix titimalli. Ortuz dentiū facilitāt.butir.lac capre.cerebr galline domestice.fricare gingiuas infantis ꝛc. Mūdificāt ꝛ dealbāt dētes.acetū aristologia.capilli vsti.nitr vstū.cinis de corticib⁹ ouor.sal vstū oleū onfantinū in ore retentū ꝛc. A dolore dentiū pseruāt. mane fricare dētes succo cepe.cerebr canicule in oleo coctuz ꝛ seruatū ex eo semel in anno colluere dētes. Dentiu dolores curat.collutio oris cū aceto calido.acorus.alume.alleum cum aceto.amurca olei cocta mixta aceto vel vino.succus blete.castanea. coagulū leporis missuz in aurem.mitridatū suppositū. succus nasturcij auri ptis doletis infusus.radix platagi.seme rose aut oleū ei⁹ in ore tētum.spine pisciū salitor ꝛc. Alleū cū aceto ꝛ melle pfert corrosioni dentium. Cōtra vermes valēt.suffumigatio coloqntide. semē porri mixtuz cum pice liqda ꝛ coloqntida ponat sup carbōes ꝛ fum⁹ p embotū recipiat. Stridor dentiū in somno futurā pgnosticat apoplexiā. Dētes rari breuē indicat vita qr humidū nō fuit suffitiēter obediēs vtuti informatiue x.pble.xlviij. Et dētes licet sint carnib duriores ꝛ fortiores facili⁹ tn̄ qz caro ledunt a frigido pter eor porositatē.xxxiiij.pble.ij. Caro āt magis ledit calido qz frigido.qr sile additū sili cōcitat in furiā ꝛ accēdit Dētes ineqles situ ꝛ qtitate inuidū ꝛ sagacē. Dētes lōgi ꝛ aliqualr rari gulosum mēdacē inuerecundū. Dētes pruni et citrini turbidi intellect⁹ hoiem fcāt. Grossi āt ꝛ lati lasciuū ꝛ vanū. Dētes fortes ꝛ spissi lōge vite hoiem indicāt. ¶ Ligua est membr carnosuz spōgiosum ꝛ molle cpositum ex venis arterijs neruis ligamētis musculis ꝛ carne. ordinatū ad gustū ꝛ vt regat cibuz in ore et porrigat eum dētib queadmodū man⁹ molēdinarij frumētū molari. ꝛ ad formandā vocē et incidendā ꝛ sic ad loquenduz ꝛ aliqs lrās pnuntianduz. Ex venis em̄ ligua hz rubedinē q est in ipa et nutricationē. Ex neruis musculis ꝛ carne sensum ꝛ motū. Ea eīn q sentit caro etiam sentit ligua fm aristo. Et sic tactū hz a carne.gustū ex neruis pcedētib ex tertio pari neruor.motū āt ex musculis nouē et neruis septimi paris. Et mot⁹ ei⁹ est voluntari⁹ fm electionē aliter nō esset op⁹ nr̄m masticare trāsglutire ꝛ loq. Triplex āt est finis ligue.pmus est necessitatz scz gustare.ij.de aīa.scōs et terti⁹ sunt de bn̄ eē scz masti-

respiram

xxxiiij.pble.j.

iij.tegni

[illegible]mo.histo.xi. [illegible].pble.xxxij.

Auer.ij.col.

Aristo.de mor.et [illegible]

inarticulata molles et muliebres. Genua q̄ inter se cōuersa sunt q̄si collidant̄ femineū indicāt. Sura plena et quasi grauida sordidum intpatū et impudentē ſcat. Moderata solida et discreta optimū indicat ingeniū. Molles sure effeminatū. Ima pedū et calcanei cū longa sunt et carnibꝫ referta insanū et stultū ondunt. Ambit⁹ pedū cōcauitatis solidus honestū et circumspectū designat. Ima pedis qn̄ discreta fuerint itinere et articulis. claꝝ gnosum et virile ingenium. Ampla carne circūdata molle ingeniū. Pedes crassi et breues valde firmū hoiem ſcant. Nimiū ꝓlixi dolosum. Tenues et breues malignū. Curui cum plāta longe ꝯcaua improbos. Plani in planta malignā et versutā ondunt mentē. Crura pilosa siīr et iguina indocilē et ferū hoiem indicāt. Si vēter et pect⁹ nimio pilo tegunt̄ leuē instabilē sine religione et pietate declarāt. Pect⁹ duntaxat pilosum fortē et aniosum indicat. idē ceruix pilosa ondit. Tibie pilose luxuriosum. Qui angustis incedūt passibꝫ inefficaces pue mētis et parci sunt. Qui vo longis passibꝫ ingrediunt̄ magnanimi et efficaces st̄. Celeritas gressus cū erecto et claro corpe et honesta hitudine calidū indicat hoiem. qui res agēdas magis q̄ pfitiēdas aggredit̄. Si vo submittit oculos et cōprimit se et vultū deducit atq̄ totū complicat corp⁹ nis timidū parcum versutū indicat. Si celeritate motus acciderit turbatio oculoꝝ. capitis incōstantia. et hanelitus spissus. hec indicāt hoiem immanē et audacē atq̄ magnaꝝ ꝑdunt cladium Breuis passus hoiem ondit malignum plus timidum et imbecillē Tardus incessus naturalis aim pigrū indicat. Si ꝓcurata sit tarditas et interdū resistat et ceruicē reflectat et circūspitiat supbie extat signū. Erecte euntē et molliter spatulas gerentē et cōposito gradu mechum et incōtinentē dicunt. Cū pedum et manuū mot⁹ ꝯsentiunt cū toti⁹ corpis motu et cum bene ac tranqlle inferunt̄ cū aliqua capitis decētis inclinatione hō magnanim⁹ et fortis ſcat̄. Qui humeros cōmouendo incedit erecto collo supbus et insolēs iudicat̄ Quicunq̄ calui fiūt his varices nō nascunt̄ magne. Quibuscunq̄ vero innascunt̄ rursus capillati fiūt Maniacis emorroidibꝫ aut varicibꝫ innatis manie solutio fit. q: natura humorē melācolicū ad ignobilia expellit mēbra. vi. aphor. xxi. Dolores āt a dorso quibuscūq̄ in cubitos trāseunt phlebotomia soluit. Fatigatōnes curant̄ oleo ꝑmixto cū aqua. v. ꝑble. vi. Qui omni tpe instabilr mouent̄ et frequēti⁹ ad dextrā ptem q̄ mollior est stulti sunt. Quoꝝ āt corp⁹ frequenti⁹ declinat ad sinistrā acres sunt et instabiles. Qui vo sese submittūt atq̄ corp⁹ inhoneste infringunt blandi sunt. Et q̄ loquendo mouet̄ et motu manuū loquit̄ immūdus eloquēs ⁊ deceptor est. Abstinēs āt a motu manuū hic est pfectus intellectu bn̄ disposit⁹ et sani cōsilij. Sunt fluctiores alui quibꝫ lōgiora sunt crura. Sed ꝓpensiora

Alber. ꝑmo d aīa libꝫ trac. ij. c. vlti.

Aristotiles in de phisionomia

iiij. Ethicoꝝ

vi. aphor. xxxiij

vi. aphor. xxij.

ix. histo. c. vlti.

ij.pble.xx.

ad vomitū quibꝫ latius est pectus. Calefacti plus sudant in capite et pedibꝫ q̄; in aliis membris ꝓpter pluralitatē ossiū et ꝑuatōnē loci in quē hūiditas recipeṫ sudoris. Agonisantes sudāt pedes et nō fatiē. qꝛ agonia est motꝰ et exercitatio fortis. vnde exercitātes sudant pedes et nō fatiē.

ij.pble.xxvi.

ij. pble.xxxi. ꝓpter vehementē laborē. In calida aq̄ pedes moti aqua videṫ calidior. quiescētibꝫ āt minꝰ. qꝛ aqua q̄escēs fit familiarior pedibꝫ. mota aūt noua insueta ⁊ extranea occurrit. velox cursus morbida facit ea q̄ circa caput sṫ. qꝛ calefacit caput ⁊ inflat venas q̄ sunt in ipso et arterias. genu cuiꝰ attrahiṫ id qđ est in exteriori aere vt frigus et calor et venēositas aeris. Et ideo fatigatio tpe pestis ꝓhibeṫ. Attrahunṫ silr̄ vapores ⁊ fumi humoꝝ q̄ sunt in pectore quibꝫ receptis cerebrū et orta ipsiꝰ debilitanṫ. Hoies in subassellis et pedū plātis titillatōem incurrūt cū leuiter tangūtur ab aliis. nō aūt ꝯtingit hoc in reliq̄s ptibꝫ corpis. qꝛ in locis dictis subtilis ē cutis et tactꝰ incōsuetꝰ. Auguria ex gressu hoim siue auiū sunt. xii. fm. xii. signa. Sex dextri lateris sunt Fernona. fernetꝰ. ꝯfert emponenth. stimosarnona. simasarnetꝰ. Sinistri lateris sṫ Confernona. ꝯfernetꝰ. viarā. bariā. scassarnona. scassernetus.

xxiiij.pble.xij.

v.pble.ix.

ꝑma q̄rti tracta. iiij.c.v.

xxxv.pble.ij.

Gal'.in de motibus liquidis

Michael.lvi.

De interioribꝰ mēbris i gnē ca. xliiij

Gal'.ij.tegni

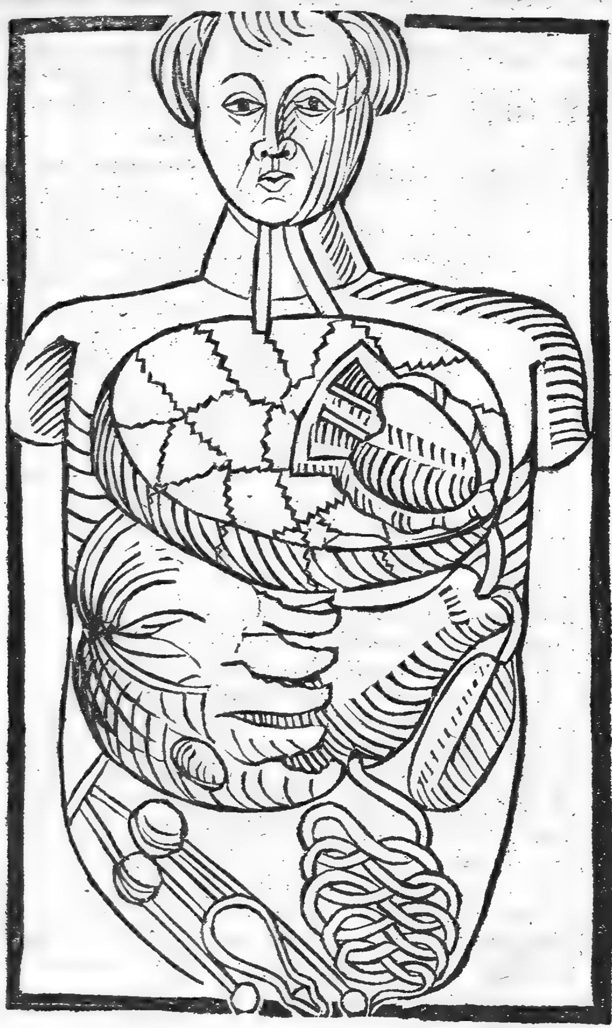
Auic. ꝑma primi c. de membris

i

Interiora corpis hūani membra q̄ viscera a q̄busdā nūcupanṫ triptita sṫ. Nā aliq̄ sunt alia q̄ caput ꝯtinet. alia spūalia que pectꝰ ꝯseruat. quedā naturalia in vētre inferiori collocata. Aīalia virtutibꝫ sensitiuis deputata sunt biptita. Nam quedā sunt ꝑncipalia. alia seruiētia. Principale membrū fm Gal'. sensuū est cerebrū. in quo ꝟtutes sensitie interiores situanṫ vt patebit. Cui seruiūt pāniculi custodiēdo. organa sensuū exterioꝝ exequēdo. nerui ⁊ nucha deferēdo. vene nutriēdo. arterie viuificādo rethe mirabile ꝑparādo. Nares. fauces. oclī. palatū aures ⁊ ps post ipas mōificādo. Glādule et os basilare sustētando. Spūalia q̄ spūs ꝓcreāt vitales eandē hn̄t ptitōez. Nā q̄dā d̄nanṫ vt cor. quedā seruiūt ꝑparādo aerē q̄ est spūs vitalis recreamen vt pulmo et guttur siue arteria vocalis in pulmone ramificata. Panniculi coste et capsula seruiūt custodiendo et a nocumētis defendendo. Arterie deferendo spiritū vitalem per totū corpus. Dyaphragma famulaṫ separādo et mouēdo et expellendo. Naturalia sunt duplitia qꝛ aut sunt deputata ꝓ conseruatōe spēi vt membra gn̄atōis. Aut ꝓ cōseruatōe indiuidui vt membra nutritionis. quorum dn̄s est epar. Cui seruiunt ysophagus et stōachus et os ꝑparando. Pāniculus ipm inuoluens custodiēdo. Meseraice aliqualr̄ ꝑparando et vene deferendo Kistis fellis et splen supfluitates suscipiēdo. Intestina et pori vritides siue vene emulgētes ⁊ renes imūditiē colādo siue sepando. An

Dis.xxxviij.

Figura de situ viscerum.

eẋtiendo grossam. virga et matricis collū aquosam. quā vesica colligit et cōgregat ne cōtinua fiat stillatio. Gñatōis membꝝ ꝑncipale in viris sᷣ testiculi de quibꝫ dcm̄ est, quibꝫ famulant̃ vasa semialia inuoluta pparando. et expulsoꝛia deferēdo. ⁊ virga eẋtiēdo. et coꝛ cerebꝛū et epar poꝛrigēdo et coopando. In mulieribꝫ matrix est locus gñatōis Cui silr vasa scialia pparādo et deferēdo sui ueniūt. Collū duplex suscipiēdo semen et eẋtiendo ptū. Testiculi ꝟo et et coꝛnua ſm aliquos vt patebit paꝝ famulant̃ in cōceptiōe.

liij. de medicina c. pꝛimo

Ordo interiorū

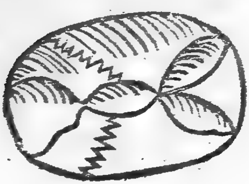
Opioe Coꝛnelij talis est. In capite sursum est cerebꝝ cū pāniculis ⁊ vētribꝫ vt dcm̄ est. Exhinc est rethe mirabile. os basilare et colatoꝛiū ad nares gingiuas et palatū. Ex anterioꝛi pte sᷣ carnes pue siue caruncule instar papillaꝝ vt dcm̄ est. de neruis dñdentibꝫ ꝑus patuit In oꝛe sursum est palatū in quo depēdet vnula. Exhinc dētes. gingiue. ligua. fauces. glādule q̄ interdū cum doloꝛe intumescūt. Itē arterie et vene ꝑ tpa ascēdentes post fauces sunt due vie. vna ad pulmonē alia ad stomachum. Uia ad pulmonē cartilaginosa exñs q̄ guttur appellat̃ in supioꝛi pte hꝫ epiglotū cū ptibꝫ adherentibꝫ vt dictū est Que via siue arteria spargit̃ in multos ramos ꝑ subam pulmonis q̄ in pectoꝛe situat̃ exñs quasi culcitra coꝛdis. Exhic ē dyaphꝛagma diuidēs supioꝛa ab inferioꝛibꝫ. Uia ad stomachū dñdens neruosa in pte interioꝛi a quibusdā stomachus ab alijs ꝟo meri siue ysophagꝰ dꝛ. ad ventrē siue stomachū cōtinuat̃. cuiꝰ supioꝛ ps oꝛifitiū. inferioꝛ pileron dꝛ. Ab anterioꝛi pte habet zirbum. mirach. et syphach. A sinistra splenē. A dextra pte epar. et kistim fellis. Ab epatis doꝛso dñdit vena chilis. a qua ramificant̃ due vene dicte emulgētes q̄ ad subaꝫ renū pueniunt. A renibꝫ āt vene coloꝛe albe ad vesicā ferunt̃ greco vocabulo vritides nūcupate. Uesica in ipso sinu neruosa et duplex ceruice pleua ⁊ carnosa. iungit̃ ꝑ venas cum intestino Coxꝫ osse qꝺ pubi subest. ipā soluta atqꝫ liberioꝛ est aliter in viris atqꝫ femīs posita est. Nā in viris iuxta rectū intestinū est potiꝰ in sinistrā parteꝫ inclinata. in femis sup genitale earū posita est. superqꝫ elapsa ab ipā vulua sustinet̃ vt latiꝰ dicet̃ in sequētibꝫ. Post pileron stomachi est duodenū. deinde ieiunū qꝺ ꝓtinus id qꝺ accipit in ptes trāsmittit inferioꝛes. Exhinc tenuꝛꝰ intestinū qꝺ yleon dꝛ in sinus vehemēter implicitū. Deinde monoculon siue cecū. qꝺ sequit̃ colon. cui postremo rectū cōtinuat̃ cuiꝰ extremitas est anus et sficteris. De his viscribꝫ atqꝫ intestinis figuralr et q̄ꝫ bꝛeuissime i seq̄ntibꝫ dicet̃. Et pmū

De cerebꝛo et ptibꝰ eiꝰ Caput .xlv.

Dñā. xxiiij.

Cerebꝛū est sicut medulla capitis in supmo coꝛpis sita. tribus

Substantia cerebri

aut quatuor vētriculis intercisa, duabꝫ miringis velata. sensus et mot⁹ organice iniciatia. Cerebrū medullā esse atqꝫ originē ei⁹ cōpluribꝫ placuit autoribꝫ. argumēto ꝙ dorsi medullā iunctā cuꝫ cerebro cernerēt Sed eruditi docēt aliud esse ꝙ medullā. cū coquēdo durescit atqꝫ siccescit. quēadmodū legumia et fruct⁹ terrestres. Unde

Cerebrū est frigidū et oīm ptiū corpis frigidissimū. Cū sanguie et vni⁹ et sensu careat. squalore obsitū ꝛ horridū. nullā cum ptibꝫ que vim obtinēt sentiēdi ꝯtinuitatē hꝫ. Tum tactu ꝑcipit̄ et rōe intelligit̄ ei⁹ frigiditas. Nā cū tāgit̄ nullū efficit sensum quēadmodū nec sanguis. Neqꝫ excremētū aialiū vllū. fluctōes etiā et pituite et sanniei ob eā rē ex capite oriunt̄ siles imbribꝫ. Cū eñ ex terra vapor exalat efferturqꝫ in sublime a calore. vbi supnū aerē subierit: ꝯsistit. denuo in aquā ꝓpter refrigerationē atqꝫ in terrā defluit. Eodēqꝫ pacto vapores ex stōacho terrenisqꝫ ptibꝫ eleuati in caput. infrigidāt̄ ꝛ denuo in aquā ꝯuersi defluūt. Somn⁹ etiā a cerebro ꝓficiscit̄ cū sanguis alētis effluētia refrigerat̄. et caput aggrauat̄. Idcirco aq̄ et terre ꝯstat cerebꝝ esse cōe qꝛ durescit coctōe vt dcm̄ est. qḋ de cerebro post aialis mortē vificat̄. Aque etiā assilat̄ cerebꝝ. ꝛ epar aeri. ij. ꝓble. xi. vñ et fons humiditatū existit. Nō eēnalis et radicalis cuius epar est ꝑncipiū. sed accñtalis et adhesiue. Medulla āt est calida vt patuit. Nō est itaqꝫ medulla. sed sic̄ medulla. qꝛ est corp⁹ albuꝫ sine sanguie molle neruis sile mollibꝫ. Situat̄ āt in supma corpis pte diagonalr̄ sup̄ cor cui⁹ calorē atqꝫ feruorē moderat̄ eidēqꝫ tēperiē affert Aut forsitan sue excellētie ꝛ dignitatis cā. Est eñ oīm viscerꝝ vt dt Plini⁹ excelsissimū ꝓximūqꝫ celo capitis. sine carne. sine cruore. sine sordibꝫ. h hꝫ sensuū arcē. huc venarꝝ ois a corde vis tēdit. hic desinit hic culmē altissimū. hic mētis est regimē ꝛc̄. Uñ Hali. iij. theorice. Cerebꝝ ceteris est honorabili⁹ mēbris corpis et excellēti⁹. Est nāqꝫ radix et q̄si fornax rōalis anie ꝑ quē est anim⁹ ꝛ discretio sensibusqꝫ origo. Et aie rōalis dom⁹ grā cui⁹ et caput ꝓpter cerebꝝ creatū dr̄a xl. dr mēbꝝ diuinissimū vt dcm̄ est. ipm eñ est ꝑncipiū ꝟtutis alīs sensus et mot⁹ fm Hal. Honorabilior corpis ps fm opatōm mā̄ifestationē. cor āt fm eēnaꝫ. Cerebꝝ cōir sumptū diuidit̄ in subāꝫ velatiuā. medullarē. ꝛ vētres spū plenos. de subā velatīa et ptibꝫ ꝯtinētib⁹ cerebꝝ dcm̄ est sup̄ in. c. de capite. Nūc dūtaxat de medullari et bis q̄ in ea ꝯtinent̄ dicet̄. Premisso ꝙ in ouo ꝑter testā tres repiunt̄ pellicule. vna q̄ teste imediate adheret ꝓportiōata dure matri. alia

ij. de ptibꝫ. vij.
Pli. xi. c. xxxij.
ꝑma ꝑmi.
iij. histo. c. xix.
ij. de ptibꝫ. vij. et ꝑmo histo. xvi.
in de som. et vi.
ij. regni
Hal. viij. ḋ iuua.
Hali. iij theorice
xi. naturalis historie. c. xxxvij.
Hal. ꝑmo ḋ regi. sani.
Dr̄a. xxxviij.
ꝑma tercij. c. ij.
Hal. ix. de vti. ꝑti. c. iij.

iij.de ge. aliu.ij
Pe.x.pble.lxij
Gal'.ix.de vti.p ti.c.iij.

Jo.Aller.
pma Epide.j.
Auic) pma tercij c.ij.
Alber.pmo d aia libro trac.iij.c.j
Hali.ij.theorice

Auic) xij.de ania libro.c.vi.

pmo histo.xvi.

Trusian⁹.ij.teg ni 9men.xvij.

Auic) pma tercij c.ij.

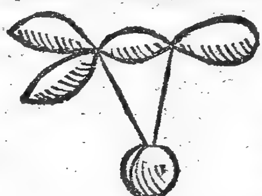
Nicolus ser.iij. trac.ij.c.iij.

fr.de iuua.c.vlti. xij.de anialibro.c. vi.ꝛ pma tcij.c.ij

in de sensu et sen sato

subtilioꝛ albumē circūdans sillis pie matri.tertia subtilis valde. vi tellū distiguēs ab albumie pāniculo distiguēti sillis in cerebro hoīs Cerebꝝ in suba medullari est albū qꝛ sine sanguie. molle qꝛ recepti uuȝ passionū. oēs eñ fantasias cerebꝝ fantasiaꝝ.et oēs intelligētias intelligere dȝ.humidū ne mot⁹ ipm exsiccēt. Pigue et viscosū pro pter nucbā nutrire et neruos q̄ ꝭm gal'.et auic).oꝛiunꝭ ex ipo et nu cha. Preter hos st ligamētales ab extrēitate ossiū et termiatōes la certoꝝ dicte tenantos.ꝓpter flexuras itaqꝫ neruoꝝ cerebꝝ opoꝛtuit esse viscosū et sustētare spm̄ et tenēdas foꝛmas q̄ veniūt ad ipm. Le ne vt ei⁹ figura sit bōa. Est āt cerebꝛi figura tanꝗ̄ recti oblōgi rotū di nodosi in silitudinē circuli spissi vt maioꝛē spūs ꝯtineat q̄ttitateȝ remoueaturqꝫ ꝑ hāc figurā ab incomodoꝝ susceptōe. Sed foꝛma ce rebꝛi foꝛmā ſequiꝭ cranei.vñ ꝑuū craneū ꝑuū cōtinet cerebꝝ. Et si figura cranei coꝛrūpiꝭ cerebꝛi figura mala erit.Diuidiꝭ etiā cerebꝝ in latitudine sui ꝑ piā et durā matrē.et in ꝑtē anterioꝛē ꝛ posterioꝛē Pars anterioꝛ q̄ māifeste diuidiꝭ in duo dextra et sinistra q̄ st) vni⁹ q̄ttitatis.est mollioꝛ posterioꝛe.qꝛ nerui sensitiui ꝭm gal'.ab eo oꝛtūꝭ et ꝓꝛie visiui et auditiui ꝭm Auic).pma tercij.c.ij. A posterioꝛe ꝟo ꝓcedūt motiui et nucha vt patebit.Aristo.āt dt cerebꝝ oīm esse bi ꝑtitū.postremūqꝫ iūgiꝭ ꝙ cerebellū appellaꝭ qd certe et tactu et spē foꝛmā hꝫ diuersam. Cerebꝝ in sua lōgitu dine tres hꝫ vētriculos qꝛ tres ꝟtutes sen sitiuas interioꝛes.et vētriculus in sua la titudine duas ꝑtes.totū q̄ꝫ cerebꝝ ꝭm aui cennā pia matre ingrediēte in subam cere bꝛi ꝑ cōmissuras et vētriculos coopertēte diuidiꝭ ꝑ longū in dextꝝ ꝛ sinistꝝ.sed hec diuisio māifestioꝛ est in vētriculo anterio terioꝛi.De nūero vētriculoꝝ inter aucto res videꝭ esse supfitialis discoꝛdia. Nam Auer.pmo Colliget videꝭ poneꝛe q̄tuoꝛ di cēs.Cerebꝝ hꝫ in se q̄tuoꝛ concauitates q̄ noiant cellule cerebꝛi. Et sunt due exñtes in ꝑte anterioꝛe cerebꝛi. vna in medio.et alia in posterioꝛi. Et iste ꝯcauitates sunt ad inuicē se ꝯiūgētes. Hāc sniam etiā tenet Gal'. Sed Auic).posuit tres esse cerebꝛi vētriculos. vnū in anterioꝛi.alium in medio.tertiū in poste rioꝛi. Quidā aūt solum duos ponūt ꝭm duas ꝑtes cerebꝛi.anterio rem scȝ et posterioꝛē. Et in vtraqꝫ dixerunt esse vnū ventriculuȝ et vnam virtutē.ita ꝙ in anterioꝛe esset virtus apphensiua.et in poste rioꝛi virtus ꝯseruatiua. Mundinus ꝟo vult ꝙ anterioꝛ vētriculus sit sensibiliter sepatus. et in medio sit virtus que diciꭍ sensus ꝯmu nis quā Aristo.dicit esse in coꝛde. Iste diuersitates facile ꝯcoꝛdātur

Ventriculi
pmus scdus tertius

Lacuna supfluitatum

Nam Auicenna accipit primũ ventriculum pro vno. sed Galenus pro duab9. Eo q est magnus sensibiliter diuisus. Unde dt Duo vẽtriculi anteriores ventriculoꝝ cerebri fatiunt anhelitũ aeris ꝛ exitũ eius apud anhelitũ cerebri ꝛ exsufflatõem q̃ fit ex cerebro. ꝛ ideo Constantin9 vult q vox erit a cerebro. Alterãt quoqꝫ aerẽ ꝛ fatiunt ex eo spũ aialem. ideoqꝫ habẽt duo foramia ad inferi9. Et vẽtriclus iste diuisus est sicut ꝛ alia instrumẽta duplicata sunt vt si qñ destrueref vnũ. alterũ remaneat ad opationẽ. In vẽtriculo anteriori situatur virtus formatia siue imaginatia. in medio cogitatiua. et in posteriore mẽoratiua. Situs virtutũ in ipsis docẽt egritudines. Sensitiue nanqꝫ sunt in spũ existẽte in vẽtriculis. intellect9 vero quem Aristo. dicit inorganicũ non est a spũ aiali sed tpantia ipsi9. Hinc Gal'. dicit studiosos recte viuere et meditari volẽtes tpatam custodire cerebri complexionẽ. Medius aũt vẽtriculus est sicut transit9 etiaꝫ diuisus in duas ptes vt apparet subtiliter inspitientib9 ꝓpter causam iam dictã. Et est via ab anteriori et inter anteriorẽ et posteriorem et ideo magnificabaf. Est tñ minor anteriore et mediãte ipso continuanf spũs anterioris cum virtute posterioris. ꝛ declinant ad virtutẽ mẽoratiuã. Posterior aũt vẽtriculus est maior medio. mi aũt vtroqꝫ anteriore. Et gradatim minoraf vsqꝫ ad nucham. Unde Mundinus dicit q sit piramidalis figure. Cui9 causa est qꝛ p inferiorem ptem eius que est sua basis debꝫ recipere ideoqꝫ habere debet latitudinẽ. sed per supiorem ptem debet retinere ꝛ cõtinere. species eñ melius seruanf in loco stricto q̃ꝫ in amplo. ideo oportuit eã ptem esse strictam. Preter vẽtriculos tres in cerebro sunt anche q̃s Gal'. appellat nates similes coxis homis adunatis. Auicenna vero nomiat eas vualia per similitudinẽ ad vuam qꝛ sunt rotũda Et iste anche sunt de substãtia cerebri et basis anterioris vẽtriculi dextri ꝛ sinistri. Et a latere intra vẽtriculos anteriorẽ et medium est ps cerebri vermicularis forme carni assimilata ad modũ vermis oblongi siue subterranei facta. ligata ligamẽtis et neruulis super ventriculũ medium et ptes eius. ante ꝛ post fm longitudinẽ extensa. ex ptibus serrosis siue cõmissuris cõposita vt possit extendi et contrahi sicut neruus quo colliganf membra. Cooperta panniculo subtili q̃ cerebrum cooperit in suprema eius parte vsqꝫ ad postremã ei9 partem vbi cooperculo nõ indiget. Coniungif aũt dictis anchis rotundis que sunt in lõgitudine cerebri anteri9 et posteri9 ita q due istarũ sint anteri9 et due posteri9 lateraliter se respitientes. inter quas vermicularis suba mediat eas sicut neruus colligãs. et nõ pmittẽs eas recedere ab inuicẽ. Que cũ constringif in longitudine dilataf sicut neru9 et trahit et cõiũgit duas anchas. q̃re tũc claudif vẽtriculus ꝛ opilaf trãsitus ab anteriori ad mediũ. Sed cum extendif in

ix. de iuua. c. vi.

ij. de ptib9. c. x.

.iij. de aia
In li. de ꝟtutib9 nostrũ corpus di spensantib9 Gal'. ix. de iuua. c. vi.

ix. de iuua. c. vi.
p̃ma tercij. c. ij.

Alber. p̃mo d aia lib9 tract. iij. c. j.

longitudine separando vnalia apit vētriculus, qd fit qñ hō vult cessare a sui cogitatōe et ꝯsideratōne. ne trāseat spūs ex vno vētriculo ad alios. pietes eleuat et dilatat anchas. Sūt etiā due additōs in cerebro geriate a duab) cellulis anterioꝛib) silib) duob) capitib) māmillaꝝ. dñdentes vsq3 ad os noiatū colatoꝛiū. Que st3 oꝛgana olfat⁹ fm Gal'. velate pia matre. spōgiose et rarioꝛes cerebro vt recipiant spēs odoꝛabiles cerebꝝ ꝯfoꝛtātes. Et os colatoꝛiū est mūltis foꝛamib) ꝑ foꝛatū ꝑ viā obliquā et nō rectā. ad qd venit meat⁹ ex terio vētriculi anterioꝝ et medij mōdificās ipos. Alter est meat⁹ ex vētriclo medio ad lacunā q̄ est ꝯcauitas rotūda et oblōga. in cui⁹ medio est foꝛamē tendēs inferi⁹ ad palatū diagonaliter hñs eminētias magnas rotūdas circūquaq3 factas ad sustētādū venas vel arterias a rethi mirabili de q̄ dcm̄ ē ad vētriclos veniētes. Et idō ī basi e⁹ apparēt glādule q̄ sunt iuxta rethe mirabile eminētes. sustētantes venas et vacuitatē implētes. Relique ptes custodiētes cerebꝝ dicte st3 in. c. de capite. Cōplexio cerebri est naturalr frigida ꝛ hūida. frigida ne multitudo aduenies ipi inflāmet ipm ex foꝛtitudinib) motuū neruoꝝ. passionib) sensuū. ꝛ motib) spūs in alteratōnib) imaginatis cogitatis et mēoꝛalib). Et vt tpet spm̄ ascēdentē a coꝛde ad ipm. ne cerebri opatōes effitiant ꝑmixte et ꝯfuse. calidū em̄ supfluū cōmiscet opatiōes. Sed hūida vt motu nō exiccet. vt bn̄ sit impꝛessibile omnib) foꝛmis ꝟtutū aialiū. et vt ad bonā foꝛmā anteri⁹ et posteri⁹ possit redigi ꝑ se Et p̄cipue in hoīe est hūidissimū frigidissimū et maxim. Et ē exāngue q2 sanguis iā est in aliā alterat⁹ hūiditatē ideoq3 in suba cerebri nō est textura venaꝝ sicut in coꝛde. carne. vl' epate. sed sugit nutrimētū ab oꝛifitijs venaꝝ ascēdentiū ad pāniculos. Cerebꝝ etiam nō h3 sensum in actu sed sensuū factm̄ est. q2 h3 oēs sensus in poña q̄s mediāte nucha et neruis oꝛtis ab ipso pbet toti coꝛpi. Sentire tñ pt ꝑ pāniculos. Mouet autē cerebꝝ motu dilatatōis et ꝯstrictōis. Aut grā pāniculoꝝ aut arteriaꝝ ascēdentiū ad pāniculos. et ipm. aut ꝓpria ꝟtute sua vt spūs in vētriculis a coꝛde missus euētet. refrigeretur. et a fumo capinōso purgeret Et ideo nccia ē aeris attractio non ꝓpter vocē foꝛmandā. Et illi⁹ gratia foꝛamia ossis nariū pncipaliter ad hunc finē sunt creata. Mot⁹ āt cerebri naturalis est q̄uis nō fiāt mediātib) villis. qm̄ nō opoꝛtet membꝝ ad motū naturalē semꝑ habere villos. nisi ꝓpter attractionē nutrimēti et nō aeris. Constringunt insuꝑ vētriculi cerebri tpe sistolis eius, et ex infrigidationib⁹ cerebro accñtib). et tpe somni ex quadā opilatōe et infrigidatiōe. vn̄ ꝯmissuratio siue anfractuositas accidit vētrib) et sube cerebri. quas cōmissuratōes Auic3. appellat vias serrosas creatas ad hoc vt spūs aialis inter subam cerebri trāsitū hēat sicut in vētre ei⁹. eo q nō omi hoꝛa vēter est dilatat⁹ et apertus. Et vt spiritus aialis temperetur

Auer. j. coli. c. de foꝛma capitis.

Gal'. ix. de iuua. c. fi.

Auic3 pma tercij

Alber. pmo d aia lib) trac. iij. c. j.

pmo histoꝛiaru3 scdo de ptib) Auicenna. xij. de aialib). c. vi. Gal'. de ꝟtutib⁹ nostrū coꝛpus dispensantib)

xij. de aiali. c. vi.

a complexiõe cordis ad cõplexionē vsq3 cerebri. Cū3 eñ spūs venit ad cerebꝝ impmis vadit ad vacuitatē primā vt in ipsa decoquatur. Deinde penetrat ad ventrē mediū et augmētat in ipo decoctio. Postea cōplet decoctio in postrēo. decoctio ꝟo optima fieri nō posset nisi p ꝯiunctionē. ꝯmixtionē. et penetrationē in ptib9 cocti ita ꝙ diuidat digerendū in ptes digerētis vt pȝ in digestiōe nutrimēti in epate. Uētriculi itaq3 etiā hñt ꝯmissuras. anterioris āt cōmissura plura habet distīguētia singularia q3 posterioris. et ideo est magis apparēs sensui q3 anfract9 posterioris. Proportio eñ vētriculi ad ventriculū est sicut membri ad membꝝ. Nucha āt q vices supplet cerebri incipit a vētriculo posteriori cerebri dñdens p spinā3 dorsi a qua et ex vētriculo postrēo oriunt nerui motiui dñdentes ad inferi9 capit3 sensitiui āt ab anteriori fm Gal'. Ueritas aūt aristo. dt eos ex corde oriri vt patuit et dicet in. c. de corde. Et nuche facti sunt exit9 duo p quos ei9 supfluitates expellant et resoluunt. qui incipiunt a duob9 vētrib9 cerebri vt dcm̄ est Cerebrū eñ est sicut fons. nucha sicut fluui9. nerui sicut riuuli. quib9 aqua id est virt9 sensus ꝛ mot9 pticulis corporis distribuit. Nucha aūt q et medulla spine dr est in sba alba duob9 pāniculis inuoluta transiēs p oēs spondiles ab exitu cerebri ad anū vsq3. a qua quidē cōtinue in transitu suo oriunt nerui sicut a cerebro virtute tñ cerebri. Et ideo vicari9 cerebri nuncupat. Cui9 iuuamēta st3 duplicia cōia et ꝓpria. Cōia sunt esse pncipiū neruorū. Si eñ oēs a cerebro nerui ortū haberēt oporteret ipm esse magnū valde et ita grauaret totum corp9. Natura itaq3 sagax eduxit a cerebro nuchā desursum p spōdiles colli et dorsi vsq3 ad caudā q in processu minorat et indurat a qua nerui motiui vt dcm̄ est ex vtraq3 parte oriunt. Silem quoq3 habet cōplexionē cum cerebro aliquantulū tñ frigidiorē et sicciorē. Propria aūt sunt nō moueri. et pulsari. p qd a cerebro differt qd mouet vt dcm̄ est. Uelat etiā nucha duplici pāniculo. duro quo ligat. et molli custodiēte et tegēte. Durum tñ nō separatur a molli vt in cerebro. et est diuisa p dextrū et sinistrū fm lōgū hec tñ diuisio nō penetrat fm ꝓfundum. q2 posterior vēter cerebri ex quo orit duntaxat apparēter diuidit. Est āt hec sepatio ne nocumētū vni9 ptis toti cōicat. Hinc est ꝙ lesio et paralisis ꝯtingit in dextra et nō sinistra et ecōtra. Aristo. aūt. ij. de ptib9. c. vi. quē imitat Alber. vult ꝙ nucha sit medulla ex supfluitte sanguinis et nō ex spermate. et ꝙ ipa non sit de natura cerebri q2 est calida. cui9 signum est ꝙ sit piguis. Et hunc calorē hȝ a corde. Ex hac tñ caliditate non exsiccat q2 ꝯtinuā a cerebro recipit irrigationē. Sed hanc sniā3 neq3 Auer. neq3 Cōsiliator approbat vt pȝ. ij. colli. et dnā. xxv. Capiti accidunt infinite fere egritudines ab intrinsecis reb9 et a reb9 extrinsec3. Nā dolor aduenit a vento. a sole. a fortib9 odorib9. a frigiditate. a supfluo

Auic3 pma tercij c. ij.

Alber. pmo d aia lib9 trac. iij. c. j.

Gal'. ix. de iuuamētis. c. fi.

Petr9. ij. pble. xv

Auicenna prima tercij. c. ij.
Auic3 pma primi c. de ana. dorsi

Auer. ij. colli. de iuuamen. cerebri Dnā. xxv.

scdo pble. xv.
xij. de anialibus tract. pmo. c. fi.

calore.ab humiditate sup̄flua.a siccitate.a clamore excellēti extrinse
co et intrinseco.nā clamor extēdit panniculū vt pz in pueris. Itez a
stomacho.a vermib⁊ intestinoꝝ.et a vaporib⁊ eleuatis. nūc a sterco
re.nūc ab alijs sup̄fluitatib⁊ putridis vt in febre claret. Capitis āt
dolores fm Auicennā sunt Soda.cephalea.emigranea. homonopa
gia.ouū.clau⁹.scotomia.vertigo.vigilia.sabara.frenesis duplex.sir
sen.letargia.diminutio mēorie.melancholia.almuril.alcutub.cutu
bub.mania.amētia.epilepsia.apopleria.subet.et somn⁹.ebrietas.ili
sti.siue hereos.incubus.pmixtio.alienatio.et lesio sensus.stoliditas
herisipila.phlegmon.karabit⁹.ꝛc̄ūs apostematib⁊ capitis.impetigo
plaga.et incisio cutis.alue.et palpitatio.cōgelatio.corruptio. imagi
natōis.ꝛ pmixtio rōnis siue ꝟtut; cogitatiue.catharr⁹.apostēa aquo
sum ꝛc̄.An cerebrū possit apostemari lati⁹ pz dīa.xcvi. Et licet ali
quo mō possit apostēari tn̄ nō patif incisionē. sic nec vesica nec epar
nec cor neq; dyaphragma.renes et intestina.vi.aphor;.xviij. Exsic
catio sanguinis in anteriori cellula causat frenesim. Adustio in me
dia maniā. Nimia hūectatio et infrigidatio in posteriori letargiā et
obliuionē. Apopletici maxie fiūt a q̄dragesimo āno vsq; ad sexagesi
mū a cholera nigra. Causat eñ apoplexia ꝛ epilepsia spasm⁹ et ceci
tas a phlegmate et cholera nigra.mania ꝟo a cholera rubea. Acci
dit p̄terea capiti cephalargia fm Gal. ad glauconē trac.ij.c.j. q̄ est
dolor capitis cū feruore ex varijs causis orīēs vt ex abundātia cibo
rū.aut nimietate vini.ex iracūdia ꝛc̄. Nocētia capiti et cerebro sunt
clamor.euaporatiua.crapula.ebrietas.indigestibilia.pīguia. dormi
re supra repletionē.nocturna frigiditas.excellēs calor.odor intēsus.
fetores.case⁹ durus.cereuisia et vinū forte. alleū.faba.crocus.cepe.
iusquiam⁹.lac.nuces.oliue nigre.rafan⁹. Dolorem capitis inducūt
absinthiū.calamentum.castanee.dactili.eruca.euula.fum⁹ storacis
iuniperi sumptio multa.oīa inflatiua.mirre odor.muscus. loliū.nu
ces comeste.folia et vmbra ei⁹.porrū.vue recētes.vinū vet⁹ et stip
ticū. Nocētia intellectui Cepe.mult⁹ vsus coriādri.faba.edera.gala
titides. opiū.iusquiam⁹.papauer.vini ebrietas.loliū. Corrūpentia
sensus Argentū viuū.crocus.coriandrū.lutū creticū.vinū. Auferūt
sensum Acetū.insquian⁹.mādragora ꝛc̄. Inducūt pmixtionē racōni
carnes vaccine.mel malū.insquian⁹.vitis alba.solatrū somniferū
Maniā causant.alleū.been.cepe.insquiamus.ozimū.sanguis lupi
vaccine carnes.lentes ꝛc̄. Timorē ꝛ sollicitudinē causant.faba.onix
lapis collo suspēsus.quirini lapis pectori dormiētis apposit⁹. Letar
gia inducūt.cepe. ozimū.papauer.poma mādragore. Et obliuionē
fatiūt.ebrietas.crapla.somn⁹ diurn⁹ et nimi⁹. cepe cū carne ouina.
medulla ex ossib⁊ ouiū.vt dcm̄ est in ꝯmētarijs puuli phie. Vertigi
nē causant.ciclamē faseoli.lac.iusquiam⁹. Scotomia inducunt.faba

Auic; pma tercij c.iij.

vi.aphor;.lvij.

v.aphor;.lxiij

alleū.lac.mirra.crapula. Excitāt epilepsiā.alleū.apiū.aspaltum.sulphuris fum⁹.gagates lapis.comedere ex eneo vase.odor.cornu cerui vsti. Apoplexiā causant.fungi.mādrogora. Cōfortāt caput et cerebrū.ambra.aromaticū rosatū.auellana.anetū cū carne coctū.camomilla.cardamomū. cinamomum. maiorana.nuxmuscata.rose sicce odorate.sinapis.tiriaca magna.ysop⁹.cōfectio cubebarꝝ.dyantos.aurea alexadrina ꝛc. Passiōs cerebri et capitis curāt.cāphora.acetum squilliticū.yerapigꝰ gal̄.yeralogodion. Cerebrꝝ augēt.carnes gallinarū.lac mlieris.auellane. Mūdificāt cerebrꝝ.aristologia cuꝫ pipere. scamonea.coloqntida.auricula muris.caulis cinamomi.oleum.caputpurgiū de maiorana.pill̄e alefangine. de mastice. sine quibꝫ ꝛc. auree.aggregatie maiores.zinziber.tiriaca magna. yera pigra. yera hermetꝭ. Aurea qñ daꝛ caput a lāguore curaꝛ ꝛc. Cōsiliator laudat pill̄as cū succo cauliū informatas. Itē pill̄e ad q̄ntitatē pisarꝝ oī die tres post cenā sūpte q̄ sic ꝯfitiūꝛ. R aloes ℥ iij masticis ℥ j. Confice cū succo solatri.mōdificāt caput stōachū et articl̄os.atqꝫ hūores nociuos cū stercore purgāt valētqꝫ ꝯtra dolores epatis. Mēoriā augent anacard⁹.ꝯfectio anacardina.ꝯfectio bamech.castoreū cum aceto et oleo rosa.dyambra.zinziber ꝛc.de qbꝫ i ꝯmētarijs puuli. Augēt intellectū rōem et sensus.aloes.ambra.ametist⁹.berillus lapis.cāphora. crisolit⁹ lapis.ꝯfectio anacardina.ꝯfectio phorꝝ.rafan⁹.nasturtium. mitridatū.tiriaca magna.ꝛ dyateseron.vinū.yeralogodion. Mēbra sensuū mōdificāt.lactuca.sene.pill̄e alefangine. lucis miores ꝛ maiores..stōatice. Melācholiā curāt.aloes.aq̄ lactis.aurum.ꝯfectio hamech.dyasene.mitridatū.pill̄e inde.de lapide lazuli.ius galli decrepiti. Maniā curant.adamas.aq̄ lactis.vngula asini.peonia.tiriaca magna.pill̄e lapidis armeni.yeralogodion. Frenesim curat.somn⁹. anisū exteri⁹ appositū.oleū nenufaris. oleū violarꝝ cū lacte mulierꝭ vga pastoris.cathaplasmata raso capite.ruta cū aceto linita tp̄ibus cāphora.castoreū ꝛc. Uertiginē auferūt.anisū.oximel squilliticū. ꝯfectio de musto.pill̄e fetide.sirup.acetosus.sticados.tiriaca. Scotomiam curat. potio muscata.peonia cū vino sūpta ꝛc. Cōferūt ebrietati in qbꝫ est vnctuositas et viscositas si cū hoc hn̄t stipticitatē vt oleuꝫ nuces.amigdale auelane.absinthiū.caulis.et oē diureticū stipticitate pticipās. Et balneatores sanāt hn̄tes allue qd̄ est mot⁹ q̄s ꝟtigīs ꝯstringēdo venas apopleticas donec homī venit q̄si sincopis i quo est hn̄da cautela. Apoplexiā remouēt.ꝯfectio anacardina. euforbiuꝫ oleū de lateribꝫ.tiriaca mag̃ ꝛc. Epilepsiā repellūt.acetū squilliticū alleū fumigiū cū ambra et osse cordis ceruī p os et nares.confectio hermetis.corallus.caputpurgiū ex maiorana.oleū de piperibꝫ.peonia.pill̄e fetide.pill̄e de artemesia.pirretrū cū melle sumptū.testiculi vrsi ꝛc. Caput dolēti sanies aut aq̄ aut sanguis defluēs soluit egritudinē. Ab ebrietate p̄suat caulis succ⁹. pulmo ouis ieiune cōestus

Gal̄.de catartiꝫc

Nicola⁹ in anti. c.j.

Dia.cxxvi.

Pli.xxvi.c.xij.

Petr⁹.3.pble.vi.

Auicꝭ p̄ma tercij Petrus.xxxv.probl̄e.viij. Et auicꝭ j.ter.trac.5.c.4.

vi.aphorꝭ.x.

lapis ematistes. Maxime tñ parũ bibere confert. dolorẽ tñ et sodã capitis curat somn⁹. abstinẽtia. oleũ camomil. succus mẽte. et potio vini aut cereuisie de mane cũ modico cibo iuxta illud Vina bibens mane cerebrũ ꝯfortat inane. Que ꝑfudit heri crapula multa meri. Quibꝫ sanguis aut nutrimentũ grossũ sursum in caput eleuat᷑ illis minor est intellect⁹ sicut senibꝫ pbris a quibꝫ ꝓgressa est iniquitas Hinc est ꝙ bruta sint demẽtiora hominibꝫ. Nõ eñ ꝓpter quẽ de⁹ mũdũ creauit et vniuersa q̃ in mũdo sunt. et ipm hoiem ꝓpter se ſm Lactantiũ erectã habet figurã et cerebrũ sursum quaten⁹ lumẽ aie non obfuscaret quẽadmodũ lumẽ cãdele erecte clari⁹ lucet. Pueri etiã et hoies in quibꝫ nutrimẽti mot⁹ est et spũs nõ quiescũt. hebetes sunt Unde. vij. phicoꝝ dr. Aia sedẽdo fit prudẽs. Unde dt Petrus ꝙ pueri et marie aiosiores multo calore et sanguine abundantes et ebrij suffitiẽter. et inaiati amẽtes et maniaci nõ hñt intellectũ discretiuũ qꝛ multitudo caliditatis in ipis circa ptes supiores motũ et turbationẽ causat. eo ꝙ calidũ est motiuũ. Non ledi a vino cerebri indicat fortitudinẽ qꝛ vinũ habet virtutẽ pcutiendi cerebrũ et neruos. Difficultas discẽdi durũ indicat cerebꝝ. Et tarditas intellect⁹ est signũ grosse subẽ cerebri. Obliuio signũ fluẽtis cerebri Dolor cerebri malitiã cõplexiõis aut cõtinuitatis solutionẽ demrat Facilis intellect⁹ subtilẽ cerebri indicat subam Pauce supfluitates sanũ oñdũt cerebꝝ Plima supflua et male digesta frigidi⁹ q̃ꝫ oportet cerebrũ fcãt. Mobilitas in opioe calidũ. pmanẽtia vero frigidũ indicat cerebꝝ. Cerebri sunt q̃tuor ꝑncipales opatões. scꝫ opatio phantasie. cogitationis mẽorie. ⁊ impantis motũ scꝫ appetit⁹. Accidit ꝑterea cerebro somn⁹ non solũ ꝑter naturã qui est de gñe egritudinũ dict⁹ habet. sed etiã naturalis q̃ est impoña ꝑmi sensus vinculũ et immobilitas quedã Sed vigilia est solutio ipsi⁹ ad actũ. Et non est oĩs impoña primi sensus. qꝛ etiã in sincopisantibꝫ est defect⁹ sensus ⁊ mot⁹ Sed est impoña ex vaporatõe circa nutrimentũ ideoqꝫ post cibũ maxime fiunt somni. Sicut eñ nubes ꝓhibet lucis solis transitũ ad terrã ita vapor opilans viã caloris naturalis et spũs in venis et neruis ꝓhibet spm̃ ferentẽ virtutẽ sensus ad cerebrũ. sicut ergo in vigilia est mot⁹ caloris et spũs a corde ad cerebrũ. ita in somno ecõtra a cerebro ad cor. De somnio breuitatis cã qd est triplex ſm Petrũ. ⁊ q̃ño ꝯfert in cura nihil dicet᷑. Pueris pediculi in capillo magis viris min⁹ oĩno femie magis q̃ꝫ mares pediculũ sentiũt minus laborãt eoꝝ capita quibꝫ pediculus in capillo est. Fiunt aũt pediculi magis ꝑmutatõe aquaꝝ ꝓpter indigestionẽ et corruptionẽ. Posteriora capitis dolẽtia in fronte recta vena incisa iuuat. Quibꝫ aures hũide naturalr̃ et semen humidũ cito infirmant᷑. Quibꝫ vero ꝯtraria salubri⁹. vi. aphorij. ij. Nunc ad oris ptes ꝓcedatur.

Alber. xiiij. ꝺ aia libꝫ trac. ij. c. j.
Danielis. xiij.
Nephitomõ. c. 8
xxx. ꝓble. vlti.
scðo de aia in fi.
ij. de gñatõe aliũ
Prima tercij
Auer. in canticis
scðo tegni.
Trusianus scðo tegni ꝯmen. viij.
Aristo. ꝺ somnio et vigilia
scðo de ptibꝫ
Trusian⁹. ij. tegni cõmen. xxi.
Gal. de dignotõe q̃ hẽtur in sõnijs
xxx. ꝓble. vlti.
v. histo. xxxi.
ꝑma ꝓble. xvi.
v. aphorꝭ. lxvij.

tationi trāsglutioni ꝛ loquutōi seruire. Anteriori pte ligua discernit cibū et gustat ideo naturalr rara est vt hūoꝛes a stōacho recipiat. po sterioꝛi trāsglutōi famulaṫ. Ligua ſm Aristo. ij. de ptib. c. x. geminū gustādi vestigiū oñdit. fissura em̄ liguā distigui pspicuū est. ideoqꝫ Gal. dt eā esse duplex membꝝ. Supius em̄ ꝯmissurā neruale quasi sit distincta linea ducta p mediū longitudinis eiꝰ. vn̄ est ꝙ apparet ac si cōposita sit ex duab liguis. Creatoꝛ em̄ quēlibet sensum dupli cauit vt si vnū oꝛganū piret alteꝝ saluareṫ. Suba ligue est caro mol lis alba quā cooperiūt vene pue intrātes sanguinee rubee vt dcm̄ ē Et ē mollis vt bn̄ frāgat ꝛ moduleṫ voces Hō igiṫ liguā mollissimā absolutā ꝛ latā pcipue hꝫ vt cōmoda ad vtrūqꝫ offitiū sit. hoc est ad sapoꝛes pcipiēdos ꝛ lr̄as exp̄mendas. Est em̄ hō oīm marie aīaliuꝫ sensu facilis. Unde quib non satis absoluta est blesi balbi et torti sunt. qd vitiū litteraꝝ defectꝰ est. ligua em̄ aut lata est aut angusta aut mediocris q̄ quidē optia et explanatissima est. Itē aut absoluta aut ꝯstricta vt toꝛtoꝝ balboꝛūqꝫ est.. Figura itaqꝫ ligue est ꝙ sit re tro spissa ꝛ tēdat in tenuitatē. Et ideo spissas ante hn̄tes liguas ma le foꝛmāt sermōes. Ligue ps quedā ligula est sub qua duo sunt oꝛifi tia vsqꝫ ad carnē glādosam q̄ exeūt in radice ligue. Et p ista duo fo ramīa exit saliua que hauritoꝛia siue fontes saliuales appellanṫ. In carne āt glādosa et ptib circūuicinis gn̄aṫ saliua ad humectandū liguā vt meliꝰ gustet. Glādositas circa liguam retro exn̄s est in ipsa velut stercꝰ in intestinis mīme digestū et in patis ad leprā multipli canṫ. Palatū cui subiacet ligua est coopertū panniculo interioꝛi sto machi et meri vt dcm̄ est Preterea sub ligua stꝫ due vene magne vi rides ꝛ plene a quib oꝛiunṫ multe alie vene de quib dcm̄ est q̄ fre quēter phlebotomanṫ in squinātia. Ligua pterea in suo fundamēto hꝫ os site lr̄e laude qd ꝗuis sit puū magnas tn̄ hꝫ vtilitates ꝛ mul tas qm̄ ps maioꝛ musculoꝝ q̄ sunt in ligua oꝛiunṫ ex loco istiꝰ ossis Et in isto osse bifurcato pēdet ꝛ moueṫ ligua. nā opoꝛtet oēm motū localē hr̄e aliqd fixū vt in de motib anialiū dt aristo. Opationibus ligue q̄tuoꝛ pn̄t euenire nocumēta scꝫ totalis ablatio. coꝛruptio ꝛ di minutio. et sic grauitas siue palisis ligue et difficultas loq̄le. Item inflatio. aposteātio. vlceratio. mollificatio. spasmꝰ. abbꝛeuiatio. elōga tio. ariditas. et pustule accidūt ligue. et ranula sub ligua q̄ est q̄dam excrescētia silis glādule impediēs liguā in suis opationib. Nocētia et grauitatē ligue inducētia sunt. nuces litargiriū crapula ꝛ ebrie tas. Ulcerāt liguā vrtica ꝛ lac titimalli. Exsiccātia liguā sunt. cau lis galle pireꝫ sinapis. Curāt mollificationē ligue. nasturtiū nitrū sal sinapꝫ. Grauitatē ligue curāt. caulis. ꝯfectio anacardina. mumia thus. yerapigra. Pētafilonis radicis decoctio ꝛ saphirꝰ lapis. doloꝛē ligue curāt. Absinthiū atramēta vsta ppsita sub ligua cū hermoda

x. pble. xix.

Alber. pmo. d aia libꝫ. trac. ij. c. x.

vi. tercij. c. j.

ij. de ptib. xvij

pmo. histo. xi.

vi. tercij. c. j.

ij. d aia. c. d gustu xxiiij. pble. iiij.

Gal. viij. de iuua men. c. ij.

Gal. iiij. de moꝛ bo. c. iiij.

vi. tercij. c. ij.

ctillis curāt ranulā sub ligua Fricare liguā cum saluia facit loq citi9 Apostēata ligue et radicis ei9 curāt. aloes cū melle ꝛ vino. epatica cū melle. ficuū siccaꝝ apozima ꝛc. Debilitatē gust9 tiriaca maior re format. Ligua velox ad loquenduꝫ hoiem simplicē mali intellectus feat. Cui9 ligua balbutit ille van9 instabilis iracūdus ꝛ debilis iu dicat. Si ligua intpata repēte fiat. aut apopleticū aliqd corpis aut melācolicū hmōi efficit. Ligua grossa ꝛ aspera sagacē malitiosum no uigerulū impium oñdit. Ligua subtilis ingeniosum sagacē facile ti midū indicat. Ebrioꝝ ligua peccat qꝛ aīa patiēte ligua patit q est lo quutōis pncipiū. nō p se sed gratia organi indispositi quēadmodum scriptor peccat patiēte pēna. Et ideo etiā timentiū et rigētiuꝫ ligua titubat ꝓpter porositatē siue spongiositatē ligue in quā hūiditas per frigus cōpellit. Ligua pter sermonē mltoꝝ est ꝑcatiua vt in febrib9 ꝛ acutis morbis qꝛ susceptia est hūiditatis et sup pulmonis extre mitatē puta trachee arterie sita. vnde varias hꝫ dispōs. Et in brutis colorat ꝑm cutis exterioris colores eo ꝙ est q̄si ps exterior int9 ꝯclu sa. Facile etiā ligua patit a corpe. difficile vō ꝯplexionē stomachi et colore ipsi9 et dispōne. sicut cerebri ꝯplexionē ex oculi q̄litate iudica m9. Est em̄ iuditiū difficile vt dt senior dulcē et vnctuosum saporeꝫ ligua nō sentit. sicut amaꝝ salsum et acetosū q sunt corruptōs et ex cessus. Surdi oēs p nares loquunt qꝛ sursum cū maiori anhelāt co namie. Plorātes acute loquūt. qꝛ modicū et imbecillē emittūt spm̄ Ridētes āt grauiter. eo ꝙ vehemēter emittunt. Pueri mlieres ꝛ iaꝫ senes et eunuchi ꝛ nō gn̄antes acute loquunt. ꝓpter debilē spm̄ qui modicū aeris mouet. Uiri āt grauiter loquunt. qꝛ sunt calidi et for tes spū et anhelitu mltum de aere ꝯmouētes. Accidit tn̄ qn̄qꝫ ꝙ pu eri ante debitū tps loquutōis pfecte loquunt. quos aliq dicunt esse mōstra sicut dt Haliabēragel de quodā regis filio. q trāsactis. xxiiij. horis post ei9 natiuitatē signa fecit cū manu et loquebat. Ego sum nat9 informat9. et nat9 sum ad iudicandū amissionē regni Agedeir et destructionē gētis almani. Cui9 causa est aut fortitudo ꝟtutis in formatie circa ligue pfectionē. et mot9 aie circa interiora. Aut mer curij domineū ascendētis in ꝓpria domo. Aut vt ego opinor diuina p missio. Unde elicit ꝙ ante auditum loqui potest homo quēadmodū aues. sed nō intellectualr ꝛ cum deliberatiōe. Multotiens em̄ can tus et verba egrediunt a nobis. sed nō cum volūtate vt in melanco licis et maniacis videm9. qui etiaꝫ loquunt ornatissimū sermonem quē nunqꝫ audierunt. Balbutiētes nequeunt loqui submisse et tē perate vt reliqui. sed in altum ducunt qꝛ vocatio eorū impedit ab aliquo impediēte. Hinc et melācolici adusti qui facile ledunt a vi no balbutiūt. qꝛ velociter fantasiam imitant. Et motus interiores pcipites sunt et inordinati. Faux est locus vbi guttur et meri plus

vij. aphoris. xli.
Michaelscotus c. lxix.
iij. pble. xxxij.
viij. pble. xiij.
xxxiij. pble. iiij.
v. de gn̄atōe ania lium. c. vi.
pma aphoris. j.
xxxiij. pble. v.
xi. pble. ij. et. iiij. et. xv. et. xvi. Et xxx. ꝛ. xxxiij. ꝛ vl. v. d ge. ali. c. 7. i fi xi. pble. xxvij.
In natiuitatib9.
Pe. xxx. pble. j.
xi. pble. xxxviij.
Gal. ꝯmen. xxxv. aphoris. iiij.

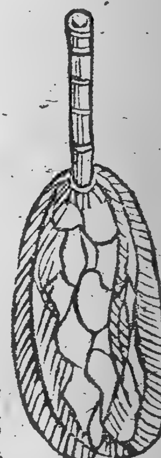
os iungunt. qui ore apto bene potest videri certissime. vnde Mundinus Fauces sunt loca ampla glādosa apta suscipe supfluitates. et ideo frequēter apostemant et vocāt vulgares gotiū. Et in fine harū existit pncipiū cāne et meri vbi situat cooptoriū qd hora trāsglutionis cibi claudit foramē epiglotis. ne aliqd cibi vel potus dñdat ad pulmonē et suffocationē fatiat. Fauces patiunt apostēationez vt in squinātia. fluxū humoꝝ. dolores et tumores. vlcera et pustulas. ⁊ rerū extrinsecaꝝ infixionē. asperitatē et scabiem ex distillatiōe hūoris ad ipas q et tussim excitat. Naz tlis distillatio est peior q̄ ad nares et melior q̄ ad pulmonē. Cōferūt faucibꝫ ficus sicce. lac gargarisatū. mel. sinapis radix et semen. Nocēt faucibꝫ stafisagria. titimallus Purgāt fauces pētafilon. et sandaracha cū melle. Apostematibꝫ ⁊ tumori faucū ꝯferūt. aloes cum vino et melle. agresta cocta cuz melle ficus sicce. pix humida linita cū melle. oua calida ꝛc. Asperitatē faucīū curant. oleū. vitella. sorbilia ouoꝝ. succus et radix liqritie Fluxū humoꝝ ad fauces curat. thimꝰ cū sinapi exteriꝰ applicatꝰ. collutio orꝫ cū vitriolo. origanū ꝛc. herba tribli elixa trita cuz melle vlcera faucū sanat Accidit pterea faucibꝫ q suut pncipiū gutturꝫ apostema dcm̄ squinantia q̄tuor habēs spēs anhelituz impediēs. et viam cibi opilans. ex fluxu humoꝝ ad guttur a capite puenieus. Cuius cura est abstinētia a cibo. vigilia. phlebotomia. pharmatia. diuersio ad inferiora. clisteria fortia ꝛc. A pprietate curāt apostema gutturis. nodela. flos viole. filū cum quo strangulat vippera collo squinātici appositū. stercus lupi. stercus canis ꝯmedētis ossa. alleū gargarisatū. anisum cum melle ysopo et aceto. cepe cum ruta et melle ꝛc. ¶ Uua est substātia carnosa pendēs supra ptem supremā epiglotis sicut velamen pendet a palato supra viā epigloti et cartilaginē cimbalarem. et supra viam meri. Et eius substātia est plena venis et arterijs formata instar papille mamille siue grani vue. supius amplū et grossum inferiꝰ āt strictū et acutū. Et visu pcipit pēdere supra ligue radicē aperto ore et ligua demissa. ad quā frequēter cerebri descēdunt supfluitates. Ideoq3 primū eius iuuamentū est phibere eas supfluitates ad pulmonē et stomachū ꝯfluere. Scdm est modulare vocem refrangendo aerem q est ipsius materia. Tertiū alterare et repercutere aerem ne frigidus ingrediat pulmonē. Quartū est phibere res extraneas vt fumū pulueres et silia subingredi guttur. cānam pulmonis et meri. Quintū est q cū loquit homo supponit meri ne aer ad stomachū descēdat et ipm ledat. Sextū est q tpe trāsglutōis phibet rem trāsglutiendā ingredi tracheā. Est pterea quedaz caro pāniculosa pendēs a palato et annexa sibi et pendet sub vua q etiaz cooperit caput dicta algasmach cāne vt multiplicetur custodia. Et sub illa carne est os paruū hñs quatuor latera quod quadrilateruz

Celsus quarto medicine
Gal. ad glau. tractatu. ij. c. j.
lij. aphorꝫ. xvij.
ix. tercij. c. viij.
Dia. clxxxviij.
q̄rto d interioribꝫ
Gal. c. vi.
Et. vi. meimir
Nico. ser. iij. c. ij
Plinius. xx.
Gal. x. de vti. ptī.
Auicꝫ. ix. tercij
Auer. ij. colliget.
Gal. pmo de morbo. c. vi.
Alber. pmo d aīa libro trac. ij. c. x.

vocaẛ.et duo latera supiꝰ sꝰ et duo inferiꝰ ad qd̓ dicta alligaẛ caro
Due amigdale sunt duo mēbra carnosa quibꝫ admixti sunt nerui in forma oblōga in radice ligue sita post vuā ante pncipiū meri a duobꝰ lateribꝫ velut quedā auricule que carnose neruose vt sint fortes Et sunt in figura sicut due glādule rotunde cum quadā lōgitudine Iuuamentū ambaꝝ est ꝯtinere et coartare aerē ꝟsus caput canne ne expellaẛ penitꝰ ⁊ simul qn̄ fit cōtractio cordis. Patiẛ vuula apostemata vlcera ⁊ relaxationē. Cōferētia passionibꝫ vue ⁊ amigdalaꝝ sunt.artemesia.betonica.radix peonie.portulaca.rosa.sal cū melle.viole. Fluxū ad vuā et amigdalas pħibēt.agresta cocta cū melle aut dulci vino.mastix masticātꝰ.folia plātaginis ⁊ radix masticata. Casui vue ꝯferūt.acetū gargarisatū.alumē.dyaysopū.dyaprassiū.rosa.origanū ⁊c. Amigdale silr patiūẛ apata ⁊ vlcera q̄ curāẛ aloe.alumine.balaustia.ouo crudo.pituria.lacte capre gargarisato ⁊ portulaca

De Pulmone et Cāna eiꝰ ca.xlvij.

Trachea arterea

Pulmo est membꝝ spermaticū dictum ventilabꝝ cordis offitiale cōpositū ex ptibꝫ quaꝝ pma est rami cāne.scda rami arterie venalis.tertia rami vene arterialis.qrta caro mollis.rara.aerea.creata ex tenuiore et subtiliore sanguine q̄ eiꝰ extat nutrimētū.plurimū meatuū offitio spirādi delegatū. Rami cāne ingrediētes pulmonē sunt aliq̄ntulū molles vt pn̄t motui totaliter obedire Et terminanẛ vsq̄ ad vltimā pulmonis supfitiē ⁊ pāniculū eiꝰ. Rami āt arterie venalis siue vene pulsatilis sūt vniꝰ tunice sicut vena nō pulsans et oēs pulsant hoc est dilatanẛ ⁊ ꝯstringunẛ. An āt silr ꝯstringantur ⁊ dilatanẛ cum cordis dilatatōe ⁊ ꝯstrictiōe ē inter autores diuersitas. Vult tn̄ plusq̄ȝ cōmētator.ij.tegni ꝯmen.xxxv.quāuis venalis arteria in pulmone ramificata cū cordis dilatatiōe dilataẛ tn̄ reliq̄ tūc ꝯstringunẛ Et cū cordis ꝯstrictōe cōstringiẛ cū reliq̄ tūc dilatanẛ.qꝛ in ꝯstrictiōe cordis claudiẛ orifitiū venalis arterie.alteriꝰ autē aperiẛ. Duciẛ em̄ aer ad cor qn̄ venalis arteria dilataẛ hoc mō. Nā dilatato pectore dilataẛ pulmo ⁊ cāna eiꝰ.et dilatata cāna aer exterior ore receptꝰ in ipam ingrediẛ et trāsit in ramos eiꝰ vbicūq̄ i pulmone sitos.⁊ p porositates eoꝝ trāsit in porositates carnis pulmonis in quibꝫ quadā digestiōe pparaẛ ⁊ subtiliaẛ et sic pparatꝰ trāsit p porositates arterie venalis in ꝯcauitatē eiꝰ ex qua trāsit ad cor re

frigerando calorē eius et spm̄ vitalē. ipm etiā cor cū ɔstringit nō im mediate expellit ad pulmonē qđ expellit sed p̄mo ad arteriā venalē Et p porositates arterie venalis aer calefact⁹ et fum⁹ capinosus q̄ est excremētū digestiōis sanguis in vētriclo sinistro in gn̄atiōe spūs trāsit ad porositates carnis pulmōis. ex q̄bꝫ p porositates ramorum cāne pulmōis intrat in eos ꝛ ex eis trāsit in cannā ex qua ꝑuenit ad os ꝛ exspirat. Vn̄ ɔcludūt q̄dā auctoritate gal. ꝙ cū cor ɔstringitur. arteria dilatat. qđ verificat de alijs arterijs a venali. Nam pulmo est magn⁹ q̄ꝑt multū in se aeris ɔseruare vt đr in de respiratōe. q̄re nō oportet ad pulmonis dilatationē etiā arteriaꝫ dilatari venalē. q̄uis p aliqđ spatiū dilatat ad ɔstrictionē cordis vt in eā recipiat qđ p cor expellit. Si vo ad pulmonis extēsionē dilataret arteria ɔtinuo ꝛ su bito aer duceret ad cor qđ est incōueniēs. et erit anhelit⁹ et pulsus vna opatio qđ gal. reprobat Rami vene arterialis duas hn̄t tūicas sicut arteria ꝑpter tutelā sanguis subtilis vaporosi quē portat a cor de ad pulmonē nutriendū vt patuit. Sꝫ arteria venalis hꝫ vnā tu nicā vt facili⁹ obediat dilatatōi cordis aut pulmōis. ꝛ copiosi⁹ intra ret in ipam aer. ꝛ exiret sil' cū aere fumositas expulsa p ipam ad pul monē. Et adiungunt rami vene arterialis ramis arterie ꝛ trachee. vt cibent ex eis. Nutrit āt solus pulmo fm gal. sanguine arteriali misso a corde ad ipm p venalē arteriā. Nō ꝙ solo sanguine arteriali q2 Auer. ij. col. et Aristo. voluit ꝙ oia nutriant sangie venali et arte riali sil' ita ꝙ arterialis sit sicut formator ꝛ ꝑfectior respectu venalis Nutrit āt leuissimo sanguie ꝛ digesto ꝑfecta digestiōe. Et ideo q̄dā opinant ꝙ nutriat sanguie cholerico ꝑpter leuitatē ꝛ spumositatem Et ɔtinet multū de sanguine nō intra se sed in venis q̄ in dissectis alibꝫ euacuat grā cui⁹ decipiunt hi q̄ autumāt pulmonē esse sangui ne vacuū. Caro pulmōis est rubea naturalr vt pꝫ in abortiuis q̄ in matricibꝫ nō respirāt. Sed alba accn̄r ꝑpter aeris domineū et frigi ditatē illi⁹ qđ ɔn̄dit ad ipm. Est em̄ pulmo patissim⁹ suscipe reuma fm gal. in de pblōia. Et est rara vt in ipa accipiat aer et digerat et supfluitas pulmonis ab ea expellat. Pulmonis itaq3 subā est instar rethis ɔtexti ex ramis trachee q̄ p̄mū diuidit in duas ptes dextrā ꝛ sinistrā. deinde q̄libet in ramos. ita et arteria venalis ex sinistro cor dis vētriclo ꝑgrediēs. et vena arterialis ex dextro ventriclo ortum hn̄s. Qui rami se diuidēdo in ramos capillares ad inuicē ɔtinuāt et cōtexunt sicut rethe. q̄uo epar ex venis ɔtexit sicut tela fm aliq̄s vacuitates rethis replet caro mollis rara et spōgiosa. Pānicłus āt ad quē teriant orifitia dictoꝝ vasoꝝ est rar⁹ et neruosus p quē pul mo sentit ꝛ coopit pulmonē. Pulmonis itaq3 ptes integrales sꝫ ca ro pānicłus et tria vasa. Sed ptes q̄titatie sunt q̄nq3. due in pte si nistra et tres in dextra q̄ dicunt ab Auic. rami ei⁹ siue fimbrie. q̄ꝝ

vij. de iuua. c. ij.

Gal. de iuuamē. vij. c. ij.

viij. de iuua. c. j.

p̄mo histo. xvij

Alber. p̄mo đ aīa libꝫ trac. iij. c. iiij.

Auic. x. terc ij. c. j

Alber. p̄mo đ aīa libꝫ trac. iij. c. ij

Auic.x.tercij.c.i
lij.de ptib.j.
Auic.x.tercij.c.i
Alber.pmo d aia
lib trac.ij.c.ij
lij.de ptib.vi.
Aristo. in de re-
spiratõe.c.j.
Gal.viij.de iuua
men.c.j.
Auic.x.tercij.c.i
et.xiij. de aialib9

due in sinistra et due in dextra ordinate sunt in cordis euẽtatione et anhelitũ. Tertia vo q ad dextrã maior fimbriarum ei9 est ve quiescẽs dicta pomũ granatũ siue culcitra ordinata poti9 in vene magne sustẽtaclm et stramẽtũ. Dextra ãt pulmonis ps plꝰes habuit ramos q̃z sinistra pterea qr cor est magis decliue ad sinistrã ptẽ. addẽs pti sinistre qd occupat spatiũ ei9. Figura pulmonis ẽ ad figurã clibani siue pectoris. in pte posteriori lõgiorẽ hz magnitudinẽ q̃z in anteriori. Et dr q̃zuis plꝰes hẽat ramos in dextra pte tñ quo ad q̃ntitatẽ magis est in sinistra qr due pẽnule sinistre st maiores trib dextris. Juuamẽtũ siue pulmõis vtilitas qr delegat9 est spirãdi offitio originẽ sui mot9 ex corde accipiẽs. sed sua tũ ãplitudine tũ inanitate aditũ spiritui patefacit cũ em attollit influit spũs. cũ cõbit effluit. ad cordis palpitationẽ nõ ptinẽs sed attrahens aerẽ quẽ digerit et pparat cordi sed epar sanguinẽ. et plus de aere retinẽs q̃z cor indigeat in vno pulsu. qd ideo fit vt si ptingat ex aliq̃ cã attractõis impedimẽtũ. aut ex submersiõe. aut pter longã vocẽ ptinuã. aut cũ abhorret aerẽ vt qr fetet aut corrupt9 est q̃litate mala q hẽat aliqd aeris in pulmone vñ cor euẽtet. Rane idcirco qr pcauũ et pauci sanguis fungosum spume similẽ hñt pulmonẽ diu sub aq̃ morari pñt. Aer ãt a pulmõe digest9 et direct9 cordi est vt euẽtet calorẽ cordis et vt nutriat et restauret spm vitalẽ in corde et aialẽ in cerebro ex suba aerea digesta que vincit in suba spũs. licet sit mixt9 ex pluriũ elemẽtorum subijs. Principalis aũt attractõis aeris vtilitas ẽ vt recẽs aer frigidus hẽat int9 et expellat inde q ia intẽsus et fumosus fact9 est q ad caloris non vz tpamẽtum Trachea ãt arteria q cãna pulmõis silitudinarie nũcupat. nõ ẽ nisi in hñtib pulmonẽ. via exñs aeris ad pulmonez. sicut meri via cibi ad stõachũ. in suba est pellicularis et cartilaginosa. Est em membrum organicũ cpositũ ex plib csilib cartilaginosis pãniculosis ptib9 et neruis ortẽtib a sexto pari neruorum. Cui9 figura est oblõga et rotũda ab ãplo ad strictũ pcedẽs. supius teriatũ ad epiglotũ. inferius ãt ad pulmonẽ ad quẽ cũ venerit in duas diuidit ptes vt dcm est. Trachea in pte posteriori vbi tãgit est pãniculosa vsq ad epiglotum qd est ex toto cartilaginosum vt dicet. ne anhelitũ impediat. et buccellã p meri transeuntẽ cõpmat. Sed in pte anteriori est cartilaginosa eo q vocis organũ oino cartilagine indiget. Si em esset ossuosa nõ posset flecti ad formatõem vocis. et impediret transitũ multi cibi et solidi p meri. Et si fuisset carnosa aut pãniculosa nõ pmãsisset apta sed pites cõcidissent. Et nõ est vna cartilago sed plꝰes ptinuate ligamẽtis q pãniculus tegit et cõphendit oia illa intrinsec9 pãniculus leuis ad siccitatẽ et duritiẽ declinãs aliq̃ntuluz vt resistat catarris et sputis malis et vapori fumoso redeunti ex corde. et vt nõ mollificet pcussiõe vocis. Cartilagines sunt dure ne facile ab extrinsecis ledãt

plurificate ordinatim posite ad extēdendū et ɔtrabendū. Nā canna extēsibilis est in respiratōe et attractiōe aeris, ɔtrahibilis aūt in expulsiōe ei⁹. Rotunde vt sint securiores a nocumētis. Sed semicirculares et gibbose ꝟsus anterius. plane ꝟsus meri donec declināt ab ysophago ad pulmonē. vbi rotunditatē circulorū recupant. Juuamētū trachee est deferre aerē ad pulmonē et educere fumos capitosos et coadiuuare in formatōe vocis. Epiglotis āt est cāne pulmonis extrēitas grossa et solida cui⁹ eminētia in gutture apparet. cōposita ex musculis. neruis. cartilaginibꝫ. et pelliculari sub̄a q̄ velat̄. Et ī hora trāsglutōis sursum eleuat̄ ꝟsus os. ne sui duritie cibi transitū impediat. Et coartat̄ cooptura ꝗrundā suarū cartilaginū ne cibꝰ ingrediat̄. q̄ si ingredit̄ tussim excitat et in pulmōe aut corrūpit̄ aut cū tussi expellit̄. Musculi sunt. xx. duodeci inter cartilagines ei⁹ et octo inter epiglotim et mēbra circūiacētia. Nerui āt ascēdūt ab vnoquoqꝫ latere vn⁹ q̄ oriunt̄ a sexto pari neruorū cerebri ſm Gal. q̄ dicunt̄ reuersiui siue nerui vocis. qꝛ ꝓprie sunt ꝓncipiū mot⁹ vocis. Et nō directe venerūt ad epiglotim vt sint fortes. et ad designandum ꝙ vox non solū depēdeat a cerebro tanqꝫ a ꝓncipio volūtarij mot⁹. sed etiā a corde tanqꝫ ab eo in quo formant̄ ɔcept⁹. Cartilagines epigloti sūt tres. Prima est scutosilis oblōga sub mēto apparēs dicta peltalis siue clipealis. Scd̄a dr̄ nomē nō hn̄s posita ꝟsus meri. Tertia cimbalaris q̄ peltalē coopit. Causa ꝓpter quā epiglotis est cartilaginosa totalr̄ est vt sit sonora et vt ad ip̄am melior fiat aeris refractio. Figura epiglotis est rotunda. Situs ei⁹ est post radicē ligue in sup̄mo trachee interi⁹ in gutture in oppōe directa cōtra foramē palati q̄d venit de naso. Utilitas epiglotis nō est ꝓpter vocē sed ꝓpter retētionē anhelit⁹. et ideo clausura epiglotis q̄ est sicut clepsedra in hora anhelit⁹ est erecta eleuata. sed in hora trāsglutōis cadit sup̄ epiglotim et claudit ip̄m. qꝛ res q̄ trāsglutit̄ primū cadit sup̄ radicē clausure epiglotis. deinde trāsit supra dorsum suū Meri etiā inter trāsglutiēdū descēdit et epiglotis ascēdit ne trāsitū cibi impediat vt dcm̄ est. Auicēna āt. x. tercij. c. j. dt̄ ꝙ epiglotis est instrumētū ad cōplendā vocē et vt teneat̄ anhelit⁹. Et in medio epiglotis est corp⁹ sil̄e ligue fistule in figura et ꝓprietate. Sed in subs̄tātia est membranosum et adiposum ꝓncipalissimū vocis organū vt impletū spiritu nō rumpatur Et vt madefiat ꝓpria humiditate. et non sicut fistularū ligue siccitate frequēter acquisita. aliqua indigeat humiditate. Unde qꝛ natura est prior et ꝑfectior arte. ligue fistule potius huic corpori assil̄atur. quāuis omnia aīalia sanguinea habēt cor quasi focum quo nature fomites et ꝓmordia ignis natiui ɔtineāt̄ et seruent̄ eundemqꝫ tutū esse veluti arcem corꝑis toti⁹ necesse est. et epar cibi coquēdi gratia

Gal. in de voce
Auer. ij. col.

viij. de iuua. c. ij.

Gal. viij de iuua. c. ij.
Auic. ꝓma primi de anathō. epi.

Alber. ꝓmo d' aia libꝰ trac. iij. c. ij.

Gal. viij. de vtili pti. c. ij.
iij. de ptibꝰ. vij.

de motibꝰ alium

Pli. xi. naturalis histo. c. xxxvij.
ij. de aia. c. d sono
iiij. histo. ix.

Sola tn̄ spirātia hn̄t pulmonē q̄ pectoris ɔcauitatē replet in q̄ tanq̄
in culcitra cor situat᷑ vt patebit. vn̄ aq̄tica vt in plimū carēt gutture
pulmōe et voce. Dī vt in plimū q̄r triplices st̄ pisces. Alij dūtaxat
sonū fatiūt ore aut brāchijs vt luci⁹ et carpo ꝛc. Alij vident᷑ vocare
sed nō vocāt vt cuculus aper. pecten piscis. hn̄t em̄ spm̄ inclusū quē
dū atterūt atq̃ agitāt sonos illos elidunt siles vocib⁹. Terciȷ vocāt
vt delphin⁹ q̄ hȝ pulmonē et guttur sed caret ligua absoluta ꝛ labrȷ

Pli. xi. c. xvij.

ideoq̄ impfecte vocat. Pulmo q̄nto mior corpib⁹ tāto velocitas ma
ior. Sitis intēsa q̄ nō facile sedat᷑ p frigidū potū indicat pulmonē ca

ij. tegni

lidiorē q̄ȝ oportet. Phlegmata inter loq̄ndū cū tussi expulsa frigidiorem
vox clara aspera ꝛ sonora sicciorē. obscura āt et lenis hūidiorē. Pul-

vij. aphor. xxxix.

moni ꝛ carni ei⁹ accidūt egritudines ex hūore reumatisante ad can
nales ipsi⁹. vn̄ gn̄ant᷑ squināntia tussis ptisis q̄ est vlceratio pulmōis
raucedo. aspitas vocis. disnia. Et ex coadunatiōe hūoris in pēnulis
ipsi⁹. vn̄ fit empima. asma. piplemonia. emothois. et pleuresis q̄ est
egritudo pānicli tegētis costas vt dcm̄ est. Itē accidit dolor lateris
diminutio ꝛ variatio vocis ꝛ hanelit⁹ ꝓpter q̄ pulmo creat᷑ a natura

v. aphor. xxv.
x. terciȷ. c. de apo stēatib⁹ pul.
scda p̄mi. c. d aq̄.

Nocēt pulmoni frigida vt nix glacies aer frigidus. vēt⁹ borealis. aq̄
multū frigida. Et maxie frigidū actuale siue potēale. pectorib⁹ senuȝ
excarnatis ɔualescētiū. q̄uis aq̄ frigida ꝓsit ꝛ ɔfortat pulmonē cali
dū et siccū. aer grossus paludinosus. nebulosus et vētosus. fumus ꝛ
puluis frumēti. furor. ira fortis. multa tristitia. oē exercitiū laboriosuȝ
vox nimiū exaltata et multū ɔtinuata ꝛ violēter emissa et maxie p⁹
repletionē cibi ꝛ humorꝝ vt lectio aut p̄dicatio. somn⁹ ꝛ vigilia imo-
derata. et oīa acuta. salsa. amara. pōtica ꝛ acetosa. cibi grossi ꝛ viscosi
et repletio imoderata cibi et pot⁹. alleū. castanea. lētes ꝛc. denudare
pect⁹ aut in sole aut in vmbra. Cōferūt pectori panis bn̄ fermētat⁹
et mōus. ptisana triticea ꝛ ordeacea. carnes bōaꝝ auiū. agni. hedi. ꝛ
lactātis vituli. caponi. oua sorbilia. lac recēter mulsum. butirꝝ recēs
coctū ꝛ crudū. case⁹ recēs sine sale. pisces pui petrini bonaꝝ aquaꝝ
anguille recētes. amigdale dulces ꝛ amare. passule enucleate. sinapȷ
ysop⁹ vinū enulatū ꝛc. Mūdificāt mēbra anhelit⁹. absintheū. acetū
squilliticū. anisum. aq̄ mellis. aristologia. butirꝝ cū zuccaro. cinamo
mū. cubebe. enula. ficus sicce. liqritia ꝛc. Abstinētia a cena ꝛ in intro
itu lecti cape vnū coclear de coriādro p̄parato et vti abstersiuis si-
ne mordicatōe cito sanat sine molestia raucedinē. Catarro ɔferunt
acetū. auellane. cinamomū. vitella ouoꝝ. pille ɔtra catharruȝ. Rosa
nocet catarro et fortiter redolētia ꝛ acuta. Clarificāt vocē. alleū ace
tū squilliticū. caulis succ⁹ deglutit⁹ post masticationē. liquiritia ꝛc.
Anxietatē inducūt. coloq̄ntida. epithimū. euforbiū. fungi scamonea.
Anxiosis ɔferūt. alleū. lac asine nouiter mulsuȝ. berillus lapis. cimi
nū. sicce fic⁹. gētiana. nasturtiuȝ. millefoliū. succus viole. sinapis ꝛc.

Nocent tussi acetū. mel nuces &c. Cōferūt tussi alleū coctū cū lacte amidum cum zuccaro et oleo amigdalarum. enulatuum vinum. liquiritia nasturtium cum melle. Poma vlcerāt pulmonē. Cōferunt ptisicis pulmo & cor anseris betonica cū melle ↄfectio satirion dyarodon lapis silenites. Et quia pulmo ē necessari⁹ propter hālitū & vocē ideoqꝫ de hijs pauca dicētur. Est aūt hanelit⁹ mot⁹ ↄposit⁹ ex inspiratiōe et respiratiōe aeris inter quos duos mot⁹ due cadūt quietes medie quia sunt mot⁹ ↄrarij qui sine quiete nō succedūt & ↄiūgunt vn̄ sic pulsus ↄponitur ex motib⁹ et quietib⁹. Et notificatur magis per motū ita et anhelit⁹ qui seruit pulsui sicut digestio cibi in stomacho famulatur digestiōi cibi in epate. Et quia calor pulmōis ē debilior calore cordis ideoqꝫ tumefactio ei⁹ nō ē ita frequēs sicut cordis. Anhelit⁹ sunt quatuor cause effectiua formalis materialis et finalis. Effectiua est duplex principalis est virtus naturalis siue vitalis cui subseruit volūtas. fit enim in somno & infatigabilis est. Et egritudines opilatiue cerebri et nuche et marie a quib⁹ virtutes volūtarie motiue descēdūt in lacertos hanc impediūt operatōem et aliquādo ipam auferūt vt in apoplexia patet ab eodē etiā principio procedūt puls⁹ et hanelit⁹ licet nō eodē modo. Instrumētalis est multiplex quia instrumenta hanelitus sunt diaphragma pulmo trachea arteria epiglotis & vuula. Et quidā addūt pect⁹ siue musculos pectoris et os et nares. ista tamen instrumēta nō equaliter operantur in factiōe hanelit⁹ nā quedā operantur principaliter quedā min⁹ principaliter de principali instrumēto est diuersitas Aristo. enim videtur quod pulmo sit principale instrumentū vn̄ dicit respirant aīalia quecūqꝫ hn̄t pulmōes. et delphin⁹ piscis respirat qui caret diaphragmate. arteria venalis que in pulmōe partitur apparet fm̄ Arist. esse primū hanelit⁹ instrumētū quia cū dilatatur statim fit inspiratio & cū ↄstringitur exspiratio. fungitur itaqꝫ duntaxat offitio accipiendi reddendiqꝫ spūs Et nihil aliud nec siccū vel humidū pati ipa videtur sed vbi in eā tale quid deerrauerit tā diu torquetur dū excutiat quod delapsum est vn̄ Linguā ↄpescas dū prebes faucib⁹ escas Sed Gal. vult quod diaphragma sit principali⁹ instrumētorum hanelit⁹ et pulmo fistulis plen⁹ est receptaculū spūs siue aeris. motu enim diaphragmatis mouetur pect⁹ et motu pectoris pulmo quo moto mouetur trachea Preterea anhelit⁹ nō est dūtaxat propter refrigerare calorē cordis sed etiam propter nutrire calorē vitalē Nutrimētū aūt ignis nō est aqua sed aer. vn̄ et pisces qui hn̄t branchias non solum attrahēdo aquā refrigerant cordis calorē vitalem sed etiā per subtiles poros capiunt aerē nutriendo spm̄ vitalem. qui est pmixt⁹ aque. Aer enim non solū supnatat sed etiā miscetur aque aliqualiter. quod patet ex eo quia gelidū exeunte spū cōgelatur aqua et inspissatur. Et spirātia in terra degunt vt talpe in quē per poros aerem penetrare nēo sane mētis dubitat. Ex his etiā liquet quod mot⁹ hanelit⁹ sit mixtus ex naturali et voluntario vt patuit in ↄmētario puuli phie. Cā

ij. de aia
Gal. de dispna. et vtilitate anhelit⁹
Auic. x. tcij. c. ij.
Trusian⁹. ij. tegni ↄmen. xxxv.
Auer. ij. col.
ij. de aia
in de respi.
ij. histo. xv.
iij. de ptib⁹. vi.
primo histo. c. xvi.
in de vti. hanelit⁹
Gal. de iuua. hanelit⁹ c. ij.
Pli. ix. naturalis histo. c. vij.
iiij. metheororum
Gal. de iuua. hanelit⁹. c. ij.

formalis Est debita ꝯpositio dictaꝝ pcium banelit⁹ q̄ scd̄m Aristo. magis attribuit pulmōi q̄ȝ diaphragti Cā materialis subiectiua est pulmo sed cū qua est aer Causa vo finalis fm aristo. est euentatio ⁊ refrigeratio cordis. sed autoritate galieni Et custodire innatum et vitalē calorē Custodit āt p flabellatōꝫ. hoc est frigidi aerꝫ attractōꝫ mensuratē ⁊ p expiratōꝫ hoc est fumositatis expulsiōꝫ Et fm auicꝫ. est implere pulmonē aere frigido donec pparet p paratōe cordis ⁊c. Anbelit⁹ est duplex. naturalis ⁊ violētus Naturalꝫ fm Galꝫ. est cui⁹ inspiratio fit solo diaphragte ⁊ exspiratio p musclos q̄ sunt secundū exigastrū. i. ventrē Sꝫ innaturalꝫ et violētus nō fit solo diaphragte sed iuuat musculis pectorꝫ dilatatiuis quo ad inspiratōꝫ Et musculis costaꝝ q̄ ad exspiratōꝫ Cui⁹ stꝫ mlte spēs. scꝫ Magn⁹ pu⁹ long⁹ breuis velox tardus rarus spiss⁹ frigid⁹ fetidus inequalis et difficilis ⁊c. Que sit differētia inter respiratōꝫ mūdificatōꝫ euētatōꝫ et dilatatōꝫ pꝫ dīa. lxxxi. et dicta est i ꝯmētario pauli pbie. c. de spetieb⁹ mot⁹ localis. Loxus ⁊ palemō vt refert. Albertus p̄mo de aialibus dicūt q̄ Anbelit⁹ quiet⁹ et ordinatus mediocris inter magnum et puuꝫ. cordis q̄etē et paratū hoieꝫ fcāt Sine cā suspirare et gemere ꝓfunde melācolie detentū ⁊ futuꝝ maniacū demrat Cū quiescit p tps lōgū tādē cū āgustia ꝓdit estū ⁊ gemitū cogitatōe ⁊ molestia detentū denūtiat et in penitētia alicui⁹ mali positū p̄cipue si caput cū hoc quatiat Si āt cū hoc intorquet cū gemitu p hoc se aliq̄d mali iā ordinare in aīo qd̄ cogitat q̄liter ope ꝯpleat Spūs cū rugitu q̄dam ⁊ nariū dilatatōe emiss⁹ feritatē ⁊ magnā iracundiā irrōabileꝫ ⁊ impetuosaꝫ fert demrare Et ideo in pūerbio d̄r q̄ spm̄ tꝫes hn̄t in narib⁹ quoꝝ hanelit⁹ est pturbat⁹ ⁊ spiss⁹ Ac si cursu vel angustia laborauerit impetuosi et iracūdi stꝫ. Breuis et spiss⁹ et q̄si incercept⁹ et decidēs timidū fcat ⁊ imbecillē Grauꝫ banelit⁹ fcat spūalia impedita. frigid⁹ tard⁹ et puus mortē ꝓinq̄ fcat. banelit⁹ ferid⁹ fcat hūores putrefactos in canna aut pulmōe. hinc est q̄ gibbosoꝝ ⁊ curuosoruꝫ fetidior et grauior odor est anbelit⁹. xiij. pble. x. Sūt autem gibbosi quoꝝ in posteri⁹ causat eminētia ex spondilium dislocatiōe strumosi q̄b anteri⁹ Gibbosos ex asmate aut tussi factos añ iuuētutem mori ꝓnūtiat Hipocrates. vi. aphorꝫ. Nā putredo nō soluꝫ est causa fetorꝫ ymmo ⁊ corruptiōis et mortꝫ vt d̄r p aristo. in de morte et vita. Retinere banelitū soluit singultū et tussim. ꝯfortat calorem naturalē et mēbra ꝯsumit reumatica. Et auget auditū de voce q̄ ē nobilissima actio volūtaria fcā a nobilissimo motu cogitatōis ⁊ delibaratōis vt d̄t Galꝫ. in d̄ voce in p̄ncipio Aut repcussio aerꝫ respirati ad vocalē arteriā cū imagie fcandi vt pꝫ. ij. de aia In ꝯmētario paruuli pbie caplo de obiecto audit⁹ dcm̄ est Que stꝫ eius cause efficiētes instrumētales Nā p̄ncipalis est ꝟtus aialis mouēs aerē ꝑ⁹ epiglot-

Marginal notes:

iij. de ptib⁹. vi. Et in de respi. de vtili. banelit⁹ c. ij. Et. viij. de iuua. mem. c. iij. Et in d̄ vti. respi. c. v

Galꝫ. iiij. interiorū.
Trusian⁹. ij. teg. ꝯmen. lxxxi.
Nico. iiij. ser. c. ix trac. iij. c. ij.

xxxiiij. pble. xlviij
Auicꝫ. x. tercij. c. xviij.
p̄mo ꝓgnosticon cañ ⁊ ꝯmē. xxvij.
x. tercij. c. ix.
Gal. interiorum iiij.

xxxiij. pble. s. ⁊. iꝫ
xi. pble. xli.

x. tercij. trac. ij. c. i iiij. histo. ix.
Aristoti. xi. pble. iij. v. et. vi.

tim. et q̄ causa materialis. formalis et finalis. Quō dr̄t a loquutione ꝛ que sit eiꝰ diffinitio. Nūc breuiter ad eiꝰ accn̄a et phisionoiaz accedatur Uox ledit̄ tripl'r aut em̄ diminuit̄ aut corrūpit̄ et ꝑmutat̄ q̄ ꝑmutatio est aut ad raucedinē aut aspitatē aut acuitatē aut ꝗuitatē aut tremorez ꝛc. Raucedo em̄ fm̄ gal' in de voce est hūectatō epiglotꝫ quia epiglotꝫ est sonora acute vocꝫ cū sit cartilaginosa vt dcm̄ est ptꝫ sili-ter q̄ vocē clarificāt. Uocē aūt ledūt Epilemsia apopleria congelatio stupor squināntia palisis ꝛc. Uox quassata tanq̄ ex vasculo q̄ssato ꝑcedens voracē et stultū indicat. Sonus vocis indelectabilis siue stolidus aut ouiū aut capraꝝ voci silis existens stulticie hꝫ indiciū Qui a graui incipiūt et in acutū desinūt mollis stꝫ affectꝰ et cito lugubris fiunt animi. qui vo acutā vocē cū quadā siccitate ꝓferūt versipelles et subdoli ꝓbantur esse. q̄ acutā et mollē hn̄t vocē effeīati sūt. Sꝫ emittētes grauē vocē ꝛ inflexibilē tāq̄ ex cōcauo pectorꝫ viriles stꝫ in bellis ꝛ magnimi Uox in modū auiū tendēs et cantum. ꝓnos in venerē leues et inanes oñdit. vox inflata ꝛ tenuis ꝛ q̄si lugubris tristē asperū ꝛ suspitiosuꝫ indicat Quoꝝ vox currit in aures ita vt nares ꝯsonāt mēdaces stꝫ maliuoli inuidētes et malis alienis gaudentes. vox vehemēs tanq̄ sonꝰ ꝑmixtꝰ violentū iniustum odiū in corde gerentē fcat. vox tarda inertem pcipitē ꝛ impudentē declarat Uniuersaliter cui aiali vox hōis silis illius habet mores. Tussis etiā accidit membris hanelitꝰ que est offendicl'm spūs in trachea arteria. Aut est motꝰ aiate ꝟtutis et naturalis fm̄ nature cursū circa instrumēta spūs opans ad expellendū sup̄flua siue nociua. Et ē duplex Uolūtaria que fit a virtute aiali motiua p̄cedente deliberacione. Et inuolūtaria que diffinita est prius. Et tussis est motus localis. cuius aūt sit virtutis operatio est diuersitas. Dicitur tamē ab Auicenna q̄ sit motus compositus ex naturali ꝛ volūtario. Cōferentia et nocentia tussi dicta sunt prius.

v. ꝺ ge. aliū. c. vij.
Gal. ij. teg. lxxiiij et. iiij. interiorū c. vij.

Alber. p̄mo ꝺ aia libro trac. ij. c. x.

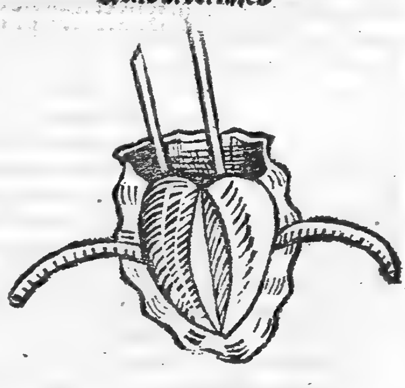
Auic.

Constan. in viatico li. iij.

p. fen. tercij. tract. iij. c. j.

De Corde et eius partibus. Caput .xlviij.

Vene arteriales

Capsula cordis

Dia.xli.

Dia.xxxviij.

Pli.xi.naturalis histo.c.xxxvij.

In de fetu

Prima pmi.c.de membris

.ij.de ge.aliu.iiij.

Alber.iij.de aia lib.c.iiij.

Auer.ij.colliget. iij.de ptib.iiij

Trusianus.ij.te gni.c.xij.

Alber.pmo d aia lib trac.iij.c.iiij.

Gal.vij.de vtili. pti.c.ij.

Auicl.xiij.de aia lib.c.de ana.cor.

Auicl.xi.tercij.c.i

Cor est membrũ pncipale cui⁹ ꝟtutes sunt potẽtes in corpe ac effect⁹ maximi.ꝯtextũ ex carne dura ꝟtutum oragnũ in corpis medio velut fornax situ. duob ventriculis aut trib⁹ plete ac q̃tuor ostijs intercisũ. Cor esse pncipale membrũ rõ et sensus oñdit.nã pmit⁹ ꝯstituit̃ et postremo abscedit vt dcm̃ est Uñ Auic.d.xxi.tercij.c.de gñatõe embrionis.Ueritas est ꝙ pmuꝫ membrũ qd i corpe creat̃ est cor.q̃uis de hypo.dicat̃ ꝙ ipe dixerit p mit⁹ cerebrũ creari.Et est solũ pncipale cui oĩa alia seruiũt q2 ẽ sibi suffitiẽs ex se.quo oĩa alia indigẽt.tribuẽs nõ suscipiẽs.Gñat̃ eñi pri mo ex nutrimẽto intraneo ꝛ ex subtiliori et meliori materia. deinde cerebrũ vna cũ neruis ex residuo materie sil̃ q̃deꝫ nõ successiue facit alia mẽbra nobilia vt dcm̃ est.Ipm est sedes aĩe pncipalis vt in de motib aĩaliũ declarat̃.a quo et nerui arterie ꝛ vene oriunt̃ vt dcm̃ est.Et oĩs ꝟtus radicalr̃ initiat̃ in medio pncipaliũ mẽbrorũ et pec toris totiusq̃ corpis sicut rex in regno situatũ.Qd nullũ vitiũ patit̃ Cũ eñi pncipiũ corrũpit̃ nihil est ꝙ ceteris q̃ inde pẽdeãt pbere au xiliũ possit.Organũ sensuũ interiorũ.origo oĩm opatõm ꝛ naturalis caloris atq̃ vitalis fons.Est itaq̃ effect⁹ maximi.nã pncipiũ est cor pe puũ.ꝟtute ꝛ efficatia maxim pmo celi ꝛ scdo elẽcorũ.Cordis enim q̃titas trib est ꝓportõata. Primo corpori aĩalis ꝛ fm illã ꝓportionẽ est puũ in q̃titate vt dcm̃ est.Scdo ꝓportionat̃ arterijs q̃ oriunt̃ ex ipo.ꝛ pãniculis q̃ suspẽdunt̃ ex ipo q̃ sunt ligamẽta quib cor alligat̃ et ꝓpter illud est dilatatũ in basi vt hec suffitiẽter oriri possint ex eo ꝛ nõ grauet̃ supflua q̃titas ꝓpter ꝯtinuas eius diastoles ꝛ sistoles. Tertio ꝓportõat̃ pectori ꝛ pulmõi vt sit tãta ei⁹ mẽsura q̃ ꝛ in pecto re sine ossiũ lesiõe possit locari ꝛ a pulmõe suffitiẽter euẽtari.Ex his trib ꝯseq̃t̃ ꝙ nõ sit magne et supflue q̃titatis.Est tñ in hoĩe cor ma gnũ ꝯpatõe aĩaliũ molis sue. qm̃ hꝫ hõ de calore innato plusq̃ illa. ꝓpter cui⁹magnã q̃titatẽ nccia fuerũt ꝯcauitatis vasa ꝛ orifitia esse magna.Caro cordis gñata ex sanguine arteriali fm Hali.aut ex no biliori sanguĩe siue materia embriõis.Et ideo sicut cetera visceruꝫ quantũ ad materiã ex q̃ fit et nutrit̃ est omiomerũ. sed quantum ad formã figure siue ꝯpõem ẽ anomiomerũ.scdo de ptib. j ꝛ Cõsili.dĩa xxviij.Est dura siue solida et fortis.vix passibilis.ex venulis mlti formib ꝯsistẽs vt sit lõginq̃ a nocumẽtis.ꝛ vt ꝓhibeat̃ exalatio spũs et caloris naturalis q̃ in eo dñt ꝯtineri.Soliditas tñ carnis nõ est ideo q2 in eo multũ pdñet̃ elemẽtũ terrenũ. cũ nõ sit mlte siccitatis. Sꝫ carnis soliditas ẽ ideo q2 mltuꝫ inspissata ẽ a calore potẽti agẽte in ei⁹ materiã.digerẽdo.inspissando.ꝛ solidãdo. Et i cord carne st spẽs ꝯtexte villorũ statiũ vehemẽtis diuersitat lõgitudinaliũ attra ctiuorũ.latitudinaliũ expulsiuorũ.ꝛ trãsuersaliũ retẽtiuorũ. vt sint ei spẽs motuũ.nõ q̃dẽ localiũ volũtariorũ sed naturaliũ. scꝫ attractõis

expulsiōis et retentōis. Et situs istoꝝ villoꝝ in corde est absq₃ ordi
ne qꝛ lōgitudinales nō sunt locati ꝑ se vel in interiori. neq₃ latitudi
nales ꝑ se vel in exteriori. neq₃ trāsuersales ꝑ se aut in medio. Sed
sunt ꝯfusi in suis ꝑtibꝫ q̄uis plus lōgitudinaliū sint in interiori ꝓ
ter attractionē et dilatationē q̄ est ꝑma opatio. latitudinaliū in exte
riori ꝓpter expulsionē. et trāsuersaliū in medio retētōis aut giratōis
cā. Jsta tñ situatio ꝑ sensum nō est bñ cōpꝛhēsibilis. Et ꝓpter talē vil
loꝝ inordinatā situatōem dr̄t a musclis in qbꝫ ordināt̄. Differt etiā
a carne alioꝝ visceꝝ qꝛ opatōes cordis fiūt cū motibꝫ ideoq₃ est la
certosa. Nō tñ ꝓpꝛie ei⁹ caro est lacert⁹ aut musclus. qꝛ mot⁹ ei⁹ nō
est volūtari⁹ sed rotic⁹ grece dict⁹ subiacēs ncētati. Et q̄lis est cor
dis mot⁹ et vnde causat̄ et q̄d pulsus dcm̄ est in ꝯmētarijs paruuli
phie. c. de spēbꝫ mot⁹. Et in ipo repiunt̄ oēs spēs mot⁹. gn̄atio q̄ ad
spm̄. alteratio q̄ ad sanguinē. augmētatio ⁊ diminutio fm etates aia
lis. Dicit em̄ Pli. id ꝑ singl'os annos in hoie ad binas drachmas pō
deris ad q̄nquagesimū annū accedere ab eo detrahi tātundē. Et iōo
nō posse viuere hoiem vltra cētesimū annū defectu cordis Egipcij
existimāt. Quid āt de Nestore Pilio Arganthonio tartessioꝝ tyran
no. Epimenide Gnosio ceterisq₃ q̄s Pli. vij. naturalis histo. c. xlviij.
enūerat. Quid de Matusalē Arphaxat ceterisq₃ de qbꝫ in sacris scri
pturis. sentiēdū est ꝯmitto. b. Aug⁹. et alijs in hac re doctissimis. Lo
ci mutatio fm Diastolē et Sistolem. iij. de aia. Opatōs āt epatis et
alioꝝ visceꝝ fiūt cū quiete cui nō sunt necārij villi. Est p̄terea i cor
de magna venaꝝ mltitudo ꝯtextaꝝ eo ꝙ oēs mot⁹ sunt ab eo ⁊ emit
tit a se ꝟtutes ꝑ venas ⁊ neruos ⁊ mēbra oia trahit ad se fm ꝙ vult
indiget itaq₃ magna fortitudine vt dcm̄ est. Et in carne cordis sunt
ꝯcauitates dicti vētriculi situati in basi et nō in cono qꝛ ꝑ conū non
attrahit neq₃ expellit sed ꝑ basim in q̄ sunt orifitia vt patebit. De nu
mero vētriculoꝝ autores diuersificāt̄ Cū q̄dā alia fm Aristo. hñt in
corde suo tres vētriculos. q̄dā duos. q̄dā vnū. Gal. em̄ in li. de vtili
tate hanelit⁹ d̄t Aristo. dixit cor hr̄e tres vētres cū patens sit sensui
duos tm̄ esse. a quoꝝ vno ꝓcedit vena magna. et ab alio magna ar
teria. Jn puis āt alibꝫ vnū tm̄ a quo ꝓcedit arteria. Et in his q̄ ca
rēt pulmōe nō est dexter cordis vētriclus. Est itaq₃ Gal. snīa cui as
sentit Auer. ꝑmo colliget. ꝙ cor dūtaxat hēat duos vētriculos. Sed
Aristo. ꝯtrariū sentit cū Auic. xi. tercij. c. j. dicēte. Et in ipo sunt tres
vētres q̄s Aristo. appellat sinus duo vētres magni ⁊ vēter q̄si medi
us quē Gal. noiauit foueā aut meatū nō ventrē vt sit ei receptaclm
nutrimēti quo nutrit̄. Dicit tñ Alber. ꝙ vena q̄ est inter cor ⁊ epar
nō est vt cor nutriat. sed cor nutrit̄ ex nutrimēto cōpleto suba ei⁹ in
fluēte. sed est vt defert in oē vas ꝟtutē cordis q̄ cōplet digestionē Et
sunt meat⁹ pl'es et vie inter ambos vētricl'os q̄ subt⁹ in basi dilatāt̄

Alber. iij. de aia libꝫ. c. 4.

Gal. vij. de iuua men. c. ij.

Gal. ij. de ꝯplexi onibꝫ. c.

Alber. ꝑmo d̄ aia libꝫ trac. ij. c. iiij.

Aristo. in de mor te et vita

xi. na. his. c. xxxvij

Nico. iiij. sermo. trac. 3. sūma. 2. c. 2

Alber. xiij. de aia libꝫ. c. iiij.

vij. de vti. ꝑti. c. ij

ꝑmo histo. c. xvij. Et. iij. histo. xiij.

Alber. ꝑmo d̄ aia libꝫ trac. iij. c. iiij.

in cordis ampliatõe. ⁊ ꝯstringunť paulatim ꝼm cordis altitudinem ascẽdendo intrinsecꝰ tã ipi q̃ etiã ipi vẽtriculi cordis. Et vẽtriclus qdẽ dexter maior est sinistro qꝛ in ipo hꝫ ꝯtineri copia multi sanguinis. in sinistro ãt ꝯtineť spũs qui est minꝰ. Et mediꝰ est maior sinistro et mĩor dextro. Uel ꝓ in pte in qua obuiat vẽtriculo dextro est maior q̃ in pte in q̃ obuiat sinistro. Et caro sinistri vẽtriculi grossior et solidior est carne dextri. eo ꝙ sinister hꝫ ꝯtinere subam subtilẽ exalabilẽ scꝫ spĩm q̃ eget mlťa custodia cũ sit delator ꝩtutũ. Et facta ẽ solidior ⁊ grossior vt nõ esset ps dextra ꝑpter ꝯtentum sanguinẽ in eo multũ q̃ grauis est respectu ꝯtentoꝝ in sinistra. põderosior sinistra ⁊ ꝑpter hoc nõ fuisset statura cordis eq̃lis. Preterea basis vẽtriculi sinistri altior est q̃ dextri. qnymo multũ dñdit basis dextri et h̃ ideo qꝛ dexter vẽtriculus respicit epar vnde mittiť ei sanguis grossus ⁊ grauis ex quo arterie ⁊ spũs nutriri nõ pñt. Et ideo oportet ꝙ ꝑ medĩu ascẽdendo subtiliceť ⁊ spiritualior fiat ad nutrimẽtũ spũs ⁊ arteriaꝝ. ꝑpter qꝺ etiaꝫ a sinistro cordis vẽtriculo aut medio ꝼm Aristo. .iij. histo.iij. arterie oriunť sicut a dextris pãniculis vena magna vt dcm̃ est. Et nerui a villis lõgitudinalibꝫ q̃ sunt in corde q̃s ꝩtꝰ formatiua indurat. emollit. diuidit. ⁊ vnit ꝼm exigẽtiam motꝰ et sensus Aut ex neruo ꝑ quẽ sentit añ cerebri gñationẽ q̃ postea ꝯtinuať cum neruo dñdente a cerebro ad cor ꝑ queꝫ cerebro genito mittiť ab ipo spũs sensitiuꝰ ꝼm Gal'. ad cor. aut ecõtra ꝼm Aristo. Aut ex medio vẽtriculo q̃ in dispõe carnis inter p̃dictos tenet mediũ in quo est sanguis tpatus siue mediꝰ inter subtilẽ et grossum. Et iste vẽtriculus ꝼm Mundinũ nõ est vna cõcauitas sed plures ꝯcauitates pue late magis in dextra q̃ in sinistra. ad hoc vt sanguis q̃ vadit ad vẽtriculũ sinistꝝ a dextro cũ debeat fieri spũs ꝯtinuo subtiliceť qꝛ subtiliatio est p̃paratio ad gñatõem spũs. Et natura trãsmittẽdo aliquid ꝑ membra vel viã aliquã nunq̃ transmittit illud ociose sed p̃parando ipm ad formã quã debet suscipere. Et hic venter mediꝰ caret orificĩjs et elongať corde constricto sicut decurtať cum cor dilatať. Nõ aũt in eo gñatur spũs vt quidã autumant ꝑ modum ꝯstrictõis sanguinis in eo. sed generať in sinistro qui est armariũ spũs et mineriua gñatõis ipius. An ãt dexter vẽtriculus sit calidior sinistro est difficultas quã remouet Nicolus quarto sermonũ dicẽs ꝙ sinister est calidior intẽsiue gratia spũs qui est calidissimuꝫ in corpe. dexter vo est calidior extẽsiue qꝛ maior et spũs in eo nebulosus est ⁊ turbidus in sinistro ãt clarꝰ et luиosus. Sꝫ Cõsiliator dĩa. xlviij. et. xcvij. absolute auctoritate Aristo. ꝯcludit dextꝝ vẽtriclm̃ esse nobiliorẽ et lõgeuiorẽ sinistro atq̃ vitaliorẽ. sicut nobiliꝰ ⁊ p̃us est ante q̃ retro ⁊ sursũ eo ꝙ est deorsũ vt dextꝝ sinistro. Hinc est ꝙ vẽa est nobilior arteria ⁊ vita p̃or in dextro q̃ sinistro. Et vterq̃ hꝫ duo orifitia ita ꝙ cor

Marginal notes:

ꝑmo histo. xvij

Gal'. vij. de vti. ꝑti. c. ij.
Auic. xi. tercij. c. i.

Alber. iij. de ania lib. c. vi. Et. xvi. tract. ij. c. ij. et. iij. iij. histo. c. iij.
Auic. iij. ꝺ aĩbꝰ
Dĩa. xli.
ij. de ꝑtibꝫ. x.

de anathomia cordis in fi.

Gal'. de iuua. vij. c. iij.

Gal'. vi. de vti. ꝑti. c. ij.
Auic. ꝑmo de viribꝫ cordis
iij. de ꝑtibꝫ. iiij. tract. iij. summa ij. c. j.

xi. tercij. c. j.

habeat q̄tuor orifitia q̄ sunt. vene magne. vene arterialis. arterie ma
ioris siue adorti. et arterie vēalis. ita ꝙ vnusq̄sq; duoꝝ vētriculorum
dextri scʒ et sinistri hʒ orifitia duo q̄ꝝ vnū est mai⁹ alio. Mai⁹ orifi
tiū dextri situ ē ex pte epat; ⁊ ē orifitiū vene magne ꝯiūctū epati. p qd̄
trahit cor sanguinē ab epate ⁊ expellit ipʒ ad epar ⁊ ad oia alia mēbra
Scd̄ʒ orifitiū ē vene arterial' portāt; ad pulmonē sanguinē subtilē ca
lidū ⁊ cholericū nutritu ꝝ ipm. Et dr̄it vēa magna ⁊ vēa arterialis
q2 vēa magna hʒ tria orifitia. arterialis āt vena duo. Silr̄ in sinistro
st; duo orifitia q̄ sunt magis ꝟsus radicē cordis q̄s orifitia dextri. Et
vnū est ꝓfundi⁹ altero et est illud a quo orit̄ arteria adhorti p quaʒ
trāsmittit sanguinē et spm̄ in oia mēbra. Exit em̄ spūs a corde sicut
lumē a sole. sicut em̄ sol est fons lumis ⁊ pncipiū gn̄atōis ⁊ corrupci
onis et vlr̄ vite i vniuerso p motū et lucē ita cor est fons caloris (est
em̄ illi calor innat⁹. ceteris āt mēbris influēs) et pncipiū vite i aiali
p motū ⁊ emissionē spūs viuificātis totū Et hoc tres hʒ pelliculas
siue ostiola q̄ sunt valde densa. q̄ pfecta clausura claudunt̄ ab extra
ad int⁹. ⁊ apiunt̄ ab int⁹ ad ex̄. Duo āt orifitia dextri hn̄t tres pānicu
los claudētes q̄ꝝ ꝓcessus est ab extrinseco ad intrinsecū. Scd̄m ori
fitiū est a q̄ ꝓcedit arteria vēalis q̄ pulsat p quā attrahit aerē digestū
in pulmōe et expellit fumos capinosos. Et in hoc orifitio duo st; ho
stiola vt voluit gal'. vij. de vti. pti. c. 3. q̄ pfāc clausura nō claudn̄t. sic
itaq; cor p duo orifitia pncipal'r attrahit vt p orifitia vene magne et
arterie vēalis. Et p alia duo q̄ sunt adorti et arterialis vene emittit
ad alia. Vn̄ cor attrahēdo dilatat̄ et tunc arterie ꝯstringunt̄. ⁊ expel
lēdo ꝯstringit̄ qn̄ arterie dilatāt̄. Et dicūt q̄daʒ ꝙ attractio sanguis
a corde fit a ꝟtute ei⁹ naturali attractiua. Sʒ attractio aeris ab eo fit
a ꝟtute aeris mediāte ꝟtute pulmōis. Preterea duo additamēta ve
lut due aures apparēt in corde. vnū q̄dē in sinistro sup orifitiū arte-
rie vēalis. et aliud in dextro vētriclo sup orifitiū vene ꝯcaue i modū
duoꝝ marsupioꝝ. q̄ st; tenuia rugosa cū cor ꝯstringit̄. et tēsa qn̄ cor
dilatat̄. Et st; sic due arche q̄ recipiūt. in vno q̄dē recipit̄ sanguis q̄
trahit̄ ab epate. in altero recipit̄ spūs q̄ trahit̄ a pulmōe vt meserai
ce vlteri⁹ mistrēt cordi q̄ten⁹ no aggueet̄ ex nimietate. aut etiā defici
at ex diminutōe. Et st; dura vt nō facile recipiant nocumēta. tenuia
vt bn̄ obediāt motibꝫ ꝯstrictōis et dilatatōis. Et apud radicem cor
dis fm Auic; . xi. tercij. c. j. est membꝝ sic fundamentuʒ silē cartila-
gini pun̄ factū vt sit basis firma et fixa ꝓpter motū ei⁹. Nā oē ꝙ mo
uet oʒ ꝙ inuitat̄ vl' hereat siue affigat̄ alicui fixo. ⁊ illud Alber. dt̄ eē
os cartilaginosū. ⁊ duri⁹ repit̄ in corde cerui elephātis ⁊ bubaloꝝ
qd̄ est sedes ⁊ firmitas cordis In c⁹ supfitie mlt̄e videt̄ texture se in
oppōe variātes. Et piguedo gn̄at̄ nō agētis grā sed finis vt sua vn-
ctuositate supfluaʒ ꝓhibeat siccitatē. hic ē ꝙ onager hn̄s inter cetera
bruta cor piguissimū velox est ad motuʒ et diu perseuerans in ipso

Gal'. vij. de iuua c. iij.
Dīa. lxxx.

Trusian⁹. ij. tegni ꝯmen. xij.
Auic; . in cāticis.

Dīa. lxxx.

Auic; xi. tercij. c. i

Auer. j. colliget.
Alber. pmo d̄ aia libꝫ trac. iij. c. iij.

Gal'. vij. d̄ vtili p ti. c. ij.
pmo de anialib⁹. trac. iij. c. iiij.

Et sic pz q̄ sunt ptes cordis subales. Sz orta a corde sunt q̄tuor. vena chilis. vena arterialis. arteria adhorti. et arteria venalis. Habet pterea cor ob sui nobilitatē p̄cordiū qd̄ capsula aut cellula aut dyaphragma cordis aut vagina pāniclus vl' opimentū cordis ex capite ei⁹ pdiēs nūcupat̄ sufficiēter amplū. deinde paulatim restrictū ꝯsilr ipi cordi desinit. Est em̄ velut capsula q̄dā magna aut p̄missoriū in fallax cordi circūappositū distās ab eo mltū. tm̄ em̄ spatiū inter ipm et cor relinquēs q̄tū dyastolat̄ id sufficiēter absq3 p̄focatiōe. Si em̄ capsula fuisset cordi ꝯtinua foret ipm impeditū in suo motu. Dr̄ tn̄ q̄ in radice ⁊ cuspide ꝯiūgit̄ illi sed in alijs ptibꝫ distat. Et ī medio distātie capsule a corde q̄dā ꝯtinet̄ hūiditas aquosa ad cor irrorādū et phibendū exsiccationē ei⁹ a vehemēti motu ipsi⁹. q̄ si exsiccet̄ al' trāsit in marasmū Si v̄o mltiplicet̄ sup̄flua iectigationem incurrit Aut in distātia dicta multi ꝯtinent̄ sp̄ūs q̄ reseruant̄ ad necessitatē ppter quoꝝ reseruationē facta fuit soliditas sube capsule. Et in aiali mortuo p suffocationē aquea suba in cordis capsula repit̄. nō q̄ i ea cōtineat̄ aquositas sed q2 infrigiditati sp̄ūs in aqueam st3 conuersi naturā. Quorundā tn̄ est sn̄ia et aqueā et spirituosam ꝯtineri subā3 in capsula. q̄ licet sit de natura pāniculoꝝ tn̄ est fortior ⁊ durior oīm alio corpis pāuiculo vt sit cordi tutamē et clipe⁹ aduersus q̄libet īn currētia. Ab alijs itaq3 dr̄t panniclis q2 in tutelā nobilissimi corpis mēbri dat̄. Grossities q̄3 cellule est atq3 robur ipsi⁹ qn̄ tāgere debebat toracis ossa et oīm mollissimū visc⁹. s. pulmonē. Erat itaq3 picu lū siqdē durior fuerit q̄3 nūc sit anxiari ab ea p̄ssum et quassatū visc⁹ Si v̄o mollior ipam pati ab ossibꝫ. igit̄ sicut positio ei⁹ est inter ꝯria ita etiā corpis suba ei⁹ est in medio extrēitatū tāto osse mollior q̄to pulmōe durior. Figurā h3 sicut ꝯtentū ab eo visc⁹ rotundā qdē i suo capite et spericā sua basi. Forma cordis est rotūda instar pinee que in arabico dr̄ fennara. Est ergo pinealis figure. oē em̄ qd̄ excedētis est caliditatis debet esse tale vt flāma ignis oñdit. Et est hec figura magis silis spere q̄ten⁹ tutū sit cor a nocumētis. Cuspis em̄ cordis carnosa et spissa stat loco scuti defendēs v̄etriclos ab occursu in ossa dura toracis et costas. Et dilatatū est cor suis in cauis neruolos cōtinēs in sua basi vt sit sufficiētia in origine cū eo qd̄ orit̄ ab eo. Quātitas cordis pz ex dictis. Mediū in tota spaciositate toracis cor posuit natura. cū loc⁹ ille spatior et a nocumētis tutior existat. Decipiunt̄ itaq3 dicētes ipm in sinistris magis esse locatū q̄3uis ad papillā sine mamille inclinat vt dicet̄. Existit em̄ nō solū vt dicūt q̄dā i medio pectoris f'm oēm dimēsionē ⁊ etiā in medio toti⁹ corpis cruribꝫ (sine q̄bꝫ viuere pt̄ hō et brutū) dēptis. Locus em̄ medi⁹ regis est ad hoc vt sit regnū ipsi⁹ pportōatū oībꝫ suis circūferētijs. ꝯuenientissim⁹ itaq3 loc⁹ cordis est mediū corpis cui⁹ cōplemētū est ps qua ex

Gal'. vij. de vti. p ti. c. vi.
Auic3. xi. ⁊ cij. c. j
Alber. p̄mo d̄ aīa libꝫ trac. iij. c. iiij.
Auer. p̄mo col.

Gal'. de iuuamētis hanelitus.
Gal'. v. de interioribus. c. ij

Hali. ij. theorice

Auer. p̄mo col. iij. celi
p̄mo histo. xvij

Gal'. vij. de vti. p ti. c. ij.
Auicēna. xi. tercij. c. ij.
Primo histo. xvij
iij. de ptibꝫ. 3. ⁊. 4
scd̄o colliget.
Aristo. de motu ossium in fi.

cremēta emittunt ut virtutes ei⁹ equalr respiciāt extrema ꝛ mediū toracis. quantū em̄ spōdiles distāt a corde a retro tm̄ pect⁹ ab ante et quantū claues a sursum tm̄ ab inferi⁹ dyaphragma. Aristo. vero iij. de ptib. iiij. dt Cor in medio positū est sed magis supius ꝙ infe ri⁹. et pti priori āmoti⁹ ꝙ posteriori. Natura em̄ rem nobiliorē cōsti tuere in locis nobilioribꝫ solet. Nisi qd mai⁹ impediat. Et nulla est est repugnātia aristo. cū gal. qꝛ gal. loquit de toto corde. aristo. de pti b⁹ cordis. Lata em̄ ps in qua sunt vētriculoꝝ ipsi⁹ ora pulmoni ꝯiū git vt in medio ei⁹ q̄tuor cōiaceat pēnulaꝝ. nā pulmo ꝯtinet ipm in suis ptibꝫ sicut man⁹ cōtinet illud qd retinet digitis. qnta vero ista rū existit cordi vt culcitra. corpꝫ supiora spectās eleuata paulo a pul mōe supius ad arterie fissurā in sūmitate clibani q̄ multū est ossuo sa et maioris resistētie nocumētis extrinsecis. Et basis sinistri vētri culi altior est dextri vt dcm̄ est. Sed fm ptē acutā declinat cor ad in feri⁹ vsus sinistrā ptē sub papilla sinistre mā̄mille. Et hoc est qd in tēdit Aristo. pmo histo. xvij. et Plini⁹ naturalis histo. xxxvij. dicētes Cor in ceteris aialibꝫ in medio pectoris situat in solo āt homie ver git suo mucrone in sinistꝝ poti⁹ et priorē qua et arteria et guttur an gulā situant ptē. paulo a mā̄millaꝝ distinctiōe ad leuā inclinās pa pillā. fm latere sepi⁹ pt qm̄ disecto aiali dimouet vt elonget ab epa te qd in dextro collocat latere sub corde sicut luna imediate sub so le. Et licet splen sit posit⁹ in sinistro nō tm̄ est adeo nobile membrū nec tāte q̄titatis sicut epar. Et vt sinistri lateris frigiditas q̄ ex sple ne est tpet et calor tot⁹ in pte vna nō aggreget. Marie nanqꝫ alioꝝ aialiū frigefacta sinistra hꝫ hō. ne etiā venā comp̄mat cōcauā q̄ inter ipm et epatis gibbū ꝓtendit. Et pulsus fm Gal. fit qn̄ cor attraxe rit spm̄ ex pulmone repletūqꝫ fuerit in deorsum lateralr tēdit vt a pectore remoueat ꝙ multū. Cū vo denuo attractū in seipm cōcide rit et euacuatū in naturalē deuenerit figurā sursū q̄dē recurrēs tūc ꝓsilit pectori pcussionēqꝫ pficit et ita ꝯcidēs pulsum ꝯstituit. recedit itaqꝫ dilatādo se a pectore. accedit vo ad ipm ꝯstringēdo. Unde scit ꝙ pulsus in diastole et sistole sua nō est fm modū accessiōis ꝛ reces siōis cordis. ymmo fm modū diastolis et sistolis corpis arterie. Et pt sentiri pulsus in mortuo hoie rōe caloris vt vestigiū. nō vt est cor dis et vtutis vitalis effect⁹ Cōplexio cordis respectu cutis est cali da et sicca. Calid i⁹ em̄ qd est in corpe humano est spūs et cor a quo ꝓcedit. et sic ꝓpter gn̄are spm̄ est calidū. siccū vero vt gn̄atū spm̄ cō seruet de mollitie sube cordis spūs citi⁹ exalaret siccitatē ei⁹ decla rat soliditas sue sube quā cerebꝝ et epar suis cōtpant humiditatibꝫ Et cerebꝝ cordi supponit directe vt sua refrigerat frigiditate cor dis feruorē. Nec obstat Auer. snia dicētis colliget. ij. ipm cor esse ca lide et hūide cōplexiōis. qm̄ loquit de cordis cōplexiōe q̄tū ad ptē

Dīa. xxxviij

Alber. pmo d aia libꝫ trac. iij. c. iiij.
Aristo. in de iuuē tute et senectute.

Gal. vij. de iuua men. c. ij.

Aristo. pmo histo riaꝝ. xvij.
Alber. xiij. de aia libꝫ. c. iiij.
Auicē. xi. tercij. c. i

3. d ptibꝫ. c. 3. ꝛ. 4.
Alber. xiij. de aia libꝫ. c. iiij.
pmo histo. xvij
xv. pble. x.

pmo histo. xvij

Gal. pmo ꝯplex.
Auicē pma primi c. de ꝯplex. mem.

scdo de ptibꝫ. vij

quã influit sup toto Gal'. vo et Auicẽna loquuti st de corde qñtũ ad complexionem p quam suas tm̃ facit opatiõs x quibꝰ pstitiendis pa rũ eguit de sanguine et spũ ideo numerat inter calida mẽbra et sicca. Cor nutrit sanguine grosso ꝛ spisso. nõ quidem absolute ita q nutriat ex sanguine ml'ico. sed ex sanguine dextri vẽtriculi ꝛ venarũ in eiꝰ subã disseiataꝝ q respectu sanguinis sinistri vẽtriculi ꝛ sanguĩs arterialis dꝛ esse spissus. Perficit ãt nutritio eiꝰ dilatatõe qua attrabit sanguis ad interiora ad vẽtricl'm dextꝝ. Et vtute naturali attractiua qua nutrimentũ attrabit ad singl'as eiꝰ pticulas. et ibi appõit loco resoluti. Cordis ꝯplexio variat q̃ signis cognoscit. Magnitdo eim̃ respiratõis. velocitas ꝛ frequẽtia pulsus. audatia. impigrities labo ꝝ. latitudo ꝛ pilositas toracis. hypocondrioꝝ et totiꝰ corpis. calidũ indicãt cor. Supcalefactũ ãt furor mania. ꝛ ꝯfidentia bestialis nulla regulata rõe oñdunt. Pulsus tardus. mĩor ꝛ rarus. respiratio pua. thorax siue pectꝰ nudũ a pilis ꝛ puũ. timor. curiositas. vox subtilis ꝛ debilis. pigrities actionũ. frigidũ indicãt cor. Freneticoꝝ pulsus puus est velox ꝛ spissus. litargicoꝝ vo huic ꝯrio. Siccũ cor pcãt pulsus durꝰ. totũ corpꝰ musculosum. macies carnis. vene manifeste pili grossi ꝛ breues. difficultas in irã. ferocitas ꝛ implacabilitas. humidũ cor denotãt. Pulsus mollis. pmptitudo ad irã ꝛ placabilitatẽ caro hũida. piloꝝ mltitudo ꝛ plixitas. sed nõ in pectore. piguedo. tarditas in actõe. ꝛ timor. cali. et sic. pilositas corpis. et maxie pectoris velocitas actionũ. crudelitas. iniustitia. tyrãnides indicãt. calidũ et humidũ. Pulsus magni. veloces. molles. et frequẽtes. moderata pilositas. et pmptitudo ad actõs ꝛ ad irã. sine ferocitate oñdunt. Sed humidũ ꝛ frigidũ cognoscit pulsu molli. pusillanitate. nudo pectore pilis. timiditate. debilitate. pigritia. pietate. misc'õia. ꝛ inirascibilitate. Durus ãt pulsus ꝛ paucꝰ. inspiracõ pua. aut rara ꝛ tarda imponã. ad irã. pectꝰ nudũ pilis. mẽoria ire q̃ inuidia dꝛ. fri. ꝛ sic. oñdunt cor Et hec signa va sunt quo ad mores naturales ꝛ nõ quo ad illos qui lege. vita. ꝯuersatõe. vel arte. acqrunt Tria sunt cordis accñã q̃ eandẽ vident. sed nõ hñt naturã saltꝰ videlicet pulsus ꝛ respiratio. Saltus nihil aliud est q̃ ꝯstrictio calidi in corde exñtis pter refrigerationẽ supfluã. aut mortificatõem. aut tabefactionẽ. Calidũ em̃ fugiens ꝯtrariũ facit saltũ. vnde cor timentiũ palpitat pter calidũ constrictũ a frigido in puũ locum. Et ꝯtingit ita ꝯstringi calidũ vt alia extiguant et moriant pter timorẽ. Sed Pulsus est motꝰ cordis ex diastole ꝛ sistole cõpositꝰ motui nascẽtiaꝝ ex ꝯgregatõe humidi indigesti genitaꝝ. et bulitioni assil'atus ex rarefactõe sanguinis quẽ calidũ spumificãs ꝛ tumefatiẽs humidũ causat. ꝛ resolutõe ac ingrossatiõe humidi ac infrigidatõe causatꝰ. Et qꝛ ex corde arterie oriuntur hñt. igit eundẽ motũ qui pulsus dꝛ de quo in pma pmi et p Gal'. suffitiẽter tractat. Cuiꝰ sunt varie spẽs ex quibꝰ corpis dispõs iudicat

Gal'. vij. de iuuamen. c. ij.

.ij. tegni xxxv.

.xxxvij.
Trusia. in ꝯmẽ.

xxxviij.
.xxxix.
.xl.
xli.
xlij.
xliij.

Aristo. de mor. et vi. c. fi.
Trusianꝰ. ij. tegni ꝯmen. xij.

In de pulsu

quas nō inuidie sed breuitatis grā posthabere decreui. Tertiū cor
dis accidēs est respiratio que est aeris ingressus sicut inspiratio exi
tus illi⁹. causata a calido augmētato ex humido in corde in quo est
ꝑncipiū nutritiū. Cor em̄ nutrit et plus ꝙ̄ cetera membra. Etenim
aliis illud alimēti cā est sm Aristo. in de vita ꝛ morte. Ad cor āt pul
mo colligat (sicut in piscibꝫ ad os et branchias acuta pte cōtra alia
alia spectat) qđ mouet calido aucto. ꝛ pulmo eleuat qui silis est fol
libꝫ in erariis. Non em̄ longe distat cordis et pulmōis figura a for-
ma folliū. Eleuato pulmone pect⁹ extēdit. et aer qui deforis est frigi
dus refrigerās ꝛ ignis excessum extiguēs sicut in folles ingreditur
extēsos. Calido mitigato ꝛ depsso aer exspirādo emittit. exspirando
em̄ cor mūdificat a capinosis vaporibꝫ. sed inspirādo reuocillat i aere
Alia em̄ spirātia dum aerem attrahūt ꝛ expellūt viuere dicunt. ꝑua
ta vero his actōibꝫ moriunt. Unde gressibilia terrestria ꝛ volatilia
sub aqs ꝑeunt quēadmodū pisces in aere solo. Mors em̄ calidi est
marcor ꝛ extinctio. aut ꝓpter tp̄is longitudinē marcefactio q̄ in plā-
tis abausis nuncupat. Calor em̄ innat⁹ cōsumpto radicali humido
seipm extiguit vt lāpadis flāma. idcirco siccitate vltimata calor ex-
tiguit ꝛ mors subsequit naturalis. Non obstante ꝙ ignis speric⁹ oī
ꝑuat humiditate. qualis nō est ignis qui apud nos videt. Et fit ple
rūqꝫ ꝓpter causam qua corrūpit cordis cōplexio. aut qua resoluitur
ꝟtus. vnde casus ꝟtutꝫ solus ē signū malū scđa q̄rti trac. j. c. xxvi.
Mortis signa sm Pliniū sunt Risus in furoris morbo. pulsus for-
micātis. cadēs. ꝛ inequalis. collectio paleaꝝ. ꝛ ꝑuenire oī hora ad
aliqđ quasi colligat ex se aut ꝑiete. Et qñ egrotāt sani pauce egritu
dinis timorē fcat. Tortuositas nasi. applanatio ei⁹. distillatio aque
citrine ex naso. assidua digiti in nasum missio quasi mūdificaret ipm.
exit⁹ aque ꝑ nasum. ꝓfundatio. ꝯctio. vl' ꝯcauatio oculi si nō ꝓuenit
causa fluxus vētris. aut vigilie. aut famis. Tortuositas oculi et ceci
tas. lachrimatio ꝓter volūtatē. palpebra in somno apta. casus vuee.
resupinatio insueta ꝛciis. q̄ ponunt ab Auicēna scđa q̄rti trac. ij. et
ab Hypocrate in ꝓgnosticis. Sūt em̄ mortis signa fere innūerabi-
lia. salutꝫ securitatisqꝫ nulla aut ꝙ̄paucissima. Debet ꝓterea phisio-
nomic⁹ caute sig̃ nō vnū sed plā ꝯsiderare (ex vno etem̄ signo stul-
tū est futura ꝓdicere sm Aristo.) ne temere iudicet. Accñā em̄ ꝛ nō
accñs in q̄ditatis ducūt notitiā ꝑmo de aīa Et q2 ex corde potissimū
vita depēdet de ea silr ꝙ̄breuissime dōm cēseo. q̄ est aīe hit⁹ cū q̄dā
caliditate. igne em̄ agit aīa. vite em̄ ꝑncipiū stꝫ cor ꝛ spūs. Et existit
vita ꝑ caliditatē q̄ hūiditate ꝯsistit ꝛ ab ea nutrit. Dicē Damasceni
dcīi i aphorꝫ. viuim⁹ cali. ꝛ hu. Et lꝫ vita dicat aut actual' informacō
corpis ab aīa ꝙ̄tū ad actū ꝑmū vn̄ dr viuere i viuētibꝫ ē eē. aut opacō
siue act⁹ vl' effect⁹ ꝟtutꝫ vital' q̄ dat vitā ꝙ̄tū ad actū scđz. ita ꝙ vita

Aristo. in de re-
spi. et inspi.

Pli. xi. naturalis
histoie.
Aristo in de vi-

Trusian⁹. iij. te
ni ꝯmen. ij.

Auic'. cāticoꝝ.
ij. q̄rti. c. xxviij.
ꝑma ꝓble. xxvi

Gal'. in de Cri

Pli. vij. natura
lis histo. c. li.
Auicꝫ. scđa q̄r
c. xxvij
ij. posterioꝝ
Aristo. in de re
spiratione
ꝑma ꝑmi
Aristo. in de lo
et breui. vite.
ij. de aīa

j.de ania

men.xij.
i.naturalis bis/
orie.c.lij.

e vtilitate pul.
Crusian9.ij.teg
i 9men.xij.

Gal.v.d interio.
ora.xcvij.
Gal.ix.terapen.

.pble.ij.

mo pble.ix.

Nico.ser.iiij.tra.
ij.c.iij.
Albert9.xxvij.de
ialibz.c.ij.
uic3 sexta qrti.

sit actus nõ hitus.diffinit tñ sapienter ab Aristo.p habitu ad ostendendũ pncipalitatẽ aie sup causanda vita z q hitudinaliter insit vt in dormiẽte sm aliqs opatõs. Alber.itaqz vitã dt esse aptitudinẽ corpis ad opatõs.et mortẽ puationẽ aptitudinis.quã sniaz Crusian9.ij.tegni reprobat vt lati9 ibi pz.De periodis vite infra in.c.de vtute periodica dicet. Nunc signa breuis et lõge vite sm Pliniũ dicẽda veniũt.Aristo.teste in pblematibz vt patuit. Rari dẽtes.plongi digiti, plumbe9 color.plesqz in manu incisure nec ppetue vitã oñdũt hoĩs breuẽ.cui9 cã est vtutis informatiẽ debilitas.Cõtra lõge esse vite in curuos hũeros et in manu vna duas hñtes incisuras lõgas ad manus iuncturaz vsqz.et ples qz.xxx.dẽtes hñtes.auribz amplis zc. Cordis pprietates sm Gal.singlares ples sunt. Quaz pma est q sit vitaliũ instrumentoz pnciipiũ.cor enĩ p semitas influit instrumẽta nõ vtutes. Scda est q sit membz pncipali9 oĩ mẽbro.et omĩa alia suas opant in vtute et tpamẽto ei9 opatões.Tertia ad motũ ei9 venẽ mouent pulsatiles vt vita et naturalis calor toti ministret corpi et fumositates ab eo expellant, Quarta. Non pt sustinere apata nec solutionẽ 9tinuitatis absqz morte ppria. Quinta cor non sustinet esse remisse calidũ sed 9uenit ipm esse calidũ calore vehemẽti. Sexta cor oĩ tpe oportet moueri vt calorẽ excitet naturalẽ. Septĩa ad cor non fluit aliqd caloris aliunde. Octaua cor a cursu disgredit naturali et deuiat faciliter cetera vo mime. Nona solũ cor est pncipiũ caloris z spũs. Decima in corde inflãmat putride febris fum9. alie qz in eo fiunt febres q deinde p totũ expandunt corpus. Cordis egritudines sunt.sincopis.extasis.lippotomia. Cordiaca passio q est cum tremore iectigatõe vel saltu. Patit etiã morbos 9siles vt malã cõplexionẽ cali.hu.fri.aut sic.aut simplicẽ aut 9positã.equalẽ vel diuersam.cuz materia vl sine materia. Et offitiales vt qñ pter humiditatẽ cõprimentẽ in suba capsule exñtẽ neqt dilatari.aut suũ pfecte motũ cõplere. Et morbos cões vt solutionẽ 9tinuitatis et apostẽa vt est herisipila.phlegmon.iniciatiue quidẽ vt dcm̃ est.nõ cõpletiue. Patit pterea sm sm Aristo.epilepsiã et apoplexiã q est qñ coadunatũ solutuz humidũ cadit in cor.et pter innati caloris imbecillitatẽ coagulat. Itẽ febris potissimũ ledit cor z ei9 cõplexionẽ siue sit ephimera siue putrida siue etbica siue 9clusa siue 9tinua siue hũoralis et interpolata zc.qz febris est calor in corde accẽsus zc.vt pz pma quarti. Nocẽt cordi. coloqntida. euforbiũ.mezereon.lac.scamonea. Sincopim inducũt.coriandz.eleborus.euforbiũ.fungi.psiliiũ. Tristitiã et animi debilitatẽ gñant.turbit.yreos zc. Preterea omĩa fetida z putrida venena q resistũt vtuti vitali siue agãt cum pprietate siue cũ manifesta qlitate. Quid sit venenũ et qdruplex et an possit anial respectu cui9 est venenũ nutriri ab ipso breuitas postbabere suadet. Nocent

insup cordi vehemẽter aĩe passiões vt nimius timor. ira frequẽs. tristitia magna. cura extrẽa. gaudiũ excellẽs. Nam ex his quidã subito mortui sunt. Ex aduerso moderatũ gaudiũ ꝯfert. et vita tpata. Confortãt cor Ambra. aq̃ rosata. auꝝ. aromaticũ muscatũ. gariofilatũ rosatũ gabrielis. basilicũ mai⁹. citꝝ ꝯditũ. ꝯfectio de musto. corallus coriandrũ. crocus ꝛc. Endiuia. enula. galaga. gallia muscata. gariofili. pira cõdita. põa odorifera acetosa. nux muscata macis magna. vinũ. zuccaꝝ rosatũ ꝛc Sincopi ꝯferũt. auꝝ. cinamomũ. ꝯfectio xiloaloes. cubebe cũ succo boraginis. odor cucumeris. galãga cũ succo boragis. lignũ aloes. margarite. os de corde cerui. pulegium narib⁹ applicatũ cũ aceto. zinziber in cibariis sumptũ Mõificãt cor. seta. sene carnes pdicis ꝛ margarite. Letificãt cor Auꝝ. buglossa cũ vino in ieiunio sũpta. croc⁹. enula. gariofili. lac. margarite. lapis lazuli. iacinctus granati. odor mete. sene. vinum odoriferꝝ ꝛc. Cordis tremorẽ repellũt Argẽtũ. auꝝ. ciminũ ꝯditũ de buglossa. coralli. dyambra. endiuia. põa cõdita. reubarbaꝝ muscatũ. tiriaca maior. zuccaꝝ buglossatũ. Cetera patet in trac. Auic. de virib⁹ cordis Febres inducũt ꝛ ad eas disponũt aq̃ sulphuree lutose turbide fetide. citrulli. cucũeres. dactili. esula. lac grossũ. psica põa imatura. pulli colũbaꝝ. scamonea. triticũ coctũ. vinũ assidue bibitũ. Nocẽt febricitãtib⁹. lac. pip. vinũ. granata dulcia. vue recẽtes ꝛc. et passiõs aĩe. Cõferũt eisdẽ. aq̃ mellis. arthemisia. athanasia. betonica. buglossa. cãomilla. cassiafistula. celidoni⁹. iaspis. lactuca. liq̃ritia. malua. nux. cortex. ꝛ frõdes. aq̃ ordei. palipodiũ. pill'e aggregatiẽ. folia salicis. aq̃ aspsa circũposita. tiriaca magna. resecinina vnguiũ ꝛc. Pestilẽtie et aeris corruptiõi cõferũt. acetum squilliticũ. ambra. aristologia portata. boliiar. cinamomũ. crocus. ignis multiformiter fact⁹. iacinct⁹. pill'e cões ꝛc. Febrib⁹ in pticl'ari ꝯferẽtia amore breuitat posthĩt. Aristo. dt cor hr̃e articl'atione q̃ndã rimis suturisue capit silr̃. qꝫ nõ ita ꝯstat vt ꝙ ex plib⁹ sit ꝯpactũ. q̃ꝝ igit corda articl'atiora st sensu meli⁹ valẽt inarticl'aciora eoꝝ q̃ sensu hebetiori st vt suũ. Sic ãt mores interiores figur iudicã⁹ forinsec mẽbroꝝ. ita ex opib⁹ ꝛ morib⁹ interioꝝ orgãoꝝ natas suspicãt. Hinc dr ꝙ q̃ sensu hebeti st cor duꝝ hñt ꝛ spissũ. q̃ ãt sensu valẽt molli⁹. pauida etiã st q̃b⁹ cor grãdi⁹. ideoq cor magnũ ꝓportõe lepori. ceruo. muri. hyene. asino. pãthere. mustele. ꝛ reliqs fere oib⁹ q̃ apte timida st aut ꝓpter metũ malefica Sil'e i venis vẽtriculisq cordis euẽit Nam ãpliores ꝛ vene ꝛ vẽtricl'i frigidiores st. qm in puo et magno domicilio tãtundẽ ignis non eque calefacit. sed minus in magno magisq in puo. Audentiora itaq et fidẽtiora quibus est cor minus aut mediocre. Sanguis em̃ qui ad cor ascendit citius incalescit et cum spiritu ad membra excutitur. Calefacto igitur corpore ꝓuocat audatiã. Idem pulsus velox. magnus. et frequens indicat.

Auer. vij. col.

Auic. de virib⁹ cordis

mesue ꝑma anti.

Nico. ser. iiij. tra. iij. sũma. ij. c. ix.

iij. de ptib⁹. c. iiij.

Pli. xi. naturalis histo. c. xxxvij.

Auic. xi tercij. c. i

Alber. ꝑmo d aĩa lib⁹ trac. iij. c. iiij.

Cõtraria frigiditatẽ. Lenitas pulsus humiditatẽ. durities ꝟo siccitatẽ. Idẽ iuditiũ est de hanelitu. Ira naturalis et pmeditata ꝛ furiositas cordis oñdunt caliditatẽ. Idẽ corpis mobilitas nõ pmittẽs hominẽ diu ꝯsistere in vno loco stãdo vel sedẽdo. Cõtraria frigiditatẽ nisi sint acqsita studio aut ꝯsuetudine. Corpis ꝟtus vigorẽ fcat cordis. debilitas debilitatẽ. nisi ex cerebri lesiõe aut neruoꝝ pcedat Fortitudo corpis eq̃litatẽ ꝯplexiõis. debilitas malitiã fcat. Subã etẽm caloris naẗalis et spũs ꝛ sanguinis plĩma est in corde. nõ inflãmata nec fumosa sed potiꝰ splẽdida ꝛ pura. Accñtalez in corde calorẽ fcat vehemẽtia inflãmatõis in ira et rixa. Meditatões q̃ declinãt ad gaudiũ sicut fidutia et bõa spes cordis fortitudinẽ indicãt ꝛ ꝯplexionis eq̃litatẽ Sz q̃ ad timorẽ et tristitiã declinãt excessuz fcant in cordis frigiditate Tremor cordis nõ est certũ inditiũ qꝛ ex mltis accidit q̃ sunt mltitudo sensibilitatis eiꝰ meditatio vapor aliqs timor ꝛ ꝯsilia Et diminutio hũiditatis q̃ in corde accidit pmũ relinqt in corde nocumẽtũ ꝛ tũc cordis q̃litas ꝓpria alterat. Calor eñ purꝰ. aut frigꝰ indigestũ mortẽ adducit. Hirto corde gigni quosdã hoĩes ꝓdunt nec alios fortiores esse industria. sic aristomenẽ messeniũ q̃ .300. occidit lacedemonios tertio captũ pectore dissecto vidẽdi causa viderũt bello Hec de corde supfitialiter cõgesta ad pñs suffitiant.

De thoracis panniculis caput xlix

Tres sunt pãniculi pectoris. mediastinꝰ videlicet q̃ diuidit cõcauitatẽ pectoris p mediũ ab anteriori pgrediẽs ad vsq3 posterius quaꝓpter ꝛ pulmonẽ diuidit in dextꝝ ꝛ sinistꝝ. Est eñ pulmo in toto locatꝰ clibano sup q̃ẽ cor residet. Et hic pãniclus non est neruosus nec ꝯtinuꝰ ꝛ ꝑe vnꝰ sicut alij. qꝛ nõ penetrat ad fundũ vsq3 pulmõis. Si eñ diuideret pulmonẽ funditꝰ per mediũ ncc̃e eẽt vt pulmõis cãnales diuideret ꝛ sic in dilatatõe impediret quaꝓpter aliqñ a diuisiõe cessat panniclus ꝛ iteꝝ diuidere incipiẽs. Juuamẽtũ istiꝰ pãnicli est ꝓhibere vniꝰ ptis nocumẽta alteri nõ cõicent vt dcm̃ est. Ac pulmonẽ suspẽdere ad pectꝰ q̃tinꝰ pectore dilatato et ipe dilatet. ꝟtutibꝫ eleuatis ad supiora vt in forti cogitatõe pulmo nõ sp extẽdit q̃ntũ pt extẽdi. redeũtibꝫ ãt late expãdit defectũ recupãdo vt in philocaptis liq̃t. Prohibet etiam saniem empimatis vniꝰ lateris regurgitare ad aliũ. Scõs dr pleura qui est pãniculꝰ suba durꝰ ꝛ neruosus. q̃ntitate magnꝰ oẽs costas cooperiẽs interiꝰ. habens cũ oibꝫ mẽbris ꝯtẽtis in ꝯcauitate pectoris colligãtiã. Cuiꝰ iuuamẽta sunt mẽbra coopire spũalia. q̃꞊ pãniculi ab ipa ducũt originẽ sicẽ eñ se hꝫ siphach ad pãniclos in vẽtre inferiori. ita pleura ad medij vẽtris pãniclos. Marie patit passionẽ apostemosã q̃ pleuris dr. duplex exñs. Uera q̃ est apostẽa cholericũ ad qd̃ febris seqt acuta in

Mundinus in anathomia

Lewze p̃b

pleure suba. Et nõ vera q̃ fit in musculis inter costas exñtib. cuius acumẽ est versus cutem extrinsecã. Terti9 dr dyaphragma aut septuz trãsuersũ. q̃ etiã pt dici musclus cũ sit ex carne et neruis cõposit9 et ad mouẽdũ deputat9. Cui9 sit9 est in fine pectoris ⁊ costaꝝ altior in pte exñs anteriori q̃ꝫ posteriori. Annectit eñ pte sui carnosiore vali dioreq̃ꝫ costis. illic eñ indiget ꝯfortatõe. ⁊ cartilaginib costaꝝ men dosaꝝ ꝯtinuat. Et posteriori in pte cũ. xij. spõdili ex clibani spõdili b9 circa renũ spõdiles. in medio ãt ꝯstat mẽbrana exiliori et subtilio ri. neruosa et pãniculosa. sic eñ dispositu9 magis ꝯuenit extẽsioni spi rit9. et magis iuuat cor qđ pncipiũ est vite toti9 min9 etiam vaporis sub hac dispõe in medio excipit. nã si carne pleniore ꝯstaret copiã va poris haberet ⁊ traheret. hinc capita carnosiora st ebetiora vt dcm est. Et alligat pulmoni vt moueat ipm motu hanelit9 neruis medi antib q̃ ad ipm veniũt Gal. snia a cerebro ⁊ nucha. Diaphragtis iu uamentũ sit9 sui gr̃a. est sedẽ cordis a vẽtre dirimere vt aĩe sentiẽtis origo q̃ cor existit inoffensa seruet. Nec facile occupet cibi exhalaci one et caloris aduẽticij copia. hac eñ cã natura pparauit dyaphrag sicut muꝝ añ introitũ dom9. distinxitq̃ꝫ ptẽ nobiliori ab ignobiliori. et supiorẽ ab inferiori. Supiora ãt sunt p q̃ oẽs bone opatõs aĩe exer cent ad meliorationẽ ptinẽtes. aut quoꝝ gr̃a reliq̃ sunt ⁊ q̃ meliora existũt. Inferiora vo nõ sunt nisi ꝓpter supiora ex his cibũ hauriẽtia Sed iuuamẽtũ colligatõis cũ pulmõe est vt sit mot9 hanelit9 pnci piũ. pterea q̃uis diuidat inter spũalia ⁊ naturalia tñ adiuuat intesti na ⁊ mirach ad expellẽdũ ea q̃ sunt in intestinis ꝯtẽta Est itaq̃ꝫ picu lũ nõ modicũ fortiter anũ cõpmere. Et illi9 cã situat diagonalr inci piẽs ab epiglotali et dñdẽs ad. xij. vsq̃ꝫ spõdilẽ vt dcm est. Et diago nalitas magno adunat hanelitũ iuuamẽto. ⁊ ad expellẽduz stercus. ⁊ id qđ est in stõacho quẽ tãgit supius. Et est excoopt9 ex inferiori p supius cooptorij extẽsi super ventrem. Et ex supiori per inferius co opertorij extensi super costas. Et licet diaphragma fm Gal. viij. de iuuamẽtis sit musclus p quẽ fit anhelit9 hñs pncipalr mouere pul monẽ et non costas. Differt tñ ab alijs musculis q̃ in loco vbi ossib9 applicant sunt cordosi. in alijs carnosi. diaphragma vo est ecõtrario vt patuit. Figura ei9 est rotũda oblõga. Sed accñtia ei9 st vulnera dolores ⁊ apata ex hũore calido atq̃ꝫ excremẽtitio ꝓpter vicinitatem attracto causata. ꝯtinuo mentẽ sensumq̃ꝫ plane pturbãt. ideoq̃ꝫ me taphrenũ qđ ltie frenũ mẽt nũcupat. mutato eñ et corrupto hũore ad caput vaporabit sensũq̃ꝫ ⁊ intellectũ fm q̃ cũ sensu cõicat in spũ sensibili mutabit ⁊ alienabit. qđ q̃ñq̃ꝫ fit ꝓpter stõachi oris passiõꝫ ⁊ acutas febres et apostẽa pulmõis. Et alienatio q̃ fit ꝓpter diaphrag est vicina alienatõi q̃ in frenesi id est calido apate cerebri aut in su is pelliculis accidit in qua patiẽtes audiũt voces. nulla emissa. Et intelligũt ea q̃ nullaten9 dicta sunt. Diuersitas alienatõis gr̃a dia

Aristo. pmo histo xvij. Et. iij. de pti bus. x.

Alber. pmo đ aĩa lib trac. 3. c. 4. i fi Et. xiij. c. ix.

Alber. xiij. de aĩa lib. c. ij.

Trusian9. iij. teg ni ꝯmen. xxx. Gal. viij. de iu uamen. c. iij. Gal. de iuuamẽ. hanelit9.

Gal. de causis re spiratõis iij. de ptib. x. Gal. de interiori b9. v. c. iiij.

Aristo. xxx. pble. j. et. v. de interi. Gal. c. iiij.

phragtis dignoscitur anhelitu q̄ diuersus est ab ea que fit p cerebri passiões in qua ptes capitꝫ calescũt. oclĩ rubẽt. et sanguis e naribus stillat Paries itaqꝫ calefactꝰ quẽ diaphrag̃ diximus subito sensum mutat et indicat Et totũ resoluit corpꝰ in gaudiũ vl tristitiã cuius signũ est titillatio q̄ leui tactu risuꝫ concitat Nã qui titillãtur celeriter ridẽt nisi carnis grossities impediat Motꝰ eñ subito pueniẽs ad diaphrag̃ q̄muis leuiter calefatiat tñ concutit ipm Et calefatiẽdo diffundit spm̃ et resoluit. Ad cuius resolutionem sequitur mentis apertio et ipsiꝰ corpus ꝯtinentꝫ p̃ter voluntatẽ motꝰ ⁊ mutatio. hinc est q̄ ridet homo in hijs que nõ sunt ridẽda risu inordinato in quo est multa spũs excussio et neruoꝝ ex calore in ipis diffuse dissolutio Solũ añt hoieꝫ titillatiõeꝫ huiusmõi mutari causa est q̄ pellem habeat valde tenuem Et carnẽ et tactum subtilem vt dictum est. hinc est q̄ nullũ preter hoieꝫ titillatiõe ridet animal. Titillatio eñ hois ex tali motu pellis vicine locis subascellarib risum adducit cũ ibi diaphrag̃ mouet. Ictu etiã traiecta p̃cordia in plijs risum attulisse proditũ est calore scꝫ quẽ moueat vulnꝰ. hoc eñ verisiliꝰ credi p̃t q̄ quod de capite hois hesiodiste referũt vt abscissuꝫ loqui potuerit homerum in testem adhibẽtes quẽ inter mirabilia iouis talẽ aiunt scripsisse fabulã Cum iouis hopolosimi sacerdos esset occisus. Et a quo nõ ꝯstaret nõnulli sese audiuisse retulerũt capite preciso dicẽte sepꝰ virũ sup viro cercidas occidit itaqꝫ hoieꝫ cui nomen cercidas in puintia quesierũt Cõptumqꝫ in iuditiũ duxerũt Res adeo pro vero habita est in terra caria aut archadia vt verũ quendã ex incolis egerint Sed fieri non potest vt caput p̃cisa arteria et sine motu pulmõis loquitur. Tametsi pectorꝫ musculi capite truncato mouẽtur pter spũs aialis desideriuꝫ Nec apud barbaros q̄ capita summa cũ celeritate abscindunt tale q̄d vnq̄ꝫ euenisse dicit. huiusmodi itaqꝫ in phia sermões falsi sunt. in diuina añt sapiẽtia dei vtute possibiles. Motus autẽ corpis et de loco ad locum reuolutio post capitis truncatõꝫ ex spũs impetu corpus voluentis possibilis est. Quas obres animal sanguĩe carens siliuꝫ existẽs mẽbroꝝ et viscose hũiditatis longo viuit tpe capite truncato Et que corpis poris spirãt corde carẽtia sile tñ habẽtia membrũ Sunt p̃terea q̄ diuisa viuunt ni frusta vt impfctã. q̄lia stꝫ eutonia Et q̄ꝝ corda ex corpe tracta tpe nõ modico palpitãt vt cor salmonis cuiꝰ grã piscatores callidi salmones fere putridos in ptes sectatos quasi recentes sub vno corde pulsante vendũt Tametsi in hoie accidit mors gaudiosa cuꝫ risu in brutis tñ id non aliq̄n fieri põt cuꝫ ridendi vi careãt. dolores sursuꝫ supra diaphrag̃ pharma. indigere fcant. Quicunqꝫ vo inferiꝰ fcant inferiꝰ. p̄. dolor sup̃ diaphrag̃ phlebotõia indigere infra vo pharma. indicat Ex his liquet figuraliter diaphragtis natura ⁊ pprietas.

Nico. ser. j. trac. ij. c. xxxvi.

Alber. xiij. de aia libr trac. j. c. fi. iij. de ptib. x.

xxxv. pble. viij.

Gal. in de vti. hane. c. ij. pmo de aia in fi. Alber. pmo d̃ aia libr trac. iij. c. iiij.

iiij. aphorꝫ. xviij.

De Meri et Stomacho Caput .I.

Meri est primũ naturaliũ membrorum intra collũ post os et liguã terminatũ in supiori ei⁹ pte ad fauces sub radice ligue ita q pellis interior palati pducit ex pelle interiori ysophagi. angustũ quidẽ supius et longũ inferi⁹ ad stõachũ p dyaphragma ptensum. post tracheã que in collo anteri⁹ situat. vsus dorsum positũ cui⁹ sub̃a est pellicularis ꝛ mollis siue lenis. Nõ rugosa vt faciliter trãseat nutriẽs p ipm non coherẽs rugis. cõposita ex carne et neruis facta extẽsibilis ꝓpterea q ipam aliqñ necesse est trãsire rẽ magnam. ex neruis eiñ pncipaliter ꝯstituit vt extẽdi possit cũ cibꝫ ingerit. ex carne vt sit mollis et cedat. nec ledat asperitate cibi oñdentꝫ. Duas hñs tunicas intrinsecã ꝛ extrinsecam. quaꝝ interior est neruosa plus et carnosa min⁹. ab interiori ei⁹ pelliculã hñs durã spissam vt sit ei in tutelam in trãsitu rei dure ꝛ aspere. in q̃ positi sunt villi lõgitudinales ad attrahendũ cibũ. Extrinseca vo est carnosa magis ꝛ neruosa min⁹. in q̃ positi sunt villi latitudinales ad expellẽduꝫ necessarij. An aũt meri arabice (qđ ltĩe est ps siue portio. q₂ est sicut ps siue additamentũ aut manica stomachi ysophagus grece q₂ est cibi et pot⁹ in stomachuꝫ introductio. Gula vero latine qua cibꝫ ꝛ potus deuorat.) hẽat trãsuersales. inter doct. est diuersitas. Auicẽna eiñ de Anathomia meri. xiij. tercij đt. Sepatus est meri a villis trãsuersalibꝫ qm̃ nõ est ad retinendũ. Cui assentit Auer. ij. Colliget inquiẽs meri duas hr̃e tunicas. vnã ad attrahendũ et reliquã ad expellendũ. de trãsuersali nullã fatiẽs mentionẽ. Ex aduerso ãt đr pᵃma pmi. c. de mẽbris. Motus trãsglutõis ꝓpꝛijs fit villis lõgitudinis latitudinis et trãsuersiõis. Et. iij. de ꝟtutibꝫ naturalib⁹. ysophagũ hr̃e tres spẽs motus quare et tres villoꝝ spẽs. Quos imitat Alber. xiij. de aialibꝫ. c. iij. inquiẽs. Est aũt duaꝝ tunicaꝝ ita q interior hꝫ villos longos ꝓpter attractionẽ. exterior autẽ hꝫ latitudinales et trãsuersales ꝓpter expulsionẽ. Sed hec diuersitas facilime tollitur. q₂ inter mot⁹ ꝫrios necessario cadit qes media. ad quã fatiendã re-

meri vl' ysophag⁹

Figura stomachi

Intestina

Auicꝫ. xiij. tercij. c. pmo

Alber. pmo đ'aia libꝫ. trac. 3. c. ij. ꝛ. 3

Gal'. v. de interioribꝫ. c. iiij.

Aristo. iij. de ptib⁹. c. iij.

Auicꝫ xiij tercij. c pmo

Gal'. v. de interioribꝫ. c. iiij.

. iij. de ptibꝫ. c. iij.

Nicolus sermõe v. trac. iij. c. I.

Auer. pmo col.

v. phicoꝝ

quirunt trasuersales. quies aut ista pua est valde et quasi impceptibilis. Fuerut itaq3 villi trasuersales valde pauci. No em meri deb3 retinere sed attractu cibum ad stomachu pellere. Cu ergo paucissimi sunt 7 actio retetois est q3 breuissima. idcirco dixit Auicena meri sepatu esse a trasuersalib9 villis. Et glutione duaru tunicaru opatioe simul copleri p id sc3 qd attrahit villus ei9. et p id qd expmit villus eius. Uomitus at copletur opatioe exterioris tunice tm ex villis e9 pter qd etia difficilior est et plus ledit q3 glutio. Et q2 pus est attrahere q3 expellere ideo logitudinales sunt interiores 7 alij exteriores Et inter canna pulmonis et meri est pellicula subtilis no ambiens sed 2iunges ea ne ab inuice recedat. Et isti paniculi pcedut ex meri ad epiglotu que claudunt et aperiut sicut dcm est. Locus meri directe est sup spodilia colli vt custodiat meli9. Et qn dndit vsq3 ad directu spondilis qrti ex spondilib9 no colli sed dorsi qd est in directo pectoris cu ptransiuerit ipm. declinat ad dextra3 pter via vene ad caput ascedentis. postea dndit sup qtuor spondilia residua et puenit ad dyaphragma. 7 tuc distendit vt ambiat supius stoachi orifitium Figura ysophagi est piramidalis in ascensu vsus dyaphragma. et rotunda vt nocumetis resistat. fm exteriore supfitie dorso applicat. Et colligat trachee 7 epygloto q sunt ante ipm vt dcm est. cu quibus a furcula supius firmiter alligat. Et mediate sua pellicula fortissime alligat cu epigloto ita q dislocatio ab eo est difficilis. Juuamentu3 meri est duplex. pncipale est deglutire cibu3 qd duab9 fit tunicis vt patuit. scdm est vt sit via deglutiendaru reru. et oim cu vomitu aut eructuatoe exeuntiu. Meri accidut egritudines vt apata oim gnm mala coplexio. deglutois impedimentu. aut ex dislocatoe spondiliu aut naturali aut accntali siccitate. aut a spasmo. aut palisi. aut fluxu vetris. aut tethano. aut pter rem in meri 2cauitate 2tenta3 vt sunt vermes q p supius nequnt expelli. nec pnt inferi9 dndere. Et vlceratio. et 2tinuitatis solutio. 7 fluxus sanguinis 7c. Nocetia 7 2ferentia meri patebut infra. Post ysophagu est corp9 stomachi que aristo. vetricl'm appellat. et Gal. p stomachu fcat meri. Sepi9 tn ab aristo. 7 Gal. auctoritate Hypocratis stoachus veter noiat Sed cu studiu noim est negligetia reru. ad re nominib9 posthabitis accedam9. Est em stoachus membru offitiale pmu3 naturaliu organoru cui9 supior ps dr orifitiu. inferior aut 2tinuata intestinis pileron siue portanariu. duab9 aut qtuor tunicis. ex villis. neruis. venis. arterijs. paniculis. 7 carne 2textu. pme digestioi nutrimetoru deputatu. sub spualib9 sup intestina intra epar 7 splene post spodiles dorsi et an zirbum siphach 7 mirach collocatu Os stoachi qd antiq pcordia siue cor siue asued vocauerut est mag3 neruosu fundo siue 2cauo ei9. qm orifitiu supius 2tinuatu meri ex quo fm Auer. pmo colliget fit stomachus

pmo histo. c. xvi.

Auic3. xiij. tercij. c. j.
Alber. iij. de aiali b9. c. iij.

Auic3 xiij. d alib9

Gal. v. de interiorib9. c. v.

Gal. v. de interiorib9. c. xlv.
Auic3. xiij. tercij. c. ij.

Auic3. xiij. tercij. c. j.
pmo histo. c. xvi.
Dia. clxxxviij.

Gal. v. de interiorib9. c. vi.
Serapio. iij. breuiarij. c. j.

creat ad sentiendū magis q̄z ad digerēdū. Et inferior ps stomachi magis ad digerendū q̄z sentiendū. idcirco carnosior est ore q2 appetit⁹ p̄cedit digestionē. in vtraq3 tn̄ pte fit sensus z digestio sed magis z pfecti⁹ in vna pte q̄z in alia. Caput em̄ stōachi sensum h3 digestionis z p̄cipue vt expgefiat aīal ad recipiendū cibū ꝓpter indigētiam Et ꝓpter hoc venit ad ipm magn⁹ neru⁹ a cerebro vt fiat sensus in eo. z maior ps illi⁹ nerui expādit p ysophagū in orifitio z in eo q̄d vicinat ipi. deinde ptrāsit quousq3 pueniat ad ei⁹ fundū. Et iste neru⁹ orit ex sexto pari neruoꝝ cerebri mediante quo stōachus cū cerebro magnā h3 colligātiā eiq3 fortiter cōpatit in egritudinib3 suis. Pileron vo ꝯtinuat cū duodeno z alijs intestinis z istud est sensus grossioris stricti⁹ ore cū sit trāsit⁹ illi⁹ q̄d digestū est subtiliatū z liqduz factū. Os āt est meat⁹ illi⁹ q̄d est ꝯ̄riū ei q2 neq3 digestū neq3 liqduz fm plīmū. Et pileron ꝯstringit qn̄ in stōacho cib9 adunatus fuerit adeo q̄ nihil aq̄ ab eo egredi poterit donec ꝯpleat digestio aut corrūpat cib9. ꝓpter digestionē itaq3 orifitia ꝯstringūt stōacho vtēte retentiua. Sed cū vtit expulsiua supiora ꝯstringūt z inferiora dilatātur. Error itaq3 est cibū z potū addere sup̄ indigestū. q2 facit nat̄alē exalare calorē apta supiori porta ac crudum p inferi⁹ egredi. Putrescit em̄ cib9 cibo addit⁹. Nec error iste mior est. stomachū replere ad sūmū vt claudi nō possit. hic ples suffocāt stōacho apto et dyaphragte cōpsso. De ptib9 itaq3 stōachi quātitatis hec volui dixisse. reliq̄s breuitatis cā postmissis. q̄ licet q̄ztitate. situ. figura. z actōe diuersificāt. Nā āpli⁹ est orifitiū portanario. inclinatū ad sinistrā vsus dorsū ptē vbi finit dyaphrag. pileron vo ad dextrā. latū z neruosū. portanari⁹ āt ē strict⁹ z fere carnosus. os organū appetit⁹ cibi. pileron organuz expulsiue vtutis Jlla tn̄ diuersitas nō satis oñdit stōachū esse mēbꝝ mltiplex. cū sit vnū mēbꝝ suffitiēs ad hn̄dū p se ipo et toto appetitū z ad digerēdū cibū suffitientē p se et toto. Est ergo offitiale cū ps nō capit toti⁹ denōiationē. p̄mū organoꝝ naturaliū. qm̄ in ipo p̄ma fit nutriētis digestio gr̄a sui z mēbroꝝ finitimoꝝ. Quid sit digestio. q̄ttuplex. z q̄t ad ipam reqrūt dcm̄ est in ꝯmētarijs puuli phie trac. iij. De signis bōe z male digestōis z de his q̄ p̄parāt ad bonā digestionē q̄z breuissime p ꝯseruatōe sanitatis studiosoꝝ scholariū inserere pauca decreui. Male itaq3 digestōis signa st̄ qn̄ post cibū apphensum accidit grauitas in ore stōachi. rugit⁹. inflatio. eructuatio. sapor fumosus aut acetosus. aut cibi p̄assumpti. aut alteri⁹ male q̄litatis post q̄tuor aut q̄nq3 horas. singult⁹. tremor stōachalis. discōueniens mora cibi i stōacho. S3 bonā digestionē fcāt. bōitas sōni. velox expgefactio ab ipo. bon⁹ color cut̄. leuitas stōachi. caput sine pōdere. inflacō vētr̄ iferior̄ an̄ egestōez. hec eadē bonā stōachi iuolutōz ōnotāt sup̄ cibū bonā ꝯp̄hēsionē. cibi ꝯuenietē in q̄litate z q̄ztitate ꝓportōez

Gal. v. de iuuamen. c. ij.

Auic. xiij. tercij. c. j.
Zoar

Auic. xiij. tercij. c. j.
Gal. v. de iuuā men. c. ij.

Auic. tertia p̄mi c. vij.

Auic. xiij. tercij.

Gal. in li. signoꝝ et ad glauconem tract. ij.

Sed cū bona p̄paratio bonā causat digestionē. bona digestio bonam
nutricationē. bōa nutricatio sanā vitā. sana vita optimos mores. op
timi mores felicitatē. Mala vo ex aduerso mr̄ est languor et origo
cronicaꝝ egritudinū pducēs ad epilepsiā. melācoliā mirachiā. pru-
ritū et ꝯsiles. Nunq̄ sequēs digestio p̄orem emēdat. Quare sup oīa
curandū est oī ingenio cura et lucubratōe de bona digestiōe. ad quā
pfitiendā decē ꝯcurrūt. Exercitiū videlicet ꝯueniēs. ciboꝝ q̄litas et
suba. ipsoꝝ q̄ntitas. debit⁹ ordo. tpus aptū. cōplexio. repletio et inani
tio. pot⁹. ꝯsuetudo. ⁊ bona ciboꝝ p̄paratio. De his decē p salute stu-
diosoꝝ scholarīū abunde scribere decreui. sed opis breuitas ac fasti
diū quod facile lectori plixa legēti incurrit succinctim meliora lr̄is
mādare impellit. ¶ De exercitio itaq; sit iste Canon. Ante cibū mo
tus ⁊ labor calorē excitat naturalē membra pro receptōe cibi ⁊ ad ip
si⁹ digestionē et nociuoꝝ electionē p̄parat ⁊ nō mox sed paꝝ quiescat
inter laborē ⁊ cibationē q̄ten⁹ calor mitiget et membra refrigerātur
Inter comedendū tpantia et iocūditas. post cibationē quies aut de
ambulatio pua iuxta illud. Post mēsam stabis aut passus mille me
abis. Effect⁹ eī augent ex opante in quiete exprimur in olla circa
ignē buliēte. Hunc cānonē trib⁹ describit vbis Gal. ij. de regie sani-
tatis dicēs. Sanitas ꝯseruat labore cibo et quiete. ¶ De ciboꝝ suba
et q̄litate sit iste Canon. Subtilis cib⁹ sanitatē ꝯseruat. grossus ꝯfor
tat mēbra. tpatus virtutē auget. primo vtant studiosi. scdo laboriosi
tertio ꝯualescētes et debiles. Sit p̄terea sapidus. mūdus. recēs ab
oī putredine. nimia siccitate. vnctuositate. acetositate. salsedine. ⁊ acu
tie alien⁹. ori delectabilis. tametsi detestabilior alijs. Nā qd bene sa
pit ori bñ cōphendit ⁊ digerit stomachus. bñ digestum valde pdest
nutricatōi. ¶ De ciboꝝ q̄ntitate hec sit regla. Cibus sit pportionalis
calori prādentis. digerētis eī debet esse pportio ad id qd digerit si
cut actiui ad passiuū. Quasobres si calor stomachi est immēsus sit
cib⁹ mult⁹. si modic⁹ paucus recipiat cib⁹. Calor fortis paucos vtit
in cholerā cibos. debilis multi phlegētis. plīmo grauat⁹ cibo ex indi
gestiōe est pcreatiu⁹. Si qs aūt vna die magnā aut cibi aut pot⁹ vt
frequēter fit sumpserit q̄ntitatē ex qua grauitatē in stomacho aut di
gestionē sentiat debilitatā. hic seq̄nti die existat famelic⁹. somno vta
tur plixiori in loco tpato. Melior est cura p dietā q̄ pharmacū Nu
trimēti repletio multa adducit incōmoda nature. queadmodū sup-
fluitas olei in lāpade. ¶ Cibarioꝝ ordo talis sit. Subtiles cibi lu-
brici. cito penetrabiles. facile digestibiles. cacochimi vt fruct⁹ aq̄l
ante sumant grossis et duris in digestiōe. Si stomachus non fuerit
laxus ne accidat putredo. q si taliter fuerit disposit⁹ in pncipio stip
ticis et grossis vti oportet. Diuersitas eī corpm diuersa cibaria et
diuersum reqrit ciboꝝ ordinē. Insup cib⁹ cum medicana nō debet

Gal. v. terapen. c xiiij.
Gal. j. meimir. c viij.
3. p̄mi doc. ij. c. 7.
Auer. in cāticis ꝯmen. xlviij.
Dīa. cxviij.
ij. polliticoꝝ.
ij. posterioꝝ
Auer. iiij. methe. ꝯmen. xi.
3. p̄mi doc. ij. c. 7.
p̄ma aphorꝫ. ꝯmē to. ij.
ij. aphorꝫ.
Gal. de eu. et ca-cho. c. iij.
p̄ma aphorꝫ. xiiij. et. xv.
Dīa. cxix.
iiij. aphorꝫ. ꝯmen to. xiij.
3. p̄mi doc. ij. c. 7.
Et in cāti. tex. cō. clxxxiiij
3. p̄mi doc. ij. c. 7.
Pli. xiiij. c. vi.
p̄mo pble. xli.
Dīa. cxix.
Isaac de vlibus dietis. c. ij.
3. p̄mi doc. ij. c. vi

misceri. Cibū em̄ corrūpit. digestionē turbat ipm̄qʒ cibū ante dige stionē et corpis nutricationē eiicit. Medicinale itaqʒ vētris molli tiuū nutribili morosiori añcedat. Stipticū aūt grossum vt pira ci tonia caseus stiptic⁹ cibū ad fundū ducēs sequaṫ. Inter vera nu triētia grossum añcedat subtile. Et qꝛ tpe in corpibꝫ mutaṫ natura et cōplexio. oportet fm tpūs corp⁹ reficere et nutrimentū variare. Unde in hyeme et veris pncipio rarus et mult⁹ fortis soliditatis pdest cibus qꝛ vētres sunt calidiores. Estate vero ꝛ autūno pauc⁹ et frequēs facilis digestiōis. iuxta illud Tpe sub veris modice prā dere iuberis. At calor estatis dapibꝫ nocet imoderatis. Autumni fruct⁹ supmos dāt tibi luctus. Sed plenū sume ventrē sub tpe bru me. Insup bora et nutriēs sint actu calida in hyeme. estate viceuer sa. Nemo edat nisi cū appetitu vero q̄ dū aduenerit nō differaṫ ci batio qꝛ tūc calor naturalis incēsus est velud ignis. Ueri appetit⁹ inditiū est cū supiora intestina a fece nutriētis pmi fuerint euacua ta. Saliua ad os dñdens subtiliata et ps vētris inferior alleuiata. sine tensione. differēs cibū replebit stomachū cholera rubea et hūo ribꝫ malis futurū destruētibꝫ. Preueniēs nutriēs mittendo sup̄ nu triēs putredinē causabit. Inter prandiū et cenā sint octo hore. Et rursus inter cenā et prandiū. xvi. Aut seruet consuetudo vt patebit hora cibādi debita est oibꝫ celebratis digestionibꝫ. Cōplexio cali. et sic. non patiṫ cibi retardationē ac psimoniā. Igneus stōachus dup ꝯueniēter digerit cibū. subtilē aūt ꝯuertit in fumū. debilis i calore subtile digerit. Et grossum aut in phlegma ꝯuertit. aut indigestū pmittit. ¶ De repletiōe sit hec cōis doctrina. Reliquie famis sp sūt linquēde vt claudi possit stōachus. Crapulat⁹ āt et replet⁹ vomi tui abstinētie et diuturno relinquaṫ somno. Non mūda corpa qn̄ tūcunqʒ magis nutris tāto magis ledis. Cena inaniat excessū prā dij. Et rursus prandiū subtile cenā lautā emēdat. Omis deniqʒ ex trēa inanitio calorē destruēs innatū humido ꝯsumpto radicali in star veneni viteṫ. De potu talis est canon. Tunc sumaṫ potus cū natura reqrit vera siti impulsa q̄ p estuationē in ore stōchi demon straṫ veniēs post longū exercitiū aut flatū calidi venti aut sumpto cibo Alteratiu⁹ pot⁹ sumaṫ ante cibū. ꝯmixtiuus q̄ non faciat cibū in stomacho natare. turbādo digestionē et calorē debilitādo innatū cū cibo delatiu⁹ post cibū Modice em̄ sitis sedādē gratia supra ci bū bibaṫ. aut penit⁹ abstineaṫ ne cibus indigest⁹ penetret. Et opi latōes egritudines cronicas. putredines. apata et febres causet. An sup fruct⁹ sit bibendū pꝫ Dīa. cxxij. vbi ꝯcludit Petrus ꝙ bibe re vinū modicū vet⁹ odorifex corrigit alterat ꝛ digerit frigidorum fructuū malitiā. vētre āt ꝛ fructibꝫ exn̄tibꝫ calidis aq̄ bibēda est mo dice ne cholera et putrefactio ġnēṫ. Mustū vinū acutū igneum

pmo terapē. c. vi.
iij. aphor⁹. pmo.
pmo aphor⁹. xv.
Gal. de disso. ꝯtl.
tertia pmi doc. ij. c. vii.
Auer. iij. colliget.
xxv. cōtinentis.
pmo terapē. c. vi.
tertia pmi doc. ij. c. vii.
Lucanus quarto
ij. aphor⁹. x.
pma ꝑtic. j.
pmo aphor⁹. iij
Dīa. cxviij.
Dīa. cxviij.
Gal. i. ꝛ ij. alimē.
iij. pmi. c. vij.

grossum dulce vitet nisi rōe medicine. Sed albū clarū subrubeū
cui⁹ odor et sapor bon⁹ ꝛ amicabilis existit nō sup̄flue sumptum sa
nis ꝯuenit hoīb. Cōsuetudinē q̄ est res potissima insanitatꝫ custo-
dia in nūero ꝛ tpe ꝯmestiōis nr̄o facile atq̄ repēte imutet. Nā alte
ra est natura q̄ subitas nō suffert alteratōs. Quasobres q̄ vsus est
ꝯmedere bis in die. si semel cibū sumpserit debilitabit valde rube
scet vrina ꝛ corp⁹ lassum erit. suspēdent viscera. Et q̄ semel ꝯsueuit
ꝯmedere si bis sumat cibū pōderosus erit stomach⁹ illi⁹. Suppsi⁹
dsq3 sit index ꝛ numerꝝ refectōis fm vires variet. Regl'ariter do-
cēt periti ꝙ refectio dcat duob dieb celebrari trib⁹ vicib⁹. Cū act⁹
digestōis tertie nō pficit nisi in .xviij. horꝫ. Qui p̄terea ꝯsueuit vna
certa hora prādere. si trāstulerit refectionē in aliā horā cito ꝑcipiet
dilationē aut p̄uentionē nature officere. Postrēo bōa ciboꝝ p̄paratio.
diligēter est ꝯsiderāda in coctōe ꝛ masticatiōe. Cibaria etem̄ male
immūde ꝛ insuffitiēter bulita frixata aut assata difficulter digerūt.
Nec min⁹ nocet gulositas ꝛ insuffitiēs masticatio. Nā voraces se-
pennero egrotāt nunq̄ ad naturalē ꝑueniūt senectutē. q̄re cib⁹ bn̄
mūde ꝛ suffitiēter decoquat. ꝯueniēter diuidat ꝛ masticet. Nō em̄
parꝝ bona p̄paratio. ꝯueniēs diuisio. ꝛ suffitiens masticatio ꝯducit
ad digestionē. Cernim⁹ id in frustis carniū puis q̄ citi⁹ q̄ portiōes
magne decoquunt. Postbitis alijs breuitatis amore ad id vnde di
gressū ē fiat regress⁹. Stomachus nōsolū est offitiale membꝝ ex eo
ꝙ ps nō capit toti⁹ denoiationē ꝑmetiā ex suis opatōib siue effecti
b⁹ q̄ diuersa hꝫ offitia. nā attrahit. retinet. digerit. discernit. ꝛ expel
lit vt infra patebit. Sed cū cib masticat⁹ in ore ꝛ p̄pat⁹ quēadmo
dū in strumis aialiū fuerit. d̄ndit in stōachū q̄ ꝯp̄hendēs ipm chili
ficare incipit ꝛ ipsi dare ptisanarie masse formā vt patebit. Sicut
em̄ pulmo p̄parat aerē cordi ita stōachus cibū epati. Et hec chilifi
catio fit a suba stomaci q̄uis finitima vt patebit mēbra plimū i di
gestiōe p̄beant iuuamē. Qui in duas fm Mundinū ptit tunicas
q̄s vl'es ptes siue integrales quēadmodū orifitiū ꝛ pileron q̄titatī
uas appellāt. Cōstituūt nanq̄ ille tunice stōachi corp⁹ de quaꝝ nu
mero ē diuersitas. Gal'. cū Auicēna dicūt esse duas stōachi tunicas
Almāsor in li. de anothomia meri ꝛ stōachi tres pōit. Hali. iij. theorice
q̄tuor Que diuersitas nisi me fallat opio sic ꝯcordat. qm̄ Almāsor
unicā intrinsecā diuidit ī duas ꝛ corp⁹ stōachi in tres tūicas fm
tres villoꝝ spēs In rei tm̄ ꝟitate dūtaxat stꝫ due tūice q̄ꝝ vna cōtex
ta est ex duplicib villis vt patebit. Ponētes q̄tuor distiguūt p̄ni-
clos a tūicis dicētes p̄mā tunicā eē pāniculm exteriorē ortū a siphac
tegētem ab ex̄ tunicam extrīsecam. grossiorē exn̄tē oib opimētis q̄
viscera alia vestiunt ne stōacho est cibo replet aut inflat fissura aut
rupta accidat. Qui dicūt alligari scdāz quā gal' extrinsecā appellas

ij. regis acutoriū
cañ. ꝛ ꝯmē. v. ꝛ. li.
vij. Ethicorum
p̄mo rhetoricorū.
De mēo. ꝛ remis.
xxviij. pble. p̄mo
Aristo. de secretꝫ
in. c. de regie sa.
iij. mi doc. ij. c. 7

scd̄o de regi'e sani
tatꝫ. c. xlij. ꝛ vltio
p̄ma aphorꝫ. cō. ij

p̄mo histo. j.
p̄mo de gñatione

v. de iuua. c. iij.

Dr̄ña. liij.

Gal'. iij de virtu.
natu. c. viij.

tertiã cũ gal. dicũt intrinsecã. quartã vo supaddũt quã dicũt eẽ pelliculã tegentẽ ab intra tunicã interiorẽ de q̃ gal. v. de iuua. c. ij. sic inqt. Tela intriseca stõachi r ysophagi posita est r expãsa p omẽs oris ptes Et hec tela fuit dura ne ledaẽ a reb) duris r aspis in deglutõe ei occurrẽtib) Et q̃tomagis hec tela dñdit tãto fit magis rara leuis r mollis paulati q̃usq3 pueniat ad fundũ stõachi. Cui9 iuuamẽtuz est pbere stõacho auxiliũ i attractõe cibi ab ore. Et hãc telã ↄphẽdit gal. sub intriseca tũica. sic pãniclm exteriorẽ sub extriseca. Sũt igiẽ dũtaxat due stõachi pncipales tunice. extriseca. s. r intriseca. q̃ nõ solũ diuersificãẽ in suba q̃titate r loco vmetiã in villoꝝ situatõe. Tãetsi vtraq3 tunica stõachi magis sit neruosa q̃3 carnosa. vm tñ intrifeca magis ẽ neruosa q̃3 extriseca. q2 fuit ordinata ad sentiẽdũ q̃ ꝓpter tunica appellaẽ neruosa. Extriseca min9 est neruosa q̃3 intrinseca. q2 fuit ad digerẽdũ ordinata. carnosa aut pot19 subcarnosa isti9 gra nũcupeta Sẽsatio etẽm meli9 fit qñ sensibili imediate sensus occurrit siue mẽbrũ sentiẽs (q̃3uis sensibile sup sensũ positũ Aristo. in. ij. de aia teste nõ facit sensationẽ in sensib) reqsitis ad bñ esse aĩs. q2 spiritualisatio obiecti q̃ ad sensationẽ ↄcurrit nõ fit nisi i medio Interior etiã stõachi ps neruosa q̃ndã h3 carnositatẽ q̃ forstrã est sensatõis mediũ) Alteratio vo r digestio pt fieri p mediũ. r sic circũiacẽtia mẽbra cibũ in stõacho digerũt. Sũt em̃ tria in digestiõe stõachi ↄsiderãda. hũidi pmixtio cũ sicco exñs absolute digestio Cib) etem̃ r pot9 in stõacho ↄmiscẽẽ r decoquũẽ r fit ex eis res quã Aristo. chilũ noiat. q̃ ltie di succ9. Et decoctio fit p calorẽ q̃ est in cibato. calor dirigiẽ ab aia. Caloris em̃ opatõs nõ sts deteriate ad unũ finẽ manifestũ q̃ pmo pmiscet cibos in stõacho ipos ↄphendẽdo deiñ calefatiẽdo humidũ rei digestibilis segregat r ex fũdo extrahit ad supfitiẽ vt in elixatis videm9. Ideoq3 stõachi digestio assĩlaẽ Epsesi siue Elixatõi. Cõuersio nutrimẽti in nutritũ optasi aut assatõi. hũoꝝ spmatu3 r putrefacti digestio pepãsi. hũido sepato a grosso fora introducta fit seq̃stratio i diuersas vias. nã grossũ trãsit p vias amplas. humidũ vo r subtile p ãgustas q̃ sts vene meseraice. Deinde puenit ad epar vt diceẽ in suo loco. Hec pmixtio hũidi cu3 sicco et hũidi rurs9 i fũdo digestibilis extractio fit ↄplexiõe calida stõachi acq̃sita a mẽbris circũiacẽtib) q̃ calidior ẽ epate. Scõm ẽ deteriate forẽ i cibo q̃ digeriẽ introductio q̃ ↄplexiõe pficiẽ innata q̃ cibu3 nitiẽ sibi assĩlare. nã oẽ gñans nitiẽ sibi assĩlare q̃tũ pt gñandũ Et in in oi alteratõe q̃ vtiẽ digestio por fora abijciẽ r noua introducitur. Ideoq3 in digestõe stõachi ↄphẽsiõe3 seq̃ẽ mixtio sic retẽtio attractõ3 r ↄphẽsio retẽtionẽ. Ad mixtionẽ extractio. ad extractiõ3 seq̃stratio: ad sequestrationẽ discretio. ad discretionẽ forme inductio. deide fit voluptuatio r supflui expulsio. Tertiu3 est influentis ↄplexionis

Auic. iij. tercij c. j

Auic. pma pmi. c de membris

In ↄmẽ. pnull fo. ccxxiij.
Trusia. iij. tegni ↄmen. liij.
Nico. ser. v. c. lvij
Galiẽ. de vtu. natura. c. vij.
iiij. metheoroꝝ
Hali. iij. teg. ↄmẽto. clxxxi.
iiij. metheoroꝝ

Trusi. iij. teg. cõmen. xxxix.

Nico. ser. v. trac. iiij. c. j.

ij. de gñatione.
ij. de aia.

calide susceptio q̄ est ex inferiori tunica. sicut introductio noue forme q̄ chilificatio d: in tunica interiori. Et q̄uis exterior tunica digestionē sua caliditate acq̄sita fatiat āpliori mediāte tunica intrinseca, interior tn̄ nō rēouet a sua naturali cōplexiōe. Eo q̄ actiōi caliditat; tunice exterioris resistit a q̄dā cibi aq̄sa pte q̄ ꝯtinue alterat interiorē ad ꝯriū alteratōis inducte ab exteriori nō ꝑmittēs eā a caliditate exterioris alterari. Cui⁹ sil'e liq̄t in cacabo cū aq̄ et carnib⁹ decoquēdis. ad ignē posito. in quo carnes aut aq̄ decoquunt ignis ꝟtute. et tn̄ fund⁹ cachabi aq̄is ptib⁹ mediātib⁹ caliditati ignis resistētib⁹ nō calescit sed remāet frigid⁹ aut calid⁹ remisse. Hic p; stomachi toti⁹ ꝯplexionē innatā eē frigidā ꝛ siccā: acq̄sitā āt et influētē q̄ influit ei mltitudo spūs ꝛ calor; q: mlta ꝯcurrūt ad calefatiēdū ip; mēbra q̄ actuāt ei⁹. nnatā ꝯplexionē calidā ꝛ hūidā respectū tpamēti cutis. Pt; etiā q: carnosior est ps exterior q̄ȝ interior. q̄ cōplexiōe calida ps exterior d:t ab interiori. demū liq̄t diuersitas ipsorū in villoꝝ situatōe. Intrīseca etem̄ duas h; ptes. Unā intrinsecā siue ꝯcauā q̄ ꝯp̄hēdit cibū q̄ ꝯstituit ex villis lōgitudinalib⁹ q̄b⁹ fit attractio q̄ st; loco man⁹. Aliā forinsecā et ꝯuexā trāsuersales retētōi deputatos in se hn̄tē. q: attractio p̄cedit retētionē vt dctm̄ est. Exterior ꝟo tunica ꝯstituta est ex villis lōgitudinalib⁹ deputatis expulsiōi q̄ ꝯplet ꝯtinue p. expssionē. Cōtracta etem̄ tunica exteriori cōp̄mit interior ꝛ qd in ꝯcauitate ei⁹ ꝯtinet. hic accidit expulsio. Non est itaq; diuersitas inter gal. ꝛ auic;. de situ villoꝝ trāsuersaliū qui in exteriori pte tunice interioris situāt. et hec est mēs vtriusq;. Sequit etiā ex dictis q̄ deglutio cibi nō fit sola ei⁹ grauitate queadmodū opināt antiq. Neq; vi vacui. ita q̄ cū cetera mēbra trahūt a stomacho ne remaneat vacu⁹. qm̄ natura abhorret vacuū. cib⁹ ad stomachū trahat. Fit āt a ꝟtutib⁹ villoꝝ lōgitudinaliū ꝛ latitudinaliū Quaꝝ vna est naturalis attractia q̄ suā pficit opationē villis lōgitudinalib⁹. Alia ꝟo est aīalis cōplēs suā opatiōnē latitudinalib⁹ in exteriori tunica meri ꝛ stōchi exn̄tib⁹. Cui⁹ signū est qm̄ altera duarū ꝟtutū lesa trāsglutiēdi actio debilitat. desiderio nāq; nō recte p̄cedēte duriter trāsglutit id qd nō desideram⁹ ꝛ nausea ꝓuocat Et si postea deglutire laboram⁹ territa ꝟtute attractia desideratia opatio deglutiēdi volūtaria dura erit. Et sic deglutio est opatio cōposita aut mot⁹ cōposit⁹ fact⁹ a ꝟtute naturali ꝛ motia volūtaria. Neq; trāsglutio est stōachi sed ipsi⁹ meri p̄ncipalis opatio fm gal. v. de interiorib⁹. c. ij. Sed cū meri ps est stōachi ꝯtinua illi cū gradatiōe ac tunice meri st; sicut stōachi nisi q̄ suba meri est siltor lacerto et stomachi siltior neruis (Hinc stomachi cōplexio frigidior et siccior est innata cūplexione meri. Sed primū intestinū non est ps stomachi sed res ei cōtigua vt patebit (Ideoq; dicit attractio cibi q̄ et deglu

Auic;. p̄ma p̄mi c. de ꝯplex. mem.

Gal v. d iuua. c. ij

Gal. iij. de ꝟtutib⁹ natura. c. viij

Auic;. xiij. tercij. trac. i. c. i.

Gal v. d iuua. c. ij

tio pōt nūcupari sit quedā stōachi opatio quēadmodū vomit⁹. qui siliter est meri actio nō pncipalis ₇ naturalis sed violēt⁹ ₇ preter naturaz ideoq₃ nō gficit nisi p tūicā exteriorē meri exprimendo ad superius p villos latitudinales id qd euomit Et tā in vomitu q₃ in deglutiōe ps ad q₃ fert id qd trāsglutit siue euomit. dilatat. Differēter āt naz in vomitu supior ps dilatat. et inferior ɔtrahit In deglutiōe fit ecōtra q₂ ps inferior dilatat ₇ supior ɔtrahit ita etiā q₂ epiglot; eleuat Hinc accidit deglutōz esse faciliorē vomitu q₂ oē natale est delectabili⁹ ₇ facili⁹ violēto Et q₃uis vomit⁹ (q̄ res in cōcauitate stōachi natās expellit) Stomachi mot⁹ sic subuersio q̄ antropa dr ad expellendū ex eo aliq̄d qd est in ipo p viā oris in quo ₇ tot⁹ opat stōach⁹. fund⁹ eñ est pncipiū mot⁹ pncipiū et incboatiū Orifitiū aūt ₇ supior pars ē ɔpletū. multis psit in pseruatōe ₇ cura podagre lapid; renū et vesice. in sciatica et mltis egritudinib₉ mēbrorū inferior₂ q₂ materiā ancedentē in diuersuz trahit Et foris in parte ɔpellit ac in egritudib₉ stōachi ₇ pncipiis perorismor₂ febriū Nā tpe faci⁹ stōachū purgat digestiōez meliorē efficit corp⁹ renouat ₇ mōificat caput. sensuz alleuiat atq₃ visum acuit. Quapropter Auic;. pmi q̄rti. c. xiij. dicit hypocrates pcipit vomitū fieri debere in vnoquoq₃ mēse duob₉ dieb₉ ɔtinuis ɔpterea q₂ cū eo ɔseruat sanitas Et dz fieri post repletōz maxie in estate circa meridiē euacuat eñ cholerā et phleḡ. Ideoq₃ macris nō hñtib₉ strictū pectus neq₃ patis ad ptisim dr ɔdesse Et oib₉ disposit; ad dictas egritudines et ad epilepsiaz stomaticā et q̄b₉ cholera ascēdit ad stōachuz et disposit; ad asma. palisim tremorē ₇c. Tñ in custodia et regimie sanitat; nō multū est assuefaciēdus ne nata assumat p cōsuetudine sp ad stōachū malos ɔpellere hūores. Et de stōacho fatiat sentinā q̄ est loc⁹ fetid⁹ in naui. vñ digestio debilitet et cibi corrūpantur ₇ pessimi in corpe gñant hūores Quasobres in q̄rta pmi dr hoc aūt pl⁹ q₃ duob₉ dieb₉ in mense est malum. Et in xiij. tercij Nō oportz vt in mense pl⁹ q₃ bis sani euomāt qm̄ ɔsuescit nata eijcere supfluitates ad stōachū Idē credo d pharmatia nisi me fallat opio. liquet itaq₃ ex dict; (vt ad id a quo digressuz est fiat regress⁹) q₂ in substātia stōachi tres st; villi lōgitudinales ₇ trāsuersales in tūica interiori ɔ attractōe et retētōe Et latitudiales in exteriori ɔ expulsiōe vt dcm̄ ē Sūt pter villos in tūic; stōachi nerui dñdētes a cerebro ex sexto pari neruor₂ q̄b₉ sētit famē ₇ sitim ₇ cerebro cui dirrete supponit alligat rōne cui⁹ ei fortiter in egritudib₉ suis cōpatit Et isti nerui plus in orifitio stomachi q₃ in ceteris ptib₉ dispguntur vnde Quicq̄d est ɔximū supiori orifitio hoc est sens⁹ purior;. Et rursus quicq̄d est ɔximū orifitio inferiori hoc est sensus grossioris Aduenit etiam ori stomacho ex splene porus siue vena deferēs naturalr

Gal. iij. d vtn. na. c. viij.
Gal. in cō. xxix. aphoris. vi.
Gal. vi. d morbo. c. j.
Auic;. xiij tercij. trac. v. c. viij.
Auic;. iij. pmi. c. xiij.
Rasis. iij. almāsori. c. xvi.
iiij. aphoris. cō. iiij. vi. et vij.
iiij. pmi. c. iiij
caplo. xiij. trac. j. c. xxxv.
Alber. j. de alib₉ trac. iij. c. iij.
Gal. v. de iuua. caplo. ij.

Auic͂.xiij. tercij. c.j.

melancolia que guttatim cadit sup ipm adiuuans ad excitandum ap petitum. qua mediante cum splene colligat. Et in loco vehementioris gibbositatis stomachi supponit vena mag pcedens in longitudine ipsi⁹ Et mandat ad ipm ramos plimos q cum ipo ligantur et diuiduntur in ramos subtiles qui omes apparenter non veniunt nisi ad extrin secam stomachi tunicam Et adheret arteria similiter q procedit eodem modo sicut vena. Hijs ramis mediantibus nutrit stomachus Et in suo

Auer.ij.col. d iuua. mebrorum offi.

calore euentatur Sed qr non ingrediuntur tunicam interiorem ideoqz di cunt quidam stomachum quantum ad interiorem tunicam chilo nutriri. Alijs tamen placet q licet vene non apparenter veniunt ad tunicam interiorem veniunt tamen subtiles valde visum effugientes Cui⁹ signum est qr lesa

Auic͂. xiij. tercij. c.j.in fi.
Orna.liij.
Alber. j. d aial. trac.iij.c.iij.
xv.tercij.c.j.

tunica interiori solutione continuitatis sanguis effluit ab ea et non chilus Pro concordia vero tercijs placet q stomachus nutriat tripliciter ad con seruationem substantie sue indiuidue. Primo cibo adhuc existente in eo Secundo sanguine q ad ipm peruenit p venas que diriguntur ad ipm. ab epate Tertio p id qd redundat ad ipm effusum ex epate in tpe vehe mentis famis qd est sanguinis rubeus purus. Insup a felle siue a ca nali eius procedit ramus ad fundum stomachi deferens choleram ad for tificandam digestionem non ptransiens tunicam interiorem Neqz p uenit ad stomachi concauitatem Sed spergitur in sui substantia de pan niculis stomachi patet ex supioribus Caro replens vacuitates in exteri ori tunica et confortans digestionis virtutem que est in calore innato ac medium sensationis existens vt patuit Est modica parum etiam pigue dinis in quibusdam adheret pro caloris confortatione que sit stomachi

Mundi.c.d.sto.

substantia que ptes ei⁹ intrinsice et aduenticie patet ex dictis. Quan titas stomachi est magna non tamen excedit mensuram trium cantha rorum oportet enim ipm recipe et continere magnam cibi quantitatem Et non est semp in magnitudine sua vltima sed equatur quantitati con tente qr extensibilis est et corrugabilis Neqz debet in regimine sa nitatis ad summum repleri ne comprimat dyaphragma. Et caput suis fmo

Gal.v.d iuua. c.ij.

sitatibus pter impedimentum clausure repleat Figura ei⁹ que conse quitur quantitatem est rotunda vt sit maioris resistentie nocumentis et maioris capacitatis. Et vt non remaneat aliqd de assumptis post di gestionem et naturalem expulsionem. Non autem est vere rotund⁹ sed ob

c.de figura.sto.

longus instar cucurbite fm Auer. pmo col. cui Almansor assentit dicens. Si imaginaueris cucurbitam rotundam longi colli superius cui ab inferiori continuaretur aliud collum erit ac si videres stomachi

Alber.i.d aial. trac.iij.c.iij.

et meri figuram. Causa oblongitudinis est. q a pte supiori continuat cum ysophago et a pte inferiori cum pmo intestino Sed causa arcu ationis sue est. qr si fuisset rectus sua orificia directe ponerentur. Cum igitur homo sit stature erecte descenderet ab eo cibus an tps debitum fuit etiam arcuatus vt in vacuitate artus epati loc⁹ daretur vt pa

tebit. Preterea non est vere rotund⁹ sed in ꝑte dorsi planus et dilatatus in posterioribꝫ vt bona fiat obuiatio sua dorso. Sed vbi continuatur cum meri rotūdat. Cōcauitatē hꝫ stōachus quatenus in ipm cibus ingrediat ita ꝙ ps inferior sit supiore amplior ꝓpter hominis erectōeꝫ morā et cibi digestiōꝫ Preterea stomach⁹ assilatur vētriculo canis. ꝑmo historiaꝝ.xvi. aut vētriculo porci qđ verum est de aluo vt pꝫ ex textu arist. allegato. Loc⁹ stōachi ē in medio corporis supioris et inferioris dextri ꝛ sinistri anterioꝝ ꝛ posterioris vt in eo digestio melior celebretur. Epar em̄ suppositꝫ est stōacho cum suis additamētis ꝯtinēs ipm ac si res teneret a digitis ligat⁹ epati mediātibꝫ meseraicꝫ et neruo vadente a stōacho Stōachus em̄ indiget vt calefiat ꝛ calefaciat id qđ in eo est ex cibo. Splē occurrit illi in sinistro latere ad calefaciēdum sinistrā stōachi partem rōne arteriaꝝ quēadmodū epar āplectādo et spūs natales immittendo ꝛ mediāte chisti fellis. Ex posterioribꝫ e⁹ stꝫ dorsū ꝛ musculi extensi supra ipm ad custodiendū: dorū aūt est ligatum illi q̄si scutum durū forte. Musculi quasi culcitra custodiētes eū ꝑ se Et calefaciētes ipm ꝑ id qđ in eis est de piguedine. ligatur aūt spōdilibꝫ dorsi sicut cū aliꝭs visceribꝫ ligamētis firmis que eum firmiter tenēt Fortitudo nāqꝫ ligatiōis ꝛ sustētatiōis oīm viscerum est prout eoꝝ expetit nobilitas ꝛ ei⁹ nccīm fuit ꝛ timor suꝑ ea. Et licet dicta viscera ꝓprias hn̄t vtilitates. fuerunt tamē ꝓpe stomachum posita ꝓpter ꝯferre ꝛ ꝯfortare calorē stōachi habet itaqꝫ apte anteriori stomachus. corp⁹ spissuꝫ lene ꝑ qđ calefit iste loc⁹ stōachi. qđ dr̄ zirbꝫ qui ꝯposit⁹ est ex duabꝫ telis tenuib⁹ duris ꝛ nata spissis q̄rū vna ē alteri supposita Et ex venis pulsatilibꝫ ꝛ nō pulsatilibꝫ ꝛ piguedīe nō modica. Et hic zirbꝫ in hoīe tm̄ extēdit quousqꝫ coopiat omnia intestina qꝛ hō cuꝫ sit debilissimū aīaliū digestiōe Et cutis ei⁹ tenuior est inter oīa aīalia Et plus priuata pilis necessarium fuit vt zirb⁹ coopiret oīa intestina. Suꝑ quem est siphach ꝛ mirach ꝛ lacerti vētris q̄ ꝯtinet calorē et iuuāt stōachum reuerberādꝫ caloreꝫ vt vestis ꝛ prohibēdo a frigiditate. Non ergo parꝫ ꝯducit ventris ꝯseruare calorem aut vestimētis aut membris aut iuuēculis Suꝑ stomachū ē cor ꝛ dyaphrag̃. q̄ valde ꝯfortāt stōachi calorē mediāte arteria adorti ꝑ quā spūs ꝛ sāguis trāsmittit arterialis. deorsū sub stomacho sunt mēseterium et intestia a q̄bus calorē recipit grā venaruꝫ arteriarū ꝛ piguedinis in ipis existētium a dextra ꝑte epar a sinistra splenē. a posteriori spōdiles vt dcm̄ est. locat itaqꝫ stōach⁹ in medio corꝑis suꝑ dorsuꝫ q̄tuor digitꝫ suꝑ vmbilicū incipiēs Et nō c locat⁹ ꝓpe os ꝓpter spūalia mēbra qbꝫ hanelam⁹ ꝛ aereꝫ magis nobis nccīm attrahim⁹ fuit etiā nccāriū mēbra fecū receptīa ꝯtinuari stōacho. Turpe em̄ fuissꝫ ea locari suꝑ spūalia mltū digniora

Gal. v. de iuua. c. ij.

Pli. xi. c. xxxvij.
Alber. j. de aīal. trac. iij. c. iij.
Auicꝫ. xiij. tercij c. j.

Mūdinus. in. c. de stōacho.

Nico. F. v. trac. iiij. c. i.

Gal. v. de iuua. c. ij.

Valesc⁹. iiij. c. 16.

Gal. v. de iuua. c. ij.

Au.xiij. ferij.c.j. Celsꝰ.4.de me. c.j. gal. vij.ð iuua.c. j.in fi. Auer.j.col.

Situs stõachi est ꝙ caput eiꝰ inclinat ad sinistrã versus dorsum. fundus ꝟo ad dextra.ita ꝙ in tali situ stõachꝰ sit artuatus sic ꝙ arcus interior sit a pte dextra et exterior siue gibbosa a sinistra Et nobilior ps eiꝰ opposita est epati vilior ãt spleni. Sitꝰ causa ẽ qꝛ epar in dextra pte eleuat qd cum sit magnũ ꝯcauitatẽ. qꝛ prius forat in vtero ꝙ stõachus.dextre ptẽ occupuit Splẽ ꝟo minime ꝙpropter in dextro latere nõ potuit supior ps stõachi collocari sic in sinistro Et ps inferior debuit declinare ad dextram qꝛ in sinistra inferiori pte iuxta renes est intestinũ colon grossuꝫ multũ inuolutuꝫ mltis inuolutõibꝫ magnũ occupãs locũ in dextra ꝟo stẽ gracilia intestia que paruuꝫ occupãt spatiũ dꝫ etẽ orifitiũ stomachi a splene recipe meliaꝫ. Et fundꝰ eiꝰ cholerã ab epate ideo nõ ponit directe supra spõdiles ꝛ dorsi orifitium etẽ descẽdit aliquãtulũ ad latꝰ versꝰ dorsum et nõ situat in altiori pte stomachi ne cibꝰ in repletiõe stõachi ad meri ascendat ꝛ egrediat ex ore. Portanariũ silr nõ est positum in eminẽtia inferiori sed declinat ad latus magẽ versꝰ supiꝰ ꝙtenꝰ cibꝫ tpe sufficiẽti in stõacho retineat ꝛ nõ exeat tpe eructuatõis in digestus aut sua grauitate extẽdens ꝛ ipm extẽdẽdo apiens Sto-

Mũdinꝰ 4.pbl.vi. Gal. vi. de iuua. caplo.ij.

machi ꝯplexio innata et acqsita ex dictis liquet. Et licet hõ sit calidissimꝰ respectu cordis nõ tñ quo ad stõachũ Colligãtia eiꝰ patet vere silr nã colligat cũ cerebro p neruos. cuꝫ corde p arteriã.cuꝫ epate per meseraicas cũ splene p porum.cũ intestinis p ꝯtinuitatẽ cum dorso et zirbo p paniculos Nõ est igit mẽbrũ et pcipue nerui qd stõacho nõ ꝯpatiat Juuamẽtuꝫ stõachi est duplex Primũ ẽ cõe

Ni. f.v.trac.iiij. c.j.

scꝫ appetere cibũ pro toto p tũicã neruosaꝫ. Scdm est spẽale.s.ppa rare cibũ epati ad nutrimẽtuꝫ tociꝰ p carnosaꝫ et mẽbra circũiacẽtia. vt pulmo aerem cordi.et rethe mirabile spm vitalem ascendẽtẽ

Gal.vi.ð iuua. c.ij.

et aerem cerebro Stomachi ꝙtuor stẽ virtutes quarũ pma est attractiua in villis lõgitudialibꝫ sita ꝙ attrahit cibum ꝯcurrẽte virtute oris expulsiua.attractiua.ysophagi et grauitate cibi. Scda est retentiua sita in trãsuersalibꝫ ꝙ retinet attractũ Tercia est est expulsiua inheres latitudinalibꝫ ꝙ supfluũ eijcit a se. Quarta est ꝟtꝰ

ij.col.c.de iuua. mẽbro.offici.

antecedens omnes illas nõ tpe sed dignitate.prima intentiõe nature digestiua dicta pter ꝙ dotis tribꝫ indiget. quibꝫ Auer supaddit discretiuã ꝙ lesa mali generãtur hũores in corpe que videtur claudi sub digestiua. Que in stomacho et non in alijs membris reperiunt cum sensu diminutiõis in orificio ꝙ est fames et sitis ideꝫ subiecto existens cum sensu et phantasia. Cum. eni omnia corpis mẽbra cibũ attrahãt ex venis orientibꝫ ex vena ampla que attrahit ex venis que stẽ in epate.que vlteriꝰ sugunt ex meseraicẽ et he ex stõacho ꝙ nõ habꝫ aliud a ꝙ trahat dedit itaqꝫ natura sensuꝫ orificio ꝙ moueat ad cibũ querẽdũ ꝯuenientẽ vt cattꝰ ꝙrit mures ꝛc

qui pparatus masticat in ore. transglutit y sophago. coprehēdit re tentia et digerit calore stomachi r mēbrorum circūiacentiū mūdificatur a fecibus q̄s intestia r mūdū mesaraice recipiūt. hic aūt calor nō est pncipale agens sed instrmētū vūtarat aie vegetatie, siue potentie eius. cui calori mēbrorum q̄ plus in digerendo Et stōachi q̄ plus chilificando opat. debita cibi pportio r pot⁹ subtiliādo subueniūt. Ad chili aūt ppletā formatoē cōcurrūt stomachi natalis pplexio. pposítio tota eius pprietas et viscerū circūstātia. hec ppria stomachi opatio ledit tripl'r. mala pplexiōe. inordinata ppōne r accntibus siue morbis. Mala pplexio aut est simplex aut pposita aut cū materia aut sine materia q̄rū signa r cura ptēt scōo r tertio regni r i practicis Mala et inordiata pposítio aut in suba ita q sit nimis rarus aut densus aut in figura et q̄titate vt q sit nimis magnus aut paruus aut rotundus aut in situ vt q situat vehemēter aut ad anteriora versus mirach aut supiora versus diaphrag. Quarū ppōnū r situū signa defectus r curas breuitas opis ad medicorum ptissimorum remittit libros Accidentia stōachi st Eructuatio. singultus. vomitus. subuersio. nspitas ex mala pplexione sicca. lenitas in supfitie tūice interioris ex materia lubricāte et hūida cōplexiōe. ventositas siue inflatio ex inordinata dieta. opilatio r dilatatio meatuū. Solutio ptinuitatis ex casu aut pcussiōe sup ipz. durities nō aposteōsa in suba tunicarum apostēata. pustule borbor. vlcera. vehemētia sensus. dolor lesio appetitus. Que aut fit stomacho nō sencīete suctōz venarū aut venarū attractiōe debilitata. aut qn nihil de corpe resoluit pter pportiōez et viscositatē hūidi cū calido vt in vrso tpe brumie latēte aut qr natura puertit se sup hūores phlegāticos. puertēdo ipos in nutrimētū qd loco dissoluti apponit. ita fortassis puella abstinuit ad decem et octo annos a cibo ac adolēscēs dormiuit ad q̄nquagita vsq3 annos sine cibo. Et nostris tpibus in venetijs vt dr q̄dā p totam abstinuit q̄dragesimā ab oi cibo. In hac re virtus dei r astrorum influxus non parum opat Silr in frenesi letargia. mania. melācolia: r vehemēti cōtemplatōe natura nō trāsmittēs sensuz ad stomachū lōga fit abstinentia a cibo. Accidit r sitis diminutio ex eisdem fortasse causis vn̄ in italia q̄dā toto vite spatio nihil bibit. Appetitus caninus. bolismus. fames sincopalis. Multitudo sitis Corruptio appetitus. lesio digestiōis. fastidiū. debilitas digestiōis corruptio digestiōis. lesio virtutis attractiue. retentie r expulsiue tarditas descēsus cibi velocitas descēsus eiusdē debilitas vtutis discretiue. debilitas stōachi q̄ stomachatio dr. pturbacō. anxietas. estuatio. interiectio lamētabilis q̄ cardiaca dr. nauseatiā sacietas abhoīatio nausea. cholirica passio. ardor stomachi r cetera accītibus et passiōibus de q̄bus in practicis Cōferētia stōacho sunt aer serenus euētatus flatibus vētorum nō agitatus

Alb. xxij. de aial.

ij. de aia
ij. de ptibus. c. vij.
Gal. vi. d morbo caplo. j.
Valesius. 4. c. xvi.
Auic. xiij. tercij. c. xvi

Auic. xiij. tercij c. de egri. stōachi
Gal. vi. d morbo caplo. j.
Gal. 4 mor. c. vij
Auic. xiij. tercij trac. ij. c. vij.

Petrus in pmen. vlti. pble. decie.
Pli. 7. c. lij.
Nicolus. s. smo. trac. 4. c. xxviij.

Gal. 8 meliar.

Confortium stom

Nicol⁹ f.v. trac. tiij.c.iiij.
Gal. de attenuāte dieta.

Gal.ij. alimētoꝝ
Gal.vi.de simpli ci me.
Auer.v. col. c. de varia ꝯtu.me.
Apl⁹ pma ad thi mothe.v.

Auic.xiij. tercij. tract. j.c.xxvi. xxx.tercij. trac. j c.xxx.
Gal.7. tera pen. c.vij.
xiij.tertij.trac. j. caplo.xxviij.

Mesue.ij. anti.
Nicola⁹ in au.
Auic.ij.ca.trac. ij.c.124.
Mesue.vi.anti.
Plini⁹.xx.
Aui.iij.quiti.

tratus in actiuis.odores grati.gaudiū moderatū Moderatio in motu quiete somno ꝛ vigilia cibi hñtes aliq̄ stipticitatē ꝛ amaritudinē absq̄ acuitate panis bñ coct⁹ ꝛ fermētatus parū hñs salis Caro pulloꝝ auiū oim siluestriū Caro ꝑdicis ius ei⁹ ꝓprie qñ citonium decoqtur cū ea caro vituli lactātis. agni annalis. hedi castrati capreoli. porci macra sup̄ prunas assata. Citonia pira pōtica refuata post collectiōꝫ siue stiptica sūpta stati post cibū mēta. ruta enula Sirup.absinth.aloes.ablutū. Carnes cocte in aceto.caseus recens sine sale.cerasa acetosa stōacho pleno supfluitatibꝫ ꝯferunt Ciminū. cinnamomū. citonia.ꝯfectio de galanga. Corall⁹ macis mastix.nux.muscata. peonia. tiriaca mag̃. zedoaria.zinziber.vinu purū ꝛc. Calida stōachi mala ꝯplexio curat dieta.portiōe ꝛ appropriat medicis aduersātibꝫ caliditati. vñ lac acetosū extracto butiro ꝓdest cose⁹ recēs sine sale.oua decocta in aceto ꝛc. Pisces recētes elixi lactuca.Endiuia.pruna acetosa.cerasa acetosa.mala ꝛ pira acetosa.mora imꝑfectē matura vua immmatura. ꝑsica pauce hūiditatis ꝛc. Quibꝫ cib⁹ in stōacho corrupit corruptōe fumosa. Cōfert. fleb.ros. vsus coit⁹ per interualla cibo sūpto ꝛc. Malā ꝯplexiōeꝫ fri.curat. euitates fri. ventosi aeris. multa quiete tristicia timore. somno multo.coitu mlto.cibo ꝛ potu actu ꝛ poña frigidis. gaudiū moderatū leticia ꝛ ira nō excedēs.fricatio moderatio sup̄ stōachū et vētrē Calefactio manuū ꝛ pedū vestes calefaciētes stomachale de plumis anserū aut alio pelle calefaciēte dormire post cibū moderate.nō immediate.de ambulatio et mot⁹ pu⁹ post cibū.balneū siccū zinziber ꝯditū anisū ꝛc. Mala ꝯplexio sicca stōachi curatur balneo aq̄ dulcis.cena prādio maiore. Carnoso infante dormiēdo cū ipo aut catulo pigui ꝛ euitatiōe nociuoꝝ ꝛc.mala ꝯplexio hūida stōachi curat vitādo nociua q̄ st̄ somn⁹ plix⁹ ꝛmaxie diurn⁹ post cibū dimissio coit⁹ otiū lōgū.mltiplicatio cibi ꝛ pot⁹ ꝛc. Et vsu cōferētiū q̄ st̄ aer calid⁹.ira.furor gaudiū supfluū balnea alūiosa sulphurea ꝛc.vigilie mlte castus vet⁹ assata cibaria in veru ꝛ ꝯdita in aceto Citonia.moderat⁹ vs⁹ coit⁹ panis biscoct⁹ ꝛc. Relaxationeꝫ stōachi curat acetū squilliticū Cinnamonū cū carui in cibis.crocus in cibis dyacitoniten dyacamerō ꝛc. Stomaticꝫ ꝯfert corall⁹ ꝛ maxie oībꝫ egritudinibꝫ stōachi si directe suspēdatur sup̄ ipm Nux muscata.thiriaca diatesserō ꝛc. Appetitū ꝓuocāt ꝛ fastidiū remouent Succ⁹ absinthei.acetū.anisū.dyacitoniten.muscatū poma. stiptica ꝛc. Corruptiōi appetit⁹ ꝯfert acetosa herba cōesta aloes cū aq̄ frigida vl' trepida bibitū. Appetitū caninū remouet dyacimi nium. tiriaca yeralogodion. Cōfert male digestiōi. absinthiū cū pauco sale ꝛ aceto. Acetū squilliticū dyacitoniten Galāga macis nux muscata zinziber ꝯditū.oximel dieta subtilissima.faciunt pe-

scendere cibuz. rafan⁹ post cibuz.case⁹.pira.stiptica. Sitim sedant anisuz aq̄ mellis citonia acida.ouuz cruduz oximel ꝛc. Inflāmatōz stōachi curāt acetum aloes.lac.acetosum liqritia. pruna dulcia ꝛc Ardorez stōachi remonēt ouuz cruduz si sorbeat.diazinziberos.fluxum materiarū Ad stōachuz ꝓhibēt ouuz coctū in aceto cōestum. Carnes acetose ꝯgelate.stōacho repleto humoribꝫ grossis cōferunt cerasti acetosa zinziber conditu cuz melle.putridis hūoribꝫ in stomacho ꝯfert acetū squilliticuz.mirra.yerapigra Stomachū mūdificant aloes.pille aletangine.stōatice de mastice.turbit agaric⁹ absinthiū ꝛc. Eructatōz curat.nux.muscata.anisuz.galanga. crocus. zinziber ꝯditū. Singultū remouet anhelit⁹ retētio acetū olfactum anisum sumptū ꝛc. Spasmū ꝛ tremorē curat castoreū. tiriaca.diatasseron ꝛc.vomitū nauseam subuersiōez ꝯturbatōez stōachi curat absinthiū cuz sale.acetū squilliticū.gallinaꝝ ius.zedoaria thus ꝛc Citoniuz aciduz.acatia.mastix.mēta.miua squinātū.boliar. saluia butirū cū melle tiriaca maior ꝛc/ventositatē curat anisuz semē rute cum vino sūptuz nux muscata ꝛc.mordicatōz stōachi curat acetum sqlliticū. galāga.corall⁹ cuz pluuiali aq̄ bibit⁹ mēta lac mlr erꝫ maioranuz ꝛc. Coagulatiōi lactꝫ in stōacho ꝯfert acetuz sqlliticuz.coagulū leporis cuz vino.vinuz cum oleo ꝛc. Sāguisugis meri ꝛ stomacho adherētibꝫ ꝯfert alleuz butiruz cum aceto. ferro trāsglutito magnes ꝯfert. apostēatibꝫ ꝯfert calam⁹ aromatic⁹ galanga cauda eqna oleuz de mastice ꝛc.dura apostēata curat dyaquilō.dyalaca ꝛc vlceribꝫ ꝛ vulneribꝫ stōachi Cōferūt.croc⁹.lac asine potatū. portulaca ꝛc.meri patit malā ꝯplexiōz simplicē vl ꝯpositā vt stōach⁹.obturatōz vie cibi ab ore ad stōachū.apostēata in mēbrisꝫ circūuicinis.ꝛ in sua subā. Solutōz ꝯtinuitatꝫ ꝛ vlceratōez rōne cui⁹ impedit deglutiō et cetere opatōes ei⁹.cura ꝛ sig̃ egritudis patēt initia tercij trac. j. Acide eructuātes n̄ facile pleuretici fiūt qꝛ hūores stꝫ grossi Quicūqꝫ raros hāt dētes et auide ꝯmedētes stꝫ breuis vite qꝛ multiplicātur hūores grossi ꝛ calor debilitat naturalis. Singult⁹ cū siccitate toci⁹ corpis mortalis est qꝛ fit ex nimia inanitōe Est āt singult⁹ spalm⁹ ꝯstrictiu⁹ cū extēsione dilatiua Aut mot⁹ factus a re nocēte q̄ fit ꝯtractio stōachi in se ipo. Singult⁹ ex repletiōe curabilis ē ꝛ surgēdo pl⁹ q̄ꝫ stādo molestat qm̄ ꝯm hunc sitū hūores magis ad os ascēdūt Sternutatōes soluūt singultū vt ptūit. Sol⁹ hō patit eructatōez qꝛ ventrē hūidiorē hꝫ ceteris aīalibꝫ Et erecte est stature. In eructatōe nāqꝫ ventos⁹ fum⁹ est grossior et mot⁹ cibi fortior q̄ꝫ in osticatiōe in q̄ ē subtilis fum⁹ cū q̄dā sonitu ꝛ oris hyatu linphatum vinū plus facit vomere q̄ꝫ aq̄ aut vinū purū qꝛ pl⁹ eleuat sursuz ad os stōachi. Dia fastidiosa ꝛ pīguia facilime vomitū inducūt mlta q̄titas vini vētrē exsiccat.nā vtus stōachi cū nequit

Gal. vi. d̄ regimi sanitatꝫ.c. viij. Nicola⁹.

Gal. viij. Meimir.c.v. Mesue.x. Anti

Plini⁹.xx. viij. meimir.c.7. Plini⁹.xxvij.

xiij.tercij.c.ij.

vi. aphorꝫ.xxxiij. x.proble.xlviij. vi.aphoris.xxxix.

vi.pble.iiij. vi.aphorꝫ.xiij. x.pble.xliij.

iij.pble.xvij. iij.pble.xx.

Quarta aphoris. vincere. Ex qua mltiplicatur vrina. vinu eni coleram educit p vias vrine. mlici soluuntur crapula vini qr debilitatur retentia ipoz. vinu

iij. pble. xvi. opatur sic balneu Na calefacta infrigidat et infrigidata calefacit. Et balneu pparat huores ad euacuatoz z pstringit poros in euacuatis timore soluitur vēter pter vehemētē motu Et calidu descēdens subito huidu defert deorsum.

4. pble. 7. Meri vix patitur apostēa aut vlceratoz sine passione cordis aut cerebri. vlceratio i ore stomachi

f. de infe. 10. c. 4. est piculosa in iuuenibus. mortalis vo in senibus Tremor adueniens pacieti apostema in meri. denuntiat ipsius aptione Sanguis cu vomitu eiēs fcat ruptura venaru in meri. vel stoacho. aut vlceru eoz

xiij. tercij. trac. f. c. x. excoriatoz. vlcus post vulnus pcedēs in meri est. vt plimu mortale vngere ventrē debilitat digestionē Gal. iij. de regie sanitatis. c. iij.

De intestinis mesenterio z sicteri

Capitulum li.

Auic. xvi. tercij. trac. j c. j.

Ost stomachu locātur a sublimi creatore p naturam intestina inuoluta duplicia supiora subtilia Et inferior grossa. spissa solida. viscosa ad aliqliter digerendu cibu z reddendu ipm venis. et stercora eijciēda deputata.

Gal. v. de iuua. caplo vlti. iij. de ptibus. xiiij.

Uentri intestinu est annexu qua ob cāz ptes has oia hnt aialia nulli dubiu est Cibu eni et ingestu recipe. et euaporatu eijcere Neqz eundē locu esse cibi cōcocti et excremēti ncce est. Cōceptaculu etiā adesse in q cibus nutritur oportet Pars eni alia cibu ingestu pplecti Alia excremētu materiaqz supuacua cape dz. qru actionu vt tps diuersuz est. Sic loca etiā diuersa habere ncce est. Et qruz actionu tpa cōtinuātur. loca ipa in qbus diuersificātur ptinuari oportz mor itaqz post stomachu intestina st locata. plura no vnu queadmodu in qbusdā piscibus z brutis. qtenus cibus diu moraretur in eis. et nō facile descēdat. z eijciatur. At nihil de ipo intactum ab intestinis

gal. v. d iuua. c. v. pmaneret. Sz vt tota huiditas a Meseraicis sugatur et extrahatur Hinc natura plōgauit z inuoluit ea. Nā plōgatio morā. et inuolutō et reuolutio debitā exsuctōez causant. nisi cibus ad tpus moraretur et ptineretur in intestinis. incitaretur hō ad ptinuā cibi acceptōz z superflui assellatoz. Et ita occuparetur in pprijs z pfectionibus opatōibus

Gal. vi. de iuua. c. ij. Nuerus intestinoz est senarius. quoz supiora st gracilia ad ppara dum z digerēdu qd in ipis ptinetur subtile deputata queadmodum sanguis decoqtur z digeritur in venis. Et qd ex stoacho imediate expellitur subtilius est illo suceo extracto idcirco natura fecit supiora intestia subtilia. Et dicūtur supiora duodenu. ieiunu. z ileon nō gra

Alb. j. de aialibus trac. iij. c. iij. loci sz gra colligātie ad fundu stoachi. inferiora aut (q ascēdūt. sup stoachu fere idcirco in colica dolor tpe assūptiōis cibi augetur. in dolore renali tpe famis) st grossa eo qp supfluu ad ipa puenit grossuz

traccꝫ tn̄ sunt spissa solida instar substātie stomaci plꝰ carnosa et et minꝰ neruosa ex duabꝫ tūicꝫ ꝯtexta. quaꝝ interior ē magꝫ grossa et spissa. et maxie in grossis in qbꝫ fex incipit indurari ⁊ putrefieri vt sit magꝫ tuta a nocumēto fecis. et hūoꝝ ac aliaꝝ rerū p ipa trā-seuntiū. Et tunice stꝫ due qꝛ intestia stꝫ vie supfluitatū. ꝟtutis ex-pulsiue deseruiētes. q̄ forte reqrit instrumētū. ꝑpter eiꝰ fortitudiēꝫ Et vt ꝯſnētur et custodiātur a corruptiōe ⁊ putrufactiōe ac vna lesa altera ꝑmaneat incorrupta pficiēs offitiū vt in dissēterijs ptꝫ in qbꝫ interiore corrupta exterior soluat̄ ⁊ pacientē saluat atꝫ ꝯser-uat in vita. Et ꝙ diuersas actōes. attractōēꝫ videlicꝫ ⁊ expulsiōēꝫ que vnico neqūt pfici instrumēto debite exerceāt. Huic etꝫ nat̄a ꝯposuit tūicas ex duabꝫ spēbꝫ ꝩnuloꝝ. lōgitudiālibꝫ attractōi famu-lantibꝫ. ⁊ latitudiālibꝫ expulsiōi. hn̄t insup paucos villos trāsuer-sales retētōi fulciētes. Et qꝛ attractio intestioꝝ ē valde debilis ex-pulsioni ꝯpata. ideccirco dixerunt q̄dam intestinoꝝ tūicas dūtaxat ꝯpositas ex latitudinalibꝫ q̄s Gal. obliq̄s appellat. Et ꝩnuli ābarū tūicaꝝ lōgitudiales ⁊ latitudinales stꝫ adinuicem mixti et ꝯfusi ⁊ nō sepati sicut in matrice licꝫ plꝰ in vna q̄ꝫ in alia. In q̄libet tamē villus latitudinalis supat lōgitudialē sic expulsio supat attractōēꝫ Adest p̄terea viscositas sup tūicā interiorē intestioꝝ. adherēs pie-tibꝫ ipsoꝝ. Uerūtam̄ grossa nōsolū stꝫ viscosa sed et . piguia. vt sint magis resistētia feci q̄ est in ipis. multuꝫ sepata a chilositate ꝑpter succōēꝫ p̄cedentē. incipiēs ibi exsiccari indurari, reuoluēdo rotun-dari. et putrefieri. Et ḡcilia licet nō sint piguia. sunt tn̄ cū hūidi-tate viscosa mucosa q̄ est in eis loco piguedis. Suba itacꝫ ipoꝝ ē tenuior suba inferioꝝ. qm̄ nc̄citas q̄ in eis est digestiōis et penetra-tiōis ꝟtutis epatꝫ ad ipa plus est q̄ꝫ in inferioribꝫ. facilꝰ āt subtile penetrat̄ igit̄ ⁊c. Et aduenīūt oībꝫ intestinis vene arterie et neruí plures epatꝫ ꝑpter ea q̄ indigēt sensu plimo. Iuuamēta intestiorū sunt tria. Primū est alterare et digerere cibū antecꝫ recipiūt ipm vene. ꝟtute epatis influxa. Scōm est reddere ipm digestū venis. Tertiū est supfluū grossuꝫ ⁊ inutile eijcere. Et q̄uis mūdinꝰ di-cat ꝙ anothomisando sit incipiēdū a recto. in ꝓsequēdo tn̄ doctriaꝫ de eis incipiendū est a duodeno. qḋ ꝯtinuat̄ cuꝫ fundo stōachi qḋ dꝛ portanariū. oppositū meri. qꝛ sicut meri est ad attrahendum ad stomachū p supius. Nā p̄ncipalis eiꝰ actio est attrahere cū aliqua expssiōe p villos latitudiales. ita duodenū est ad expellendū a sto-macho subtus. Et dꝛ duodenum qꝛ in lōgitudie sua ꝯtinet . xij. di-gitos fm latitudieꝫ ipoꝝ iuxta se positos. existēs strictius meri qꝛ res q̄ penetrat ipm est subtiliorꝫ et minoris q̄ntitatꝫ. ea que penetrat meri. Patitur quocꝫ penetrās duodenuꝫ a ꝟtute expulsiua stōachi et attractiua duodeni. q̄ꝫ adiuuat fex existēs obiectum intestinoꝝ

Auer. iij. col.

Auicꝫ. xvi. tercij. trac. j. c. j.

Auicꝫ. xvi. tercij. trac. j. c. j.

Auer. iij. col.

Gal. v. de iuuua. caplo. v.

Auic. xvi tercij. trac. j. c. j.

gal. vi. d iuua. c. ij
Auic. xvi. terc. trac. j. c. j.

Mũdin⁹ in ano.

Gal. vi. de iuua. caplo. ij.

Auer. j. col.

Alb. xiij. d aialib⁹ trac. ij. c. iij.

Auer. j. col.

in quo voluptuãtur Et extẽsio recta. penetratio nãq velotior est in extenso recto q̃ in vndoso et tortuoso. Et est locatũ sup̃ spinã dorsi directe nõ hñs implicatões sicut reliq̃ intestia. a dextra z sinistra. locũ pbẽs reliqs mẽbris stõachũ circũstãtib⁹ sic positiõi epatis a dextra. et positiõi splenis a sinistra. z reliqs intestinis. Intestinũ scdz qd sequit duodenũ. vocat tenuũ. qr in bñ dispositis vacuũ repitur nõ pter aliq̃ vtilitatẽ aialis. sed pter vicinitatẽ ad epar a quo ad ipm mlte meseraice breues trãsmittũtur ad ipm. q̃ cito chilũ sugunt epate vacuo. Nõ em̃ in aliq̃ intestiorum tantũ est de ramis meseraicarum. q̃tuz in ipo. Et post ipm in duodeno. licet in ylios nũero plures sint vene meseraice q̃ in ieiuno. hoc est pter q̃titatẽ sue lõgitudinis. nõ tñ ita breues z dense. Ac missiõz cholere pure a kistiellis expellẽtis grã mordicatõis sue reliquã choli ptẽ q̃ meseraice sugere nõ poterãt. Duplr em̃ hec impmixta chilera chilũ expellit ad epar scz. et ad inferiora intestina Tertia sue vacuitatis causa. fm qsdã ẽ rectitudo ei⁹ in lõgitudie corpis ptensa. Sz hãc cãz aliq nõ assumũt. qm̃ inipo est initiũ inuolutõis z circũuolutõis z reflexõis Est em̃ retortũ. curuũ. z implicitũ. incipiẽs a dextro in sinistrũ fert videt ãt rectuz. Et ligat ad dorsuz quẽadmodũ duodenuz ligatur s firmis et mẽbranosis ptib⁹. ne pmaneat suspensuz. Et est colore citrinũ pter cholerã puenientẽ ad ipm impmixtã. Tertiũ intestinũ dr yleon qd dr gracile ptinuatuz cum ieiuno. longũ. inuolutuz. z reuolutuz pluribus reuolutiõib⁹. qrũ vna sequit aliã donec fiant mlte. Causa reuolutiõis z lõgitudis vltra q̃titatẽ oim aliorum est. vt pars chili q̃ effugit vnũ ordinẽ meseraicarum. nõ effugiat aliũ. et ideo plures hz meseraicas et magnas. Et mora chili in ipo Et est vltimuz gracilium qrũ latitudo est ad latitudiez portonarij. Sit⁹ ei⁹ ẽ pe ylia ad ptẽ dextrã. declinãs ad spõdiles i supiora pte ipi⁹. Quartũ est monoculõ q̃si vni⁹ ocli qr vnũ dũtaxat hz orifitiũ hinc et cecuz appellat z mãtica eoq caret ptrãsitu nõ em̃ hz duo orifitia oppoita sic alia intestia. sed hz duo orifitia iuxta se posita. quorum vnũ ɔ̃ndit a gracili cui ptinuat. z alterum descẽdit ad colon. vñ hz vnuz foramen sed duos cãnales sub qb⁹ pẽdet sic chisis. latũ existẽs sine trãsitu et meatu sile fisco vl marsupio. Absq inuolutõe cum q̃dã gibbositate Situatuz in latere dextro pe epar aut dextrũ renem iux sciam. in suba assilat colõ Et pauce ad ipm veniũt meseraice. vtile ad h vt ps chili q̃ venit ad ipz in eo retineat z reuoluat. atq vt reuerberet vl descensuz pbibeat citũ ipius chili ab intestinis supiorib⁹. Quitũ dr colõ a cauernositatib⁹ siue collis siue a colãdo qd cũ monoclo ab inferiori pte ptinuat. grossuz existẽs z spissuz declinãs ad ptẽ dextram cuz elõgat a monoclo. pter epatis pinq̃tatẽ. deiñ ad partez sinistrã ɔ̃ndit Incipit em̃ dextro latere p latitudinẽ vẽtris porrigiturq in sinistruz. Et cũ opponit sinistro lateri declinat ad dextraz

ad posteriora dñdẽs. ⁊ cõtinuat̃ cũ recto. Et cũ ꝑtrãsit splenẽ coo-
periẽdo ipm. Coartat̃ q̃ ꝓpter in eo in q̃ est apostẽata spleis. ꝓhibet̃
exitus ṽtositatis Et cuꝫ incipit declinare circa exteriora vsꝰ ptes
dextrã coopit stõachuꝫ. vt sit q̃si defensorium eiꝰ ⁊ intestioꝝ ꝯciliuꝫ
ac vt alligaret̃ zirbo q̃ possit hũectare ipm cũ feces indurãtur. ⁊ ca
lefacere. Et vt a tertia epatis pẽnula in q̃ ẽ kistis fellis colerã mor
dicãdo expellent feces. accipiat. apparet itaqꝫ in ea pte citrinum.
Coopit itaqꝫ sic splenẽ stõachũ grã cuiꝰ colicus dolor tpe assũptõis
cibi auget̃. q̃ tpe famis qñ renalis auget̃ diminuit̃ Et stõachꝰ cõ-
patit̃ illi. qñ supfluitas in tpo dñdit. Apparet eñ tunc dolor ⁊ rugi
tus citra stõachũ. ⁊ hõ optat assellari ⁊ assellat. qꝛ nõ ꝯtingeret si in
stõacho essent hũores q̃ hunc facerent rugituꝫ ⁊ dolorẽ. Ex q̃ patet
q̃re accidit sincopis hĳs q̃ purgãtur qñ appetunt assellare. hũores
eñ in colon exñtes stõachuꝫ ⁊ os eiꝰ alterãt. Hinc seq̃tur sincopis
Substãtia colõ ẽ solida ⁊ grossa idcirco ṽtositatẽ in eo ĝnatã mł-
to ꝯtinet tpe. que dolorẽ intensuꝫ q̃nqꝫ causat. Quãtitas eiꝰ ẽ mag
valde. figura eiꝰ est qꝛ est intestinuꝫ cellulosuꝫ. Et in cellulis ipsis
qꝛ via et trãsitus mł̃tuꝫ obliq̃tur fit cã more supfluitatũ in eo. hinc
recipiũt figurã instar ipaꝝ. in collis colon sp ẽ vniꝰ villꝰ q̃ exprimit
id qꝛ ꝯtinet̃ in vno. vt in siccis ptꝫ stercoribꝫ. lubricitas ãt in feces
impssiõeꝫ impedit. Supfluitates eñ in colõ p̃mo incipiũt fetere ⁊
putrescere. eo qꝛ nał̃alis calor incipit agere nõnał̃alr. Extremi fe-
tores magnã fcãt putrefactõꝫ Sed cũ feces siue stercora nõ fetent.
signuꝫ est mortis ꝓpinque eo qꝛ nał̃alis calor diminutꝰ est. Et de-
ficere incipit. Locꝰ huiꝰ intestini colon patet ex dictis qꝛ mł̃tũ cir-
ca renẽ sinistruꝫ implicat̃ et inuoluit̃. ideo qꝫ dolor renum ex parte
loci nõ distiguit̃ a dolore eiꝰ sed eo mõ vt dcm̃ est. Juuamẽtum est
aggregatio fecis. et expssio eiꝰ ⁊ gradatio ipius ad expulsiõeꝫ. post
subtilẽ sepatõeꝫ fecis de chilo si fuerit in eo chilus h̃ est aliq̃ portio
boni chili. q̃s meseraice sugunt. Jn hoc enim intestino fex recipit
foꝛaꝫ vt dcm̃ est queadmodũ apparet eẽ in stercore exsiccato. Et in
cellulis aliq̃ñ ꝯtinet̃ humiditas phleg̃tica q̃ est materia apta ĝna-
tioni vermiuꝫ ꝓpẽtum cucurbitoꝝ sine q̃bus nõ inuenit̃ corpꝰ fm
Auicẽ. ꝺ aiał. xiĳ. et conferunt cũ st̃ pauci. xvi. tertĳ. trac. j. c. j. Et
pãnicli ligãt̃ vnuꝫ vermẽ cum alio Sextuꝫ intestim dr rctũ qd ẽ
postremũ intestinoꝝ ꝯtinuatũ cũ inferiori pte colõ. Postq̃ colõ cũ
ipa extreitate inferiori redit ãd mediũ corpis. deiñ dñdit ex eo fm
rectitudiem. et ꝯtinuat̃ cum ficteri sustẽtatũ sup dorsum alchatin
Jn h̃ sexto intestio coaduuat̃ fex sic vria in vesica. hꝫ eñ ãplã con-
cauitatẽ vt sit capax magne q̃titat̃ fec̃. ⁊ ñ sit nccim hõi omi hora
surgere. Et hꝫ q̃tuor lacertos. q̃ꝝ p̃mꝰ ẽ ꝑmixtꝰ labĳs orificĳ ani
qui cohercet et cõstringit anũ. et sua expressiõe stercoris reliquias
que sunt ipso excutit. Scd̃us ponit̃ mag̃ ad intra duo hñs extrẽs

Auicẽ. xvi. tertĳ. trac. j. c. j.

Alb. j. de aialibꝫ. trac. iĳ. c. iĳ.

Plinꝰ. xi. na. hist. c. xxxvĳ.

Auicẽ. in ꝺ aiali-bus. xiĳ.

Nico. fmo. v. c. j. trac. viĳ.

Auicẽ. xvi. tertĳ. trac. v. c. j.
Drñtia. ci.

Auer. iĳ. col.

Gał. vi. ꝺ iuua. vlti.
Auicẽ. pma p̃mi. c. de Anatho.

cuiꝰ vnum cū radice virge ꝯtinuat. Tertius et q̄rtꝰ sūt trāsuersi sup hos quoꝝ iuuamētū ē lōgaonē sursū eleuare. Juuamētū huiꝰ intestini est expulsio fecis ad exteriora. idcirco rectā hꝫ positionem quatenꝰ expulsio sit facilior. ad expellendū iuuat̄ p lacertos q̄ sunt in mirac et nō p ꝓprios. tales eñ creati sūt ad claudendum anum vt refrenet̄ fex ⁊ apiendū. vt patuit ⁊ ad ꝓhibendū ꝙ supfluitates nō exeāt anteq̄ subeat excogitatio Ne impediat̄ hō in suis opatio nibꝫ. Ad vltim intestinū mltē veniūt meseraice. ad sugendū si qd de hūiditate chilosa in supfluitate remāserit. Et ī extremitate eiꝰ inferiori q̄ anꝰ dr̄ cuiꝰ circumferētia appellat̄ ficteris. Quinq̄ sunt vene emorroidales Et nō mouet̄ aliqd hoꝝ mēbrorum q̄ sunt via cibi p lacertos nisi duo extrema scꝫ supiꝰ qd est meri ⁊ inferiꝰ qd est podex siue anꝰ q̄ ē extremitas vltimi recti aut extremitas recti intestini ficteris dctā in q̄ cibo tres vł q̄tuor situātur muscłi vt pa tuit An āt submissū p anum possit nutrire breuitat gr̄a remittit̄ ad drn̄aꝫ. liij. ꝯsiliatoꝝ q̄ ꝯcludit ꝙ sic de submisso succoso intestis prius mundat Et sic ptꝫ nūerꝰ intestioꝝ q̄ nccaria sūt vt cibꝰ di gestus in stōacho mitteret̄ ad ea q̄tenꝰ clara ⁊ mōa; succositas in eis sugeret̄ a meseraic ⁊ p eas veniētes a vena iuuenili q̄ dr̄ vena porte ad epar mitteret̄. Intestia q̄tuor hn̄t ꝟtutes nat̄ales. nō tamē eq̄les q: expulsiuā fortiorē alijs ⁊ p̄cipue monoculꝰ postq̄ retētia ē māifestior ⁊ fortior q̄ retinēt chilositatē cibi tam diu donec quicqd est puri in ea trahit̄ ad epar. Et tātā feculentie q̄ntitatē qua nō ac cidit corpi nocumentū Intestia eñ gaudēt ⁊ voluptuātur fecibus ideoq̄ raro vacua repiunt̄ a fecibꝰ oīa mēbra delectāt̄ ī aramatic dempt vesica, renibꝰ ⁊ intestis q̄ delectātur in fetidis fm̄ Auēzoar Et q: hec ꝟtꝰ debilis respectu expulsiue ideo nat̄a paucos ꝰnulos trāsuersales dedit intestis. Tertia ē ꝟtꝰ attractiua q̄ attrahūt chi lositatē a stomacho et q̄ inferiꝰ attrahit a supiori qd in eo ꝯtinetur de chilositate ⁊ fecibꝰ et hec debilior est duabꝰ p̄dict. Quarta ē di gestiua q̄ in eis est duplex vna q̄ digerūt ꝓ se ipis. que ꝓprie ē ip sorum nutritiua. alia est q̄ digerūt ꝓ toto. Et hec est digestiua sub sequēs ad digestionē stōachi corrigēs et ꝯplēs qd a digestia stōachi euaserat semicrudū vł incōplete digestū. Et hec duas hꝫ opatōes vna est q̄ dat chilo accn̄a ad bn̄ esse facietia vt colorē. licet stōachꝰ dederit chilo subaꝫ ⁊ formaꝫ ⁊ accn̄a ꝯn̄tia formaꝫ. nō tñ accn̄a q̄ ad bn̄ esse facietia. Scd̄a ē q̄ ꝯplet id qd impfctē digestū est in stōacho et ipi iobediēs qd cū venerit ad monoculū meliꝰ digerit̄. Ex stōacho eñ ps digesta cū pte impfctē cocta expellit̄ ad intestia. ps digesta a meseraic trahit̄ ad epar. ipfctē digesta plꝰ ī intestis gcilibꝰ ⁊ mono culo digerit̄. Vn̄ sic se hꝫ stōachꝰ ad intestina gcilia. ita se hꝫ mo noculō ad grossa. Et hāc ꝟtutē digestiuā hn̄t intestia a stōacho. mo

Gal. vi. de iuua. c. vlti.

Auic. xvi. trac. j. c. j.

Drn̄a. liij.

In theisir trac. j. xiij.

Nico. ser. v. trac. j. c. xix.

Alb. j. d aial. trac. iij. c. iij.
Auic. d aial. xiij.

noculon āt declinat magis ꝟsus epar ad ptē dextram. ideoqꝫ maior in eo est digestio ꝙ̄ in alijs intestis. Sunt itaqꝫ monoculi opatões inobediēs stōacho digerere. feces colligere vt facilius expellant. ꝓhibere fecis in colon aggregationē. ne opilatio causans colicā fiat in eo. separe fecē a chilo. gnare vermes lūbricos ꝛ astarides ex materia putrefacta. ꝑpare ad futurā suctionē meseraicarū ex grossis intestinis. Mesenteriū est mēbrū offitiale ex cordis pāniclis ꝛ ligamētis carnibusqꝫ glādoꝝ cōpositū ad sustētādū intestia ꝛ vēas meseraicas a natura deputatū. Suba etēm eius est seposa ꝛ piguis vt dura mēbra q̄lia sunt spōdiles cū mollibꝫ hoc ē intestis ꝛ alijs visceribꝫ non ꝯiūgant. ne molle a dura passiōe ledat corruptia. Uacuitates huius sube pāniculose carnes replēt glādose mlte. gr̄a quarū vnū hꝫ iuuamētū qd̄ est gn̄are hūlditatē q̄ intestina ꝛ feces interdū huectent ꝛ lubricēt. hinc videmus ꝙ stercus liq̄dū emittit sumptis duris ꝛ siccis cibarijs. Et maria carnis glādose ps est in supiori vētris pte ꝛ grossa. in q̄ freq̄nter mlta ꝯgregat ꝑpter splenis ꝓpinq̄tatē a q̄ mlia mirachica orit. Scdm est meseraicas dispsas in ipo sustētare. Tertiū est ligare intestia in inuolutōibꝫ suis. ne tangāt durū vt spōdiles sine medio vt dcm̄ est. Intestinoꝝ accn̄a ꝛ egritudines sīt. fluxus ventris a cerebro. ore. stōacho. epate. splene. renibꝫ. matrice. intestinis ipsis. felle. toto corpe ꝛ exterioribꝫ rebꝫ causatus. lienteria. diarria. dissenteria. mltitudo stercoris. tenasmon. passio colirica. stipticitas vētris. rugitus ꝛ vētositas vētris. pūctio intestinoꝝ. colica vētosa ꝛ fecalis. mlica. colerica. aposa. yliaca. dolor ꝯplicatus cum febre. vermes. Ano accidut Emorroides. apsta. ragadie. palesis. exitus ani. pruritus. dolor. Nocētia intestis ꝛ vētri sīt aphodillus. caseus recēs salsus. mala imatura. Inducētia colicā. aq̄ aluiosa. assiduatio casei. multus citoniorū vsus. fabe recētes. lac fungi ꝛc̄. Inducētia yliacā. Argētūuiuū caro porcina. Causantia dolores tortōes et punctōes intestinorum Aloes malum. bleta. citonia. fructus pontici ꝛc̄. Causant inflationē ventris ꝛ intestinoꝝ. Auellana. caseus. faba. ficus. lac. lentes. mel. mustū. poma. rafanus. vue recētes. Inducētia dissenteriā ꝛ vlcera intestinoꝝ. Coloq̄ntida. euforbiū. mezereon ꝛc̄. Inducunt tenasmonē eadem ꝑdicta. Generāt vermes. frumentū crudum nouū recens ꝛ fructus. Nocētia ano. aloes non ablutū. ozimū fluuiale. Inducētia emorroidas ꝛ nocētia eis Aloes. esula. melōgia Confortāt intestina amigdala amara. anisū. electuariū de zizibere. mastix. nux muscata Passiōibꝫ intestinoꝝ ꝯfert. cucurbita siluestris i clisteri. fimus vituli cū vino. Inflationi intestinoꝝ ꝯfert. emplastꝝ frumēti. farina ordei cū papauere. Frigiditati intestioꝝ ꝯfert. dyatriōpiperon. oleū nardinū. Aspitati intestinoꝝ ꝯfert Clistere ex decoctōe capitis cap vł ouis ona semicocta. Opilationē intestinoꝝ curat. alleū. ꝟga pastoris ꝛc̄.

Auer. ij. col.
Auicē. xvi. tercij trac. j. c. j.
Dn̄a. c. j.
Auicē. xvi. tercij trac. v. c. j. et. ij
Mūdinus in ano.
Gal. vi. de iuuamen: c. j.
Petrus i ꝯmen. xxxiij. ꝓble. j.
Auicē. xvi. tercij trac. ij.
Gal. vi. de interioribus. c. j. Et. ix. meimir. c. 5. 6 2 7
Auicē. xvi. tercij trac. iiij. c. xxviij.
Isaac
Mesue i de sim. et. iiij. anti. c. j.
Isaac
Serapio
Auicē. ij. cañ. c. lxvij.
Mesue de sim.
Pli. xxiij. na. hil.
Pli. xxviij. na. hil.

Mesue.vi.anti. Nicolaus Mesue Serapio.8.anti. Auic.ij.can.cxiiij et.cxxiiij. Pli.xxiij.na.his. Mesue de sim. Auicen.ij.can.c. cccxxvi. Pli.xxij.na.his. Mesue.ij.anti. Nicolaus Pli.xxij.na.his. Gal.ij.ali.c.xx. Mesue de ꝯsola. medi. Pli.xxviij.na.his. Auicen.ij.can.c. clvi. Pli.xx.na.histo. Gal.ix.meimir c.vi. Auic.xvi.tercij. trac.j.c.iiij Pli.xx.c.vi. Pli.xxij. Pli.xxviij. Auic.ij.can.c.iij. Pli.xxiij.

Dolorē colicū curat aqua mellis.aqua maris clisterisata.clistere ex adipe capre.galāga.oleū de cinamomo ꝛc. Conferunt dolori iliaco Alabastrū vnguentū.alleū cū oleo coctū emplastratū.Aurcum vnguentū.ius galli decrepiti.marciaton vnguentū ad ignē vnctū statī subuenit.Dolori mordicatōi ꝛ punctōi vētris ꝯferūt Adeps anatis.adeps porci.aq̄ lactis.ciminū tiriaca magna.vinū squilliticum ꝛc. Apatib intestinoꝝ Butirꝫ clisterisatū.coralli.cassia fistula bibita cū aq̄ solatri ꝛc. Uētositatē ꝛ inflationē vētris curāt alleū agnus cast⁹ ambra.ruta int⁹ et extra.muscatū.vinū squilliticū ꝛc. Mūdificāt cholerā ab intestinis Capillus veneris.cassiafistula.cucumer dulcis ꝛc. Expellētia grossos hūores Euforbiū pille stōatice. vinū squilliticū. Curāt fluxū vētris.Acacia bibita clisterisata et emplastrata.acetū squilliticū acetosa stringit ventrē.Et folia laxāt dyacitonitē an̄ cibū.vitella ouoꝝ dura cocta ī aceto.coagulū leporꝫ. man⁹ ponere in aq̄ feruēti.pedū ꝯstrictio.tiriaca mag̃ ꝛc.colice passiōi cōferūt dyacitonitē.elec.de zizibere. endiuia.mēta.tiriaca magna ꝛc. Fluxū cholericū curat Agresta.citoniū matuꝝ.lac sine butiro cum aceto vl' lac acetosū.pōa pōtica.Epaticū fluxū vētris curat.emplastrū.dyafinicon.Licterie ꝛ lubricitati vētris ꝯfert Athanasia.castanea.dyacitonitē.man⁹ mittere in aquā feruentē.pille stiptice. Diarriā curāt Acetosa cōesta.faba cū cortice in aceto cocta.mora acerba pōa antiq̄ pōtica.Flux⁹ cerebralis curat vomitu post somnuꝫ et q̄ nō dormiat sup collū vt pꝫ lati⁹.xvi.fen tercij trac.ij.c.ix.Fluxū vētris ex violētia farmaci curat aq̄ frigida sup caput ꝓiecta aut sedere in ea.balneū aq̄ calide decoctōis cāomille ꝛ aliaꝝ herū sudorem ꝓuocātiū.lac coctū cū lapide.tiriaca maior. Fluxū vētris in puerꝫ curat coagulū leporꝫ cū aqua puerꝫ datū. Ubera matrꝫ coagulo leporis vncta. Sanguineū fluxū vētris curat Acetosa.alumē.acacia. amigdala amara.castanea.case⁹ assat⁹ꝫin clisteri cū oleo rosacꝫ.corallus.citonia acida.mumia mēta.oua cruda sorbere.Dissenterie ꝛ vlceribꝫ intestinoꝝ Acacia anisū torrefactū.aguilla assata comesta. mumia.oua cocta cū aceto.plātago cocta cōesta cū sale ꝛ aceto.rafanus cū melle.tiriaca magna.zuc.rosatꝫ.ꝛc. Conferentia tenasmonē Adeps porci apri vel capre clisterisatꝫ.alleū cū pulte coctū. anisuꝫ tostū.ius galli veteris sine sale.Uermes vētris curāt.absinthiū coctū cum lentibꝫ comestū aut solū sumptū cum melle.alleū cū aceto coctū.aloes cū melle.succ⁹ cētauree cū melle. Pruritū vētris curat pulegiū maceratū in aq̄ feruēti donec possit bibi. Conferētia ano et ītestino recto.anetū.fic⁹ sicce.mirt⁹. Egritudinibꝫ ani ꝯferūt.adeps porci.butirꝫ cū oleo rosaceo aut adipe anseris.oua indurata calida apposita. Mollificatōi ꝛ lubricitati ani ꝯferūt Acacia.mirthus.cassialignea.Egressiōi ꝛ inflatōi ani ꝯferūt lana nō lota vl' spōgia insu

sa in aceto. Butorm arien. Dolori z mordicatōi ani ꝯfert adeps por ci. altea malua lactuca croc⁹. oleū de lilio. Apatibus z exituris ani aloes dissolutū aq̄ z linitū ꝯfert. amurca olei clisterisata. lac. Uer rucas i ano thim⁹ cū aceto euellit. Carnositatē ani destruit flos vł scoria eris titimallus. Ulceribꝫ fedis ani abrotanū ꝯbustum. aloes amurca. vnguentū ex radice aristologie. lac. Fistulis ani Aloes do nū dei ꝯfectio. succ⁹ plātagīs. Ragadijs z scissuris ani Sirup. ab sinthij ꝯfert. aloes cū vino dulci. cerusa. oua cruda. Cōferūt emor roidibꝫ. sirup. absinthij. acetosa adeps anseris et cigni. aloes cū vi no dulci. bolū armenū. sterc⁹ canis cū terbētina. cepe apposite. pillł aggregatie miores zc. Emorroidibꝫ cecis dictis ꝯdiloamta ꝯferūt anetū. fel capre zc. Dolori emorroidoꝝ ꝯfert ciclamē cū aceto appli catū. serapinū bibitū simplex vł ꝯpositū. Aperiūt emorroidas Alo es. buthormariē cepe esula coloq̄ntida. Fluxui sanguis emorroida rū ꝯfert acetū aloes exteri⁹ cū vino dulci appositū zc. Uerrucis in emorroidibꝫ puluis arthemesiē et marrubij scarificato loco. Nō oꝫ fluēte vētre sanguinē auferre. qꝛ si pmaneat fluēs post ablationē vē trē dissoluit. Quibuscunqꝫ torsiōes z circa vmbilicū dolores et lū bos. Et dolor nō soluitꝛ pharmacijs aut aliter in siccū pstitietꝛ hydro pisim. Nō eñ hūiditas sed grossities aeris in cā est. Quib⁹ vētres lienterici hyeme supius medicari malū. Sub cane z ante canē mo leste sunt purgatōs. Spleneticis supueniens dissenteria bonū. Si āt dissenteria lōga fuerit hydrops nascitꝛ aut lienteria z pereūt. Aci dū ructātes nō valde pleuretici fiūt. Trauli dyarria maxie capiūtꝛ lōga. Intestinoꝝ si incidatꝛ aliq̄d graciliū nō ꝯglutinatꝛ. Diarria ha bito diutna spōtane⁹ vomit⁹ supueniēs soluit egritudinē. A pleuri tide hito ac periplemonia diarria supueniēs malū. In colerico flu xu dissenteria malū In dolore forti circa vētrē extrēitatū frigiditas malū. Thenasmon i autūno aut fine estatꝫ vt plīmū ē pestilētialis Mlīcis z freneticꝫ emorroides inate bonū. Si hyems austria fue rit z pluuiosa. ver āt siccū z boreale i estate z autūno mlīeribꝫ z hu midis dissenteria adueniūt ꝓpter fri. z hu. eoꝝ. Dissenteria i supiori b⁹ intestis picłosior ē. z tpe pestilētie ꝯtagiosa. Dissenteria si a felle nigro incohoauerit mortale est. In lōgis dissenterijs cibi abstinētia malū. cū febre ꝑo pei⁹ Ois flux⁹ vētris p⁹ lōgā egritudinē subit⁹ et repētin⁹ si sit dissenteric⁹ mortalis. silr q̄ ducit ad hydropisim Sin gult⁹ p⁹ imoderatū fluxū mortalis. Eructuatio i fluxu vētris supue niēs z pus nō exīs bonū. ꝑcat eīn q̄ natꝫ incipit cibū digerere. Li enteria p⁹ dissenteriā mortalis. Dissenteria a colera nig̃ mortalis. si a colera pauca nō oino picłosa. sed plēs ex ea saluātꝛ. In fluxu ven tris mutatōs egestionū iuuāt nisi ad malū trāsmutetꝛ. In yliaca vo mit⁹, singult⁹, spasm⁹, desipiētia malū. Mutatio dolorꝫ de loco ad

Mesue. xij. aml.

Gal. vi. sim. c. j
Pli. xxij.
Auicꝫ. xvij. tercij c. xix. Et. ij. cañ. c. lxvij.
Pli. xxx. na. histo.
Pli. xxvij.

Mesue de sim.
Serapio i anti.

q̄rto regis acuto
ꝯmen. cxix.
iiij. aphorꝫ. xl.
iiij. aphorꝫ. v.
iiij. aphorꝫ. v.
vi. aphorꝫ. xlviij.
. vi. aphorꝫ. xxxiij.
xxxij
xxiiij.
xv. xvi.
vij. aphorꝫ. xxiiij.
. xxvi.

ꝑma ꝑble. ix.
Dia. cc.
Auicꝫ. xiij. terchꝫ.
iiij. aphorꝫ. xxiiij.
vi. aphorꝫ. iij.
v. aphorꝫ. v.

Gal. ij. de virtu. natu. ix.
ij. aphor. xiiij.
vij. aphorꝫ. x.

locū in yliaca est min⁹ p̄iculosa. In yliaca vētositas malū. eructuatio fetida pei⁹. Egestio stercoris p̄ os pessimū est signū q̄ mortale.

vi. aphor. x.

Quibuscūq̄ ex stranguria yleos innascit̃ hi in sex dieb⁹ p̄eūt. si nō febre superueniēte vrina mlta fluxerit In diuturnis lienterijs oxiremia

vi. aphor. j.

superueniēs p̄us nō exñs signū bonū. Quibuscūq̄ spōte egestiōs in

vij. aphor. xxxi.

diarria his a capite phlegma defluit. Premissis aliq̄b⁹ exeūtib⁹ nō motis & q̄si rasura intestini supnatuerit pus. pu⁹ ē morb⁹. si mlta mltu⁹. hor̄ ꝯo mlta n̄ccaria ē vētris solutio. Si ꝯo venter nō mōdificabit̃ sed poti⁹ iuscula dabunt̃ q̄to magis dabit tāto magis peiorabit̃.

vij. aphor. in fi.

De splene et ptibus eius caput. iij.

Auicen. xv. terci trac. j. c. ij.

Plen est mēbr̄ organicū. molle. rarū. oblōgū. liguosū. sile ligue ꝛ spongie. modice crassitudis. ad nigredinē decliue. in sinistro latere intra stōachū ꝛ costas locatū. ad purgādū supfluū feculētū ḡnatū in epate Splen qui grece lyen d̄r mēbr̄ est organicū qm̄ ps toti⁹ non accipit denoiatione. at ex varijs ꝯplectit̃ ptibus Tametsi in sua suba sit caro mollis rara vt patebit q̄si sanguis coagulat⁹. ad ipm tn̄ veniūt ligamēta. pāniculi. arterie. vene. ꝛ nerui. q̄ sunt in ei⁹ pāniculo p̄ quē sentit sicut epar. ligamētis pauci villosis cū pāniculis costar̄ vigoratis suspendit̃ ad costas ꝛ colligat̃ zirbo ꝛ stōacho vt patebit. ꝛ cū pānicl'o suo colligat̃ cū dyaphragte. orit̃ em̄ ex ipo ꝛ ex siphach b̄z Auicēnā. Duplices itaq̄ sunt ipsi⁹ pāniculi suspēdētes q̄ ligamēta dicunt̃. et inuoluētes ipm defendētes. sensū p̄bētes. ꝛ custodiētes siue cooperiētes Pāniculus āt cooperiēs vn⁹ in se d̄r p̄les rōe ptiū ꝯponētiū et p̄ncipior̄. Duas em̄ h̄z tunicas ipm ꝯstituētes. exteriorē videlicet ꝛ interiorē. ꝛ duo p̄ncipia sc̄z siphach ꝛ dyaphrag̃. Exterior forsitā magis carnosa a siphach. interior magis neruosa a dyaphragte orit̃. Et h̄ tot⁹ pāniculus cu3 villis plurib⁹ subingredit̃ splenē. quos Albert⁹ p̄uos appellat neruos. Splenē cōicare cū dyaphrahmate testatur difficultas anhelit⁹. quā splenetici patiunt̃. ad extensionē pāniculi ab apāte ꝯp̄mente dyaphrag̃ et pulmonem. Hinc etiā accidit risus ꝓpter titillationē dyaphragmatis. Un̄ quidā opināt̃ splenē eē membrū a q̄ risus p̄uenit siue qd̄ facit ridere. iux̄ illud. Splen ridere facit cogit amare iecur. Un̄ Persi⁹ sat. j. Quid faciā sed sum petulāti splene cachinno Uene ad splenē p̄ueniūt pulsatiles ꝛ nō pulsatiles Uene pulsatiles dicte arterie quib⁹ colligat̃ cū corde veniūt ab arteria adorti. q̄ in dorso est infra dyaphragma. a q̄b⁹ stomach⁹ multum calefit in latere sinistro. Aut a splene rōne istarum arteriaru3.

splen receptaculum mlie

Alber. p̄mo d̄ aia lib⁹ trac. iij. c. v

Auer. p̄mo col.

p̄mo de alib⁹ tractatu. iij. c. v.

Pli. xi. c. xxxvij

Et hec est vna cā quare multe ꝛ magne veniūt arterie ad splenem Est et alia cā vt calore ipsaꝝ grossius sanguis q̄ nutritur⁹ est sple= nē subtiliet ꝛ digerat. Et dicte arterie in splene seguūt ad expellē dā a se fumosam supfluitatē ḡnatā in ipo. malitia sui et hūoris de= currētis ad ipm. Nō pulsatiles oriunt a vena epatis ꝯcaua vbi cō tinuat collū fellis. q̄ est magna apparēs. Et in medio trāsit⁹ dñdit ab ea ram⁹ vn⁹ vadēs ad mesenteriū ad nutriēdū ipm. portās san guinē aquosiorē ꝛ hūidiorē. postea cū appropinqt spleni itez ram⁹ vn⁹ ab ea ꝑcedit dñdēs ad nutriendū inferiorē stōachi ꝑtē sinistrā ꝑueniēs āt ad splenē intrat ei⁹ ꝯcauitatē: in qua ramificat in duos ramos supiorē scz et inferiorē. Ram⁹ inferior vadit ad nutriendū zirbū in ꝑte sinistra. Supior aūt in duos ꝑtit ramos. quoꝝ vnus ꝑuenit ad ꝑtē sinistrā supiorē splenis. ad nutriendū ipam. Alter cir ca orifitiū ꝑuenit stōachi ad portādū mĺiaz q̄ ꝓfluit mulgēdo super os stōachi ad excitandū appetitū. Et ista vena dr̄ ab auicēna ꝓmul= gēs. Gal. aūt. v. de iuua. dt ꝙ splen hz vias q̄ sunt de ḡne venarum Sunt eñ isti pori cōcaui sicut vene ꝑ quos attrahit nutrimētū et expellit supfluū. ꝑ porū eñ qui est q̄si collū cū quo ꝯtinuat cū epa= tis ꝯcauitate. vbi ꝯtinuat collū fellis, supfluitas melācolica cū ali quo sanguie subtili q̄ten⁹ penetret grossa supfluitas trahit ad sple nē. Hinc dr instrumentū ad purgandū supfluū feculentū in epate ḡnatū. et ex isto sanguine subtili attracto nutrit. Supfluā aūt san= guinis fecē digerere incipit vi arteriaꝝ ꝑ motū ipsaꝝ ꝯtinuū. et tē= perantiā caloris naturalis a corde veniētis ad ipas. Et id qd nō pt mutari in sanguinē subtilē cū acescit et penetrat eijcit ad stōachum ꝑ scdm collū siue porū. cui⁹ origo est a splenis ꝯcauitate ad os sto= machi vt excitet ꝛ ꝯfortet appetitiuā ipsi⁹ stōachi cū sua acredine vel pōticitate. Aliq̄ etiā ꝑs ei⁹ ad fundū mittit stōachi. vt ꝯfortet ei⁹ et intestinoꝝ retentiuaz. Istud vero qd alterat ex ea fit sanguis subtilis silis nature splenis. ex quo splen cibat, nā qdlibet mēbroꝝ cibat ex eo qd ꝓpinquū est ei ex venis. Hic accidit subam splenis esse molliorē suba epatis (Cui⁹ signū est ꝙ splen decoctus remanet mollis. Epar vero duꝝ) ꝛ grossiorē pulmōe. Sed splen nō attingit ipm epar in rubedine. sed est q̄si scintillās. qm̄ supfluū ꝑ qd cibatur splen. postq̄ digerit ꝛ subtiliat in venis ei⁹ pri⁹ fuit nigrū. Epar āt cibat sanguie spisso rubeo bono ꝓpter tenuitatē venaꝝ ei⁹. et splen sanguine nigro subtili. Pulmo vero sanguie subtili digesto in fine digestiōis scintillāte rubedini ꝓpinquo et nature spūs mōo claro. Ideoqz suba carnis cuiuslibet istoꝝ trium membroꝝ est silis sube sanguis a quo nutrit. Et sic pz ꝙ pulmo est subtilior et rubicūdior splene. Et epar qd est rubicūdi⁹ splene sed nō subtili⁹. Suba itaqz splenis est carnosa ꝯfusa sine villis sicut caro epatis subtilis et ra

Mundin⁹ l'ano.
Gal. v. de iuua.

Auic. j. xv. tercij trac. j. c. ij.

c. iiij.

Gal. v. de iuua= mentis. c. iiij.

ra siue spōgiosa q̃tenꝰ facilꝰ recipiat nigrā ꝛ spissam supfluitatē et p subtilitatē attrahat. Quātitas in hoīe ꝓportōalis satis est respcū aliorꝝ mēbrorꝝ. Minor epate qꝛ vniꝰ dūtaxat hūoris q̄ fit in epate. (qd̄ plimorꝝ) est receptiuꝰ Figura ipsiꝰ est lōga. ꝛ ideo lyen a lōgitudine dr̄: q̄drāgularis ꝓpter figurā stōachi. Cuiꝰ ꝯcauitatē circūstātē in pte sinistra hꝫ splen replere liguosa instar ligue silīs spleni porci. Cōcaua vsus stomachū vt p̄tebit ad nigredinē in colore decliuis Cōplexio in ꝯpatōne ad cutē est ca. et hu. Absolute vo est fri. et sic. qd̄ declarat eiꝰ nutrimētū. qꝛ sanguine mlīco q̄ fri. et sic. est nutrit. Locꝰ eiꝰ est in sinistra corpis pte sub dyaphragte. sicut epar in dex. Cuiꝰ grā q̄dā opiati sīt splenē esse epar adulteratū. Ac cū cetera viscera biptita sunt. epar ipm biptiri. ita qꝫ vna ps ad dexteraꝫ. altera ad dexterā q̄ mior est. sitū tenere expetit. Hic in ouiparis q̄uis minꝰ q̄z in viuiparis diuisū pꝫ epar. Et locis q̄busdā lepores bina iecinora hr̄e vidēt̄. silr̄ q̄dā pisciū gn̄a. Sed q̄m iecur pte dex potiꝰ sitū est qꝛ magis necessariū. ideo natura ordinauit lyenē in locū sinistrū qꝛ nature ptis sinistre frigidior est ꝛ hūidior ꝛ vnūq̄dq̄ꝫ hꝫ locuꝫ in corpe sm gn̄s elemētorꝝ sibi ꝯueniēs. q̄uis in mōstrosis hoīb dextra in pte locat̄. Et licet viscera aliq̄ mō oīa sunt dupla qꝛ corpꝰ sm oēs dimēsiōs in duo diuidit̄ vt p̄tuit. non tn̄ seqt̄ qꝫ epar dꝫ esse duplū. qꝛ nonsolū in duas sed in q̄nqꝫ queadmoduꝫ pulmo secat̄ ptes. Neqꝫ fuit necessariū splenē biptiri. qꝛ cetera mēbra supfluitates in se trahētia ꝛ colligētia nō ptiunt̄. vt de vesica ꝛ kisti fellis pꝫ. Hinc est qꝫ splen nō est nccariꝰ ad esse alīs. sed dūtaxat ad bn̄ esse ꝛ p accidēs. q̄sobres multa sunt alīa ipo carētia. sicut q̄dā carent pulmone alia vesica. alia kisti fellis. Nccaria āt sunt cor ꝛ epar. pmū ꝓpter caloris originē. locū em̄ adesse aliqueꝫ q̄si lares focūqꝫ oꝫ. quo nature fomites ꝛ pmordia ignis natiui ꝯtineāt̄ ꝛ seruēt̄. Eundēqꝫ tutum esse veluti aerē corpis totiꝰ ncēe est) Scdꝫ cibi coquēdi grā. q̄sobreꝫ oīa q̄b est sanguis duo hec. viscera hn̄t. viuere itaqꝫ pn̄t bruta sine lyene. An āt hō subsistere possit vt q̄dā opināt̄ splene ablato breuitatis grā iā nō deteriabit̄. Sitꝰ splenis sm ptes eiꝰ integrales est. qꝛ hꝫ ꝯcauū ꝛ gibbosū. Cōcauitas seqt̄ stomachū adherēs ei a media pte q̄ seqt̄ funduꝫ eiꝰ vsqꝫ ad sinistrā epatis pēnulā. Et gibbositas seqt̄ costas replēs vacuitateꝫ sinistrā vētris. Et suspēdit̄ ad costas cū ligamētis paucis villosis vigoratis cū pānicl̄is costarꝫ vt dcm̄ ē Et nō est locꝰ eiꝰ in alto sicut epatis imo est eq̄distās inferiori pti epatis. q̄si sit supius eiꝰ vbi est inferiꝰ epatis Ideoqꝫ est cadēs apd̄ fundū stōachi. Splenis iuuamēta sīt Euacuare sanguis fecem. et adustionē eiꝰ ex epate. q̄ euacuatio fit p vtutē attractiuā ipsiꝰ et expulsiuā epatis. Et hec euacuatio nōsolū epate sed toti ꝓdest corpi. qꝛ est vas mlīe naturalis ꝛ innat̄alis q̄ si p corpꝰ diffunderetur nō

Alber. xiij. de aīa lib. c. iij.
Auer. j. Colliget
pmo histo. xviij
Alber. j. de alīb
Aris. iij. de p. vij.
Alber. xiij. de aīa lib. c. vi.
Alber. xiij. de aīa lib trac. iij. c. vi.
Pli. xi. c. xxxvij
iij. de ptib. vij.
Alber. xiij. de aīa lib. c. vi.
Pli. xi. c. xxxvij.
gerar sup viatico
Auic. j. xv. tercij toac. j. c. ij.

paꝝ induceret nocumentũ. Scd̃m est trãsmittere mĺiã ad orifitiũ stõachi. vt excitet̃ appetit⁹. ꝛ ad fundũ vt ꝯfortet̃ retentiua ipsi⁹ sic dcm̃ est. Tertiũ est resistere cordi ex latere sinistro. ꝛ epati ꝛ felli ex dextro. ꝑpter ꝯtpare caliditatẽ eoꝝ. Resistit ergo cordi vt remaneat sinistrũ lat⁹ frigidi⁹ dextro qḋ fuit ꝯueniens. qꝛ sinistra ps in motu corpis dꝫ hr̃e ꝛ hꝫ rõeꝫ fixi. sicut dex̃ ps rõem mobilis. fixio ãt a frigido magis fit q̃ꝫ a calido igit̃ vc̃. Sũt pterea q̃tuor ꝟtutes in splene nãtales. attractiua. digestiua. retẽtiua. ꝛ expulsiua. ad qs etiã reducit̃ discretiua.. quã Auer. ij. Col. supaddit. Desitiẽtibꝫ his ꝟtutibus splen egrotare incipit et patit̃. Nã qñ appetitiua siue attractiua ꝟtus splenis deficit. tũc diffundit̃ cholera nigra cũ sanguine p̱ totũ corp⁹ ꝛ gñat̃ bicteritia nigra. Ac egritudines melãcolice q̃ sunt. cãcer. varices. elephãtia. lep̃. morphea nigra. impetigines ꝛ lẽtigines nigre Si aũt bñ qdẽ attrahit sed nõ pt a se expellere supfluũ. tũc inflatur opilat̃ ꝛ fit magn⁹ ꝛ aliqñ durescit. aliqñ apat̃ ꝛ freq̃nter fit cã hydropisis. ꝛ maxie qñ apostẽa est duꝝ. ꝛ gñat̃ tristitia. Si ãt expellit mĺiã supflue q̃ si fuerit acetosa facit nauseã ꝛ vomitũ. Si ꝟo acetosa. nimiũ cibi appetitũ ꝛ nimiã esuriẽ. Et aliqñ facit in intestinis accidere dissenteriã mortalẽ. ꝛ hoc qñ in se acq̃siuit malã q̃litatẽ corrũpentẽ ꝛ corrodentẽ intestina. De q̃ dissenteria dꝛ. iiij. aphorꝫ. can. xxiiij. Dissenteria si a felle nigro inchoauerit mortale. Et qñ splen ingrossat̃ arescit corp⁹ ꝛ epar. nã ingrossatio splenis multum nocet epati. Aut qꝛ ip̃m nõ bñ mo̊ificat a feculẽtia hũoꝝ. Aut qꝛ ad epar regurgitat supfluitas mĺta ad malã q̃litatẽ alterata. Aut qꝛ ipa non potẽs trãsire ab epate ad splenẽ in ipso mĺtiplicat̃ epate. Et spleni adueniũt oẽs spẽs egritudinis vt ꝯplexiõalis, offitialis, ꝛ cõis. sicut in apatibꝫ. ꝑpterea qꝛ cibꝫ ex quo nutrit̃ grossus est. Ideoqꝫ egritudines q̃ in splene fiũt vt pĺimũ sunt grosse sub̃e. Spetialr̃ egritudines splenis stꝫ. mala ꝯplexio. opilatio. apa. durities. inflatio. vẽtositas. dolor ex casu aut ꝑcussiõe. Sig̃ apatis splenis stꝫ. dolor grauis ꝛ febris. Et accñ̃a q̃ corpi adueniũt ꝑpter hm̃oĩ mẽbri egritudines Opilatõis signũ sola grauitas exiſtit. signũ vẽtositatis inflatiẽ solus dolor est extẽsiu⁹. Ex apate ꝛ opilatõe splenis sequit̃ macies totius corpis. Ideo dicit Hypo. quãdo splen crescit tunc corp⁹ attenuat̃. et qñ decrescit tũc inspissat̃. Nocent spleneticis et spleni lagana et similia de pasta. bouine carnes. Comedere ex vasis ereis. ficus sicce. lac. lentes. vinum dulce. Opilant splenem. Carnes grosse. dactili. far cum lacte. lac caseatum. lentes. vinum dulce. Conferentia spleni et spleneticis. Absinthiũ cũ aceto aut pulte aut fico. acorus. agn⁹ cast⁹. aristo. rotũda cũ aceto linita ꝛ cũ oximelle sũpta. vinũ ex tinctõis auri. emplastꝝ de fumo tr̃e. euforbiũ cũ dyasene ꝛ mastice.

Gal. xiij. terapen

Aristo. in de motu aĺium

Gal. vi. de interioribꝫ. c. ij.
Auicꝫ. xv. tercij c. ij.
Alber. j. de aĺibꝫ trac. iij. c. v.
Viaticus iij. de ptibꝫ. vij.
Auer. iij. collget

Auic. xv. tercij. trac. j. c. ij.
Dña. ducẽtesima.

Auer. iij. Col.

Auicꝫ. xv. tercij trac. ij. c. j.
Auer. iiij. Col. de signis egri. sple.

Gal. j. alimen. j

Gal. j. alimẽ. c. 3.

Conferētia opilatōi splenis. Agnus castus. aloes absinthiū. anisū. aristologia. cētaurea cocta cum vino ꝛc. Caliditati splenis confert Oleū ꝛzinū. inunctio cum oleo violaꝝ. trocisti de lacca. Frigiditati splenis ꝯferūt. Gētiana cū vino sūpta. nux muscata. oleū nardinū Cronicis egritudinibꝰ splenis ꝯferūt. dyacarcuma ꝛ sirup. acetosꝰ. Vētositati splenis ꝯfert. dyaciminū gal'. Mūdificāt splenē. agaricꝰ oppoponacū. sene. ꝛreos Dolorē splenis curāt. aqua sulphurea. decoctio cētauree maioris in vino sūpta. succus caulis decocti in vino. dyaciminū ꝛc. Apostēatibꝰ ꝛ tumoribꝰ splenis ꝯferūt. acetū squilliticū. aq̄ lactis. aristologia rotūda cū aq̄ bibita. Caulis crudus cum aceto sumptꝰ. corallus cū melle sumptꝰ. oximel ꝛc. Duris apātibus ꝛ duritiei splenis. acetosa cū aceto emplastrata. agnꝰ castus ī vino forti coctꝰ. ꝛ cū cera ꝛ oleo vnguentū factū valde ꝯfert. aristologia cū aqua ꝛc. Qui freq̄nter incidūt catharrū nō fiūt splenetici. Spleticis si supuenerit dissenteria bonū. Autumnꝰ inimicꝰ est splenetícis. Oīe aīal hñs pūū splenē etiā habet pūū pulmonē. qꝛ paꝝ potat de aqua. hñs aūt magnū pue est crassitiei q̄ fit ab epate qd̄ cum magnū est ꝛ magne ꝟtutis impedit attractō splenis. Epar ꝛ splen sunt duo postes quibꝰ vene sunt infixe ex vtraq; pte. iij. de ptibꝰ. vij Repleti cibo maiorē sentiunt dolorem ꝑpter cōpssionem splenis Spleneticis est color fedus declinās ad liuiditatem ꝛc.

Mesue de sim. c. de agarito
Auicēna. ij. cañ. c. cxliij.
Pli. xxiij. naturalis hif. c. j. in fi.
Auicēna. ij. cañ. c. xliij.
vi. aphor. xlviij.
iij. aphor. c. xxiij.
Alber. xiij. de aīa liꝰ. c. vij. in fi.

Iecur

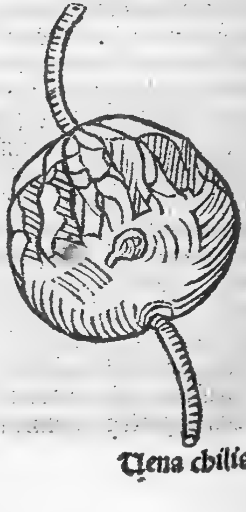
De epate et ptibus eius caput. liij.

Constantinus

Epar est membrū organicū primū sanguinis instrumētaliter gñatiuū. carne sanguine a villis neruoꝝ vacua ꝛ venulis ꝯtextū magnū. ꝯcauū. rubicundū. et lubricosum. in dextro latere aīalis collocatū stōacho suprepositū. vt suo calore primā iuuet digestionē Epar esse membrū organicū docet diuersitas formaꝝ in ptibꝰ a toto. Non em̄ q̄libet ps eiꝰ integralis totiꝰ capit denoīationem Tametsi pēnule ipsiꝰ epar intrīsice ꝯstituētes. ꝯcauitatē ꝛ gibbositatē habeāt eandē cū toto. nō tñ istiꝰ gra nomē totius merentur. Epar aūt latine dr̄ iecur quasi ia

Auic. xiiij. tercij c. j.
gal'. v. d iuua. c. iiij.
Nicolus. fmo. v. trac. v. c. j.

Vena porte Epatis figura

Vena chilis

Epar quasi iacens pir fr

cogit amare iecur

cens pir.i.ignis.nā in eo iacet ignis amoris.iuxta illud. cogit amare iecur &c. Primū sanguis gnatm instrumentalr existit qr de q̄to cibꝰ fuerit magis ꝓpinquꝰ epati tāto magis erit maioris ꝛ velociores alteratōis in suā naturā.et meliꝰ recipiēs spēm sanguinis.ꝛ propter istā cūm fuerunt tele venarum q̄ sunt in epate tenuiores telis aliarū venaꝝ q̄ sunt in toto corpe.Et in meseraicis est virtꝰ ꝑparatoria aliqualr digestiua vt patebit. q̄tenꝰ chilus ibi ꝑparatꝰ citius a ꝟtute epatis in sanguinē ꝯuertat̄. Nō q̄ epar sit ꝑncipale sanguinis gnatm ꝛ q̄ ex se virtutē sanguificā hēret. sed q̄ ipm sit ꝑncipiū dispositm ꝛ hēat se ad cor sicut stomachꝰ ad epar. Hoc em̄ vult ari sto.iij.de ptibꝰ.vij.dicēs. Sed em̄ cor ꝛ iecur omnibꝰ aialibꝰ nccia sunt.alteꝝ ꝑpter caloris originē.alteꝝ ietur dico.cibi coquendi grā Cor itaqꝫ est ꝑncipale organū gnatōis sanguinis. et ipsꝰ ꝯpletius dās epati virtutē q̄ digerit chilū ꝛ trāsmutat ipm in sanguinē p arterias missas ad ipm. Hinc est Trusiani snia dicētis. epar esse cordis delegatū.exn̄s in corde sicut volūtas in rōe.et sicut forma i materia. Nā est poña in corde.ij.de gnatōe aīum.c.j.sicut aia in semine. Qīa āt q̄cunqꝫ aut naturā aut arte effitiunt̄.ab eo q̄ actu ē fiunt ex eo q̄ poña tale est. A corde itaqꝫ qđ primū ꝯstat cūcta corpis organa formā accipiūt ꝛ materiā quodāmō. dispōnes em̄ materie vt mollitiē duritiē a calore et quoscūqꝫ alios affectꝰ q̄ ptibꝰ insunt aut frigore quēadmodū securis duritiē ꝛ mollitiē ab igne. Sed formaꝫ ꝛ figurā ex aia aut motu gignētis vt ensis ab arte accipiūt Cor cunctis dare materiā ex eo suspicat̄ qr est cartilaginosū.villosū.arteriosum.neruosū.et venosū.villosū quo ad corpis totiꝰ musclos. arteriosū ꝛ venosū quo ad venas ꝛ arterias in toto corpe dispsas.neruosū quo ad pāniculos ꝛ neruos. cartilaginosuꝫ in pte interiori vt sit ꝑncipiū ossiū ꝛ cartilaginū. Nō est itaqꝫ epar sed cor ꝑncipiū corporis.neqꝫ primū ꝑncipale organū sed respectiue.dn̄at̄ em̄ stomacho. intestis meseraicis.spleni.sacco fellis renibꝰ.et vesice. q̄ famulant̄ illi quēadmodū ipm famulat̄ cordi.qđ est dn̄s totiꝰ corpis et sedes aie. Unde sicut oīa corpis mēbra sunt ꝑncipalr ꝑpter cor. sic mēbra vētris inferioris ꝑpter epar vt patuit. Subā epatis est caro rubea q̄si sit sanguis.nō q̄ vere sit sanguis sed est caro sanguinea q̄si esset sanguis coagulatꝰ inspissatꝰ ꝛ ꝯcretꝰ. Ad dīaꝫ alioꝝ mēbrorū quoꝝ sanguis nutrimētalis ꝯfigurat̄ ꝛ assilat̄ eis a maiori calido.magis qꝫ remouet̄ a nat̄a ꝛ forā sanguis q̄ꝫ nutrimētū epatis. Rubet idcirco epar retinēs natiuū colorē. Et nō est epatis ꝯgelatio facta a frigido siue diminuto calido sic adipis ꝯgelatio.sed ē facta a calido resoluēte ptes aq̄as ꝛ dimittēte grossas. Et est suba epatis media inter adipē ꝛ carnē.durior adipe ꝛ mollior carne. Caro epatꝫ est caro ꝯfusa ꝛ sic lubricosa.q̄re ꝛ viscꝰ appellat̄ epar.a villis neruoꝝ va-

Gal.v.de iuua. c.iij.

xiiij.tercij.trac.j c.j.

Alber.ꝑmo đ aia libꝰ trac.iij.c.v.

Alber.iij.de aialibus.c.v.

Auer.ij.coll.c.de iuua.memb.offi.

Dīa.xlvij.

ij.teg.ꝯmen.xij.

Gal.vij.de iuua. c.ij.

Alber.xiij. de aia libꝰ.iiij.

Auer.iij.col.

Auicē.xiiij.tercij. c.j.

Alber.ꝑmo đ aia libꝰ trac.iij.c.v.

Gal.v.de iuua. c.iij.

Sbria epatis

xliij.tercij.c.j. cua.ideoqz est insensibilis sentit aūt p pāniculū inuolentē ipm vt patebit. Nascūtur aūt in carne epatis venule que sunt radices. aut rami vene porte z vene chilis. pcedētiū ab epate vl' ad ipm Et venule iste sunt diuise in carne epatis z dispse instar rethis p vniuersaz subaz epatis.subtiles valde sic villi subtilissimas hñtes tūicas et rōne istaꝝ venularū similiū villis repit epar qñqz hre villos Et ista subtiliatio venulaꝝ facta est ꝓpter trāsmutationē chili.aut potius chimi in subaz sanguis. Cōpleta pma digestiōe in stōacho portanariū apit z expellit digestū vt dcm ē.j.ad duodenū deiñ ad ieiunū z reliq intestia a qbꝫ p meseraicas ex porta epatis ramificatas subtilior ps chili attrahit i epar i q̊ spgit i dctās venulas subtiles et minias vt pfectior fiat digestio nā alteratio fm minia pfectior ē stomacho āt in quo recipiūtur cibaria grossa q̄ nequeūt p venulas paruas penetrare. est vna concauitas et imperfectior digestio. Et he vene orte a vena porte imbibūt alias ortas ex vena chilis qd sic sparsū epar incipit decoquere caloris ꝟtute sui z cordis ppparatuz aliqñ in meseraicis vt ptēbit.et ꝯuertit ipm in sanguineam massaz ita q gñat in cōcauo epatis sed maifestatur magis in gibbo in quo pl' sepat ab aliis hūorib. Ex hinc fluit in venis p totū corpus donec puenerit ad venas capillares. Ex qbꝫ irrorat ad membra in qbꝫ pmo miscet cū eis z ꝯuertit in hūiditatez silez hūiditati fixe in mēbris ꝯsilibꝫ qñ miscētur adinuicē res liqde. Nō est enim alter mod' p quē materia possit rstaurare rē dissolutā in oībꝫ ptibꝫ mēbri nisi p modū mixtiōis Et qñ erit pmixtū fm hūc modū tunc hꝫ eēntiā in ipo.et post hoc assiliabit id mēbro hoc est q dat eidem vnā coagulatiōez stabilitatis silez stabilitati mēbri.ptes epatis sūt duplicas alique sunt intrinsice alie extrinsice Intrisice integrātes sūt caro z venule ei' de qb' dcm est pānicul' z quiqz pēnule ei' que in hoie nō sp sunt sepate ab inuicē.et in lupo fm etatē crescūt Et qlibz illaꝝ (qs Auicē.appellat additamēta instar digitoꝝ man' ꝯphendētia stōachū et adherētia ei sic digiti adherēt qd ꝯphēdūt) Est cōposita ex venis diuisis et dispsis p eas instar rethis vt dcm est. Et nūer' pēnularū variat in epate hois.qm in quibusdam hꝫ dūtaxat duas.in qbusdā vo tres.in plibꝫ vero sunt q̄tuor aut quiqz Et sūt iste pēnule magis in sima siue ꝯcauo epatis.vñ epar ptitur integliter in gibbū globosuz et in pēnulas siue additamata Et in vtraqz hꝫ gibbū z ꝯcauū.ptes extrinsice sūt qbꝫ mediātibꝫ cū aliis hꝫ colligantiā et q̄ oriūtur ex ipo aut ramificātur in ipo. Epar eīm vētri et intestis sibꝫ p venas meseraicas et colligantē eas tūicā coplatū est vix sepabile ab eis ꝓpter figurā z loca. Cū corde p venā chilis q̄ a gibbosa ei' pte orit fm gal.et p arterias Et vena chilis hꝫ colligantiam ad dyaphrag.cui suspēdit et mediāte pannicl'o suspēdēte ali-

In.c.de stōacho z c.de chimo.
Gal.v.d iu.c.j.
Auer.v.col.c.de opatiōibꝫ medici.
Mūdi.c.d epa.
14.tercij.trac.j.c.j.
Nicol':f.v.trac.v.c.i.
Alber.j.d aial.trac.iij.c.5.
Ga.vi.de vti.pti.c.iij.
De iuua.v.c.iij.

gatur dyaphragm̄ et spōdilibꝫ dorsi. Cū felle colligat̄ mediāte poro fellis. cū splene mediāte vena vadēte ad ipm. cum renibꝫ ꝑ venas emulgētes. cū stōacho mediāte neruo subtili. Et vena vadēte ad extrīsecā stōachi tunicā. cū intestis mediātibꝫ meseraicis Cū visceribus oībꝫ quibꝫ alligat̄ hꝫ colligantiā mediāte pāniculo velante Et cum toto corpe mediāte vena mag̃ ascēdēte ⁊ descēdēte q̄ distribuit̄ sanguis nutrimētalis Pāniculus epatis est duplex scꝫ cooperiens et suspendēs. pm⁹ subaꝫ epatis velat. grā cui⁹ patit̄ qn̄qꝫ dolorez extensiuuꝫ Ad quē venit pu⁹ neru⁹: ideoqꝫ neruos⁹ est ꝑ quem epar sentit debiliter. Nō eīm ꝑ totum sed dūtaxat ꝑ quasdam ptes superficiales qꝛ villi neruei non dispgūtur ꝑ substantiā epatis sed solum in substātia velante ipm. idcirco dicit gal. Minimū neruum epati dedit nat̄a. ceu neqꝫ ad motum aliquem. neqꝫ ad sensū pparans ⁊c. Uenit etiā arteria ad dcm̄ panniculum vt custodiat moderationē eius innate caliditatis. disptita in ipo ꝓ maiori parte penetrās ad contcauitatem et pro minori ꝑuenit ad gibbositatem. que euentat̄ motu dyaphragm̄tis cui ꝯtiguat̄ Et hec arteria defert spm̄ vitalem a corde ad epar. et conseruat ei⁹ calorē innatum tpans ipm cū pulsu Et hic pānicul⁹ in oībꝫ hominibus non est equalis ideoqꝫ nec sens⁹ Sic eīm in quibusdaꝫ repit̄ maior et in quibusdam minor ita ⁊ in q̄busdā hoībꝫ sens⁹ repit̄ direct⁹ ad plures ptes epatis. et inq̄busdā ad pauciores. Hinc est q̄ in eadem egritudie nō oēs eq̄liter dolēt In ꝯcauo tn̄ epatis magis maīfestat̄ eo q̄ illic spissior est et forti⁹ ligatur ꝑ eū alijs visceribꝫ Secundus pāniculus est quo suspēdit̄ ad dyaphrag̃. ꝑ q̄ꝫ patitur dolorez aggrauatiū a materia aggrauāte Partes vero extrinsice nō ingrediētes subaꝫ epatis sunt vena chilis in gibbo de qua dictū est Et chistis fellis. et vena porte quā cōstituūt meseraice. diuisio vene porte in quinqꝫ ptes s̄m quinqꝫ pēnulas epatis. que vlteri⁹ in minutissimos ramulos imbibētes venulas ꝑuissimas a vena chilis ramificatas in suba epatis vt dictū est. Et ptitio in octo ptes extra epar. dicta est pri⁹. De meseraicis vero primū. deinde de chisti fellis. pauca dicētur. meseraice sunt vene graciles. dure ꝯtinuate pluribꝫ intestis. ꝑ q̄s ꝓcedit ⁊ effunditur id qđ est subtile i chilo. q̄s aristo. lactes appellat. sup̄ intestia posite. An āt in eis sit digestio et attractio albert⁹ q̄ꝫ breuissime soluit dicēs cū ꝯciliatore drn̄a .xxix. Q: sicut in ore est digestio ppparatiua respectu digestiōis ꝯpletie in stōacho Ita in meseraicis ē digestio ppparatia quo ad digestio neꝫ ꝯpletiuā in epate. et in venis q̄ ad mēbra. et in orbo est digestio attractio et expulsio q̄ꝫuis sit membrum quod velociter enacuatur. Et in meri quod est meatus ad stomachum est attractiua virtus et expulsiua vt dictum est. Digestiua tn̄ mod. ca. ita et in meseraicis que nō ad retinendum sed ad

Albert. j. de aiali. trac. iij. c. v.

Auer. j. colt̄

Auic. j. xtiij. tercij. c. j.

s. d vti. ptī. c. iij.

Mūdin⁹ in ano.

Meseraice

Alber. xij. d aial. c. vi.

j. histo. xvi. in. fi.

j. de aial. ix. trac. iij. c. v.

ij. de ptibꝫ

Gal. v. de iuua. c. iij.

Actus activorum non est nisi in patiente predisposito

digestiua tamen modica. ita et in meseraicis que non ad retinendum sed ad deferendum create sunt. Et iste vene in concauo epatis constituunt vnam magnam venam que dicitur vena porte siue porta epatis. que intra epar in multas diuiditur venas vt dictum est. quare eius mora cibi in epate prolongetur et perficiatur eius mutatio in sanguinem. Primum meseraicarum iuuamentum est attrahere cibum aut potius deferre a stomacho et intestinis ad epar. Secundum est preparare ipsum vt facilius conuertatur in sanguinem. Actus enim actiuorum non est nisi in patiente predisposito. et Tertium est colligare stomachum et intestina ad epar vt patuit. Et cum ramis vene porte diuiduntur vene pulsatiles vt sit iuuamentum per telas cooperientes venas non pulsatiles et ligantes ipsas cum membris vicinantibus ipsis. Altera est vtilitas diuisio pulsatilium cum non pulsantibus vt transeat ab vtroque genus venarum. alterum ex eo quod continetur in eis. et ideo pulsus vtilitas a pulsantibus peruenit ad non pulsatiles loco hanelitus. Necessarium enim est vt hanelitus sit communis. Et principium nerui diuisi cum duobus venis in omnibus canalibus fuit ex eo loco ex quo incipiunt due vene. Et sub istis neruis et venis creator posuit illic carnem ex natura carnis glandulose lactee. et voluebat ipsam in circuitu ipsarum. et impleuit ex ea vacuitates que erant inter diuisiones. super quod corpus molle vene et nerui quiescunt. et custodiuntur cum illa carne coopertoriis fortibus inuolutis quibus intestina ad dorsum ligantur. Fel est membrum offitiale. panicolasum. oblongum. rotundum. in concauitate epatis situatum ad recipiendum cholericam superfluitatem a natura ordinatum. Fel esse membrum offitiale diuerse eius probant partes constituentes ipsum et aduentitie. Partes integrantes ipsum sunt vesica continens minor. quia maior colligit aquositatem. et collum deferens. Partes aduenticie sunt. vene. nerui. et arterie. quibus nutritur sentit et viuificatur et calore temperatur. ac aliis colligatur membris principaliter enim colligatur cum epate stomacho et intestinis. Colligatur enim per venam porte ad epar. per arterias ad cor. per neruos cum cerebro. que omnes ad canale fellis perueniunt. mediante vno meatuum colligatur cum stomacho. mediante alio cum duodeno mediante kisti cum cholon. et mediante epate cum toto corpore. Substantia kistis fellis est propinqua nature coopertorii siue paniculi duri spissi et solidi subtilis carentis fere sanguine. quoniam pauci sanguis est. Et est dumtaxat vnus paniculus siue tunica sicut vesica neruosa ex tribus speciebus villorum composita secundum longum latum et transuersum. Longitudinalibus attrahit que vt plurimum expansi sunt in collo eius continuato epati ad attrahendum creato. Latitudinalibus expellit expansis in poris suis que vadunt ad stomachum et intestinum. quoniam ipsi sunt ad expellendum. Dyagonalibus retinet in kisti sua dispersis que ad continendum est a natura ordinata. ad quam neruus subtilis parum latens fere visui a neruo copulato epati peruenit. dans ei sensum et perceptionem ledentium nocumentorum. Attrahit enim choleram puram que non nutrit aliquod membrorum. Venit etiam pulsatilis vena subtilis valde aptior tamen dicto neruo. ab

Gal. vi. de iuuamentis. c. j. 1

ij. de auia 2

3

Gal. vi. de iuuamentis c. j.

Fel.

Auic. l. xv. tercij. c. j.
Pli. xi. na. histo. c xxxvi.

Gal. vi. de iuuamentis. c. iij.
Auic. l. xv. tercij trac. j. c. j.

ea que venit ad epar portās spm̄ vitalē. Et vena nō pulsatilis ma-
ior z sensu notior q̄ ꝑus in collo copulant̄. exhic ptiunt̄ in corpe chi-
stis donec ad extremū ꝑuenerint. Subtilitati chistis ānexa est du-
rities z fortitudo vt tueret̄ a ruptura z cholere mordicatōe quā ɔti-
net. Porꝰ tm̄ est collū chisti qḋ fm totū est vnꝰ sube. fm ptes tm̄ cō-
sideratū est duplex. q̄ ptes dicunt̄ pori. quoꝝ vnꝰ ꝑncipalis et ma-
ior est ad attrahendū cholerā ex epate. alter et mior iuxta chistim a
ꝑdicto sepatꝰ ordinatꝰ ad expellendū. z vterqꝫ breuis exīstit. Et hic
mior in pluribꝫ bifurcat̄ hoibꝫ in duos. quoꝝ vnꝰ est mior altero. et
maior copulat̄ intestinis ɔiūctꝰ duodeno in fine eiꝰ iuxta ꝑncipiuꝫ
ieiuni. penetrās subam intestini vt cadat cholera ex eo in ɔcauita-
tē eiꝰ. Mior vo copulat̄ fundo stōachi sparsus in tunica eiꝰ extrin-
seca. nō penetrās in scbam vt ꝑ cholerā lauet̄ stōachus. sed vt forti
ficet̄ digestio. In qbusdā aūt hoibꝫ repit̄ oppositū ita q maior copu
lat̄ fundo stōachi z mior intestinis. In aliqbꝫ etiam repit̄ duntaxat
vnꝰ. ideo dcm̄ est vt in pluribꝫ Porꝰ ꝑncipalis se hꝫ ad chistim sicut
porꝰ vritides ad vesicaꝫ. Sicut em̄ meatꝰ vesice in ꝑncipio est pvꝰ
z in ꝓcessu magnificat̄. ita z meatꝰ pori principalis fellis. Et sicut
porꝰ vritides intrat vesicā inter tunicā z tunicā. sic z porꝰ fellis ꝑn
cipalis. Ideoqꝫ dt Gal̄. q porꝰ attrahēs cholerā ab epate ad chistiꝫ
copulat̄ ipi dyagonal̄r. diuidēs corpꝰ eiꝰ q̄si ꝑ duas tunicas. trāsi-
ens ꝑ eas dyagonal̄r ꝑ aliqḋ spatiū. deinde ingredit̄ ad interius vt
tali trāsitu z spatio digerat̄ supfluitas. Et cū chistis replet̄ adheret
intrinseca ps extrinsice atqꝫ coopit orifitiū coopimēto ꝑfecto vt nō
possit redire supfluitas ad locū vnde venit. Nec obstat Gal̄. iij. de
virtutibꝫ naturalibꝫ dicens q chistis fellis per eund ēporū attrac-
tionē et excrectionē cholere in differētibꝫ tpibus ɔficit. qm̄ hoc veꝝ
est non fm totū poꝝum sed fm aliquā sui ptem. scꝫ vsqꝫ ad illaꝫ vbi
porus scdus orit̄. Et attrahit fel cholerā rubeam et citrinā cōueni-
entē ei. non q nutriat ipam nutricatiōe vera. sed reuocillāti queād
modū stomachus a chilo. Et voluptuat̄ in ipsa sicut intestina in fe
cibꝰ gratia cuiꝰ attrahit eam (qꝛ trahit vnūquemqꝫ sua voluptas)
et retinet donec supfluat. Quantitas fellis minor est vesica. qꝛ pau
tiorē colligit supfluitatē. Figura est rotunda cū collo longo. Situs
est in ɔcaua pte epatis in pēnula eiꝰ maiori q̄ est media. cholerā em̄
ab epate receptā faciliꝰ ꝑ viā breuiorē trāsmittit ad intestina et sto
machū qbꝫ epar fm ɔcauitatē appinq̄t sic situatū quā i gibbo locare
tur. neqꝫ tāgeret colon si situaret̄ i gibbo. qḋ nccē ē tāgere ad expellē
dū feces i eo ɔtētas. Initiū em̄ colli ē in medio epatis. qꝛ illic est cō
plemētū sanguis. z digestio humoꝝ ɔplet̄. ig̃ z sanguis debꝫ illic
a supfluitatibꝰ omnibꝰ depurari. Et ita loq̄t Gal̄. vi. de iuua. c. iiij.
Bursa autem est locata vt patuit. Complexio fellis acquisita est

Alber. ꝑmo d̄ aīa libꝫ trac. iij. c. v.

Auer. ij. col. de iuuamētis offi.

Auic. j. xv tercij. trac. j. c. j.

de iuua. vi. c. iiij.

c. xiij.

Vergiliꝰ eglo. ij.
Gal̄. vi. de iuua. c. iij.
Auiceñ. xv. tercij trac. j. c. j.

calida ꝛ sicca ꝓpter humorē calidū et siccū quē attrahit. Sꝫ innata est fri. et sic. cū sit subē panicularis neruose pauci sanguis. non em̄ nutrit̄ ex eo qđ attrahit. sed ex eo qđ ad ipm̄ ex vena supdicta puenit. Qꝫ aūt dr̄ q̄ fel gn̄at̄ ex pauca cholera ebulliēte supflua. veritatē hꝫ de ꝯtēto. nō de ꝯtinēte. Opatōs ꝛ iuuamēta fellis qđ iecori adiūctū nō rei cuiqꝫ sit delegatū. sed excrementū esse videt̄ quo natura comode qn̄. ꝑ abutit̄ sunt Attractio cholere. mōificatio toti⁹ et ꝑcipue epatis a supfluitatibꝫ spumosis. calefacere epar et iuuare digestionē scđa. sicut ꝑ accessionē ignis sub vase iuuat̄ decoctio rei ꝯtēto in ipo. supfluitatū expulsio cū motiōe egestiōis ꝑ stimulationem quā facit cholera in intestinis q̄ coartat expulsiuā eoꝝ ad expellendū. ꝛ sic mollificat̄ ꝛ aperit̄ lacert⁹ ani. Et iuuare digestionē ꝑmaꝫ q̄ est in stōacho ꝑ cholerā trāsmissam ad ipsi⁹ fundūꝫ. ꝗuis magna q̄titas sit corruptio cibi. moderata tn̄ est iuuās ad digerendū facere accensionē ꝛ ebullitionē sanguinis. ad quā seq̄t̄ ira. ꝛ in phleḡticis qn̄qꝫ egestio ꝛ stōachi mōificatio. vn̄ valde ꝓdest phleḡticis. q꞉ calefacit sanguinē. egerit phleḡticos hūores in stōachi fundo exn̄tes. deniqꝫ ꝯseruat subam epatis a corruptōe. q꞉ rēoto felle statim suba epatis in circuitu fellis dissoluit̄ ꝛ liq̄scit. Error est itaqꝫ illoꝝ dicētiū priuationē fellis esse causam lōgitudinis vite. de quo. ij. priorū. Cōsiderauerūt etem̄ aialia vngulas ꝛ soleas hn̄tia. vt ceruos ꝛ cōsilia. q꞉ felle carēt. multū viuere. ꝛ nō hn̄tia soleas vt delphinū ꝛ camelū. ꝛ nō ꝯsiderauerūt alia q̄ fel hn̄t ꝛ longi⁹ viuūt. Epar em̄ est breuitatis ꝛ lōgitudinis vite cā in sanguinē hn̄tibꝫ. ꝛ fel accidit epati tm̄. Nō cordi neqꝫ pulmoni neqꝫ cerebro. q꞉ nihil egritudinū fortiū patiunt̄. eo q̄ ipm̄ est ꝑpatiuū masse chili. ꝛ nō ꝯpletm̄ qđ ē cor In oi āt ꝑpatōe relinquūt̄ supfluitates q̄s in segregatōe oꝫ vt purū maneat vtile in aliquē locū trāsmittere. ꝛ sic transmittit̄ cholera in chistim fellis. aq̄sitas ad renes. mł'ia v̄o ad splenē. Quelibet em̄ supfluitas ꝓpriū hꝫ receptaculū. diminutio etem̄ ꝛ carētia fellis poti⁹ est vite abbreuiatio. Nō opilato collo si cholera trāsit subtilis ꝑ totū corp⁹ cū sanguine ꝛ corp⁹ est aptū febribꝫ fit cā febriū putridarū Nō oim̄ ꝛ sꝑ vt voluit Anaxagoras. q꞉ inuēti sunt febricitātes q̄ nullū habuerūt fel. Quidā em̄ hoies hn̄t fel. quidā carēt. Et in q̄busdā auget̄ ita vt fere totū occupat epar. Si grossa fit hicteritia. Si opilat̄ por⁹ tendēs ad intestina tūc gn̄at̄ febris tertiana aut ꝯtinua. et egestōes nō erunt tincte sed vrina. Opilato poro in epar tendente egestio nō erit tincta post aliqđ tpūs. neqꝫ mōificabit̄ epar. putrescet itaqꝫ extra locū ꝓpriū exn̄s. et gn̄abit hicteritiā cholericā vel febrē ꝯtinuā ꝛ apata epatis. Si supflue fluit ad mēbra vrine vulnerat ea. si ad alia mēbra vndās deriuat̄ inducit herisipilā ꝛ formicā. si ad intestina solutionē vētris cū rasura intestinoꝝ. Cetere egritu-

Gal. vi. de iuuamētis. c. iij.
Alber. xiij. de aia libꝫ. c. iiij.
Auicēn. xv. tercij trac. j. c. j.
Alber. xiij. de aia libꝫ. c. iiij. in fi.
Aristo. iiij. de pti bꝫ. ij. ꝛ. ij. histo. xv
iiij. ꝑble. xxvi.
Auicen̄. xv. tercij trac. j. c. j. in fi.
ꝑmo histo. xviij.
Alber. xiij. de aia libꝫ. c. iiij.
Alber. ꝑmo đ aia libꝫ trac. iij. c. v.

tiones cũ nocumẽtis. iuuamẽtis. et pgnosticis patebũt in fine hui⁹ capitis. His supfluitatibꝰ expeditis fiat regressus ad epar Cui⁹ q̄ntitas i hoīe eo ꝙ est aīal humidũ ꝛ calidũ est maior epate cuiuscūqꝫ alteri⁹ aīlis ꝛ corꝑis ꝓportōe. nō exñs eiusdē q̄ntitatis in oībꝫ hoīb⁹ Nā in q̄busdā est magnũ. in aliīs pũũ. Cā magnitudinis est vt sit gñatiõ multi sanguis quo eget hō plus ceteris aīalibꝫ ꝓpter varios labores ꝛ mot⁹ corporeos ꝛ aīales. Et est maius splene. qꝛ in se colligit totā massam ptisanariā in q̄ oēs q̄tuor hũores ꝛ aq̄sitas ꝯtinẽt poñaliter. Figura epatis est lunaris. qꝛ ꝯcauitatē hꝫ ꝛ gibbum Et ita intelligēdus est aristo. pmo histo. c. xviij. dicens ꝙ epar hoīs est rotundũ sil'e epati bubali. Nō eñ est rotundũ rotunditate lune q̄ in oppōe ad solē hꝫ Sꝫ ea quā hꝫ in sextili aspectu qñ denoīat nouacula. ij. celi. Loc⁹ epatis est in dextro latere sub mēdosis costis q̄ sunt sub dyaphragte. Et in mortuo al'i fm Mundinũ ad replēdaꝫ vacuitatē ꝓpter spũaliũ extenuationē factā mltũ eleuat ad dyaphragma oꝫ itaqꝫ ipm trahi inferi⁹ vt videat locus ꝓpri⁹. Mōstrose pt locari in latere sinistro pmo historiaꝝ aristo. c. xviij. Sit⁹ epatis est ꝙ fm gibbuꝫ applicat dyaphragti vt nō coartat ipm ꝛ impediat in motu laborioso. ꝯiūgit itaqꝫ illi fm punctũ quēadmodũ linea sperico corpi. ꝛ vt coste curue bñ ꝯphendāt ipm. Cōcauitate āt suā cōphēdit stōachũ q̄ est in corpe grā epatis sicut man⁹ q̄nqꝫ digitis rem aliquā. Eo ꝙ in epate sicut ꝛ in splene existit poña coquēdi cibũ cũ sint ex sanguine. Cōplexio epatis est ca. ꝛ hu. eo ꝙ existit fons hũiditatis nutrimētalis ꝛ pncipiũ sanguis nutrimētalis. licet in epate posset frigus dñari fm gal'. hoc tñ non est intelligendũ absolute sed in compatōe ad epar tpatũ. Epatis ꝟtutes naturales mīstrātes cōmunes st̄ q̄tuor. s. attractiā retētiua digestiā ꝛ expulsiua. Uirt⁹ digestiā est in carne epatis cũ digestio fiat p calidũ. Alie sunt i villis venaꝝ cũ caro ei⁹ villos nō hꝫ. Nā in lōgitudinalibꝫ attractiā. i latitudinalibꝫ retētiua. ꝛ trāsuersalibꝫ expulsiua. Et his q̄tuor Auer. ij. col. addit ꝟtutē q̄ntā q̄ est discretiā. q̄ diuidit tres supfluitates. s. aquosam quā recipiūt renes. cholericā q̄ fluit ad bursā fellis et melācolicā q̄ recipit in splenē. a massa sanguis. Et iste q̄tuor aut q̄nqꝫ ꝟtutes nō sunt sepate ab inuicē. sed sunt sicut multi opariī sup vnũ opus. ꝛ sicut instrñta vni⁹ ꝟtutis pncipalis q̄ est ꝟt⁹ nutritiā. Pter has hꝫ ꝟtutes ꝓprias siue pticulares q̄bꝫ dicte ꝟtutes cōes famulātur. Et sicut dicte cōes nō distiguūt a nutritiā cōi ꝛ pma. ita iste pticulares nō dñt a ꝟtute nutritiā ꝓpria siue innata. cui⁹ mot⁹ nō st̄ mīfesti facti solũ ꝓpter ꝓpriũ iuuamentũ q̄ nō indiget villis. sed cōplent in oī pte ipsi⁹ epatis. Q̄dlibet eñ mēbꝝ ꝓpriā hꝫ nutritiuam suo noīe nūcupatā. vt os ossifactiuā. caro carnifactiuā ꝛc. Et his virtutibꝫ cōibꝫ epar suas exercet opatōes q̄ pñt dici iuuamenta quorũ

Auic. j. xiiij. tercij c. j.

Alber. pmo d' aīa libꝫ trac. iij. c. v.

Alber. xiij. de aīa libꝫ. c. iij.

Auer. iij. col.

xv. pble. vij.

pmo de aīa

Gal'. de ꝟtu. na. iij. c. ix.

c. de iuuamentis mēbroꝝ offitialiū

Auer. ij. col. c. de iuua. memb. offi.

Nico. ser. v. tract iiij. c. j.

Trusi.ij.teg.cō-
mēto.xliiij.

primū est massam ptisanariam digerere ꝛ trāsmutare. nō ꝑ ꝗnīa sed ꝟtute influēte in subam sanguineā. Scōm est sanguificatū a fecib9 defecare. Tertiū seruire cordi sicut stōach9 ipsi epati. Quartuz est trāsmittere nutrimētū ꝑ venas toti corpi ꝑparatū. Hinc est ꝙ in solo epate ꝗtuor hūores ꝑncipales effitiunť aut ꝯpletie. aut initiatie.

Alber.iij.de aiali
b9 trac.ij.c.iiij.

masticato eñ cibo in ore ꝛ sic digesto incōplete.ꝑficiť ꝑma digestione chilus vt dcm̄ est.deinde fit seqstratio in exitu a stōacho ꝑ pileron in intestinis. grossū eñ ꝛ siccū in massa ptisanaria secedit ꝑ inferi9.subtile āt ꝛ humidū potu delatiuo aut ꝑmixtiuo hūectatū trahiť siue sugiť ꝑ meseraicas.in quib9 iterū fit digestio imꝑfecta siue

Gal.v.de iu.c.j.

ꝑꝑatio chili siue chimi vt dcm̄ est.q̄ in portā epatis attract9 diuiditur ꝑ ramos in ꝑtes epatis.q̄ subam ei9 ingrediunť adeo in multa ꝙ ꝗsi capillaris est ipsi9 diuisio. vt totū ꝗsi epar effitiať.ꝛ virt9 epatis vbiqꝫ totū chimū attingat.cui9 digestio in ꝯcauo epatis inchoatur ꝛ in gibbo ꝑficiť. Signū cōplete digestion' scōe est cū vrina moderate citrina fuerit ꝛ tūc est exercitandū.

Gal.ij.de regi.sa.

In q̄ fit seqstratio prime aq̄sitatis q̄ ꝑ venas emulgētes cū quadā vnctuositate illi9 ꝛ sanguinolētia modica q̄ remāet ꝗ renes nutriūť ad ip̄os dirigiť. Residuū ē de suba ꝗtuor hūoꝝ.in c9 digōe iteꝝ fit seqstratio.nā cholera ꝛ spumositas sanguis ad chistiz fell'.feculētia ꝟoꝛ mł'ia ad splenē trāsmittiť.phlegm̄ ē loc9 cū sanguie qꝛ ē sanguis imꝑfcē coct9 Et qꝛ hūores spē dn̄tigiť ꝛ causis. vñ boni sanguis cā effitiēs ē calor naťalis digestiu9 tꝑat9 sm ꝓportionē. Materialis est id qd̄ de cibis et potib9 nutriētib9 ē tꝑatū Formalis ē digestio ꝯueniēs Finalis ē nutrire corp9 Cholere rubee efficiēs ē igne9 calor suꝑflu9 in epate.materialis est id qd̄ cibis ꝛ potib9 nutriētib9 ē subtile dulce vnctuosū ꝛ acutū. formalis ē digestio suꝑflua.finalis ē ncc̄itas ꝛ vtilitas superius dicta

in.c.de humorib9

Efficiēs phlegm̄is est caliditas diminuta materialis est grossuz hūiduz viscosuz et frigidū in cibis ꝛ potib9.formalis est digestio deficiēs a ꝯplemēto.finalis est dicta ncc̄itas ꝛ vtilitas. Causa efficiēs melācolie naťalis est caloris in epate tꝑamentū cū refrigerio aliq̄ Innaturalis est calor adurēs ab eq̄litate recedēs. Materialis ē id qd̄ de nutriētib9 ē vehemēter grossū ꝛ paꝝ hūidū. Formalis ē residētia grauādo hypostasiue dn̄dēs. Finalis ꝑtuit ex ꝑdictis. Mł'ie mł'titudo in corpe ex qnqꝫ ꝯsueuit gñari causis. Prima ē suꝑflua epat' caliditas incinerās hūores.scd̄a splenis attrahētis debilitas.tertia frigor' intēsio ꝛ habundātia ad terrestreitatē hūores deducēs ꝑ hūidi exꝑssionē.qrta ē frigor' nō excellētis ꝯtinua ꝑseuerātia.qnta ē mł'titudo infirmitatū ꝑcipue si lōge sint.qꝛ incinerāt hūores ꝛ corp9 deducūt ad t'restreitatē.mł'ia āt sic mł'tiplicata stat iter stōachū ꝛ epar

Alber.iij.de aiali
bus.c.iiij.

Et tunc oportet ꝙ minoreť sanguinis et alioꝝ humoꝝ gñatio. Aut phlebothomia aut pharmaco. Dr̄ eñ ꝙ semen chimi sanguinē euacuat. Et gñaliter ꝑtꝫ ꝙ cause effitiētes gñatōis hūoꝝ sunt ca.et fri.

Auic.j.ij.cañ.c.
7 0 8.

Sic q̃ calidũ multũ excedẽs melãcoliã accñlẽ. igneũ. choleram. et tpatũ sanguinẽ. q̃ gñat⁹ in epate in tres ptitur ptes. quarũ minoꝛ in fecfuris ⁊ rugositatib⁹ remanet epatis. vt voluptuet̃ in ea epar. sic stõachus in pte chili. scda ps maioꝛ pdicta relatiõe tñ ad terciã est pua transit in nutrimentũ epat;. trãsmutatiõe ei⁹ fctã in scdas hũiditates. tertia est ea que respectu epat; est supfluitas. sed relata ad alia coꝛpis mẽbꝛa est vtilis ⁊ nccaria. grauans itaq̃ epar nõ simul sed pars post ptẽ in venis ab eo ad mẽbꝛa expellit̃. De ꝯtra opantia epatis et coꝛdis An sit q̃d sit quotuplex ⁊ q̃liter fiat breuitatis grã postbabet̃. Epatis frigidi sig̃ sunt. Angustia venaꝝ. pleg̃ plimum sãguinis et tota coꝛpis habitatio frigidioꝛ nuditas piloꝝ circa vẽtrez ⁊ hypocõdria. Semp em̃ frigiditas est ꝓhibitiua piloꝝ. Caliditas vo mſtiplicatiua. Calidi epat; st; venarũ amplitudo multa cholera rubea. Et in tpe angmastice etatis nigra. sanguis ⁊ tocius coꝛpis caliditas nisi q̃daz sit mẽbꝛoꝝ cõtraopatio. vẽtris et hypocõdrioꝛũ pilositas. Sicci epat; st; duricies venaꝝ paucitas et spissitudo sanguis ac totius coꝛpis habitudo siccioꝛ hũidi ãt epat; sunt plurim⁹ et hũid⁹ sanguis mollities venaꝝ et toci⁹ coꝛpis. Cõplexionis ꝯposite in epate signa. ex simplicib⁹ et. ij. tegni lati⁹ patent. De signis vo ex vrina dicet̃ in. c. de supfluitatib⁹ Accidũt epati egritudines oim̃ modoꝝ. ꝓpꝛie scz et p cõitatẽ. Simplices ⁊ ꝯposite. in ꝯplexiõe. ꝯpõne. et vnitate Jn ꝯplexiõe st; male ꝯplexiões simplices vl' ꝯposite. pure aut cũ materia. Jn ꝯpositõe st; opilatio ⁊c̃. Jn vnitate sũt vlcera vulnera ⁊c̃. Et vt breui⁹ dicat̃. Egritudies siue accidẽtia. q̃ opatões epat; impediũt aut remouẽt sũt mala ꝯplexio opilatio. debilitas ei⁹. inflatio vẽtositas Solutio ꝯtinuitat; ex casu aut pcussiõe siue alia re extrĩseca siue intrinseca. apostẽata. cacesia. idrops asclites. hyposarcha. tympanites. flux⁹ sanguis ⁊c̃. Meseraicis accidũt opilatio ⁊ apostẽata ꝯsilr hijs q̃ in ꝯcauo epat; accidũt felli adueniũt hictericia. citrina. virid; et nig̃. et ea q̃ ex dict; patẽt Signũ apostẽat; in epate nõ tñ ꝓpꝛiũ est feb. atz tussis ⁊ doloꝛ illi⁹ loci. ꝓpꝛiũ ãt est grauitas loci. nã in epate est aggrauatiu⁹. in pleurisi vo extensiu⁹. Coloꝛ decliuis ad citrinitatez ⁊ albedinẽ. et q̃nq̃ ad viriditatẽ ⁊ fuscedinẽ. Egestio et vrina siles aque carnis Cetera sig̃ que sumũtur vl' ex vrina. aut egestiõib⁹ aut coloꝛe cut;. ⁊ maxime labioꝝ ⁊ faciei aut alijs reb⁹ patẽt i Auic;. xiiij. trac. ij. iij. ⁊. iiij. et in practicis ·Nocent epati potare aq̃z frigidam subito in ieiunio et post balneum coitum. ⁊ exercitium. vinũ dulce. q̃d inducit opilationez et abstergit eã que est in pectoꝛe. Unde dulcia ꝓsunt pectoꝛi sed nocent epati Amara et acetosa viceuersa. Erroꝛ in oꝛdie ciboꝝ et cibũ intromittere sup cibũ. aer calid⁹ ⁊ extreme fri. timoꝛ. tristicia et ira quies supflua ⁊ somn⁹ diurn⁹ ⁊ plix⁹ ⁊c̃ Epaticis nocent aloes malũ. coloq̃ntida. lac. mezereõ. Opilatõz epat; cãnt dactili. fa

·Nico. f. v. trac. j c. xij.

Trusia. ij. tegni. cõ. xxxiiij.

Regula.

iiij. tercij. c. iiij·

4. tercij. c. 5.

Auer. ij. col.

ij. tegni. cõ. xxxiij

xxxvi.

xxxvij.

xxxviij. ⁊c̃

Gal'. 5. d̃ inte. c̃. 7.

8. meimirẽ. xi.

Auic;. xiiij tercij. trac. ij. c. j.

Auer. iij. col.

Ni. f. v. trac. v. c. cij.

Auer. iiij. col.

i4. tcij. trac. ij. c. i.

De interio. c. vij.

Gal'. 8. meimir. c. xij. et vi.

dinia hortulana & campestris crocus vua passa auellana ficus

Nocent hydropicis

Nico.ser.v.trac. iiij.c.xij.
Auic.xiiij.tercij. trac.j.c.xx.

Inflatio

Mesue.xi.anti.

Serapio.x.anti.
Mesue.x.anti.

Oppilatio

Apostemata
Mollificatio
Dolorem epatis

Mesue.ij.anti.

Nico.v.ser.trac. v.c.xxij.
vij.apbor.lvi. lvij. lij.

rina cũ lacte.lac caseale.lentes etc. Dolorẽ epatis causant erea vasa lacticinia sine pparatõe sumpta. Nocẽt hydropicis acetũ.carnes bouine.lẽtes.mezereon etc. Icteritia inducũt loqus illus rerũ calidarũ aut satientiũ opilationẽ.fel leopardi etc. Cõferẽtia epati ex medicinis sunt oĩa in quibus est amaritudo.aer tpatus borealibus vẽtis pflatus.leticia moderata.exercitiũ tpatũ.somnus nocturnus stõachi digestioni ↄueniẽs.cinamomũ.sũmitates squinãti.mirrha.endiuia ortulana et capestris.crocus.vuapassa.auellana.ficus etc.absinthiũ.aloes bonũ.carnes cocte cũ aceto.dyacitoniten.ius galli.nux muscata pilⱥe de reubarbaro etc. Epaticis ↄferũt.ciminũ coctũ cũ aceto.emathites.epar lupi cũ mellicrato.mẽta cũ mulso.nasturtiũ cũ vino etc. Inflãmationẽ epatis curat agresta.cãphora cũ succo solatri epithimata.endiuia.epatica.vnguentũ violatũ etc. Egritudines epatis frigidas curat cinamomũ.diacalamẽtũ.gariofili.gẽtiana cũ vino.syrup.de eupatorio etc. Cronicis egritudinibus cõfert cãomilla.trocisci de reubarbaro.dyacurcuma etc. Epatis vẽtositatem curat syrup.de eupatorio. Purgãt epar aloes.aq casei.cassiafistula.reubar.sene.triaca magna etc. Opilatõibus epatis ↄfert absinthiũ.amigdala amara.anisũ decoctũ cũ diureticis.cẽtaurea.diaciminũ.endiuia.enula.succus fumi terre cũ zuccaro et aq calida sumptus.tiriaca etc. Apatibus duris ↄferũt diacastoreũ.malua cũ axũgia recenti.nux muscata etc. Mollificatõi epatis ↄfert cãomilla apposita.cauda eq̃na.gentiana cũ vino.serpillũ etc. Dolorẽ epatis curat acetũ squilliticũ.amigdale intus et extra.aq mellis.cãomilla bibita.dyarodon.semẽ rafani bibitũ etc. Cacesie pncipio ydropisis et corruptõi forme ↄferũt ↄfectio alkekengi.ↄditũ de buglossa.decoctio maiorane sumpta in pncipio sansucus etc. Idropisim curãt absinthiũ.fumus aceti calidus.alleũ cũ cẽtaurea sumptũ.alume.aq lactis.succus cepe cũ succo feniculi.dyasulfur.succus fumi terre cũ succo esule.gagates lapis.lac caprinũ.asininũ etc. Opilatõi fellis ↄfert cuscuta etc. Hicteritie siue regio morbo ↄferunt absinthiũ cum apio.alleũ cũ vino.arthemesia cu vino.cãomilla.cẽtaurea maior potata.ciminũ.euforbiũ in ouo sorbili.stercus et vrina bois.et aq mellis.mẽte syrup.pilⱥe de eupatorio etc. Nigre et splenali ycteritie. Acetosa cum vino decoctio epithimi.pilⱥe inde etc. Opilatões et apata meseraicarũ curãtur sicut opilatões et apata ↄcaui epatis sm dietã et potionẽ. Et solatrum habet ppietatẽ ad dissoluendũ apata occulta.pcipue cũ fuerit mixtũ cũ succo endiuie et apij et aq cuscute. Succus absinthij et policarie ↄuenit opilatõibus et apatibus epatis etc. Quibuscunq epar aq impletũ in omentũ erumperit his vẽter aq implet et moriunt. Alices oscitatões rigores. vinũ mẽsurate bibitũ soluit egritudinẽ. Quicunq circa epar dolent his febris supueniẽs soluit egritudinẽ. Magnitudo chistis fellis fit

et caliditate epatis et ecōtra. Ictericis si epar durū fiat malū. Hy drapicis tussis supueniēs malū. peristēs vero sine malo. Hydropi cis q̄ vulnera in corpe nascant̄ nō facile sanant̄. Icterici non valde inflati fiūt. Ab hydrope habito fm venas in ventrē aq̄ fluēte solutio fit. Totū corp⁹ p naturā epatis imutet̄ Gal. ij. aphor. c. xviij. Epar supflue calidū hñtes si cholerici sint ⁊ macri caueāt a lepra. maxie si impetigines ⁊ furfures frequēter in eorū fatie ⁊ corpe inueniunt̄ In hñtib⁹ epar calidū ⁊ meseraicas latas vt plurimū sicce ⁊ adu- ste sunt egestiōes. Debilitas corpis debilitatē epatis attractiue certi ficat. Et egestio alba chilosa opilationē meseraicar̄ indicat. Fluxus vētris cū apate epatis est mortalis. Epar incisū mortale. vi. aphor. xviij. Idropicus si tussim siccā habuerit desperat⁹ est. vij. aphor. xlviij. Ois ydrops in acuta febre malū. ij. pgnost. j. Quibuscunq̄ torsiōes ⁊ circa vmbilicū dolores ⁊ lūbos q̄ neq̄ farmacijs neq̄ ali ter soluunt̄ in hydropē siccā q̄ tympaites dicit̄ pstiunt̄. Quibuscū- q̄ in febrib⁹ icteritia supuenerit ante septimū diē malū. Urina al- ba vel parū tincta in icteritia citrina malum est signum. Icteritia q̄ venit sine febre hominib⁹ in pma senectute aut decrepitis carnosis aut pīguib⁹ raro aut nunq̄ curatur.

vi. aphor. xlij.
xxxv.
viij.
v. aphor. vltimo
vi. aphor. xiij.

Bernh. de gordo nio

Auic. xiiij. tercij trac. iij. c. ij.

iiij. aphor. xl.

iiij. aphor. lxiij.
Auic. ij. q̄rti trac tatu. j. c. lxxxiiij. et. xv. tercij. c. iiij.

De Renibus et Venis emulgenti bus Capitulum. liiij.

Renes sūt mēbra offitialia spmatica carnosa rubea solida dura pīguedine inuoluta cōcaua cū quadā rotūditate ac planicie oblōga. sup lōbos et spōdilia in tergo colligata ad mūdificationē aq̄sitat sanguis a natura ordiata a sāgui ne cū aquositate attracto nutrita et augmētata. Renes grece nefri appellati vnde nefresis siue nefretica passio. generaliter sūpti extē- dunt se ad totā ipsorū regionē. que in ptes extrīsecas et intrinsecas pcit̄. ppie aūt sunt sup descripti. ptes extrinsice renū sunt spōdiles renū de quib⁹ dcm̄ est. et lūbus exterior q̄ est caro supiacēs ossib⁹ ip sis alkati. intrinsice siue interiores nō q̄ renes cōstituāt sed int⁹ in corpe ad renes tendūt et ipis seruiūt regionē renū cōstituētes sc̄ q̄tuor aut quinq̄ vt vene emulgētes. lūbi pori viritides et ipi renes vene emulgentes sunt duo rami vene chilis descendētis cum arte ria magna que est ramus adorti. orti ab ipa in directo renum ve- rū nō ex directo vna alteri sed dextra emulgens orit̄ in loco altiori sinistra in loco inferiori scdm ranū situm ingredientes cōcauitatē ipsorū in qua rarefiūt. et in pāniculum rarum per quē transire po- test aquositas transeunt. Sanguis vero supra ipm remanet et sic fer quedā regurgitās in carne renū paulatim disseminatus ceu in vaporem mutatus vnitur renibus et fit nutrimentū ipor̄. hinc est

Auic. xviij. trac. pmo caplo pmo.
Gal. vi. de iuua. capitulo. iij.
Gal. xiij. terapē

Gal. vi. d iu. c. iij.

q vene emulgētes cū arteria nō diffundit p totā substātiā renum sicut in epate. sed p aliq̄ solū ptem et forte lateraliter vsq̄ i mediū Non em̄ in ɔcauū terminant siue ventriculos sed in corp⁹ extendūtur seu ɔsumūtur reniculorū ꝓpter qd in eoꝝ cōcauo nō fit sāguis neq̄ coagulat morientiū An āt pter dictas venas emulgētes q̄ q̄si sugunt sanguinē. alie ꝑueniūt vene ad substātiā renū Declarat ɔsiliator drñā. lxxxvi. Cōcludēs fm aristo. pmo bisto. xviij. et. iij. c. iiij. Et gal. vi. d iuua. c. iij. dicētes Et nō indigēt renes vena tertia venienti eis ad cibandū eos. sed sufficiūt due vene copulate ꝛc. Oppositū āt videt a quibusdā dicere Auic. pma pmi inquiēs Q vna ex decē ramificat anteq̄ ad corā ꝑueniat ad duos tēdit renes Et xviij. terc. j. in fi. Aduenit renib vna ex latere epatis Et arteria ex latere cordis Et iteꝝ. xix. terciJ. Ad renes venit sanguis plim⁹ cū aquositate et venit eis iteꝝ ꝛc. Signū ex mictu sanguis sumentes quē ex ruptura venulaꝝ et nō emulgētiū dicūt ꝑuenire Decipiūtur aūt bij qm anotboma oñdit nullā aliā pter emulgētes ad renes applicari ab extra incidēdo et laterialiter interi⁹ versus. nulla alia repitur. ad pāniculos aūt renū minutas ꝑuenire venulas capillis siles q̄ i a pāniculis ꝛ villulis renis dextri ɔsumūt admitit. renes etem̄ p pāniculos suos sentiūt sicut epar et splen. ad quem neruus paru⁹ ꝑuenit coplat⁹ cū cooꝑtorio vestiēte ipos aut ex quo pānicli renū creātur vt sentiāt p ipm ꝛ remoueātur a nocumētis. Intentio etem̄ nate in diuisiōe neruoꝝ oib mēbr fuit ꝓpter tria. quoꝝ vnū est sensus scōm mot⁹ volūtari⁹. terciū ꝑceptibilitas illi⁹ quod nocet ex intrinseco Et sic ptz q̄ñ vene arterie ꝛ nerui ad renes dirigunt Lumbi āt sunt carnes subtiles villose lōgitudiales iux renes posite q̄ se tenēt iux spinā ex vtraq̄ ꝑte inferiori site inter spōdiles et sipabc renes sustētantes. vt sup ipos sic sup culcitraꝫ. siphac mediante tāq̄ lintheami e reqescāt. De pīguedine et poris vritidib⁹ ptēbit ex sequētib Renes ꝟo existere mēbra officialia satis claret q2 ad offitiū aliquod ꝑficiēdū sunt a nata deputati. vt ex iuuamētis clarebit. ꝑtes etiā integrales nō capiūt toci⁹ denoiātōz. sed q sint spermatica mēbra Hoc forsitā ex eo ipo elicit. q2 nō sunt villosa sic muscli ꝛ lumbi sed in pncipio creatōis ex sanguie mēstruoso creata Sūt itaq̄ absolute carnosa et relatie spermatica Carnosa āt mēbra sunt renes carne simplici ꝛ infusa sic ptūit sup Dura ꝛ spissa vt nō attrabant nisi subtile Si em̄ raea ꝛ spongiosa esset caro sic splenis grosuꝫ et spissuꝫ attraberēt Et vt ñ ledātur a mltitudie sugfluitatis aquose. quā ɔtinue suscipiūt. que de se est acuia cui associātur vt in plimū būores acuti Est etiā spissū corp⁹ forti⁹ ad attrabēdū aquosam superfluitatem. Preterea dura et spissa est substantia renuꝫ vt nō currat sanguis et exeat cū vrina ex cannalib renū sicut cbolera

iij. de ꝑtib. ix.
De ano vene vētrē bñtis descē.

Gal. vi. de iuua. c. iij.
Auic. xviij. terciJ c. j. iu fine.

Gal. vi. d iuua. c. iij.

Auic. xviij. terciJ c. j.
Gal. vi. d iuua. c. iij.

-cterina uut subtilio: est sanguie et subã ipoꝝ est rubea siue subru-
bea grã sanguis qui in ipis colaẽ.piguedie inuoluta.ꝓpter colamē
tuꝫ aquose sugfluitatis.in quo est pigue qḋ est ex aquoso sanguine
generatū. Sanguis itaqꝫ aquos⁹ bene digest⁹ q̄ remanet in renibꝫ
cōuertiẽ in piguedinē ⁊ sepū Sicut em̄ in ꝯbustis residuū ꝯbustio
onis est cinis. ita in hūo:ibꝫ decoctis in epate sugfluū iporum ad
renes deriuatū est piguedo et sepū.Et ideo in vtroqꝫ cinere vide-
licet et pignedine remanet aliqd calo:ꝫ siue iguis quo fit vt pigue
leue sit ⁊ hūo:ibꝫ resideat atꝫ fluitet nō intra ipos renes.qm̄ densū
hoc visc⁹ est.sed circū renes est circūdās ipos.in hijs q̄ piguescere
solent adipe Aut seuū in hijs que seuo opimātur Et q: renes stꝫ ex
vltimis viscerꝫ in hūtibꝫ renes opo:tuit ipos esse calidos.qten⁹
hūiditatē attrahāt q: calidi est attrahere hūidū. piguedo ꝟo multū
cōseruat calo:ē. Etiā lūbi in qbꝫ reues situāẽ carne vacant.vt flecti
possint.oim em̄ flex⁹. excarnes stꝫ.Carnis itaqꝫ vice ⁊ vt meli⁹ hu
mo:ē discernāt et cōcoquāt cum om̄e pigue calidū est renes adipe
obsepti muniūẽ. aut pigui operiūtur Sed nō eq̄liter q: dexter mi-
nus est piguis q̄ꝫ sinister.cuius rei cã est ꝙ naẽa dextre ꝑtis siccio:
est et mobilio: ⁊ Mot⁹ aūt ꝯtrari⁹ est piguedini. q: liquat et ꝯsumit
eam que nō gñaẽ circa renes agentis grã sed caliditatis. sed finis
et materie sicut de pignedie que ē circa co: patuit.hinc diuiti aua-
ro a quibusdã assilaẽ. Ipe etiam altio: est sinistro ⁊ epati vicinio:.
igiẽ et calidio: Cōsumiẽ ergo magis hūidū qḋ est in ipo q̄ꝫ in sini-
stro Ex aquoso etem̄ sauguie ꝯuerso;⁊ non ꝯsūpto piguedo ꝓuenit.
Etsi naẽa intēdēs meli⁹ multū circa renes ꝯgerit piguediuē ꝓpter
causas inductas. ouibꝫ tū hoc accidit ꝙ ex ipi⁹ abundātia pereunt
putrefactiōis cã que facile in hūido distpato aduenit.aut vētosita-
tis que ex renū opilatōe surgit et hūido vapo:āte causaẽ ad co: per
venã ado:ti penetrantis.aut sideraūtis ipm inficit ⁊ mo:tē inducit
Cōcauitas renū est mag̃ licet aristo.dt ꝙ habeāt sinū exiguū ꝓpter
multã aquositatē que in ꝑua cōcauitate recipi nō possit cū sit subti
lis attractiōi obediēs Inueniẽ etiã fex in renibꝫ ꝓpter aquose hūidi
tatis colamētū.hinc in quibusdã ꝓfūditas maio: ē renū q̄ꝫ in alijs
At illi⁹ grã pl⁹ ceteris fetent. humiditas vero aquosa sugflua exit
quasi ex medio renum .et vadit in vias v:itides quousqꝫ ꝑueniat
ad vesicaꝫ.et he vie stꝫ dure et fo:tes vt diceẽ in sequēti capite Sic
itaqꝫ patet renū ꝑtes intrinsice.que sunt substantia ꝓꝑis.ꝯcauitas
pānicul⁹.et colato:iū qḋ ex vena emulgēte ꝯstituiẽ. Quātitas renū
est duplex discreta videlicet ⁊ ꝯtinua.Discreta siue nūer⁹ est ꝙ re-
nes sunt duo p:opter multam aquositatem..quam vn⁹ sufficiēter
trabere nequit Et ꝙ si vni accidit nocumētum.alter opatōꝫ faciat

Alber.xiij.de aia
libꝫ.c.viij.
iij.de ꝑtibꝫ.ix.

Regula
Regula
Pli.xi.c.xxxvij

Alber.p̄mo ḋ aia
libꝫ trac.iij.c.vi.

iij.de ꝑtibus.ix.
p̄mo histo.xviij.

Gal̃.vi.de iuua-
mētis.c.iij
Auic̃ꝫ.xviij.tercij
trac.j.c.j.

Auic.xviij.tercij trac.j.c.j.

ac vt corp⁹ aliis foret equale. Et si fuisset vn⁹ magn⁹ coartaret aut dorsū ꝟsus posteri⁹ aut viscera ꝟsus anteri⁹, et cōpmeret alia membra, q̄re loco vni⁹ mēbri magni creata st̄ duo mēbra pua. q̄ st̄ duo renes. et sic pȝ q̄titas ɔtinua quā hn̄t. Figura renū intus est ɔcaua vt dcm̄ est. exteri⁹ ꝟo gibbosa ꝛ nodosa aliq̄ntulū oblonga rotunda sicut ouū compssum vt sint maioris capacitatis ꝛ min⁹ noceāt suis angulis alijs mēbris ꝛ vt meli⁹ ꝛ magis distincta forēt in ꝛis vene emulgētes subintrātes ipos ꝛ pori vritides orti ab eis. Et isti meatus a q̄busdā dicunt additamēta. ab alijs colla. ab alijs orifitia siue cānales. Et assilant hoim renes renib vacce aut bubuli. figura nō q̄titate. Sunt eīm ac si essent cōpositi ex mltis puis renib vallicosi nō eq̄lis ꝛ ɔtinue supfitiei. queadmodū ouiū et aliorū q̄drupedū renes. pter qd dolor renū in hoib difficilis est curatōis. eo q infirmitatis cā diffundit ꝛ est q̄si in multis renib ꝛ distinctis ab inuicē p angulos supfitiez. ideo qn̄ iuuat in vna pte iuuamē nō trāsit ad aliā. Locus renū est post epar ꝛ splenē iuxta spinā dorsi. post .xij. spōdilē costaz in vtroqȝ latere. ꝛ sup spondile renū primū. Situs renū est q sinister ponit sub dextro vt det locū spleni dn̄denti ad inferi⁹ stōachi. epar ꝟo eleuat. q̄re vt latera sint eq̄lia ꝛ ne in sinistro locus esset vacu⁹ sinister ren dn̄dit. Aut vt vlteri⁹ in dn̄su ꝟsus vesicam trahat aquositatē. In omnib etiā renes hn̄tib q̄les sunt q pulmonē sanguineum hn̄t. iij. de ptib. ix. dexter est sinistro calidior merito itaqȝ eleuat sup ipm. Epar etem̄ q̄si tāgit dextrū renē ideo forti⁹ et pmo attrahit. sinister āt scdario aq̄sitatē. qn̄ eīm mēbz attrahens est pe id a quo dȝ attrahi attractio est melior ꝛ ideo nō est iuxta vesicā. Cōplexio renū est calida q carnosi sunt. nō tn̄ multa cuȝ nō hn̄t intermissas venas. calefiūt āt a vena magna ꝛ arteria. Sunt itaqȝ renes calidi ꝛ naturalis caloris ɔseruatiui. frigiditatis ꝛ dorsi spōdiliuz tpatiui. a ɔcauitate epatis aquosi hūoris attractiui. sanguis colatiui. ꝟtutis naturalis ɔfortatiui. hūoris seminalis gn̄atiui. porosi rotundi. piguedine coopti. ꝛ carnosi. Sunt eīm porosi pter faciliorē aquose supfluitatis attractionē. Rotūdi ne colligāt aliquē humorē ad putrefactionē. piguedine muniti ne ex frigiditate ossiū aliquam sustineāt lesionē. Colligātia renū est cū corde p arterias. cū epate p venas emulgētes. cū vesica per poros viritides. cum cerebro per pāniculum inuoluentē in quo dispgitur neru⁹ puus. Cuȝ dorso et spōdilib ac intestinis p ligamēta ꝛ pāniculū suspēdētē. Renib fm veritatē insunt oēs ꝟtutes naturales. scȝ attractiua p emulgentes. expulsiua in poris vritidib. retētiua ꝛ digestiua in suba ipsoz. qb⁹ Auer. iij. col. addit ꝟtutē discretiuā. q̄ discernit ɔueniēs a discōueni q̄ sicut in alijs mēbris sub digestiua ɔphendit. ad cui⁹ puationē fundit sanguis in vrina pterea q aquositas sanguinea que mittit eis

pmo histo. xviij
Alber. xiij. c. viij

iij. de ptib. ix.

Alber. pmo d aia lib trac. iij. c. vi

Gal. v. de iuua. c. iij.

Bartholo. in de pprietatib reruz.

c. de accn̄tib sup ueniētib virtutibus renum

ab epate vt nutriauť ab eis immutari nō possit. Sed qñ priuatur ꝟtus attractiua tūc fit ydrops hyposarcha. cū vero augmētabiť fit dyabetica. Aucta ꝟtute attractiua debilitať retentiua ⁊ digestiua. Ultra has ꝟtutes dať renibꝫ colatiua q̄ est eis ꝓpria. quā sub discretia ꝯphendere possumꝰ. Operatōs haꝝ virtutū sunt iuuamēta renū q̄ꝝ primū et cōe est separe aquositatē a sanguine. scōm ⁊ ꝓpriū est attrahere aquositatē. tertiū ē mōdificare sanguinē ab aquositate ne corrūpať sed purꝰ vadat ad nutrienduꝫ mēbra. Sanguis etem̄ in epate exñs indiget aq̄sitate. vt ea mediāte valeat trāsire p̄ artissimas venas epatis. Cū āt dicta hūiditas suū expleuerit opus. nō oporꝫ eā ampliꝰ in corꝑe manere. sed a sanguine separi ⁊ extra corpꝰ expelli ne manēs sanguinē in corruptionē deducat. Ad hāc ergo aquositatē a sanguine sepandā attrahendā ⁊ expellendam creati sunt renes Et p̄cipue eā q̄ est in sanguine exñte ī epate. alia trāsiens in venis ꝑtim p̄ sudorē expelliť. ꝑtim ad renes trahiť. Hinc sup̄ dispōe epatis. renū. vesice. ⁊ totiꝰ quodāmō corꝑis ex vrine subā colore ⁊ ꝯtentis in ea iudicať. Non sunt itaqꝫ renes ad esse et vitā opantes. sed potiꝰ ad supꝟflui impediētis remotionē. seruiētes epati mōdificādo. ⁊ vesice p̄pando. Uolūt tñ q̄dā q̄ in renibꝫ supꝟfluitas gñať spmatica auctoritate Uarronis dicētis Renes sunt dicti eo q̄ obsteni humores ab his nascunť. Nā vene ⁊ medulle tenuē humorē desūdāt ī renibꝫ q̄ liquor rursus a renibꝫ calore venereo resolutꝰ recurrit et ad loca genitalia se diffundit. Egritudies ⁊ accñа renū sunt debilitas et dolor renū. apata. vlcera. lapides. caliditas ⁊ macies eoꝝ. eruptio sanguinis. ⁊ difficultas vrine. corrosio. abscisio. et aptio venarū mala ꝯplexio pura ⁊ cū materia Egritudines ꝯpōis in q̄ntitate ꝑuitate ⁊ magnitudine eoꝝ. d̄ quibꝫ. xviij. tercij. trac. j. c. ij. Signa egritudinū patēt dicto trac. et in sequētibꝫ. Cura passionū pꝫ. ix. meimīz c. viij. Nocēt renibꝫ. alleū. aq̄ ꝯturbata. lac caseatū. mala immatura mustū ⁊c̄. Renibꝫ vlceratis nocet acetū squilliticū. cicera Causant lapidē. amidū. caseꝰ hūidus. cāphora. farina cū lacte. lagana. carnes porcine. triticū coctū ⁊c̄ Renibꝫ ꝯferūt. anisum: apiū romanū. oleuꝫ citonioꝝ. ficꝰ hūide ⁊ sicce. ius galli. vitella ouorū passule. petrosilinū. pulegiū. plātago. ypericon ⁊c̄. Nefreticis ꝯferūt acetū squilliticū. apiū intꝰ ⁊ extra. anisum. citonioꝝ intestina comesta. folia enule cū vino cocta apposita. iūcus odoratꝰ. oleū amigdalaꝝ ⁊c̄. Infrigidātia renes ⁊ dyabeti ꝯferētia. cāphora potata. cassiafistula cū diureticis. cucurbite cōdite ⁊c̄. Calefatiētia renes. dyambra. galāga, rape. ruta. zinziber ꝯditum ⁊c̄. Opilationibꝫ renū et vesice. amigdala amara. anisum. apiū. cētaurea. feniclm. syrup. acetosus. de radicibꝰ ⁊c̄. Purgāt renes. agaricꝰ. oleū amigdalaꝝ. aq̄ mellis. cubebe. ficus sicce. malua. peonia. pill'e artetice ⁊c̄. Dolori renū ꝯfert. alleū coctū

Auic. j. xviij. tercij. c. j.

Gal. v. de iuuamitis. c. j. in fine

Auer. iij. col. de acci. sple.

Jsidorus

Gal'. vi. de mor. c. ij.

Ga. vi. de interi. oribꝫ. c. ij.

Gal'. de alimētis p̄mo. c. j.

Auicen. ij. cañ. c. i

sumptū. adeps asini siluestris cū oleo costino dyacarcuma magna ius galli. feniculꝰ. galanga. semē vrtice ⁊c. apostēatib⁹ renū cinnamomū cū oleo cera et vitello oui . petrosilinū. poliū ⁊c. vlceribus renū ꝯfert. lac ablato sero oleū mirtinum. oua sorbilia tepide sūpta vinū sumptū cū oleo ꝓuocat vomitū ⁊c. lapidi ⁊ arenulis renū cōferunt. radix acetose cū vino. anisuȝ. amigdala amara. aqua ciceris. arthemesia cū vino. camomilla. caseus antiquꝰ ciminū. cubebe folia ⁊ fructus cū vino. lapis adamas ⁊c. tiriaca. pulegiū cū vino ⁊c. sanguis hirci a ꝓprietate frāgit ⁊ curat calculū Alber. v. de aialib⁹ trac. ij. c. i. Preseruāt a gnatōe lapidis aq mellis. cassia fistula cum diureticis. et infusiōe liquiritie. genestra ⁊c. puerorū lapidi Conferunt semina peonie in ꝑncipio gnationis lapidis ⁊c. Quicūqȝ nephretici fiunt supra q̄dragesimū annum nō sanantur. si ꝑ longum tempus ante. xl. annum fuerit nefretici . Nefretici et circa viscera dolores laboriose sanantur in senibus. q2 etas istorum semꝑ flectit se ad debilitatem. Omia renum apostemata velocia sunt vt in lapidem ꝯuertantur. Si sanguinem aut pus mixerit aliquis renum aut vesice vlceratiōnē ſcat. 4 . aphoris. lxxv. Lapis renum vt plurimum venit pīguib⁹. vesice aūt extenuatis. Et lapis renum senib⁹ vesice vt plurimū pueris ab infantia vsqȝ ad ꝑncipium pubertatis Quibuscūqȝ in vrinis arenosa subsītāt sedimia hijs vesica ⁊ renes lithiasim hn̄t. vrina in cuius fundo apparet humor plurimꝰ digna est vt ex illa generetur lapis. Quando sedimen est arenosum non aggregatur lapis. q2 materia nō est multa ⁊ coartata. lapis renum et vesice morb⁹ est hereditariꝰ Quanto vrina est clara tanto magl lapis in renib⁹ est ꝯfirmatus. lapis sicut cicer aut frumēti granum citius impedit vrine exitum. q̄ȝ magnꝰ q2 citius transit ad foramē virge. In renib⁹ aūt quāto maior tanto. peior raro visus est homo in renibus aut vesica lapidē habens Si ventrem laxum habȝ aut vtatur vomitu. Quibuscunqȝ pīguis hypostasis ⁊ conglobata hijs nephreticā et acutam egritudinē fore. Qui vtunt multo coitu habentes calidos renes vexantur dolore renum. lapis in renibus generatur ex flegmate vnctuoso. sicut lateres ex terra glebosa. Ex flegmate enim gipseo subtili euaporato per calorē indurantem generantur lapides in corporib⁹ hominum.

Gal. de ꝯmodi. tiriace.

Mesue. vi. anti.

iiij. apho. vij.

vi. aphor. vi.

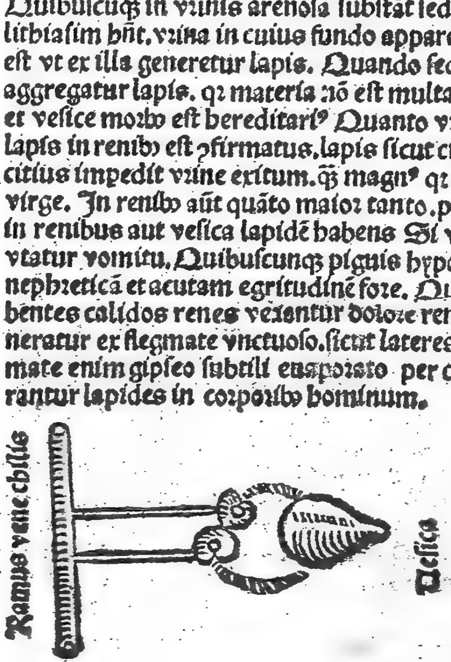
Auic. xviij. tercij trac. ij. c. j.

4. aphor. lxxx.

Auic. xviij. terci trac. ij. c. xvi.

7. aphor. xxxvi.

Alb. iij. d aialib⁹ trac. ij. c. iij.

De vesica et poris vritidibus Capitulum lv.

Vesica est conceptaculum hūidi extrementi digesti pannculosum neruosum forte album ꝛ concauū ex duab⁹ tunicis subtiliter ꝯtextum. forma cū extenditur rotundum p cui⁹ duos canales poros vritides appellatos. subītrat vrina a renibꝫ trāsmissa. ingeniose ꝯstitutos. vt etiā pedibꝫ eleuatis nequeat exteri⁹ reuerti. Sic igit̄ creauit de⁹ vas supfluitati digestiōis ꝑme qd aristo. aluū appelat. ita creauit ꝓpriū vas supfluitati digestiōis scd̄e vesica aut chistis maior siue vas vrine appellatum mēbrū existēs organicū qꝛ ptes recedūt a toci⁹ denomiatōe. offitio deputatū Seruit eīn epati et renibꝫ qꝛ in se ꝯgregat scd̄e digestōis excremētū siue aquositatē vrinalē gn̄atā in renibꝫ. Cuius duplices sunt ptes. integrātes scꝫ siue intrinsice. et aduēticie. Constitutiue ptes st̄ collū ꝛ chistis. Collū vesice est carnosū ꝯcauū. longū tortuosū ꝓtensū vsqꝫ ad vgā. lacerto ꝯstrictorio circūdatū. ad vrinalē aquositatē eijciendā deputatū. Collū esse carnosū declarat̄ ex eo qꝛ incisū pt ꝯsolidari Natura eīn sp facit id qd melius est Et vbiqꝫ qd aliūde dempserit reddere ad ptē aliā solet q̄re et̄ ordinauit collū carnosū ꝓpter ei⁹ stricturā vt si a nocumēt̄ lederet̄ cōcrescere possit. Hinc. iij. histo. xv. dꝛ nec vesica ꝑcisa coire pōt nisi ad ipsum exordiū sue ceruic̄. quāqꝫ nō ignoro ita aliqn̄ ꝯtigisse vt vulnerata vesica solidesceret. sed qd admodū raro ꝯtingit parū id obseruādū censeo. defunct̄ nil hūoꝝ ad vesicā trāsmittit̄. At viuis nō solū humor sed etiā sicca quedā ꝯcremēta ꝯdūt Ex qbꝫ calculi ꝯficiūtur q̄ nihilo differre a conchilijs viderētur. cōcauū vt p ipm trāseat vrinalis aquositas. lōgū vt ꝑueniat ad locū excretiōis. intrat eīn vge ꝯpositōꝫ in viris. longius itaqꝫ necc̄ario est in viris q̄ꝫ in mlieribus Tum ꝓpter maiorē turtuositatē q̄ꝫ hꝫ in viris Directe etem̄ in mulieribꝫ ꝓcedit tū ꝓpter ptēsionē vge ad extra Collū etem̄ vge exire incipiēs os femoris subtiliat̄. et fit q̄si vna via instar magne vene trāsiēs p vgā f̄m lōgū vsqꝫ ad extremū ei⁹. in quo tres vie vnū constituūt foramē vt dcm̄ est Mulier aūt nō hꝫ viā ita lōgā. nec collū vesice in eis trāsit vltra os femoris. sed ꝓpe foramen vulue termiatur Neqꝫ tāta est anfructuositas in collo vesice mulier̄ sic collum vesice in viris hꝫ. nā in mlieribꝫ vnū solū hꝫ anfractū ꝓpter ꝓpinqtatē vesicaꝝ i matricibꝫ ipaꝝ in viris āt tres hꝫ anfract⁹ sub pectie et osse femoris qbꝫ facili⁹ retinet̄ vrina. ꝓpter q̄s et̄ integre nō mūdificat̄ vesica ab aq̄sitate sed sp aliqd retinet inq̄ voluptat̄ sicut stercoribꝫ intestia Et in collo vesice ē lacert⁹ cui⁹ fila st̄ f̄m latitu-

j. histo. ij.
Petr⁹. x. pble. 15
Auic. xix. tercij. c. j.
Auer. iij. col.
Gal. 6. d iu. c. iij.
Arist. ij. d ptī. xiiij
Auic. 19. tcij. c. j
Gal. vi. de iuua. .xiiij.

Gal. vi. de iuua. c.iiij.
Auer. j.z.ij. col.
Gal. vi. de iuua. c.iiij.
Auicen. xix. tercij c. j.
Alb. f. de aialib trac. ij. cij.
Auer. j. et. ij. col.
Auicē. xix. tercij. c. j.

dinē vt expellāt vrinā grā cui⁹ dr musculosuz ꝙ hībēs exitū aquitat a vesica nisi cū volūtate mollificāte ipm. Cum eīm vesica repletur euacuat qd est in ea cū volūtate ad quā pducit nccitas. Uesica eīm facit strictionē z ꝯpressionē sup vrinā cū villis suis trāsuersalib Et accidit sic accidit vesice plene aq cum ponit sub brachijs Nā dilatatur lacertus q est sup orificiū vesice. Et ꝯprimit lacert⁹ mirach latitudīs qui est sub vmbilico adiuuās sua ꝯpressiōe ad expellēdū vrinam extra corpus. Hoc autem adiutorium a lacerto mirach vētris ꝯtingit pauca vrina in vesica exñte. vl cū ipa defecta est non potēs expellere. An aūt actio vesice sit volūtaria aut naralis lacius ptz in Nico. f. v. trac. vlti. c. j. dicēs Q; actio vtut; retētie est volūtaria sed expulsiue ē naralis: Chistis vesice ē pāniculosa qz ex ag-nis ideo rupta nō coit neruosa vt sentiat z extēdat solida z fortis vt nō ledat a reb acut; substātie aqse pmixtis. rotunda qten⁹ facilius extrinsice aduenietib resistat. et tuta sit atq maior; capacitat;. Cōcaua ad ꝯseruandū. alba grā neruoꝝ ex duab ꝯtexta tūicis Quarū pma est exterior filis tortici q dr cooptoriū orta a poris vritidibus aperiēs et claudēs vesicā ex pte renū ꝯtexta ex villis lōgitudialib in qb viget magis vis attractia. scda est interior dupla respectu extrinsice ex latitudialib ꝯposita pter expssiōez. z trāsuersis pter retentionē. z sunt villi neruoꝝ z ligamētoꝝ. vt vesica sit vehemētior; fortitudīs. qz multociēs qlibet die z nocte deb; distēdi et repleri et rursuz euacuari et ꝯtrahi. Ad chistim z collū veniūt ab vtroq latere duo nerui magni quoꝝ origo est ex tūica q est in osse lato qd ē in fine dorsi Et vene q rarificātur expanduntur z diuidūtur in eo. Nerui etem accedūt ad vesicaz vt sens⁹ ei⁹ subtilior sit z velotior. vene vt p eas nutriat Et arteria pter calorē z spm viuificātē. pter dictas venas accedūt due vene qb attrahūt supfluitates a renib q pprie dicūtur pori vritides qsi vrinā dātes arabice alcabin Supfluitas eīm q ad eas accedit sola est z pura nullā hñs sanguis mixtionē Sūt āt pori vritides duo cānales qꝝ substātia ē filis subevesice lōgi duri z fortes q dñdūt inferi⁹ a renib z ꝯiūgunt exteriori tūice vesice. deiñ intrāt collū vesice z dñdunt vltra z penetrant scdaz tunicā vesice quā in collo pforant et effundūt vrinam in cōcauitatē vesice. iste anfract⁹ ideo fit vt qñ hō inclinat non effundat vrina. pori āt in vesica viroꝝ tres hñt anfract⁹ qꝝ pm⁹ est venarū emulgētiū p tūicā pmā penetrantiū. scds est diuersio q diuertunt inter tūicā et tūicaz vsq post penetrctōz tūice scde. Et terci⁹ ē ad collū vesice ex ipa vesica. In mlierib aūt duos h; qz terci⁹ est i eis cuz scdo Uesica itaq non pforat directe vno foramine magno sed. foraminib⁹ puis et obliqs a laterib⁹ pcedētib⁹ inter tunicā z cooptoriuz sic dēū est vt qñ impleret vesica aut ꝯpmeret nō rediret al-

cendēdo per poros vritides ad renes. ymmo quāto plꝰ impletꝰ fo-
ramina illa magis clauduntur qꝛ paries vnius tunice ad partem
alterius siue coopertorij applicatur vrina ꝯgregata in concauitate
vesice et tpe necessitatis ꝑ foramen puum colli ad vgam ducitur ꝛ
expellitur. Vesica hoīs est magna respectu sui corporis ꝛ maior ꝙ̄ in
ceteris aīalibꝰ ꝓpter multā aquositatem excedentē colerā ideoqꝫ
vesica est maior felle. figura eius est rotunda vt sit maioris capacita
tis et magis tuta a lesione occurrentium ꝛ contenti in ea. vesica in
vltimo loco posita est inferius ꝑ quem exitus supfluitatis cibi pōt
melius exire. Est eñ vltimū membrorū interiorum pendēs a vijs
ꝓcedentibus a renibꝫ ꝑ quas affluit vrina. locatus inter anum et
vmbilicum aut femur qui locus arabice dr̄ chana in viris sup in-
testinum quod dicitꝰ longaon declinās ad latus sinistrum in mulie
ribus vero supra matricē iacet vt patebit. Situs vesice est ꝙ collū
tendit inferius ad virgam aut collum matricis vbi exit aquositas
vrinalis Cistis vero siue bursa dependet a poris vritidibus ner-
uosis Cōplexio vesice quo ad collū est ca. et hu. Sed q̄ ad fundū
et bursam est fri. ꝛ sic. iuuamēta vesice. opatōes eñ ꝓprie nō habet
sicut nec cistis fellis vt. ij. tegni colligitꝰ) sunt attrahere cōgregare
et retinere vrinā ꝑ morā. ne sepius surgamꝰ ad vrinandū sicut ac-
cidit pacietibꝫ ardore vrine Sꝫ cū vnūquodqꝫ membroꝝ ordinatoruꝫ
ad trahenda supfluitatē sanguis nō trahit nisi qꝛ cōueniēs est sibi
in cibo. ideoqꝫ in eis ſm auer. col. ij. sunt quinqꝫ vtutes ꝑ q̄s opantꝰ
non ꝓ toto. sed dūtaxat pro seipis quare dictū est ꝙ ꝓprie nō habeāt
opationes. Attractiua est in longis villis vtens caliditate pluri et
siccitate tpata. retentiua in trāsuersis cuiꝰ caliditas equalis ꝛ sicci
tas maior est. Expulsiua in latis opans per caliditatē et siccitatem
tpatam. Digestiua aūt habet calidtatē additā cum tpata hūiditate
sub qua discretiua clauditꝰ. Juuamēta musculi existentis sup collū
vesice sunt adiuuare ad hoc vt nihil remaneat ex vrina in concauo
colli ꝛ in cōstringendo vesicam. ac ꝓhibere ne vrina exeat añ suaꝫ
horam ꝛ ad velocitatem exitus. Accidentia vesice quibꝫ ipsius le-
duntur opatōes sunt. complexio mala cum materia ꝛ sine ea egri-
tudines cōpositōis. vt opilatio egritudies ꝙ̄titatꝰ in magnitudine
ꝛ puitate egritudies sitꝰ in augmēto ꝛ dislocatiōe. egritudies ꝑticla
res stꝰ. suria. strāguria. dissuria. vlceratio apostēata. scabies ex mala
complexione. ardor vrine. opilatio ex lapide q̄ dicitꝰ lithiasis aut hu
miditate grossa aut sanguie coagulatio. aut apostēate. diabetes. in-
uolūtarius vrine exitus. vētositas dolor atqꝫ debilitas vesice. mi-
ctus in lectū tpe somni. mictitudo ꝛ paucitas vrine. mictꝰ sanguis
ex raritate venarū emulgencium aut ex alia cā. mictꝰ saniei. mictꝰ

Alber. j. de aial. trac. iij. c. vi.
j. histo. xviij.
Gal. de iuua. vi. c. iij.
j. histo. xviij.
Alber. j. de aial. trac. iij. c. vi.
Auer. j. col.
Gal. c. d iu. c. vi.
c. d iuua. offi. i fi.
Hali rodoā. ij. teg. cō. xiij.
Gal. vi. de iuua-mētis. c. vlti.
Auic. iij. terci.
Gal. ij. teg.
Auer. iij. col.
Vrīa. lxxvi.

pectorum. Nocentia vesice et vijs vrine sunt acetum Cantarides vue. nocent vlceribus vesice Cantarides. cicera staffisagria prouocãt mictum sanguis alumẽ cãtarides ruta ⁊c. Causant strãguriã aque minerales. fungi tubera ⁊c. Cõferũt vesice ⁊ vijs vrine. Anisũ aqua mellis cãomilla ⁊c Vesice passiõib' ꝯferũt folia cupssi. succus plãtaginis. decoctio cãoille ⁊c Opilatõi vesice aq ciceru. tiriaca mag. Tumori vesice Alleum Millefolium ysopus et cetera. Ventositati vesice adeps asini siluestris et cetera. Mundificãt vesicã Elloborus niger lupini ⁊c. dolori vesice ꝯferũt balneũ ꝯpetentiũ herbaruz. ciminũ enula malua ⁊c. Apostẽatib' vesice Butirũ ciminũ agreste ⁊c. Scabiei et lichenis vesice Aristo. liquiritia oua semicocta ⁊c. Ardori ⁊ adustiõi vesice Altea amigdale lac. vlcerib' vesice aristo. cauda eq̃na butirũ lac. caprinũ ⁊c. lapidi in vesica Acetum squilliticũ mitridatũ; scolopendria vnguentũ alabastri ⁊c Sangui coaguloto in vesica. Coagulũ matricaria ciminũ ⁊c. mictui sãguis vincapuita oua cruda sorbilia aristo. diuretica ⁊ ꝓuocantia vrinã sunt absinthiũ. affodill'. agn' cast'. castanea caulis. cerasa. cepe. alleum. anisuz. ciminũ. citoniũ. cũ melle ⁊c. Difficultati ⁊ guttationi vrine ꝯferũt amigdala amara apiũ nux muscata. simphitũ ⁊c. Restringũt fluxũ vrine. glandes lentes ozimũ. pulegiũ. Inuoluntario exitui vrine acetũ squilliticũ ꝯfert. renes asini enula ⁊c Strãgurie et dissurie ꝯferũt alleũ. castoreũ fex vini vsta cũ vino sumpta. semẽ peonie. vinũ squilliticum ⁊c. virga saronis masculi ꝯfert hijs q̃ paciũtur in vesica ⁊ q̃ guttatim ⁊ cũ difficultate mingũt. Similiter renes ericij cõesti ⁊c. Omẽs sp̃es opilatõis vesice q̃ accidũt sũt cum dolore timore ⁊ suspẽsiõe Renib' saniẽ hñtib' stranguria accidit. v. aphorĩ. lix. In ano ⁊ matrice phlegmonẽ pacienti stranguria accidit. freq̃ues sufflatio vẽti borealis causat dissuria ꝓpter fri. ⁊ sic. iij. apho. vi. Diabetica passio senib' ⁊ decrepitĩ accidẽs vix aut nũq̃ curat diabetiaca ꝑseueras ducit ad liquefactionẽ et ethicã. vrina in diabetica est multa tenuis et alba ꝓpter guam aquositatis moram in epate ⁊ indigestionẽ. Diane in decrepitis est incurabilis In alijs etatib' curabilis. Diane in ꝓgnãtib' bona dieta ⁊ vino grosso absq; medicis curari dz Qui sanguinẽ aut pus mingũt vlcerationez renum Aut vesice habent ardor vrine in decrepitis vt plrimũ nõ sanatur. Ardor vrine in calculosis frequẽter venit apostẽata vesice ẽ egritudo mala. Quicũq; sanguinem spõte mingunt hijs de renib' vene rupturam signat. Qui sanguinem aut trumbos mingunt et stanguriam habẽt et dolor incidit in pectine et sub ventre et periritoneo patiuntur in vesica. Alia animalia ab homine non paciuntur lithiasim id est lapidositatem Quia subiugalia vt asini equi et huiusmodi habent poros et meatus vesice amplos.

Pli. xxi.

Alb. xxij. de aial. trac. ij.

Auicẽ. xix. xcij. cv.

Ga. vi. apho. cõ. i.

Auicẽ. xix. xcij. c.

Pe. bil.

v. aphorĩ. lxxvi.

xix. tercij. c. iij.

iiij. aphorĩ. viij.

iiij. apho. lxxxi.

x. pble. xliij.

quib⁹ vrina demandaţ ad vesicā. ideo nō retinetur in ipis materia grossa terrestris apta veniēs ad vesicā ↄuerti in lapidē. Silr meat⁹ ille p quē vrina ex vesica mingiţ extra lat⁹ est euacuās foras omne plenū ↄtentū in vesica. hinc etiā min⁹ in mulierib⁹ q̄z in viris lapis vesice gn̄aţ. latiores em̄ hos meat⁹ hn̄t ꝛ breuiores minusq̄z anfractuosos. Pori mulieꝝ deorsū sunt latiores sursum vo defectu caloris strictiores. in viris ex aduerso. Causa gn̄ationis lapidis est duplex. Una est virt⁹ agens. s. caliditatis egressio ab eq̄litate. Altera ē materia q̄ etiā est duplex. Una est materia materie sicut cibi et potus terrestres ꝛ viscosi. Altera est retētio materie ꝛ debilitas vtutis expulsiue. Et nonsolū in vna pte corpis sed in diuersis gn̄aţ ptibus. Aliqn̄ etem̄ gn̄aţ in pulmōe. aliqn̄ in capsula cordis. aliqn̄ in epate q̄nq̄z in intestinis. q̄nq̄z in capite ꝛ in exteriorib⁹ mēbris. vt plurim aūt in renib⁹ ꝛ vesica hoim ex inordinato labore choitu ꝛ malo regimie. In brutis vo talis materia trāsit ad cornua dētes rostra vngues ꝛc. Uesica est in alib⁹ q̄ pulmonē hn̄t sanguineū. iij. de ptibus viij. qm̄ fungosū pulmonē hn̄t hūida plena hūiditatee indigestibili nō nutrim̄ soluūt vesicā puocādo vrinā. Est em̄ vesica hūidi indigesti receptaclm. digesti aūt vt digestio est in supfluitatib⁹ abilitacō pma pble. xl. et. iij. pble. xx. Multū pip soluit vesicā. paucū ventrem scamonea ecōtra q: pip pp̄e ē diureticū. scamonea vo vētris solutis.

Petr⁹. x. pble. 43

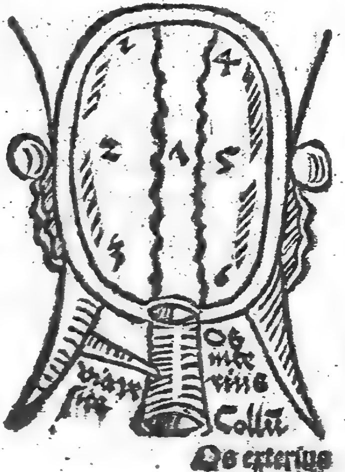
Auic. xviij. tercij

Gal. vi. de interi. v. de interiorib⁹

iij. de ptibus. viij

pma pble. xliij.

Figura matricis

Petr⁹.x.pble.19
Nicolaus ripa.
in pble.
iij.histo.j.

Atrix est instrumentū generatōis et nutricatōis embrionis.sicut terra plātis.ex duplici tunica cōtextū.neruosū vt valeat destēdi.inter vesicā ⁊ intestinū rectū situatum instar virilis mēbri ꝯuersi ad intra figuratū. Ostiū siue ceruicē carnosā et cartilagineā rugosā cū christi q̄ vter⁹ ab arist. dr ꝯphendēs. cū supioribꝫ et pncipalibꝫ mēbris colligātiā hñs anneris cornibꝫ vasis spermaticis et testiculis. Matricē esse aialis mēbrū et nō aial. cui tñ assikat q̄ egritudies ꝓprias et mot⁹ habet et odores sentit quēadmodū pitagoras opinat⁹ est.sensus ⁊ nō approbat cū nō ex forā ꝓpria sentiat ⁊ moueat sed ex aia toci⁹ corpis in quo existit aut ex ei⁹ natali ꝓprietate ad res dulces declinat et fugit res fetidas Sicut em̄ genitale viroꝝ ventositate ⁊ spū gignitiuo a pncipalibꝫ mēbris ꝓcreato extēdit.et mouet quibꝫ remotus rurs⁹ ꝯcidit. ita sīliter de matrice senciendū est. Hinc est id quod Auic.dt. Instrumētū gñatiōis est matrix et est in radice creatiōis sīlis instrumēto gñatōis qd̄ est in viris.et est ꝟga et q̄ cū ea st. Sȝ vnū eoꝝ est ꝯpletū ꝓcedēs ad exteriora.et alterū est diminutū retentū in interioribꝫ.et est q̄si ꝯuersū instrumentū viroꝝ Oseū em̄ est q̄si siphac matricis.et collū eius q̄si virga. Et duo oua mlieribꝫ sicut viris Uerū ipa in viris sunt mag̃ appentia exteri⁹ elōgata ad rotunditatē tēdentia.in mlieribꝫ sunt pua sperica siue ampla tendentia ad vehementiā ꝯpssionis latitudinalis intrinseca in vulua posita a duobꝫ laterib̄ ei⁹ ad os matricis qd̄ ꝯtinuat cū vulua distincta ab inuicē.ita q̄ vtrūq̄ hȝ pāniculū vnū neruosū ⁊ nō colligantur simul in vna cista.sic testiculi viroꝝ in oseo. Et sicut inter testiclos ⁊ virgā virilē sunt vasa siue cānales.ita sīliter mlieres habent vasa huiusmōi.q̄ vasa spermatis vocātur inter vtrūq̄ testiculorū Et inter viā que est in collo matricis p quā sperma egredit in collū matricis ex testiculo.vt attrahat a collo ad interi⁹ os matricis ad forandum ꝯceptū cū pmixtiōe spermatis virilis. Emittit em̄ mlier in coitu albū hūorē.qm̄ testicli mlierū nō sunt frustra.cui gal.dat ꝟtutē informaticā et spermati virili formatiā.ita q̄ sit q̄si instrumētū ⁊ semē virile vt agēs pncipale. Albert⁹ ꝟo dt q̄ nonest nisi materia mēbroꝝ radicaliū. tenēs mediū inter gal.et aristo.cū quo ꝯsiliator et trusia.ꝯcludūt Oꝫ gutta feminea nihil facit ad embrionis ꝯstitutōē sed delectatōis grā dūtaxat in coitu emittit ⁊ nō intus fundit Aristo.in hac pte non credit magna phoꝝ ps Deficit em̄ in hijs q̄ expimēto a posteris sunt repta.Dr̄ūt vasa spmatica in viris a vasis spmaticis mlierū q̄ in viro incipiūt a globo ⁊ eleuātur ad supiora vers⁹ interiorē pte virge. hoc em̄ nece est eo q̄ globi viroꝝ depēdēt lōge suspensi exteri⁹ extra corpus Et termiant hec vasa supi⁹ ad foramina illa ex qbꝫ descēdit id in quo suspendit glo

Alber.l.d aial. trac.ij.c.xxiij.
Nicol⁹ F.vi.c.8. in fi.

xi. tercij trac.j. c.j.

Alber.j.d aialibꝫ trac.ij.c.xxiij.

Gal.i d ano.ma.

in de spermate.
ix.d aial. trac.ij. c.lij.

Drña.xxxvij.
ij.tegni. cō.lij.
Pli.8.nata.histo. c.xvi.
Drña.xlij.

bus. et ab illo pcedūt descēdēdo aliq̄ꝫtulū oblique inuolute vt reti-
neatur in eis spma donec digeea⁹ ꝛ cōpleat᷑ vsqꝫ ad cānalē virge
per quā expellit᷑ In mlierib⁹ āt cānales illi declināt a suis globu-
lis vsus duo ilia Et deinde deriuātur ad duo emulgitoria q̄ sūt vie
pcedētes ad duꝫ iguina. ꝛ ibi emittit᷑ spma ad collum vulue ita ꝙ
iste vie sit ducte exprimūt quasi duo cornua arc⁹ recuruati ad ilia.
Iste aūt vie sit ad iguina veniētes ꝛ ad os vulue exteri⁹ tendūtur
tpe libidinis sicut corde quedā. et distrahūt ꝛ aperiūt vuluā aptan
tia collū matricis ad recipiēdū. ita ꝙ trahūt ipm ad duo latera ꝛ
sic dilatata vas mlieris apitur ꝛ deglutit spma. Ambo tn̄ ista sunt
breuiora ꝑ ea que rādūt eis. Et siliter extēdūtur et ptingūt vgā in
in viris. Et in primo istarū duaꝝ viarū est via colli vesice vt dcm̄
est In ista āt ordīa patet ꝙ spma viri ex suis testiclis ascēdit ꝛ spma
mulieris descēdit ex testiclis. vasa etiā ista in mulierib⁹ ꝯtinuantur
cū duob⁹ glob⁹ ꝛ penetrāt in duob⁹ additamētis q̄ stꝫ cornua de q̄b⁹
dcm̄ est. et hec vocātur expulsoria spmatꝫ. Causa ꝯtinuatōis vasoꝝ
spermatꝫ in mulierib⁹ cū testiculis eaꝝ ē. qꝛ mēbra q̄ sunt vasa sper
matis in mulierib⁹ sunt fere silia etiā mollitie ꝛ lenitate testiculis
eaꝝ. et nō fuit ncc̄ariū plus indurare ea et indurare pāniculos glo
boꝝ. eo ꝙ stꝫ intrinsec⁹ custodita i cauis suis. et ideo nō indigēt lō-
ginq̄ distēsiōe q̄re fecit nāᵃ vnū ꝯtinuū ligamētū qd spma potat in
via sua et qd est via p quam proijcitur in collum matricis in viris
autem non est sic quia cannalis qui oritur ex testa viri non est vn⁹
et ꝯtinuus cum eo per quem exit p virgam. Discontinuatio autem
ista facta est qꝛ durities ei⁹ que in vga est noceret mītū illi que est
in testa ꝛ impediret exitū spmatis. Et siliter mollities ei⁹ que ē in
testiculo impediret coitū si ꝯtinnaret᷑ illi que ē in vga Et ideo illa
que orit᷑ ex testa viri eleuat᷑ et refundit semen in eā que est in virga
et remanet mollis sicut dꝫ esse ſm nāᵃꝫ. Hec est causa ꝙ positū est
mediū inter duo cānalia qd vocat᷑ expulsoriuꝫ spmatis qd sperma
expellit a cānali testicloꝝ. Et impellit āteri⁹ in cānaleꝫ virge per
quē egredit᷑ Ex hijs pꝫ ꝙ matrix est mēbꝛū gn̄atiōis testiculorum
grā Et nutricatōis grā cōcauitatis. ad quā veniūt arterie ab arte-
ria magna due Et siliter vene due a vena con caua. que a dextris
ad dextrā ꝛ que a sinistris ad sinistrā ptē matricis descēdit. Et p-
mo ad didimos ramos extēdūt Posthec ad corp⁹ matricꝫ implātā
tur Et sunt vene maiores arterijs. ramificate ad matricis supficiē
inclinate. vt p capita illaꝝ q̄ cotilidones dicūtur ncc̄itatꝫ tpe mē-
strua expellātur Et in tpe debito fet⁹ nutriat᷑ et augmētet᷑ et medi
antib⁹ hijs venis et arterijs matrix hꝫ colligātiā cū corde et epate
sed cū cerebro et nucha rōne neruoꝝ plimoꝝ. cū stōacho rōne vtro-
rumqꝫ. et cum pulmone et dyaphragte siliter. cum renib⁹ siphac et

Albrt. j. de aiali. trac. ij. c. xxiij.

Nicol⁹. vi. f. c. 6.

Auicꝫ. xxi. tercij. c. j.

Gal. d ana. matri.

Gal. in cō. xliiij. apho. v.

collo vesice mediātibꝫ ligamētis ⁊ suspēsorijs. Cū mamillis media-
diantibꝫ arterijs ⁊ venis supdictis. cuꝫ recto intestino ⁊ vesica per
quosdā ꝯnulos subtiles. Alligat̄ aūt dorso a pte posteriori. sed a pte
anteriori ꝟsus vmbilicū cū multis ligamētis fortibꝫ in quibꝫ nerui
⁊ vene repiunt̄. Matrix hꝫ ptes exteriores ⁊ interiores Partes ex-
teriores sunt latera eiꝰ quibꝫ alligati sunt testiculi. vasa seiaria pdi-
cta. cornua eiꝰ. Et collū cuiꝰ extrinseca extrēitas dr̄ vulua. extrēitas

Alber. pmo de aia lib tract. ij. c. xxiiij
Aver. pmo col.

ꝟo intrinseca est os intrinsecū intus ꝓpe matricē exn̄s. Et illud est
clausum ⁊ crispū in ꝟgine. pāniculis ꝯtextis ex venis ⁊ ligamentis
subtilibꝫ valde q̄ sunt signa ꝟginitatis p aspectū ꝓbata. Et hec de-
struunt̄ p ꝯcubitū aut immissionē digitoꝝ. et parū sanguis tunc ef-
fluit. Medicine quibꝫ ꝯtrahit̄ rugositatibꝫ honestatis gr̄a postbn̄t
Et dilatat̄ ⁊ stringit̄ p qđ deglutit spma. deuomit mēstruū ⁊ emit-
tit impetu fetū. Collū matricis est longū in q̄titate palme vt ꝟga.
Neruosū vt in ptu plurim ꝯtrahat̄ ⁊ dilatet̄. Durū vt nō patiatur
aliqd in hmōi trāsmutatiōe. Pelliculosū ⁊ rugosum. rugas hn̄s ad
modū sanguisugaꝝ. q̄tenꝰ titillatio ei ex virge introitu cōtingat. Et
in extrēitate eius in pte supiori vel anteriori est foramē colli vesice
infra collū matricis p duos aut tres digitos. ꝓpinquiꝰ ori intrinse-
co magis q̄ʒ extrinseco. In cuiꝰ extrēitate sunt due pellicule siue la-

Alber. ij. de aīibꝰ c. vltimo

bia eleuātes ⁊ declinātes se supra dcm̄ orificiū vt ꝓhibeāt ingressū
aeris ⁊ rerū extraneaꝝ in collū matricis aut vesice. sicut pellicula
ꝑpucij tuet̄ veretrū. q̄s pelliculas Auicēna vocat ꝑputia matricis

xxi. tercij
Gal. de anothō. matricis
iij. de ꝟtu. na. c. ij.
Auic. xxi. tercij c. j.

Cū āt mulier impgnat̄ os matricis intrinsecū itez claudit̄ ita q̄
acus intrare nō possit. Hora ꝟo pariēdi cū venerit vel fetui aliqđ
acciderit nocumentū. ex quo corrūpat̄ fetus os matricis cū dolore
dilatat̄ vt infantis corpꝰ p ipm exire possit. Partes matricis interi-
ores sunt os intrinsecū qđ est instar oris catuli nouiter nati de quo
iā dcm̄ est. Et in his q̄ coitu frequēter vtunt̄ aut q̄ pl'es pueros pe-
pererūt ⁊ iā senuerūt multū durū ⁊ cartilaginosū est assilatuꝫ dure
trachee arterie. Et ꝯcauitas eiꝰ duabꝫ cōtexta tunicis vt meliꝰ con-
seruaret spma ⁊ embrionē. et cū maiori tutela a nocumētis. quaruꝫ
intrinseca ꝓpinqor est vt sit neruosa ⁊ aspitas eiꝰ silr̄ sit venosa. Est

Auic. xxi. tercij c. j.

em̄ intrinsecꝰ matrix aspera ad modū ligne bouis vt meliꝰ ꝯtineat
spma. Uel asperitas eiꝰ refert̄ ad additamēta q̄ sunt in medio eius
q̄ reddūt eam asperā. Et nō est venosa qꝛ ipa ⁊ additamēta cōposi-
ta sunt ex materia venosa aut villis venaꝝ. Sed qꝛ in illa tunica
multe vene nūero distincte sunt. Et orificia harū venaꝝ q̄ figūtur
in matrice noiant̄ foramina matricis quibꝫ ꝯtinuant̄ pāniculi em-
brionis. Et ex eis currit sanguis menstruꝰ ⁊ nutrit̄ embrio. Tūica

Gal. i de anothō. matricis

ꝟo extrinseca ꝓpinquior est ad hoc vt sit neruosa ligamētalis ⁊ gros-
sior. vnaqueqꝫ tn̄ eaꝝ ꝯstringit̄ ⁊ dilatat̄ cū ꝑparatōe suaꝝ naturarū.

Et hec pure est vna. intrinseca aūt est sicut diuisa in duas diuisio-
nes q̄si distinctas. nō sicut ɔsolidatas ita q̄ si excoriaret tūica. exte
rioꝛ eaꝝ duaꝝ. excoriaret quasi a duabꝫ matricibꝫ q̄bꝫ esset collum
vnū. nō sicut a matrice vna. ꝛ inueniūtur oēs villi in tūica intrin-
seca. Et tūica exterioꝛ est magis neruosa ꝛ dura vt sit foꝛtioꝛ in cō-
tinendo ꝛ durioꝛ in resistēdo Et matrix dr̄ neruosa ꝓpter silitudieꝫ
subē sue cum neruoꝝ substātia. q2 ex cerebro non adueniūt ei nisi
nerui pauci q̄ dant ei sensuꝫ ꝛ motū Et aliq̄n ingrossat ꝛ inspissat
quasi impugnata sit ꝛ hoc fit i hora mēstrui. ꝛ postea cū purgata ē
e xtenuat ꝛ exsiccat. extenuat ꝛ dilatat ꝑ extensionē embrionis q̄n
extēdit in ea tūc eīn tm̄ dilatat ꝛ ꝓlōgat fm quātitatē coꝛpis em-
brionis. in coitu et' erit matrix ad os vulue ꝛ os appropinquat ei
quasi desideret attrahere sperma ꝛ post coitū redit. In medio ma
tricis est q̄si semita Et sup̄ ipāꝫ st̄ additamēta plura incidētia non
tm̄ eleuātia sup̄ ipāꝫ Et ista semita est maifestatiua duaꝝ matricū
distinctaꝝ cōcauitatū. ipa eīn est q̄si via quedā diuidens inter de-
xtrā ꝛ sinistrā. et reddit grā additamētorū aspa vt distincto maioꝛ
ꝛ melioꝛ interueniret inter dextrā et sinistrā maxie vt fieret gemel
loꝛū cōceptio. et habeat vnusq̄sqꝫ locū distinctum ab alio. Et q̄uis
due st̄ matrices siue cōcauitates maifeste distincte. tm̄ septē cellule
inueniūtur fm gal'. nō tm̄ maifesta diuisiōe Sed alber. vult q̄ ista
additamēta nō st̄ distinctōes camerarū. q̄rū tres sunt in dextra ei⁹
pte et tres in sinistra ei⁹ pte et est vna directe in medio ei⁹ q̄ aliq̄li
rugatiōe distiguūtur. In q̄rū q̄libet p̄t sp̄ma aggregari ad cōceptū
faciendū. et sic septē possūt cōcipi vna impregnatiōe fet⁹ Dicūt p̄-
terea q̄ vna queqꝫ cellula decē hꝫ rugositates in quaꝝ vnaquaqꝫ
rugositate p̄t embrio gn̄ari q̄uis hoc raro cōtingit Et ideo possibile
est mliere cōcipe. lxx. fetus incōpletos et nō ptu naťali parere. De
pluritate fet⁹ ptꝫ ꝑ aristo. 4. de gn̄atōe aīaliū. c. 4. et. x. ꝓble. xiiij. Et
latius in cōmētarijs puuli. trac. j. c. de mōstro. An āt in matrice sint
plures figuratōes camerales disticte petr⁹ in ɔmē. xiiij. ꝓble. decia
pti. dubitat Et ɔcludit q̄ nō auctoritate auic̄. xxi. tercij dicēt' ma-
trix hoim diuisa est in duas ptes. in alijs aūt fm nūerū papillaruꝫ
ad gal'. āt in de sp̄mate q̄ iuriscōsulti sequūt scribētes septē esse ma
tricis receptacl'a. dr̄ q̄ nō sit iste libell⁹ a gal'. cōscript⁹ cū in de ano
thomia matricis nihil de pluralitate cameraꝝ loq̄tur vn̄ licet solū
duo sint receptacula matricis mulerū pn̄t tm̄ interdum plures in
eodē receptacl'o ɔtineri Et ideo dr̄ ab aristo. q̄ in eodē loco matri-
cis sepe duo ꝛ plures vt experiētia docet pn̄t ɔcipi ꝛ postea in lucē
ꝓduci. Quātitas matricis diuersa est fm gal'. in d̄ anothō matric̄
dicentē Magnitudo ꝟo nō est eq̄lis oim mulrū eīn est mioꝛ nō pre
gnant̄. maioꝛ āt pregnāt̄ Et si aliq̄ nūq̄ ɔcipit ei mioꝛ existit. Et

Alb. j. d̄ aīal'. trac ij. c. xxiiij.

Alb. j. d̄ aīal'. trac ij. c. xxiiij.

in de sp̄mate j. de aīal'. trac. ij. c. xxiiij.
Bocati⁹. iij. c. xxi.
Alb. ix. d̄ aīal'. c. v.
Auic̄. xi. d̄ aīali
Nico. f. vi. c. vi.

vij. histo. c. iiij.

vij. histo. 4. et. iiij. d̄ gn̄a. iiij.

Mundinus

earũ que nondum venereis vse sunt. matrix ꝙ moderate se habꝫ fm ptem supiorẽ fundi est ꝓe vmbilicũ. inferioꝛ ꝟo finis eiꝰ ꝟsus pudendũ mlieris se hꝫ. Et est a loco ad quẽ ꝑuenit ad finẽ pudẽdi extrinsecũ. nõ eqlis distantie in oĩbꝫ. sed vt plus est digitoꝝ. xi. fm amplitudinẽ ꝟo extendiť ad alterutrũ iguinũ ꝑ suꝯs cornales. Augetur etʾ fm quãtiatẽ corpis. etatis. vsuꝫ coitꝰ. et nũerũ fetuũ Matrix puellaꝝ est mioꝛ vesica. mulierũ vero post coitũ maioꝛ Et matricis ꝯcauitas nõ ꝯpleť nisi cũ augmẽti cõplemẽtomlierum sicut nec mãmille añ illud in sua ꝯplẽtur magnitudie añ eñ illð tps est vana et nõ nccẽria. Figura matricis fm fuudũ vesice assilať inꝙtũ vero a lateralibꝫ ptibꝫ hꝫ explanatões papillis silẽs tendẽtes versꝰ femoꝛa nõ assilať ei. Et ꝙuis figura matricis sit rotũda tamẽ cuꝫ ipã anothomisať ꝗdrangula patet cũ quadã rotunditate hñs collũ longuꝫ in pte inferioꝛi. huiꝰ figure exigẽtia loci et vtilitas siue necessitas fuit vt ptꝫbit. Et silis virge virili figurata Osseũ nãqꝫ est siphac matricis et colluꝫ eiꝰ ꝗsi virga vt dcm̃ est. Locus matricis est. inter intestinũ rectuꝫ ⁊ uesicã. ita ꝙ intestina hꝫ sugius versus doꝛsuꝫ. vesicã vero versus femoꝛa. Et extẽdiť versꝰ succinctoꝛiũ superiꝰ vltra vesicaꝫ. ita ꝙ supat vesicaꝫ supiꝰ sicut supať ab ea versus inferius ad anũ. Causa locatõis est vt sit ei tam subtus ꝙꝫ sup stramentũ molle ⁊ leue. hec tñ leuitas strati nõ pꝛincipalʳ fit ꝓpter matricẽ sed potius ꝓpter embꝛionẽ. q in ea cõcipiť et foꝛať. distẽdiť aũt matrix fm longitudinẽ a ꝓpinquo vmbilici vsqꝫ ad os vulue. Et sic ptꝫ ꝙ matrix locať in cõcauitate alkatin ꝙ est ꝯcauitas circumdata spõdilibꝫ balanis ⁊ caude ex pte posterioꝛi. Et a pte anterioꝛi ꝙ dr pectẽ siue femur ⁊ os sacrũ Situs eiꝰ talis est qꝛ fundꝰ incipit ab vmbilico (ideo mulier ꝙ ꝯcepit patiť toꝛsiones si bibat mellicratũ qꝛ oppꝛimiť a matrice intestinũ ꝑ qð deberet exire ventositas) tendẽs ad os intrinsecũ pudibũdi siue colli. qð situatũ est sub collo vesice et sup intestinũ rectũ vt dcm̃ est ita ꝙ collũ vesice et collũ matricꝫ sint ꝯtiguã sub osse pectinis. diuersitas ꝯplexionũ matricis ptꝫ in Alb. x. de aĩalʾ. trac. ij. c. j. Juuamentũ ꝑncipale est ꝙ matrix est facta ꝓpter ꝯceptõeꝫ. Scðo vt totũ coꝛpꝰ mlieris superfluo sanguie indigesto purgeť ⁊ hoc inhaie qꝛ bꝛuta mẽstruoꝝ fluxũ nõ paciũtur. Tales eñ supfluitates mutãtur in eis in pellẽ. pilos vngues. rostra. pẽnas ⁊ huiusmõi. qbꝫ hõ caruit. egritudies matricis stꝫ plurime. ꝙ accidũt illi vt minꝰ fluxꝰ menstruoꝝ. retentio ipoꝝ. ꝑcipitatio matricꝫ. mola. vẽrositas. apostẽata. vlcera. sterilitas difficultas impgnatõis. difficultas ptus. retentio secũdine Suffocatio matricis. cuiꝰ stꝫ quatuoꝛ virtutes fm Auer. attractiua scꝫ. retentiua. digestiua et expulsiua sed loco digestiue dꝫ poni ꝯseruatiua et hec est ꝯueniẽs qꝛ ꝓpria vtꝰ est ꝯseruatio embꝛiõis. Sed opatio virtutis discretiue nõ ẽ maifesta in ipa qꝛ nõ est credẽdũ vt nutri-

Auicʾ. xxi. tercij. Alb. j. ð aĩa. trac. ij. c. xxiij.

galʾ. ð anoto. ma.

Mundinus

Nicolus ꝑpa. in ꝑble.

Alb. i. ð aĩalʾ. trac. iij. c. vi. in fi.

7. histo. j. et. ij. et j. ð gña. aĩa. c. 18. iiij. de gña. aĩaliũ vij. ⁊. x. ꝑ ble. 4.

iij. col. ð acci. sugue. ope. vulue.

atur ex eo qđ colligit in ipa. Et qñ debilitat aut priuat vtus ɔseruatias tunc minuet aut priuabit ɔceptio grã ɔplexiõis male siue aut cũ materia q̃ cũ est a pncipio gñatõis dr sterilitas. p accñs autẽ dicit esse celestiũ influx⁹. qđ pic⁹ mirãdula moderni⁹ mltis reprobat rõib⁹ quib⁹ nitit oñdere pter solẽ ꝛ lunã. nullũ inhec inferiora agere. Sed mihi magis Ptholomei in quadripttito sentẽtia cui et Aristo. j. pollilticoꝝ. ij. metheoroꝝ. in de somno ꝛ vigilia. j. phle. et pcipue. v. histo. 8. asserit dicẽs Hen⁹ ãt auiũ vt dcm̃ est pte plĩma vere ac ineũte estate coit et parit excepta alcyone. que circa brumã parere solita est. q̃ob rẽ quotiẽs bruma serena existit dies alcyonee appellãtur Septẽ añ brumã ꝛ septẽ a bruma vt simonides q̃z suo carmie tradidit vt cũ per mensez hybernũ iuppiter bis molit dies tepoꝝ clemẽtiã hãc tpis nutricẽ sacrã varie ac picte alcyonis mortales dixere. trãquillũ vero tãtisp tps efficit si ita euenerit ꝛc. Quid auer. Alber. btũs tho. ɔsilia. ꝛ q̃p plures acutissimi viri sentiũt breuitatis causa postbabet Cõsiliter cum alie vtutes ledũtur in suis opationib⁹ egrotat matrix egritudinib⁹ pdictis. Nocentia matrici sunt acetũ. adeps anseris ꝛ galline salita vl' acuta vetustate. Impedictia impgnatõi coagulũ leporis erugo ferri bibita ruta pip ꝛc. nocentia pregnãtib⁹ apiũ caulis gentiana ruta ꝛc. Interfitiũt fetuz aristo. longa. centaurea. coloq̃ntida ꝛc. Causant aborsuz. cãtarides cinnamonũ. nasturtiũ ꝛc. puerpis nocẽtia apiũ ꝛc. Cõfortãt matricem abrotanũ interi⁹. agnuscastus exterius. ɔfectio descoria. passionib⁹ matricis amurca olei dyãbra. leporis pulmo. oleũ de cinnamomo ꝛc. Inflationi matricis oleũ amigdalaꝝ dulciũ. portulaca ꝛc Frigiditati matricis maiorana oleũ de ruta laudanũ ꝛc. Uẽtositati matricis. filoniũ. psicũ. sinap. sq̃nantũ. trifera gal. ꝛc. Descẽsui matricis. acacia acetũ citoniũ ꝛc. Oppilatõi matric' acetũ squilliticũ anisuz amigdale amare. croc⁹ ꝛc. matricẽ coartãt Euforbiũ pulegiũ policaria ꝛc. Duritiẽ matric' curãt. malua. matricaria adeps anser' ꝛc Mollificãt matricẽ malua oua psiliũ. purgãt matricẽ. anisuz cẽtaurea. coagulũ lepor' ꝛc. Fluxi mẽstruoꝝ Acacia acetosa antimoniũ. alumẽ. Prouocãt mẽstrua. absinthiũ cũ melle sumptu. Nascale amigdalaꝝ amararũ. aristo. cũ mirra et pipe ꝛc. Suffocatõi matricis. acetũ sq̃lliticũ anisuz intus p pessariũ ꝛ ex. Semẽ pulegijolfatuz ꝛc. Castitatẽ maifestat. gagates karabe magnes ꝛc. mortuũ fetũ educũt aristo. cũ mirra ꝛ pipe potata. caõilla cũ vino potata Centaurea maior trita apposita ꝛc. Secũdias educũt alliũ abrotanuz castoreum intus et extra ꝛc Molã destruunt adeps anseris aqua cicerũm. semen pastinace cũ vino ꝛc. De causa diuersitatis in sexu et differentie maris et femine. de similitudine et dissimilitudine natorum cum ptib⁹ suis. de mõstruoso ptu. de pluralitate filioꝝ.

Auicenna. ij. cañ. c. xliiij.

Pli. xxi. c. xx.

Nico. f. vi. c. xx. et xxi.

Nota

impedientia impregnationem

confortantia ma[trici]

fluxus menstruorum quo restring[unt]

coagulum leporis
erugo ferri
bibita Ruta piper

Aristo. 4. de gñā. aīa. iiij. 4. 5. et vi.
Nico. vi. fmo. trac. iij. c. xx.
Alber. x. de aīal. trac. j. c. vi.

de hermofrodita. de supfetatōe. de pluralitate fet⁹ Sufficienter de-clarat alber. xviij. de aīal. mola matric̄ dr̄ impregnatio mēdosa que est triplex scʒ carnosa aquosa ꝛ ventosa. ꝓprie tñ dr̄ de carnosa q̄ est caro mollis et tpata ideo matricē nō aggrauat ꝛ sic nō q̄rit eā eijce-re. et in mltis est silis carni viue. ꝓlōgat̄ etiā q̄n̄qʒ egritudo ꝙ caro efficit̄ adeo dura vt extracta securi scindi nō possit de facili. Et cā duriciei est cruditas Ceteris aīalibꝫ nō accidit licet gallie videat̄ accidere fm Alber. x. de aīal. trac. i. c. vi. cui et; pt euenire ꝙ ex vno ouo ꝓducat duos pullos sic̄ dr̄ de gallia q̄ apd macedones ex. xviij ouis cubauit tres pullos Alber. vi. de aīal. c. 5. qꝛ mlier oīm aīaliū

siij. de gñatiōe. aīa. c. vij.
Alber. x. de aīib⁹ trac. ij. c. ij.

affectiōibꝫ vterini obnoxia est ꝛ mēstruis abūdat. nec pt eā cōcoq̄re cū igit̄ ex hūore cōcocto difficili ꝯcept⁹ ꝯsistit. tūc gignit̄ quod mo-la vocat̄ idqʒ in mlieribꝫ merito aut solis ē aut marie. molas gigni putāt vbi mlier nō ex mare verū ex semetipā tm̄ ꝯceperit. ideo nec aīari qꝛ nō sit ex duobꝫ. altricēqʒ hr̄e ꝑ se vitā illā q̄satis arboribusqʒ ꝯtingat. dicit Nicol⁹ Vidi vxorē iacobini dini q̄ emisit nouē frusta

fmo. vi. trac. iij. c. xx.

in vno die segata ꝛ distincta q̄rū vnūqdqʒ erat figure enormis nec figura vni⁹ erat silis figure alteri⁹. Dr̄ p̄terea ꝙ in quibusdā regio nibꝫ meridionalibꝫ in mlieribꝫ malo vtētibꝫ regimie accidit sup im pregnatio mēdosa ꝛ mōstruosa ꝛ gñat̄ in eis aīal qd frequētius est fm forāʒ auis magis bubonis vl arpie ꝛ ꝓcedit vita ei⁹ v̄tute ali-

Auic. xxi. tercij trac. ij. c. xviij.
Pli. vij. natalis histo. c. iiij.

cui⁹ ꝯstellatōis faciētis hoc simul cū errore v̄tut; infoīatiue spma-tis viri post verā ip̄gnatōʒ in matrice recepti Ex femis mutari in mares nō est fabulosuʒ quēadmodū scribit ouidi⁹ de Tiresia q̄ cuʒ forte duos agues coeūtes ꝑcussisset effect⁹ est femia ꝑcussis iterum aguibꝫ in p̄orē formā redact⁹ est (quēadmodū lycaon in verū lupuʒ

Bocati⁹. 4. c. lxvi

et hoīes v̄tuti lapidificatiā in lapides salsos) a quo iuppiter cū iu none cōtendēs qui suā maiorēʒ in coitu voluptatē susciperet mas an femina sententiā accepit ꝑ se. inuenit̄ em̄ in āalibꝫ ꝙ licinio crasso caio cassio longino Coss casim puerum factū ex v̄gine iussuqʒ aru-spicū deportatū. in insulā desertā. Lycin⁹ mutian⁹ ꝓdidit a se visuʒ argis aristonicē cui nomen areituse fuisset nupsisse. mox barbam et virilitatē ꝓuenisse vxorēqʒ duxisse Eiusdē fort; et smyrne puerū a se

7. natal. histo. c. 4

visuʒ Testat̄ et; Pli. se in aphrica vidisse mutatū in marē die nu-ptiarū Lutiū. cossitiū ciuem thesbicanū Idē btūs augustin⁹ de con-iugijs veteris ac noue legis tpe inquit imperator; Cōstantini ma-nifestum est puellam in pte campanie in masculū fuisse mutatam et romā ductuʒ. Que mutatio in hermofrodita fm nature vim pos sibilis est humido a calore superato. in alijs nō creditur ꝙ fiat nisi diuina virtute que omia potest. aut accidētalr̄ quo ad vitia et mo-res ꝛ non essentialiter vt vult petrus paduensis in ꝯmē. iiij. pble. xxvi. An virgo vt v̄go ꝯcipiat Et an v̄go vt virgo parere possit na-

turali cursu p̄tz in cōmētarijs puuli Sūt etiā quedā ex nāra vgines vt de diana scribit petrus. q̄ a natiuitate fuit eunucha carēs testi-culis int⁹ iuxta cornua matricis.inuēte stī etiā q̄ mensam nō habue-runt ꝓpter opilatōez ex re lacertosa aut pānicl'o duo q̄s scindere ōz arte cirurgica vt dt Nicol⁹ F.vij.trac.iij.c.xxxv. Idē accidit viris ꝙ sub siphac aut cute genitalia hn̄t vt refert Alber.inquiēs aliqn̄ na scitur mas cui⁹ vita vrine declinat a recta via vge q̄ est in pte infe riori vge talem itaqꝫ sedentem oportet mingere. vt mulierē q̄ distē sione mingit ꝓpter vesice sitū.dt Preterea ꝙ in quodam nostri tpis nato.testiculi infra pellē ꝯtenti erāt supi⁹.ita ꝙ ꝓminētia eoꝝ repre sentabāt duo labia vulue ꝛ fissura videbat̄ esse in medio clausa per pellē vt abilitaret̄ ad coitū incisione facta ꝓsilierunt testiculi ꝛ vga et postea duxit vxorē ex qua plures genuit filios de cynedis hone-stas ꝓhibet dicere Que stī ḡnatōis cause p̄tz.ij.de ḡnatōe aīalīū.4 Cause sterilitatis ꝛ errores coit⁹ declarātur p Alber.x.de aīal.trac ij.c.1 Nimi⁹ vs⁹ coit⁹ infrigidat matricē.impḡnāte ante quintum et decimū annū stī in picl'o. Mulieres post ptū abstinēt ad.xl.dies vt sufficiēter mūdificiētur.matricis suffocatio nō fit s̄t motū corpa-lez sed ex priuatiōe expulsiōis vaporū p inferiores ptes. ꝓpter aliq̄ cāz q̄re pellit eos sursū.mlier i vtero hn̄s phlebomata aborsuz facit mulieri in vtero hn̄ti ab aliq̄ acutaꝝ egritudinū accipi mortale. Mulieri sanguinē vomēti mēstruis suguenietib⁹ solutio fit.mlieri mēstruis deficiētib⁹ sanguinem ex narib⁹ fluere bonū est.mlieri in vtero hn̄ti Si vēter multū fluat piculum est abortiēdi. muliebria educit ex aromatib⁹ calefactio. mlieri vtero hn̄ti si subito mamille graciles fiant abortit Si mulier q̄ neqꝫ p̄gnans neqꝫ generauit lac hꝫ hui⁹ mēstrua defecerūt.mulieri menstrua hn̄ti sine colore ꝓprio non scd̄m se semper facta. purgatione indigere ꝑcat. mulierib⁹ q̄b⁹ ad mām̄as sanguis ꝯuertit̄ maniā ꝑcat.mulier bibens mellicratū qn̄ dormitura est Si torsiones habuerit circa ventrē ꝯceperit si vo non.minime.mulier q̄ masculū concepit bn̄ est colorata Si vo fe-minā discolorata.fet⁹ maris in dextris.iacꝫ femīe vo in sinistris ma gis.mulieris mēstrua si velis retinere sitiā maiorem ad mammil las appone. Quecūqꝫ in vtero hꝫ hꝫs ꝯcluditur os matricis lac multū fluens ex mām̄is debilez indicat fetum. In fluxu muliebri spasmus et animi defectio suguenies malum. mulier vtrasqꝫ dex-tras habēs nō fit ꝛc̄ De retentiōe secundine q̄ est quasi scd̄a pellis embrionis ad quam ꝓducitur ꝯtextio nexuorū venaꝝ et arteriaꝝ embrionis. Est enim scd̄a in partu et scd̄a in ḡnatiōe embrionis in q̄ p rio fit aīal circūdata tela cui⁹ plures ptes ꝯtinuāt̄ ꝛ adherēt ma trici p cotilidōes inter quā ꝛ scd̄inā est hūiditas aq̄a q̄ resudat ex fetu ꝛ ex redūdātia vrie vt dcm̄ ē ꝙz obstetrices grece noiāt stalsarō

In cō.x.
pble.xxx.vi.
Auic.xxi.tercij
trac.iiij.c.1.
xviij.d aīal. trac.
ij.c.iij.
x.pble.xx.

Gal.in cō.5.
Aphoris.5.2
Alb.x.d.aīalibus
trac.ij.c.iij.
ix.de.aīa.alb.c.8.
Mundin⁹.

v.aphoris.xxviij

xxxvij.
xxxviij.
xxxv.
xxxix.
lx.
lxi.
xlvij.
5o.
51.

7.aphoris.xliiij.

Auic. xxi. tercij.
c.ij.
Alb.6.d aīa.c.vij

Et de duplici gñatiõis materia mũda scz q̃ est gutta ꝛ nõ mũda que est mẽstruũ vt dr Alb. xv. de aĩal' in fi. breuitas opis declarare prohibet Nunc ad sequentia procedatur.

De excremẽtis et supfluitatibus

Capitulum lviij.

Nutrientium corp⁹ nostrũ ingredientiũ aliqd ꝯuertitur in verũ nutrimẽtũ. qd ẽ bon⁹ sanguis dũ nutrit in tercia digestiõe de quo pri⁹ dcm̃ ẽ. aliqd in supfluitatẽ ꝛ hoc aut erit pme digestiõis q̃ dr stercus. Et hec segregat̃ in intestina. Et retinet̃ in trib; inferiorib; pcipue in monoclo. colon. ꝛ lõgaone. Tria aũt supiora vt duodenũ ieiunũ et gracile magis retinent ad hoc purũ et iunatũ. aut scdẽ ꝛ hec est duplex aut vtilis aut inutilis. Utilis aliqñ colligit̃ in chistim fellis q̃ est receptaculuz cholere. Et in splenez recipientẽ meliaz vt patuit Inutilis q̃ vrina dr trãsmittit̃ in vesicã. Aut tercie digestionis hec itez distiguit̃ qr aut efficit̃ adeo subtilis q fere insensibiliter expellit̃ ꝛ sic est sudoris supfluũz et sordicei. Aut est grossior q̃ est triplex aut est naẗalis ad aliqd offitiũ nature institutũ sic est spma mẽstruum lac alguadi sputũ et saliua. aut innaẗalis ꝛ pter naturã oĩno ita q calornaturał corrũpatur tunc est putredo vł marchor aut virus Si medio mõ se hñs tunt aut declinat magis ad lat⁹ naẗalitatis vt spermatis et sic est materia hipostasis residẽs in fundo vrine Aut magis decliat ad lat⁹ innaẗalitatis et sic est sanies. cui⁹ esse ptim est a calore naturali. Et sanguis supfluus melicus supfluitatib; alioz hũorũ admixtus. q̃ aut p nares aut matricẽ aut emorroidas eĳcit̃. Sũt pterea supfluitates singłoz mẽbroz vt lachria est supfluitas ocłoz Et mucillagies ac pituita cerebri. fumi capinosi ipsus cordis ꝛc. Singula narrare breuitas phibet Excremẽta sũ duplicia vtilia corpi vt capilli ꝛ vngues de qb; patuit. vana ꝛ nociua vt veruce ꝛ cetera innaẗalr a corpe exeũtia q̃ sub egritudinib; claudũtur. Nũc qz breuissime de dict; supfluitatib; dicet̃ pmo de egestiõe sumpta ꝓprie p stercore qd p ficterim expellit̃ q̃ est pme digõis supfluitas in intestinis inferiorib; causata q̃ ẽ duplex scz naẗalis ꝛ pter naẗaz Naturalis est supfluitas in sacco genita q̃ dr monoculõ in q̃ in dietat; inculpabliter sterc⁹ secernit̃ a chilositate ꝛ ĩ colon foẗant cui cholera a chisti fellis delata pmiscet̃ Neqz liqda neqz exsiccata ad moduz mellis vnita debite q̃ntitatis coloris forme odoris. Et in hora solita ꝛ faciliter sine pũctiõe veniẽs. Ex aduerso describit̃ egestio pter naẗaz. qr oĩs egestio recedẽs ab hĩjs q̃ in descriptõe egestionis naẗalis posita sunt est nõ naẗał dicẽda. Egestio iudicat̃ ex quatuor scz quãtitate q̃litate. tpe exitus ꝛ habitudie cũ q̃ egredit̃ multa eni

4. pble. xxvi.

Petr⁹. in cõmen. 1. pble. 50.

iiij. pble. xxvi.

Sauonarola Dñã. lxxxiiij.

ij. pgnost. iij. Scda pmi. doc. iij. c. xiij.

humorē multitudiē, pauca paucitatē. Aut aliā q̄ scḋa pmi latius
ponitur fcat. Nūl da maliciā digestiue vtutis. viscosa liq̄factionē.
in corpe. aut maloꝝ hūoꝝ viscoꝝ mltitudiez. aut nutrīetia viscosa
diuersoꝝ coloꝝ egritudinē logā spumosa mltaꝝ vētositatū p mixti
onē aut caloris fortis ebulitōez alba opilatōez in canalib9 fellis aut
magni apostēatis aptōez. nigra vehemēs incēdiū ꝛc. viridis ꝛ fusca
innati caloris extictōez fetida putrefactionē aut mortez. Sonorosa
ventositatē stercoris calor est quodāmō vitalis q2 ab aiato digest9
est Hinc est q2 sepe egerētes tandē deficiūt vt in dissentericis patet
Squibalū hois h3 tiriace vtutē pcipue qn̄ recēs est Et nō euapora
uit ab eo vtus stomachi ꝛ intestinoꝝ vnde. Sterc9 hūanum curat
squināntias ꝛ apostēata gutturis ꝛ mixtū cū melle valet ad dissen-
teriā ꝛ vlcera antiq̄. sedat herisipilā vulnerib9 impositū. tumorē nō
admittit gratū vultū ꝛ nineū facit. Est eī calidū resolutiū ꝛ attra-
ctiū. vbi fantes egrotāt aut pustule in corpe nascūtur ꝯsiderare ōs
egestiōes. Si eī colerice fuerint corp9 egrotat. Si vo sanis silēs
certū est corp9 nutriti. sterc9 putrescit nō opatiōe intestini sed po-
cius putrefactone ꝓpria q̄ in ipo est. stercore hois pāthera capit̄. ix.
histo. vi. Urina ē aq̄sitas supflua in venis epatis vna cū cū massa
sanguinea genita. ab eo q̄ p venas emulgētes ad renes trāsmissa. in
quib9 formā accipiēs accn̄lē descēdēsq3 p poros vritides ad vesicaz
p eā tādē ad extra ꝓpellit̄ vt bōi aut mali sit fcatia. aut vrina est san
guis calamētū ex epate veniēs ad vesicā. Aut est colamētū sanguis
ceteroꝝq3 hūoꝝ de nal̄e opatōib9 factū. vn̄ Egidi9 dr̄ vrina q2 fit
in renib9 vna ꝛc. vt de lacte serū se limpid9 eliquat hūor. sic liquor
vrine de massa sanguis erit. Sanguis vrina est serū subtile liqua-
men ꝛc. Urina est duplex nal̄alis. s. cui9 suba ē mediocris ad citri-
nitatē declinās sub ignea. q̄ntitatis mediocris. hypostasis alba ꝯti-
nua eq̄lis. pineata i fūdo residēs odor3 mediū iter fetorē ꝛ odore pua
tū. Et inal̄al q̄ ab hac mltiplr̄ sepat̄ ꝛ p oppositū ōscribit̄ ꝛ duplex
extat fora vrie Una qdē eēnlis et va quā suscipit in epate. Altera ac
cidētalis ꝛ apparēs q̄s dant renes. vn̄ Egidius Quāuis vrina sub
stantiā ꝛ colorē scdm habitū recipiat in epate. in renib9 tn̄ ipā3 fm
sensu3 assumit. sicut fetui pstatur fora maīfestatōis cū vterū egredi
tur. Utrū aūt color vrie pri9 detur q̄s suba determiat ꝯsiliator drn̄a
lxxxv. dicēs. Q2 color a q̄litatib9 actis ꝛ hūoꝝ tīgētiū colore ac fm
q2 aq̄sitati adheret. ꝛ non liquori sic añcedit subā3 tpe. cū sit qd spi-
rituali9. ꝛ facili9 suscipit̄. Sed vt ꝯsequit̄ a nal̄ali colore digerente
simulq3 omia vnitante et assilante. sic substātia pcedit natura colo-
rem sicut causa effectum. existens tn̄ simul tpe cum tpo. Et loquit̄
de substātia que a medico ꝯspicit̄ in vrina et sensu percipitur. que
potest dici liquor siue natura aut qualitas q̄s vis9 in vrina cōspicit

Scḋa q̄rti trac. i. c. lxxvij.
ij. ꝓgnost. xxiij.

4. col. c. ð ꝓgnost. malis.
Auic3. in cāti. i. f. o.
Alber. vij. de aial' trac. ij. c. ij.
ij. pnost. xxij.
Alb. ꝺ ð aia. in fi.
Gal'. x. ð sim. mea c. xi.
Auic3. ij. can. tr. c ij. c. ð o9
ij. aphor3. xv.

Alber. xiij. de aial' c. iij.
Michael Sauonarola
iiij. aphoris.
ysaac. j. vrinaꝝ.
Drn̄a. lxxxv.
Gal'. j. de trosi.

Drña.lxxxv.

j.pble.lij.

Jj.ple.lij.
Auer.iiij.col.
Scda qrti trac.j
c.lxxiiij.
Egidius d vrīs.
Theophilus
Cels⁹.ij.c.vi.
iiij.aphor.lxxxvi.
Gal.d sim. me.x.
c.ivij.
Auic.ij.cañ.trac
ij.c.8 2 2.
iij.pble.xv.

viij.pble.xij.
xiij.pble.j.

Gal.8. di ingenio sanitatis.

sm subtilitatē grossitiē aut mediocritatē ei⁹. et nō de suba de q̄ diuinus aut naturalis disputat. Et vtrū suba talis a q̄litatib⁹ actiuis tribuat vrine mihahel breuiter absoluit. Nequit opis breuitas singulis satisfacere. Cause vrine st̄ q̄tuor materialis ē aquosa supfluitas hūoꝝ. Formalis est mod⁹ colatōis illi⁹ aq̄sitait. efficiēs pncipale est epar. scdariū vo renes. Finalis ē mūdificatio sanguis a supfluitate aquosa. et vt medicus corpis possit dispōnes cognoscere. Ex q̄tuor aūt vrina cōiter iudicat̄ q̄ sunt suba siue liquor color q̄ntitas ꝛ contentū q̄d cōi noīe hypostasis appellat̄. Substātia est triplex. scꝫ tenuis spissa ꝛ mediocris. Colores st̄.xx. vt niger. liuid⁹. albus. lacte⁹ karopus. glaucus. subpallidus. pallid⁹. subcitrin⁹. citrin⁹. subruff⁹ ruffus. subrubeus. rubeus. subrubicūd⁹. rubicūd⁹. viridis. inops. igne⁹. obscur⁹. mihahel. pōit plures qui sub hijs pñt ꝯphēdi. vtruꝫ aūt coloratō vrīe fiat i epatꝫ gibbo ptꝫ ex Forliuiēse scda pmi. Quātitas diuidit̄ in paucā mltā ꝛ mediocrē. Cōtēta oīa pter hec tria in vrina apparētia st̄.19.q̄ hijs versib⁹ exp̄mūtur. Circul⁹. ampulla. granū. nubecula. spuma. pus piguedo pil⁹. sanguis. arena. chimus furfura. crynoides. squame. ptes atomose. spma. cinis. sedimē. spūs alta petēs. et medici ideo inspiciūt signa in vrina vt p ea que in ipa ꝯphēdūtur reddat̄ notificatiā dispōnū corpis. Alba em̄ et diaphana frigiditatē ꝛ indigestionē s̄cat. nigra in acuta febre mortē. in q̄rtana solutionē morbi. viridis viscerꝝ morbū ꝛ adustionē. ruffa bonā digestionē. grossa longa morbū. subtilis cruditatē. atomosa lapidē in renib⁹. tenuis ꝛ pallida ꝛ clara acetosū phlegma. capillaris. hypostas materiā viscosam s̄cat. alia signa patēt scda pmi doc. iij. c. de vrine s̄catōib⁹ vrina noctu multū facta medicū secessuꝫ s̄cat ꝛ econuerso iiij. aphor. i fine. furfura in vrina vesice scabiē sanguis dolorē. pus vlcerationē s̄cat ꝛc. Vrina infantis abstergit morpheā et pannum bibita ꝯfert difficultati anhelit⁹. morsui vippere. fex vrine sanat herisipilā. Itē hois vrīa abstergit scabiē vlcerosā ꝛ pruritū. phibet serpiginē ꝛ ipetiginē. cocta cū melle i vase eneo abstergit albūgieꝫ ocl'i Cū aq̄ mellis aut cicerꝝ ꝯfert ycteritie. Exercitātes se in ebrietate mag̃ pñt bibere q̄ñ exercitātes ꝛ facili⁹ curāt̄ ab ebrietate. q2 illi q̄b⁹ st̄ supfluitates mote ꝛ hūidū vt vinū ill' ꝯmixtū i ebrietate redd̄ntur diuretici nā ꝓpter calidiatē vini ꝛ subtilitatē hmōi supfluitates eliquūt̄ subtiliāt̄ ꝛ dissoluūtur q̄ accedēte p̄stat̄ iterꝝ bibēdi eis poña. Et q2 ñ maēt mltū hūidū ideo facile curāt̄. Horresci⁹ i vltīa emissiōe vrīe q2 vesica ꝛ pori circa ipaꝫ exñtis subito replēt̄ aere frigido na vacuū fiat vrīa q̄to diartica fit tāto fetidior i corpe stercus to mi⁹ q2 vrīa ingrossat̄ cū retinet̄ miscet̄ em̄ terreū cū hūido aq̄so ꝟtute calidi vñ reddit̄ fetida. Et id marie ꝯtigit i vrīs sāguieoꝝ ꝛ colericoꝝ ꝯnt̄ q̄ꝝ. em̄ ꝯplexio ē. ca. ꝛ. hu. eq̄l' ē natā hircoꝝ. sterc⁹ vo dsiccat̄ ꝓpt ꝯtinuā epatꝫ actōꝫ p mese. ptēsas ab eo i itestia [illegible] āt ū

putrescit. et qd non putrescit nō fetet cū fetor a putrefactōe causat. Urina mīme fetida ondit dominenū phlegmatis. maxie āt cholere. me diocriter sanguis. Urina fetet ex esu allei ꝛ nō aliorū bñtiū graueꝫ et acutū odorē q: est vētris solutiō. vrine ꝓuocatiō. ꝛ vētositatis in citatiō. Urina mane cādida deinde ruffa valitudinis est signuꝫ qꝛ hec ꝯco ꝗre illa cōcoxisse fcat. Mala signa rubee. pessima nigre. pal lida bilis rubeus sanguinis. viridis morbū viscerꝝ ondit vt ꝑtuit Magi vetāt ꝯtra lunā soleꝗꝫ nudari. at meigere ꝛc. Sudor ē aquei tas sanguis cui pus cholericū est admixtū. Aut est aqsa humiditas ꝑ poros cutis expulsa. Cui⁹ tres sunt cause. s. vtus expulsiua cū spū quodā fumoso. raritas porozꝫ. et humidū supfluū cui pus cholericū est admixtū vt sui subtractōe mordificatiō vehiclm pstet. Et ē du plex. Cretic⁹ cui⁹ bōitate cessat egritudo aut malitia mors accidat Et nō creticus ꝯtingēs ꝓpter exercitiū ꝛ motū. de quo loqꝰ aristo. ꝙ estate magis oꝫ pare sudorē qꝫ hyeme ī q̄ sudores sunt magꝭ hu viscosi. An sit aliqs sudor naturalis. ad qd rñdet Trusi. ꝙ sic q: si cut natura vtutē hꝫ euacuādi aquositatē sanguis ad renes ita ꝛ ad cutim. sed nō cuiuslibet corpis sanguis est tāte aquositatis sed cor poris hūidi tñ debiliter digerētis ꝛ calidū innatū paꝝ bñtis In ta lib eiñ sudores sunt naturales sicut in aliqb naturalr ē hemorois ad silitudinē mulieꝝ q̄ maxie effeiate sunt nature ꝛ sanguinē male digerētes. Sudores plres repletionē aut rarefactiōꝫ poroꝝ ꝛ vtutū digestiuaꝝ debilitatē fcāt. pautiores ꝯriū. Sudor tabē ꝯtactis cor poribꝰ affert. Sudor in die nō cretico apparēs ex quo febris alleuia tionē non hꝫ malus est. ꝛ si cū hoc eit frigidus in ceruice ꝛ capite. si in capite solo peior q: lōgitudinē egritudinis fcat in lenta. in acuta mortē. Corp⁹ qd equalr molle ꝛ calidū eit quodqꝫ equalr totū insu dat ꝛ cui⁹ febricula eo sudore finiꝰ securitatē pollicet qñ iā ad sani tatē venit corp⁹. Partes corpis sub aq̄ calida exñtes nō sudāt q: aq̄ ꝓhibet ne materia sudoris ꝓrūpat ꝛ dissoluaꝰ in sudorē. opilat eiñ ꝛ tegit vias sudoris aut materiā sudoris exsiccādo ꝯsumit. Sudor mult⁹ ex somno sine aliq̄ manifesta cā fact⁹ fcat qm̄ corp⁹ plimo ci bo vti. si vero cibū nō accipiēti hoc fiat fcat indigere euacuatione. Sudor mult⁹ fri. maiorē. calidus vo minorē fcat egritudinē. Ubi in corpe sudor ibi egritudo. silr calor. Sudor est salsus cū tñ mate ria nutrimēti a q̄ decidiꝰ nō sit salsa sed dulcis. expellitur eiñ extra corp⁹ a motu ꝛ caliditate interiori expellēte illud qd est extraneuꝫ supfluū in ꝯmixtōe ipsi⁹ nutrimēti ꝑ cōpationē ad sanguinē ꝛ hūo res debētes idē fieri ꝛ carnes q̄ ex eo dñt nutriri. Supfluū ꝓme di gestōis est grossū sicut cortex vuaꝝ. scōe subtile vt feculentū vuarū tertie subtili⁹ vt spūosum in vino. Nō ita ꝗꝫ in corp⁹ ꝯuertiꝰ sed eij ciꝰ tanqꝫ indigestū aqueū ꝛ terrestre. et oē tale est salsum igitur ꝛc.

iiij. metheoroꝝ
ij. qrti. c. viij.
xiij. ꝓble. vi.
Pli. xxviij. na. bis. c. vi.
Pitagoras
Dñā. xxx.
Trusi. iij. teg. cō mēto. xl.
Petr⁹ in ꝯmēto. ij. ꝓble. j.
Gal. iiij. aphorꝭ. ꝯmen. xxxviij.
ij. teg. ꝯmen. xcv.
ij. qrti. c. lxxi
ij. teg. ꝯmen. v.
Pli. vij. na. histo. c. ij.
Auer. iiij. col.
iiij. aphorꝭ. xxxvij
Celsus. ij. c. ij.
ij. ꝓble. ij.
iiij. aphorꝭ. xli. xlij.
xxxviij.
ij. ꝓble. iij.
Gal. v. de in. c. j.

iiij.

Supiora magis sudāt inferioribꝫ. q2 spūs causans sudorē (cuiꝰ materia est quoddā humidū subtile indigestū aquosū abundans in superioribꝫ) ꝯtinet̃ in supioribꝫ. Alia et ꝯsilia ꝓblēata patēt. ij. pticula

xiiij.

Ruta facit sudores fetidos in corpe si fuerit vnctū ipa. q2 odorē hꝫ acutū ꝛ horribilē. Sudorꝫ sanguinei cā est calor puꝰ agēs inmultū cibū aq̄sū. aut ꝑter malitiā ꝯplexiōis sanguine exn̄te aq̄so ꝛ calore venaꝝ debilitato. Aut ꝑter nimiā sanguinis subtilitatē ꝛ pororuꝫ raritatē. Aut ꝑter imodicā sanguis hūectatōēꝫ. iij. histo. xix. Sudor eādē materiā hꝫ ꝛ eundē gn̄atōis modū cū vrinis. nā ex bibito liq̄re vtrorūqꝫ gn̄atio est sil' calefactio ac aliq̄d colerice putredimis accipiēte. sed est magis digestꝰ q̄ꝫ vrina exn̄s supfluitas vnctuositatis ꝛ hūiditatis post digōēꝫ vltimā. Sudor athletaꝝ ꝯfert apatibꝫ ignis q̄ resoluit. et apata mamille. Saliua ē aq̄sa hūiditas sanguis tpati ꝑe ligue radicē a nat̃a ordinata ad hūectandū liguā. in cꝰ raritate digerit̃ aut format̃ vt meliꝰ gustet. Et ē duplex. s. nat̃alis ꝛ pter naturā. Naturalis ē sine admixtiōe extranei saporis aut hūoris. Preter naturā āt siue innaturalis q̄ screatꝰ siue sputū dr̃ est supfluitas hūida q̄ ex ore ꝓgredit̃ hūore extraneo ꝑmixta. De saliua q̄ saludon dr̃ loquit̃ Gal'. x. de simpli. medi. c. ix. q̄ diuersam hꝫ ponaꝫ in spēbꝰ aīaliū. variat̃ eñ ſm sanitatē ꝛ egritudinē. repletionē ꝛ inanitionē. Maiorē āt in hoīe ieiuno queādmodū vrina sudor ꝛ fel. Un̄ nutrices curāt saliua infantiū impetigines. Maturat p̄terea apata tritico masticato ꝑmixta. Curat liuores oculoꝝ. Et ſm totā subam contrariat̃ feris hoies occidētibꝫ. Un̄ poeta Nicander Carmie ter ꝓbato ꝛ sputo emisso in scorpionē ipm interfecit. Etiā sine carmie sola saliua interficit̃. Saliua ieiunaꝛꝫ ꝯtra serpētes. Si quē peniteat ictus eminꝰ comminusue illati ꝛ statim expuat mediā in manū q̄ percussit leuat̃ illico ꝑcussus a pēa. Quidā aggrauāt ictus añ conatuꝫ sili mō saliua in manu ingesta ꝛc̄. Sagitta intincta in saliuā hominis ieiuni intoxicat̃ aliꝰ vulneratꝰ. Unicuiqꝫ saliua ꝑpria est medela alteri venenū. Saliua ieiuni q̄n̄ distillat̃ in aurē lesam a vermibꝫ interficit eos ꝛ educit eos statim. Abstergit pānū ꝛ lētigines ꝛ sanguinē mortuū. Chrisis ꝑ vomitū melior est illa q̄ ꝑ sudorē. Et pma in bonitate q̄ fit fluxu sanguis nariū. scd̄a ꝑ fluxū vētris. tertia ꝑ vomitū. q̄rta ꝑ vrinā. q̄nta ꝑ sudorē. sexta ꝑ exiturā. Sputū diuidit̃ i laudabile ꝛ illaudabile. Laudabile dr̃ screatꝰ ꝛ est illud qd̄ est bn̄ coctū lene iunctū facile exiēs sine fetore ꝛc̄. Illaudabile diuersificatur vt pꝫ. x. tercij. trac. iij. c. iiij. ꝛ scd̄o ꝓgnost. Sputū rotundū malū est. vi. Epidimiaꝝ. xviij. ſcat eñ patientē declinare ad ptisim aut ethicā. q2 ſcat multā caliditatē in pectore. In saniei sputo ptisis ꝛ fluxꝰ malū. vbi ꝟo saliua tenet̃ moriunt̃. In sanguis sputo saniei sputuꝫ malū. vij. aphorꝫ. xv. Reliq̄ de sputo signa patēt. ij. ꝓgnost. ꝛ iiij. col.

Alber. xiij. de aīa libꝰ. c. v. Et. iij. trac. ij. c. vi. Ualēsꝰ. ij. c. lix. Gal'. x. de simpli. medi. c. vij. Auicē. ij. cañ. trac. ij. c. 652

ij. teg. xcvij

Auicē. x. tercij. 6 trac. iij. c. iiij.

Alber. xxij. de aīa libꝰ. c. v.

Pli. xxviij. na. hist c. iiij. et. vij

Alber. vij. de aīa libꝰ trac. ij. c. v Auicē. ij. cañ. trac ij. c. 6 6 scd̄a quarti Petrꝰ. ij. ꝓble. xx. Nico. ser. ij. tra. v distin. v. c. j.

Dn̄a. 190

vij. aphorꝫ. xvi. Auicē. in cāt. cis 271.

Sanies est sanguis in seminalē qualitatē mutat⁹. Mutatio em̄ sanguis simplr benigna est q̄ fit nutricatio mēbroꝝ. Simplr āt maligna est ꝯuersio ei⁹ in putredinē virulentā facientē febrē. q̄ caloris innati est corruptio. Cōuersio aūt saniei in seminalē est qm̄ calor ei⁹ non solū est extrane⁹ sed etiā innat⁹. hinc esse ei⁹ ptim est a calore naturali. et ideo sil'itudine quadā lata mutabili assil'at membris spmaticis. Et ptim a calore accn̄tali. vincit tn̄ calor accn̄talis extrane⁹ finaliter. Sanies est duplex scȝ laudabilis q̄ est alba lenis eq̄lis nō hn̄s odorē horribilē. Et illaudabilis cui⁹ dispō est ꝯ̄ria laudabili Egritudines siue apata q̄ teriant p saniē sunt media inter mortales egritudines ⁊ q̄rū velor est sanatio. Gn̄are saniē in vulnere magna certitudo ē sanitatis. Cetera patēt in Gal'. ⁊ Auic. Sanies de sanguie est sicut cinis de lignoꝝ incēsiōe. vn̄ ⁊ dolor et febres alleuiant sanie facta ⁊ egrediēte. Circa gn̄ationē āt ipsi⁹ accedūt magis. Et id vitatē hȝ in sanguineis. nā in gn̄atis ex putredine sanies est loco sanguis pmo histo. j. Sedimē siue hypostasis ē illud de cibo qd̄ refugit actionē nat'e apd ꝯuersionē suā ad sāguinē. Aut ē suba supflua in tertia digōe causata vna cū aq̄sitate vrinali p vias ei⁹ ad ex ꝓpulsa i vrina pēdēs ⁊ ab ei⁹ suba sepata. Gn̄atio sedimis valde ꝓportōat' gn̄ationi saniei. qr hypostasis in vrina ex ebulatōne nat'ali sanguificāte cibū in epate facta a calore inato est q̄si cinis supfluēs queadmodū sanies. In gn̄atōe tn̄ sedimis calor magis declinat ad lat⁹ nat'alitatis medie mō se hn̄s inter gn̄ationē spmatis ⁊ saniei Nō em̄ ē adeo tpat⁹ nat'alis vt in̄ spmate. neqȝ corrupt⁹ p p̄t vt in sāie sed medi⁹ ē debilis nō potēs totalr assil'are vl' in fumū insensiblr foras mādare. Hypostasis ē duplex. nat'alis scȝ ⁊ innat'alis. Nat'alis ē tertie digōis supfluitas mediocris q̄ntitatis alba lenis ⁊ eq̄lis i ptib⁹ suis ꝯtinua figure pyramidal' i medio pēdēs silis fūdo aq̄ rosate in tpe debito appens q̄ cū aq̄sitate vrinali ad ex ꝓpellit' a suba e⁹ diuisa. Ex ꝯ̄rijs noscit' innat'alis. ꝑgnostica pȝ. ij. pmi de vrinis. Sedimē vrine sanat herisipilā Gal'. x. de sim. medi. c. viij. Sordities est impura ⁊ inutilis supfluitas q̄rte digestōis p sudores aut insensibiliter a calore ad cutis supfitiē. aut exteriora mēbra expulsa. q̄tuor em̄ existib⁹ digestōib⁹ q̄druplex est supfluū. Prime est sterc⁹ qd̄ oia hn̄t alia. Scd̄e ē humidū aq̄sū tractū cū cibo solum exn̄s in his q̄ multo indigēt humido ad hoc q cib⁹ currat p venas. Que āt in se humida sunt vt pisces. Aut valde rara hn̄t corpora et largas suoꝝ corporū vias venales vt aues carent ipso. Tertium in his conuertitur in squamas et plumas quod per hypostases encorina et nubes vrinarū purgatur. Quartū vtile est in omnib⁹ simile in spetie generātib⁹. inutile autem maxime in gulosis. Sordes que propter paucitatem difficile potest haberi hȝ quid caliditatis ⁊ exsiccatiue

iij. histo. xix. in fi.
Trusi. iij. teg. xlix.
Gal'. ꝯmen. vl.
pmo ꝑgnost.
Petr⁹. j. ꝓble. 30
pmo ꝑgnost. vl.
ij. ꝑgnost. liij.
v. aphoris. xxij.
ij. aphoris. xlvij
Trusi. ij. teg. cōmēto. xliiij.
Michael sano
Trusi. iij. teg. cōmento. xlix.
Petr⁹. j. ꝓble. 30
Alber. xij. de aialibus trac. ij. c. vij.
Gal'. x. de simpli. medi. c. xvi.

pone ꝛ acuitatis. hinc sordities auris ꝯfert panaritio ꝛ linit super fluxū labij. luctantiū āt resoluit extituras et est bona apātibꝫ mamil le ꝛ sciatice. Balnei vesicis. sordes ex auribꝫ imposite. ictū scorpio nū ꝛ serpentū ac morsū hoīs q̄ inter aspīmos numerat̄ medetur. Mucillagines et p. tuita sunt p̄mi ꝛ scd̄i vētriculi cerebri supfluita tes. nō phlegma p colatorium siue alchasim sub p̄mo vētriculo exn̄s euacuate in nares. Lacrima est oculoꝝ supfluitas a cerebro ōn̄des Sed sanguis q̄ ab aristo. inter supfluitates numerat̄. est sanguis su pfluus mlr̄icus multis supfluitatibꝫ alioꝝ humoꝝ admixtꝰ. sicut est sanguis mēstruꝰ ꝛ p emoroidas emissus. aut ani aut nasi Sāguis mēstruꝰ distillat̄ sup podagrā calidus ꝛ ꝯfert ei. Sāguis mēstruus suppositꝰ ꝓhibet impgnationē. Porci sanguis hūidus magis vl' mi nus calidus hūano maxie s̄m naturā ꝯsil̄is sicut ꝛ carnes porcine assilant̄ hūanis ita ꝙ praui hoīes carnes vendebāt hūanas velud porcinas. Vn̄ q̄ experiri volūt aliq̄d in sanguine hoīs experiat̄ illō in sanguine porci. Fortiores quibꝫ sanguis crassior. sapiētiores q̄bꝰ tenuior. ij. de ptibꝫ. iiij. Emissus trahit secū spūs ꝛ tn̄ tactū non sen tit. Menstruū est supfluꝰ sanguis piodice ꝛ s̄m plurimū de mense in mēsem p venas matricis expulsus. Dr̄ em̄ a mense q2 desitiētibꝫ mensibꝫ lunaribꝫ ampliꝰ fluit. An āt talis fluxꝰ sit naturalis decla rat Consi. drn̄a. cx. in additōe ꝯcludēs cū Aristo. de gn̄atōe aīalium p̄mo dicēte. Fluxꝰ emoroidalis est ꝓpter infirmitatē. mēstruoꝝ aūt naturalis. Et Gal'. vi. de accn̄ti. dicēte Dis sanguinis fluxꝰ excepto q̄ mulieꝝ mēstruis fluit extra naturā existit. Menstrua em̄ nisi in q̄ntitate naturā excedūt extra naturā mīme existūt. Fit em̄ hoc mō Sicut in vētribꝫ diarria. ꝛ in venis emoroides. menstruū em̄ est hemorois q̄dā. sed hec ab egritudine illa naturalr̄ vt dc̄m̄ est. Vn̄ nō potēte natura digerere nc̄c̄e est supfluū fieri nō solū vtilis ꝛ vl timi alimenti. sed in venis supabundare multiplicatū s̄m subtiles venas qō cū ita abūdauerit natura deriuat ad matricē ꝓpter meliꝰ q2 gn̄atōis grā. oē em̄ qō natura facit hoc aut necessitatis grā aut ꝓ pter meliꝰ operat̄. vt q̄le futuꝝ erat tale fiat alteꝝ ex illo. Signum ꝙ tale supfluū sit ex quadā impoñā digerētis est ꝙ maxie educit̄ in decremēto lune. et ideo dixerunt q̄dā lunam esse feiam. Frigidiora eteim̄ tūc sunt alia ꝓpter infrigidari aerē ex defectu luīs lune. sicut em̄ sol toto anno facit hyemē ꝛ estatē. ita luna in mense. nō ꝓpter ver siōes sed ex augmēto ꝛ diminutōe luīs. An aūt menstruum sit scd̄e aut tertie digestōis supfluū breui deteriat̄ distinctōe. q2 si sumat̄ ꝓ sanguine piodice fluente de mēse in mēsem sic est supfluū scd̄e dige stōis. q2 ex vena ꝓcedēte ex gibbo epatis vene ꝓcedūt ad supfitiem ꝯcauitatis matricis p q̄s venit sanguis vt mēstrua fluūt necessita tis tpe. Etiā mēstrua nō ad gn̄ationē sicut spma sed ad augmētatōꝫ

Auic. ij. can̄. tra. ij. c. 607.
Pli. xxviij. na. his c. iiij.
Gal'. ij. natu. vl ti.
Petrus. iiij. pble mate. xxvi.

Auic. ij. can̄. trac ij. c. 605.

Gal'. x. de sim. me di. c. j.
Pli. xi. na. histo. c. xxxviij.

c. xvij.
c. j.

Trusi. ij. teg. lij.

vij. histo. j. ct. ij.
Alber. ix. de aiali bus. c. ij.

Ja. forli. p̄ma p̄mi. c. ō mē.
Gal'. vi. de interi oribꝫ. c. vi.

et nutricatõ; embrionis veniũt Si vero sũat ꝑ sanguine attracto ad locũ gñatõis ⁊ gutta siue spermate mulierꝫ sic est supfluũ tercie digestiõis de quo loquit̃ aristo. j. de gñatõe.aialiũ.c.xviij. ꝯpando ipm spermati viri Appellãdo ipm sperma indigestum Gutta siue sperma mlierꝫ est supfluitas q̃rte digestiõis aut tercie alba viscosa et villosa gñationis aut delectatõis grã tpe coitus emissa ex testiculis mulierꝫ ꝑ cornua matricis intra ipaz aut foris sicut saluia ex ore famelici videntis comedentẽ.ṽtutẽ informatiuã aut ꝑparatiuã in sua ꝯtinẽs viscositate Mulierẽ habere sperma experiẽtia docet An aũt ꝯcurrit ad gñationẽ inter stoicos et peripateticos est disputatio vt refert ꝯci.differẽtia.xxxvij. Cõcludẽs ꝙ solũ occasionaliter q: mulier est mas occasionat⁹. Et q̃si mas in semis. j.ð generatõe aialiũ. j 9.et.ij.c.iij. Alber.aũt vult ꝙ sit materia ꝓpria et cõueniẽs embrionis vt dictũ est prius. menstruã aũt aut materia ꝑma vt ðt aristo.aut nutrimentũ spermatis ita ꝙ sperma mlieris sit materia cõueniẽtior ad mẽbra radicalia Et nccario ꝯcurrit ad gñationẽ embrionis Signũ illi⁹ est ꝙ castratio feiarũ in porcis et gallinis ꝓhibet impregnationẽ.in suib₉ eñ abscindit̃ id qð cafarie ðr existens pars matricis in qua herẽt testiculi et postea nõ ꝯcipiũt sed pigue scũt Mẽstruũ ṽo materia carnis nõ itaqꝫ hꝫ ṽtutẽ informantẽ vł formantẽ ꝗ Gal.imitat⁹ stoicos platõz Speusippũ et appolliuẽ illi attribuit et Theofrast⁹ cũ purphirio.hinc sequit̃ ꝙ mulier nõ generat se ṽtute stellarũ vt voluerũt platonici. Quid sit sperma ptꝫ in cõmentarijs puuli phie.c.de potẽcijs aie vegetatiue Est eñ sanguinei alimẽti excremẽtũ vltimũ qð i mẽbra digeritur.pituita ṽo ꝑmi alimenti excrementũ existit An decidat̃ a toto corpe aut epate aut cerebre patet Dñã. xxxiiij.et originaliter j.de gñatiõe aialiũ.xvij. et.xviij. Siĩter an sit ps embrionis ꝯstitutiua et an sit aiatum ptꝫ dñijs.xxxvi.et.lxviij.in hũore q̃rte digestiõis sunt q̃tuor.s.digestio assiĩatio. apprehẽsio hũoris a spẽ mẽbri qñ iã diuisus hũor mẽbris imbibitur et vnitio .prima duo sunt in humore extra membra.alia fiunt in membro .quando diuiditur humor et distribuiturꝑ membra Et post secundum fit decisio semis Et q: illa similatio est vniuersalis precipue membris similibus ex quibus vbiqꝫ ꝑ totum cõponunt̃ mẽbra ꝯposita instrumentalia ideo vniuersaliter scðm illũ modum.dicit̃ a toto corpe sperm descindi. Et sunt tres ꝑncipales virtutes in spmate calorẽ digerentẽ informãtes.s. ignis disponentꝫ celestis viuificãtꝫ ⁊ aie informãtꝫ.q̃ simul sunt in spiritu vt dcm̃ est q: tria reqrũtur ad coitũ ṽtositas a corde.in q̃ est aia.sens⁹ ⁊ delectatio a cerebro qð eqpat̃ celo.⁊ ðsideriũ ab epate.siĩi eleĩtari igni Spma hoĩs abstergit morphea ꝯpetit ipetigi ⁊ sedat dolorẽ podagre

Auer.ij.col. Alb.iij.de aialib₉ trac.ij.c.viij.et.9. trac.ij.c.j.et.2. Et.xv.in fine. et.xvi.c.xvi. in fi. Turri.ij. tegni.c. liij.

Auicꝫ. 9. de aiał. et.xx.tercij.

j.de gña aia.ii8. j.de gñati.aiał. c.i 9.et.2.c.3.

Alber.xvi.ð aiał per to.

Alber. xv. ð aiał. c.x.in fi. Alber.xvi.c.7. b.tho.pte. j.q.18 Pe.iij.ꝑble.xi. Alber.8.ð aiał trac.x.c.iij.

Alber. ix. de aiali. trac. ij. c. iij.
Drña. ∫ 48.
Mesue in prac. iiij de gña. viij.

Non eni medicine et abus sed gñatois grã creat Algnadi est humiditas media inter aquã et spma p vasa semis delectatois causa et ante debitũ gñandi tps emissa. de qua dr. vij. histo. ∫. Semẽ pfecto infecundũ vsqz ad ter septimũ annũ est. Lac est aialis supfluũ albũ bina decoctiõe in mãmis gñatũ Est em sanguis bis decoct9 in albedinẽ ꝑ pmutat9 Sic em spũs aialis bis decoquit puta in corde et cerebro ita et lac in epate seu corde et mãmis in scda digestione nõ caliditatẽ maiorẽ sed potius frigiditatẽ ꝑpter mãmillarẽ carnez glandosaz frigi. et hu. exntẽ recipiẽs. mediũ tenẽs inter phlegm. ꝛ sanguine declinãs tamẽ magis ad sanguis natã inter ptes ꝯsiles ab Aristo. cũ semie ꝯnũeratũ qd intelligi dz poñaliter Cõuenientius nutrimentũ qd accipe pt recenter natũ ꝛ tenellũ aial eo ꝙ ipm est inter oia silius sanguini mẽstruo quo nutrit9 est nat9 in matrice et similius hũori spmatis ex quo ptus est foãt9. Mãmilla et, q̃ lactis est vter singularẽ hz ꝯuententiã cũ ptu ita ꝙ expertuz est in ptu hois ꝙ immittere papillã mãmille in os ptus valet ꝯtra oia nocumẽta q̃ accidere pñt ptui si sepius hoc fiat Et mulgere lac in corp9 ꝛ faciem ei9 valet ad rectã figure et mẽbrorũ dispositionẽ. lac diuersificatur natura. sua ꝛ tpe natura qꝛ duplex est ipius ꝯplexio pma ex elemẽtis ꝯsurgẽs sicut ꝯplexio aque lactis butiri et casei in lacte q̃ sunt ptes ei9. Scda est resultãs ex tribꝫ priorbꝫ vt ꝯplexio tyriace que p artẽ acquirit a simplicibꝫ et lactis p naturã et hec est fri. et hu. tpate et ideo nocet phlegmaticis. diuersitas in tpe est qꝛ ꝓpinqui9 mulctatoi est dulce ꝛ min9 calidũ. remoti9 acidũ frigidũ et siccum mediãs inter hec mediũ tenet. lac duplicẽ ex hinc hz ncċitatẽ scdm Gal. vnã qdez vt cib9 altera vt medicina vt est cibꝫ trãsit in subam aliti Sed vt est medicia qꝛ tres in se habet subas. s. caseata serosaz et piguẽ grã pme lac est emplasticũ et cũ acqsiuerit aliqꝫ poñaz exsiccatiuã optimũ fit dissenterijs ꝛ oibꝫ hũoribꝫ acribꝫ in vẽtre. Rectificat vlcera intrinseca qꝛ lauat glutinat ꝛ mũdificat. aq casei soluendo educit cholerã adustã ꝯferẽs icterice et cũ epythimo meliãz adustã Case9 ꝟo ꝯfert arteticis. grã scde sube. hz poñaz mũdificatiuaz et cã laxandi ventrẽ sũit. p clisteria q̃z ingerit mũdificãs ꝛ dissoluens sine molestia acredies q̃ st, i intestis vlcera acres cõtinẽtia sanies diluit. Sed tercie sube grã est digestiue ꝛ laxatiue potentie butirum em digerit ꝛ ꝯsumit bubones et oris flegmones ac mille alias passiões ꝯfert et resistit venenis. Aqua lactis mũdificat sanguinẽ curat scabiẽ. et pruritũ. nocet lac oclis et neruis et hũtibꝫ egritudines neruoz. opilat meseraicas ꝛc. Lac coqtur leuiter penetrat cito nutrit abũde. tpat hũectat abstergit glutinat alit An aũt ꝯfert ptisicis declarat drña. ∫ 94. lac dare caput dolẽtibꝫ malũ ꝛc. oues plus de lacte pbent emulcte q̃ꝫ bõ ꝛ bos ꝑpter debilitatẽ corpm et

∫. d gña. aial. xvi.
Alber. iij. d aial. trac. ij. c. ix.

Dña. ∫ 48.
iiij. metheo xli.

x. de sim. me. c. ij.

Auic. ij. can. trac cccc. xliiij.
iij. histo. xx.
Pli. xxviij. na. histo. c. ix.
Auer. v. col. d la.

Gordoni9

v. aphoriſ. lxiiij.

hũiditatem sup̃flui ꝗ̃ in boue trãsit ad pilos aut motu ꝯsũitur aut trãsit in nutrimẽtũ. hõ vero eã mẽstruis expellit eadẽ em̃ est materia mẽstrui et lactis qꝛ eadẽ est materia ꝗ̃ alit ꝛ ex ꝗ̃ natura genitũ ꝯstituit. lactãtibꝫ nõ fiũt purgatões fm naturã neqꝫ lactãtes ꝯcipiunt Et si ꝯceperint lac extiguit̃ ꝓpter eandẽ lactis ꝛ mẽstruoꝝ naturã que nõ tã large ꝓfundere p̃t vt anceps sit. sed si in alterutraꝫ p̃tẽ secerint̃ in alterã desit ncce est nisi q̃d acciderit violentũ ꝛ p̃ter id qõ solitum magna ex p̃te est. lac purgat nõ q̃litatis grã sed ꝓpter quãtitatẽ mĩtã assumptã ꝙ̃ natura ñ potẽs digerere ꝛ tollerare grauata expellit vt mel inferi⁹ qꝛ abstersiuũ ꝛ oleũ sup̃i⁹ ꝓpter abhõiationẽ. lac mixtũ farine dulci⁹ videt̃ qꝛ reddit̃ viscosi⁹ magis adherens mẽbris gust⁹. infantes ꝓpter teneritudinẽ hũane ꝯplexiõis lactari dñt ad trienniuꝫ sed vsus hoim hꝫ 2̃riũ. Et debet his vl' ter lactari in die ꝓpter debiles ṽtutes ipoꝝ Si sup̃flue lactant̃ incurrũt tussim ꝛ repletões nutrices coire ñ dñt qꝛ in coitu subtili⁹ subẽ lactꝫ sepat̃ ad coitũ ꝛ sic nutriret̃ puer grosso alimẽto lactꝫ et incõueniẽti. in ṽginibꝫ viduis castis ꝛ vetulis lac creat̃ ꝓpter redundãtiã subtilioris subẽ sanguis ad mãmillas ꝛ p̃cipue hũidis abundanter aut ex herbis ꝗ̃s ꝯmederũt. hinc est ꝙ diuersitas regionũ in aere ꝛ pascuis mĩtũ facit ad lactis diuersitatẽ ꝛ abundantiã. Cofricatio mãmillaꝝ cũ vrtica lac gñat. p̃mo tñ erit sanguis deinde sanies postremo lac Et est inuẽtus caper hñs lac et in viris post pubẽ nonnullis exp̃mitur hoc tñ raro accidit Jnuẽt' et' ẽ caper hñs ꝓpe ṽgĩ duo mãmillaria additamẽta p̃bẽtia lac ꝗ̃ genuit filiũ sibi sil'ẽꝫ p̃hẽtẽ lac sic p̃r ex ꝗ̃ fact⁹ est vn⁹ case⁹ ꝛ hmõi stꝫ signa futuroꝝ Nõ enim fierent nisi p̃ magnaꝝ stellaꝝ mutatõꝫ ꝗ̃ regiõis ꝛ habitãtiũ transmutatõeꝫ fcat Vñ in trãsmutatõe legis sacrificioꝝ vt narrat Joseph⁹ vitula in tẽplo hierosolioꝝ Jnter man⁹ offerẽtiũ enixa ẽ agnũ Et in exercitu xerxis p̃larũ regꝫ aduers⁹ grecos ꝯtinẽtẽ. ꝝ 8 2000 Equã leporẽ pepisse dr̃. turpẽ regis fugã fcare Meli⁹ lac hñt mulieres fusce ꝙ̃ albe Et lac mĩeꝝ qõ liuorẽ trahit meli⁹ est cãdido. et ad alendũ validi⁹ in quo pl⁹ casei est. Jnfantibꝫ ãt salubrius qõ min⁹ casei 2̃hat om̃e ver nũ aq̃tius estiuo est. maternũ vtilissimuꝫ nutricis exitiosuꝫ dũ mater sit ꝯueniẽtꝫ etatis ita ꝙ sup̃. xx. ꝛ infra xxxij. annos. cetera breuitas post habere suadet ꝛc.

x. p̃ble. xi.
iiij. histo. xx.
iiij. ð gñatõe aialium. viij.

j. p̃ble. xlij. et xliij.
xxi. p̃ble. xviij.
Alb. iij. ð aialibꝫ trac. ij. c. ix.

iij. histo. xx.

j. histo. xij. et. iij. c. xx. ꝛ. c. xxi.

Alber. iij. ð aiali. trac. ij. c. 9.
Valeri⁹. j. c. iij.

Pli. xxviij. na. hi. c. ix.

De spiritib⁹ corpis hũani ca. lviij.

Tametsi spũs multꝫ accipit̃ mõis hic tñ dũtaxat sumi dꝫ pro subã subtili aerea ꝗ̃ instrumẽtũ ṽtutis existit ꝛ vehiculum quõ sic describit̃ a gal'. vij. de iuua. c. vij. Spũs est vapor sanguinis tpat⁹. nõ ꝓprie qꝛ vapor est exalatio hũida iiij. methco. apta ꝯgelari et infrigi. Sꝫ trãsũptiue qꝛ fit p̃ exalatiõeꝫ

Petr⁹ drña. lix.
et. j. p̃ble. xli.
Tru. ij. teg. cõ. xxxvij.
Gal'. in ð iu. hane

Auic]. in ꝺ virib9 cordis. j.

Gal. 8. ꝺ iūa. c. j. ꝑe fi.

Alb. xiij. ꝺ aia. c. ij

4. metheo.

Auic]. j. primi. de sub. me.

Alb. ij. celi.

Auic]. de virib9. cordis. j.

Alb. xx. ꝺ aia. c. 7.

Alb. xx. ꝺ aia. c. v. vi. et vij.

xvi. ꝺ aial. c. xvi.

ij. tegni. cō. viij.

sicut vapor aptus igniri et inflammari. aut ꝑ vaporē intelliguntur ꝑtes subtiles sanguis apte conuerti in spm̄ que sunt materia eius ita q̄ descriptio sit materialis ꝓducit eni spūs ex subtilitate hūoꝝ et igneitate sicut corp9 ex grossitie ꝛ terrestreitate ipsorum Qualis itaq3 est ꝯpatio corpis ad grossas hūoꝝ ꝑtes talis est ꝯpatio spūs ad subtilitatē ipoꝝ q2 sicut mēbra ꝯstituūtur ex hūorib9 ꝑ ꝯmixtōeꝫ ipoꝝ adinuicē ꝑducentē ad aliq3 forā ꝯplexionis qua cōmixtū disponit ad recipiendū habitū nō cōuenientē ei rōne simpliciū ita ex subtilitate hūoꝝ ꝯstituit spūs ꝯmixtione ipoꝝ ꝑducēte ad formam ꝯmixtiōis q̄ spūs ꝑparat ad recipiendū ꝟtutē aie q3 ex simplicibus nō acquirit. vn̄ patet q̄ in dicta descriptōe sanguis nō ꝑ hūore sanguineo sed ꝑ massa accipit sanguinea. q2 sicut ex epate egredit ita in cor ingredit ꝑ3.. ij Q] materia spēs ē vapor sanguis. q̄tuis aer attractus qui primo digeritur in pulmone. ij. in corde. tertio. in rethi. mirabili ꝛ ꝑficit in cerebro in q̄ fit spūs aialis. videat esse materia. non tn̄ est ipa q2 omis cib9 tā corꝑis q3 spūs est suba ꝯposita. Sed est nccari9 ad ꝯseruatōꝫ ipsius vt ipo mediāte refrigeret et a capinosis fūis mūdificet. aer itaq3 digestus in vētriculo cordis sinistro q̄ est loc9 ḡnatiōis sicut dexter loc9 sepationis subtiliū ꝑtiuꝫ sangnis a grossis. spūi admiscet dans illi puritatem ꝛ claritatē q3 de se nō habuisset. Forma spūs est ipa ꝯplexio q̄ ex actione dictarum subtiliū ꝑtium q̄tuor hūoꝝ ꝛ ipaꝝ ad inuicē passiōe resultat Et hec ꝯplexio a q̄busdā d2 occulta q̄ est ꝓportio siue mēsura q̄dā in ꝯpatōe ad opatōes nō inexistēs rōne ꝯponētiuꝫ simpliciū. vt ꝯplexio sensibiliter apparēs sed mixtiōis siue vnionis ꝓprie forme ad ꝓpriā materiā Et hec forā ꝯm membra variat sicut lumē solis in astris qꝺ primū est in sole ita spūs ꝑmo creat in corde deinde manat et penetrat i cetera ꝑncipalia mēbra. in q̄b9 cū sufficiēter ꝑmāserit adipiscit ibi ꝯplexiōꝫ ꝑticlarē ꝛ ꝓpriā vt in cerebro Ea q̄ disponit ad receptinē ꝟtutū sensus ꝛ mot9. in epate nutritōis ꝛ augmenti. in testiculis ḡnatōis. in oc'lo ꝟtutis visiue ꝛc. grā cui9 q̄libet mēbrū h3 ꝓpriam opatōeꝫ Et sic spūs ē de natura corꝑis circa qꝺ opat aia q̄ vnit spū q̄n̄ vnit corꝑi extr̄s mediū instrumētale qꝺ h3 natāꝫ ei9 circa qꝺ est opatio sic ꝑ3 i instrumēt] architectonicoꝝ fabroꝝ ꝛ alioꝝ q̄cūq3 artificū Error est itaq3 dicere spm̄ esse ꝺ nata celesti ita q̄ celū substātialr ingrediat corpa mixta ꝛ ꝯstituat lucē extr̄tē mediā inter corpus ꝛ aiaꝫ Nec obstat q̄ dicat corp9 diuinū ab Alber. q2 loquit ibi de spū gignitiuo cui9 opatio est ꝓpe diuina grā ꝟtutis informatiue Efficiēs est corā quo ꝓcedit mediāte ꝟtute vitali et nō cord] ꝯfricatione vt sentit halirodoā Et ꝑncipiū ei9 est ex manatōe diuina sine auaritia et diminutiōe q̄n ei9 dispō ꝯplet ꝑfecte ideo corp9 diuū appellat ab alb. xvi. ꝺ aia. c. xxi. Fis ei9 ē vt sit lator ꝟtutū aie i mēbra

Spiritus.

aialis. p ipm em oim virtutu3 manifestat in mebris opatio idcirco natura corpis qnqz dr. Sine nanqz spu vtus neqt opari nec viuere Est itaqz spus cópleta descriptóe corp9 subtile vaporosu in silitudine supcelestiu corpm verges ex humor vaporib vl eor subtilitate in sinistro cordis vetriculo genitu vt sit virtutu aie vehiculu et instrumentu. Spus fm modu pductóis siue puent9 ipsi9 in corp9 et membra e duplex scz 9plátat9 et influes. Spus 9plátat9 q formalis qr pncipali9 forme corpis instrumtu. Et radicalis dr eo q ex principijs gnatóis pducit Est suba corpea ex elemetor 9mixtóne gnata verges in celestiu corpm silitudine. Aut est vapor resolut9 ab humido seiali in gnatóe. Elemetis materia mixti extib q cu3 agete non pticipat se ad forma mixti nó ducut sed ducunt a quoda vaporoso corpe calido 9mesurato. pducto ex calore motu z luie corpm celestium. Inest em in seie oim qd facit vt fecunda sint seia qd calor vocat Nó ignis neqz vtus ei9. sed spus q in semie spumosoqz corpore 9tinet z natura q in eo spu est pportóe rndens elemeto stellaru hic spus semis dict9 gignitiu9 gnat ex ipsi9 vel sanguinis menstrui ad gnatione 9curretis ptib magis aptis spm 9plátatu q ab alijs dicit calor innat9 pfities et gubernans humidu radicale in quo est sicut flamma in cadela. vn9 nuero sicut hó. aia. et mebra. pmanes tota vita. stas in pticularib porositatib mebri instrumtu idoneu p pticularib opatóib primit9 suscipies vitale virtute. et p hac primu pncipium hoc est prima anima cui9 gra dr aiat9 formalr vna cu membro non sicut seme aut corpa celestia. Existit em in omnib mebris sed ineqliter vt sanguis. qr pncipalr in corde Ideoqz fm Auer. ij. col. táta est ipsi9 cóitas ad eentia nostri q quida autores obumbratóis credide rut ipm esse subam aie. Qui qtuor videt actus circa gnatóis pncipiu exercere. Quor pm9 est dissoluere ac extedere humidu3 semis vtute calidi sibi adiucti vt receptabile fiat formar. Scds est ferire et pulsare fortuer p totu humidu quo pla causat foramia z 9cauitates vt cor z arterie vasa ipsi9 9stituant. Terti9 est informatiua vtute hui9 opis psidé ad oes membror informatóes deferre. Quartus est separe vias suas a vijs húidi vt velociter totu3 corp9 irradiare possit vt cadela domu illuminas. Gnatóis pncipijs sic ad inuicem agetib z patientib cor cu alijs format ptib vt dctm est. quo pacto vigore informatie cu alijs eius pncipijs ex materia mestruali vtute poris spus et calidi vehemeter cordi inheretis gnat spus influes siue scds materialis p motu cordis z arteriar et 9fricatione ex illi9 materie vaporib. spus 9plátati pabulu exns cu3 ex eo restaurat et augét. duas hns opatós quar pma est actiua qr est aie instrume tu ad tpandu actuas innatu p sua 9plexione alterado ipm sua psentia Secda est passiua qr efficit materia spus ideo dr materialis. Non

Auicé. tertia qrti trac. v. c. x.
Auer. ij. col.
Auicé. de virib9 cordis. c. ij.
Dna. xlviij.
Aristo. in de motu aialiu
Dna. lix.
Auicé. de viribus cordis. c. ij.
Alber. ij. de aiab9 c. iij.
Aristo. de gnatóe aium. ij. c. iij.

Aristo. in de motu aialiu
Gal. v. de simpli. medi. c. v.
Auer. 7. metaph. 9men. xxxi. z can. pmo 9me. lxxiiij.

Dna. xlviij.

Gal. xi. terapeu.

pmanens vnus nūero a pncipio vsqȝ ad finē. sed fluit ꝛ refluit ꝛ pe
ne fm quālibet innouatᷓ cibationē. Amplioꝛ fit ꝛ mioꝛ fm coꝛpis re

Aristo. in de motu aialiū

pletionē ꝛ inanitionē Necᷓari⁹ vt coꝛp⁹ al'is diuersum in mēbris sit
vnū nūero ꝓpter oꝛdinē pncipat⁹ ꝛ mistratōis quēadmodū ciuitas
dꝛ vna. ac ꝯnexionē quandā q̄ fit spū influēte ꝛ miūrāte oībꝫ vitam.
Et h̄ spūs nō est aiat⁹ formalr̄ vt qdā dicūt sicut ꝯplātat⁹ quē plēs
negāt distinctū ab influēte. sed dūtaxat virtualiter. vt ptes ꝯsil'es et
poñales. Nō est em̄ instrūtū executm̄ aīe sed delatm̄ ꝟtutū in mē-

h. teg. ꝯmen. xij
Dnā. lix.
Alber. 4. methe.
Alber. xx. de aialib⁹ trac. ij. c. iiij.

bꝛa a coꝛde. fm Trusianū ꝓcedēs a coꝛde quēadmodū lumē a sole.
Et qꝛ magis hꝫ rōem spūs q̄ȝ innat⁹. dr̄ itaqȝ realr̄ a caloꝛe cum q̄
est idē subiecto ꝛ loco. Nā caloꝛ calefacit. subtiliat. digerit. maturat
ꝯgregat. homogenia ꝛ disgregat etherogenia vt caloꝛ. licet vt cōple
xionalis digerat. dissoluat. assimilet. termiet. ꝯuertat vnt. in ꝯplexio
nato. Spūs āt spirat. pulsat. illuiat. ꝛ ꝟtutē ad suas defert pagēdas
actōes in arteria q̄ sāguie nō replet̄ q̄ vt talis ꝯtrū hꝫ sed nō vt suba

Gal'. j. elemē. x

Sicut ignis ꝯtria suscipit vt suba nō vt talis. Etiā caloꝛ hꝫ rōem ig
nis. spūs vero aeris pmit⁹ ꝯn̄r ꝟo ignis. Et caloꝛ ē q̄litas sanguis
spūs ꝟo suba causata ꝛ mota a caloꝛe. nō ꝓpria sed aīe ꝟtute. Et hic
spūs influēs pt esse duplex. cōposit⁹ ꝛ simplex. Cōposit⁹ vt gigniti-
uus q̄ ex tribꝫ natali vitali ꝛ aiali ꝯplectit̄. gñat⁹ ꝛ pfect⁹ in testicu
lis. Simplex nō q̄ sit mixt⁹ sed qꝛ nō cōponit̄ ex diuersis spiritibus
diuidit̄ in vl'em ꝛ pticularē. Vl'is est duplex (qꝛ naturalis in epate

Interlop. j. c. vl.
Dnā. xxxviij

poti⁹ hꝫ rōem caloꝛis qꝛ nō pulsat neqȝ spirat. Aut qꝛ pticularis est
a coꝛde delegat⁹. q̄uis Gal'. sñia spūs pmo in epate sit vapoꝛosus
deinde ascēdēs p venā ꝯcauā cū sanguie in coꝛ āpli⁹ calefact⁹ ꝛ sub
tiliat⁹ aere⁹ q̄ rursus ad cerebꝛi basim p iuuēiles arterias deueni-
ens deponēs fri. cerebꝛi immēsuratū feruoꝛē efficit̄ ethere⁹ mitigat⁹
vt equ⁹ agrestis freno vt sit sensus instrūtū. vitalis scȝ ꝛ al'is. Vita

Auer. in canticis auicēne. lxxxiij
Trusi. iij. teg. cōmen. lxxxiij.

lis est q̄ ex pmo ꝛ pncipali mēbꝛo ꝯsurgit in totū coꝛp⁹ sicut ex cami
no p arterias p quē aīa coꝛp⁹ viuificat oēs suas ꝟtutes influēdo vt
celū p solis ꝛ stellaꝝ radios. Aialis aūt est idē fm eñaȝ cum vitali
trāsmissus ad cerebꝝ in q̄ mitigat̄ vt dcm̄ est. a quo p neruos tāq̄
a vicario coꝛdis in totū dirigit̄ coꝛp⁹ vt influat motū ꝛ sensum pci
pue tact⁹. Vitalis ingredit̄ subaliter p arterias ꝯcauas. Aialis ꝟo

Gal'. j. de interi.

solū fm irradiationē sicut solis lumē in hec inferioꝛa ꝛ alias stellas
Vterqȝ dꝛ pticularis in pticulari mēbꝛo ad qđ defert ꝟtutes execu
tiue. alterat⁹ ad naturā mēbꝛi sicut solis lumē in astris. coadiuuās
mēbꝛa in opationibꝫ suis. Spūs nutrit̄ pncipalr̄ ex boni sanguinis
gñati ex bonis nutrimētis exalatōe. ꝛ ab eo q̄ in inspiratōe attrahit̄
aeri. q̄ tribꝫ locis. vt pulmōe. coꝛde. ꝛ arterijs aut pulmōe. retbi ser-

Dnā. clv.

ino ꝛ cerebꝛi suba instar sanguis q̄ stōacho epate ꝛ coꝛde ꝯplete di-
gerit̄. Cū nihil alimētat nisi triplicē locū pmeet digestōis. Et ꝯfor-

tat rerum odoriferis ex ipsaꝝ forma specifica. Est eñi natura igneꝰ et suba aereꝰ multe subtilitatis ꝛ lenitatis. Cõplexio est ca. et sic. ꝑma ꝑmi.c. de mẽbris. Variat̃ tñ ad variationẽ mẽbri teste Trusi.ij.teg. ꝯmẽ.xij. Et ideo ꝯgat̃ ad oẽs aie opatões orgãicas sicut manꝰ archi tectonici ad ptãtes artis. Opatões influẽtis sunt q̃tuor ſm Consili. Prima ẽ viuificare. quã acq̃rit a motore eiꝰ aia. Secũda ẽ calefacere quã ex corde recipit. Tertia est euẽtare dissoluere ꝛ q̃si ꝯberãdo et pulsando subtiliare ea q̃ viscosa sunt in corpis nutrimẽto. Et hanc obtinet ab eiꝰ ꝓprio motu. Quarta est oẽm anie ꝟtutẽ q̃ in ipõ est vt in subiecto. et in calore vt in instrũto. ad opatões eẽnales ꝛ sibi ꝓpri as expedire. atq̧ vitalẽ ꝟtutẽ p vniuersũ corpꝰ deferre. dãs illi potẽ tiã viuẽdi actualẽ ꝛ nutriẽdi ampliorẽ. oẽs itaq̧ hũane opatões studi ose ꝛ vitiose dependẽt dispositiẽ ex spũ. q: sine ipõ nlla cõplet̃ opacẽ neq̧ ipe vllã pficit aie opationẽ sine apta mẽbri cõpõe. attribuit̃ ita q̧ opatio mẽbro sicut cause ꝛ spiritui sic ꝯcause grã cuiꝰ dcm̃ est q̧ ex spũ dispositiẽ dependẽt opatões. ꝯpletiẽ ãt ex volũtate. Hic q̃ppe bñ ꝯsistẽs dat aie oĩa ſm rõez opari ſm q̧ tali vł hmõi fuerit q̃lita- te ceu affectꝰ suba. Vñ suqtilissimꝰ ꝛ purissimꝰ et splẽdidissimꝰ ab aia diligit̃ rõali. Et ꝑpantia spũs est instrũtaliter intellectꝰ. Spũs hũidus obtusus est. siccꝰ ꝟo clarꝰ. Hinc dr̃ Aia sapiẽs lux sicca. Ale eñi spũs ducẽtes ad celestia st̃ calor ꝛ siccitas. trahẽtes ꝟo ad terre stria st̃ frigꝰ ꝛ hũiditas. Nã spũs opacus mõstra ꝛ terribilia facit q̃ imaginat̃ Impurꝰ nõ bñ repñtat sed regit aliq̃ de imaginib;. im- mũdus sordidata oñdit q̃cũq̧ depicta st̃ in ipõ. Nimis clarꝰ dimi cat formas ꝓportõatꝰ itaq̧ purꝰ mũdus solidꝰ ꝛ suffitiẽter clarus adunatas ꝛ stãtes mistrat foras. Hic ꝑpati ꝛ mlrici st̃ aliȷ̃s sapiẽtio res ꝛ artiũ inuẽtores. 30. pble. j. Spũs multꝰ in q̃ttitate ꝑpatꝰ ꝯple xiõe. luiosus suba. gaudiũ efficit. Exiguꝰ q̃ttitate vt i ꝯualescẽtibus grossus ꝛ spissus suba. vt i senib; ꝛ mlricis tenebrosꝰ ꝛ tenuis vt in mlierib; dispõit ad tristiã. q̃ cõgelat ꝛ retrahit spũs ab extra ad cor Spes agitat ita q̧ nõ retrahit̃ neq̧ expãdit̃. Ira inflãmat impetuo se retrahit ꝛ repellit. Gaudiũ paulatiz expãdit. hic est q̧ ꝑpatũ gau diũ calefacit nimiũ debilitat inordinatũ tristitiã ꝛ despatõz sepe ad ducit subitũ hñtes debile cor ꝛ paucos spũs mortificat. Dispõ itaq̧ ad passiõs accidit spũi. Spũs calidꝰ grauẽ. frigidꝰ ꝟo acutã reddit vocẽ. pticipat ꝑterea sanitatẽ ꝛ egritudinẽ sicut mẽbꝝ eo q̧ ẽ organũ aie vłe cuiꝰ opatio sanitate ꝯplet̃ ꝛ egritudine deficit. Patit̃ itaq̧ spũs multas egritudines inter q̃s Effimera febris ꝯnumerat̃ que est spũs supcalefactio et accensio. que neq̧ pulsu neq̧ vrina iudica tur. Nihil eñi vrina mutat nisi colorẽ. Et licet effimera salubris sit ſm se i morbo. tñ pestifere piculosa ducẽs ad mortẽ ꝓpter inflãmatõz resolutõez ꝛ infectionẽ spus. q̃ ꝯfortatꝰ aq̃ caponis egrũ saluat q̃uis difficulter. Posthabitis aliȷ̃s egritudinib; q̃ st̃ absq̧ cã humorum

Gal.iij.ꝯplex.

Dñã.xlviij.

Trusi.ij.teg.cõ- mento.xij.

Alber.xvi. de aia lib.c.xi.

Trusi.iij.teg.cõ- men.xxxviij.

Dñã.xxxviij.

Gal.viij.de iuua men.c.vi.

Synesiꝰ d̃ sõniȷ̃s

Alber.viij.de aia lib; trac.v.c.j.

Auer.in ꝯmen. d̃ somnio aristo.

Auic̃.de viribus cordis.c.v.

Halirodoan.iij teg.ꝯmẽ.xv

Trusi.iij.tegni ꝯmen.xxxviij ꝑma q̃rti in ꝑn. vi.aphor̃.xlvi.

Auer.iiij.col.de fe.effi.

Dñã.xciiij.

Auer.iiij. colli. de egri.nō materali. Alber.xxij.de aia libꝫ.c.v.

spiritui aduenientibꝫ. Ac qūo curādus sit eger ſm dispōs spūs.de qbus.viij.epidi.cañ.vi. Itē de fascinatōe q̄ spū fit visuo.de incātatione.extasi.diuinatōibꝫ.sortilegijs.fide.imaginatōibꝫ. Quarū virtute egra corpa sanitati opīoe quorūdā restituūt.ac mortua reuiuiscunt. qđ diuine poñe attribuo ꝛ inter miracl'a a sc is doctoribꝫ ꝯnūerat.

Alber.xv.de aialibꝫ trac.ij.c.ix. Alber.xxij.de aia libꝫ trac.ij.ꝺ lupo Persi.sat.v.in fi. j.metheo.c.iiij.ꝛ iiij.metheo.

Et nō opationibꝫ magicis in quibꝫ vna natura agit ad alteriꝰ impedimētū. Necnō supstitionibꝫ quibꝫ vulgus valde occupat credēs ꝙ sepultnra caude lupine in villa ꝓhibet lupos ꝛ muscas ab introitu illiꝰ. Et ꝙ alleū valeat ꝯtra incātatōs ꝛ magicas artes. Differt spūs a vapore q̄ est corpꝰ aereū vel aqueū ab exhalatōe q̄ est velut ignis. Et a fumo q̄ est corpꝰ terrestre a calido sursū violēter eleuatū. Sil'r ab aīa differt sicut corporeū ab incorpeo.et pncipale ab instrumēto vt latiꝰ scribit Cōstabulinꝰ in li.de dīa spūs ꝛ aia. Spm̄ ꝯfortāt cordialia de quibꝫ Auic. in de viribꝫ cordis. vt sunt ambra aurū.muscꝰ.basilicon.cāphora ꝛc.pill'e ex auro thure ꝛ mirrha. Nutrit etiā aere inspirato et ꝯfortat odoribꝫ aromaticis. vt odore mēte vini.mellis.pomoꝝ.piroꝝ.calidi panis ꝛc. vt latiꝰ scribit Marsilius ficinꝰ vir nostra etate clarꝰ de vita lōga dicēs. Quicūqꝫ vitā in corpe ꝓducere cupitis spm̄ imp̄mis excolite. hūc augete nutrimentis sanguinē tpatū atqꝫ clarū augentibꝫ. hunc aere sp electo fouete quotidie suauibꝫ odoribꝫ alite. Sonis ꝛ cātibus oblectate. Et sicut odor est aie suauissimꝰ cibꝫ.ita fetor malus ꝛ putridus corrūpit spiritū et inficit. Cetera licet vtilia.delectabilia.ꝛ honesta. de spū scribere.breuitas ꝓhibet.

Orūa.clv.

De Anima humana et appendicijs eius Caput.lix.

Sapiētie.ij

Animā esse (tamesi impij negāt dicētes Fumꝰ ꝛ flatꝰ est in naribꝫ nostris et sermo scintille ad ꝯmouendū cor nostrū.q̄ extinctꝰ cinis erit cor nostrū et spūs diffundet tanq̄ꝫ mollis aer. Quibꝫ assentire videt Hypo.v. Epidi.viij cū Dyogene Eraclito et Alcmeone.vt pꝫ p̄mo de aia) Sicut deum ex effectibꝫ exp̄imur sensu quē rō approbat. Quid aūt sit aīa oēs q̄ aliq̄d phīa scripserūt naturali inuestigarūt. Nemo tñ deteriate sed vel ꝯfuse vel impfecte eā descripserūt. Ipsa em̄ est quodāmō in corpore sicut p̄imū ens in toto vniuerso.cuiꝰ est imago vt dctm̄ est in pncipio. de q̄ potiꝰ scimꝰ q̄d nō est q̄ꝫ q̄d est. Recte itaqꝫ Gal'. dt se nescire subam aie. Inter oēs phos duo veriꝰ aīam descripserunt. Plato scꝫ ꝛ aristo. Dixit em̄ Plato Aīa est suba incorpea mouens corpꝰ. Cui Algazel assentit loquēs de aia hūana dt. Aīa est suba existēs p se q̄ neqꝫ est corpꝰ neqꝫ impssa in corpe.et nō perit peunte corpore. Sunt em̄ aie hūane ppetue ſm Auer. Et imortales vt diuus

Aristo in de mōo

In de vtili.respi.

Pli.vij.na.hif.liij

Augustinus.xiij.de ciuitate dei.c.xxviij. Et Lactanti⁹ firmian⁹.vij. diuinaꝝ insti.c.viij.et.ix. Ac de opifitio dei platōicꝫ nō solū ꝟm etiā fortioribꝫ rōibꝫ cōpbāt.postbita. Plinij. vij.natu.bisto.c.lv.snia. An ēt fm Aristo.doctrinā possit ondi aie būane immortalitas declarat Erphe⁹ doctor subtilis qtli.j.q.xi. Et videt Alberto ꝙ fuerat snia Aristo.in.xij.metaph.dicētis Si āt aliqd manet posteri⁹ pscrutādū est. In qbusdā eñ nihil phibet vt si est aia tale nō ois sed intellect⁹. oē nāqꝫ impossibile forsan. Temixti⁹ āt ꝛ Alexāder dixerūt aiaꝫ cū corpe destrui snia Aristo.diffinietis eā p corp⁹.boc mō. Aia est pfcō corpis organici vitā btis in pona. Quia pfectionō est sine pfecti- bili. Et reliqua sunt sil'nata.organicū aūt refert ad id cui⁹ est organū binc est ꝙ mortuū nō hꝫ man⁹ ꝛ pedes. Est etiā aia quo viuim⁹ sen tim⁹ mouemur ꝛ intelligim⁹ pmo.q descriptōs in ꝯmētarijs decla- rate sunt. An aūt aia būana educat de pona materie Cū Aristo.di cat Principio eñ bec oia vita stirpis viuere vident. De aia qꝫ sen suali pari mō dōm est.atqꝫ etiā de intellectuali.omis eñ pona pus bīt qꝫ actu necesse est. Et subiūgit Restat igit vt mēs sola extrisec⁹ accedat eaqꝫ sola diuina sit nihil eñ cū ei⁹ actōe cōicat actio corpa lis.declaratū est in dictis ꝯmētarijs puuli.c.de forma. Silr ptꝫ ibi an in boie sit vna ania aūt plures.et qūo vegetatm̄ et sensitm̄ clau dunt in intellectio. An aūt oēs aie fuerūt create ante corp⁹ in cōpa ribꝫ stellis vt volūt platonici.nō deteriabit. qꝛ fabulosa est bec snia fm naturales ꝛ diuinos. An aūt forma q bō dr bō sit ania intellectia aut cogitatia est inter pbos diuersitas. Auer.eñ vult ꝙ aia cogita- tiua est aia qua bō formalr est bō.cui⁹ suplor ꝟtus est vis cogitatia q dr rō pticularis eo ꝙ est cognitia intētionū ptīcularīū et eaꝝ col latia.ad quā ꝯñr ptinet formare ꝓpōs singulares ꝛ syllogismū expo sitoriū. Et ꝙ intellect⁹ sit quedā snba sepata.vt pꝫ ex ꝯmēto.v.tercij de aia. Sed banc opinionē cōis refutat schola. qꝛ ēst contra inten- tionē aristotelis qui vult ꝙ ania intellectiua sit forma bomis vt de clarat Erpheus quotli.pdicto. Sicut eñ trigonū est in tetragono. ita vegetatiuū etsensitiuū in intellectiuo quod est vltimū. Et qui- bus inest ratio bis et reliqua oia. Etiā rōnale est dn̄a vltima bois que a ꝓpria forma sumit igit non est dubiū aiam rōnalem esse for- mā ꝓpriam bois que aduenies ꝓprie materie organisate immedia te dat esse primū substātiale. deinde in vires sequestrat membris ipsas apphendendo qd fit cōplexione formali et calido ex duobus caloribus contracto.postea bec societas suscipit in spiritu qui mo- uetur a corde et mouet ipsum.quibus duobus mouetur cerebrum effectiue.et nucha. Ex quibus motus consurgit in neruos, ex ner uis in lacertos, ex lacertis ad cordas, Et demum ad membrum

In pbemio cātī. auicenne
Ouid.ix.metba- mor.
Seneca.j.trage.
Uergi.vi.Eneid
Juue.sat.ij.
In de boie
ter.ꝯmen.xvij.

ij.de ania et.ij.de gnatōe aialiū.j.

ij.de ge.aial.iij

Alber.in de boie
Petr⁹ in cōmē.x.
pble.xiij.

Alber. in de boie
ij.de aia
viij.metapbicē
Dn̄a.lix.

quod est motũ tantũ velut digit⁹ man⁹ aut pedis. liquet itaqꝫ aĩaꝫ nõ solũ vniri vt formã qũo est tota in tota ꝛ in q̃libet pte tota. verũ etiã vt motricẽ qũo est in corde sicut monarcha in medio ciuitatis. Tria sunt in aĩa pncipia opationũ ex̃na vt dr.ĩĩ. Ethicoꝝ. passiões scꝫ poñe ꝛ hitus q̃ sunt sicut appẽditie ipsi⁹ Passiõs fm Eustrachiũ sunt mot⁹ appetit⁹ sensitiui ad psequendũ bonũ ꝛ fugiẽdũ malum. Quaꝝ sex sunt in appetitu ꝯcupiscibi vt amor desideriũ et gaudiuꝫ respectu boni. et odiũ fuga siue abhoiatio ꝛ tristitia respectu mali. Totidẽ in appetitu irascibili. vt spes. desperatio. audatia. timor. ira et mãsuetudo fm aliq̃s. Et nõ dicunf passiõs ideo qꝛ anĩa patif ab eis aut mouef aut alteraf (q̃uis in.iĩ. pble.xxxĩĩ. dicaf qꝫ in ebrie-tatibꝫ aĩa ꝯpatiẽs facta peccat. Et.ĩĩ de aĩa Hic quidẽ p doctrinaꝫ alterat⁹ est) Cũ aĩa et ei⁹ poñe nunq̃ꝫ p se senescũt aut corrũpũtur. q̃re si senex accipiat oculũ iuuenis vtiqꝫ videbit vt iuuenis. Sed aĩa dr pati tũc cum nõ pt in actũ pprĩũ qd est cũ organũ ei⁹ fuerit in dispositũꝫ. ꝛ sic patif p accñs. Alteraf vero siĩitudinarie a poña ad actũ ideo dr.ĩĩ. de aĩa Speculãs em̃ fit bñs sciam. qd vere nõ est al terari. Alteratio em̃ vera est a ꝯtrario p se ꝛ eẽnr in ꝯtrariũ per se ꝛ eẽnr. Sed poñã est virt⁹ aĩe qua imediate pt in opatõs. Quot sunt poñe et q̃ sunt ipsaꝝ obiecta et opatões pꝫ.ĩĩ. de anĩa et declaratum est in ꝯmẽtarĩĩs pauli phie trac.ĩĩĩ. Silr qũo ꝟtus vitalis et regiti ua q̃ sunt in corde pncipalr. Et virt⁹ discretiua quã ponit Auer. in stõacho epate ꝛc. sub enũeratis ab Aristo.ĩĩ. de aĩa ꝯphendunf. Vir tuti egritiue tria accidũt fm Gal. vt ablactio actõis q̃ letargia siue taciturnitas dr. Diminutio que dr mẽtis dormitatio. Et mutatio a cursu sue nature q̃ alienatio vocaf. Qũo poñe fluũt ab aĩa ꝛ qũo di stiguunf ab ea. et an distiguunf loco et subiecto pꝫ in ꝯmẽtarĩĩs p̃ dictis. An aũt piodica virt⁹ siue periodi q̃ numen appellaf sit vt⁹ aĩe q̃ cõponif in seie ex virtutibꝫ oim mẽbroꝝ ꝛ relatõe ipsoꝝ ad in uicẽ. Aut forma celestis siue circuli q̃ cõponif ex.xĩĩ. circulis.xĩĩ. do-moꝝ et omnibꝫ eis q̃ ꝯtinenf in illis ꝛ ex respectibꝫ eoꝝ ad inuicẽ opis breuitas deteriare nõ pmittit. dr tñ ab Alberto qꝫ sit forma si ue virt⁹ simplex in eẽna ꝛ multiplex in ꝟtute fm qꝫ dñdit ꝛ causaf a multis silr causantibꝫ in vna piodo gñatiõis. Prima em̃ cã agit p se in ipa. intelligẽtie aũt motu celestiũ agunt sicut instrũta. Et hec ꝟtus informat q̃litates materie gñabiliũ fm pncipiũ ꝛ incrementũ et statũ ꝛ inclinationẽ ꝛ finẽ esse ꝛ vite. Et ideo astronomoꝝ pitio-res pgnosticanf de inceptõe ꝛ pcessu ꝛ fortuna ꝛ fine vite. per stu-diũ qd ponũt in cognoscẽdo periodũ grã cui⁹ ex vili statu in sũmã eleuati dignitatẽ morte pessima moriunf. De intellectu ꝛ volũtate ac libero arbitrio pꝫ in dictis ꝯmẽtarĩĩs. De habitibꝫ aĩe infusis cõ creatis ꝛ acq̃sitis. silr an hitus quo q̃s agit cũ voluerit. aut quo q̃s

Aristo. in de mo-tu aĩum
Trusi.ĩĩ. teg. cõ-mẽto.xĩĩ.
Aristo. in de phisi onomia
pmo de aĩa
Petr⁹ ĩĩĩ. pble.32
B.tho.ĩĩ. de anĩa
Auer. in canticis auicẽne.lxxĩĩĩ de mor. et accĩ.
Trusi.ĩĩ. teg. cõ-mẽto.lxxx.
Alber.ĩĩ. de aĩali bus.c.vĩĩ.
Alber.xx. de anĩa libꝫ trac.ĩĩ.c.ĩĩ. xĩĩ. metaphice
Ptho.3.ꝛ.4. q̃drĩ
Ptholo. in cẽtilo. verbo.xxix
Erphens q̃tli.j. quest.j.
Auer.ĩĩĩ. de anĩa

agit cū opus est sit relatio formalr aut fundamētaliter sufficienter declarat Erpheus q̄tli.iiij.q.vij.ad quē remitto studiosos. Et an virtutes morales.artes et scie possint alicui innasci ex eo q̄ tratissim⁹ hō dr sapiētissim⁹ et prudētissim⁹ ita q̄ in etate ꝯsist ētie ipsis pfcte vtat. Necnō de virtutū et sciarū seminib⁹.alio loco deteriabit. Preter dicta tria in aīa sunt intētōes.act⁹ sentiēdi et intelligēdi.spēs intelligibilis.verbū.de quib⁹ in dictis ꝯmētarijs tractat ad quos remitto. Nūc ad calcē opis agitandū est. Isto tn̄ p̄misso q̄ ex notitia aie hūane q rōalis dr quā deus ipse solus mouet. cui intellect⁹ dedit instrūtū cōe.deū cognoscim⁹ cui⁹ extat imago.silitudo intelligētie et vite celestis exemplū. Sūma itaq3 cura velis eqsue vt dr nitidebem⁹ vt nosip̄os cognoscam⁹. Quō etem̄ reliquarū rerū sciam speram⁹ q nosipsos ignoram⁹. vt ex nobis ipis deū ꝯteplari possim⁹.qd ad reliq̄s compat ꝯteplatōs velud aurū ad alia metalla.qd q2 optim est metallorū cor ipm sua p̄prietate letificās.hoc optiō melius est deū agnoscere.qd est vera ipsa btitudo et vltima felicitas vita pfecta.et eterna reqes. Ad quā pducere nos digneē vt idez sit redit⁹ cū exitu Jesus xps saluator hūani gn̄is q cū sua intemerata matre virgine oīm virginū Maria sit bn̄dictus in scl'a et vltra.

> B. Augustin⁹ de obno ꝯiugali
> Sal. j. cōplex. S. xxx. pble.iiij.
> Aristo. in de bōs fortuna xxx. pble.iiij.
> Alber.xx.de aialibus trac.ij.c.iiij
> Grego. nazianzenus ij.de ptibus.v.

Cōclusio operis caput.lx. et vltim

Habes illustris ac generose p̄nceps anthropologiū cōpletū vtinā pfectū.e diuersis crassa minerua ꝯgestū.munus pinde vt acceperis.aurum etenim et argentum siue p̄tiosi lapilli nō sunt mihi. Tribuo tue magnificētie qd meū est quo alter debito naturali soluto me p̄uare neqt. Neq3 illudipm in quo quisq3 merito sicut pater in filio et poeta in carmie ppetuo delectaē.possidere rōabilr et iuste. In eoipso siq̄n otium daē nō studij sed recreatōis gratia.tua generosa legat adolescētia. Nō retrahāt a lectōe detractorū obloquutōs. Cedim⁹ in q3 vicē p̄bem⁹ crura sagittis.vluiē hoc pacto etc. Neq3 pulsatiat libellū ex varijs ꝯscriptum. alienis sepi⁹ gaudentē sentētijs. Nō eim̄ illi⁹ gratia cornicule aliarū plumis vestite assilari d3 Fateor sponte aliena diffuse scripta collegisse more priscorū. Nunq̄d Boetius Vergili⁹ Therenti⁹ Plinius Galenus Auicēna Et ipe Aristotiles phorū monarcha.aliena ordinate ꝯgesserūt. Nunq̄d scti doctores christiane religiōis colūne sentēcijs aliorū vsi sunt. Nunq̄d inuētis liceat addere ea ordinare. depuata castigare.necnō e manu Herculis clauam eripere. Quis vnq3 ex se oia nouit p̄ter deū.pfecto nemo. Eget itaq3 hoim genus doctore et scripturis q̄ten⁹ viuētib⁹ et futuris maiorū ingenia et doctrine elucidenē. Ac tametsi moralis scia q discentē doctū et pbum efficit sūme p̄ncipib⁹ iuuētutis tpe necessaria sit Naturalis tamen

> Tulli⁹ in fi. offi.
> Pli. j. epl'a.iij.
> Ethicorū .iiij.c.ij et.ix.c.viij.
> Persi⁹ sat.iiij.

p̄mo Ethicoꝝ

p̄hia penitus ob id non est postbabenda. qm̄ ꝑpter quid eorum que in morali tradunt̄ dicere duntaxat qꝛ est. ac corpis ꝯseruare salutē mentem quoqꝫ ad sup̄na eleuare docet Exquisita aūt diligētia q̄ curiositas dr̄ in eaipsa sicut in alijs omnibus est vitanda. Conscripsi itaqꝫ figuraliter in Anthropologio de hoie. ꝑrijs obmissis quibus diuersi in diuersa trahunt̄. hic ad Palladē. ille ad Junonem. alter ad Venerē et bachū ꝛc. Legat illustris tua iuuētus illud ocio vt p̄dixi dato vbi ꝑficua inuenerit deo creatori et p̄ceptoribꝫ meis gratias agat. Fallsis atqꝫ ineptis ex errore positis veniā prestet. qm̄ bonus qn̄qꝫ dormitat Homerus. que reuoco atqꝫ reuocata habere volo. quatenꝰ facilius corpis possit ꝯseruare sanitatē. Subditos bene regere ac mente illustrata deū hic ꝯtēplari et tādē in patria cū eodē in secula seculorū permanere Amen.

xxij. q. iiij. magne ff. de re. iudi. l. qd̄ iussit

Impressum et finitū est hoc Opus Liptzick per Baccalariū Wolfgangū Monacensem Anno nostre salutis M.CCCCC.i.